

Drenthe, mooi voor elkaar!

2019-2023



Jaarstukken 2022



Jaarstukken 2022

Gedeputeerde staten van Drenthe
18 april 2023

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe

Inhoud

Voorwoord	4
Inleiding	6
Kerngegevens.....	14
I Jaarverslag	15
Programma 1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	16
Programma 2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	39
Programma 3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	85
Programma 4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig.....	111
Programma 5: Klimaat en energie: samen doorpakken.....	137
Programma 6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	156
Programma 7: Middelen en mensen	180
Programma 8: Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)	199
Programma 9: Investeringsagenda	204
I.2 Paragrafen	236
I.2.1 Lokale heffingen	237
I.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	243
I.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	251
I.2.4 Financiering	255
I.2.5 Bedrijfsvoering.....	268
I.2.6 Verbonden partijen	274
I.2.7 Grondbeleid	294
I.2.8 Reserves en voorzieningen.....	300
I.2.9 Europa	331
I.2.10 Openbaarheid.....	333
II Jaarrekening	334
II.1 Het overzicht van de baten en lasten in de rekening 2022	335
II.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de rekening van 2022	337
II.3 Balans per 31 december 2022	351
II.4 Toelichting op de balans van 31 december 2022	354
II.5 Incidentele baten en lasten	379
II.6 De wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) .	393
II.7 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld	395
III Overige gegevens	406
III.1.1 Investeringen.....	407
III.1.2 Rapportage interbestuurlijk toezicht (IBT)	414
III.1.3 Rapportage wet dwangsom.....	418
III.1.4 Rapportage single information single audit (SISA)	419
III.1.5 EMU-saldo.....	434
III.1.6 Portefeuilleverdeling GS-leden	435
III.1.7 Zetelverdeling.....	437
III.1.8 Afkortingswijzer	438
III.2 Controleverklaring accountant.....	441
III.3 Bestemming van het resultaat	448

Voorwoord

Voor u liggen de Jaarstukken 2022, de laatste van de bestuursperiode 2019-2023. Een jaar waarin we onverminderd hebben doorgewerkt aan de uitvoering van het collegeakkoord 'Drenthe, mooi voor elkaar!' en de daarin opgenomen negen programma's. Met deze jaarrekening leggen wij verantwoording af en geven we inzicht in de behaalde resultaten. Het was wederom een bewogen jaar, waarbij de oorlog in Oekraïne nog steeds geen einde kent en de energieprijzen tot ongekende hoogte stegen. Stikstof, de aanwezigheid van de wolf in Drenthe en de stakingen in het OV zijn het gesprek van alledag. We zien daarmee de spanningen die er zijn op verschillende fronten: politiek, landschappelijk, maatschappelijk en financieel. Daarom is het belangrijk om oog voor elkaar te hebben en de samenwerking te blijven zoeken. Met onze inwoners, onze medewerkers, maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en met Provinciale Staten.

Ook zijn er zaken waar we trots op kunnen zijn en die ontspanning geven. Zo hebben 132.000 mensen de expositie Viva la Frida! in het Drents Museum bezocht en staat Van Gogh in Drenthe in de startblokken. Ook werd in april 2022 het Hondsrugpad uitgeroepen tot Wandelroute van het jaar, een initiatief van de Fiets- en Wandelbeurs. Na drie jaren een succesvol NK Wielrennen, is de organisatie van het EK Wegwielrennen 2023 aan Drenthe toegewezen. Allemaal voorbodes voor een sportief en cultureel 2023!

Andere bijzondere mijlpalen in het afgelopen jaar waren de indiening en goedkeuring van het Just Transition Fund (JTF). Er is € 330 miljoen euro aan Noord-Nederland toegekend om de economische en sociale gevolgen van de energietransitie op te vangen en te werken aan een groene en nieuwe economie die bijdraagt aan de brede welvaart. Een sterke lobby heeft laten zien dat we onze provincie steeds beter op de kaart weten te zetten. Kijk bijvoorbeeld naar de Woondeal, waarbij de ambitie ligt om minimaal 13.000 woningen te realiseren voor spoedzoekers, starters en mensen die zorg aan huis nodig hebben. Hiermee is al 45 miljoen euro naar Drenthe gevloeid. In 2022 is een start gemaakt met het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Hierin bundelen we opgaven en doelen zoals: Regionaal Waterprogramma, Stikstofreductie, Toekomstgerichte Landbouw, Natuur in ontwikkeling en Klimaat, en leggen we de link met de Omgevingsvisie. Een bedrag van € 55 miljoen is inmiddels beschikbaar gekomen in het Noorden voor de aanpak van de stikstofuitstoot.

En vooral ook niet te vergeten de lobby op bestaand spoor en de Nedersaksenlijn (NSL). Na het aanbieden van het Bidboek NSL aan staatssecretaris Heijnen op 10 november 2022 is een succesvolle lobby richting Tweede Kamer gevoerd om de NSL onder de aandacht te brengen. Het resultaat van de lobby was de unaniem door de Kamer aangenomen motie. Hiermee is de financiering van het vooronderzoek tot realisatie van de NSL in gang gezet.

Net zo bijzonder is de ondertekening van een Letter of Intent (LOI) voor grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van waterstof met de regio Nedersaksen in Duitsland. De 'Gewoon zo!'-campagne, waarbij Drentse inwoners zijn geholpen om energiebesparende maatregelen te nemen, is een succes. Of het groen licht voor de klimaatbuffer Ootmaantlanden-Koningssschut in het programma Natuurlijk Platteland.

Kortom: we kijken terug op een jaar waarin we weer veel met elkaar hebben bereikt. Tegelijkertijd komt er een einde aan de bestuursperiode van 2019-2023. We nemen afscheid. Er ligt een goed fundament voor de nieuwe leden van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten om verder te werken aan de toekomst van Drenthe. Om af te sluiten in de woorden van Vincent van Gogh in een brief aan zijn broer Theo: 'Drenthe is zo mooi, het is onbeschrijfelijk schoon'.

College van Gedeputeerde Staten van Drenthe

Inleiding

De Jaarstukken 2022 bestaan uit het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening (het overzicht van baten en lasten en de balans). Voor de indeling is de opzet van de Begroting 2022 gevolgd waarin 9 programma's zijn opgenomen. In 2022 resteert na het verrekenen van budgetten met achterliggende reserves en het saldo van voorstellen met betrekking tot overheveling van budgetten naar 2023 een vrij besteedbaar resultaat van € 3.986.146,--. Voorgesteld wordt om voor het project Veenhuizen, werelderfgoed in transitie een bedrag van € 130.000,-- en voor de voortzetting van het organisatie-ontwikkeltraject in 2023 een bedrag van € 500.000,-- vanuit het resultaat te bestemmen. Het overgebleven rekeningssaldo van € 3.356.146,-- willen wij toevoegen aan de Financieringsreserve. Een nadere specificatie van de verschillen tussen begrote en gerealiseerde saldi groter dan € 50.000,-- is te vinden in paragraaf II.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de rekening van 2022.

Het rekeningssaldo vóór verwerking van mutaties in de reserves bedraagt € 19.691.785,-- positief. De belangrijkste afwijkingen, zowel positieve als negatieve, zijn over diverse programma's verdeeld. De grotere afwijkingen, zonder dat daar directe inkomsten tegenover staan, die hebben geleid tot het rekeningresultaat, betreffen posten binnen programma 1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen, programma 2. Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven, programma 7. Mensen en middelen en programma, programma 8. Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie) en programma 9. Investeringsagenda.

- Gedeputeerde Staten (voordeel € 1.256.569,-- programma 1)
- Milieukwaliteit Drenthe (voordeel € 6.095.434,-- programma 2)
- Grondverwerving en functieverandering NNN (voordeel € 1.371.304,-- programma 2)
- Programma Beheer (nadeel € 1.691.955,-- programma 2)
- Gebiedsgerichte aanpak stikstof (voordeel € 1.552.498,-- programma 2)
- Afboeking boekwaarde Materiële vaste activa (nadeel € 2.943.613,-- programma 7)
- Verkoopopbrengst Materiële vaste activa (voordeel € 3.446.434,-- programma 7)
- Bijdrage aan voorziening spaarverlof (nadeel € 4.224.323,-- programma 7)
- Regiodeal Zuidoost-Drenthe: Wonen (voordeel € 1.909.517,-- programma 8)
- Regiostedenfonds (voordeel € 3.076.054,-- programma 9)
- Recreatie en Toerisme (nadeel € 1.359.611,-- programma 9)
- Investeringsagenda 2016-2019 (voordeel € 2.417.135,-- programma 9)

De meeste voor- en nadelen worden verrekend met achterliggende reserves. Per saldo wordt voorgesteld € 10.501.146,-- aan reserves toe te voegen (zie voor de specificatie III.3 Bestemming van het resultaat). De stand van zaken wordt in de desbetreffende programma's toegelicht. In de programmaverantwoording is per programma opgenomen welke bedragen worden toegevoegd/ onttrokken aan de achterliggende reserves. Hierdoor is beter inzichtelijk gemaakt welke bedragen binnen de programma's met reserves worden verrekend en welke bedragen tot de voor- en nadelen van het rekeningssaldo behoren. In de paragraaf I.2.8 Reserves en voorzieningen is meer informatie over de reserves te lezen. Na verrekening met de reserves resteert een saldo van € 9.190.639,-- waarop het totaal van over te hevelen bedragen naar 2023 (€ 5.204.493,--) in mindering is gebracht. Het vrij besteedbaar resultaat bedraagt € 3.986.146,--.

De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening. Beide documenten geven Provinciale Staten (PS) de mogelijkheid om invulling te geven aan hun controlerende rol. Gedeputeerde Staten (GS) leggen door middel van de Jaarstukken 2022 verantwoording af over de uitvoering van Begroting 2022.



Het jaarverslag bestaat uit:

- de programmaverantwoording
- de paragrafen zoals voorgeschreven volgens het Besluit begroting en verantwoording.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de rekening en de toelichting
- de balans en de toelichting
- het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Verder worden nog de "overige gegevens" verstrekt, waaronder de goedkeurende controleverklaring van de accountant. Net als vorig jaar is ook dit jaar weer het overzicht interbestuurlijk toezicht, kortweg IBT opgenomen. De provincie Drenthe heeft wettelijk de taak toezicht te houden op de uitvoering van wettelijke medebewindstaken door de Drentse gemeenten op die domeinen waarvoor de provincie als toezichhoudend orgaan is aangewezen. Dit overzicht geeft het oordeel aan van de sectorale provinciale toezichhouders, zoals dat is afgestemd met de gemeenten.

Hierna beschrijven wij kort de onderdelen van de Jaarstukken 2022.

De programmaverantwoording

De programmaverantwoording is net als Begroting 2022 gebaseerd op de hoofdstukindeling van het Coalitieakkoord 2019-2023 "Drenthe, mooi voor elkaar!" De programma-indeling is:

1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen;
2. Stad en platteland, ruimte bieden en richting geven;
3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten;
4. Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig;
5. Klimaat en energie: samen doorpakken;

6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig;
7. Middelen en mensen.

Aan deze programma's zijn nog twee extra programma's toegevoegd voor de informatie over enige integrale opgaven. Deze programma's zijn:

8. Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie);
9. Investeringsagenda.




De programma's zijn weer onderverdeeld in beleidsopgaven en vervolgens zijn die ingedeeld naar doelstellingen. In de programmaverantwoording is per programma de beleidstekst van het betreffende programma opgenomen, zoals die in de Begroting 2022 stond vermeld. Daarnaast is per programma een toelichting opgenomen waarin staat welke onderwerpen binnen het betreffende programma zijn opgenomen. Aan het begin van elk programma zijn de totale lasten en baten van het betreffende programma opgenomen. Daarbij is procentueel aangegeven wat het aandeel van het programma is ten opzichte van alle programma's samen. Dit geeft een indicatie van het financieel belang ten opzichte van het geheel.

Wijzigingen in programmastructuur in 2022

Normaliter worden in de jaarstukken ter vergelijking cijfers gepresenteerd over het jaar t-1. Deze cijfers horen gelijk te zijn aan de cijfers in de jaarstukken over het jaar t-1. In 2022 hebben wij echter de programmastructuur op een punt aangepast door een budget te verplaatsen van programma 3 naar programma 8, waardoor de vergelijkende cijfers over 2021 in de jaarstukken 2022 verschillen met de cijfers in de jaarstukken 2021. Op totaalniveau zijn de financiële cijfers ongewijzigd gebleven.

Resultaten

Per programma/beleidsopgave/doelstelling wordt ingegaan op de realisatie van doelstellingen en resultaten die in de Begroting 2022 zijn opgenomen. In de eerste twee kolommen zijn de doelstellingen en te behalen resultaten vanuit de Begroting 2022 opgenomen. In de kolommen daarna is in het geel de realisatie van de resultaten opgenomen. Vervolgens is de status van het resultaat aangegeven. Die icoontjes kunnen groen, oranje of rood zijn.

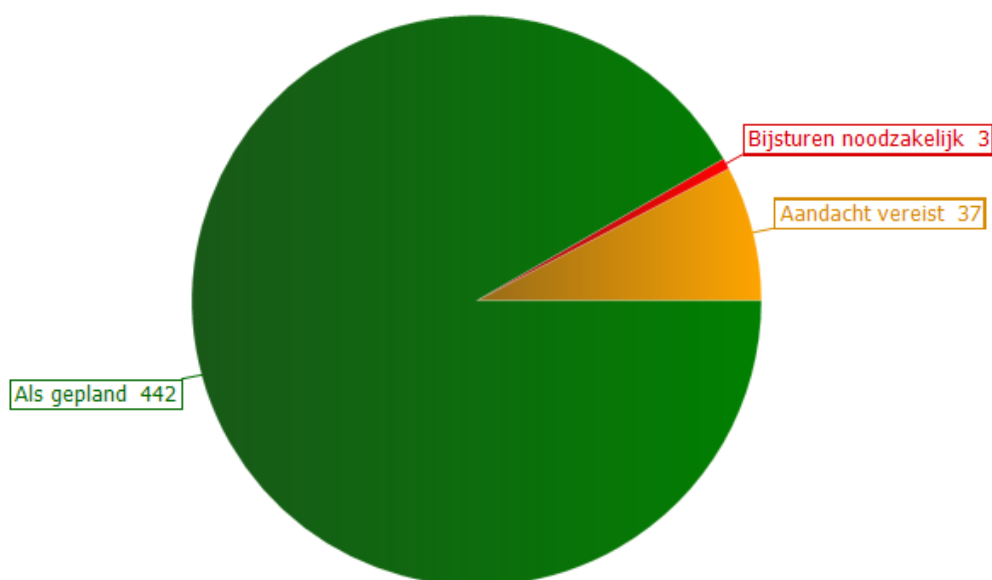
Symbool	Basisbegrip/interpretatie/duiding
	<p>Volgens verwachting/planning.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Doel/resultaat wordt/is behaald binnen de afgesproken tijd, kwaliteit en middelen en zonder noemenswaardige risico's. In de jaarstukken hoeft er geen toelichting gegeven te worden; er zijn immers geen afwijkingen</i>
	<p>Aandachtspunt/ opletten / vertraging.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Doel/resultaat wordt/is (mogelijk) niet gehaald binnen de afgesproken tijd en kwaliteit, maar is nog wel acceptabel. Gemeld wordt wat er wel bereikt is en er wordt een plausibele verklaring gegeven van de afwijking.</i>
	<p>Bijsturen/ ingrijpen</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Het geplande is niet gerealiseerd. Resultaat kan alleen worden bereikt door herallocatie van middelen (meer budget). Er wordt een verklaring gegeven van de afwijking. Er wordt/is een nieuwe afspraak gemaakt in die zin dat het doel opnieuw wordt geformuleerd en nieuwe resultaatafspraken worden gemaakt; een voorstel daarvoor is bijgevoegd.</i>

Daarnaast wordt, indien van toepassing, ingegaan op ontwikkelingen met betrekking tot de beleidsopgave. Dit kan een terugblik zijn, maar ook een ontwikkeling met het oog op de toekomst die voor PS interessant kan zijn.

Hieronder is in een taartdiagram aangegeven wat de statussen zijn van de resultaten die in de Begroting 2022 zijn opgenomen, bij het opstellen van de Jaarrekening 2022. Geconcludeerd kan worden dat veel van de begrote resultaten ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Er zijn zevenendertig resultaten met een oranje status en er zijn drie resultaten met een rode status. De niet gerealiseerde resultaten zijn:

- 22.4.6.01.05 Aanbesteding OV-knooppunt De Punt na vaststelling bestemmingsplan door gemeente Tynaarlo,
- 21.9.08.01.04 Gezamenlijke lobby: bidboek middenhuur voor (institutionele) beleggers,
- 21.9.08.01.09 Onderzoek, kennis, monitoring: Ontsluiting NVM data makelaars/woonprofielen.

Op resultaatniveau is de afwijking toegelicht binnen de doelstellingen.



Ten slotte wordt aan het eind van elk programma aangegeven wat het beleid gekost heeft en wordt op grotere verschillen een toelichting gegeven.

Hierna volgt een overzicht van de grotere afwijkingen, dit conform "Statenstuk 2012-526 Advies uitgangspunten programmaplan begroting 2013"; deze afwijkingen worden bondig toegelicht. De norm voor de rapportage over afwijkingen ten opzichte van de door PS vastgestelde begroting is vastgesteld op € 250.000,-- op programmaniveau. Binnen de programma's worden de belangrijkste afwijkingen van meer dan € 50.000,-- op beleidsopgaveniveau toegelicht. Tevens is in het overzicht aangegeven waardoor de afwijking is veroorzaakt, in welke mate de provincie de afwijking heeft kunnen beïnvloeden en in welke mate doelen gehaald zijn. Het gaat dus niet alleen om de omvang

van de afwijking. Voor de volledigheid geven we niet alleen bij onderbestedingen een toelichting, maar ook bij overschrijdingen.

Omschrijving	Saldo programma	Toelichting nodig?	Bedrag	Voordeel / nadeel	Resultaat behaald (ja/nee)	Oorzaak overwegend (intern/extern)	Hoogte bedrag beïnvloedbaar (ja/nee)	Saldo na verrekening reserves
Programma 1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	1.544.714	Ja						1.619.681
Fractiewerkzaamheden			104.489	V	Ja	Extern	Nee	
Gedeputeerde staten			1.256.569	V	Ja	Extern	Nee	
Cofinanciering Europa			-121.986	N	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			305.643	V				
Programma 2. Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	6.315.701	Ja						842.174
Verbetering van de landbouwstructuur			277.158	V	Ja	Extern	Nee	
Uitfinanciering Natuur-overig			241.812	V	Ja	Extern	Nee	
R-Soortenbescherming			-188.721	N	Ja	Extern	Nee	
R-Realisatie EHS			-487.269	N	Ja	Extern	Nee	
Natuur algemeen			747.000	V	Ja	Extern	Nee	
P-Milieukwaliteit Drenthe			6.095.434	V	Ja	Extern	Nee	
Grondverwerving en functieverandering NNN			1.371.304	V	Ja	Extern	Nee	
Tijdelijke beheer grondbezit			-906.786	N	Ja	Extern	Nee	
Programma Beheer			1.691.955	N	Ja	Extern	Nee	
Uitvoering Natuurbeschermingswet (NBW)			585.055	V	Ja	Extern	Nee	
Gebiedsgerichte aanpak stikstof			1.552.498	V	Nee	Extern	Nee	
Stedelijke Ontwikkeling en vernieuwing			-253.252	N	Ja	Extern	Nee	
Beleidsontwikkeling Regionaal waterplan			299.736	V	Nee	Extern	Nee	
Onderzoeken grondwatersystemen			-248.601	N	Ja	Extern	Nee	
Klimaatadaptatie			64.081	V	Ja	Extern	Nee	
Bijdrage RUD			-287.444	N	Ja	Extern	Nee	
Bijdrage ODG			-321.536	N	Ja	Extern	Nee	
Voorbereiden en uitvoeren overheidssaneringen door de provincie			126.628	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			-659.442	N				
Programma 3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	-344.435	Ja						-4.145
Ruimtelijk Economisch Programma			248.818	V	Ja	Extern	Nee	
Beleidskaders en programmabeheer			-56.361	N	Ja	Extern	Nee	
Dutch Techzone			-84.165	N	Ja	Extern	Nee	
Bedrijvenregeling Drenthe			-625.040	N	Ja	Extern	Nee	
Voorzieningen toeristisch aanbod			97.721	V	Ja	Extern	Nee	
Onderhoud VAM-berg			64.771	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			9.822	V				
Programma 4. Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	4.090.066	Ja						1.305.242

Brede doeluitkering			276.980	V	Ja	Extern	Nee	
Educatie en verkeerscampagnes			633.563	V	Ja	Extern	Nee	
Beleid			227.273	V	Ja	Intern	Ja	
Ontwikkeling Hubs			712.659	V	Ja	Extern	Nee	
Maas Pilot			140.751	V	Ja	Extern	Nee	
Beleid/Onderzoek			60.331	V	Ja	Intern	Ja	
Ontwikkelingen			396.548	V	Ja	Extern	Nee	
Duurzaam investeren			54.264	V	Ja	Extern	Nee	
Laadtankinfrastructuur			364.222	V	Ja	Extern	Nee	
Regionaal mobiliteitsplan Drenthe			107.458	V	Ja	Extern	Nee	
Drenthe reist duurzaam			-654.647	N	Ja	Extern	Nee	
Uitvoering			59.466	V	Ja	Extern	Nee	
Beleid kerntaken			51.742	V	Ja	Intern	Ja	
Mobiliteit incidenteel			65.838	V	Ja	Extern	Nee	
Beheer wegen			586.529	V	Ja	Extern	Nee	
Vast onderhoud wegen			-265.950	N	Ja	Extern	Nee	
Groot onderhoud wegen			258.080	V	Ja	Extern	Nee	
Beheer vaarwegen			344.682	V	Ja	Extern	Nee	
Vast onderhoud vaarwegen			67.797	V	Ja	Extern	Nee	
Groot onderhoud vaarwegen			458.974	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			143.505	V				
Programma 5. Klimaat en energie: samen doorpakken	123.223	Ja						863.033
Programma klimaat en energie			-355.455	N	Ja	Extern	Nee	
Noodhulp Energiebesparing			270.231	V	Ja	Extern	Nee	
Regionale Energie Strategie			196.728	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			11.719	N				
Programma 6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	1.487.677	Ja						1.487.677
Monumenten			265.593	V	Ja	Extern	Nee	
Cultuurhistorie verhaal van Drenthe/Koloniën van Weldadigheid			191.402	V	Ja	Extern	Nee	
Musea			456.564	V	Nee	Extern	Nee	
Subsidies Leader Zuidoost Drenthe			132.589	V	Ja	Extern	Nee	
Subsidies Leader Zuidwest Drenthe			200.832	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			240.697	V				
Programma 7. Middelen en mensen	-1.475.755	Ja						173.094
Geldeningen en uitzettingen korter of gelijk aan 1 jaar			533.598	V	Ja	Extern	Nee	
Uitkering Provinciefonds			352.325	V	Ja	Extern	Nee	
Opbrengst opcenten op hoofdsom motorrijtuigenbelasting			165.901	V	Ja	Extern	Ja	
Afboeken boekwaarde MVA			2.943.613	N	Ja	Extern	Ja	
Verkoop opbrengst MVA			3.446.434	V	Ja	Extern	Ja	
Informatiearchitectuur - Applicaties			64.136	V	Ja	Intern	Ja	
I-beleid en Architectuur			75.989	V	Ja	Intern	Ja	
Dienstverlening Drents Museum			-59.889	N	Ja	Intern	Nee	

Dienstverlening Prolander			280.127	V	Ja	Intern	Nee	
Uitvoering arbeidsvoorwaarden (FPB)			253.937	V	Ja	Intern	Ja	
Arbeidsomstandigheden			105.315	V	Ja	Intern	Ja	
Concernopleidingen			-89.470	N	Ja	Intern	Ja	
Directe personele inzet			-444.552	N	Ja	Intern	Ja	
Bijdrage derden in salariskosten			630.745	V	Ja	Extern	Nee	
Inzet ondersteunend personeel			254.747	V	Ja	Intern	Ja	
Bijdrage aan voorziening spaarverlof			-	N	Ja	Intern	Ja	
Overige opbrengsten			343.471	V	Ja	Extern	Nee	
Doorbelasting personele kosten naar projecten			818.932	V	Ja	Intern	Ja	
Bijdrage derden in salariskosten			266.402	V	Ja	Extern	Nee	
Doorbelasting personele kosten naar investeringsprojecten			-891.563	N	Ja	Intern	Ja	
Reiskosten NS			58.989	V	Ja	Intern	Ja	
Accommodatie Provinciehuis			105.593	V	Ja	Intern	Ja	
Accommodatie Drents Museum			80.047	V	Ja	Intern	Ja	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			-659.034	N				
Programma 8. Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)	2.086.310	Ja						216.999
RD ZO-Drenthe: Werken			-146.911	N	Ja	Extern	Nee	
RD ZO-Drenthe: Wonen			1.909.517	V	Ja	Extern	Nee	
RD ZO-Drenthe: Proceskosten			106.705	V	Ja	Extern	Nee	
Uitvoering provincie Drenthe Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe: projecten Wonen			103.766	V	Ja	Intern	Ja	
Uitvoering provincie Drenthe Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe: projecten Werken			107.525	V	Ja	Intern	Ja	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			5.709	V				
Programma 9. Investeringsagenda	5.864.283	Ja						2.686.884
Sociale agenda			1.028.649	V	Ja	Extern	Nee	
Cultuur en erfgoed			80.648	V	Ja	Extern	Nee	
Regiostedenfonds			3.076.054	V	Ja	Extern	Nee	
Toekomstbestendig wonen			-187.230	N	Ja	Extern	Nee	
Boer, Burger en Natuur			108.104	V	Ja	Extern	Nee	
Recreatie en Toerisme			-	N	Ja	Extern	Nee	
Energietransitie			127.440	V	Ja	Extern	Nee	
Investeringsagenda 2016-2019			2.918.686	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			25.827	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal rekeningsaldo voor verrekeningen met reserves	19.691.785							9.190.639

De paragrafen

In de paragrafen die in het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) zijn voorgeschreven worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de provincie. Dit is inclusief de niet verplicht op te nemen paragrafen Reserves en

voorzieningen en Europa. De voorschreven paragrafen bevatten een verslag van de realisatie van beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen.

Het overzicht van baten en lasten in de rekening

Via vaststelling van de begroting autoriseren Provinciale Staten (PS) het college tot het doen van uitgaven. Over de realisatie daarvan wordt in het overzicht van baten en lasten in de rekening per programma verslag gedaan. Gezien het belang van een goed inzicht in de baten en lasten, worden de baten en lasten per programma weergegeven in een afzonderlijk overzicht. Daarnaast wordt een overzicht verstrekt van de saldi per programma. In een beknopt overzicht is per programma een specificatie opgesteld. De lasten zijn daarbij positief weergegeven en baten negatief. In de kolom verschil staat dan vervolgens het resultaat ten opzichte van de Begroting 2022 na wijziging. Zijn de bedragen in de kolom Verschil positief, dan is sprake van een voordeel en is het bedrag negatief dan betreft het een nadeel.

De balans met toelichting en de overige gegevens

Inzicht in de financiële positie is van belang, mede met het oog op de continuïteit van de provincie. Daarom besteden wij afzonderlijk aandacht aan de financiële positie, zoals deze te bepalen is op basis van de balans. Daarnaast geven wij onder de Overige gegevens, speciale aandacht aan de investeringen, de Verordening dwangsom (vereenvoudigd in opzet) en de voorgeschreven verantwoording Single information en single audit (Sisa), de verantwoording inzake de Wet normering topinkomens (WNT) en een overzicht IBT.

Kerngegevens

Kerngegevens				
	2019	2020	2021	2022
A. Sociale structuur				
Aantal inwoners	492.167	493.682	494.771	497.743
Aantal huishoudens	217.831	219.301	220.380	222.165
B. Fysieke structuur				
Oppervlakte (in km ²)	2.680	2.680	2.680	2.680
Woningvoorraad	222.197	223.251	224.556	226.319
Provinciale wegen (in km)	516	518	518	518
Fietspaden (in km)	266	269	248	248
Vaarwegen (in km)	177	177	177	174
C. Financiële kerngegevens (in € * 1000)				
Totale lasten voor bestemming resultaat	280.835	259.251	285.552	323.890
Totale baten voor bestemming resultaat	284.828	288.608	291.706	305.091
Onttrekking aan reserves (saldo)	7.396	-3.840	3.911	38.491
Rekening resultaat na begrote mutaties	16.485 V	25.516 V	10.065 V	19.692 V
Opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB)	58.807	59.342	60.592	61.466
Uitkering provinciefonds (inclusief Decentralisatie Uitkeringen)	156.510	162.348	152.695	168.189
Omvang algemene reserves	63.297	62.512	67.391	64.292
Omvang bestemmingsreserves	328.664	368.233	368.015	351.063
Omvang eigen voorzieningen	14.368	15.249	16.959	20.247

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Den Haag/Heerlen, peildatum 9-3-2023

I Jaarverslag

Programma 1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen

In de Begroting 2022 schreven we over dit programma:

Beleidsparticipatie

De samenleving is de afgelopen decennia sterk veranderd met belangrijke gevolgen voor het draagvlak van de politieke praktijk. Om die reden heeft het Drents parlement in de vorige Statenperiode een visie op de eigen rol in de veranderende samenleving ontwikkeld. In het kort houdt de visie het volgende in: het Drents parlement heeft als taak alle inwoners in de samenleving te vertegenwoordigen en de zorgvuldige afweging van alle belangen te waarborgen. Die afweging moet uiteindelijk leiden tot keuzes die het algemeen belang zo goed mogelijk dienen. De Staten kunnen – en moeten – in dat licht verdere stappen zetten, aldus de visie. Vanuit deze ambitie kijkt de visie naar beleid- en besluitvorming en wordt daarnaast een aantal nieuw te ontwikkelen instrumenten genoemd. De komende periode wordt een gezamenlijk ‘Beleidskader burgerparticipatie provincie Drenthe’ opgesteld, met een aantal wettelijke verplichtingen uit de Omgevingswet als vliegwiel. Hierin wordt zowel de rol van het college van GS, als bestuur opgenomen, als de rol van de Staten, als volksvertegenwoordiging. Het te ontwikkelen kader zal inzicht bieden in de koppeling tussen het politiek-bestuurlijke proces en participatie vanuit de samenleving.

Opgaven en samenleving

Drenthe is een sterke provincie die betrokken, betrouwbaar, verbindend, effectief en besluitvaardig wil zijn. Een provincie die waar nodig of als opgaven daarom vragen initiatief neemt. Die opgaven pakken we zoveel mogelijk samen met de omgeving op.

De opgaven uit het coalitieakkoord ‘Drenthe, mooi voor elkaar’ zijn de basis voor onze inzet, maar geven ruimte voor andere ontwikkelingen. In de Investeringsagenda PLUS 2020-2023 staan extra accenten, aan de agenda wordt verder uitvoering gegeven. Daarnaast zien we maatschappelijke opgaven, trends en ontwikkelingen waar we mee aan de slag zijn of moeten. Nieuwe uitdagingen dienen zich in een hoog tempo aan en dat leidt tot snelle veranderingen in de samenleving. Denk hierbij aan stikstof en de nieuwe Omgevingswet. Door de coronacrisis is in Drenthe de economie onder druk komen te staan en is digitalisering belangrijker dan ooit. Ook blijvend investeren in Sociaal Drenthe is een punt van aandacht. Meer dan ooit is het van belang om te verbinden, afhankelijk van onze rol duidelijkheid geven of de dialoog aan te gaan.

Interbestuurlijk

We willen een sterk en zichtbaar Drents bestuur zijn. Een bestuur dat op transparante wijze vraagstukken aanpakt op een wijze die aansluit bij de eisen van deze tijd. De wijziging van de Bekendmakingswet en de verwachte invoering van de Wet open overheid zullen de transparantie van het overheidshandelen en de toegankelijkheid van overheidsinformatie stimuleren. Wij zijn de verbindende partner die samenwerkt aan gemeenschappelijke opgaven met gemeenten, overige provincies, waterschappen, Rijk, kennisinstellingen, bedrijven, maatschappelijke instellingen en Europa. Afhankelijk van de opgave verschillen de samenwerkingspartners, de structuren, de samenwerkingsvormen en de rol die we daarbij zelf vervullen. Waar mogelijk of nodig zoeken wij hierbij ook verbinding met bestaande gremia, zowel bij Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN), Regio Zwolle, Regio Groningen Assen (RGA) als de nieuwere samenwerkingsvormen zoals de Regiodeals. Daarnaast werken Rijk, provincies en gemeenten samen aan het interbestuurlijk programma. Het belangrijkste doel is een optimale samenwerking tussen de overheden zodat er rond belangrijke maatschappelijke opgaven een meer gezamenlijke aanpak tot stand komt.

Wij zijn voorstander om provinciale taken zoveel als mogelijk in gezamenlijkheid te realiseren via het IPO. Daarbij zoeken wij een goede balans in de realisatie van de Drentse opgaven, onze samenwerkingsambitie, schaalvoordelen, kwaliteit en het beslag op onze financiële middelen. Tegen dit kader maken wij onze afwegingen.

De provincie Drenthe borgt binnen haar verantwoordelijkheid een goed openbaar bestuur. Het interbestuurlijk en financieel toezicht wordt doelmatig uitgevoerd.

Public Affairs

We realiseren onze doelen samen met onze partners bij de Rijksoverheid (Den Haag), Europa (Brussel) en de Europese regio's (Nedersaksen in het bijzonder). De Duitslandagenda en de Europa agenda zijn in dit verband van groot belang. Op basis van onze Drentse Duitslandagenda zetten we in op een verdere versterking van de binationale betrekkingen; in het bijzonder met de deelstaat Nedersaksen en de Landkreisen Emsland en Grafschaft Bentheim. In Europees verband werken wij samen met verschillende partners aan maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld op het gebied van innovatie, duurzame energie (w.o. waterstof) en mobiliteit. We onderhouden en versterken onze positie in bestaande netwerken als het Comité van de Regio's en Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). We volgen de ontwikkelingen omtrent de indiening van de lidstaat Nederland voor het Europese herstelfonds het RRF (the Recovery and Resilience Facility) nauwlettend en brengen hiervoor de Drentse belangen naar voren. Samen met onze partners bij het Rijk en de Tweede Kamer werken wij samen aan een goede verankering van de Drentse belangen in nationaal beleid en initiatieven. We trekken hierbij samen op met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en onze lobbyisten van het SNN. Voor de nieuwe kabinetsperiode zetten we als Drenthe lobby in op beleidsterreinen zoals cultuur, (vrijtijds-)economie, energie en klimaat, wonen, mobiliteit en gezondheid. Daarbij pluggen we zorgvuldig onze Drentse belangen en projecten (vaak in samenwerkingsverband) in de verdere uitwerking en uitvoering van het Nationaal Groeifonds. Voor deze kabinetsperiode zetten we als Drenthe in op drie specifieke zaken:

- Het verder brengen van de 'Bouwstenen voor het Deltaplan.' Een aanbod voor het realiseren van 220.000 extra woningen en economische ontwikkeling in noordelijk Nederland, met een vraag voor een samenhangende investering in het noordelijke spoornetwerk.
- Een nieuwe Rijksdienst in Assen.
- Een verlenging van de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe.

Dit is in 2022 aan dit programma gedaan:

Beleidsparticipatie

In 2022 hebben het Drents Parlement (PS) en Gedeputeerde Staten (GS) het Kader Verbindend Besturen vastgesteld. Een instrument om beleid- en besluitvormingsprocessen waarin inwonersinvloed ('participatie') aan de orde is of kan zijn, bewust in te richten en tijdig af te stemmen. Aanleiding voor het opstellen van het kader is de visie die PS uitwerkte in 2018 over haar rol in de veranderende samenleving. In deze visie is opgenomen dat PS de taak heeft om alle inwoners in de samenleving te vertegenwoordigen en de zorgvuldige afweging van alle belangen te waarborgen.

Het Kader Verbindend Besturen is een kader op hoofdlijnen en biedt opties voor maatwerk in processen, bij iedere stap en ieder vanuit zijn of haar eigen rol. Insteek is het betrekken van inwoners bij beleid en besluitvorming om de verbinding tussen provinciaal bestuur en de samenleving tot stand te brengen. Om te laten zien hoe inwoners betrokken worden (participeren) bij beleid, projecten, processen en besluitvorming is eind 2022 besloten om in het jaar 2023 te gaan werken met een participatieparagraaf in Statenstukken. In deze paragraaf geven we inzicht in hoe we het participatieproces inrichten, welke stakeholders we betrekken, hoe we deze stakeholders betrekken en waarom.

Interbestuurlijk

Ook in 2022 zijn we doorgegaan met de lijn om binnen onze opgaven de verbinding, kansen en mogelijkheden te zoeken in bestaande gremia, zoals Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN), Regio Groningen Assen (RGA), Regio Zwolle en de Regiodeals. Samen met onze medeoverheden bespreken wij wat er in de samenleving leeft en hoe we elkaar kunnen versterken in het realiseren van onze gezamenlijke ambities. We hebben als college werkbezoeken aan gemeenten gebracht. Daarnaast hebben we als college ontmoetingen met (maatschappelijke) organisaties. In 2022 hebben we een kennismakingsbijeenkomst georganiseerd met de nieuwe colleges van B&W van de Drentse gemeenten, waarbij ook de bestuurders van de waterschappen aanwezig waren. Verder hebben wij ook in 2022 in ons provinciale deel van het toezichtverslag aan de Tweede kamer een nadere duiding gegeven aan het verhaal achter de cijfers. Zodat een helder beeld wordt geschetst over de financiële positie van gemeenten. Dit vanuit onze verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het openbaar bestuur op lokaal niveau.

Public Affairs

Onder Public Affairs verstaan wij al onze inspanningen, eventueel samen met onze partners, richting de Rijksoverheid/Tweede Kamer (Den Haag), Europa (Brussel) en Duitsland (Nedersaksen in het bijzonder) die bijdragen aan het realiseren van de Drentse doelen. De Duitslandagenda en de Europa-agenda zijn in dit verband van groot belang.

In 2022 heeft de provincie Drenthe namens Noord Nederland de Europese Week van de Regio's en Steden georganiseerd. Het evenement heeft ervoor gezorgd dat we als Noord Nederland zichtbaar in Brussel (aanwezig) zijn geweest. Ook hebben er gesprekken plaatsgevonden tussen Noord Nederlandse collegeleden en Europese parlementariërs/ contacten. Op het gebied van mobiliteit, energie en circulaire economie hebben we ons verhaal onder de aandacht gebracht en input

opgehaald. Het evenement, de gesprekken en de workshops hebben ervoor gezorgd dat er connecties zijn gelegd en vervolgspraken voor 2022 en 2023 zijn gemaakt.

De provincie Drenthe is door de Europese Commissie gekozen als deelnemende regio aan de Mission Adaptation to Climate Change. Gedeputeerde Hans Kuipers heeft, samen met de DG Clima mevrouw Clara de la Torres, de missie ondertekend.

Er is concretere invulling gegeven aan het onderwerp 'Sociaal', dit onderwerp is door de Provinciale Staten als zevende focusthema aan de Europa agenda toegevoegd.

We hebben ook dit jaar onze aanwezigheid verstevigd in veel bestaande netwerken zoals het Comité van de Regio's, het Huis van Nederlandse Provincies en de Noordzeeregio. Gedeputeerde Tjisse Stelpstra is vicevoorzitter van de HNP, woordvoerder voor energie in CEMR (Council of European Municipalities and Regions) en lid van de commissie ENVE - gericht op energie en klimaat - bij het Comité van de Regio's. Dit jaar is hij tevens gekozen als President van de Noordzeecommissie, welke onderdeel is van de Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR). Tevens zijn we in 2022 lid geworden van de 'Regional Pillar' van Hydrogen Europe. Met de oprichting van de regional pillar is een klein secretariaat aan toegevoegd, zodat Europese regio's, waaronder de provincie Drenthe beter kunnen samenwerken aan Europese projectvoorstellen in relatie tot waterstof.

Op vrijdag 8 juli 2022 heeft Nederland als laatste land zijn herstel- en veerkrachtplan bij de Europese Commissie ingediend. In het plan zijn 49 maatregelen opgenomen, waarvan bijna de helft bestaat uit klimaatplannen en een kwart uit digitalisering. Op 8 september 2022 maakte Ursula von der Leyen bekend dat Nederland in totaal 4,7 miljard euro uit het Herstelfonds zal krijgen. Hoewel Nederland aanspraak mag maken op zowel subsidies als leningen, doet Nederland enkel beroep op de subsidies. De lobby richting Rijk en Europa blijft cruciaal. Niet alleen wat betreft de middelen die vanuit de EU beschikbaar komen, maar ook als het gaat om de verantwoordelijkheid voor het inzetten van deze budgetten (centraal of decentraal).

In 2022 is ook het operationele programma voor JTF ingediend en goedgekeurd. In december 2022 heeft de Europese Commissie bekend gemaakt dat de Nederlandse regio's Groningen-Emmen, IJmond, Groot-Rijnmond, West-Noord-Brabant, Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Limburg krijgen tot en met 2027 in totaal € 623 miljoen extra Europese ondersteuning vanuit het zogenoemde Just Transition Fund (JTF). Het Just Transition Fund (JTF), het 'fonds voor een rechtvaardige transitie', is een Europees fonds voor gebieden die het zwaarst worden getroffen door de overgang naar een groene economie. Hiermee wil de Europese Unie de sociaal-economische ongelijkheid verkleinen. Het JTF komt voort uit de Europese Green Deal, die moet zorgen voor een klimaatneutraal Europa in 2050. Regio Groningen-Emmen ontvangt 330 miljoen euro.

Drenthe is goed vertegenwoordigd in de grensoverschrijdende overleggen met de noordelijke provincies Groningen, Friesland en Overijssel. Er is goed en zeer geregeld contact met het ministerie BZK, de deelstaat Nedersaksen, het Consulaat-Generaal in Düsseldorf en de Drentse grensgemeenten aan de Duitse Landkreise aan de Nedersaksisch-Drentse grens.

Op 4 juli 2022 nam CdK Klijnsma deel aan het 4+1 Treffen met minister-president Weil van Nedersaksen in Hannover plaats. Die dag werd door de 4 CdK's (Drenthe, Friesland, Groningen, Overijssel) samen met MP Weil en staatssecretaris Mielke van Nedersaksen de Ideën Expo in Hannover bezocht. Hier waren eveneens de Duitse ambassadeur in Nederland Nunn, en consul-generaal te Düsseldorf, Schuurman aanwezig.

Op 24 augustus 2022 vond online de Trilogie tussen minister Bruins Slot, Stas Mielke en CdK Paas in zijn functie als Coördinerend Rijksheer plaats. Drenthe was hier ambtelijk vertegenwoordigd en heeft

dit overleg binnen de zogenaamde Begleitgruppe samen met de noordoostelijke provincies, BZK en Nedersaksen dit overleg voorbereid.

Op 3 november 2022 nam CdK Klijnsma deel aan de Stuurgroep GROS samen met de commissarissen van Groningen, Friesland en Overijssel, het ministerie van BZK, burgemeesters van de grensgemeenten (grenzende aan Nedersaksen) en de Euregio's (EDR en Euregio).

In Den Haag zijn we zichtbaar in netwerken en nemen we een actieve rol in. Dit doen we samen met de lobbyisten van het SNN en in IPO verband.

Dankzij extra lobby inzet resultaten bestaand spoor staat de Nedersaksenlijn nadrukkelijker op de Haagse agenda door onderzoeksgelden die beschikbaar zijn gesteld en is 35 miljoen beschikbaar voor verbetering bestaand spoor. Ook is een aanvraag ingediend (en inmiddels is 30 miljoen toegekend) voor een nieuwe Regiodeal Zuid en Oost-Drenthe.



Bidbook Nedersaksenlijn.

Ondermijning

Samenwerken in RIEC verband

De aanpak van ondermijning en georganiseerde criminaliteit vraagt een integrale aanpak van zowel overheden als publieke partners. Het RIEC Noord faciliteert en ondersteunt de multidisciplinaire samenwerking en heeft in 2022 extra gelden ontvangen om de (gezamenlijke) aanpak van ondermijning te stimuleren. Deze versterkingsgelden zijn voornamelijk ingezet om de weerbaarheid van jongeren te stimuleren én om in gezamenlijkheid barrières te benoemen die de verschillende organisaties kunnen inzetten om de drugscriminaliteit in het buitengebied tegen te gaan. Het jaarverslag van het RIEC 2022 treft u via deze link aan.

Campagne 'Niet onder mijn neus'

De campagne 'Niet onder mijn neus' is als belangrijk instrument gebruikt om de samenleving bewust te maken van de signalen en gevaren van ondermijning. De provincie participeert in en stimuleert deze aanpak. De Drentse Staten hebben besloten om financiële middelen (€100.000,-) ter beschikking te stellen om in samenspraak met het RIEC en de Drentse gemeenten tot een Drenthe-brede campagne te komen, waarin inwoners signalen van drugscriminaliteit leren herkennen en weten te adresseren. In april 2022 heeft u ingestemd met de wijze van uitvoering van de motie. Concreet betekent dit dat gebruik is gemaakt van de 'ondermijningscontainers' door deze in wijken, bij scholen, bij gemeentehuizen, bij evenementen en bij winkels in te zetten om aan de hand hiervan met inwoners, ondernemers, scholieren, (nieuwe)raadsleden, gemeentelijk personeel, etc. in gesprek te gaan over dit onderwerp. Met communicatie (flyer huis-aan-huis, gemeentepagina, sociale media) daaromheen is de aanwezigheid van de container en de boodschap aanvullend gestimuleerd. De regie hiervoor lag bij de gemeenten en het RIEC en provincie heeft deze aanpak ondersteund.

In tien gemeenten hebben in 2022 één of meerdere campagneactiviteiten plaatsgevonden. Na evaluatie van deze activiteiten worden de hieruit volgende aanbevelingen een vervolg van de campagne in 2023.

Weerbaarheidsscan

De provincie Drenthe wil een integere en betrouwbare overheid zijn. Een overheid waarin medewerkers, bestuurders en politieke ambtsdragers zich bewust zijn van de mogelijke ondermijnende activiteiten en beïnvloeding en zich tegelijkertijd veilig voelen om hun werk goed te doen. Vanuit deze doelstelling is er binnen de provinciale organisatie gestart met het uitvoeren van een weerbaarheidsscan. Met deze scan is inzichtelijk gemaakt welke mogelijke kwetsbaarheden de organisatie kent voor ondermijning en waar ondermijning mogelijk onbewust wordt gefaciliteerd. Ook zijn er, als daar aanleiding toe was, aanbevelingen gegeven op welke manier de organisatie zich op dit onderwerp kan versterken. De scan is uitgevoerd onder de medewerkers, bestuurders en Statenleden van de provincie.

Samenwerken op thema 'Weerbare overheid'

De overheid dient integer te handelen en weerbaar te zijn tegen oneigenlijke invloeden en misbruik van haar diensten en producten. Gemeenten, provincie en waterschap hebben hierin een gelijke opgave. Samen met de Drentse gemeenten, het RIEC en de provincie wordt onderzocht hoe we op dit thema meer kunnen samenwerken. Het aanscherpen van de verbinding op dit onderwerp:

- zal naar verwachting een stimulans geven aan de Drentse overheden om de eigen weerbaarheid te stimuleren;
- kan door de nauwe samenwerking zorgen voor een efficiëntere totaal-aanpak per instantie en;
- biedt een kans om van elkaar te leren en elkaar scherp te houden.

In het eerste kwartaal van 2023 worden de eerste resultaten verwacht.

Overigens beschikt de provincie Drenthe met betrekking hiertoe over normen zoals bepaald in de Nota misbruik en oneigenlijk gebruik 2015/Provinciale leidraad voor het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik bij subsidies en de Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden provincie Drenthe 2019. Vanuit het Jaarverslag Integriteit 2022 provincie Drenthe blijkt dat er in 2022 geen meldingen van integriteitsschendingen zijn binnengekomen bij de integriteitscoördinator.

Asielopvang

Ook in 2022 is de urgentie om asielopvangplekken hoog gebleken. Onder andere door een verhoogde instroom, maar ook omdat de doorstroom van statushouders uit de asielopvang naar een reguliere woning stagneert. De commissaris heeft zich ingezet (als Rijksorgaan) om samen met de Drentse gemeenten te zorgen voor extra opvangplekken voor asielzoekers én om een versnelling aan te brengen in de huisvesting voor statushouders. Voor Drenthe heeft dit er toe geleid dat er extra tijdelijke asiellooties zijn geopend en dat er diverse initiatieven zijn ontstaan om bestaande kantoorruimte of woningen te transformeren in (flex)woonplekken voor mensen die snel een tijdelijk onderkomen nodig hadden.

Stimuleren dialoog bollenteelt in Westerveld

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij de teelt van bloembollen levert grote zorgen op bij omwonenden van deze velden en bij natuurorganisaties. De commissaris is gevraagd om te kijken of er een basis is om (weer) gezamenlijk in gesprek te gaan om de zorgen die er zijn met elkaar te bespreken en te zorgen voor (hernieuwd) vertrouwen in elkaar. Om dat vertrouwen op te bouwen, is het belangrijk dat betrokkenen het gesprek open met elkaar voeren, er plek is voor ieders verhaal en inzicht wordt verkregen in elkaars beweegredenen en acties. In 2022 zijn er gezamenlijke tafels georganiseerd waaraan de gesprekspartners met elkaar hebben gesproken over deze zorgen en mogelijke voorstellen die kunnen helpen om deze zorgen te beperken.

Wet Open Overheid

In 2022 is de invoering van de Woo projectmatig opgepakt, middels enerzijds de implementatie van de Wet Open Overheid die op 1 mei van kracht is gegaan. Daarnaast is een impactanalyse uitgevoerd, met daarin ook een praktisch plan van aanpak met acties voor het implementeren van de actieve openbaarmaking van de eerste vier (van de elf) informatiecategorieën en het inrichten van de rol Woo-contactpersoon. Het aantal verzoeken is sinds de implementatie van de Wet open overheid toegenomen.

Procesmatig is gestart met het optimaliseren van de informatiehuishouding door organiseren van opruimdagen en een ordentelijke procesgang van Woo-verzoeken en zienswijzen.

Doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoek

In 2022 is één onderzoek uitgevoerd naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het college van GS gevoerde bestuur (Provinciewet: artikel 217a-onderzoek). Er is onderzoek gedaan naar het provinciale vastgoedbeheer. De conclusie is dat de organisatie onvoldoende in staat is om verantwoord vastgoedbeheer te bedrijven. Ontwikkelingen met betrekking tot vastgoed komen vaak ad hoc tot stand. Mede hierdoor is de vastgoedportefeuille versnipperd. De vastgoedportefeuille van de provincie Drenthe is niet enorm groot, bijvoorbeeld ten opzichte van gemeenten, maar te groot om geen professioneel vastgoedbeheer toe te passen. Specialistische kennis ten aanzien van vastgoedbeheer is op dit moment te beperkt aanwezig in de organisatie. Het gaat hierbij onder andere over het ontbreken van specifieke kennis over risico's en kansen ten aanzien van inzet van provinciaal vastgoed. Ook is er geen integraal inzicht in de kosten en opbrengsten per vastgoedobject. De onderzoekers doen zeven aanbevelingen om de kwaliteit van vastgoedbeheer te verbeteren: laat vastgoedbeleid vaststellen, maak duidelijke koppeling met beleidsdoelstellingen, werk de significante processen rondom vastgoed uit, beleg het eigenaarschap op één plek, zorg voor actief risicomanagement, periodiek evalueren van de vastgoedportefeuille en zorg voor voldoende capaciteit en kwaliteit. De organisatie is inmiddels aan de slag met de implementatie van deze aanbevelingen.

Successen

- Campagne Drenthe, mooi voor elkaar (terugblik collegeperiode)
- Continue groei van volgers op social mediakanalen, dit zorgt ervoor dat we meer herkend worden en

dat volgers beter weten wat we doen en ons ook sneller weten te vinden.

- Uitrollen nieuwsoverzicht TamTam binnen de ambtelijke organisatie. Medewerkers weten hierdoor waarover gepraat wordt buiten de muren van het provinciehuis en hoe er naar de provincie wordt gekeken. Het draagt bij aan omgevingsbewustzijn en waar nodig kunnen wij reageren op zaken waarin wij een rol hebben.
- Omvangrijk Woo-verzoek Shell naar tevredenheid afgerond
- Succesvolle organisatie week van de regio's met bijbehorend netwerkevent in Brussel
- Vaststelling Kader Verbindend Besturen
- Enorme belangstelling cursus Politiek Actief leidt tot structurele activiteit en budget
- Actieve en acute inzet in diverse dossiers zoals stikstof en de wolf bij bijvoorbeeld de boerenprotesten of acties rond de wolf

Knelpunten

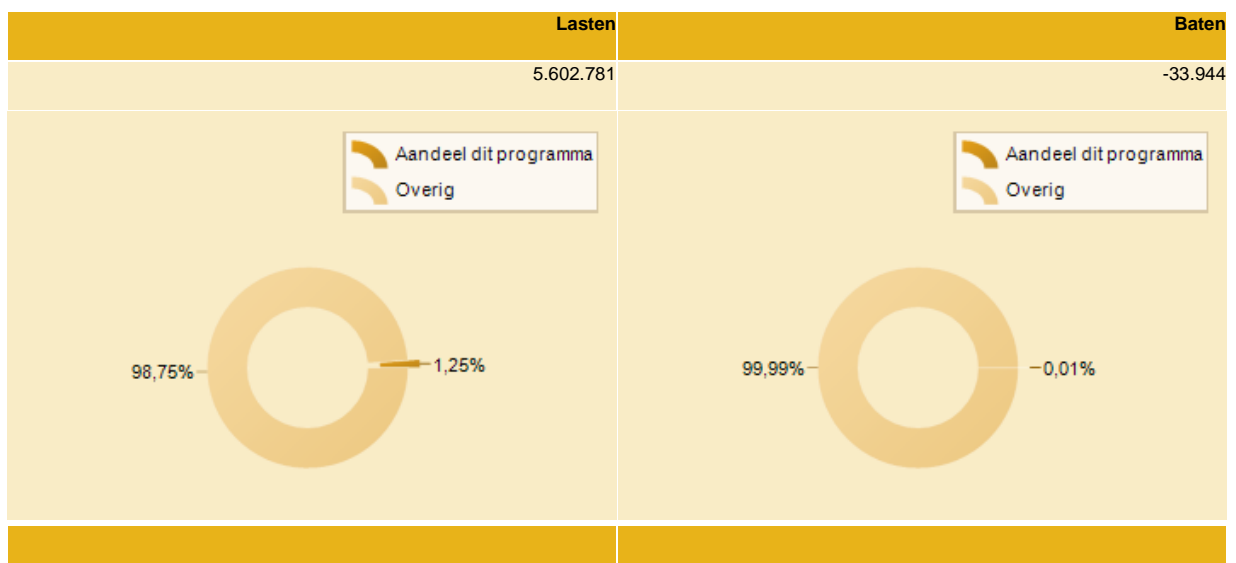
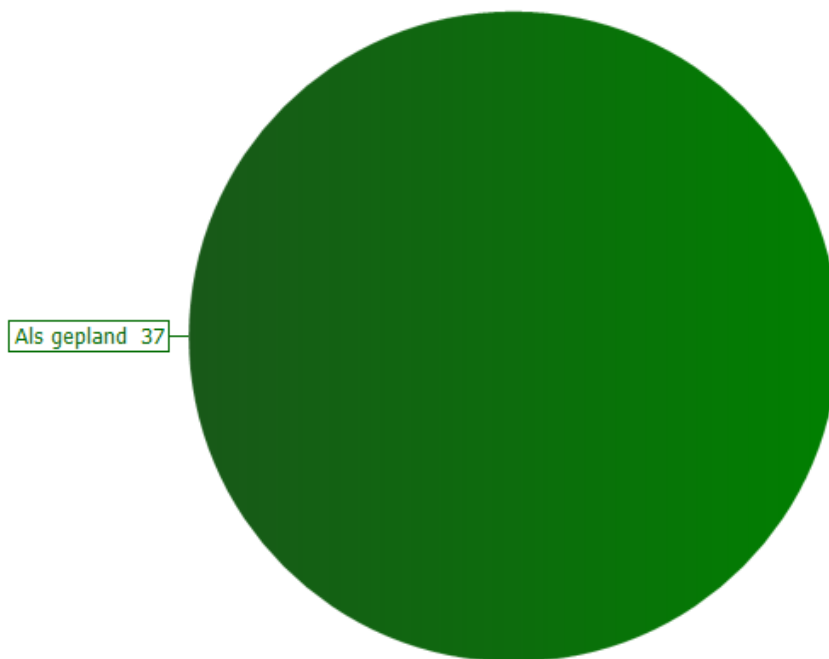
- Toename van het aantal Woo-verzoeken.

Toelichting programma

Drenthe is een krachtige en zichtbare provincie. Goede bestuurlijke verhoudingen staan voorop. Bestuur en medewerkers van Drenthe staan midden in de samenleving, stellen kerntaken en maatschappelijke opgaven centraal en geven via flexibele samenwerkingsverbanden invulling en uitvoering aan de ambities uit het collegeakkoord. Provincie Drenthe borgt binnen haar verantwoordelijkheid een goed openbaar bestuur. Het interbestuurlijk en financieel toezicht wordt sober en proportioneel uitgevoerd.

Stand resultaten

Van de resultaten binnen dit programma is hier de status van de resultaten weergegeven. Op resultaatniveau is de afwijking toegelicht binnen de doelstelling.



	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil
Totaal lasten	5.025.803	10.779.800	7.133.191	5.602.781	1.530.410
Totaal baten	-11.215	-19.640	-19.640	-33.944	14.304
Saldo	5.014.588	10.760.160	7.113.551	5.568.837	1.544.714



Beleidsopgave: 1.1 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
201101 Focus op de eigen bestuurlijke rol van Provinciale Staten ("het Drents parlement")	Vergroting van de aandacht voor en betrokkenheid bij verbonden partijen, door onder andere het (laten) doen van onderzoek en het organiseren van werkbezoeken	Onder andere vanwege de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen is op voorstel van de werkgroep verbonden partijen het protocol verbonden partijen geactualiseerd.	✔
	Ondersteuning bij complexe besluitvormingsprocessen (o.a. met PS-regeling grote projecten) en de ontwikkeling van eigen initiatieven	In 2022 heeft de Commissie van Onderzoek uitgebreid gesproken over het project gedeeltelijke verdubbeling van de N34 in combinatie met de aanpak van het verkeersplein Gieten als groot project in de zin van de regeling grote projecten. Hiertoe zal begin 2023 een voorstel richting de Staten gaan.	✔
	Versterken van de rol van het Drents Parlement, als volksvertegenwoordiger binnen het provinciaal bestuur, door onder andere het (laten) doen van onderzoek, het organiseren van Statenontmoetingen en werkbezoeken en het actualiseren en ontwikkelen van nieuwe instrumenten	In 2022 heeft de statenontmoeting Wonen plaatsgevonden over de uitdagingen en kansen voor volkshuisvesting en woningbouw. In opdracht van de Commissie van Onderzoek is een onderzoek uitgevoerd naar de juridische context rond de Drentse bollenteelt. Eind 2022 is een masterclass burgerberaad georganiseerd voor de Staten.	✔
201102 Optimalisering van de informatie- en beoordelingspositie van Provinciale Staten	Adviezen van de Statenwerkgroepen aan PS over o.a. de inrichting van de planning- en controldocumenten, de rol van PS in de veranderende samenleving en de invloed van Europa bij strategische onderwerpen.	De Statenwerkgroep veranderende samenleving heeft in 2022 Provinciale Staten geadviseerd over de doorontwikkeling van de visie veranderende samenleving. Een aantal van de aanbevelingen uit het door de Staten vastgestelde kader verbindend besturen is uitgevoerd (o.a. participatieparagraaf, notitie raadgevend referendum, Statenvoorstel burgerberaad). De werkgroep DrEUn heeft voor de Dag van Europa een middag georganiseerd in het licht van het thema Europees samenwerken in Drenthe	✔
	Oplegnotities, flexnotities, feitenoverzichten en Statenmemo's bij strategische beleidsdocumenten en planning- en controldocumenten	Er zijn oplegnotities gemaakt bij de jaarstukken 2021 en begroting 2022. Over het provinciale rekeningresultaat 2015-2021 is desgevraagd een flexnotitie voor de Staten opgesteld	✔
	Politiek-bestuurlijk actuele evaluatie- en panelonderzoeken	In 2022 heeft een maatschappelijke kostenbatenanalyse plaatsgevonden naar de effecten van het Drentse Binnenstadfonds. De aanbevelingen uit dit onderzoek zullen in 2023 aan PS voorgelegd worden. Ook is het Drents Panel tweemaal geraadpleegd.	✔
			✔



201103 Focus op de Drentse samenleving: Provinciale Staten communiceren transparant en zijn toegankelijk en zichtbaar	Uitnodigende website van het Drents parlement, met actuele en heldere informatie	In opdracht van het Drents Parlement heeft de Adviesraad Toegankelijkheid de website www.drentsparlement.nl gecontroleerd op toegankelijkheid. Aan de hand van de aanbevelingen wordt de website op onderdelen aangepast, zodat de toegankelijkheid verhoogd wordt.		
	Toegenomen zichtbaarheid van het Drents parlement door de externe communicatie te richten op een brede groep mensen, door gebruik te maken van meer beeldmateriaal, korte(re) teksten en verschillende communicatiekanalen	Om scholen uit het voortgezet en middelbaar onderwijs te werven voor het Provinciespel is gebruik gemaakt van online middelen (Facebook en Instagram-advertenties) en offline middelen (flyer). Met resultaat: de campagne heeft geleid tot een groot aantal aanmeldingen (20 klassen).	✓	
	Als Drents parlement groeien in de rol van responsieve overheid, met als doel om alle groepen in de samenleving deel te laten uitmaken van de regionale democratie.	Het experiment Drenthe aan zet, om groepen inwoners die in de netwerksamenleving op afstand van het provinciale bestuur en de politiek staan, toch mee te kunnen laten doen, is in 2022 afgerond.	✓	

Beleidsopgave: 1.2 CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
201201 Goede invulling van rijkstaken, medebewindstaken en representatieve taken	Uitvoering van wettelijke taken op het gebied van veiligheid, inclusief deelname aan het Regionaal Informatie en Expertisecentrum	De wettelijke taken op het gebied van veiligheid inclusief deelname aan het Regionaal Informatie en Expertisecentrum zijn uitgevoerd. Vanuit dit samenwerkingsverband is de CvdK: - betrokken geweest bij de herinrichting van het RIEC-samenwerkingsverband; - aanjager van de (synthetische) drugsaanpak in het buitengebied in Noord-Nederland en in (Zuid-Oost) Drenthe; - inleider van een bijeenkomst voor de Drentse burgemeesters ten behoeve van de versterking aanpak ondermijning op vakantieparken.	✓
	Uitvoering van werkbezoeken en representatietaken	Er zijn diverse werkbezoeken afgelegd door de commissaris aan burgemeesters. In het kader van Tip de commissaris zijn instellingen, bedrijven en Drentse inwoners bezocht. De commissaris heeft het complete corps Diplomatie uitgenodigd voor een bezoek aan Drenthe. Dit was gedeeltelijk een samenwerking met de ambassade van Armenië. In totaal kwamen er zo'n 35 ambassadeurs naar Drenthe en zijn er vervolg bezoeken gepland. De commissaris heeft in juni het bezoek van de minister president van Armenië aan Assen begeleid. De commissaris was aanwezig bij werkbezoek van enkele ministers en staatssecretarissen aan Drenthe (onder meer minister Bruins Slot in het kader van regiodeals, staatssecretaris van der Maat aan de kazerne in Assen, minister Kuipers aan het Schepers Ziekenhuis in Emmen)	✓
	CvdK is aanspreekpunt voor bestuurlijke integriteit	Bestuurlijke integriteit is een vast onderdeel van de jaarlijkse gesprekken met burgemeesters.	✓
			✓

	<p>Ordelijk verloop van procedures voor (her) benoemingen en ontslag van burgemeesters</p>	<p>In 2022 waren er geen vacatures voor burgemeesters. Wel waren er herbenoemingsprocedures:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de burgemeester van Meppel is in september herbenoemd - De burgemeester van Westerveld is in november herbenoemd - de aanbeveling tot herbenoeming van de burgemeester van Hoogeveen is afgerond. Herbenoeming vindt plaats in februari 2023 - de aanbeveling tot herbenoeming van de burgemeester van Emmen is afgerond. Herbenoeming vindt plaats in maart 2023 		
	<p>Advisering over de voorstellen voor het verlenen van Koninklijke onderscheidingen (lintjes), over predicaat Koninklijk en Hofleverancier, en ook over Koninklijke erepenningen.</p>	<p>Bij de Algemene Gelegenheid van 2022 zijn 86 Koninklijke onderscheidingen uitgereikt en bij Bijzondere Gelegenheid zijn 51 Koninklijke onderscheidingen uitgereikt</p> <p>In 2022 is één keer het predicaat Koninklijk uitgereikt en twee keer het predicaat Hofleverancier. De Koninklijke Erepenning werd zeven keer uitgereikt.</p>		
	<p>Versterken aanpak van ondermijning</p>	<p>Samen met de Drentse gemeenten en het RIEC is een verkenning gedaan op welke wijze uitvoering kan worden gegeven aan deze motie 'Niet onder mijn neus' ter bestrijding van ondermijning. Inmiddels is in tien gemeenten gebruik gemaakt van de ondermijningscontainers (inclusief bemanning) van bureau Drugszaken in wijken, bij scholen, bij gemeentehuizen, bij evenementen en bij winkels. Hier werden gesprekken gevoerd met inwoners, ondernemers, scholieren, (nieuwe)raadsleden, gemeentelijk personeel over dit onderwerp. Aan de hand van een evaluatie wordt de campagne in 2023 verder uitgerold. Binnen de provinciale organisatie is gestart met het uitvoeren van een weerbaarheidsscan om inzicht te krijgen in de mogelijke kwetsbaarheden van de organisatie voor ondermijning en waar ondermijning mogelijk onbewust wordt gefaciliteerd. De scan is uitgevoerd onder de medewerkers, bestuurders en Statenleden van de provincie.</p>		

Beleidsopgave: 1.3 Goed openbaar bestuur in Drenthe

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting	
201301 Financieel gezonde en krachtige Drentse medeoverheden	<p>Onder coördinatie tot stand gekomen Uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht en integrale rapportage Interbestuurlijk Toezicht</p>	<p>Het Uitvoeringsprogramma is opgesteld, afgestemd met gemeenten en vastgesteld door GS.</p> <p>Ook de integrale rapportage IBT is vastgesteld door GS.</p>		
	<p>Beoordelen reëel en structureel evenwicht van de begroting en meerjarenraming van de Drentse gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen.</p>	<p>De beoordeling van de begrotingen van gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen heeft plaatsgevonden. Er zijn besluiten genomen over de toezichtvorm voor 2023.</p>		

Beleidsopgave: 1.4 Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
201401 Rechtmatige, heldere, transparante en zorgvuldige besluitvorming	Controladvisering, doelmatigheid- en doeltreffendheidsonderzoeken	Een 217a PW onderzoek (Onderzoek vastgoed) is afgerond, deze staat samengevat in de beleidstekst van programma 1. Een intern onderzoek is afgerond en één intern onderzoek is nog onderhanden. Daarnaast zijn de NRKonderzoeken gecoördineerd en is wekelijks controladvisering van directie- en GS-nota's uitgevoerd	✓
	Toepassen van het instrumentarium van de Wet Bibob	6 Bibob-onderzoeken uitgevoerd 2 LBB adviezen Noordelijke samenwerking en afstemming beleid Werkafspraken ODG (Omgevingsdienst Groningen) gemaakt. Netwerkgesprek RVO Kwartalgesprek CdK vanuit haar rol als stuurgroep lid REIEC Noord en pfh Integriteit Deelname Bibob-team Landelijk Congres BIBOB provincie Overijssel	✓
	Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) met gelieerde partijen worden opgesteld, uitgevoerd, geëvalueerd en waar nodig bijgesteld	We hebben in 2022 enkele dienstverleningsovereenkomsten samen met onze partners geëvalueerd. De uitkomsten zijn positief en tegelijkertijd zien we dat capaciteit binnen onze organisatie een aandachtspunt is. De evaluaties zijn input voor de voorbereiding van het vernieuwen van dienstverleningsovereenkomsten per 2024.	✓
201402 Nieuwe en passende regionale samenwerking voor maatschappelijke opgaven	Werkbezoeken aan Drentse gemeenten, omliggende provincies en Drentse waterschappen	Na de corona lockdown is er weer een start gemaakt met de werkbezoeken. Daarnaast is er een kennismakingsmiddag georganiseerd met de nieuwe colleges B&W van de Drentse gemeenten met aansluitend een zomer barbecue met ook vertegenwoordigers van de Waterschappen. Ook zijn er collegebrede ontmoetingen geweest met maatschappelijke organisaties.	✓
	Opstellen breed participatiebeleid én met behulp van de Jongerenadviesraad de stem van de jongeren betrekken in de besluitvorming.	In 2022 heeft de JAR: - meegedacht en gesproken over het fietsbeleid van de provincie Drenthe; - van één fractie een verzoek ontvangen om advies te geven op een onderwerp. Hier wordt in 2023 opvolging aan gegeven; - nagedacht over de rol die ze kunnen en willen vervullen ten aanzien van de Provinciale Statenverkiezingen.	✓
	Inrichten en beheren van de governance van verbonden partijen en samenwerkingsverbanden	Er is een start gemaakt met de actualisatie van de Nota verbonden partijen uit 2012. Daarnaast is gewerkt aan een kader voor lichte samenwerkingsverbanden. Voor beide zaken geldt dat de afronding daarvan is voorzien in 2023. Tevens is er volop aandacht geweest vanuit de eigenaarsrol voor het inrichten en beheren van samenwerkingen en verbonden partijen. Over de diverse verbonden partijen bent u conform het protocol verbonden partijen geïnformeerd.	✓

	Gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven met andere overheden en/of private partijen	Wij hebben met vele partijen samengewerkt aan gemeenschappelijke opgaven en daarbij verbinding gezocht binnen bestaande gremia, zoals SNN, Regio Zwolle, Regio Groningen Assen en andere verbonden partijen, maar ook binnen de nieuwere samenwerkingsvormen zoals de regiodeals. We hebben bijgedragen aan maatschappelijke ontwikkelingen door samenwerkingsvormen te laten ontstaan of te stimuleren die hierbij van toegevoegde waarde kunnen zijn. In 2023 wordt de huidige Nota Verbonden Partijen 2012 geactualiseerd en wordt een kader voor informele samenwerkingsverbanden ontwikkeld dat een handvat biedt om flexibel en wendbaar aan te kunnen haken bij maatschappelijke ontwikkelingen binnen de Provincie Drenthe.	✓	
201403 Drenthe beschikt over een sterke Nederlandse, Europese en internationale lobby en een goed ontwikkeld maatschappelijk netwerk	Invloedrijke posities bezitten in ambtelijke en bestuurlijke (inter)nationale netwerken zoals Comité van de Regio's, CEMR en CPMR-North Sea Region.	Gedeputeerde Stelpsta neemt zitting in het Comité van de Regio's (CoR) en heeft namens Comité van de Regio's een opinie opgesteld over het Actieplan Circulaire Economie. Voor de Council of European Municipalities and Regions (CEMR) heeft gedeputeerde Stelpstra het woordvoederschap voor het thema Energie. Gedeputeerde Stelpstra is in 2022 gekozen als President van de Noordzee Commissie (CPMR-North Sea Region). Ambtelijk wordt het secretariaat van de CPMR Noordzee Commissie gezamenlijk met de provincie Groningen ingevuld. Verder zijn we als Drenthe lid van de European Regional Pillar, welke zal vallen onder Hydrogen Europe, en een vervolg is op de European Hydrogen Valleys Partnership.	✓	
	We zijn zichtbaar in de relevante netwerken en verkrijgen tijdig de juiste informatie om Drentse beleidsdoelstellingen te behalen	-We zijn regelmatig in gesprek met bewindspersonen, Kamerleden en directeuren-generaal vanuit de diverse nationale en Europese ministeries. -In Europa zijn we zichtbaar in diverse netwerken. Dit jaar is de provincie Drenthe door de Europese Commissie gekozen als deelnemende regio aan de Mission Adaptation to Climate Change. -We zijn daarnaast, mede ondersteund door de lobbyisten van het SNN en het IPO, organisator van netwerkevenementen zoals het jaarlijkse Prinsjedagontbijt, Noord in Nieuwspoot en de Week van de Regio's. -Drenthe is goed vertegenwoordigd in de grensoverschrijdende overleggen met de noordelijke provincies Groningen, Friesland en Overijssel. Er is goed en zeer geregeld contact met het ministerie BZK, de deelstaat Nedersaksen, het Consulaat-Generaal in Düsseldorf en de Drentse grensgemeenten aan de Duitse Landkreise aan de Nedersaksisch-Drentse grens. Dit doen we onder andere in grensoverschrijdend verband, middels het 4+1 treffen en in Triloog verband.	✓	
			✓	

	<p>Beheren en stimuleren van Europese projecten</p>	<p>In 2022 zijn diverse Europese programma's van start gegaan. Vanuit de provincie Drenthe is gewerkt aan de ontwikkeling van diverse Europese projecten. Dit zijn onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erasmus+-subsidie voor het project 'GreenSkills4H2' (RegioCampus Emmen) – subsidie van € 400.000,- voor Drenthe College (DC) en NHL Stenden; goedgekeurd door de Europese Commissie in maart 2022. Provincie Drenthe heeft DC en Stenden ontzorgd in het schrijven van de aanvraag. - Elena-subsidie voor het project 'EENergie – Drenthe Energy One-Stop-Shop' – subsidie van € 1.850.000,- goedgekeurd door de Europese Commissie in mei 2022. Grant agreement getekend in oktober en project van start in november 2022. - Interregional Innovation Investment-subsidie voor het project 'Hy2Market' – subsidie van € 740.000,- voor partijen uit Drenthe/deelprojecten in Drenthe (DEMCON, HYE TS, SOLUFORCE, HYE CONS, SUMMIT); goedgekeurd door de Commissie in juni 2022; betreft H2-marktontwikkeling; wordt uitgevoerd door de NEC (projectleider) als onderdeel van de NEC-projectafspraken met de provincie. - In september 2022 werd ingediend: HORIZON EUROPE-aanvraag 'Cross-border Hydrogen Valley' met Nedersaksen; voorbereid door de NEC <p>Verder is er gewerkt aan de ontwikkeling van verschillende projecten binnen het INTERREG North Sea programma, het INTERREG Europe programma en het INTERREG North-West programma. Inmiddels zijn er 2 projecten goedgekeurd, te weten Blue Transition en DATA4all (beide North Sea programma)</p>		
	<p>Uitvoering Europa-agenda</p>			

		<p>In 2022 heeft de provincie Drenthe namens Noord Nederland de Europese Week van de Regio's en Steden georganiseerd. Het evenement heeft ervoor gezorgd dat we als Noord Nederland zichtbaar in Brussel (aanwezig) zijn geweest. Ook hebben er gesprekken plaatsgevonden tussen Noord Nederlandse collegeleden en Europese parlementariërs/ contacten. Op het gebied van mobiliteit, energie en circulaire economie hebben we ons verhaal onder de aandacht gebracht en input opgehaald. Het evenement, de gesprekken en de workshops hebben ervoor gezorgd dat er connecties zijn gelegd en vervolgspraken voor 2022 en 2023 zijn gemaakt.</p> <p>De provincie Drenthe is door de Europese Commissie gekozen als deelnemende regio aan de Mission Adaptation to Climate Change. Gedeputeerde Hans Kuipers heeft, samen met de DG Clima mevrouw Clara de la Torres, de missie ondertekend.</p> <p>Er is concretere invulling gegeven aan het onderwerp 'Sociaal', dit onderwerp is door de Provinciale Staten als zevende focusthema aan de Europa agenda toegevoegd.</p> <p>Verder is de provincie Drenthe in januari 2022 lid geworden van de 'Regional Pillar' van Hydrogen Europe.</p>	
			

201404 Versterken van de samenwerking met Duitsland	Uitvoering Samenwerkingsagenda Nederland-Nedersaksen samen met het Rijk en de provincies Groningen, Friesland en Overijssel	<p>Drenthe is goed en permanent vertegenwoordigd in de bestuurlijke en ambtelijke overleggen met de noordoostelijke provincies Groningen, Friesland en Overijssel. Op 25 april en 3 november 2022 nam Drenthe bestuurlijk deel aan de Stuurgroep GROS. Bij het bestuurlijk overleg op 3 november heeft Drenthe het trekkersrol van de werkgroep E-ticketing/ grensoverschrijdende mobiliteit van Overijssel overgenomen.</p> <p>Drenthe heeft goed en permanent ambtelijk contact met de deelstaat Nedersaksen via de Staatskanzlei en het Amt für Regionale Landesentwicklung Weser-Ems. Ook is er intensief contact met het ministerie van BZK en het Consulaat-Generaal in Düsseldorf. Samen met deze partijen en de andere noordelijke provincies heeft Drenthe zitting in de ambtelijke Begeleidingsgroep. Als concreet resultaat van de samenwerking werd op 4 juli 2022 de intentieverklaring ondertekend tot de oprichting van een Crossborder Hydrogen Valley in Noordoost-Nederland en Nedersaksen. Deze verklaring werd ondertekend tijdens het 4+1 Treffen tussen de vier Commissarissen van Koning van Drenthe, Friesland, Groningen en Overijssel, alsook minister-president Weil van Nedersaksen. Daarnaast was Drenthe op 24 augustus 2022 ambtelijk aanwezig bij de online Triloog tussen minister Bruins Slot, Staatssecretaris Mielke van Nedersaksen en Commissaris Paas in zijn functie als Coördinerend Rijksheer. Tijdens dit overleg is besloten om grensoverschrijdende samenwerking rondom Coronamaatregelen tussen Noordoost-Nederland en Nedersaksen verder vorm te geven. Dit wordt binnen de Begeleidingsgroep nader uitgewerkt.</p>		
	Participatie Europees netwerk van grensregio's (European Association of Economic Border Regions)	Drenthe is lid van de European Association of Economic Border Regions.	✔	
	Vorbereiding en uitvoering Interreg VI Programma Nederland-Duitsland 2021-2027	<p>Op 20 april 2022 is het samenwerkingsprogramma Interreg VI Deutschland-Nederland gepresenteerd en officieel van start gegaan tijdens een digitaal kick-off-event. De officiële goedkeuring van het programma door de Europese Commissie vond plaats op 11 april 2022. Inmiddels zijn er al drie rondes geweest waarin projectvoorstellen konden worden ingediend en zijn de eerste projecten goedgekeurd. Op 25 november 2022 werden de zestien fondsen voor kleinschalige projecten goedgekeurd, waarvan vier voor de Eems Dollard Regio (de andere twaalf vallen binnen de overige drie euregio's). Deze zullen naar verwachting begin 2023 starten.</p>	✔	
	Uitvoering Drentse Duitslandagenda		✔	

		<p>Drenthe heeft bestuurlijk en ambtelijk contact met de verschillende samenwerkingspartners rondom de vijf beleidsprioriteiten van de Duitslandagenda. Bij mkb-samenwerking en 360 graden arbeidsmarkt is er ambtelijk contact met Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO) en het Rijnland Instituut. Hier bestaat eveneens ambtelijk contact en afstemming met de Duitslandcoördinatoren van de grensgemeenten Coevorden en Emmen, alsook de Duitslandcoördinatoren van de provincies Groningen, Friesland en Overijssel. Op het gebied van waterstof bestaat er bestuurlijke en ambtelijke uitwisseling tussen Drenthe, Nedersaksen en het Emsland. Op 23 maart 2022 spraken gedeputeerde Stelpstra, gedeputeerde Van Hoorn van Groningen en toenmalig minister Honé van Nedersaksen in Lingen de wens uit tot samenwerking op het gebied van waterstof.</p> <p>Op 4 juli 2022 ondertekenden de Commissarissen van de Koning van de provincies Friesland, Groningen, Overijssel en Drenthe, alsook minister-president Weil van Nedersaksen een intentieverklaring tot het vormen van een Crossborder Hydrogen Valley in Noordoost-Nederland en Nedersaksen. Met de Landrat van Emsland en van Leer is in 2022 in het kader van een verbonden grensregio bestuurlijk en ambtelijk overleg geweest. Tussen Emsland en Drenthe is nauw ambtelijk overleg. Met de Landkreis Grafschaft Bentheim is naar aanleiding van een uitwisseling van de parlementen een bestuurlijk vervolgoverleg ingepland. Deze zal begin 2023 plaatsvinden. Er is op het thema grensoverschrijdend spoorvervoer intensieve samenwerking tussen de Provincie en de Grafschaft Bentheim rondom de spoorverbinding Emmen-Rheine en de Nedersaksenlijn.</p>		
--	--	---	--	--

Beleidsopgave: 1.5 Verbinding met de Drentse samenleving

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
201501 Ontwikkelen en uitdragen van een meer herkenbaar beeld van de provincie Drenthe bij inwoners, ondernemers en instellingen	Meer focus brengen aan de hand van een corporate communicatiestrategie	<p>Uitvoering gegeven aan de corporate communicatiestrategie door middel van de inzet van ambassadeurs, beeld van mooi Drenthe en een start gemaakt met toepassen van meer feiten en cijfers.</p> <p>Als afronding van de collegeperiode is extra inzet gepleegd om behaalde resultaten zichtbaar te maken in de serie Drenthe, mooi voor elkaar. Dit is gebeurd aan de hand van feiten en cijfers, ambassadeurs en mooi Drenthe door middel van film, infographics, pagina's in huis aan huisbladen en de provinciale kanalen.</p>	<p>✓</p>
			<p>✓</p>

	Transparant uitdragen van de provinciale ambities en werkzaamheden (laten zien wat je doet en waar je voor staat)	We maken de provincie zichtbaar onder andere door gebruik te maken van social media, de website, pagina's in huis-aan-huisbladen en uitzendingen vanuit onze studio. Door versoepeling van de coronamaatregelen organiseren we weer diverse evenementen en informatiebijeenkomsten.		
201502 Stimuleren van contact met en betrokkenheid van maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners bij het ontwikkelen van beleid op onderwerpen die in de samenleving leven	(Vernieuwende) vormen van participatie en omgevingscommunicatie tot stand brengen	Door corona is er een versnelling gekomen in het faciliteren van hybride bijeenkomsten en het vinden van alternatieve vormen om inwoners te bereiken en te betrekken. Een voorbeeld hiervan is de bijeenkomst over de wolf in de gemeente Westerveld waarbij 200 bezoekers fysiek aanwezig waren en 600 bezoekers de bijeenkomst online hebben gevolgd. In 2021 is door PS besloten in nauwe samenwerking met GS een 'beleidskader participatie' te maken. Vanuit communicatief en bestuurlijk oogpunt is hieraan een bijdrage geleverd.	✓	
	In samenhang met organisatieontwikkeling een communicatieve, omgevingsbewuste organisatie realiseren.	Er zijn communicatie workshops georganiseerd voor medewerkers zoals filmen met je mobiel en social media gebruik.	✓	
201503 Door vraaggerichte dienstverlening voorzien in de klantbehoefte (gehoord worden)	Uitvoering geven aan het uitvoeringsplan Dienstverlening	Relatiebeheersysteem is verder doorontwikkeld in de organisatie.	✓	

Ontwikkelingen

Beleidsopgave: 1.1 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 1.2 CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld

Voorstellen voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen worden in het eerste kwartaal van 2023 besproken met de betrokken overheden of en zo wie zich aan welk voorstel wil committeren.

Beleidsopgave: 1.3 Goed openbaar bestuur in Drenthe

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 1.4 Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 1.5 Verbinding met de Drentse samenleving

Voor Communicatie was 2022 een jaar van doorschakelen naar een hybride werkomgeving en nieuwe communicatiekanalen. Fysieke ontmoetingen in en met de Drentse samenleving kwamen weer terug na alle beperkingen in de coronajaren. De inzet van onze nieuwe studio heeft voor meerdere doeleinden, zoals stikstof en organisatieontwikkeling, lof geoogst. Verder zijn er met de

Statenwerkgroep Veranderende samenleving stappen gezet naar de implementatie van nieuw participatiebeleid en hebben wij maatschappelijk ingewikkelde dossiers als stikstof, de woonopgave, de energiecrisis en de wolvenproblematiek begeleid, waarbij enkele demonstraties op het voorplein acute inzet vroegen. Bij het klantcontactcentrum is de inrichting van een nieuwe kennisbank van start gegaan waarmee informatie over provinciale aangelegenheden beter ontsloten wordt.

Programma 1 wat heeft het gekost

			1	2	3	4	3-4
	Beleidsopgave	eco cat	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Lasten							
	1.1 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling						
		Inkoop	354.163	471.713	520.913	482.894	38.019
		Subsidie	535.078	672.964	593.529	513.374	80.155
	totaal beleidsopgave		889.241	1.144.677	1.114.442	996.268	118.174
	1.2 CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld						
		Inkoop	35.155	56.634	96.634	62.837	33.797
		Subsidie	15.000	15.000	15.000	15.000	0
	totaal beleidsopgave		50.155	71.634	111.634	77.837	33.797
	1.3 Goed openbaar bestuur in Drenthe						
		Inkoop	9.000	9.000	9.000	9.881	-881
	totaal beleidsopgave		9.000	9.000	9.000	9.881	-881
	1.4 Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur						
		Inkoop	-127.045	557.851	583.789	-833.037	1.416.826
		Subsidie	3.548.915	8.380.758	4.698.446	4.806.662	-108.216
		Toev. voorziening	250.000	250.000	250.000	250.000	0
	totaal beleidsopgave		3.671.870	9.188.609	5.532.235	4.223.625	1.308.610
	1.5 Verbinding met de Drentse samenleving						
		Inkoop	405.537	365.880	365.880	295.170	70.710
	totaal beleidsopgave		405.537	365.880	365.880	295.170	70.710
	Totaal		5.025.803	10.779.800	7.133.191	5.602.781	1.530.410
Baten							
	1.1 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling						
		Ontv. bijdragen	-2.778	0	0	0	0
	totaal beleidsopgave		-2.778	0	0	0	0
	1.4 Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur						
		Ontv. bijdragen		0	0	-1.053	1.053
		Ontv. subsidies	-8.436	-12.000	-12.000	-32.891	20.891
	totaal beleidsopgave		-8.436	-12.000	-12.000	-33.944	21.944
	1.5 Verbinding met de Drentse samenleving						
		Ontv. bijdragen		-7.640	-7.640	0	-7.640
	totaal beleidsopgave		0	-7.640	-7.640	0	-7.640
	Totaal		-11.215	-19.640	-19.640	-33.944	14.304
	Saldo		5.014.588	10.760.160	7.113.551	5.568.837	1.544.714

Toelichting	
Saldo Programma	1.544.714
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-101.345
Bijdrage van Cofinancieringsreserve Europa	176.312
Totaal verrekend met reserves	74.967
Resultaat programma na bestemming reserves	1.619.681

Toelichting op verschillen begroting en rekening

Lasten

Beleidsopgave: 1.1 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling

De totale afwijking betreft een voordeel van € 118.174,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Focus op de eigen bestuurlijke rol van Provinciale Staten ("het Drents parlement")

Het budget fractiewerkzaamheden laat in 2022 een overschot van € 104.489,-- zien vanwege terugbetaalde, te veel opgebouwde reserves door de fracties n.a.v. de afrekening fractievergoedingen 2021.

Beleidsopgave: 1.2 CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld

De totale afwijking betreft een voordeel van € 33.797,--.

Beleidsopgave: 1.3 Goed openbaar bestuur in Drenthe

De totale afwijking betreft een nadeel van € 881,--.

Beleidsopgave: 1.4 Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur

De totale afwijking betreft een voordeel van € 1.308.610,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Rechtmatige, heldere en transparante besluitvorming.

Voor de uitvoering van de WOO is in eerste instantie bij de 3^e actualisatie 2021, voor 2022 een bedrag van € 299.438,-- geraamd. Bij de 3^e actualisatie is hiervan € 150.000,-- afgeraamd en resteert nog een saldo van € 62.352,--. De oorzaak hiervan is dat de marktverkenning voor ondersteunende software nog loopt en dat de aansluiting op het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) later wordt gerealiseerd omdat de landelijke applicatie nog niet beschikbaar is.

Appa-pensioenen (ex)Gedeputeerden

Volgens de jaarlijkse opgave van Loyalis (onze service organisatie voor Appa-pensioenen) bedraagt de actuariële waarde van de pensioenen van (ex)Gedeputeerden per 31-12-2022 € 7.032.094,--. De provincie beheert zelf de middelen voor pensioenuitkeringen. De middelen zitten in de voorziening Appa-pensioenen. De omvang van de voorziening blijkt per 31-12-2022 € 1.249.395,-- te hoog. Omdat het saldo van de voorziening gelijk moet zijn aan de in december ontvangen Appa-opgave van Loyalis, valt het verschil vrij ten gunste van het rekening resultaat (afwikkeling voorgaand boekjaar). Jaarlijks wordt door APG de contante waarde van de toekomstige pensioenen berekend. De contante waarde wordt in hoge mate bepaald door de marktrente. De rente voor toekomstige pensioenen met

een looptijd van 25 jaar is vastgesteld op 2,472%. Dit was vorig jaar 0,528%. Voor de reeds ingegane pensioenen zijn de grondslagen voor de wettelijke tarieven gebruikt met een rekenrente van 3,061% (was 0,162%). Het verschil in de rekenrente verklaart in hoge mate het verschil in de contante waarde van de toekomstige pensioenen.

Doelstelling: Drenthe beschik over een sterke Nederlandse, Europese en internationale lobby en een goed ontwikkeld maatschappelijk netwerk.

Cofinanciering Europa

In de 3e actualisatie 2022 is € 4 miljoen afgeraamd in verband met de planning van de Europese programma's. In 2022 is er sprake van een overschrijding van het budget met € 74,967,--. Dit wordt met name veroorzaakt door een OP-EFRO openstelling die eind december is toegekend. Deze overschrijding wordt verrekend met de cofinancieringsreserve Europa.

Er resteert nog een verschil van € 71.830,--, dit wordt verklaard door onder andere een positief saldo op GS-kosten (€ 32.236,--) en Kosten Netwerken Europa (€ 35.696,--) en nog enkele kleinere posten.

Beleidsopgave: 1.5 Verbinding met de Drentse samenleving

De totale afwijking betreft een voordeel van € 70.710,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Stimuleren van contact met en betrokkenheid van maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners bij het ontwikkelen van beleid op onderwerpen die in de samenleving leven. Door de invloed van corona zijn minder bijeenkomsten georganiseerd en zijn andere vormen van communicatie doorontwikkeld, o.a. online webinars. Hierdoor is minder uitgegeven en resteert een saldo van € 29.698,--.

Doelstelling: Door vraaggerichte dienstverlening voorzien in de klantbehoefte (gehoord worden) Er is mede door de corona minder uitgegeven aan onderzoeken op het gebied van klanttevredenheid, hierdoor resteert een bedrag van € 23.525,--.

Baten

Beleidsopgave: 1.1 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling

Niet van toepassing.

Beleidsopgave: 1.4 Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur

De totale afwijking betreft een voordeel van € 21.944,--.

Beleidsopgave: 1.5 Verbinding met de Drentse samenleving

De totale afwijking betreft een nadeel van € 7.640,--.

Programma 2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven

In de Begroting 2022 schreven we over dit programma:

De leefomgeving in Drenthe wordt zeer gewaardeerd, zowel door onze eigen inwoners als door toeristen die graag naar Drenthe komen. De afgelopen corona-periode heeft dit extra bevestigd. Daarbij staan we voor uitdagende ontwikkelingen in het landelijk gebied en in de Drentse steden. De opgaven en ambities op het gebied van landbouw, natuur, water, wonen, klimaatadaptatie, energie en economie komen in onze provincie samen en moeten worden ingepast in de beschikbare ruimte. Stikstof is daarbij misschien wel de grootste uitdaging in onze provincie. Al deze opgaven vragen om keuzes en een samenhangende aanpak, waarbij we de kwaliteit van bodem, water, biodiversiteit en landschap willen handhaven en waar mogelijk versterken. Niet alles kan, overal.

Drenthe heeft een natuuropgave en met het programma Natuur zal deze, ook in relatie tot stikstof, verder worden geïntensiveerd. Daarnaast blijven we ruimte bieden aan de landbouw en zetten we in op verder verduurzaming. Daarbij verandert het klimaat, waardoor we meer en langere periodes van droogte of juist hevige neerslag zullen kennen. Onze watersystemen gaan we daarom zo inrichten, dat ze niet alleen water afvoeren, maar ook vasthouden en daarbij de kwaliteit handhaven. Op die manier kunnen we ook alle functies in onze provincie in extremere weersomstandigheden in stand houden. De Energietransitieagenda bevat de provinciale energie-ambities. De Energietransitieagenda bevat de provinciale energie-ambities. In de RES zijn gezamenlijk met de gemeenten en andere partners de ambities voor zonne-energie en windenergie in Drenthe tot 2030 vastgelegd. Dit is onderdeel van het nationale Klimaatakkoord, waarin wij ons in de breedte hebben gecommitteerd aan de klimaatdoelstellingen. Wij voeren de afspraken uit die daarin zijn gemaakt voor economie, landbouw en landgebruik en mobiliteit. Deze worden meegenomen in onze inspanningen in de opgaven voor zowel de stad als het platteland.

We willen sterker gebiedsgericht werken door gemeenten te ondersteunen in de ontwikkeling van concrete ruimtelijke projecten in de regio's Zwolle (incl. Zuidwest-Drenthe), Zuidoost-Drenthe en de regio Groningen – Assen. De Drentse gemeenten staan voor de uitdaging om tijdig voldoende woningen te bouwen. Wij ondersteunen de gemeenten bij de soms complexe gebiedsontwikkelingen die hiervoor nodig zijn. Hiertoe maken we extra middelen vrij voor gebiedsontwikkeling. Op deze manier sluiten we aan bij de inzet vanuit het Rijk.

Drentse aanpak Stikstof

Drenthe heeft haar stikstofbeleid vastgelegd in het Koersdocument Drentse aanpak stikstof (vastgesteld door PS op 21 april 2021). We willen de mogelijkheden blijven creëren om te investeren in de realisatie van wegen, woningen, industrie, landbouw en vrijetijdseconomie binnen de te realiseren Natura 2000 doelen. Daarvoor moet de stikstofuitstoot naar beneden. De stikstofopgave vraagt om een gezamenlijke aanpak van provincies met het Rijk en betrokken partners in Drenthe. Slimme, innovatieve, duurzame keuzes moeten leiden tot natuurherstel, een aantrekkelijk ondernemersklimaat waarborgen en de leefbaarheid van het landelijk gebied op peil houden. Rijk en provincie werken samen om de natuur de komende jaren verder te versterken en treffen maatregelen die gericht zijn op vermindering van stikstofemissie en vergroting van natuurinclusief areaal. Het landelijke Programma Natuur maakt onderdeel uit van de structurele aanpak. We zetten met onze bestuurlijke en maatschappelijke partners uit de vele betrokken sectoren samen de schouders onder een bij Drenthe passende gebiedsgerichte aanpak.

Om de opgave en aanpak te kunnen bepalen brengen we in de gebiedsverkenningen de feitelijke situatie per gebied in beeld. Voor elk gebied wordt in samenspraak met de gebiedspartners een gebiedsagenda opgesteld waarin voorgestelde maatregelen en benodigde middelen in beeld worden gebracht. De borging en uitvoering van de plannen leggen we vast in een gebiedsplan. Voor het uitvoeren van de wettelijke taken, nieuwe regelingen/instrumenten en het ontwikkelen van de gebiedsgerichte aanpak wordt extra menskracht ingezet, boven op de uitvoering door de bestaande organisatie. Zie ook: www.provincie.drenthe.nl/stikstof.

Naast de ontwikkelingsopgave op gebiedsniveau proberen we lopende en nieuwe ontwikkelingen/initiatieven te blijven voorzien van de benodigde toestemming via vergunningverlening. Hoewel intern salderen niet langer vergunningplichtig is (sinds uitspraak Raad van State op 20 januari 2021), vragen de meeste initiatiefnemers wel om een inhoudelijke beoordeling. Ons uiteindelijke besluit is dan een positieve weigering op de aangevraagde vergunning, met een inhoudelijke toelichting gericht op de referentiedatum van vergunde rechten. Ook zullen we verder aan de slag gaan met aanvragen die gebruik maken van extern salderen, waarvoor medio 2021 een verruiming in de provinciale beleidsregels is opgenomen.

Samen met de andere provincies en het rijk gaan we aan de slag met de uitvoering van het legaliseren van de groep PAS-melders. In 2021 zijn hier afspraken over gemaakt in financiële en procedurele zin, wat betekent dat in 2022 en 2023 de operatie uitgevoerd en afgerond moet worden. De PAS-melders, 165 in totaal, vormen een specifieke groep die prioriteit krijgt in de uitvoering. Ook zal stevige inzet worden gepleegd op de juridische procedures als gevolg van ingediende bezwaren en beroepen, ingestelde verzoeken om handhaving en intrekkingverzoeken.

Programma Toekomstgerichte Landbouw

Landelijk en ook in Drenthe staat de landbouw voor een aantal uitdagingen. De maatregelen voor het terugbrengen van de stikstofuitstoot zijn onderdeel van een pakket van ontwikkelingen om de landbouw te verduurzamen. In Drenthe willen wij de boeren faciliteren bij het zich voorbereiden op deze ontwikkeling op een wijze die zowel het bedrijfseconomische rendement als de kwaliteit van natuur en landschap ten goede komt: balans tussen economie en ecologie.

Ook in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) wordt verduurzaming en vergroening een steeds belangrijker onderdeel. De directe inkomenssteun zal hierdoor waarschijnlijk minder worden en er zal een groter deel worden ingezet voor prestaties ten behoeve van duurzaamheid en biodiversiteit. Omdat het Europees landbouwbudget voor boeren een belangrijk onderdeel van het inkomen blijft, zetten wij erop in dat een zo groot mogelijke groep kan meedoen. Wij brengen deze standpunten ook naar voren in de onderhandelingen over het nieuwe GLB. Als gezamenlijke provincies zijn wij samen met het Rijk opdrachtgever van het Nationaal Strategisch Plan (NSP) dat moet worden opgesteld in het kader van het nieuwe GLB. De start van de nieuwe programmaperiode (GLB-Nationaal Strategisch Plan) is vertraagd en deze start waarschijnlijk in 2023.

Vanuit het Plattelandsontwikkelingsprogramma POP3 zullen de eerste resultaten van projecten die in de voorgaande jaren beschikt zijn zichtbaar worden. 2022 is een tussenjaar waarin er maar 1-2 openstellingen zullen zijn. Het jaar zal voornamelijk gebruikt worden ter voorbereiding van het programma GLB-NSP dat in 2023 van start gaat. Voor de jaren 2021 en 2022 is er, vanwege de vertraging van het nieuwe GLB, een transitieprogramma opgesteld om de periode tussen POP3 en het NSP te overbruggen.

Vooruitlopend op het nieuwe GLB spelen wij hier met het Programma Toekomstgerichte Landbouw op in. Met dit programma willen wij melkveehouderij, akkerbouw en tuinbouw met elkaar verbinden. Dit koppelen we aan het ontwikkelen van verdienmodellen in het kader van agribusiness. De inhoudelijke pijlers onder dit programma zijn: inzet op de eiwittransitie, korte ketens en grondgebondenheid.

Een belangrijke pijler binnen het programma is de Ontwikkelagenda Melkveehouderij, waarmee melkveehouders worden beloond voor prestaties om de bedrijfsvoering te verduurzamen. Landelijk is er ook steeds meer belangstelling voor dit model dat in Drenthe is ontwikkeld en Drenthe is hiermee nu ook onderdeel van een GLB-pilot in het kader van verduurzaming. In 2022 wordt de Ontwikkelagenda Melkveehouderij met de Agenda Boer, Burger en Natuur doorontwikkeld. Hierin kunnen we ook doelstellingen ten aanzien van klimaat en CO2-reductie opnemen, Verdieping vindt plaats met de onderdelen biodiversiteit en landschap, en verbreding naar de sector akkerbouw, waarbij ook veel aandacht zal zijn voor de onderlinge samenwerking tussen melkveehouderij en akkerbouw.

Wij werken op noordelijke schaal samen in de gezamenlijke AgroAgenda van Noord-Nederland. Binnen de AgroAgenda zijn ook diverse andere (keten)partijen, waaronder de clusterorganisatie Greenlinks, en onderzoeksinstellingen actief. Met de provincie Groningen wordt gezamenlijk opgetrokken bij de Innovatie Veenkoloniën. Samen met de provincies Groningen en Fryslân werken wij aan de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw Noord-Nederland. Vanuit de Regiodeal zijn we in twee gebieden actief: Het Drents Plateau en samen met Groningen in de Veenkoloniën. Met de Agenda Boer, Burger & Biodiversiteit werken we met de landbouw- en natuurorganisaties samen aan de verduurzaming van de landbouw in Drenthe

Programma Natuurlijk Platteland

De natuur vormt de basis voor ons bestaan: een gezonde bodem, schoon water, schone lucht en een rijke biodiversiteit. Een robuuste natuur is ook van belang voor onze economische ontwikkeling, bijvoorbeeld voor een duurzame landbouw die houdbaar is nu en in de toekomst, en als leverancier van grondstoffen voor de economie. Daarnaast heeft de coronacrisis nogmaals aangetoond dat natuur essentieel is voor ons welbevinden. De kaders van ons natuurbeleid hebben wij opgenomen in de Natuurvisie, waarvan in 2022 een geactualiseerde versie zal komen.

Met het landelijke Programma Natuur gaan Rijk en provincies samen de natuur de komende jaren verder versterken en verbeteren. Het programma Natuur maakt onderdeel uit van de structurele aanpak stikstof (Wsn) die erop is gericht de Nederlandse natuur in een gunstige staat van instandhouding te brengen door een samenhangende inzet van maatregelen die gericht zijn op vermindering van stikstofemissie, verbetering van natuur, hydrologische herstelmaatregelen en vergroting van het natuurinclusief areaal. Zonder intensivering van het natuurbeleid halen we de instandhoudingsdoelen niet uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het landelijke programma Natuur is een aanvulling op de bestaande afspraken van Rijk en provincies in het Natuurpact (2013). Het programma Natuurlijk Platteland wordt geactualiseerd met de Drentse opgave uit het landelijke programma Natuur. Naast voornoemde opgaven vallen ook de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het agrarisch natuurbeheer binnen het programma Natuurlijk Platteland. De natuuropgave is een grote opgave, maar biedt ook een kans om, in nieuwe allianties (onder andere met het bedrijfsleven), ecologie, hydrologie en economie met elkaar te verbinden en sterke combinaties op het vlak van beleven, benutten en beschermen te realiseren.

Zie ook www.provincie.drenthe.nl/natuurlijkplatteland.

Via verschillende sporen in ons natuurbeleid, zoals onder andere Soortenrijk Drenthe en Agenda Boer, Burger en Natuur, zetten wij in op het herstellen en versterken van de biodiversiteit in Drenthe. De Drentse uitwerking van de landelijke bossenstrategie, de Drentse bomen- en bossenstrategie, levert ook een bijdrage aan het versterken van de biodiversiteit. Daarnaast draagt het bij aan het uitvoeren van het Klimaatakkoord doordat bossen CO2 vastleggen.

Daarnaast zetten we in op Nationale Parken Nieuwe Stijl. In zowel Zuidwest-Drenthe als Drentsche Aa investeren we in landschappelijke kwaliteitsverbetering met als doel een aantrekkelijker woon-, werk- en leefklimaat voor zowel inwoners als toeristen en recreanten te realiseren.

Zorgvuldig omgaan met water

De verandering van het klimaat raakt de provincie in de volle breedte. In de Nota Klimaatadaptatie hebben we dit voor alle provinciale beleidsterreinen in kaart gebracht. In 2022 gaan we aan de slag met deze opgave, met name gericht op verdere bewustwording en kennisontwikkeling, zowel binnen onze eigen opgaven als met onze partners en bij inwoners. Inmiddels werken we met waterschappen, terreinbeheerders en de landbouw toe naar een klimaatbestendig watersysteem. Dit vooral door het zoeken van een balans tussen een overschot aan winterneerslag en een tekort in de zomer en vullen de grondwatervoorraad zoveel mogelijk aan. Wij faciliteren hiervoor de uitvoering van de zoetwaterprogramma's voor Oost-Nederland en het IJsselmeergebied/Noord-Nederland. Ons grondwater is ook van groot belang voor de drinkwatervoorziening. Het is de taak van de provincie om voldoende bronnen beschikbaar te stellen en gelet op een mogelijke groei van de vraag naar drinkwater zorgen wij voor aanvullende strategische voorraden. In 2022 wordt dit verder uitgewerkt. In 2022 starten wij met een verkenning van de ruimtelijke gevolgen van klimaatverandering in het landelijke gebied, Hiermee brengen wij in beeld wat de beschikbaarheid van water betekent voor het grondgebruik.

Naast het belang van een klimaatbestendig watersysteem houden wij ook rekening met onze grond- en oppervlaktewaterkwaliteit. In 2021 stellen wij de doelen voor de volgende Kaderrichtlijn Water periode 2022-2027 vast. De provincie staat hier aan de lat voor de bescherming van onze grondwaterkwaliteit en in het bijzonder de grondwaterwinningen voor de drinkwatervoorziening. Op basis van het nieuwe Uitvoeringsprogramma grondwaterbescherming intensiveren wij onze aanpak van de bescherming van de drinkwaterwinningen. Daarnaast faciliteren wij de uitvoering van maatregelen met het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.

Milieubeleid, bodem en ondergrond

Ons milieubeleid vindt zijn grondslag in Europese en nationale wetgeving. Als bevoegd gezag voor vergunningverlening en handhaving voor zowel omgevingsvergunningen als bodemsaneringen voeren we de taken op ten minste het wettelijk niveau uit. De uitvoering van deze taken is belegd bij de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en voor de BRZO en RIE4-bedrijven bij de Omgevingsdienst Groningen. In 2021 constateerde de RUDD tekort aan kwaliteit van het toezicht op de provinciale bedrijven en stelde een plan van aanpak op om dit te herstellen. Dit loopt door in 2022, wij monitoren dit en sturen bij waar dat nodig is. In het kader van de Omgevingswet, die medio 2022 wordt ingevoerd, stemmen wij onze taakuitvoering af met de Drentse gemeentes. Daarbij bereiden wij ons voor op de overdracht van (een deel van) onze bodemtaken aan de Drentse gemeenten. Dit is ook verwoord in onze nieuwe beleidsvisie voor Bodem en Ondergrond, die we in 2022 verder concretiseren in uitvoering.

Asbest

De verwijdering van asbestdaken wordt sinds november 2018 ondersteund via de provinciale Uitvoeringsregeling verwijdering asbestdaken Drenthe. Deze regeling is succesvol en zetten we daarom ook in 2022 voort. De online asbestdakenkaart blijft de komende jaren cruciaal om de voortgang van de verwijdering van asbestdaken te monitoren.

Provinciaal Omgevingsbeleid: werken aan ruimtelijke kwaliteit

De Omgevingsvisie vormt hét strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe en beschrijft hoe wij met onze ruimte omgaan. De Provinciale Omgevingsverordening kan worden gezien als onze wet, waarin regels voor de fysieke leefomgeving zijn opgenomen. De kern van

ons omgevingsbeleid is dat we zoeken naar oplossingen die verschillende opgaven met elkaar combineren én bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van onze provincie. Vanuit de houding 'Ja, mits' denken en ontwerpen wij mee bij initiatieven van gemeenten of anderen. Bijvoorbeeld bij de inpassing van zonneparken en windenergie, woningbouw, uitbreiding van bedrijventerreinen, ontwikkelingen in de landbouw en recreatieve en toeristische ontwikkelingen. Daarover hebben wij vroegtijdig contact met onze gemeenten. Onze inzet moet leiden tot een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsklimaat voor wonen en werken. Zo wordt in 2022 samen met het Impulsteam Wonen ingezet op gebiedsontwikkelingen gericht op woningbouw.

In 2022 actualiseren wij onze Omgevingsvisie. Hiermee brengen wij de visie in lijn met alle relevante besluiten die sinds de vaststelling op 3 oktober in 2018 door ons zijn genomen. Besluitvorming door Provinciale Staten wordt voorzien in het najaar van 2022. De Provinciale Omgevingsverordening zal in 2022 in lijn worden gebracht met de Omgevingswet, die naar verwachting op 1 juli 2022 in werking treedt. Dit betekent dat de vereiste nieuwe juridische instrumenten (visie, programma's, verordening, instructie, omgevingsvergunning en projectbesluit) en het provinciale deel van het nieuwe digitale informatiesysteem op tijd gereed en werkbaar zijn voor onze organisatie. Ten slotte werken we in 2022 toe naar een plan van aanpak voor herziening van onze Omgevingsvisie.

Sterke steden en vitaal platteland

Onze steden vormen de ruggengraat voor het vestigings- en woonklimaat, de leefbaarheid en het voorzieningenniveau van Drenthe. Terwijl de regiofunctie van de stad toeneemt, zien we de (winkel)leegstand toenemen, lijkt het cultuuraanbod te verschrompelen en laat de fietsbereikbaarheid te wensen over. Met het Regiostedenfonds versterken we de regionale functie van Assen, Emmen, Hogeveen en Meppel. Wij maken afspraken met de vier steden over hun aanpak van de binnenstedelijke opgaven en het beroep dat zij doen op het Regiostedenfonds.

Wij dragen met het Herstructureringsfonds bij aan de leefbaarheid van de Drentse steden en dorpen door vastgoed- en gebiedsontwikkelingen een zetje te geven. Daarvoor hebben we twee subsidieregelingen. De subsidieregeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit (HRK) is bedoeld om verpauperde situaties in alle Drentse steden en dorpen aan te pakken. De HRK 2021 PLUS is specifiek bedoeld voor de kernen Coevorden, Roden en Beilen als vervolg op het Binnenstadsfonds. Met deze subsidie is het ook mogelijk om de ruimtelijk-economische structuur te versterken door middel van transformatie en herontwikkeling.

Omdat de verleende subsidies uit het Binnenstadsfonds 2017 nog niet door alle gemeenten zijn weggezet, is de uitvoeringstermijn van de regeling verlengd.

Naast de inzet van onze subsidieregelingen ondersteunen wij de gemeenten bij het gezond(er) maken van de binnensteden met kennisontwikkeling en -deling.

Toekomstbestendig wonen

De Woonagenda zet in op het bevorderen van balans tussen vraag en aanbod op de woningmarkt. Het gaat hierbij om betaalbaar, duurzaam en levensloopbestendig wonen voor alle doelgroepen, jong en oud, in een prettige fysieke woonomgeving. De Woonagenda wordt bekostigd vanuit de Investeringsagenda, aangevuld met middelen vanuit het Rijk voor de inzet van het Impulsteam Wonen. Vanuit de Woonagenda wordt hiertoe een instrumentarium ingezet om goede plannen van initiatiefnemers, marktpartijen, woningbouwcorporaties en gemeenten te ondersteunen waar een extra zetje welkom is.

Het Impulsteam Wonen – bestaande uit volkshuisvestingsexperts – zet zijn werkzaamheden voort. Op dit moment helpt het team provincie en gemeenten met het prioriteren van de verschillende woningbouwplannen in Drenthe. Plannen die om snelheid vroegen zijn al meteen ondersteund. Zo

hebben de gemeenten in Zuidoost Drenthe met onze steun een aanvraag ingediend voor herstructureringsgeld bij het Volkshuisvestingsfonds.

Wij ondersteunen bij de strategische inzet van de Regiostedenfondsprojecten én de andere gemeentelijke prioritaire projecten waar dit kansen biedt voor aanvullende financiering vanuit het Rijk of Europa, bijvoorbeeld bij (een vervolg op) de regeling Woningbouwimpuls/Volkshuisvestingsfonds van BZK, het Herstelplan (Recovery and Resilience Facility van de EU) en/of het Groeifonds.

In 2022 zet het Impulsteam Wonen zijn werkzaamheden voort op basis van de prioritaire woningbouwprojecten zoals aangegeven door gemeenten.

Met gemeenten en corporaties helpen we mee aan de programmering van de woningbouw in Drenthe, ondersteund door het Rijk. In deze nieuwbouw- en herstructureringsprojecten hebben we oog voor stikstof, waterberging, langer zelfstandig thuiswonen, duurzaam bouwen en energiebesparing. In de context van de Sociale Agenda ondersteunen wij inwonersinitiatieven, hiervoor zijn aan het Impulsteam Wonen twee experts toegevoegd. De € 400.000,- van voormalig Vitaal Platteland wordt ingezet voor een financiële bijdrage aan het helpen realiseren van woon-zorg initiatieven. Concreet betreft dit een bijdrage in de vorm van expertise. De werkzaamheden worden uitgevoerd door het Impulsteam en wooninitiatiefbegeleiders vanuit de Woonagenda c.q. Sociale Agenda.

Via extra inzet op gebiedsontwikkeling ondersteunen wij gemeenten om niet alleen te starten met woon- of herstructureringsprojecten maar ook om de voorzieningen en infrastructuur die hiervoor nodig is mee te nemen in hun planvorming. Wij bouwen voort op onze lobby voor investeringsgeld in het kader van het Deltaplan Noord-Nederland en de eventuele aanvullende woningbouw die daarmee kan plaatsvinden.

Dit is in 2022 aan dit programma gedaan:

Drentse aanpak stikstof

In het eerste halfjaar van 2022 stond de nadere invulling van de gebiedsgerichte aanpak centraal op basis van gebiedsverkenningen van de twaalf stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Drenthe die in november 2021 zijn opgeleverd. In de startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) van 10 juni 2022 is de Drentse stikstofreductieopgave voor het eerst concreet geduid in een indicatieve doelstelling: Drenthe moet 2.450 kiloton ammoniak, oftewel 43% emissiereductie realiseren. Daarnaast betekende de startnotitie NPLG een verschuiving in de uitwerking van de stikstofaanpak, omdat deze in samenhang met de NPLG opgaven voor natuur, water en klimaat invulling moet krijgen. In de tweede helft van het jaar is gewerkt aan een onderverdeling van de totale stikstofopgave in een aantal deelopgaven, waarbij het uitgangspunt is dat een deel met provinciebrede maatregelen en een deel met gebiedsgerichte maatregelen gerealiseerd kan worden. Met verschillende kamerbrieven in 2022 en 2023 wordt de opgave voor de verschillende onderwerpen steeds nader geduid. In breder verband worden hiermee de verschillende NPLG opgaven voor Drenthe in hun onderlinge samenhang in beeld gebracht. Dit zijn voorbereidende werkzaamheden op het opleveren van het voorontwerp Provinciaal Programma Landelijk Gebied Drenthe (PPLG Drenthe) in juli 2023.

Provinciale Staten zijn in de tweede helft van 2022 met een tweetal brieven geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen en de verdere concretisering van de stikstofopgave op basis van de startnotitie NPLG. Daarnaast is in 2022 veelvuldig over de uitwerking van de Drentse stikstof- en NPLG opgave gesproken met bestuurlijke en maatschappelijke partners in Drenthe, onder andere in de Bestuurlijke Tafel Stikstof, de Commissie Landelijk Gebied (CLG), bestuurlijke adviescommissies en in bijeenkomsten met de agrarische sector.

In het voorjaar van 2022 is gezamenlijk met de noordelijke provincies bij het ministerie van LNV een aanvraag gedaan voor versnellingsmaatregelen om stikstof te reduceren. In oktober heeft het ministerie aangegeven dat de noordelijke provincies € 55,2 miljoen voor 2023 en 2024 ontvangen om deze maatregelen uit te kunnen voeren. Concrete aanvragen kunnen waarschijnlijk vanaf het voorjaar 2023 bij het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) worden gedaan.

VTH

VTH heeft ook afgelopen jaar geprobeerd om lopende en nieuwe ontwikkelingen en initiatieven te blijven voorzien van de benodigde toestemming via vergunningverlening. Daarnaast is veel inzet gepleegd om uitvoering te kunnen geven aan het handhavingverzoek van Mobilisation for the Environment (MOB) en het op orde brengen van de dossiers van de PAS-melders. Dit met als doel om PAS-melders zo snel als mogelijk een oplossing te kunnen bieden zodra deze voorhanden is. In de zomer van 2022 werd bekend dat het rijk € 250 miljoen aan alle provincies beschikbaar stelt om de legalisatie van PAS-melders te kunnen versnellen. Drenthe ontvangt circa € 13,8 miljoen. Op dit moment worden de mogelijkheden uitgewerkt tegen de achtergrond dat die mogelijkheden zeer beperkt zijn.

Grond

Onder de landelijke Maatregel Gerichte Opkoop (MGO-1) voor vrijwillige aankoop van veehouderijen zijn inmiddels vier Drentse bedrijven aangekocht. Voor overige geïnteresseerde bedrijven bleken vooral de complexe voorwaarden reden om geen gebruik te maken van deze regeling. Op dit moment wordt gewerkt aan een landelijke vervolgeregeling (MGA-2) op de MGO-1 die waarschijnlijk in de tweede helft van 2023 in werking treedt. Daarnaast wordt een regeling verwacht gericht op het aankopen van piekbelasters die ook in 2023 in zal gaan. Om te anticiperen op de opgaven voor

stikstof en het NPLG en de kansen die zich hierbij voordoen, is in de Statenvergadering van 9 november 2022 besloten om het provinciale investeringskrediet naar € 100 miljoen te verhogen.

Subsidieregeling Toekomstgerichte Landbouw

In 2022 zijn er diverse inspirerende projectvoorstellen ingediend voor de subsidieregeling Toekomstgerichte landbouw. Zoals een project gericht op het ontwikkelen van dataplatform om duurzaamheid op het boerenbedrijf te kunnen monitoren, een project om urine van melkvee op te werken tot een bruikbare meststof en de emissie van stikstof te verminderen, of een bijdrage aan het PPS project agroforestry, waarin de mogelijkheden van agroforestry binnen de melkveehouderij worden onderzocht.

Plattelandsprogramma POP3 en POP3+

Het plattelandsprogramma POP3 is nu in uitvoering. Er lopen op dit moment veel projecten in Drenthe. In 2022 zijn er een tweetal subsidieopenstellingen geweest voor LEADER. De LEADER projecten die in uitvoering zijn in de twee LEADER gebieden in Drenthe zijn te vinden op:

<https://www.leaderzuidoostdrenthe.nl/> en <https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/bouwen-wonen/leader-zuidwest/voorbeelden/>.

Dutch Food Week 2022

Van 8 tot en met 15 oktober 2022 stond Drenthe in het teken van voedsel van Drentse bodem tijdens de landelijke Dutch Food Week. Tijdens de Dutch Food Week doet de hele voedselsector mee met kennis delen en het tonen van nieuwe ontwikkelingen in Nederland die met ons eten te maken hebben. Een week lang waren er tal van (digitale) evenementen in de provincie. Bijzonder, en voor het eerst dit jaar was de uitreiking van de WaardeRing aan drie personen uit de agrofoodsector voor het uitdragen van het verhaal over ons voedsel. Alle activiteiten zijn te vinden op

www.provincie.drenthe.nl/dutchfoodweek.



Onthulling 'Boert Bewust'-bord.

Korte Ketens

Op kleine schaal zijn nieuwe korte ketens tot stand gebracht. Een aantal is kortstondig of eenmalig, een aantal is stabiel en geschikt voor de lange termijn. De samenwerking tussen Dubbel Drents en Drents Goed wordt voortgezet, mede in samenwerking met de gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe. De samenwerking tussen rijk en provincies voor het versterken en versnelling van de korte ketens is voortgezet. Begin 2022 heeft Drenthe zich als agenda-lid aangesloten bij de Landelijke Samenwerking Korte Keten (LSKK). In de eerste helft van 2022 is in Drenthe het platform Boert Bewust opgericht, voor consumenten én voor ondernemers die actief (willen) zijn in de korte keten. Diverse partijen zijn aangesloten bij dit initiatief.

Jong Leren Eten

Jong Leren Eten (JLE) is voor een nieuwe periode van vier jaar voortgezet en daarmee ook de samenwerking tussen de voedselmakelaars van GGD en IVN die JLE uitvoeren en de provincie. Belangrijkste activiteiten die gezamenlijk zijn neergezet zijn Boergondisch koken en Kindermenu 2.0. Boergondisch koken is nu niet alleen op basisscholen gericht, maar ook op kinderdagverblijven; er is ook een alternatief ontwikkeld: de Boergondische box. De receptenwedstrijd Kindermenu 2.0 editie 4 is in 2022 uitgebracht. Het gedachtengoed van Kindermenu 2.0 is inmiddels door JOGG NL opgepakt en zal landelijk worden uitgerold in 2023.

Landbouwstructuurverbetering

Door grondeigenaren is goed gebruik gemaakt van de middelen voor vrijwillige kavelruil. Deze middelen zijn beschikbaar voor projecten die bijdragen aan een verbetering van de landbouwstructuur. De doelstellingen voor wat betreft het aantal hectares geruilde grond zijn door Prolander gehaald. In 2022 is in totaal 1545 hectare gerealiseerd, dit is meer dan de geplande 1.100 hectare. In totaal waren 178 partijen betrokken bij de ruilingen.

Interbestuurlijk programma vitaal platteland

In 2022 is de uitvoering van het Interbestuurlijk programma vitaal platteland voortgezet. In drie deelprojecten wordt gewerkt aan natuurinclusieve – en kringloop landbouw: Circulaire Boermarkte Zeijen, de onderzoeksboerderij Eytemaheert en Samenwerking akkerbouw en melkveehouderij. Het afgelopen jaar zijn de diverse onderzoeksresultaten geleverd en gedeeld. Deze zijn te vinden op de website: www.provincie.drenthe.nl/ibp-vitaalplatteland/nieuws/.

Ontwikkelagenda Melkveehouderij en Natuur: Duurzame Melkveehouderij Drenthe

Bijna een kwart van de Drentse melkveehouders (232) neemt deel aan Duurzame Melkveehouderij Drenthe. In een kort filmpje wordt uitgelegd wat het project inhoudt: <https://youtu.be/Yxmdn8Oq7aw>. Zij kunnen een beloning ontvangen over hun prestaties op 5 doelstellingen (reductie van fosfaat, stikstof, ammoniak, broeikasemissie en aantal uren weidegang). Alle deelnemers hadden in 2022 weer de mogelijkheid een beloning aan te vragen op basis van hun prestaties. Door melkveehouders te belonen op basis van 5 doelstellingen worden uitdagingen waar de sector mee te maken heeft integraal aangepakt. Het vakmanschap ligt bij de melkveehouder. Met dit project sturen we op doelen i.p.v. maatregelen. De melkveehouder bepaalt zelf welke maatregelen hij/zij neemt, die passen bij hem/haar en het bedrijf en de omgeving. Het duurzaamheidsplan dat iedere deelnemer heeft ontvangen ondersteunt bij maken van die keuzes. In 2022 worden de deelnemende boeren begeleid door 8 gebiedscontactpersonen: 8 melkveehouders die tevens deelnemer zijn aan het project. Zij zijn aanspreekpunt voor deelnemers in hun gebied. Ze vormen een laagdrempelige vraagbaak en willen hun collega melkveehouders ondersteunen bij verduurzamen van hun bedrijf. De deelnemende boeren kunnen ook gebruik maken van een voucher (uitvoeringsbijdrage), te besteden aan advies, het volgen van een cursus of deel te nemen aan een studiegroep rondom het verduurzamen van zijn

bedrijf. Duurzame Melkveehouderij Drenthe deelt kennis hoe boeren kunnen verduurzamen via de website www.duurzame-melkveehouderij-drenthe.nl. Ook wordt ingezet op kennis delen tussen boeren. Hiervoor hebben we in 2022 onder andere twee excursies georganiseerd naar 2 boeren die voorlopen in verlagen van stikstof en inzetten op meer eiwit van eigen land. Duurzame Melkveehouderij Drenthe is een samenwerkingsverband tussen de provincie Drenthe, LTO Noord, Drents Agrarisch Jongeren Kontakt, Natuur en Milieufederatie Drenthe, Het Drentse Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. De gezamenlijke ambitie van de partners is dat er in 2025 in Drenthe zoveel als mogelijk sprake is van gesloten kringlopen van stikstof, fosfaat en organische stof op gebieds- en bedrijfsniveau. De Drentse melkveebedrijven horen in 2025 tot de top in duurzame grondgebonden melkveehouderij en zijn gericht op een duurzame productie. Dat is goed voor een toekomstbestendige Drentse landbouw en voor de Drentse natuur.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft Drenthe aangewezen als experimenteergebied voor het verduurzamen van de landbouwsector. LNV heeft voor Drenthe gekozen omdat hier in de melkveesector al ervaring is opgedaan met het belonen van agrarische ondernemers op concrete doelen. Het gaat hierbij om verbeteringen in de bedrijfsvoering op het gebied van klimaat, stikstof, bodemkwaliteit, biodiversiteit en dierenwelzijn. Sturen op doelen biedt boeren vrijheid hoe deze doelen te bereiken. Via Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) kunnen ondernemers meten wat hun voortgang is. Drenthe is niet voor niets gekozen als experimenteergebied. De provincie heeft met het project Duurzame Melkveehouderij al ruime ervaring met het werken met KPI's in de melkveesector. Deze aanpak en praktijkkennis wordt nu dus ook benut in het experiment van LNV om te komen tot een basisset van KPI's om de hele landbouwsector te verduurzamen en het inzichtelijk maken van belemmerde wet- en regelgeving om gezamenlijke doelen te halen en kan een voorbeeld zijn voor de rest van Nederland.

Boer Burger Natuur Drenthe / Regiodeal natuurinclusieve landbouw

Vanuit de Regio Deal NIL is verbinding gelegd met Boer Burger Natuur Drenthe. De gekozen aanpak sluit aan bij het gemeenschappelijk doel van deze Regio Deal: het ontwikkelen en testen van instrumenten die natuurinclusief boeren aantrekkelijk en rendabel maken. In 2022 zijn de deelgebieden van start gegaan met de uitvoering op basis van de streefbeelden en actieplannen voor natuurinclusieve landbouw. Deze zijn opgesteld samen met de deelnemers in de deelgebieden. Deze plannen schetsen hoe de natuurinclusieve landbouw in 2030 eruit zou moeten zien. Voor wat betreft het zoeken naar nieuwe teelten is het project boekweitteelt gestart. Een van de instrumenten is een vervolg op het belonen van boeren voor verduurzaming voor melkveehouders, zoals die nu plaats vindt in de Duurzame Melkveehouderij Drenthe. Nieuw in de uitwerking van het instrument onder Boer Burger Natuur Drenthe is het toevoegen van doelen voor biodiversiteit en landschap, en dat deze aanpak doorgetrokken wordt naar de akkerbouw. Drenthe is als experimenteergebied benoemd door LNV in het traject KPI-Kringlooplandbouw. Boer Burger Natuur Drenthe is een samenwerkingsverband tussen LTO Noord, Drents Agrarisch Jongeren Kontakt, Natuur en Milieufederatie Drenthe, Het Drentse Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Agrarische Natuur Drenthe en Landschapsbeheer Drenthe. De provincie Drenthe ondersteunt het samenwerkingsverband.

Agenda en Innovatie Veenkoloniën / Regiodeal natuurinclusieve landbouw

Met de agenda voor de veenkoloniën en de Regiodeal Natuurinclusieve landbouw zijn in een gebiedsproces streefbeelden en actieplannen opgesteld voor Natuurinclusieve Landbouw in de veenkoloniën. Een van de projecten die in 2021 is opgestart, is het gebiedsproces Natuurinclusieve Landbouw in het Achterste Diep Hunze onder begeleiding van Prolander. Tevens is de subsidieregeling boerenexperimenten opnieuw opengesteld voor boeren in de veenkoloniën. Met het lopende project Innovatie Biodiversiteit Veenkoloniën, wordt gewerkt aan 10 deelprojecten waaronder het testen van de Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw en het ontwerp van de Boerderij van de Toekomst

in Valthermond. Vanuit Innovatie Veenkoloniën is gewerkt aan Strategisch Landbouwplan Veenkoloniën 2020 – 2024. In 2022 zijn er diverse projecten uitgevoerd met als doel de versterking van biodiversiteit en innovatie op het gebied van eiwittransitie met POP3-subsidie.

Duurzame Bollenteelt Drenthe

In 2022 is het Programma Duurzame Bollenteelt Drenthe gestart. Uw college heeft eveneens ingestemd met het beschikbaar stellen van een subsidiebijdrage voor de uitvoering van het programma. Het betreft een gezamenlijk programma van het Ministerie van LNV, gemeente Westerveld, het Waterschap Drents Overijsselse Delta, de Koninklijke Algemene Vereniging voor Bloemenbollencultuur (KAVB), HLB research en middelendistributeurs. In 2022 is de samenwerkingsovereenkomst tussen betrokken partijen getekend. Het programma beoogt een duurzame landbouw die voldoet aan de doelstellingen van het Ministerie van LNV, zoals verwoord in de Toekomstvisie gewasbescherming 2030.

Op 9 maart 2022 hebben de Staten de geactualiseerde Natuurvisie; Gastvrije natuur 2040 en het Uitvoeringsplan Flora en Fauna vastgesteld. Hiermee beschikt de provincie over actueel beleid voor het natuurdomein. De uitvoering van dit beleid is deels gevat in het Programma Natuurlijk platteland. Ook het programma Natuur en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NLPG) dragen bij in de uitvoering van het geformuleerde beleid.

Op 12 juli 2022 heeft GS het geactualiseerde Programma Natuurlijk Platteland vastgesteld. Wij gaan meer doen in een hoger tempo. De komende jaren gaan wij verder met de uitvoering van de afspraken die we met het Rijk hebben gemaakt in het Natuurpact (2013). De taak tot afronding in 2027 van het NNN is daarin nadrukkelijk verbonden met nationale en internationale verplichtingen vanuit Natura 2000, de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) en de Kader-richtlijn Water (KRW). Nieuw zijn de aanvullende afspraken die het Rijk en de provincies over het Programma Natuur hebben gemaakt.

In navolging van de landelijke Bossenstrategie hebben de Staten op 28 september 2022 de Drentse Bomen- en Bossenstrategie vastgesteld. Hierin staan de provinciale ambities beschreven ten aanzien van het revitaliseren en het klimaatbestendig maken van bossen, de gewenste ontwikkeling ten aanzien van de functies van het bos, de gewenste bosuitbreiding en de gewenste aanplant van bomen in het Drentse landschap. Ook is in 2022 begonnen met het realiseren van deze doelstellingen. Met behulp van de Bosgroep hebben diverse boseigenaren hun klimaatbestendig bos geplant op plaatsen waar het bestaande bos afgestorven is. Een aantal grondeigenaren hebben bos geplant. Bomen zijn geplant in het landschap en op erven. De vereniging Drentse Voedselbossen is opgericht om deze vorm van agroforestry uit te dragen en te begeleiden.

Om meer inzicht te krijgen in de kwaliteit van de Drentse bosbodems is in 2022 een tweearig onderzoek gestart. Dit onderzoek geeft ons meer inzicht in de chemische, fysische en biologische eigenschappen en de relatie met de bovengrondse biodiversiteit.

Milieubeleid, bodem en ondergrond

Ons milieubeleid vindt zijn grondslag in Europese en nationale wetgeving. Als bevoegd gezag voor vergunningverlening en handhaving voor zowel omgevingsvergunningen als bodemsaneringen zijn de taken op ten minste het wettelijk niveau uitgevoerd. De uitvoering van deze taken is belegd bij de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en voor de BRZO en RIE4-bedrijven bij de Omgevingsdienst Groningen.

In 2021 constateerde de RUDD tekort aan kwaliteit van het toezicht op de provinciale bedrijven en stelde een plan van aanpak op om dit te herstellen. Dit loopt door in 2022, wij monitoren dit en sturen

bij waar dat nodig is. In het kader van de Omgevingswet, die medio 2023 wordt ingevoerd, stemmen wij onze taakuitvoering af met de Drentse gemeenten.

In samenwerking met de Drentse gemeenten is een spoorboekje opgesteld ter voorbereiding op de overdracht van (een deel van) onze bodemtaken aan de Drentse gemeenten.

Onze nieuwe beleidsvisie voor Bodem en Ondergrond hebben we in 2022 verder geconcretiseerd. Dat proces en het opstellen van uitvoeringsagenda's zal in 2023 worden afgerond.

Eind 2022 zijn met het Rijk, gemeenten en waterschappen nieuwe bodemafspraken gemaakt voor de periode 2023-2030. De afspraken betreffen in hoofdlijn het vervolg van de aanpak van bodemverontreinigingen en de samenwerking om het bodembeleid uit te voeren. Voor de uitvoering van de landelijke afspraken heeft het Rijk € 70 miljoen per jaar beschikbaar gesteld.

Asbest

De verwijdering van asbestdaken wordt sinds november 2018 ondersteund via de provinciale Uitvoeringsregeling verwijdering asbestdaken Drenthe. Deze regeling is succesvol en zetten we daarom ook in 2023 voort, waarvan de einddatum op 31 december 2028 is voorzien. De online asbestdakenkaart blijft de komende jaren cruciaal om de voortgang van de verwijdering van asbestdaken te monitoren via een dashboard waarin de voortgang van provincie als totaal, maar ook op individueel gemeentelijk niveau inzichtelijk is.

Werken aan Ruimtelijke kwaliteit

Eén van de wettelijke taken van de provincie is het vaststellen van omgevingsbeleid voor de bestemming van grond en ruimtelijke ontwikkeling en het beoordelen of ruimtelijke plannen van gemeenten niet strijdig zijn met dit provinciale omgevingsbeleid. In 2022 hebben de Drentse gemeenten ruim 400 ruimtelijke plannen ter advisering aan ons voorgelegd. Dit waren er aanzienlijk meer dan in voorgaande jaren.

Als gemeenten constateren dat een ruimtelijk plan een provinciaal belang raakt, nemen ze doorgaans vroegtijdig contact met ons op. Hierdoor kan er in het begin van het planproces door ons worden meegedacht. Deze werkwijze, en omdat de kwaliteit van de gemeentelijke plannen doorgaans goed is, maakt dat we afgelopen jaar slechts in twee gevallen aanleiding hebben gezien om een zienswijze op een gemeentelijk plan in te dienen.

Net als in 2021 betroffen veel plannen initiatieven voor incidentele woningbouw in het buitengebied. Ook initiatieven gericht op uitbreiding van het agrarisch bouwblok kwamen veelvuldig voor. In veel gevallen hebben wij meegedacht om te komen tot een ruimtelijk ontwerp met goede landschappelijke inpassing.

Omgevingswet en provinciaal omgevingsbeleid

Het provinciale omgevingsbeleid is vastgelegd in de Omgevingsvisie Drenthe en de Provinciale Omgevingsverordening (POV). In het afgelopen jaar is de Omgevingsvisie geactualiseerd en door Provinciale Staten vastgesteld. Vervolgens is er een procedure voor de POV gestart waarin beleid uit de Omgevingsvisie voor geitenhouderijen en grootschalige bedrijvigheid is vertaald naar regels. Ook zijn er nieuwe regels voor de Ruimte-voor-ruimte regeling voorgesteld. Besluitvorming door PS is voorzien in de winter van 2023. Ook is er in het voorjaar een versie van de POV vastgesteld die in lijn is gebracht met de vereisten van de Omgevingswet. Deze verordening treedt gelijktijdig met de Omgevingswet in werking.

Naast de actualisatie van de Omgevingsvisie is de voorbereiding om te komen tot een nieuwe Omgevingsvisie gestart. Provinciale Staten wordt in de winter van 2023 gevraagd in te stemmen met een procesaanpak.

Binnenstadfonds

Vijf jaar geleden hebben Provinciale Staten ingestemd met het Binnenstadfonds. Gemeenten hebben aan de uitvoering van dit fonds gewerkt door middel van een gemeentelijk centrumplan. Inmiddels is de uitvoering van het binnenstadfonds ten einde (31 december 2022). Daarom is samen met de Commissie van Onderzoek van Provinciale Staten onderzoek gedaan naar de effecten van het Binnenstadfonds. Daaruit bleek dat de meeste prestatieafspraken zijn gehaald (of goed op weg). Winkelkernen zijn aantrekkelijker en de binnensteden leefbaarder door aanpak van de openbare ruimte en versterking van de ruimtelijk economische structuur. Daarnaast waren de gemeenten en andere stakeholders zeer positief over de samenwerking en rol van de provincie.

Regiostedenfonds en Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit PLUS (HRK-plus)

Het Binnenstadfonds is weliswaar ten einde, maar de aanpak loopt nog door. Met het Regiostedenfonds worden Hoogeveen, Emmen, Meppel en Assen ondersteund om te werken aan een compacter centrum met minder winkelleegstand, minder verpaupering, meer groen, een beter woonklimaat en een betere bereikbaarheid per fiets. Die vier steden hebben hiervoor subsidie gekregen. In het afgelopen jaar is met name gewerkt aan de voorbereiding van projecten. De eerste resultaten worden in 2023 verwacht.

Met de subsidieregeling HRK-plus is Coevorden, Midden-Drenthe en Noordenveld de mogelijkheid geboden om winkelleegstand tegen te gaan, verpauper(en)de vastgoedlocaties aan te pakken en de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. De gemeenten hebben subsidie gekregen voor Coevorden, Beilen en Roden. De eerste resultaten zijn al zichtbaar, zoals het verplaatsen van een transformatorhuisje aan de Westerbaan in Roden.

Ook is in april subsidie verleend aan gemeente Tynaarlo voor centrumontwikkeling Zuidlaren. De gemeente werkt nog aan de voorbereiding van de uitvoering.

Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit (HRK)

De subsidieregeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit is in 2022 afgerond. In totaal zijn er in 2021 en 2022 elf projecten gesubsidieerd, waarvan zes in 2022. Met de aanpak van verpauperde locaties en/of het lostrekken van gestagneerde gebiedsontwikkelingen is een impuls gegeven aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse en daarmee aan een aantrekkelijker vestigingsklimaat voor wonen en werken.

Beleidsontwikkelingen

Op Europees niveau is het thema bodemgezondheid actueel. Op 17 november 2021 publiceerde de Europese Commissie de EU Bodemstrategie voor 2030. De strategie geeft acties en een kader met maatregelen voor bescherming, herstel en duurzaam gebruik. Onderdeel van de strategie is een 'wet ter bevordering van de bodemgezondheid'.

Doel is om in 2050 te bereiken dat alle bodemecosystemen in de EU in een gezonde toestand verkeren en bescherming krijgen. De Bodemstrategie richt zich op de bestrijding van landdegradatie (Als gevolg van vervuiling, verdichting, verzilting, compactie, verwoestijning, verschraling, etc.) en op het veiligstellen van natuurlijke hulpbronnen.

De bodem speelt in meerdere maatschappelijke opgaven een belangrijke rol. Een gezonde bodem is drager van meerdere waarden en ruimtelijke functies en draagt deze onder andere bij aan energietransitie (bodemenergie), klimaatadaptatie (sponswerking van de bodem) en grondwaterbescherming (ten behoeve van drinkwaterproductie). Actueel in dat kader zijn op dit moment de programma's Water & Bodem Sturend, de Nationale Omgevingsvisie en het Nationaal Programma Landelijk Gebied.

Zorgvuldig omgaan met water

Een belangrijke opgave uit het Regionaal Waterprogramma is het opstellen van een bouwsteen water en bodem sturend voor de nieuwe Omgevingsvisie. Hierin nemen het beleid uit de Strategie bodem en ondergrond mee. De uitwerking vindt plaats in het Drents Wateroverleg met deelname van medeoverheden en maatschappelijk partners. In de Startnotitie overige veengronden hebben wij samen met de provincie Groningen en de vier waterschappen de opgave van de veengronden in kaart gebracht.

De Aanvullende Strategische Voorraden voor de drinkwatervoorziening zijn opgenomen in het Regionaal Waterprogramma. In 2022 is een start gemaakt met de uitwerking van deze gebieden met als doel om de bescherming vast te leggen in de Provinciale Omgevingsverordening in 2023.

De uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW) is beter inzichtelijk gemaakt met een dashboard. Hiermee wordt duidelijk welke parameters een rol spelen bij de beoordeling volgens de systematiek van de KRW en welke resultaten van de uitvoering van het beleid worden gerealiseerd. Het Uitvoeringsprogramma Drentsche Aa gericht op een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit voor het gebruik van dit water voor de drinkwatervoorziening is afgerond en heeft geleid tot een vermindering van de belasting van de Drentsche Aa met bestrijdingsmiddelen. De doelen in termen van overschrijdingen van bestrijdingsmiddelen bij het innamepunt zijn echter niet gehaald. In 2022 is gestart met het instellen van een commissie om uw college te adviseren over het vervolg.

Klimaatadaptatie is een onderwerp dat vrijwel alle beleidsterreinen van de provincie raakt. In de voortgangsrapportage wordt verslag gedaan van de resultaten. Daarnaast is een Drents adaptatiebeeld opgesteld. Hierin wordt de impact van de verandering van het klimaat op de landbouw, natuur en bebouwde omgeving in kaart gebracht. Het Drents adaptatiebeeld komt begin 2023 beschikbaar.

Binnen de kaders van Blue Transition gaat de provincie kennis en ervaring uitwisselen met 23 partners uit 6 EU landen, inclusief Waterschap Hunze en Aa's en Waterschap Noorderzijlvest. Centrale vraag in het project is op welke wijze we de waterhuishouding moeten aanpassen om in te spelen op de klimaatverandering.

Sinds oktober 2022 neemt Drenthe deel aan de Europese "Mission Adaptation to Climate Change". Door deel te nemen aan deze missie, geeft de provincie Drenthe ook invulling aan haar rol als netwerkpartner op de gezamenlijke weg naar een klimaatveerkrachtig Europa. Door deelname aan de missie hebben de provincie Drenthe en haar samenwerkingspartners gemakkelijker toegang tot kennisuitwisseling met andere Europese regio's. Daarnaast kan de provincie Drenthe haar ervaring en kennis delen met andere regio's en aanspraak maken op praktische ondersteuning en middelen uit Brussel.



Deltacongres

Successen

- De Drentse Bomen- en Bossenstrategie is vastgesteld
- Het Programma Natuurlijk Platteland is geactualiseerd en in uitvoering
- Actualisatie natuurvisie is vastgesteld
- Een pakket versnellingsvoorstellen NPLG opgesteld (55 mln.) en door het Rijk toegezegd
- Uitvoeringsprogramma Natuur, onderdeel van het PNP in voorbereiding en concrete uitvoering
- Succesvolle herplant op diverse plaatsen waar illegale houtkap heeft plaatsgevonden
- Geactualiseerde Omgevingsvisie Drenthe 2022
- Provinciale Omgevingsverordening voldoet aan de vereisten van de Omgevingswet
- Ruim 400 gemeentelijke ruimtelijke plannen van advies m.b.t. de provinciale ruimtelijke belangen voorzien.
- Met de subsidieregeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit zes projecten ondersteund.
- Uit de evaluatie van het Binnenstadsfonds blijkt dat de meeste prestatieafspraken gehaald of goed op weg zijn.
- Winkelhernen zijn aantrekkelijker en binnensteden leefbaarder door aanpak van de openbare ruimte en versterking van de ruimtelijk economische structuur.
- In 6 jaar tijd al 2 miljoen van de 5,3 miljoen m2 asbest daken verwijderd
- Samen met gemeenten gewerkt aan de voorbereiding op de komst van de Omgevingswet (overdracht van een deel van de provinciale bodemtaken).
- Alle gemeentelijke Woonvisies zijn of worden geactualiseerd
- Planlijsten én planningen voor 21.000 woningen
- Landelijke en Regionale Woondeals voor 13.000 woningen
- Alle gemeenten zijn bezig met flexwonen, in 6 gemeenten zijn projecten gestart
- 80 trajecten wooninitiatieven voor 500 – 700 woningen
- 11 adviezen gebiedsontwikkeling voor 700 woningen
- 50 miljoen aan subsidies naar Drenthe
- Samen met provincie Groningen en vier waterschappen de Startnotitie strategie overige veengronden vastgesteld.

- Sinds oktober 2022 neemt Drenthe deel aan de Europese “Mission Adaptation to Climate Change”.
- Twee dashboards ontwikkeld met informatie over grondwaterstanden en waterkwaliteit.
- 3 aardkundige monumenten onthuld.
- In 2022 een pilot gestart om te verkennen hoe we ook voor de akkerbouw en gemengde bedrijven met KPI's kunnen werken.
- In 2022 een uitgebreidere set van KPI's getest met melkveehouders.
- Het KPI traject van Drenthe wordt meegenomen in landelijk onderzoek als voorbeeld.
- De academie Boer Burger Natuur Drenthe is gestart, onder andere een bijeenkomst over kruidenrijk grasland heeft plaatsgevonden.
- Uitreiking Waarderingen 2022 tijdens de Dutch Food Week.



Ondertekening woondeals.

Knelpunten

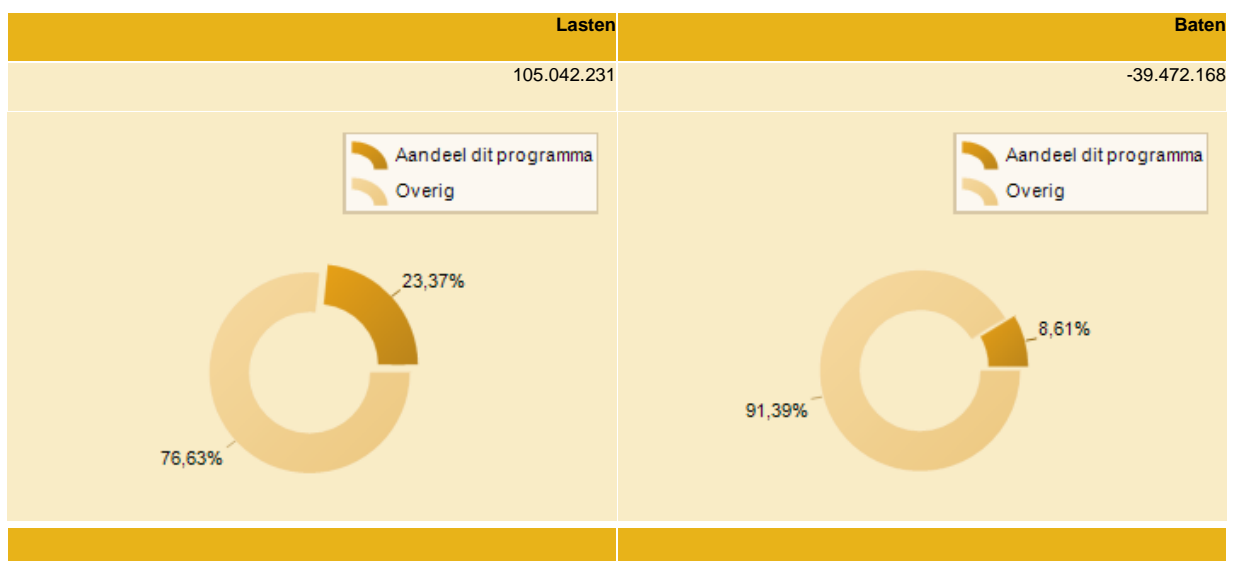
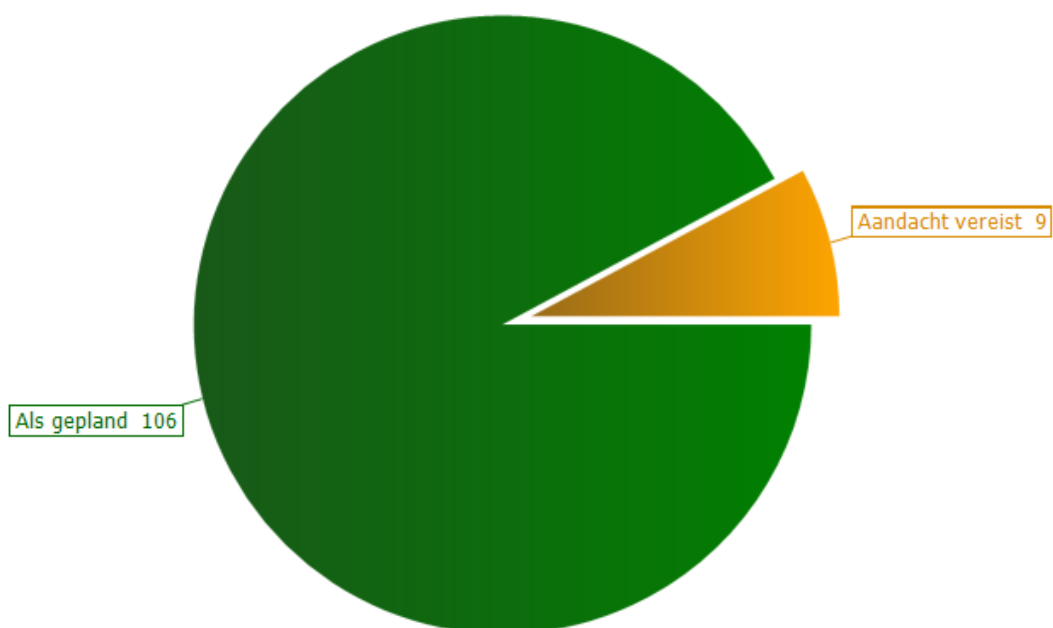
- Vergunningverlening gebiedsbescherming stikstof, inclusief legalisatie PAS-melders
- Werkvoorraad van oude aanvragen stikstof die meer en meer onvergundbaar lijkt
- Invoering zaakstelsel en processen i.h.k.v. Omgevingswet
- NPLG vraagt meer inzet op diverse thema's
- Menskracht en deskundigheid beschikbaar krijgen voor Volkshuisvesting blijft een aandachtspunt
- Vertraging van de verschillende Rijksdossiers zijn van invloed op de uitvoering van het waterbeleid zoals de Omgevingswet, de uitwerking van de nitraatrichtlijn en het Nationaal Programma Landelijk Gebied.

Toelichting programma

Als provincie hebben wij een belangrijke rol in het mede bepalen hoe onze omgeving is ingericht. Zijn er voldoende woningen afgestemd op de behoefte, is er voldoende ruimte voor bedrijvigheid en duurzame energieproductie en krijgt de natuur voldoende ruimte? Wij zoeken de balans in vraag en aanbod, wegen belangen en maken keuzes die in het belang zijn van de regio. De provincie bepaalt daarbij de doelen voor het waterbeheer gericht op voldoende en schoon zoetwater voor nu en in de toekomst. Ook is de provincie verantwoordelijk voor het beheer van het grondwater als bron voor voldoende schoon drinkwater.

Stand resultaten

Van de resultaten binnen dit programma is hier de status van de resultaten weergegeven. Op resultaatniveau is de afwijking toegelicht binnen de doelstelling.



	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Totaal lasten	93.585.067	113.425.722	111.293.758	105.042.231	6.251.527
Totaal baten	-20.935.434	-37.412.491	-39.407.994	-39.472.168	64.174
Saldo	72.649.633	76.013.231	71.885.764	65.570.063	6.315.701

Beleidsopgave: 2.1 Toekomstgerichte landbouw

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
202101 Werken aan een toekomstgerichte landbouw	Samenwerking op Drentse en Noord-Nederlandse schaal op het gebied van landbouw en Agribusiness: Agroagenda, Agenda en Innovatie Veenkoloniën	Op verschillende niveaus en samenstellingen vindt de samenwerking plaats, onder andere via de Duurzame Melkveehouderij Drenthe, Programma Boer Burger Natuur Drenthe en AgroAgenda Noord Nederland.	✓
	De maatregelen van transitieperiode POP3 zorgen voor verduurzaming van de bedrijfsvoering en stimuleren de versterking van de biodiversiteit. Minimaal 20 jonge boeren zijn via de POP-3 maatregel Jonge Boeren ondersteund	In 2022 zijn er behalve voor Leader, geen openstellingen via de POP3-maatregelen meer geweest in verband met de afronding van POP3/POP3+. Voor de jonge boeren regeling is ook geen openstelling meer geweest. De financiële afronding van de laatste openstelling voor jonge boeren loopt via RVO.	✓
	Projecten in het kader van landbouwstructuurverbetering via de Bestuurscommissie Planmatige kavelruil in uitvoering	Projecten in het kader van landbouwstructuurverbetering via de Bestuurscommissie Planmatige kavelruil zijn in uitvoering	✓
	Minimaal 5 (innovatie)projecten in de tuinbouw, akkerbouw, veehouderij en agribusiness zijn in uitvoering, gericht op de verduurzaming, versterking van de biodiversiteit en verbetering van de financiële inkomenspositie	Via de provinciale subsidieregeling Toekomstgerichte Landbouw en via een aantal andere (Europese) regelingen zijn er meerdere (innovatie)projecten ondersteund.	✓
	Een Nationaal Strategisch Plan/Gemeenschappelijk Landbouwbeleid dat bijdraagt aan de doelen van Drenthe.	Inzet is geleverd via IPO om bij te dragen aan het opstellen van het GLB Nationaal Strategisch Plan. De voorbereiding voor het GLB-NSP lopen. De provinciale verordening wordt in 2023 voorgelegd aan PS. Vanaf 2023 kan het GLB-NSP dan van start gaan. Het programma loopt tot en met 2027.	✓
202102 Bijdrage Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw	Regiodeal Natuurinclusieve landbouw: projecten op het Drents Plateau, op het gebied van Boer Burger en Natuur zijn in uitvoering	De Ontwikkelagenda melkveehouderij (Duurzame Melkveehouderij Drenthe) en het programma Boer Burger Natuur Drenthe zijn in uitvoering.	✓
	Regiodeal Natuurinclusieve landbouw: projecten in de Veenkoloniën, op het gebied van natuurinclusieve landbouw zijn in uitvoering	De Agenda Veenkoloniën en Innovatie Veenkoloniën, inclusief de uitvoering van de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw in dit gebied, zijn in uitvoering.	✓

Beleidsopgave: 2.2 Natuurlijk Platteland

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
202201 Afwikkelen projecten investeringsbudget Landelijkgebied (ILG)	Project Laaghalerveen in uitvoering, draagt bij aan het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland	Het project is inhoudelijk afgerond	✓
	Project Roden - Norg in financiële afronding, draagt bij aan het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland	Project was vorig jaar al inhoudelijk uitgevoerd. De laatste financiële afwikkelingen hebben plaatsgevonden.	✓
	Project Geelbroek in uitvoering, draagt bij aan het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland	Bestek Geelbroek is gereed voor aanbesteding	✓
	Project Nieuw-Schoonebeek	Het projectplan is gereed. De uitvoering van de kavelaanvaardingswerkzaamheden kan starten zodra het bestemmingsplan goedgekeurd is en financiële middelen door derden zijn toegezegd	✓
202202 Mooi en aangenaam Drenthe	Implementatie rapport Basiskwaliteit Natuur Drenthe	Diverse gemeenten zijn bezig met implementatie van het concept basiskwaliteit natuur. Dit door in eerste instantie die basiskwaliteit voor hun gemeente specifiek in beeld te brengen. Met diverse gemeenten zijn er contacten. O.a. Emmen, Tynaarlo, Midden-Drenthe en Noordenveld tonen interesse, maar Meppel is het verst. Meppel wil al gaan aanbesteden. Naar verwachting gaat volgend jaar de concrete uitvoering lopen. Uiteindelijk is de verwachting dat (vrijwel) alle gemeenten meedoen.	✓
	Uitvoeren subsidieregeling Groene Bewonersinitiatieven	De subsidieregeling Groene Bewonersinitiatieven is in 2022 opnieuw open gesteld.	✓
	Uitvoeren subsidieregeling voor bescherming diverse Drentse soorten	De middelen voor de regeling zijn weggezet. Voor volgend jaar vervalt de regeling, vanwege juridische randvoorwaarden. Subsidieverlening zal dan plaatsvinden uit de Algemene Subsidieverordening. Er wordt gewerkt aan een nieuwe verordening die vervolgens onder andere dit doel meeneemt.	✓
	Uitvoeren Uitvoeringsplan boerenlandvogels Drenthe	De flexibele maatwerkregeling is voor een periode van 2 jaar vastgesteld en uitgevoerd door Landschapsbeheer Drenthe. Het monitoringsplan is uitgevoerd onder regie van het buro Altenburg en Wymenga. Een predatieonderzoek uitgevoerd onder regie van de Faunabeheereenheid Drenthe met vrijwilligers.	✓
	Voortzetten Bermberaad	Het bermberaad is in 2022 georganiseerd. Daarnaast zijn wij aan het kijken naar een nieuwe vorm voor het bermberaad.	✓
202203 Behouden en versterken Nationale parken	Initiëren en uitvoeren ambities Beheer-, Inrichtings en Ontwikkelingsplan Drentsche Aa (2021-2030)	GS hebben kennis genomen van het Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Nationaal Park Drentsche Aa (2021 - 2023) en via een brief d.d. 5 oktober 2022 Provinciaal Staten hierover geïnformeerd. Vanuit het drie jarig project 'Impuls Nationaal Park Drentsche Aa (2021 - 2023)' hebben de vier deelprojecten in 2022 de beoogde activiteiten kunnen ondernemen: Transitie Landbouw, Duurzaam Toerisme,	✓

		Biodiversiteit&Participatie en Energietransitie&Participatie		
	Afronden landschapsbiografie Drents-Friese grensstreek	de landschapsbiografie is gereed en online gepubliceerd. Druk in boekvorm is doorgeschoven naar 2023/2024 om te combineren in 1 uitgave met de landschapsvisie.	✓	
	Integrale landschapsvisie Drents- Friese grensstreek (2023-2032)	Vooroverleg met gemeenten heeft extra tijd gekost. De landschapsvisie heeft daardoor vertraging opgelopen. Realisatie binnen de projectperiode (tot eind 2023) waarvoor ontwikkelgeld van LNV ontvangen is, blijft mogelijk.	✓	
202204 Natuurnetwerk Nederland	Natuurnetwerk Nederland geactualiseerd	In 2022 is de geactualiseerde kaart van het Natuurnetwerk Nederland door GS vastgesteld. Hierbij zijn kleine correcties toegepast, zodat de kaart in overeenstemming met de terreinsituatie is en zijn op verzoek van grondeigenaren wijzigingen doorgevoerd.	✓	
	Voortgangsrapportage Natuur	Ten behoeve van de landelijke voortgangsrapportage heeft de provincie de voortgangsgegevens geleverd aan B12. De landelijke voortgangsrapportage is gereed. Deze wordt in het eerste kwartaal aangeboden aan de Staten met een korte toelichting van de Drentse situatie.	✓	
	Gebiedsopgave Drentsche Aa	Voor meerdere deelgebieden is de voorbereiding in volle gang of concreet in uitvoering en lopen gebiedsprocessen. Diverse onderzoeken zijn in uitvoering waaronder vier zogenaamde Landschaps Ecologische Systeem Analyses (LESA's).	✓	
	Gebiedsopgave Hunze	In verschillende gebieden lopen gebiedsprocessen. De realisatie van project de Branden is grotendeels afgerond. De projecten Bronnegermaden, Noordma en Boermastreek zitten in de voorbereiding. Voor een aantal andere projecten worden hydrologische onderzoeken uitgevoerd, waarvan de resultaten volgend jaar bekend worden.	✓	
	Gebiedsopgave Oude Diep	Het project Verlengde Middenraai is uitgevoerd. Voor het Mantingerzand is gewerkt aan het inrichtingsplan dat volgend jaar gereed zal zijn.	✓	
	Gebiedsopgave Bargerveen	De inrichtingswerkzaamheden van het Natura 2000 gebied Schoonebekerveld Oost en West (fase 1) en de Ecologische Verbinding (EV) Koelveen zijn afgerond.	✓	
	Gebiedsopgave Zuidwest Drenthe		✓	

		In Zuidwest lopen verschillende gebiedsprocessen. Zo is er voor Oude Willem een inrichtingsplan opgesteld, de uitvoering staat gepland voor 2023. Project Vledder Aa is een schetsontwerp opgesteld en uitvoering inrichtingsplan opgestart. Dwingelderveld zijn verschillende onderzoeken opgestart en uitgevoerd ter voorbereiding op de concrete inrichting.		
	Gebiedsopgave Noordwest Drenthe	Er is gewerkt aan de voorbereiding van de inrichting Peizerdiep. Voor het project Broekenloop zijn onderzoeken uitgevoerd en is gewerkt aan het inrichtingsplan.	✓	
	Gebiedsopgave Reest	Vorbereidende werkzaamheden zijn conform planning opgestart om uiteindelijk de gewenste kwaliteitsslag binnen de NNN te realiseren.	✓	
	Gebiedsopgave Nieuwe Drostendiep	Kavelruil De Broeklanden is afgerond. Zodra functiewijziging mogelijk is kan het uitvoeringsplan worden gerealiseerd.	✓	
202205 Programma Natuurlijk Platteland	Uitvoering programma Natuurlijk Platteland	Programma Natuurlijk Platteland in uitvoering. Prolander, BIJ12, SNN en RVO hebben verschillende werkzaamheden verricht en ondersteuning geboden.	✓	
202206 Kwaliteitsverbetering Natura2000	Aangepaste inrichting natuurgebieden, bijvoorbeeld de hydrologische situatie	De aanpassing van de inrichting loopt via de acht deelprogramma's van het Programma Natuurlijk Platteland (PNP)	✓	
	Repeterende aanvullende beheermaatregelen zoals plaggen, maaien, afvoeren, (druk)begrazen.	De terreinbeherende organisaties hebben in 2021 een beschikking (Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap, SKNL) ontvangen voor de uitvoering van de maatregelen in de tweede periode (2021 t/m 2027). De geplande maatregelen zijn uitgevoerd is de uitvoering loopt daarmee op schema.	✓	
	Verlengde beheerplannen N2000 (geldige beheerplannen voor de komende zes jaar)	Beheerplannen zijn in de zomer 2022 verlengd met zes jaar. Na de Natuurdoelanalyses worden de beheerplannen stapsgewijs geactualiseerd	✓	
202207 Functieverandering tbv Natuurnetwerk Nederland	Particulier beheer via Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL)	Jaarlijks realiseren we circa 50 tot 70 ha nieuwe natuur door middel van particulier natuurbeheer (SKNL). Er is eind 2021 een openstellingsbesluit vastgesteld door GS ten behoeve van realisatie particulier natuurbeheer in 2022.	✓	
	Functieverandering t.b.v. Natuurnetwerk Nederland gerealiseerd op basis van grondstrategieplannen	De deelstrategieplannen grond voor de deelprogramma's PNP zijn geactualiseerd en er wordt uitvoering aan gegeven.	✓	
202208 Agrarisch natuurbeheer	Ca. 1750 ha onder agrarisch natuurbeheer wordt door collectieven uitgevoerd	In 2022 is het agrarisch natuurbeheer gecontinueerd en heeft geen uitbreiding plaatsgevonden. In 2022 wordt geanticipeerd op de ontwikkelingen van het nieuwe GLB/NSP dat in 2023 van start gaat.	✓	
			✓	

202209 Beheer Natuur en Landschap	Ca. 51.000 ha beheer natuur en landschap door verschillende partners uitgevoerd	De provincie subsidieert het beheer van natuurterreinen en een deel van de landschapselementen. Deze subsidie is onderdeel van het Subsiestelsel Natuur en Landschap. De gesubsidieerde beheerders zijn o.a. Staatsbosbeheer (SBB), Het Drentse Landschap (HDL), Natuurmonumenten (NM), particuliere eigenaren en stichtingen. Een openstelling voor natuurbeheer is gerealiseerd. In het kader van het Uitvoeringsprogramma Natuur zijn de tarieven van de beheertypen binnen de lopende subsidieverleningen verhoogd van 75% naar 84% met terugwerkende kracht vanaf 2021.		
202210 Inzicht verkrijgen natuurkwaliteit	Inzicht in de kwaliteit van de natuur in Drenthe op basis van het monitoringsprogramma	Monitoring is uitgevoerd conform planning	✓	
202211 Het versterken en behouden van Natuur en Landschap	Opgestelde (uitvoerings)overeenkomsten met natuurbeheerders	Volgens plan uitgevoerd. Vanaf 2023 met ingang van de nieuwe subsidieperiode voor de grote natuurbeheerders komt de noodzaak voor uitvoeringsovereenkomsten te vervallen.	✓	
	10 gescheperde schaapskuddes	De gescheperde schaapskuddes zijn financieel ondersteund.	✓	
	Groene instellingen financieel ondersteund om de brede doelstellingen van Natuurlijk Platteland te bereiken	De groene instellingen hebben op grond van het Programma van Eisen een subsidieaanvraag ingediend en deze zijn aanvragen zijn gehonoreerd met een subsidiebeschikking.	✓	
	Minimaal 5.000 vrijwilligers voor natuur en landschapsbeheer waaronder streekbeheer	Ruim 5.000 vrijwilligers hebben deelgenomen aan de natuurwerkdag of zijn lid van een vrijwilligersgroep, waaronder veel vrijwilligers die zich inzetten voor streekbeheer.	✓	
202212 Uitvoering Wet natuurbescherming	Wettelijke taken Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming naar behoren uitgevoerd	Als gevolg van aanhoudende wijzigingen van het (rijks) beleid zijn er minder vergunningen en vvgb's met onderdeel stikstof verleend dan verwacht. Er is wederom veel tijd gestoken in beleid en afstemming (IPO) en in informatievoorziening richting initiatiefnemers, gemeenten, adviseurs etc. ten aanzien van voorgenomen projecten. Veel van de verleende vergunningen worden juridisch aangevochten, waardoor de meeste projecten alsnog niet direct kunnen worden gerealiseerd. Ook zijn er diverse grote handhavingsverzoeken afgehandeld en nog in behandeling. Er is sprake van toenemende moeilijkheden omtrent de legalisatie van PAS-melders en extern salderen. Ook leveren de gevolgen van de uitspraak van de Raad van State omtrent het vervallen van de partiële vrijstelling voor de bouwfase een breder werkveld en meer werk op.	!	Er is nog steeds een grote werkvoorraad vergunningaanvragen met een onderdeel stikstof, ongeveer 160 stuks. Toetsing kost veel tijd door de algehele complexiteit. De categorie van de PAS-melders wacht al lang op duidelijkheid. Deze groep bedrijven moet met terugwerkende kracht worden gelegaliseerd middels een geldige vergunning, dan wel een andere vorm van toestemming. Voor 2023 zijn we op zoek naar medewerkers voor vergunningverlening waardoor een deel van de achterstand kan worden ingelopen.
			!	

	Wettelijke taken Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming naar behoren uitgevoerd	De toename in vooroverleg en ontheffingsaanvragen is nog steeds waarneembaar. Dit is enerzijds positief en een direct gevolg van het bekender worden van het onderdeel natuur waarmee rekening gehouden moet worden. Anderzijds is er bij initiatiefnemers, gemeenten en andere partners regelmatig sprake van gebrek aan expertise, waardoor extra begeleiding vanuit de provincie wordt verwacht. We zetten breed in op dit aspect, waarbij gemeenten op hun rol en verantwoordelijkheid binnen dit onderwerp worden gewezen. Dit geldt vooral bij de planning en uitvoering van evenementen. Voor nu heeft dat nog niet het gewenste resultaat. Rond de pieken in het voorjaar en in het najaar geeft dat druk op tijdige uitvoering van de taken.	De toename van de bekendheid van het onderdeel soortenbescherming is deels een resultaat van ons eigen werk en deels lift het onderdeel soortenbescherming mee in de bekendheid van natuur door het onderwerp stikstof. Door de betere bekendheid worden we meer betrokken in de voorbereiding van projecten. De toename aan ontheffingsverzoeken die daaruit volgt kost extra tijd en inzet, evenals het toezien op de juiste uitvoering. Hier hebben we reeds structureel invulling aan gegeven. Nu is het zaak om te blijven monitoren of deze structurele inzet voldoende is.
	Wettelijke taken Wet natuurbescherming, onderdeel houtopstanden naar behoren uitgevoerd	De ingekomen kapmeldingen zijn op tijd afgehandeld. Er is adequaat toezicht uitgeoefend op de herplantplicht en er is handhavend opgetreden tegen geconstateerde illegale vellingen.	
212213 Ontwikkelen gebiedsgerichte aanpak stikstof	Quick wins uitgevoerd die leiden tot stikstofruimte om gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken	In het voorjaar van 2022 hebben wij als noordelijke provincies een aanvraag gedaan voor middelen ten behoeve van versnellingsmaatregelen voor stikstofreductie ('laaghangend fruit'). In het najaar van 2022 heeft LNV aangegeven 55,2 miljoen ter beschikking te stellen aan de noordelijke provincies voor 2023 en 2024. Het gaat hierbij om bewezen effectieve managementmaatregelen die de uitstoot van stikstof verminderen, passend bij het bedrijf van de aanvrager. Melkveehouders in Noord-Nederland kunnen naar verwachting vanaf voorjaar 2023 subsidie aanvragen voor het treffen van maatregelen op hun bedrijf.	
	Feiten en cijfers per stikstofgevoelig N2000 gebied	Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben op 23 november 2021 de gebiedsverkenningen stikstof Drenthe vrijgegeven. De gebiedsverkenningen geven inzicht in de stikstofdata van de twaalf stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Drenthe en zijn gebaseerd op meerdere openbare databronnen van onder meer het RIVM, AERIUS en relevante beleids- en beheerplannen van provincie en maatschappelijk partners. Omdat in de gebiedsverkenningen niet alle relevante data ontsloten zijn die we nodig hebben in de gebiedsgerichte aanpak, is in 2022 een inventarisatie gedaan om de benodigde aanvullende data in beeld te krijgen. Het is de verwachting dat een complete en actuele dataset ten behoeve van de gebiedsgerichte aanpak in de eerste helft van 2023 gereed is.	
			

	In samenspraak met betrokken partijen gebiedsagenda's opstellen	De context voor de gebiedsgerichte aanpak is door de startnotitie NPLG en de ten dele nog steeds onduidelijkheid rondom de doelen voor de provinciale gebiedsprogramma's in een ander licht komen te staan. Er heeft vooral in informerende zin afstemming plaatsgevonden met de betrokken partijen ter voorbereiding op het opstellen van het gebiedsprogramma voor Drenthe (PPLG Drenthe) in 2023.		Hier hoeft geen bijsturing plaats te vinden. De (wettelijke) context is veranderd en leidt er toe dat er op 1 juli 2023 een programma op hoofdlijnen gemaakt te worden. Parallel zal de gebiedsgerichte aanpak gestart worden.
	In samenspraak met betrokken partijen een gebiedsplan voor Drenthe opstellen en uitvoeren	De context voor de gebiedsgerichte aanpak is door de startnotitie NPLG en ten dele de nog steeds onduidelijkheid rondom de doelen voor de provinciale gebiedsprogramma's in een ander licht komen te staan. Er zijn in 2022 veel voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd om gezamenlijk met de betrokken partijen het PPLG Drenthe op te stellen. Dit zal in 2023 doorlopen tot en met het opleveren van het eerste gebiedsprogramma op 1 juli 2023.	✓	
222214 Realisatie Programma Natuur	Verbetering kwaliteit natuurgebieden	Diverse projecten in het kader van het Uitvoeringsprogramma Natuur die bijdragen aan de kwaliteitsverbetering van de NNN zijn conform planning in uitvoering. Het gaat om projecten die worden uitgevoerd door Staatsbosbeheer, Het Drentse Landschap, Natuurmonumenten en particulieren.	✓	
	Hydrologische verbetering	Diverse projecten zijn in voorbereiding en enkele projecten zijn inmiddels gestart met de uitvoering van concrete werkzaamheden zoals in het Fochterloerveen. Hier wordt gewerkt aan verbeteren van de waterhuishouding door kadeherstel binnen het natuurgebied.	✓	
	Versnelling functiewijziging en optimalisatie inrichting	Het project Buffer Zuid binnen het deelprogramma Bargerveen is voorbereid en is gereed voor uitvoering	✓	
	Uitvoeringskosten	Uitvoeringsprogramma Natuur is in uitvoering. Prolander heeft verschillende werkzaamheden verricht en ondersteuning geboden.	✓	

Beleidsopgave: 2.3 Een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsklimaat voor wonen en werken

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting	
202302 Toekomstbestendig Wonen	Woonagenda uitvoeren en instrumentarium uit de agenda inzetten	De uitvoering loopt met de inzet van het Impulsteam Wonen, de ontwikkeling van de dorp- en wijkmonitor, het onderzoek wonen-zorg en subsidieregelingen voor de onrendabele top, woonzorgconcepten en stimuleringen en facilitering van lokale wooninitiatieven. Aanvullend is afgelopen jaar gewerkt aan detaillering van de gemeentelijke woonplannen, onder meer in het kader van de Nationale Woon- en Bouw Agenda. Dit heeft geresulteerd in een Woondeal met het Rijk en een doorvertaling daarvan met gemeenten en het Rijk in de regio's Zuidoost en Zuidwest Drenthe. De Woondeal Noord Drenthe wordt onderdeel van de Woondeal RGA, zodra ook het Groningse deel gereed is (naar verwachting eind Q1).	✓	
	Bewustwording langer zelfstandig thuiswonen verhogen	Met de uitvoerende partij is de campagne Lang Zult U Wonen gestart in samenhang met de Sociale Agenda / Woonagenda. Campagne loopt conform plan. De ondersteuningsregeling is afgerond.	✓	
	Vraag en aanbod woningmarkt monitoren, inclusief bevolkingsprognoses, ontwikkeling wijk- en dorpsmonitor	De eerste fase van de wijk- en dorpsmonitor is opgeleverd. De bevolkingsprognose maakt hier onderdeel van uit en is daarnaast doorlopend actueel via de website Drenthe in Cijfers. Als onderdeel van de Woondeal met gemeenten en het Rijk zal de provincie vanaf 2023 en vooruitlopend op een nieuwe regiewet woningbouw een rol spelen op het gebied van monitoring van de woningbouwproductie. Hiervoor is in het najaar bij Esri een module aangeschaft waartoe alle gemeenten in Drenthe toegang krijgen. Hiermee faciliteren wij ook de gemeentelijke monitoring van woonplannen en kunnen we waar nodig gegevens makkelijk delen met het Rijk en ook inzichtelijk maken voor inwoners. Conform landelijke afspraken met VNG, IPO en het Rijk kunnen gemeenten met deze online software hun woningbouwprogrammering bijhouden. Begin 2023 wordt deze omgeving met de gemeenten ingericht.	✓	
	EU Interregproject Stronghouse uitvoeren gericht op het energiezuinig maken van woningen	Tot op heden hebben de activiteiten in (en door) de provincie Drenthe geleid tot ruim 7.300 woningen die energiezuiniger zijn gemaakt (doel: 6.000). Hiermee is voor een totaalbedrag van 42,2 miljoen euro aan investeringen uitgelokt (doel: 40 mln. euro). De gereduceerde hoeveelheid CO2-uitstoot blijft met 48,4% enigszins achter.	!	Dat de bijdrage aan de CO2-reductiedoelstelling achter blijft heeft hoogstwaarschijnlijk te maken met het lage aantal genomen maatregelen.
			✓	

	Inzicht in de regionale woningmarkten, waaronder de Regio Groningen Assen en afstemming met de andere overheden hoe met deze inzichten om te gaan	De concept Verstedelijkingsstrategie voor de Regio Groningen Assen is klaar. In het najaar 2022 is die van Zwolle in de afrondende fase. In regionaal verband worden woningbouwaantallen afgestemd, welke aansluiten bij de wijze waarop de groei van het stedelijk gebied wordt vormgegeven. Onderwerp van gesprek is de toekomstige rol van de regio's en die van provincies als het gaat om wie wat doet in de wens om te komen tot meer regie op volkshuisvesting en wat de gemeenten daarvoor nodig hebben.		
	Uitvoeren evaluatie Impuls Volkshuisvesting	Gemeenten is gevraagd een rapportage te leveren over de voortgang van de projecten van de Drentse regeling Impuls Volkshuisvesting. Een deel van de projecten is gereed danwel in de afrondende fase. Een aantal projecten vraagt mogelijk om nieuwe keuzes, hierover staan wij in nauw contact met de gemeenten.	⚠	Enkele projecten zijn vertraagd. Wegens verscheidene omstandigheden (krapte op de arbeidsmarkt, beperkte ambtelijke capaciteit gemeenten, corona, plotselinge stijging grondstoffen) is de uitvoering trager op gang gekomen. Met de gemeenten is intensief contact in geval van vertraging om te komen tot een nieuwe, haalbare, deadline.
	Interbestuurlijk toezicht (IBT) uitoefenen op huisvesting van statushouders en de gemeenten stimuleren de taakstelling te realiseren	In 2022 is het toezicht op de gemeenten voortgezet. In juli en september is de taakstelling voor gemeenten additioneel verhoogd door het Rijk om de problemen met de doorstroming in de asielketen te verhelpen. Het (periodiek) contact dat wij ambtelijk hebben met gemeenten over de forse uitdaging om nieuwe vergunninghouders binnen de wettelijke taakstelling te huisvesten functioneert goed. Bestuurlijk is qua toezicht op taakstelling 2022-I bij vier gemeenten de escalatieladder, 2e trede toegepast dit najaar.	✅	
	Ontwikkeling gezamenlijke kennisbasis en lobby met gemeenten en corporaties richting Rijk ten behoeve van toekomstbestendig wonen in Drenthe	Samen met de gemeenten en buurprovincies is gewerkt aan een gezamenlijke lobby aanpak, hiertoe wordt het lobbyfiche woningbouw in SNN-verband geactualiseerd en is samen opgetreden om investeringen in bestaand spoor en de Nedersaksenlijn bij het Rijk los te krijgen. Samen met gemeenten is het gelukt om 50 miljoen aan middelen naar Drenthe te halen via de Woningbouwimpuls, flexwoonsubsidies, versnellingsgelden woningbouw (vanuit infra-MIRT-potten) en het Volkshuisvestingsfonds.	✅	
202304 Juiste functie op de juiste plek	Doorontwikkelen omgevingsbeleid: actualisatie Omgevingsvisie Drenthe 2018 en plan van aanpak herziening Omgevingsvisie	Op 28 september 2022 hebben Provinciale Staten de geactualiseerde Omgevingsvisie Drenthe 2022 vastgesteld.	✅	
			✅	

	Uitvoering geven aan het provinciaal omgevingsbeleid: relatiebeheer gemeenten, advies en ontwerpbijdragen aan ruimtelijke plannen	In 2022 hebben de Drentse gemeenten ruim 400 ruimtelijke plannen ter advisering aan ons voorgelegd. Dit waren er aanzienlijk meer dan in voorgaande jaren. In veel gevallen is meegedacht om te komen tot een ruimtelijk ontwerp met goede landschappelijke inpassing. In twee gevallen is er aanleiding geweest om een zienswijze op een gemeentelijk plan in te dienen. De gemeenten hebben deze twee plannen vervolgens aangepast.		
202305 Sterke steden en vitale dorpen	Verbeterde ruimtelijke kwaliteit door herstructurering en/of transformatie door inzet van het Herstructureringsfonds Ruimtelijke Kwaliteit (HRK) door middel van: -Subsidie Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit 2021, voor alle Drentse dorpen en steden -Subsidie Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit PLUS 2021, voor Beilen, Coevorden en Roden -Subsidie centrumontwikkeling Zuidlaren (reservering HRK 2017)	In 2022 is het totale beschikbare budget (€1.000.000,-) beschikt en verdeeld over zes aanvragen verspreid over de provincie. Over restantbudget 2021 (€413.674,-) is besloten deze te herprioriteren in de begroting 2023.	✓	
	Sterke Binnensteden door afronding van het Binnenstadsfonds 2017	Uw Staten zijn geïnformeerd over de voortgang van de gemeentelijke uitvoering van het Binnenstadsfonds. De uitvoering loopt tot en met 2022. Eind 2022 is in samenwerking met de Commissie van Onderzoek van PS een evaluatie uitgevoerd naar de effecten van het Binnenstadsfonds. Op basis van de evaluatie zullen de subsidiebeschikkingen worden vastgesteld. De financiële vaststelling volgt medio 2023 volgens SISA methodiek.	✓	
	Sterke binnensteden, verbeterde ruimtelijke kwaliteit (bijv minder winkelleegstand, vergroening, meer woonkwaliteit) en een verbeterde fietsbereikbaarheid in binnensteden van Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel door inzet van het Regiostedenfonds.	De subsidies zijn op basis van het Regiostedenfonds verleend aan gemeente Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel. Er is afstemming met de gemeenten over realisatie van de Regiostedenfondsplannen. Uit de eerste voortgangsrapportages blijkt dat de gemeenten met name werken aan de voorbereiding voor uitvoering van de plannen.	✓	
	Kennis over retail- en binnenstadsontwikkeling is ontwikkeld, gedeeld en afgestemd met gemeenten.	Er is periodiek overleg met gemeenten over detailhandel. Daarnaast is het Centrum Netwerk Drenthe opgericht voor regelmatige afstemming tussen gemeenten, provincie en centrummanagers.	✓	
	Leegstand en koopstromen zijn gemonitord	Monitoring van leegstand is een continu proces. De cijfers worden jaarlijks gerapporteerd. Het laatst uitgevoerde Koopstromenonderzoek Oost Nederland 2019, inclusief coronaplegger (eind 2020) is actueel. Daarnaast zijn eind 2022 de uitvoering en de effecten van het Binnenstadsfonds geëvalueerd in samenwerking met Provinciale Staten.	✓	
202307 RSP: Bereikbaarheid Emmen - Centrum	Realisatie van de aansluiting Emmen-West. (N34 - N391)	Gereed	✓	
202308 RSP: Coevorden	Realisatie stationsplein Coevorden	Het project is afgerond, in 2023 krijgt het stationsplein een andere naam.	✓	
			!	

222302 In 2022 is de provincie Omgevingswet proof	Werkprocessen en digitale informatiesystemen zijn op orde om te kunnen voldoen aan de eisen van de Omgevingswet en het digitaal stelsel omgevingswet	De noodzakelijke Omgevingswet processen (planketen/vergunningcheck en verlening/dienstverleningsconcept, legesverordening) zijn verder vormgegeven. Deze zijn echter nog niet in zijn geheel afgerond en moeten daarna nog getest worden. Na het testen kan er dan getraind worden met deze processen (zowel intern als met de ketenpartners)	In Q1 2023 wordt er een plan gemaakt om de inwerking treding zo soepel mogelijk te laten verlopen. Bij een ingewikkeld stelsel met veel partijen en nieuwe informatie systemen is het voor de hand liggend dat er problemen aan het licht komen gedurende de eerste periode. Doel is om de organisatie voor te bereiden op deze situatie.
	Een vastgestelde omgevingsverordening die op 1 juli 2022 voldoet aan de eisen van de Omgevingswet	Op 1 juni 2022 hebben Provinciale Staten een gewijzigde versie van de Omgevingsverordening vastgesteld die voldoet aan de eisen van de Omgevingswet.	De datum van inwerkingtreding is verschoven van 1-1-2023 naar 1-7-2023, dit na een IPO advies dat er meer tijd nodig is om te testen en oefenen. Dat is ook in Drenthe het geval.

Beleidsopgave: 2.4 Zorgvuldig omgaan met water

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
202401 De grondwaterstand in Natura2000 gebieden voldoet aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water 2021	Drainage en berekening rond Natura2000 gebieden conform afspraken	Uit een juridische verkenning is gebleken dat algemene regels voor drainage en berekening rond N2000-gebieden kunnen worden ingesteld op basis van waterbeschikbaarheid. Onderzoek naar waterbeschikbaarheid is vervolgens gestart. De resultaten worden in 2023 verwacht.	✓
	Uitvoeren overige wettelijke taken op basis van de Waterwet (het bijhouden van het Landelijk Grondwater Register en de invoering van het Basis Registratie Ondergrond)	De wettelijke taken, waaronder vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de Waterwet zijn uitgevoerd. Ook de verplichte registraties zijn bijgehouden en de rapportages zijn opgesteld.	✓
202402 De strategische grondwatervoorraad is toereikend om te voldoen aan de vraag naar drinkwater in 2040	De mogelijkheid voor een Aanvullende Strategische Voorraad verkennen in de omgeving van Darperweiden en in het gebied Leek-Roden	Verkenning Darperweiden is gereed. De verkenning Leek-Roden wordt in 2023 afgerond.	✓
	Bescherming Aanvullende Strategische Voorraad opnemen in POV (Provinciale Omgevingsverordening)	Uitgesteld naar 2023.	! Mede vanwege uitstel van de Omgevingswet is dit onderwerp uitgesteld naar 2023.
	Vergunning proces gestart t.b.v. realisatie Aanvullende Strategische Voorraad	Vergunningsprocedures voor de ASV Beilen en ASV Holtien zijn gestart.	✓
212401 Hygiënisch en veilig zwemmen in Drenthe	Toezien op het naleven van de wettelijke kaders door (beheerders van) zwembaden en zwemplassen en het publiek informeren over waar en hoe er veilig en hygiënisch gezwommen kan worden in Drenthe	Zwemwaterfolder 2022 is uitgegeven, het zwemwaterregister is bijgehouden en de rapportage is naar EU verstuurd. De baden die bezocht moesten worden zijn gecontroleerd.	✓
222401 Watersystemen die robuust zijn ingericht zodat ze voorzien in voldoende zoetwater en waarbij wateroverlast en watertekort (droogte) beperkt blijven	Vier vastgestelde bestuursrapportages van de waterschappen over de uitvoering van hun taken voor de provincie	De vier waterschappen hebben de voortgang gerapporteerd en deze rapportages zijn besproken en geaccordeerd in de jaarlijkse bestuurlijke overleggen. De waterschappen rapporteren over de uitvoering van maatregelen waar de provincie op grond van de Waterwet en volgens afspraak in het Bestuursakkoord Water de kaders stelt. Uit de rapportages blijkt dat de uitvoering van maatregelen voor de KRW en het voorkomen van wateroverlast op schema liggen. De waterschappen sluiten bij de uitvoering aan op de	✓

		uitvoering van het Programma Landelijk Gebied.		
	Zoetwater uitvoeringsprojecten in het kader van Deltaprogramma en EU-POP3 door partners	In het kader van het Deltaplan Zoetwater wordt in fase 1 in Drenthe gewerkt aan de volgende projecten: Ootmaantand-Konigsschut (Natuurmonumenten), Middenraai (Provincie Drenthe), Water vasthouden (LTO-Noord), Klimaatbestendig stroomgebied Drentse Aa (waterschap Hunze en Aa's). Voor fase 2 vraagt Drenthe in het kader van de programma's zandgronden Oost-Nederland en Noord-Nederland subsidie uit het Deltafonds aan voor PNP-projecten voor in totaal € 16 miljoen.	✓	
	Verkenning wat de veranderende beschikbaarheid van water door klimaatverandering betekent voor het grondgebruik	We zijn gestart met het Drents Wateroverleg waarin uitwerking wordt gegeven van het principe van water en bodem sturend. Een onderdeel daarvan is het in kaart brengen van en verbeteren van de water beschikbaarheid.	✓	
222402 Anticiperen op klimaatverandering door adaptatie	Voortgangsrapportage uitvoering nota Klimaatadaptatie	De voortgangsrapportage is in september 2022 afgerond, door GS vastgesteld en ter informatie aan PS aangeboden.	✓	
	Klimaatadaptatie staat meer op de agenda van onze partners	In de Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)-werkregio's Fluvius en Groningen-Noord-Drenthe is na vaststelling van de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) in 2022, gestart met de uitvoering van deze RAS-en. In de werkregio Samenwerking Noordelijke Vechtstromen is dit jaar begonnen met het opstellen van een RAS.	✓	
	Grotere kennis over klimaatadaptatie in Drenthe	Op dit moment wordt gewerkt aan het Drents AdaptatieBeeld. Hierin worden zowel de klimaatstresstesten op het niveau van heel Drenthe beschikbaar en is de impact van klimaatverandering voor een aantal belangrijke provinciale opgaven concreter in beeld (landbouw, natuur, bebouwde omgeving etc.). Daarnaast is er meer kennis over de vitale en kwetsbare functies in Drenthe met het gereedkomen van de studie Vitaal en Kwetsbaar uitgevoerd in opdracht van het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) Noord.	✓	
			✓	

	Pilotprojecten op het gebied van klimaatadaptatie gerealiseerd	Dit jaar is in het kader van Interreg-project C5a een pilot afgerond. In het nieuwe Interreg-project Blue Transition zijn drie pilots m.b.t. klimaatadaptatie ontwikkeld in het beekdal van de Drentsche Aa, in Zeijen en in de Veenkoloniën. Tot slot is aan een dit jaar gestarte pilot over duurzame landbouw in Marwijksoord, ook een klimaatadaptatie onderzoeksvraag toegevoegd, over waterbuffering door verhoging van organische stofgehalte in de bodem.		
222403 De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water	Realisatie projecten uit de uitvoeringsprogramma's grondwaterbeschermingsgebieden	Het merendeel van de projecten/maatregelen is in uitvoering. Van een aantal zijn onlangs de plannen van aanpak vastgesteld door een ingestelde stuurgroep en gaan in 2023 in uitvoering. Het Uitvoeringsprogramma Drentsche Aa gericht op een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit voor het gebruik van dit water voor de drinkwatervoorziening is afgerond en heeft geleid tot een vermindering van de belasting van de Drentsche Aa met bestrijdingsmiddelen. De doelen in termen van overschrijdingen van bestrijdingsmiddelen bij het innamepunt zijn echter niet gehaald. In 2022 is gestart met het instellen van een commissie om ons college te adviseren over het vervolg.	✓	
	Uitvoeringsprojecten Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, EU-POP3 en de Europese Kaderrichtlijn Water door partners	In 2022 zijn de volgende Deltaplan Agrarisch Waterbeheer(DAW)-projecten afgerond: Duurzaam Glashelder, Drosten Diep, Zuid-Oost Drenthe, erfemissies Noorderzijvest, duurzame bollenteelt Hunze en Aa's en bufferstroken Hunze en Aa's. Op dit moment lopen de DAW-projecten: erfemissies Drentsche Aa en Veenkoloniën, erfemissies bollenteelt Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD), droogte en maaiveldddaling WDOD, waterbeheer WDOD, waterkwaliteit WDOD, bufferstroken Agrarische Natuur Drenthe (AND) en perceelemissies Hunze en Aa's.	✓	
	Uitvoeren van maatregelen in 4 kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden in het kader van het Zesde nitraat actieprogramma	Project was succesvol in het betrekken van de boeren bij problematiek nitraat in grondwater. Aanpak zal worden voortgezet tot NPLG, zodat aanvullende maatregelen binnen NPLG-kader geïmplementeerd kunnen worden	✓	
	Grondwaterbeschermingsbeleid en herijkte regelgeving op basis van het uitgangspunt "beschermen om te blijven"	Uitgesteld naar 2023.	!	Mede vanwege uitstel van de Omgevingswet is dit onderwerp uitgesteld naar 2023.
	Risicobeoordeling van bekende grondwaterverontreinigingen	Bij de grondwaterwinning Noordbargeres worden stoffen aangetroffen van industriële oorsprong, uit huishoudelijk gebruik en uit de landbouw. Hierbij speelt zowel beïnvloeding via infiltratie naar het grondwater als infiltratie uit het Oranjekanaal een rol. Het gaat om verontreinigingen uit het verleden en het is niet te achterhalen wat precies de oorzaken zijn. Bovendien is de ondergrond heel complex samengesteld. Het vervolg zal zich richten op het monitoren en voorkomen van nieuwe verontreinigingen.	✓	

	Trendanalyse grondwaterkwaliteit en aanbevelingen meetnetoptimalisatie	Trendanalyse is gereed, aanbevelingen meetnetoptimalisatie volgen in 2023 in een aparte opdracht.	✓	
--	--	---	---	--

Beleidsopgave: 2.5 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
202502 Adequaat opdrachtgeverschap richting de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en Omgevingsdienst Groningen (OD-G)	Uitvoeringsprogramma van de OD-G conform de Noordelijke Maat voor vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de BRZO (Besluit risico's zware ongevallen) en RIE4 (Richtlijn industriële emissies) bedrijven	Uitvoeringsprogramma is opgesteld en de uitvoering wordt gemonitord. Financiële bijdrage is hoger dan voorzien door toename aantal bedrijven waarvoor de ODG de uitvoerende omgevingsdienst is, en uitvoering van milieueffectrapportages.	✓
	RUDD adviseert aan provincie en gemeenten inzake vraagstukken omgevingsbeleid en omgevingsveiligheid	RUDD heeft ons op verschillende momenten van advies voorzien. Vanwege extra opdrachten is de financiële bijdrage aan de RUDD hoger dan voorzien.	✓
	Uitvoeringsprogramma van de RUDD voor vergunningverlening, toezicht en handhaving	Uitvoeringsprogramma is opgesteld en de uitvoering wordt gemonitord.	✓
	Uitvoeringsprogramma van de RUDD voor vergunningverlening, toezicht en handhaving voor bodemsanering	Uitvoeringsprogramma is opgesteld en de uitvoering wordt gemonitord. De uitvoering in 2022 is op hoofdlijnen conform programma.	✓
202504 Adequate uitvoering van het interbestuurlijk toezicht (IBT)	Vastgestelde jaarverslagen IBT over de taakuitvoering van gemeenten en andere betrokkenen	Het IBT jaarverslag is vastgesteld en aan PS verzonden. Tevens zijn de Drentse gemeenten en waterschap hierover geïnformeerd	✓
	IBT-verbetertrajecten (indien wettelijk aan de orde)	Er zijn drie gemeenten (Midden-Drenthe, Emmen en Coevorden) onder verscherpt interbestuurlijk toezicht geplaatst aangezien geen of onvoldoende informatie (programma en verslagen) over de vergunningverlening, toezicht en handhaving(VTH)-taken aan GS is gestuurd. Na gesprekken en verbeteracties is de informatiestroom weer op gang gekomen.	✓
222501 Behoud en bevorderen van de naleving wettelijke milieueisen met ruimte voor de uitvoering van verschillende maatschappelijke functies	Prestatieafspraken met Natuur- en Milieufederatie Drenthe t.a.v. provinciale opgaven	Programma van eisen (PvE) 2023 gemaakt en toegezonden. Ambtelijke bijeenkomsten voor afstemmen prestatieafspraken georganiseerd. Bestuurlijke overleg georganiseerd.	✓
	Beleidsadvisering met betrekking tot de provinciale inzet voor de leefomgeving en het duurzaamheidsbewustzijn	We zijn onder andere gestart met actualiseren/herijken van het provinciaal milieubeleid.	✓
	Coördinatie en regie vanuit de Wabo / Omgevingswet voor de ketenpartners	Wij dragen zorg voor de organisatie van het Strategisch VTH-overleg. We stellen samen met gemeenten en RUDD een Uitvoerings- en Handhavingsstrategie op, fase 1 is afgerond, fase 2 is in voorbereiding.	✓
			!

	Jaarprogramma voor de VTH-taken is uitgevoerd	Het Uitvoeringsprogramma 2022 is uitgevoerd, de definitieve balans zal worden opgemaakt in het jaarverslag. Duidelijk is merkbaar dat de VTH-taken op alle onderdelen omvangrijker en ingewikkelder zijn geworden. Hierbij moet gedacht worden aan Woorverzoeken, uitvoering Wet natuurbescherming, evenementen i.r.t. natuur etc.		Teamuitbreiding heeft op onderdelen plaatsgevonden maar voor een kwalitatief goede uitvoering van wettelijke taken is meer capaciteit noodzakelijk.
	Optimalisering van de actieve inzet van het BIBOB-instrumentarium bij de uitvoering van de VTH-taken	We hebben actief ingezet op BIBOB (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur).	✓	

Beleidsopgave: 2.6 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
202601 Het bevorderen van duurzaam bodemgebruik en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond	Implementatie en uitvoering programma Bodem en Ondergrond	Eind 2021 is de strategie Bodem & Ondergrond vastgesteld. Dit is deel 1 van het totale programma. Het tactische en operationele deel (deel 2 en 3) is in voorbereiding en voor 50-70% gereed. Door prioriteit m.b.t. NPLG met daarin water bodem sturend is minder tijd besteed aan deel 2 en deel 3 van het programma bodem & Ondergrond.	✓
	Het duurzaam bodemgebruik in de landbouw is bevorderd	Binnen het onderwerp Bodem & Landbouw zijn diverse projecten in uitvoering. Enkele resultaten m.b.t. het bevorderen van duurzaam bodem gebruik zijn: duurzame maisteelt, bodemgezondheid, biologische strokenteelt, behoud van organische stof.	✓
	Het aardkundig erfgoed wordt gekoesterd en is waar mogelijk hersteld	In 2022 zijn 3 aardkundige monumenten onthuld. Daarnaast advisering aan gemeenten en initiatiefnemers.	✓
	Risico's voor mens en milieu als gevolg van chemische verontreinigingen in de bodem zijn zo veel mogelijk voorkomen	Conform jaarplan door RUDD uitgevoerd.	✓
	Het duurzaam bodemgebruik in de energievoorziening is bevorderd, zie ook programma 5 Mijnbouw	Diverse initiatieven rond geothermie en opslag van duurzame energie in de ondergrond. Met betrekking tot de opslag van (hernieuwbare) energie is de kennisvergaring op gang gekomen en zijn diverse contacten gelegd. Zo is er een (door EZK georganiseerd) bezoek gebracht aan StorAG in Etzel (Dld), een onderneming die gas en olie opslaat in zoutcavernes en op dit moment bezig is met een proefproject voor opslag van waterstof. Verder is er door commerciële partijen interesse in de opslag van perslucht in zoutcavernes. Tot slot is de provincie bezig met de overdracht van haar zoekvergunning geothermie in Zuidoost Drenthe aan een commerciële partij, die van plan is diverse geothermie doubletten te realiseren.	✓
			✓

	Duurzaam bodemgebruik in andere maatschappelijke opgaven is bevorderd	Met het vaststellen van de strategie Bodem en Ondergrond eind 2021 is meer inzicht verkregen om te komen tot duurzaam gebruik van de bodem en ondergrond. De strategie zet maatschappelijke opgaven centraal. Samen met collega's uit diverse teams en partners wordt invulling gegeven op operationeel- en uitvoeringsniveau.		
202602 Verantwoord beheer van de stortplaatsen (Nazorgfonds)	Vastgestelde begroting en jaarverslag nazorgfonds	In juli 2022 zijn de jaarstukken Nazorg fonds door AB vastgesteld. De begroting 2023 is op 13 december 2022 door AB vastgesteld.	✓	
	Nazorg Meisner op basis van Nazorgplan	De nazorg van de voormalige stortplaats Meisner te Ubbena is op basis van het nazorgplan uitgevoerd.	✓	
202603 Een verantwoorde winning van de oppervlaktedelfstoffen en uitvoering van functionele ontgrondingen	De winning en de uitvoering vinden plaats binnen de wettelijke en provinciale kaders	Veel inzet gepleegd op begeleiding van het herstel van bressen in diverse zandwinlocaties. Twee grote aanvragen om vergunning (in Een en in Beilen) zijn in behandeling, beide procedures zijn nagenoeg gereed om op te kunnen besluiten.	✓	

Beleidsopgave: 2.7 Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
202701 Samen met maatschappelijke partners de sanering van asbestdaken door eigenaren stimuleren	Openbare monitoringstool en publieke asbestdakenkaart actueel	De monitoringstool geeft realtime de resterende opgave aan voor de provincie als totaal, maar ook voor de individuele 12 gemeenten. Begin december is er nog 3.241.000 m2 asbestdak aanwezig, terwijl er sinds het inventariseren van de nulsituatie in mei 2016 inmiddels 2 miljoen m2 is gesaneerd.	✓
	Innovatie om daarmee de sanering door bedrijven efficiënter en goedkoper te maken voor eigenaren	In 2022 is een onderzoek door TNO opgeleverd waarbij de verwerking van asbestdaken en de verspreidingsroutes en blootstellingsrisico's van daarbij vrijkomende asbest(vezels) is onderzocht. Opdrachtgever hiervoor was de provincie Overijssel waarbij vanuit Drenthe financieel is bijgedragen. Een van de doelen was om te kijken hoe de verspreiding van asbestvezels verloopt, of dit gezondheidsrisico's oplevert. Dit is gedaan om te kijken of de wijze van sanering anders kan, in dit geval eenvoudiger, zodat de kosten van sanering kunnen worden verlaagd.	✓
	'Subsidieregeling stimuleringslening verwijdering asbestdaken Drenthe'	Naast reguliere leningen voor asbestdaksanering zijn ook dit jaar weer asbest maatwerkleningen verstrekt, waarvoor de provincie 25% van de hoogte van de leensom als Rijksbijdrage terugontvangt. Drenthe is tot nu toe landelijk de 'grootverbruiker' als het gaat om verstrekte asbest maatwerkleningen.	✓
	In 2022 is 35% van totaalopgave (referentie 2016) gesaneerd	Eind 2022 ligt dit percentage op 38,4 procent. Dit komt overeen met 2.018.000 m2 verwijderde asbestdaken sinds de referentiedatum in 2016. Er resteert nog een opgave van 3.241.000 m2 aan asbestdaken.	✓

Ontwikkelingen

Beleidsopgave: 2.1 Toekomstgerichte landbouw

Landbouw staat weer op de nationale en provinciale agenda. In het huidige regeerakkoord komt kringlooplandbouw en de transitie van de landbouw als belangrijk speerpunt terug. Er is weer meer aandacht voor de regio's en beleidsmatig zullen de regio's sterker bij de uitvoering betrokken worden. De provincie kan door het leggen van verbindingen het verschil maken met het landelijke en Europese landbouwbeleid. Als provincie zullen we daarop moeten inzetten, samen met de partners in het landelijk gebied en de ketenpartijen.

Belangrijke landelijke thema's zijn:

1. Het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) met daarin de opgaven voor water & bodem, natuur & biodiversiteit, stikstof en klimaat;
2. Het Landbouwakkoord met het perspectief voor de landbouw in Nederland;
3. het thema kringlooplandbouw met het doel de transitie in de landbouw aan te jagen;
4. de stikstof reductie in de landbouw;
5. het nieuwe programma GLB-NSP vanaf 2023;
6. IBP-vitaal platteland;
7. Regiodeal(s) Natuurinclusieve Landbouw;
8. Klimaat en Energie-Akkoord met de tafel landbouw en grondgebruik;
9. Nationaal programma Landbouwbodems;
10. andere spelers op de grondmarkt;
11. (maatschappelijke) heroriëntatie ketens.

We kunnen als Drenthe het Rijk 'helpen' haar doelen, gericht op kringlooplandbouw en transitie van de landbouw, te realiseren en bij te dragen aan Europese doelen voor stikstof, water, natuur, klimaat en een leefbaar platteland. Onze rol als provincie daarin is het stimuleren van de agrarische sector, borging van continuïteit van door de provincie in gang gezette trajecten, bijvoorbeeld op gebied van het principe belonen voor presteren in Duurzame Melkveehouderij Drenthe door lobby richting overheden, ketenpartijen en financiers; de eiwittransitie; grondgebondenheid; regionale kringlopen en het zeker stellen van rijks- en EU-financiering voor het GLB-NSP, IBP-VP, regiodeals, PPLG, etc.

Nationaal Programma Landelijk Gebied

Juni 2022 presenteerde het kabinet de Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Kerndoelen zijn: verbetering van de kwaliteit van de natuur, een robuuster en gezonder watersysteem en een klimaatneutraal landelijk gebied. Hoofdambitie is het toekomstbestendig ontwikkelen van het landelijk gebied. Van de landbouw wordt veel verwacht om bij te dragen aan deze kerndoelen. Enerzijds door te accepteren dat bodem en water leidend zijn bij de uitoefening van de landbouw, anderzijds door maatregelen te nemen in de bedrijfsvoering om emissies vanuit het bedrijf naar bodem, water en lucht te verlagen tot een niveau dat zij geen negatieve effecten op de natuur en het klimaat hebben. Daarmee wordt een transitie van de landbouw gevraagd.

Bovenstaande kan alleen gerealiseerd worden met medewerking en draagvlak van de landbouw. Daarvoor is een langjarig perspectief nodig in welke richting de Nederlandse landbouw zich gaat ontwikkelen, waardoor er voor de boeren die verder willen een handelingsperspectief ontstaat om beslissingen op bedrijfsniveau te kunnen nemen, die ook economisch duurzaam zijn. Het Landbouwakkoord dat aan het einde van het 1e kwartaal van 2023 gereed moet zijn, moet dit langjarig perspectief bieden.

Opdracht aan de provincies is om het NPLG uit te werken naar integrale provinciale gebiedsprogramma's en die uiterlijk 1 juli 2023 bij de minister voor Natuur en Stikstof in te dienen. Aan de hand van deze programma's worden de investeringsvolumes vanuit het Transitiefonds Landelijk Gebied en Natuur vastgesteld. Vanuit de NPLG-ambitie worden de uitgewerkte doelen voor natuur, stikstof, water en klimaat, en de wisselwerking met de verduurzaming van de landbouw en de sociaaleconomische ontwikkelingen, opgenomen in de eerste versie van de voorgenoemde gebiedsprogramma's. Samenwerking tussen het Rijk, decentrale overheden, maatschappelijke partners en ondernemers is cruciaal, net als betrokkenheid van grondeigenaren en grondgebruikers.

CO₂-reductie in de landbouw

Er is nog geen provinciaal beleid voor CO₂-reductie in de landbouw, met uitzondering van Duurzame Melkveehouderij Drenthe waar het als een van de vijf kritische prestatie-indicatoren is opgenomen (onder klimaat). Het is de bedoeling dat deze beloning onder de uitwerking van het instrument van belonen voor duurzaam boeren binnen het traject Boer Burger Natuur Drenthe wordt doorgezet.

Beleidsopgave: 2.2 Natuurlijk Platteland

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 2.3 Een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsklimaat voor wonen en werken

Het Rijk wil afspraken met de provincies maken over ruimtelijke ordening. Daarvoor wordt de nationale omgevingsvisie (NOVI) aangescherpt en uitgewerkt in nationale programma's. Deze exercitie noemt met het programma NOVEX.

Op 12 december 2022 hebben wij van het ministerie van BZK het zogeheten NOVEX startpakket ontvangen. In dit startpakket zijn de ruimtelijke opgaven uit de 26 nationale programma's voor Drenthe geformuleerd. Ons is gevraagd om voor deze opgaven de ruimtelijke puzzel te leggen: een beeld hoe de verschillende opgaven in Drenthe een plek kunnen krijgen. Over deze ruimtelijke puzzel wil het kabinet in de winter 2022/2023 een ruimtelijke arrangement met de provincie afsluiten. Wat dit arrangement precies gaat inhouden, moet nog een nadere invulling krijgen.

Beleidsopgave: 2.4 Zorgvuldig omgaan met water

Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet gaat de uitvoering van de VTH-taken met betrekking tot de open energiesystemen over naar de RUDD. De provincie blijft voor deze taak wel het bevoegd gezag. Het gaat om plusminus 65 bestaande systemen en eventuele nieuwe aanvragen. In de kamerbrief d.d. 25 november 2022 is het rijksprogramma Water en bodem sturend aangekondigd. Dit heeft het komende jaar impact op deze beleidsopgave.

Beleidsopgave: 2.5 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen

We zijn gestart met een actualisatie/herijking van het milieubeleid.

Beleidsopgave: 2.6 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden

Met de brief 'water en bodem sturend' van ministerie I&W is een duidelijke weg ingeslagen. Water en Bodem worden/zijn bij vele opgaven (zoals wonen, landbouw, natuur en klimaat,) leidend in de

ruimtelijke keuzes/ontwikkelingen. Vanuit diverse ministeries verwachten wij in 2023 nog een nationaal programma Bodem & Ondergrond en een bodemgezondheidswet. Dit kan mogelijke consequenties hebben op het landgebruik en onze beleid.

Beleidsopgave: 2.7 Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe

In juni 2022 informeerde de staatssecretaris van IenW de Tweede Kamer per brief over het lopende asbestdakenbeleid. Zij concludeerde dat de huidige aanpak in Nederland er niet toe leidt dat alle asbestdaken in 2030 zijn verwijderd. Om die reden stelt de staatssecretaris in de periode 2023 t/m 2025 drie miljoen euro per jaar beschikbaar voor een gerichte bewustwordings- en communicatiecampagne om alsnog eigenaren te stimuleren het asbestdak te saneren. Een dergelijke campagne kan een belangrijke impuls zijn om de saneringen van asbestdaken weer een boost te geven. De campagne moet zich, op basis van de ervaringen in de praktijk, niet alleen richten op eigenaren zelf. Het moet zich ook vooral richten op allerlei partijen om de eigenaar heen. Overheden, adviseurs, verzekeraars en vertegenwoordigers van eigenaren bijvoorbeeld. Vanuit de provincie is input gegeven aan het plan van aanpak. In de vergadering van ambassadeurs voor de Versnellingsaanpak asbestdakensanering is op 28 oktober 2022 het plan van aanpak voor de landelijke campagne besproken. Daarna is het plan aangeboden aan de staatssecretaris van IenW. Met de bedoeling in 2023 zo snel mogelijk te starten met de ontwikkeling van de campagne. Met deze campagne hopen wij dat er in Drenthe, in de toch al succesvolle aanpak, nog meer eigenaren de stap zetten om tot verwijdering van het asbestdak over te gaan.

Programma 2 wat heeft het gekost

		1	2	3	4	3-4
Beleidsopgave	eco cat	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Lasten						
2.1 Toekomstgerichte landbouw						
	Inkoop	-192.242	354.485	134.555	970.528	-835.973
	Subsidie	4.308.168	1.660.249	3.945.903	2.749.482	1.196.421
	totaal beleidsopgave	4.115.926	2.014.734	4.080.458	3.720.009	360.449
2.2 Natuurlijk Platteland						
	Belastingen		0	0	115.256	-115.256
	Inkoop	44.635.689	55.972.464	59.327.607	48.917.268	10.410.339
	Kapitaallasten	76.485	76.485	76.485	76.485	0
	Lonen		0	1.000	0	1.000
	Subsidie	34.529.967	44.639.007	35.921.116	41.075.911	-5.154.795
	totaal beleidsopgave	79.242.140	100.687.956	95.326.208	90.184.920	5.141.288
2.3 Een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsklimaat voor wonen en werken						
	Inkoop	761.734	1.188.411	658.411	834.124	-175.713
	Subsidie	1.217.120	1.369.939	1.369.939	1.390.086	-20.147
	totaal beleidsopgave	1.978.854	2.558.350	2.028.350	2.224.210	-195.860
2.4 Zorgvuldig omgaan met water						
	Inkoop	1.432.764	1.478.500	1.228.765	1.450.163	-221.398
	Subsidie		0	543.739	-655.254	1.198.993
	Toev. voorziening	808.541	700.000	700.000	804.296	-104.296
	totaal beleidsopgave	2.241.305	2.178.500	2.472.504	1.599.205	873.299
2.5 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen						
	Inkoop	324.791	583.807	660.807	334.940	325.867
	Subsidie	4.579.333	4.244.517	4.788.164	5.397.144	-608.980
	totaal beleidsopgave	4.904.125	4.828.324	5.448.971	5.732.084	-283.113
2.6 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden						
	Inkoop	1.139.984	1.140.500	1.502.500	1.481.792	20.708
	Subsidie	-37.267	17.358	434.767	100.011	334.756
	totaal beleidsopgave	1.102.717	1.157.858	1.937.267	1.581.803	355.464
Totaal		93.585.067	113.425.722	111.293.758	105.042.231	6.251.527
Baten						
2.1 Toekomstgerichte landbouw						
	Ontv. bijdragen	-491.300	-400.000	-708.328	-427.750	-280.578
	Ontv.subsidies	-4.148.528	-341.734	-2.042.193	-1.607.774	-434.419
	totaal beleidsopgave	-4.639.828	-741.734	-2.750.521	-2.035.524	-714.997
2.2 Natuurlijk Platteland						
	Leges	-164.906	-210.000	-125.000	-128.584	3.584
	Ontv. bijdragen	-12.191.315	-14.175.092	-16.847.518	-12.006.459	-4.841.059
	Ontv.subsidies	-2.557.004	-21.040.765	-16.906.507	-23.713.477	6.806.970
	totaal beleidsopgave	-14.913.226	-35.425.857	-33.879.025	-35.848.520	1.969.495
2.4 Zorgvuldig omgaan met water						
	Leges	-808.541	-710.000	-710.000	-804.482	94.482

		Ontv. bijdragen	-175.000	0	0	321.209	-321.209
		Ontv.subsidies		0	-543.739	0	-543.739
		totaal beleidsopgave	-983.541	-710.000	-1.253.739	-483.273	-770.466
	2.5 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen						
		Leges		-225.000	-225.000	0	-225.000
		Ontv. bijdragen		0	0	-27.423	27.423
		totaal beleidsopgave	0	-225.000	-225.000	-27.423	-197.577
	2.6 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden						
		Leges	-32.744	-37.500	-454.909	-104.061	-350.848
		Ontv. bijdragen	-89.012	-80.000	0	-226.597	226.597
		Ontv.subsidies	-277.084	-192.400	-844.800	-746.770	-98.030
		totaal beleidsopgave	-398.839	-309.900	-1.299.709	-1.077.429	-222.281
	Totaal		-20.935.434	-37.412.491	-39.407.994	-39.472.168	64.174
	Saldo		72.649.633	76.013.231	71.885.764	65.570.063	6.315.701

Toelichting	
Saldo Programma	6.315.701
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve provinciaal aandeel ILG	-241.812
Bijdrage aan reserve natuurbeleid	-4.511.306
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-1.135.030
Bijdrage aan Reserve Bodem	-126.628
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies	541.249
Totaal verrekend met reserves	-5.473.528
Resultaat programma na bestemming reserves	842.174

Toelichting op verschillen begroting en rekening

Lasten

Beleidsopgave: 2.1 Toekomstgerichte landbouw

De totale afwijking betreft een voordeel van € 360.449,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Bijdrage Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw

Bij de 3e actualisatie 2022 is een bedrag van € 463.852,-- overgeheveld naar 2023, terwijl de verplichting voor de projectsubsidies 2022/2023 volledig in 2002 zijn verantwoord. De totale overschrijding bedraagt € 627.589,-- (nadeel). Zonder de overheveling van € 463.852 was de overschrijding van de lasten € 163.737,- geweest. Aan de baten kant is de bijdrage van de Provincie Groningen € 188.072,- (Voordeel) hoger dan geraamd. Het verschil tussen baten en lasten van € 24.335,-- is te verklaren door een aantal restituties op subsidies die er zijn geweest.

Doelstelling: Werken aan een toekomstgerichte landbouw

POP3

Eén subsidie openstelling is niet doorgegaan in 2022. Twee openstellingen staan nog open. Op deze openstellingen zijn subsidies aangevraagd, maar worden in 2023 verleend. In 2023 zal de POP3 Landbouw subsidie onder andere beschikt worden voor het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB). Doordat er minder subsidies zijn verstrekt, betekent dit een voordeel op de lasten van € 360.699,--.

IBP (project Zeijen)

Als gevolg van corona, maar ook mede door de onrustige periode in de landbouw, hebben we de planning van de activiteiten binnen de deeltrajecten wat moeten bijstellen. De voortgang van de deelprojecten verloopt naar wens. De oorspronkelijke beoogde afronding staat gepland in 2023, eventueel is een verlenging gewenst, hier komt meer zicht op in het eerste kwartaal van 2023. Het thema van het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP-VP) namelijk kringlooplandbouw is zeer actueel en overheveling om de beoogde activiteiten te kunnen afronden maar ook de resultaten te kunnen delen is gewenst. Bij de 3^e actualisatie 2022 is al € 195.029,-- van het budget IBP overgeheveld. Voor project Zeijen wordt de planning van 2022 nog verder doorgeschoven naar 2023. Voorgesteld wordt om bij de Jaarrekening een bedrag van € 32.465,-- over te hevelen naar 2023. Doordat er minder uitgeven is in 2022, leidt dit ook tot lagere Rijksbijdrage verantwoord in 2022. Dit zorgt voor een nadeel op de baten van € 31.299,--.

Voor de versterking van landbouw & agribusiness is € 36.777,-- (voordeel) minder subsidie verstrekt dan begroot.

Voor de verbetering van de landbouw structuur is er minder kavelruil gerealiseerd dan gepland. Hierdoor zijn er voor € 558.097,-- (voordeel) minder lasten gemaakt en € 280.938,-- (nadeel) minder baten.

Beleidsopgave: 2.2 Natuurlijk Platteland

De totale afwijking betreft een voordeel van € 5.141.288,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Afwikkelen projecten Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)

De afwijking op dit onderdeel bedraagt € 575.739,-- voordelig. Een aantal projecten worden nog gedekt uit de voormalige middelen ILG waarvoor een reserve aanwezig is. Het gaat om het inrichtingsplan Nieuw-Schoonebeek, Geelbroek en Roden-Norg. De totale lasten waren geraamd op € 1.376.921,--. De realisatie bedroeg € 801.182,-- ofwel lagere lasten van totaal € 575.739,--. Het verschil in lasten wordt verklaard door een bezwaarprocedure tegen de omgevingsvergunning voor het inrichtingsplan Geelbroek. Dit leidt tot vertraging op de geplande uitvoer van dit project.

Doelstelling: Realisatie Natuurnetwerk Nederland

Voor de ontwikkelopgave verwerving en inrichting in de bijgestelde planning van Prolander (3^e actualisatie 2022) gehaald. Er is hierbij € 449.898,-- meer uitgeven ten opzichte van de bijgestelde raming voor 2022. Deze overschrijding is te verklaren door de verstrekte subsidie RVO voor investeringen voor herstel- of inrichtingsmaatregelen voor biodiversiteit van in totaal € 432.366. Deze verstrekte subsidie was voorzien, maar is nog niet meegenomen in de begroting 2022. Het nadelige saldo wordt verrekend met de reserve Natuurbeleid.

Doelstelling: Beheer Natuur en Landschap

Via het subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) verleent de provincie Drenthe subsidie voor het behoud en de ontwikkeling van (agrarische) natuurgebieden en landschappen. Op landelijk niveau is in het kader van SNL afgesproken dat de natuurorganisaties vanwege de hoge inflatie hun tarieven substantieel verhogen. Met deze verhoging van de tarieven is geen rekening gehouden in het geraamde budget voor 2022. De totale overschrijding voor deze doelstelling betreft € 1.691.955,--. Het nadelige saldo wordt verrekend met de reserve Natuurbeleid, waarbij het berekend tekort binnen Programma Natuurlijk Platteland met voorgenoemde bedrag toeneemt.

Doelstelling: Mooi en aangenaam Drenthe

Voor het nemen van preventieve maatregelen ter voorkoming van schade door wolven zijn extra lasten gemaakt aan monitoring, onderzoek en subsidieverstrekking. Er is in totaal € 618.735 uitgegeven aan preventieve maatregelen, terwijl er een budget van € 531.600 was geraamd. De overschrijding betreft hiermee € 87.135,--. Ook zijn er meer lasten aan onderzoek (€ 101.586) gemaakt voor soortenbescherming en leefgebieden benadering. De totale overschrijding van € 188.721,-- op deze doelstelling wordt ten laste gebracht van het rekeningresultaat.

Doelstelling: Realisatie kwaliteitsverbetering Natura 2000

Voor het 1^e kwartaal 2022 heeft RVO € 7,7 miljoen in rekening gebracht onder de categorie aanpak stikstof (PAS). Bij de 3^e actualisatie 2022 is de begroting 2022 hierop aangepast. De € 7,7 miljoen onder de categorie aanpak stikstof (PAS) bleken lasten voor de Realisatie Programma Natuur te zijn. Hierdoor is bij de 3^e actualisatie 2022 het budget met € 7,7 miljoen teveel opgehoogd. Daarnaast had Prolander een last van € 3,8 miljoen geraamd staan voor de aanpak stikstof (PAS). De werkelijke last in 2022 was € 4,8 miljoen. Het totale voordeel op deze doelstelling is voor 2022 € 6.784.441,-- Het voordelige saldo wordt verrekend met de reserve Natuurbeleid.

Doelstelling: Functieverandering t.b.v. Natuurnetwerk Nederland

Het verschil (€ 8.642.548,-- voordelig) op grondverwerving en functieverandering wordt verklaard door een verschil tussen de geprognoseerde grondtransactie(s) en de realisatie). De lagere lasten (€ 5.970.684,-- voordeel) komen voort uit het feit dat er minder NNN grond voor aankoop beschikbaar was (op de markt) dan vooraf ingeschat. Het bleek in 2022 lastiger om rechtstreeks, dan wel via ruilen, NNN grond aan te kopen voor de provincie. Als gevolg van de kamerbrieven van 25 november 2022 in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NLPG) is moeilijk in te schatten wat de gevolgen zullen zijn voor de grondmobiliteit. Omdat NNN gronden vaak in combinatie met ruilgronden worden aangekocht, is de verwachting dat de aankopen voorlopig zullen stagneren. In 2022 is er in totaal 130 ha NNN grond verworven. Voor de komende periode is de volgende handelwijze afgesproken:

1. Aankopen van agrarische bedrijven/gronden die vrijwillig worden aangeboden;
2. Focus op realisatie NNN en kavelruilen / NNN realisatie voortzetten;
3. Inzetten opbouwen grondvoorraad.

Voor de regeling aankoop veehouderijen in het kader van stikstof zijn in totaal 5 bedrijven aangekocht. Vervolgens heeft er een afwaardering plaatsgevonden van het bedrijfsgedeelte en zijn de rechten afgekocht. De totale afwaardering en afkoop van de rechten bedroeg € 5.564.048,-- bij de prognose was rekening gehouden met € 9.624.179,--. Het totale voordeel op de lasten betreft hiermee € 4.060.131,--. Het woongedeelte is weer verkocht aan de oorspronkelijke eigenaar tegen de afgewaardeerde waarde. De gerealiseerde lasten van € 5,6 miljoen voor deze regeling heeft geen effect op het jaarrekening resultaat, omdat de baten die hier tegenover staan (SPUK) ook ten gunste van 2022 komen. Het saldo van al deze posten wordt verrekend met de reserve Natuurbeleid.

Doelstelling: Realisatie Programma Natuur

Voor het programma Natuur is een specifieke uitkering (SPUK) ontvangen van het ministerie van LNV. Een deel van de uitvoering is belegd bij Prolander en een ander deel gaat via de subsidie regeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL). Voor de hydrologische verbetering en de verbetering kwaliteit natuurgebieden, zitten projecten in de voorbereidingsfase, moet nog een groot deel van de geplande maatregelen gerealiseerd worden. Een groot deel van de maatregelen is verschoven naar 2023 en 2024. Prolander heeft meer tijd nodig gehad om de benodigde menskracht te werven. Voor het SKNL deel wordt de uitvoering rechtstreeks door de betreffende terreinbeheerders gedaan. De SKNL regeling wordt door RVO in opdracht van de provincie uitgevoerd. In 2022 is haast het hele SKNL deel beschikt. Onze verwachting is dat deze beschikte lasten in 2023 volledig worden uitbetaald. De omvang van de openstelling van de RVO bedraagt € 21,7 miljoen. De gerealiseerde lasten van € 16.857.850,- in 2022 heeft geen effect op het jaarrekening resultaat, omdat de baten die hier tegenover staan (SPUK) ook ten gunste van 2022 komen. De geraamde last over 2022 bedroeg € 7.282.328. Het overige deel van 7,7 miljoen staat bij het onderdeel aanpak stikstof (PAS) geraamd (zie doelstelling Realisatie kwaliteitsverbetering Natura 2000). De overschrijding op deze doelstelling betreft hierdoor € 9.575.522,-. Over de planning voor 2023 en 2024 zijn we in gesprek met Prolander.

Doelstelling: Uitvoering Programma Natuurlijk Platteland

De uitvoeringskosten en de lasten voor BIJ12 zijn in 2022 met € 747.000,- lager uitgevallen ten opzichte van de raming. De hogere lasten voor BIJ12 drukken niet meer volledig op Landelijk Gebied. Een aantal lasten m.b.t. water, archeologie, interne organisatie en GBO provincie zijn verschoven naar een aantal andere beleidsopgaven waar deze lasten beter passen. Het voordelige saldo wordt verrekend met de reserve Natuurbeleid.

Doelstelling: Ontwikkelen gebiedsgerichte aanpak stikstof

Vanwege de vertraagde start van de uitvoering ten aanzien van Stikstof zijn er in 2022 minder kosten (€ 352.498,-) gemaakt dan rekening gehouden in de begroting 2022. Het restant kan dan ook vrijvallen ten gunste van het exploitatieresultaat 2022.

Het resterende nadelige saldo van € 54.842,- is som van alle onder- en overbestedingen met betrekking tot overige doelstellingen binnen deze beleidsopgave.

Beleidsopgave: 2.3 Een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsklimaat voor wonen en werken

De totale afwijking betreft een nadeel van € 195.860,-.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Toekomstbestendig Wonen

Hogere lasten voor gebiedsontwikkeling en de kosten voor ontwikkeling van het volkshuisvestingsbeleid hebben geresulteerd in een nadeel van € 253.252,-. Bij de 3e actualisatie 2022 is dit budget gedeeltelijk overgeheveld naar 2023. Uiteindelijk bleek de realisatie 2022 toch conform oorspronkelijke planning. Bij de 1e actualisatie van 2023 zal dit worden gecorrigeerd.

Beleidsopgave: 2.4 Zorgvuldig omgaan met water

De totale afwijking betreft een voordeel van € 873.299,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water

De bijdrage aan de voorziening grondwaterheffing was in 2022 hoger dan begroot doordat wij € 104.296,-- meer opbrengsten grondwaterheffing hebben gerealiseerd. Aan de lastenkant levert dit een nadeel op van € 104.296,-- ten opzichte van de begroting.

In 2022 hebben wij in het kader van de Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 voor Werkregio Fluvius een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen van € 543.739,--. Voor deze regio fungeren wij als kassier en in dat kader hebben wij in 2022 het volledige bedrag beschikbaar aan onze partners. Omdat bij deze uitkering specifieke regels van toepassing zijn ten aanzien van de financiële verantwoording, mogen wij de subsidielasten in onze jaarrekening pas verantwoorden nadat onze werkregiopartners hun bestedingen aan ons hebben verantwoord. Dit betekent dat wij in de jaarstukken 2022 geen bestedingen hebben verantwoord en dat de verantwoording pas vanaf 2023 kan plaatsvinden. Dit resulteert in een voordeel van € 543.739,-- ten opzichte van de begroting. Daarnaast hebben wij op het budget Onderzoeken grondwatersystemen per saldo een voordeel gerealiseerd van € 153.750,-- als gevolg van lagere vaststelling van enkele projectsubsidies.

Doelstelling: Watersystemen die robuust zijn ingericht zodat ze voorzien in voldoende zoetwater en waarbij wateroverlast en watertekort (droogte) beperkt blijven

Op het budget Beleidsontwikkeling Regionaal waterplan hebben wij een voordeel gerealiseerd van € 299.736,--. De bedoelde middelen zijn beschikbaar gesteld uit het Deltafonds ten behoeve van maatregelen die vallen onder het programma zandgronden Zoetwater Oost-Nederland (ZON), fase 1. De middelen zijn bestemd voor projecten van Natuurmonumenten in Drenthe die deel uitmaken van het Programma Natuurlijk Platteland. Bij de uitvoering van de maatregelen is vertraging opgetreden. Daarom is bij het Regionaal Bestuurlijk Overleg Oost (de aanvrager van de subsidie bij het Rijk) en bij het Bestuurlijk Platform Zoetwater (het bestuurlijke overleg dat verantwoordelijk is voor de voortgang van alle projecten op nationaal niveau) uitstel aangevraagd en verkregen tot en met 31 december 2023. Omdat de restantmiddelen van € 299.736,-- nodig zijn voor de afronding van de projecten, stellen wij voor deze middelen over te hevelen naar 2023.

Beleidsopgave: 2.5 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen

De totale afwijking betreft een nadeel van € 283.113,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Adequaat opdrachtgeverschap richting de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en Omgevingsdienst Groningen (OD-G)

Het nadelige resultaat binnen deze beleidsopgave wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een hogere provinciale bijdrage aan de RUD en aan de OD-G.

Beleidsopgave: 2.6 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden

De totale afwijking betreft een voordeel van € 355.464,--.

Doelstelling: Het bevorderen van duurzaam bodemgebruik en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond

In de begroting zijn we uitgegaan van een nazorgheffing aan Attero van € 417.409,-- en een doorbetaling van deze heffing aan het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen. Na bezwaar van Attero is een kennelijke fout gecorrigeerd en het bedrag van de heffing bijgesteld naar € 82.653,--. Aan de lastenkant levert dit een voordeel op van € 334.756,-- ten opzichte van de begroting.

Baten

Beleidsopgave: 2.1 Toekomstgerichte landbouw

De totale afwijking betreft een nadeel van € 714.997,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Bijdrage Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw

Voor de periode 2022/2023 zijn er een aantal projectsubsidies verstrekt, waarbij het gedeelte voor 2023 ook in 2022 is verantwoord. Voor de baten betekent dit een positieve afwijking van € 188.072,--.

Doelstelling: Werken aan een toekomstgerichte landbouw

POP3

Eén subsidie openstelling is niet doorgegaan in 2022. Twee openstellingen staan nog open. Op deze openstellingen zijn subsidies aangevraagd, maar worden in 2023 verleend. In 2023 zal de POP3 Landbouw subsidie onder andere beschikt worden voor het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB). Doordat er minder subsidies zijn verstrekt is er ook minder dekking uit de EU-middelen gefinancierd. Hierdoor ontstaat er een nadeel op de baten van € 591.193,--.

Voor de verbetering van de landbouw structuur is er minder kavelruil gerealiseerd dan gepland. Hierdoor is aan de batenkant een nadeel ontstaan van € 280.938,--.

Het overige nadelige verschil van € 30.938,-- is het totaal van klein afwijkingen op de overige begrotingsposten.

Beleidsopgave: 2.2 Natuurlijk Platteland

De totale afwijking betreft een voordeel van € 1.969.495,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Afwikkelen projecten Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)

De afwijking op dit onderdeel bedraagt € 333.927,-- nadelig. Een aantal projecten worden nog gedekt uit de voormalige middelen ILG waarvoor een reserve aanwezig is. Het gaat om het inrichtingsplan

Nieuw-Schoonebeek, Geelbroek en Roden-Norg. De totale lasten waren geraamd op € 1.376.921,--. De realisatie bedroeg € 801.182,-- ofwel lagere lasten van totaal € 575.739,--. Het verschil in lasten wordt verklaard door een bezwaarprocedure tegen de omgevingsvergunning voor het inrichtingsplan Geelbroek. Dit leidt tot vertraging op de geplande uitvoer van dit project. De lagere lasten voor het inrichtingsplan Geelbroek leiden ook tot lagere baten voor dit project. De baten waren € 333.927,-- lager ten opzichte van de raming. Het saldo van deze middelen wordt verrekend met de reserve ILG.

Doelstelling: Realisatie kwaliteitsverbetering Natura2000

De lagere lasten (zie onderdeel lasten) heeft ook lagere baten tot gevolg. De baten waren € 689.007,-- lager ten opzichte van de raming. Het saldo van baten en lasten wordt verrekend met de reserve natuur.

Doelstelling: Functieverandering t.b.v. Natuurnetwerk Nederland

Het verschil (€ 8.333.574,-- nadelig) op grondverwerving en functieverandering wordt verklaard door een verschil tussen de geprognoseerde grondtransactie(s) en de realisatie).

Aan de batenkant is te zien dat ook minder gronden zijn verkocht dan was geprognoseerd (€ 3.194.425 nadeel). In 2022 is er uiteindelijk 84 ha NNN-gronden openbaar verkocht. Een 3-tal in 2022 geprognoseerde transacties zijn doorgeschoven naar 2023. Verkopen ruilgrond worden veelal gerealiseerd middels ruilingen. De inzet van ruilbedrijven en andere ruilingen stagneerden in 2022 vanwege het Didam-arrest en stikstofproblematiek. Hierdoor is uiteindelijk 174 ha ruilgrond in 2022 verkocht.

Verder zijn er voor tijdelijk beheer van de gronden minder baten gerealiseerd (€ 923.474 nadeel). Het saldo van al deze posten wordt verrekend met de reserve Natuurbeleid.

Voor de regeling aankoop veehouderijen in het kader van stikstof was de afwijking op de lasten € 4.215.675,-- (zie onderdeel lasten). De gerealiseerde lasten van voor deze regeling, worden gedekt uit de ontvangen SPUK-middelen. Hierdoor is de raming van de baten en lasten aan elkaar gelijk. De afwijking op de baten voor deze regeling betreft daarom ook € 4.215.675,-- (nadelig). Het saldo van al deze posten wordt verrekend met de reserve Natuurbeleid.

Doelstelling: Realisatie Programma Natuur

Voor het programma Natuur is een specifieke uitkering (SPUK) ontvangen van het ministerie van LNV. Op de lasten was een totale afwijking van € 9.575.522,-- (zie onderdeel lasten). De gerealiseerde lasten van voor deze regeling, worden gedekt uit de ontvangen SPUK-middelen. Hierdoor is de raming van de baten en lasten aan elkaar gelijk. De afwijking op de baten voor deze regeling betreft daarom ook € 9.575.522,-- (voordelig).

Doelstelling: Uitvoering Wet natuurbescherming

De baten zijn € 556.979,-- hoger dan begroot. Begin 2022 stond er stond een dwangsom open van € 880.566,--. Omdat het onzeker was of dit bedrag geïnd kon worden is deze vordering destijds voorzien (de kosten zijn in eerder jaren genomen). In 2022 werd bekend dat een deel van de vordering (€ 550.000,--) niet meer onzeker is. Dit moet nu als Overige opbrengst worden verantwoord.

Doelstelling: Ontwikkelen gebiedsgerichte aanpak stikstof

Eind 2022 zijn er voor de Drentse aanpak stikstof SPUK-middelen ontvangen van € 1,2 miljoen. Deze baten konden niet meer worden meegenomen in de raming.

Beleidsopgave: 2.4 Zorgvuldig omgaan met water

De totale afwijking betreft een nadeel van € 770.466,-- .

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water

Het nadeel van € 323.709,-- betreft een correctie op in eerdere jaren verantwoorde bijdrage van waterschappen in de kosten van diverse DAW-projecten. In 2022 hebben wij een aantal DAW-projecten afgerekend en vanwege meevallende kosten onze subsidie lager vastgesteld. De waterschappen hebben in het verleden aan deze projecten via ons een financiële bijdrage verleend. Een lagere vaststelling van onze subsidies betekent een lagere bijdrage van de waterschappen met deze negatieve bate tot gevolg.

In 2022 hebben wij in het kader van de Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 voor Werkregio Fluvius een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen van € 543.739,--. Voor deze regio fungeren wij als kassier en in dat kader hebben wij in 2022 het volledige bedrag beschikt aan onze partners. Omdat bij deze uitkering specifieke regels van toepassing zijn ten aanzien van de financiële verantwoording, mogen wij de rijksbijdrage in onze jaarrekening pas verantwoorden nadat onze werkregiopartners de besteding van deze rijksbijdrage aan ons hebben verantwoord. Dit betekent dat wij in de jaarstukken 2022 geen rijksbijdrage hebben verantwoord en dat de verantwoording pas vanaf 2023 kan plaatsvinden. Dit resulteert aan de batenkant in een nadeel van € 543.739,-- ten opzichte van de begroting.

In 2022 hebben wij € 104.296,-- meer opbrengsten grondwaterheffing gerealiseerd dan begroot. Deze opbrengst is toegevoegd aan de voorziening grondwaterheffing.

Beleidsopgave: 2.5 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen

De totale afwijking betreft een nadeel van € 197.577,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Adequaate opdrachtgeverschap richting de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en Omgevingsdienst Groningen (OD-G)

De leges zijn in 2022 rechtstreeks door de RUD ontvangen, zodat de geraamde opbrengst van € 225.000,-- niet is gerealiseerd.

Beleidsopgave: 2.6 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden

De totale afwijking betreft een nadeel van € 222.281,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Het bevorderen van duurzaam bodemgebruik en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond

In de begroting zijn we uitgegaan van een nazorgheffing aan Attero van € 417.409,-- en een doorbetaling van deze heffing aan het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen. Na bezwaar van Attero is een kennelijke fout gecorrigeerd en het bedrag van de heffing bijgesteld naar € 82.653,--. Aan de batenkant levert dit een nadeel op van € 334.756,-- ten opzichte van de begroting.

Daarnaast hebben wij een voordeel van € 194.445,-- gerealiseerd door een niet geraamde bijdrage in de kosten van de bodemsanering van het project Franklinstraat 1 Hoogeveen. Het gaat om een bijdrage van de huidige eigenaar. De kosten van het project zijn hoger uitgevallen dan begroot als gevolg van een omvangrijkere verontreiniging.

Het bovengenoemde voordeel valt gedeeltelijk weg door een lagere rijksbijdrage. De aanpak van de verontreiniging van Wijk en Boerma is in 2022 heroverwogen. Momenteel loopt een pilot voor het vervolg. Als gevolg hiervan zijn in 2022 geen kosten gemaakt. Dit geeft geresulteerd in een nadeel van 50.000,-- op de rijksbijdrage. Het overige verschil in de baten wordt veroorzaakt door kleine afwijkingen ten opzichte van de begroting bij verschillende projecten zoals het project Gebiedsgericht grondwaterbeheer Hoogeveen.

Het saldo van baten en lasten met betrekking tot bodemprojecten (voordeel van € 126.628,--) wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Bodem.

Programma 3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

In de Begroting 2022 schreven we over dit programma:

De coronacrisis heeft ook in Drenthe de nodige sporen achtergelaten. Desondanks staan wij er economisch relatief goed voor. Onze maakindustrie heeft goede vooruitzichten, de export groeit en het producentenvertrouwen is sinds april 2019 niet meer zo positief geweest, aldus het CBS. Daarnaast heeft de coronaperiode naast zorgen ook kansen op de arbeidsmarkt gebracht. Zo vragen in Drenthe bedrijven werkzaam in de techniek en de zorg veel nieuwe collega's.

In onze Voorjaarsnota 2021 hebben wij de economische kansen, maar ook de uitdagingen die wij zien om de weerbaarheid en veerkracht van onze economie te versterken nader geded. Onze doelstellingen voor het programma Regionale Economie zijn uitgewerkt in de Economische Koers Drenthe en een aantal concrete uitvoeringsprogramma's, zoals de Agenda Impact Ondernemen, de Agenda Gezondheidseconomie en de Groene Economische Agenda.

De rode draad "slim, groen en met impact" is daarbij ons kompas dat richting geeft aan ons beleid en de uitvoering waarin wij voorsorteren op meer structurele versterking en herstel van de economie na corona. We houden rekening met trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de Drentse economie en de arbeidsmarkt, zoals digitalisering en vergroening.

Voor die opgaven waar samenwerking op bovenprovinciaal niveau nodig is, werken wij samen met onze partners in Noord-Nederland, Overijssel, Den Haag, Noordwest-Duitsland en Europa. Daar waar een kleiner schaalniveau voldoende is, wordt de samenwerking in (sub)regionale allianties vormgegeven. Belangrijke samenwerkingsverbanden zijn: Regio Zwolle, Dutch Techzone en de Regio Groningen Assen.

Onze accenten in 2022

In 2022 krijgt een belangrijk deel van onze economische ambities zijn beslag vanuit de noordelijke en (inter)regionale samenwerking en lobby. Veel van onze netwerken, programma's en instrumenten geven wij dan ook vorm op noordelijke schaal. Daarbij zetten we in op thema's en sectoren waar we sterk in zijn en/of massa hebben: chemie, (maak)industrie en agribusiness en hebben aandacht voor groeibriljanten: health & life sciences, logistiek en vrijetijdseconomie. Wij verbinden onze Drentse economische ambities aan de uitgangspunten van het nationale groeifonds, het EU-herstelfonds (Recovery and Resilience Facility, RRF) en de nieuwe Europese programmaperiode (2021-2028).

Hiermee dragen we bij aan de maatschappelijke opgaven en zorgen wij voor de versterking van het Drentse MKB-bedrijfsleven en de toename van de werkgelegenheid. Dat doet de provincie uiteraard niet alleen, maar met het onderwijs en het bedrijfsleven, triple helixorganisaties, medeoverheden, het Rijk en Europa. Door dit samenspel met partners en met de ons ter beschikking staande instrumenten, kunnen wij daadwerkelijk verschil maken. Met name onze succesvolle lobby voor de EU-fondsen maakt dat wij de komende jaren als provincie kunnen beschikken over ruime financiële kaders om de innovatiekracht van bedrijven op het gebied van (groene) kunststoffen, vezels, composieten en circulair bouwen te versterken. Tegelijkertijd vragen de nieuwe noordelijke programma's om provinciale cofinanciering. Daarin zal worden voorzien door de EU-cofinancieringsreserve.

We maken ons in nauwe samenspraak met onze partners sterk voor een goede ontsluiting en infrastructuur, zowel hard als zacht. Onze inzet voor de Regiocampus Emmen is daarbij een in het oog springend initiatief en een voorhoedeproject in de wens om te komen tot een Universiteit voor het Noorden. Maar ook de TechHub in Assen en de IT-hub in Hoogeveen die in 2022 samen met onze partners een stap verder worden gebracht zijn belangrijk. Toekomstbestendige werklocaties voor bedrijven (duurzaam en slim) en een breed gedragen acquisitiestrategie dragen hieraan bij, net als de landzijdige gebiedsontwikkeling van Groningen Airport Eelde (GAE). Deze vormt een belangrijke economische impuls voor de regio. Daarbij bewaakt de provincie een goede inpassing in de leefomgeving met oog voor de gezondheid en milieuaspecten zoals emissieloos transport. Om maximaal rendement te halen werken wij in 2022 daarnaast ook samen met ROC's en hbo-instellingen aan de versterking van kennisontwikkeling en innovatie op en rond de luchthaven.

Naast kennisontwikkeling is het toewerken naar een realistisch verdienmodel voor GAE ook een belangrijke opgave in 2022. Het overbruggingsjaar 2022 zullen we hiervoor samen met de andere aandeelhouders, het Rijk en de gehele luchtvaartsector benutten. Ons uitgangspunt is daarbij dat het Rijk, net als bij andere openbare infrastructuur een (mede) verantwoordelijkheid heeft en daarom direct en/of indirect bijdraagt aan het beheer en de instandhouding van GAE. Het jaar 2022 zal onder andere in het teken staan van het uitvoeren van de toekomstvisie die GAE heeft opgesteld. Dat betekent zekerstellen van langere termijn (continuïteit) door borgen van financiering, vooroplopen in duurzame en innovatieve luchtvaart en meer bedrijvigheid en verbreding van inkomsten creëren door het benutten van commerciële kansen.

Tot slot heeft de coronacrisis de arbeidsmarkt ook in Drenthe flink op z'n kop gezet. Zo is onder meer de manier waarop wordt gewerkt veranderd, wat gepaard gaat met kansen en zorgen. Sectoren die tijdens de crisis stilgevallen waren en nu bezig zijn een inhaalslag te maken schreeuwen om personeel. Deze krapte op de arbeidsmarkt vormt een belemmering voor een verdere groei van de economie. Om de arbeidsmarkt wendbaarder en weerbaarder te maken is scholing en beweging tussen sectoren en beroepen dan ook een belangrijke voorwaarde. Daarom investeren wij ook in 2022 in Noord-Nederland met verschillende partijen samen in een Leven Lang Ontwikkelen onder de noemer Scholingsalliantie Noord. Wij zijn ervan overtuigd dat we samen verantwoordelijk zijn, zeker nu, voor de ontwikkeling van onze inwoners.

Vrijtijdseconomie

De vrijetijdseconomie is een belangrijke economische sector voor Drenthe. De afgelopen jaren groeide en bloeide de Drentse vrijetijdseconomie fors.

De coronacrisis treft de sector echter hard. Drenthe is en blijft met rust, ruimte en natuurschoon - in combinatie met een kwalitatief hoogwaardig aanbod van evenementen, musea en dag- en verblijfsrecreatie - een aantrekkelijke recreatieve bestemming in Nederland.

Die kracht zetten we in om binnen de gestelde mogelijkheden bezoekers naar onze provincie te trekken. Marketing Drenthe maakt Drenthe zichtbaar op een manier die past bij ons unieke profiel OER-provincie van Nederland, met een aansprekend landschap.

We zijn dé vrijetijds- en fietsprovincie en willen dat blijven. Daarom blijven we investeren in de kwaliteit van onze fietsroutes en fietsevenementen.

De VAM-berg is voor zowel fietsen als wandelen een landelijke blikvanger. Met de ondersteuning van fase 2 willen we met het Dak van Drenthe de VAM-berg nog attractiever doorontwikkelen.

Wandelen krijgt de komende jaren extra aandacht (zoals ook aangekondigd in de Voorjaarsnota 2021) door met onze partners verder te werken aan het versterken van onze routenetwerken.

Vanuit onze rol als aanjager en verbinder zetten we ons in voor het versterken van het dagrecreatief aanbod en verleiden we vrijetijdsondernemers in kenmerkende toeristische gebieden in onze provincie

om in samenhang arrangementen te ontwikkelen die leiden tot een aantrekkelijke meerdaagse toeristische bestemming.

We blijven ons als partner in het programma Vitale Vakantieparken Drenthe samen met de Drentse gemeenten en HISWA/RECRON inzetten voor de kwalitatieve doorontwikkeling van de verblijfsrecreatie.

Onze accenten in 2022

Naast onze reguliere taken op het gebied van de Vrijtijdseconomie zullen wij in 2022 extra nadruk leggen op enkele specifieke taken. Zo willen we de in het kader van de Investeringsagenda Plus toegekende middelen voor een kwaliteitsimpuls Recreatie en Toerisme extra focus geven.

Los van de impuls aan het afronden van het wandelknooppunten netwerk Drenthe is het de bedoeling om in 2022 en 2023 meer accent te leggen bij het wandelen. Er wordt nagedacht of dit in de vorm van een iconische route of een bijzonder evenement zal zijn, of dat een relatie naar het Van Gogh-jaar wordt gelegd.

Dit is in 2022 aan dit programma gedaan:

Ons speelveld

Het jaar 2022 was in economisch opzicht weer een bijzonder jaar. Het loslaten van de coronamaatregelen gaf aanvankelijk een forse impuls aan sectoren als de horeca en vrijetijdsector. De oorlog in Oekraïne en de sancties tegen Rusland raakten de Nederlandse economie echter hard door de verstoorde export, de hoge grondstof- en energieprijzen en nieuwe problemen in de toeleveringsketens. Ook de hoge inflatie en de personeelstekorten hebben hun weerslag op de economie. De onzekerheden zijn groot en de prognoses verschillen sterk per sector. Ondanks dat huishoudens extra koopkrachtondersteuning krijgen, zal dit naar verwachting niet kunnen voorkomen dat consumenten minder kopen van duurder wordende goederen en diensten. Ondernemers van hun kant moeten scherpe keuzes maken: de hogere kosten doorberekenen, interen op marges, of afschalen. Ook zijn er ondernemers die het uiteindelijk niet redden.

Eens te meer blijkt, dat de mate waarin ondernemingen in staat zijn om te innoveren en zich aan te passen en te verbeteren invloed heeft op de weerbaarheid en wendbaarheid van de samenleving. Het is noodzakelijk om versneld 'slimmer' en 'groener' te gaan werken en produceren. Vanuit de provincie faciliteren we dan ook ondernemers en innovaties die oplossingen bieden voor maatschappelijke uitdagingen. Drenthe is de proeftuin en toepassingsregio bij uitstek. Wij gaan uit van de stuwende kracht van de transitie op het gebied van circulaire economie, energie, zorg en digitalisering en benutten deze voor nieuwe economische en maatschappelijke kansen. Dit sluit aan op de noordelijke Regionale InnovatieStrategie voor Slimme Specialisatie (RIS3). Het motto 'slim, groen en met impact' van onze Economische Koers Drenthe is daarmee onverminderd van kracht.

Bij innovatie zijn kennis en ondernemerschap cruciaal. Hierbij werken onderzoeks- en kennisinstellingen, ondernemers en overheid samen in zogenaamde triple helix verbanden. Tegenwoordig wordt steeds vaker gesproken over quadruple helix innovatie ecosystemen. Naast de eerder genoemde O's zijn ook maatschappelijke organisaties hierin een samenwerkingspartner.

De overheid kan het dus niet alleen. We werken veel samen op (inter-) regionale, provinciale en Noord-Nederlandse schaal. Daarbij proberen we goed gebruik te maken van zowel de nationale als Europese instrumenten om onze doelen in Drenthe te bereiken. Met name het EU-beleid kent een zware component gericht op regionale ontwikkeling, zoals het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Nationale en Europese instrumenten

Het afgelopen jaar is gewerkt aan de voorbereiding van de uitvoering van het nieuwe OP EFRO Noord-Nederland 2021 - 2027. In het najaar 2022 is het eerste instrument opgesteld in de vorm van een vernieuwde valorisatieregeling. Met deze regeling worden partijen opgeroepen met innovatieve ideeën te komen waarmee de kansen binnen de vier RIS3-transities worden benut, die bijdragen aan de unieke regionale sterktes, die gebruik maken van de beschikbare kennis en kunde en die een probleem oplossen dan wel nieuwe kansen en mogelijkheden benutten. Men wordt uitgedaagd om te vernieuwen, zowel qua product, dienst of procedé als qua samenwerking en verbinding met het regionale innovatie-ecosysteem.

De gezamenlijke noordelijke lobby voor middelen uit het Europese Just Transition Fund (JTF) heeft ertoe geleid, dat de JTF-regio Groningen – bestaande uit de provincie Groningen en de gemeente Emmen - de helft van de voor Nederland beschikbare middelen ontvangt, zijnde € 330 miljoen. JTF is bestemd voor gebieden die het zwaarst getroffen worden in de overgang van olie en gas naar duurzame energievormen en een groene economie. Een deel van de middelen is gericht op het versterken van de Noord-Nederlandse arbeidsmarkt.

In de tweede ronde van het Nationaal Groeifonds zijn 37 voorstellen ingediend voor een administratieve en procedurele toetsing. Bij negen van de 37 voorstellen was de provincie Drenthe (in)direct betrokken of waren andere Drentse partijen betrokken. Zes van deze voorstellen zijn uiteindelijk – al dan niet onder voorbehoud – gehonoreerd.

Drenthe groen en circulair

We willen dat Drenthe, samen met onze aangrenzende provincies, in 2030 in Europa wordt gezien als een belangrijke Green Valley. Drenthe is in 2030 dé provincie waar circulair ondernemen niet alleen bij de koplopers, maar over de hele linie bij het mkb de standaard is. Het afgelopen jaar hebben we diverse stappen gezet om hier invulling aan te geven.

Allereerst hebben we bedrijven ondersteund in hun ambitie om te komen tot vergroening. De vorming van de Greenwise Campus speelt daarin een belangrijke rol. De bundeling van kennis en het gezamenlijk optrekken van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden zorgen ervoor dat de regio – zeker op het vlak van circulaire plastics – een bepaalde positie heeft verworven. Ook binnen Chemport Europe wordt dat erkend en ziet men Greenwise in de voortrekkersrol als het gaat om aanjagen van ontwikkelingen op het vlak van circulaire plastics. Het project Het Schone Noorden maakt hier onderdeel van uit. Niet alleen in de chemie en procesindustrie, maar ook in de bouw zijn we hard bezig om de vergroening een extra impuls te geven. De ambitie is om in het Noorden een proeftuin circulair bouwen te realiseren. ‘Drenthe woont circulair’ wordt nu opgeschaald naar ‘Noord-Nederland woont circulair’ met als doel de transitie naar een circulaire bouwconomie op noordelijke schaal te versnellen.

Deze ambities willen we ook terug laten komen in ons eigen handelen. Daarom is er intern een circulaire inframarathon georganiseerd. Hierin stond de vraag centraal: hoe we kunnen omschakelen naar circulaire aanbesteding in de Grond-, Weg en Waterbouw (GWW). Dit heeft geresulteerd in een plan van aanpak. Op basis van dit plan gaan we in 2023 aan de slag met de circulaire aanbesteding van vijf GWW-projecten en de verdere transformatie van de huidige naar een circulaire werkwijze. Ook willen we onze aanpak verbreden en voorleggen aan de gemeenten.

Het Noordelijk Innovatielab Circulaire Economie (NICE) werkt aan de ontwikkeling en uitvoering van circulaire vraagstukken van het Drentse mkb. Het project NICE Matters krijgt in de periode 2023 tot en met 2025 een vervolg onder de noemer NICE MOVES.

In september organiseerden we, in samenwerking met andere partijen, het symposium ‘Festival Route Circulair’: dé plek waar je moest zijn om inspiratie op te doen, alles kon leren over circulariteit en medeondernemers en studenten kon ontmoeten. Alle mooie ontwikkelingen binnen Drenthe op het gebied van circulariteit konden we hier een podium geven. Het was een geslaagd evenement, met ruim 200 ondernemers en evenveel studenten.



Festival Route Circulair

De hoge energieprijzen en zowel leverings- als afnameproblemen met het elektriciteitsnet vroegen in 2022 extra aandacht. Deze uitdagingen benadrukken eens te meer de noodzaak voor energietransitie: fundamentele veranderingen in energiesystemen en -bronnen. Onder meer via Ik Ben Drents Ondernemer hebben we het mkb ondersteund bij het zetten van vergroeningsstappen. Met de energiescan bieden we mkb-ondernemers advies en begeleiding bij de uitvoering van energiemaatregelen. We stimuleren de energie-intensieve bedrijven om energiestudies uit te voeren en organiseren koplopersgroepen om kennis en goede ervaringen te delen. Daarnaast ondersteunen we in een pilot ondernemersverenigingen en parkmanagement bij het maken van uitvoeringsplannen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen. Aan het eind van 2022 werken we aan een subsidieregeling om de energierekening bij het mkb te verlagen door bij te dragen aan de kosten van het realiseren van energiemaatregelen.

Digitalisering

De digitale transformatie van het mkb is één van de doelen in de Economische Koers Drenthe en Digitaliseringsagenda Drenthe Digitaal. Het is onze ambitie om bedrijven meer gebruik te laten maken van de kansen van digitalisering en het verzamelen en gebruiken van data (dataficering). Dit helpt om hun business model en daarmee de Drentse economie te versterken. Ook zetten wij ons in voor een digitaal vaardig en digitaal veilig mkb. Om het mkb hierbij te ondersteunen werkt de provincie samen met verschillende partijen en zijn er diverse digitale hubs. Zo is in 2022 de IT Hub in Hoogeveen feestelijk geopend. De IT hub brengt business, kennis, innovatie, talent en technologie samen. Onderdeel binnen de IT Hub is Digilink (Digitale Werkplaats Drenthe) die ook in Emmen en Assen actief is. Studenten werken hierbij aan digitaliseringsvraagstukken van het mkb. Op het gebied van digitale veiligheid is er een Citydeal Cyberweerbaar mkb afgesloten tussen de gemeenten Meppel, Groningen en Leeuwarden. Hierbij is ook de provincie Drenthe betrokken. Ondernemers uit heel Noord-Nederland kunnen hier gebruik van maken.



Warm welkom bij de IT Hub Hoogeveen.

De IBDO benchmark Digitalisering, een online scan met persoonlijk advies en doorverwijzing op online zichtbaarheid, digitale veiligheid, automatisering en het gebruik van data is al door ruim 250 Drentse ondernemers gebruikt. De scan wordt inmiddels ook in Friesland en Groningen gebruikt. Om op een laagdrempelige wijze Drentse ondernemers te helpen bij het zetten van digitaliseringsstappen is in 2022 de subsidieregeling Digitaliseringsvoucher Drenthe in het leven geroepen. Ruim 215 ondernemers hebben hier gebruik van gemaakt en het heeft € 1,4 miljoen aan vervolginvesteringen losgemaakt. Wegens succes wordt de subsidieregeling verlengd.

In de vrijetijdsector is gewerkt aan de versnelling van digitalisering van het mkb via Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe. Voor de koplopers is in 2022 de AI Hub Noord-Nederland ondersteund en is de European Digital Innovation Hub Noord-Nederland opgezet. En in Noord-Nederlands verband werken we aan de versterking van het noordelijke digitale innovatie ecosysteem. Hiervoor zijn in 2022 onderzoeken uitgevoerd en zijn we pilotregio geweest voor de Regioscan Digitalisering van EZK. In 2023 bouwen wij hierop voort.

Vestigings- en ondernemersklimaat

Naar aanleiding van diverse ruimtelijke vraagstukken hebben wij in de geactualiseerde Omgevingsvisie de behoefte uitgesproken voor een sterkere provinciale sturing op de (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen en de vestiging van grote ruimtevragers. Voor de gewenste provinciale sturing zijn we eind 2022 een traject gestart om met gemeenten te komen tot regionale programmeringsafspraken over bedrijventerreinen. Deze moeten er voor de zomer van 2023 liggen. Basis hiervoor vormt de behoefteanalyse die in het vierde kwartaal van 2022 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Deze geeft een actueel inzicht in de toekomstige kwantitatieve en kwalitatieve behoefte aan bedrijventerreinen tot 2040 en is in nauwe samenspraak met de Drentse gemeenten opgesteld.

De te maken afspraken vormen de basis van waaruit wij de komende jaren samen met gemeenten werken aan de toekomstbestendigheid van onze bedrijfslocaties. Al enkele jaren ondersteunen we

ondernemersverenigingen, parkmanagement en gemeenten bij het versterken van hun organiserend vermogen en het versnellen van de energietransitie.

We hebben het onderzoek naar het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen mee gefinancierd. Mede op basis hiervan en met middelen vanuit de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe werken vijf gemeenten met hun ondernemers nu een uitvoeringsplan uit, gericht op klimaatadaptatie, meer biodiversiteit, betere verkeersafwikkeling en versnelling van de energietransitie. De provincie ondersteunt dit programma.

In het kader van de pilot 'Naar energieneutrale bedrijventerreinen in 2035' heeft de provincie parkmanagement en ondernemersverenigingen op vier bedrijventerreinen ondersteund met het ontwikkelen van een uitvoeringsplan en een samenwerkingsovereenkomst voor energiebesparing en -opwekking. Dit uitvoeringsplan heeft o.a. geresulteerd in de benoeming van een aanjager 'Versterken organiserend vermogen en versnellen energietransitie'. De resultaten van de pilot zijn tevens neergelegd in een digitale leidraad. Versie 1.0 is klaar voor publicatie.

De nieuwe Rijksluchtvaartnota onderschrijft het belang en de rol van regionale luchthavens binnen het nationale systeem van luchthavens.

Samen met de andere aandeelhouders, het Rijk en de gehele luchtvaartsector moeten we werken naar een realistisch verdienmodel voor Groningen Airport Eelde (GAE). Ons uitgangspunt is daarbij nog steeds dat het Rijk direct en/of indirect moet bijdragen in de exploitatie van GAE. Wij zijn in 2022 gestart met gesprekken hierover met het Rijk, maar tot nu toe kwam daarvoor weinig ruimte. Ondertussen konden wederom echt noodzakelijke investeringen vanuit wetgeving, veiligheid en achterstallig onderhoud niet langer worden uitgesteld en het vliegveld moest tijdig een begroting 2023 kunnen opstellen. Om die reden is na bestuurlijk overleg met de aandeelhouders, de RvC en de directie van GAE besloten dat de huidige overbruggingsperiode 2021/2022 dient te worden verlengd met één jaar, waarbij dan ook 2023 als overbruggingsjaar zal gelden.

GAE is voornemens medio 2023 een strategie voor de toekomst aan de aandeelhouders voor te leggen met aandacht voor verduurzaming van de luchthaven.



Dag van de ondernemer.

Met Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO) staat een team van 10 adviseurs ondernemers in Drenthe met raad en daad bij: door zelf advies te geven, maar vooral door goed door te vragen en door relevante verbindingen te leggen in het Drentse netwerk van ondersteuningsinstanties en andere ondernemers. In elk gesprek dat IBDO voert wordt het motto 'slim, groen en met impact' uitgedragen.

Afgelopen half jaar werd gekenmerkt door twee grote thema's waar mkb-ondernemers de handen aan vol hebben: een nijpend personeelsgebrek en de stijgende energierekening. Dit merkt IBDO dan ook in de toestroom van nieuwe cases. Ondernemers zijn moeilijker te enthousiasmeren voor meer lange-termijnonderwerpen zoals circulariteit en innovatie. Wel weet IBDO weet ondernemers te trekken die het programma nog niet kenden. En de dienstverlening door IBDO wordt hoog gewaardeerd.

Het afgelopen jaren hebben we een aantal nieuwe bedrijfsvestigingen gefaciliteerd. Voorbeeld daarvan is de samenvoeging van twee vestigingen van Muelink & Grol op bedrijfslocatie Assen-Zuid. In Hoogeveen hebben we samengewerkt met de gemeente, het waterschap en de NOM, om bedrijventerrein Riegmeer geschikt te maken voor de internationale yoghurtfabrikant Fage. En in Coevorden hebben we met de gemeente de vestiging van het bedrijf NewAge Industries gefaciliteerd. Dit bedrijf produceert hoogwaardige slangen en buizen voor de medische en voedingsmiddelenindustrie.

Op het gebied van acquisitie van nieuwe bedrijven is een verandering gaande. Een aantal randvoorwaarden voor het vestigen van nieuwe bedrijven is niet meer voldoende beschikbaar. Denk hierbij aan stikstofruimte, arbeidskrachten en energie, maar ook de beschikbaarheid van (grote) kavels. Dit zorgt ervoor dat we kritischer naar potentiële bedrijven die zich willen vestigen gaan kijken. De NOM werkt samen met de andere ROM's en de NFIA aan een nieuwe strategie: 'From Volume To Value'. Hierbij wordt niet meer gekeken welke bedrijven de meeste nieuwe banen met zich meebrengen, maar naar welke bedrijven het meeste impact hebben voor onze ecosystemen en transities. Dit vraagt om diepgaande kennis van de aanwezige ecosystemen en de (nog) ontbrekende schakels in de Drentse ketens, zodat er proactief geacquireerd kan worden en snel bepaald kan worden welk type bedrijvigheid voor Drenthe toegevoegde waarde heeft. In 2023 zal gewerkt worden aan het verder uitwerken van deze strategie, waarbij wij nauw betrokken zijn.

Halverwege 2022 hebben de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe ingestemd met een nieuwe campagneperiode van TopDutch, uitgevoerd door de NOM. In tweede helft van 2022 is het nieuwe TopDutch team gevormd. In 2023 wordt de eerste campagne gestart.

Iedereen werkt mee!

Na 2021 kampten ook in 2022 veel Drentse werkgevers met een tekort aan personeel. Oplossingen die mee kunnen helpen aan het verkleinen van de krapte op de arbeidsmarkt liggen niet voor het oprapen maar zijn er wel. Tegen deze achtergrond zijn wij samen met onze partners: de arbeidsmarktregio's, het bedrijfsleven, werkgevers en werknemers, onderwijs en overige overheden aan de slag gegaan om de arbeidsmarkt wendbaarder en weerbaarder te maken. Scholing (leven lang ontwikkelen) en beweging tussen sectoren en beroepen is hiervoor een belangrijke voorwaarde. Zo hebben we ook in 2022 in het kader van het Servicepunt Techniek Noord en de Scholingsalliantie Noord veel inzet gepleegd om intersectorale mobiliteit te versterken. Daarnaast hebben wij bij werkgevers aandacht gevraagd voor het waarderen van werknemers o.a. in het kader van het project Duurzame Inzetbaarheid Drenthe. Dit vormt namelijk een belangrijke drijfveer op de werkvloer. Mensen die zich gewaardeerd voelen, zijn gelukkiger, gemotiveerder, productiever en meer gefocust op persoonlijke ontwikkeling. Het draagt dus bij aan het behouden van werknemers.

Successen

- Opening van de IT-Hub in Hoogeveen, waar gewerkt wordt aan het versnellen van innovatieve ontwikkelingen en waar studenten en bedrijven met elkaar in contact worden gebracht.
- Organisatie van het Festival Route Circulair, waar ondernemers en studenten kennis en inspiratie konden opdoen over circulaire economie en waar zij elkaar konden ontmoeten.
- De noordelijke lobby voor JTF-middelen heeft geresulteerd in € 330 miljoen voor de regio Groningen-Emmen.
- Het budget voor de Digitaliseringsvouchere Drenthe is wegens succes opgehoogd.
- De voormalige Rijksluchtvaartschool Eelde, die door renovatie duurzaam en toekomstbestendig is gemaakt, is verkocht aan een marktpartij.
- Nieuwe vestigingen van de bedrijven Muelink & Grol, Fage en NewAge Industries zijn ondersteund.
- Goede start gemaakt met Marketing van de Kolonien van Weldadigheid
- Diverse projecten ter voorbereiding op het Van Gogh-jaar 2023 zijn opgestart en ondersteund
- De promotiecampagne Wandelen in Drenthe is opgestart

Knelpunten

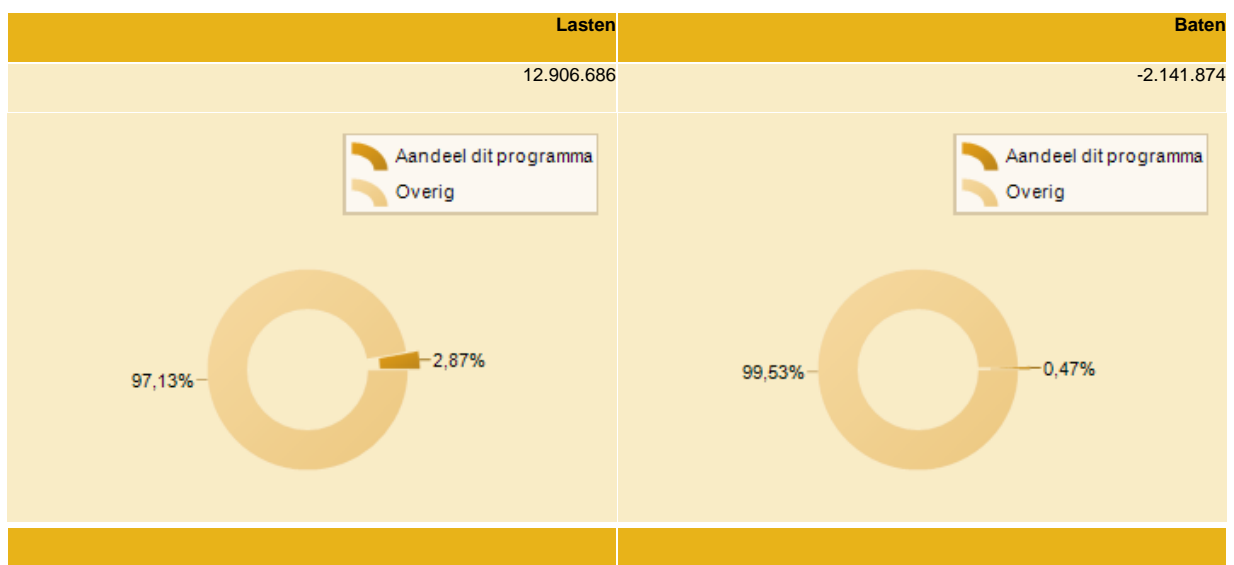
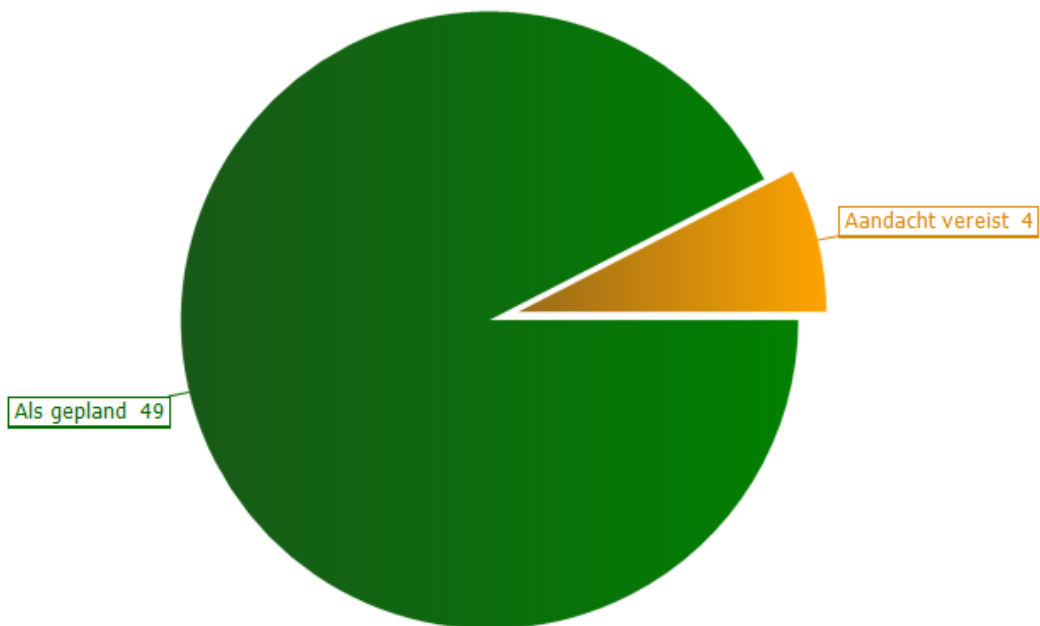
- De gevolgen van de oorlog in Oekraïne, de sancties tegen Rusland en de hoge inflatie als gevolg van fors gestegen energie- en voedselprijzen trekken een wissel op de hele maatschappij. Ondernemers krijgen ook te maken met de tekorten aan grondstoffen, materialen en aan voldoende (gekwalficeerd) personeel. Dergelijke ontwikkelingen hebben een effect op de mate en snelheid waarin innovaties kunnen worden ontwikkeld.
- Met de huidige en toekomstige uitdagingen op het gebied van klimaat, leefomgeving, energietransitie, zorg en woningbouw hebben we voldoende gekwalficeerde mensen nodig die beschikbaar zijn voor alle inspanningen die dit vraagt. Eind 2022 hebben Drentse werkgevers in bijna alle sectoren grote moeite met het vinden van nieuw personeel en kampen ze met de vraag hoe zij huidig personeel kunnen behouden. Dit maakt het noodzakelijk, dat de regio de transitie weet te maken naar een lerende economie. Een economie met een arbeidsmarkt die mensen in staat stelt zich aan te passen aan veranderende omstandigheden. We moeten toe naar een arbeidsmarkt waarop de mobiliteit van mensen niet wordt geremd en zij continue gestimuleerd worden om hun vaardigheden en kennis op peil te houden.

Toelichting programma

De provincie zet zich in voor een sterke regionale economie. Een goede werkgelegenheid binnen de regio is daarbij het hoofddoel. Om die te bereiken investeert de provincie in een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstellingen.

Stand resultaten

Van de resultaten binnen dit programma is hier de status van de resultaten weergegeven. Op resultaatniveau is de afwijking toegelicht binnen de doelstelling.



	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Totaal lasten	14.559.810	10.078.744	12.219.356	12.906.686	-687.330
Totaal baten	-1.173.262	-681.355	-1.798.979	-2.141.874	342.895
Saldo	13.386.548	9.397.389	10.420.377	10.764.812	-344.435


Beleidsopgave: 3.0 Innovatie en digitalisering als kans

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting	
223001 Stimuleren digitaal ondernemerschap	De uitvoering van de ambities en acties uit de Agenda Drenthe Digitaal draagt bij om Drentse bedrijven stappen te laten zetten op het pad van digitalisering en cyberweerbaarheid.	De regeling Digitaliseringsvoucher Drenthe heeft in 4 maanden tijd 215 ondernemers geholpen bij digitaliseringsstappen. Hiermee is rond € 1,4 miljoen aan vervolginvesteringen los gemaakt. Ruim 250 ondernemers hebben gebruik gemaakt van de IBDO Benchmark Digitalisering. Dit is een online scan met persoonlijk advies over online zichtbaarheid, digitale veiligheid, automatisering en het gebruik van data. Ondernemers kunnen 1 op 1 advies krijgen van IBDO en doorgeleid worden naar digitale hubs en initiatieven zoals IT Hub, Techhub, Digilink (Digitale Werkplaats Drenthe), de AI Hub en de Smart Industry Hub Noord-Nederland. Met de Citydeal Cyberweerbaar mkb wordt in Noord-Nederland ingezet op digitale veiligheid van het mkb.		
	De Digitale Werkplaats Drenthe (onderdeel van MKB Drenthe Digitaal) helpt mkb'ers een volgende stap bij hun digitaliseringsvraagstukken te zetten.	Digitale Werkplaats Drenthe is omgedoopt tot Digilink Drenthe. In Digilink Drenthe werken mbo- en hbo-instellingen in Drenthe samen met IBDO en digitale hubs aan de ondersteuning van ondernemers bij digitaliseringsvraagstukken. Digilink Drenthe heeft drie satellietlocaties: Emmen, Techhub Assen en IT Hub Hoogeveen.		
223002 Stimuleren van innovaties die bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen	Samen met onze partners dragen wij bij aan projectontwikkeling en business development in onze kansrijke sectoren chemie, maakindustrie, agribusiness & food, zorg en logistiek	Het jaar 2022 kan gezien worden als een overgangsjaar naar nieuwe Europese programma's als EFRO 2021 - 2027, het JTF en Interreg VI A. Voor EFRO is in het najaar de eerste regeling open gesteld; het vernieuwde valorisatie instrument. De eerste ronde voor het indienen van projectvoorstellen voor Interreg VI A sloot in mei 2022. Het eerste goedgekeurde project Agro Groene Innovatie en Technologie (AGIT), gaat een reeks samenhangende innovaties in landbouwmachines realiseren. Er zijn veel nieuwe voorstellen in ontwikkeling. Medio 2022 is met cofinanciering vanuit de provincie de business developer Medische Technologie gestart bij de NOM. Met bijdragen vanuit REACT-EU zijn meerdere grotere projecten gestart, waaronder Konnect, waarin kennis- en onderwijsinstellingen onderzoeken hoe ze beter kunnen samenwerken met het MKB. Ook het project Medicijnresten in water heeft REACT-middelen gekregen.		

223003 Innovatieve Zorg	Versterken ondernemerschap in de zorg	MKB ondernemers, waaronder 17 Drentse bedrijven, zijn betrokken in de uitvoering van het project Persoonlijke GezondheidsOmgevingen. Diverse instrumenten, zoals de MKB advies- en de Digitaliseringsvouchers zijn ook beschikbaar voor zorgprofessionals. Bij de NOM zijn speciaal voor de medische innovatiesector advies- en trainingstrajecten ontwikkeld.	✓	
	Faciliteren ontwikkeling van innovatieve producten, processen en diensten bijv. Blue zone innovations, zorg op afstand en domotica	Het project Blue Zone Innovations is ondersteund met een bijdrage uit Regiodeal ZO ZW Drenthe. Hierbij zijn zo'n 20 ondernemers uit dit gebied betrokken. Verder wordt er gewerkt aan diverse domotica ontwikkelingen op het gebied van wonen, valpreventie en duurzame inzetbaarheid van werkende mantelzorgers (o.a. bewustwording werkgevers middels een e-learning traject). Het onderzoek van het Diabetes research center is opgestart in samenwerking met UMCG. Er is tevens een verbinding gelegd met de IT Hub.	✓	

Beleidsopgave: 3.1 Drenthe wordt dé circulaire en groene provincie

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting	
223101 Versterken groen ondernemerschap	Versterken en faciliteren van het vergroeningsproces bij onze triple helix partners	De vergroening van de economie is een niet te stoppen ontwikkeling. De vraag naar groene producten en diensten neemt steeds meer toe. Ter ondersteuning van die ontwikkelingen ondersteunen partijen als IBDO, NICE en NOM bedrijven direct en indirect bij die beweging. Circulair ondernemerschap is een onderwerp waar bedrijven bij worden begeleid door IBDO, waar NICE projectontwikkeling faciliteert om te komen tot meer vraagcreatie. Ook de onderwijs- en kennisinstellingen bieden steeds meer ondersteuning op dit gebied. Een initiatief als Noord-Nederland Verdient Circulair een mooi voorbeeld waarin het hele ecosysteem met elkaar samenwerkt om te komen tot een omslag van een lineaire naar een circulaire economie.	✓	
	De taskforce groene chemie bundelt de krachten in onze regio's om deze sterker te maken	De Taskforce heeft dit jaar een belangrijke rol gespeeld in de uitwerking van de pijler chemie binnen de Greenwise Campus. Vanaf 2023 zullen de aanjagers deel gaan uitmaken van de Campus, zodat aan de link tussen bedrijvigheid en kennis nog beter invulling kan worden gegeven. Daarnaast heeft de Taskforce ervoor gezorgd dat een aantal Friese bedrijven aansluiting hebben gezocht bij het Drentse bedrijfennetwerk SUSPACC (gericht op groene procesindustrie). Verder zijn diverse bedrijven ondersteund in hun bedrijfsprocessen. Denk daarbij aan de komst van Paques en de doorontwikkeling van CURE.	✓	
			!	Het lijkt het erop dat

	Realisatie van businesscases op het gebied van agribusiness/ biobased economie en circulaire economie	Met het initiatief 'Drenthe bouwt circulair' hebben we de bouwsector gefaciliteerd in zijn zoektocht om te komen tot innovatieve bouwprocessen en/of producten.		bedrijven - waarschijnlijk tijdelijk - pas op de plaats maken. Zeker in de chemie speelt dat de sterke stijging van de energiekosten en problemen met de aanlevering van grondstoffen ervoor zorgen dat de ontwikkeling van nieuwe businesscases momenteel minder prioriteit krijgt. Ter bevordering van innovatie is er een instrumentarium ter bevordering zoals cofinanciering van initiatieven, 1e en 2e lijnadvisering en behoud van R&D maken hier deel van uit. Wat energiekosten betreft hebben we een energieregeling gecreëerd voor Drentse mkb-bedrijven die energiebesparende maatregelen willen treffen om de energiekosten te verlagen. Ook bieden we voor alle doelgroepen in het MKB van klein tot groot mogelijkheden voor energie advisering en specialistische onderzoeken naar nieuwe technieken en mogelijkheden om de energietransitie te versnellen.
223102 Profilering van Drenthe als groene economische provincie	In het project 'Het Schone Noorden' als integraal onderdeel van Chemport Europe wordt samengewerkt in de keten van productie, gebruik en hergebruik.	Het project Het Schone Noorden kent een breed noordelijk draagvlak en is als zodanig nu benoemd tot 1 van de 4 pijlers binnen Chemport. De focus van Het Schone Noorden ligt op (circulaire) plastics. Het project heeft ertoe geleid dat ook Friesland en Heerenveen lid zijn geworden van Chemport en de samenwerking met de Friese bedrijven geïntensiveerd is. Een aantal van hen heeft besloten lid te worden van Sustainable Products and Chemicals Cluster (SUSPACC).		
	De doorontwikkeling van Chemport Europe draagt bij aan ondernemerssupport, acquisitie en profilering van het (boven)regionale groene ecosysteem	Chemport Europe krijgt steeds meer bekendheid in Nederland. Ze is nu ook als volwaardig lid opgenomen in het nationale platform Groene Chemie Nieuwe Economie (GCNE). In dit triple helix platform wordt, samen met de andere Nederlandse chemieclusters, gewerkt aan de verdere vergroening van de chemie. Binnen Chemport vormt circulaire plastics 1 van de 4 pijlers. Greenwise Campus gaat hierin een belangrijke rol spelen.		
	Experimenteren met regionale iconprojecten in het kader van circulair bouwen / Drenthe woont circulair	Als onderdeel van de proeftuin Drenthe Woont Circulair staan 2 woningbouwcorporaties t.w. Actium en Woonservice op het punt van investeren in 30 respectievelijk 8 state-of-the-art circulaire woningen.		Grootste struikelblok voor beide woningcorporaties, is het ontbreken van financiële dekking voor de bouw van dit type woning. Per woning bedraagt het tekort ca. € 30.000,- . Hiervoor moeten deels externe middelen gevonden worden. Zonder een oplossing voor dit tekort gaat de bouw van deze circulaire woningen niet of in afgeslankte vorm door.
				

	Versterken van onze groene lobby propositie	Onze propositie kent verschillende onderdelen. Op het vlak van circulair bouwen hebben we de Drentse aanpak doorvertaald naar het Noorden. Het Emmense chemiecluster heeft met de komst van het bedrijf Paques een fraaie versterking binnen gehaald. Met haar product (productie van groene PHA's uit afvalwater) vormt ze een perfecte aanvulling op de samenstelling van het chemiecluster. Wat betreft de kenniscomponent zijn de eerste aanzetten van de Greenwise Campus veelbelovend (bijv. realisatie hybride vkgroep polymeren). Zelf zijn we dit jaar een traject opgestart dat moet leiden tot een structurele aanpak van circulaire inkoop.		
--	---	---	--	--

Beleidsopgave: 3.6 Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
223601 Versterken samenwerking onderwijs-bedrijfsleven en overheden	Het provinciale arbeidsmarktbeleid ondersteunt/versterkt de regionale samenwerking tussen onze partners om de bestaande arbeidsmarktinfrastructuur te versterken	Samenwerking met de partners in de arbeidsmarktregio's om de bestaande arbeidsmarktinfrastructuur te versterken. Voorbeelden hiervan zijn Servicepunt Techniek Noord, Noord leert door en Regionale Mobiliteitsteams.	✓
	Samen met belanghebbenden faciliteren wij een provincie brede structuur voor arbeidsmarktmonitoring: www.arbeidsmarktinzicht.nl	In 2022 zijn de actuele ontwikkelingen op de Drentse arbeidsmarkt overzichtelijk bijeengebracht op het online platform arbeidsmarktinzicht.nl . Ieder kwartaal wordt een magazine uitgebracht. In het 4e kwartaal wordt een Drentse editie uitgebracht. In deze editie wordt een aantal projecten uitgelicht. Deze editie zal met uw Staten worden gedeeld.	✓
223602 We investeren in talentontwikkelingen voor de economie van morgen	Boeien en binden (internationaal) talent	In de projecten die in 2022 hebben plaatsgevonden met steun van de provincie stond het boeien en binden van talent voorop. Voorbeelden hiervan zijn de projecten: Konnect, Katapult en de ontwikkelingen rond de Thorbecke Academie in Assen.	✓
	Stimuleren Leven Lang Ontwikkelen en versterken leercultuur bij bedrijven o.a. via de Scholingsalliantie Noord	In Noord-Nederland zijn we bezig met het opstellen van een heldere gezamenlijke agenda ten aanzien van Human Capital. Met als doel de strategische samenwerking tussen de publieke partners te versterken en om samen te werken aan een wendbare en weerbare noordelijke arbeidsmarkt.	✓
	Bevorderen toepassen HRM-beleid, duurzame inzetbaarheid en sociale innovatie in het mkb	In samenwerking met de Arbeidsmarktregio Drenthe is een benen-op-tafel sessie georganiseerd voor bedrijven, bedrijfsverenigingen, branches, werknemersvertegenwoordigers, onderwijs, en adviseurs van het afgeronde project Duurzame Inzetbaarheid Drenthe. Naar aanleiding van deze sessie wordt momenteel een actieplan ontwikkeld. Dit moet bijdragen om werkgevers bewust te maken van het belang hun huidige en toekomstige medewerkers duurzaam inzetbaar te houden.	✓

	Investeren in flexibel en wendbaar onderwijs en dragen bij aan de aanwezigheid van aantrekkelijke (vervolg)opleidingen in elk geval op het terrein van zorg, techniek en digitalisering	In het kader van Noord leert door en Konnect hebben we in 2022 samen met onze partners ingezet op het beschikbaar komen van een flexibel onderwijsaanbod dat goed aansluit op de leer- en ontwikkelbehoeften en op de vraag op de arbeidsmarkt.	✓	
	Ontwikkelen van nieuwe methodieken en aanpakken t.b.v. instroombevordering in onze speerpunt sectoren	De provincie beschikt over een groot netwerk, zowel bij onderwijsinstellingen als bij ondernemers. Vanuit deze positie hebben we in 2022 lerend vermogen gestimuleerd (door labs, werkplaatsen en andere ontmoetingen) een voorbeeld hiervan is Samen Innoveren Assen.	✓	
	Realisatie van de Universiteit van het Noorden samen met onze partners	De provincie ondersteunt de ontwikkeling van de Universiteit van het Noorden. Het React EU-project Konnect is hier een mooi voorbeeld van.	✓	
223603 Zo goed mogelijk opvangen van de gevolgen van de Coronacrisis voor de arbeidsmarkt	Extra inzet op projecten die bijdragen aan het oplossen van corona gerelateerde arbeidsmarktknelpunten en arbeidsmobiliteit (van werk naar werk)	De uitvoering van de regeling 'Kansen verzilveren voor vakmanschap', en de Regionale Mobiliteitsteams zijn voorbeelden van projecten die wij ondersteunen en die bijdragen aan het oplossen van corona gerelateerde arbeidsmarktknelpunten.	✓	
	Samen met onze partners extra investeren in de beschikbaarheid en inzetbaarheid van arbeidskrachten	In 2022 is o.a. de regeling 'Kansen verzilveren voor vakmanschap' uitgevoerd.	✓	

Beleidsopgave: 3.8 Vrijtijdseconomie stimuleren

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
203801 Vergroten van de zichtbaarheid van Drenthe voor interessante doelgroepen	Vergroten van kennis over de bezoekerseconomie van Drenthe en kennis delen met ondernemers, gemeenten en organisaties, bijvoorbeeld door verkenningen te doen op het gebied van Drentse data en door publicaties van onderzoeken door Marketing Drenthe	Marketing Drenthe heeft als taak om kennis over data te delen met ondernemers, gemeenten en andere organisaties. Marketing Drenthe voert diverse monitors uit, waaronder het bezoekersonderzoek en monitor Drentse Vrijtijdssector die in het voor- en najaar wordt uitgevoerd om het sentiment te meten bij de recreatieondernemers. Jaarlijkse publiceert Marketing Drenthe feiten en cijfers via een factsheet. Marketing Drenthe voert jaarlijks een klanttevredenheidsonderzoek uit. Na iedere campagne wordt gemeten wat het marketingeffect is geweest. Er is een verkenning uitgevoerd naar de gastreis van de Duitse gast. Kennis en inzichten over de Duitse markt worden gedeeld met ondernemers. De provincie Drenthe neemt deel aan het landelijke vrijetijdsonderzoek uitgevoerd door het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC) en CBS Vakantieonderzoek (CVO) over het jaar 2021.	✓
			✓

	Ondernemers, gemeenten en organisaties ondersteunen en faciliteren op afstemming en eenheid in uitingen van in de gezamenlijke marketing van bestemming Drenthe, bijvoorbeeld door inzet op de uitwerking van de Uitvoeringsagenda i.h.k.v. 'Het Perspectief 2030 op bestemming Drenthe', en gezamenlijke campagnes t.b.v de ondernemers.	Het Perspectief 2030 op bestemming Drenthe is actief uitgedragen via een workshop tijdens het Recreatiecongres en tijdens de bestuursexcursie van het Recreatieschap en het Algemeen Overleg Recreatie en Toerisme Ambtenaren (AORTA). Er wordt gewerkt aan een communicatiecampagne. Naast de reguliere campagnes van Marketing Drenthe is uitvoering gegeven aan de marketingplannen die zijn opgesteld van de Koloniën van Weldadigheid, Van Gogh in Drenthe en de Drentse groepensector.		
	Evenementen en activiteiten ondersteunen om de zichtbaarheid van Drenthe te vergroten	Voor het Van Goghjaar 2023 is een subsidieregeling lokale initiatieven opgesteld. Door 22 initiatieven is gebruik gemaakt van deze regeling. Daarnaast wordt gewerkt aan tal van activiteiten om het Van Goghjaar in 2023 vorm en inhoud te geven, zoals fiets- en wandelroutes, evenementen en een tentoonstelling over Van Gogh in het Drents Museum. Er is een samenwerking aangegaan met Van Gogh in Brabant en het NBTC. Voor de marketing van de Koloniën van Weldadigheid is een actie- en investeringsagenda Toekomstperspectief marketing Koloniën van Weldadigheid 2022-2026 opgesteld en er is onder andere een gezamenlijke toeristische website ontwikkeld. De groepensector heeft een gezamenlijke website gelanceerd in samenwerking met Marketing Drenthe.	✓	
203802 Drenthe heeft een onderscheidend en veelzijdig toeristisch recreatief aanbod	Het toeristisch recreatief aanbod verrijken en kansen benutten	Voorbeelden van projecten die in 2022 concreet zijn geworden zijn de ondersteuning van de oprichting van de Stichting coöperatief Orvelte en de verkoop van de Brunstingerplas.	✓	
	Bestemmingsontwikkeling ondersteunen en faciliteren, waarbij gedacht kan worden aan het samen met ondernemers ontwikkelen van toeristische bestemmingen	Er is een handleiding voor bestemmingsontwikkeling door ondernemers gemaakt. Ondernemers betrokken bij de bestemming Hunebedhighway waren daarbij de belangrijkste casus. De samenwerking tussen de ondernemers wordt verder versterkt.	✓	
	Verbeteren van de kwaliteit van de verblijfsrecreatie (programma Vitale Vakantieparken Drenthe), waarbij gedacht kan worden aan ondersteuningstrajecten door het Recreatie expertteam tbv VVP trajecten, subsidieverlening aan excellerende bedrijven en ondersteuning bij het transformeren naar een andere bestemming.	Er zijn 12 bedrijven die REX-subsidie hebben ontvangen. Binnen het huidige REX-programma is er nog een aanvraag in behandeling. Na 2022 stopt het huidige REX-programma.	✓	

Beleidsopgave: 3.9 Drenthe heeft optimale fiets- en wandelvoorzieningen voor inwoners en bezoekers


Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
203901 Drenthe heeft een optimaal fietsnetwerk	Ondersteunen en faciliteren van het netwerk van organisaties en stakeholders en goede ontsluiting van routeinformatie	Recreatieschap Drenthe is ons routebureau. Daarnaast trekt de provincie Drenthe aan het landelijke IPO actiepunt 'Routenetwerken voor ontdekken en bewegen' voor fietsen, wandelen en varen. In de eerste fase wordt hiervoor een inventarisatie uitgevoerd en een visie ontwikkeld.	✓

	Behoud van kwaliteit, kwaliteitsverbetering en borging van fietsroutes en het fietsknooppuntennetwerk en samen met onze partners ervoor te zorgen dat er steeds weer (nieuwe) routes op Drenthe.nl staan	Zie investeringsagenda 21.9.6.01.01 De Drentse fietspaden zijn verbeterd en onderhouden en/of verbreed en geschikt gemaakt voor huidige gebruikers en/of intensiteit van het huidige gebruik. Vanuit Marketing Drenthe en Recreatieschap worden routes op drenthe.nl geplaatst.	✓	
203902 Fietsprovincie Drenthe heeft een sterk imago	Een gespreid en gevarieerd aanbod van fietsevenementen en fietsroutes voor verschillende doelgroepen, bijvoorbeeld door promotie (online en re-marketing)	Na de coronajaren hebben we nu weer een normaal jaar achter de rug met bestaande evenementen en activiteiten, zoals de Drentse fietsvierdaagse. Meppel was de startplaats voor de Europese week van het Fietstoerisme en ontving fietsers uit alle hoeken uit Europa.	✓	
203903 Drenthe heeft een divers aanbod van onderscheidende fietsevenementen	Afstemming tussen organisatoren en onderhouden van de (online)evenementenkalender	We hebben gemerkt dat het na twee corona jaren weer gelukt om evenementen te organiseren. We merken dat wel dat dit de evenementenorganisatoren meer moeite heeft gekost.	✓	
	Ondersteunen en faciliteren van het netwerk van organisatoren en verenigingen	We hebben het netwerk van organisatoren en verenigingen ondersteund en gefaciliteerd. Via SportDrenthe hebben we een bijdrage geleverd aan het Wielersplatform.	✓	
	Faciliteren van fietsevenementen o.a. door (tijdelijk) ondersteunen met subsidies, zoals bijvoorbeeld de Drentse fietsvierdaagse	We hebben de fietsevenementen gefaciliteerd onder andere door ondersteunen met subsidies zoals bijvoorbeeld de Drentse fietsvierdaagse en de Ronde van Drenthe. Meer fietsevenementen zijn gesubsidieerd o.a. via de Regeling sportevenementen.	✓	
203904 Drenthe heeft een kwalitatief wandelnetwerk	Ondersteunen en faciliteren uitvoering Wandelkompas. Deelname aan een Wandelplatform waarin stakeholders samenwerken en op goede ontsluiting van routeinformatie	We brengen het wandelen onder de aandacht via een communicatiecampagne voor wandelen voor inwoners, bezoekers en ondernemers waar we op inzetten vanaf najaar 2023 t/m het voorjaar 2023. Er is onder andere aan wandelbijlage gepubliceerd bij het Dagblad van het Noorden. De site www.drenthe.nl/wandelen wordt geactualiseerd zodat er een goede ontsluiting is van de routes.	✓	
	Drenthe heeft een gevarieerd aanbod met wandelevenementen en wandelroutes, hiermee werken we samen met gemeenten in het verder uitrollen van het wandelknooppuntennetwerk.	Dit najaar zijn we een communicatie-campagne gestart om onze provincie als wandelprovincie in de schijnwerpers te zetten de zichtbaarheid van de wandelmogelijkheden in onze provincie te vergroten. Passend bij de aanpak van het wandelplatform zoeken wij bij de activiteiten voor meer zichtbaarheid uiteraard de samenwerking. Doelstellingen zijn dat het wandelaanbod, inclusief het wandelknooppuntennetwerk, meer vindbaar en zichtbaar voor inwoners en bezoekers wordt en ondernemers meer bekend zijn met het Drentse wandelaanbod en het kunnen benutten in hun bedrijfsvoering.	✓	
203905 In Drenthe is het landelijk gebied toegankelijk en biedt ruimte voor recreatie	In samenwerking met stakeholders afspraken maken over de borging van kwaliteit van recreatieve voorzieningen en infrastructuur in de natuur	Dit onderwerp vraagt meer aandacht dan eerdere jaren. Vanuit Nationale Parken Nieuwe Stijl wordt deelgenomen aan de werkgroepen Duurzaam toerisme Drentsche Aa en de Drents-Friese grensstreek. Vanuit het Drents-Friese grensstreek worden onderzoek uitgevoerd naar bezoekersstromen. O.a. via deze weg kan verdere borging plaatsvinden.	✓	
			✓	

203906 Recreatieve ontwikkeling VAM-berg	Ontwikkelen en realiseren fase 2, inrichten van het Dak van Drenthe met o.a. wandel- en fietspaden. De uitdaging van fase 2 is om in 2022 de recreatieve invulling van het Dak van Drenthe en het middendeel van de vuilstort verder in te richten voor recreatieve mogelijkheden, en daarbij rekening te houden met andere koppelkansen.	De voorbereiding van fase 2, het bereiken van het dak van Drenthe in 2023, zijn in volle gang.		
--	---	--	--	--

Beleidsopgave: 3.10 Een goed vestigings- en ondernemersklimaat

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2231001 Drenthe is dé MKB-provincie	Het Programma Ik Ben Drentse Ondernemer (IBDO 2021-2024) zorgt voor start, groei, innovatie en exportbevordering van Drentse bedrijven	Qua aantal begeleidingstrajecten ligt IBDO ruim voor op het jaardoel van 350. Voor het aantal doorverwijzingen en matches ligt IBDO op schema. Ondernemers kloppen vooral aan met energievraagstukken. De inzet op andere thema's verloopt momenteel moeizamer als gevolg van de 'kopzorgen' rondom stijgende lasten en personeelstekorten.	✓
	Het MKB Fonds en de NOM investeren en participeren in (familie)bedrijven en zorgen voor groei en innovatie in Drenthe	De NOM heeft innovatieprogramma's ontwikkeld, ondernemers ondersteund in hun business development vraagstukken, acquisities begeleid en risicofinanciering verstrekt. De kwalitatieve resultaten zijn te vinden in het jaarverslag 2022 van de NOM.	✓
	Samen met ondernemers werken we aan een krachtige Drentse economie en vergroten het ondernemen met impact.	We hebben het initiatief Hospitality Talent Hub, waarin onderwijs, arbeidsmarkt en ondernemers samen werken aan inclusieve instroom en inzet van personeel, financieel ondersteund. Deze aanpak is succesvol. Intentie is om op te schalen naar andere branches. Het Social Return On Investment (SROI)-bouwblokken model is opgenomen in ons inkoop- en aanbestedingsprocedures.	✓
	We versterken onze internationale propositie via projecten en programma's	In 2022 is door E&E advies een evaluatie uitgevoerd van de subsidieregeling Internationaal Ondernemen Drenthe. De uitkomsten van deze evaluatie zijn positief. Een nieuwe regeling voor 2023 e.v. is in de maak. In noordelijk verband zijn de eerste stappen gezet tot een meer gezamenlijke afstemming van de aanpak en strategie op internationalisering en exportbevordering. Vanaf januari 2023 zullen de drie noordelijke provincies samen met de eerste lijnsorganisaties (Ik Ben Drents Ondernemer, Ynbusiness en Grobusiness) inzetten op het laaghangend fruit vanuit het Trade & Innovate NL-programma en zal gezamenlijk worden gewerkt aan een plan van aanpak voor de middellange termijn.	✓
			✓

	<p>In nauwe samenspraak met onze partners maken we ons sterk voor een stevige (lobby)agenda richting het Rijk en de EU om meer financiële middelen voor de regio los te krijgen om daarmee het verlies van banen en ondernemingen zoveel mogelijk te voorkomen</p>	<p>Samen met de gemeente Assen zetten we ons in voor behoud van rijkswerkgelegenheid in de gezamenlijke lobby rondom de Johan Willem Frisokazerne. In IPO-verband hebben we gewerkt aan de Agenda Samenhangend Investeren. Deze agenda is op 23 juni 2022 aan de minister van Economische Zaken overhandigd. De Agenda bedoeld om interprovinciale samenwerking en om de samenwerking tussen Rijk en provincies te versterken. Rondom het Europese Corona herstellfonds (RRF) hebben we in IPO-verband samen met de VNG en de Unie van Waterschappen lobby gevoerd richting Rijk voor een Krachtig Groen Herstel. Dit gezamenlijke voorstel bevatte voorstellen voor een duurzaam herstel na corona van de (regionale) economie. Helaas heeft het Rijk besloten de RRF-middelen alleen in te zetten ter dekking van reeds begrote en gedane uitgaven.</p>		
	<p>Toekomstbestendig maken van bedrijfslocaties</p>	<p>Op basis van onderzoek naar het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen wordt in vijf gemeenten een uitvoeringsplan opgesteld, gericht op klimaatadaptatie, meer biodiversiteit, betere verkeersafwikkeling en versnelling van de energietransitie. De pilot 'Naar energieneutrale bedrijventerreinen in 2035' heeft o.a. geresulteerd in een aanjager voor organiserend vermogen en het versnellen van de energietransitie. Tevens is een digitale leidraad ontwikkeld.</p>		
	<p>Gebiedsontwikkeling GAE (Groningen Airport Eelde).</p>	<p>In de derde actualisatie zijn de middelen voor de gebiedsontwikkeling GAE vrijgevallen ten gunste van de vrije ruimte. € 500.000,- blijft beschikbaar voor concrete ruimtelijke initiatieven. We blijven positief staan tegenover de ruimtelijke ontwikkelingen op het terrein van de luchthaven.</p>		<p>Er wordt gewerkt aan enkele concrete initiatieven, maar grootschalige ontwikkelingen bleven uit.</p>
	<p>Drenthe 4.0 als kans voor de energietransitie</p>	<p>Doel van Drenthe 4.0 was om middelen van het rijk te krijgen voor de gevolgen in Drenthe van het stoppen van de gaswinning in Groningen. We hebben Drenthe 4.0 o.a. gebruikt in de lobby voor GZI Next als nieuwe energiehub en in de lobby om Just Transition Fund(JTF)-middelen.</p>		<p>Het Rijk was niet bereid om een totaalbudget voor Drenthe 4.0 op tafel te leggen, maar wel om te kijken hoe Drenthe meer gebruik kan maken van bestaande budgetten. De ontwikkeling van met name de waterstofproductie binnen energiehub GZI Next verloopt trager dan aanvankelijk verwacht.</p>
	<p>Benutten Haagse en Europese kansen en middelen (subsidies, expertise, pilots, netwerken) die bijdragen aan onze doelstellingen</p>	<p>De Bestuurlijke Adviescommissie Regionale Economie van IPO heeft een Agenda Samenhangend Investeren aan de minister van Economische Zaken overhandigd. Die Agenda is voor provincies de paraplu waaronder de onderwerpen opgepakt worden die leiden tot gericht investeren in innovatiekracht en economische structuurversterking. Het gaat daarbij om interprovinciale samenwerking en om de samenwerking tussen Rijk en provincies.</p>		
				

2231003 We versterken het organiserend vermogen in triple helix samenwerkingen (regionaal en subregionaal)	De provincie is initiatiefnemer en aanjager van samenwerkingsverbanden. We brengen partijen bijeen en faciliteren overleg.	Dit is een rol die we op allerlei vlakken spelen. Zo hebben we initiatieven genomen om te komen tot de IT Hub, tot projecten als Noord-Nederland verdient circulair en Konnect en bijvoorbeeld Samenwerkende Bedrijven Drenthe.		
	Verbinden van het economische beleid van de provincie met het economische beleid van onze partners in SNN verband, andere provincies (IPO) het rijk en regio's zoals Regio Zwolle, Dutch TechZone & de Regio Groningen Assen	We werken samen met onze partners in lijn met ons economisch beleid: slim, groen en met impact.	✓	
	Versterken van de economische samenwerking met Duitsland/ Niedersachsen	Met de provincie Groningen en de Duitse deelstaat Nedersaksen zijn we een samenwerking aangegaan voor het ontwikkelen van waterstofprojecten. We willen actief de voorstellen steunen die door bedrijven en kennisinstellingen uit onze grensregio worden ingediend voor de regeling van het EU Clean Hydrogen Partnership. In deze regeling is een budget beschikbaar van € 121 miljoen. Daarnaast wordt gekeken of er samen met andere Europese regio's subsidieaanvragen ingediend kunnen worden.	✓	
2231004 We stimuleren en investeren samen met onze partners in de kennisinfrastructuur ten dienste van ondernemers	Ondersteunen van het organiserend vermogen van onze sterke kennisclusters op het terrein van chemie, maakindustrie, agribusiness & food, Health en Life Science en Logistiek en stimuleren crossovers	Met de realisatie van de Greenwise Campus wordt een belangrijke stap gezet in de ondersteuning van het organiserend vermogen van onze kennisclusters. De focus op chemie, zorg, smart industry en energie zorgt ervoor dat deze thema's samenkomen op één plek, zodat crossovers ook eerder gerealiseerd worden. De campus zal deel gaan uitmaken van het noordelijke innovatie-ecosysteem. Met ander partners werken we samen aan kennisontwikkeling en innovatie. Voorbeelden hiervan zijn: AI-hub Noord-Nederland, Konnect en HI!North.	✓	
	Bijdragen aan regionale campusontwikkeling, living labs/proeftuinen: RegioCampus Emmen, Healthhub, NICE, IT Hub, en het CICE	We werken aan de verbinding en versterking van het Drentse kennis- en innovatie-ecosysteem. Dit jaar is de IT-Hub Hoogeveen gestart, waar studenten aan de slag gaan met IT-vraagstukken uit het bedrijfsleven. De Techhub ligt op koers, dit is het eerste initiatief die voortgekomen is uit de Position Paper Samen Innoveren Assen. In 2022 is gestart met de herijking van de Position Paper met als doel te komen tot een ontwikkelagenda voor de komende jaren. M.b.t. de Health Hub Roden (HHR) is geïnvesteerd in de verbetering van de samenwerking. Er is een nieuwe huurovereenkomst gesloten voor 2023-2024 en de directie heeft de klankbordgroep opgestart. Het Noordelijk Innovatielab Circulaire Economie (NICE) heeft de afgelopen jaren 350 bedrijven en 500 studenten weten te binden aan innovatietrajecten. Het vervolgproject NICE MOVES is gehonoreerd met een SNN REP-bijdrage en provinciale cofinanciering.	✓	
			✓	

	Verkennen van hiaten in de kennisinfrastructuur van Drenthe, en doen onderzoek naar kansen, mogelijkheden en niches.	Het REACT EU-project Konnect als onderdeel van de Universiteit van het Noorden maakt de hiaten in de kennisinfrastructuur in Drenthe zichtbaar en draagt bij aan de ontwikkeling van oplossingen.	
--	--	---	--

Ontwikkelingen

Beleidsopgave: 3.0 Innovatie en digitalisering als kans

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 3.1 Drenthe wordt dé circulaire en groene provincie

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 3.6 Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 3.8 Vrijtijdseconomie stimuleren

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 3.9 Drenthe heeft optimale fiets- en wandelvoorzieningen voor inwoners en bezoekers

In 2023 werken wij, samen met gemeenten en terrein-beherende organisaties en particulieren verder aan verbetering van onze recreatieve fietspaden. Het budget vanuit de Investeringsagenda (totaal € 4 miljoen) is nagenoeg uitgeput. Via de Fietsagenda (budget Verkeer en Vervoer) is een budget beschikbaar gekomen van € 2,5 miljoen voor de komende jaren om onze recreatieve fietspaden verder te verbeteren c.q. te ontwikkelen.

In 2023 en 2024 zal het wandelknooppunten-netwerk in onze provincie verder worden uitgerold en afgerond. In 2023 zal de promotiecampagne t.b.v. wandelen een vervolg krijgen.

Beleidsopgave: 3.10 Een goed vestigings- en ondernemersklimaat

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Programma 3 wat heeft het gekost

			1	2	3	4	3-4
	Beleidsopgave	eco cat	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Lasten							
	3.4 (Inter)nationale en (inter)regionale kansen benutten						
		Subsidie	1.533.990	0	-271.645	426.316	-697.961
	totaal beleidsopgave		1.533.990	0	-271.645	426.316	-697.961
	3.6 Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt						
		Inkoop	742.830	357.400	357.400	415.425	-58.025
		Subsidie	354.903	310.000	310.000	444.402	-134.402
	totaal beleidsopgave		1.097.734	667.400	667.400	859.827	-192.427
	3.8 Vrijetijdseconomie stimuleren						
		Inkoop	52.824	113.949	72.120	6.112	66.008
		Kapitaallasten		75.000	0	0	0
		Subsidie	2.915.311	3.541.641	3.528.590	3.528.565	25
	totaal beleidsopgave		2.968.135	3.730.590	3.600.710	3.534.677	66.033
	3.9 Drenthe heeft optimale fiets- en wandelvoorzieningen voor inwoners en bezoekers						
		Subsidie	-168.197	0	0	0	0
	totaal beleidsopgave		-168.197	0	0	0	0
	3.10 Een goed vestigings- en ondernemersklimaat						
		Inkoop	225.655	156.427	156.427	82.754	73.673
		Kapitaallasten	97.908	94.432	97.908	97.908	0
		Subsidie	8.804.585	5.429.895	7.968.556	7.905.204	63.352
	totaal beleidsopgave		9.128.148	5.680.754	8.222.891	8.085.866	137.025
	Totaal		14.559.810	10.078.744	12.219.356	12.906.686	-687.330
Baten							
	3.4 (Inter)nationale en (inter)regionale kansen benutten						
		Ontv.subsidies	72.965	0	0	11.244	-11.244
	totaal beleidsopgave		72.965	0	0	11.244	-11.244
	3.6 Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt						
		Ontv. bijdragen	-167.881	-32.200	-32.200	-230.907	198.707
	totaal beleidsopgave		-167.881	-32.200	-32.200	-230.907	198.707
	3.8 Vrijetijdseconomie stimuleren						
		Ontv.subsidies		0	0	-100.000	100.000
	totaal beleidsopgave		0	0	0	-100.000	100.000
	3.10 Een goed vestigings- en ondernemersklimaat						
		Ontv. bijdragen	-294.597	-246.000	-1.410.290	-1.504.271	93.981
		Ontv.subsidies	-783.749	-403.155	-356.489	-317.940	-38.550
	totaal beleidsopgave		-1.078.346	-649.155	-1.766.779	-1.822.211	55.432
	Totaal		-1.173.262	-681.355	-1.798.979	-2.141.874	342.895
	Saldo		13.386.548	9.397.389	10.420.377	10.764.812	-344.435

Toelichting	
Saldo Programma	-344.435
Bestemming resultaat reserves bij programma	

Bijdrage aan Reserve Regio Specifiek Pakket	-96.398
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-113.316
Bijdrage van reserve versterking economisch structuur	126.894
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies	423.110
Totaal verrekend met reserves	340.290
Resultaat programma na bestemming reserves	-4.145

Toelichting op verschillen begroting en rekening

Lasten

Beleidsopgave: 3.4 (Inter)nationale en (inter)regionale kansen benutten

De totale afwijking betreft een nadeel van € 697.961,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: We benutten Europese kansen en middelen voor het realiseren van onze Drentse beleidsdoelstellingen

We hadden bij de laatste actualisatie van de begroting 2022 rekening gehouden met lagere lasten en de middelen overgeheveld naar 2023. Echter bij het opmaken van de rekening blijken de lasten voor de Bedrijvenregeling Drenthe hoger te liggen dan waar we rekening mee hadden gehouden. Bij de eerste actualisatie 2023 wordt het te veel overgehevelde geld gecorrigeerd ten gunste van de vrije bestedingsruimte.

Beleidsopgave: 3.6 Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt

De totale afwijking betreft een nadeel van € 192.427,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Versterken samenwerking onderwijs-bedrijfsleven en overheden

Het nadeel betreft hogere lasten van het project Kansen Verzilveren. Wij hadden alleen rekening gehouden met het aandeel van de Provincie Drenthe. Echter als penvoerder dienen ook de lasten van de overige deelnemers in de exploitatie te worden opgenomen. Hiermee hadden wij geen rekening gehouden in de begroting. Als dekking van deze hogere lasten zijn ook hogere baten gerealiseerd.

Beleidsopgave: 3.8 Vrijtijdseconomie stimuleren

De totale afwijking betreft een voordeel van € 66.033,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Drenthe heeft een onderscheidend en veelzijdig toeristisch recreatief aanbod

Een meevaller van € 64.771,-- heeft betrekking op de beperkte noodzakelijke onderhoudskosten VAMberg fase 1 en 2. Een deel van dit budget betreft meerjarig variabel onderhoud. Daarvoor zijn in 2022 geen uitgaven gedaan. Dat deel van het budget, € 41.000,--, wordt toegevoegd aan de Reserve

groot variabel onderhoud wegen en vaarwegen, zodat het beschikbaar blijft voor grote onderhoudsuitgaven.

Beleidsopgave: 3.10 Een goed vestigings- en ondernemersklimaat

De totale afwijking betreft een voordeel van € 137.025,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Drenthe is dé MKB provincie

In 2022 is de subsidieregeling MKB Adviesvouchers gestart. In de begroting was het volledige beschikbare bedrag opgenomen ter hoogte van € 600.000,--. Maar dit bedrag is ter dekking van de gehele looptijd (2022 t/m 2024) van de regeling. Er is een bedrag van € 208.000,-- over van het totaal beschikbare budget en dit kan in 2023 en 2024 worden ingezet voor deze regeling.

Daarnaast is er circa € 391.000,-- meer uitgegeven aan subsidies en projecten aan diverse instellingen ter bevordering van de Drentse economische structuur en is er circa € 78.000,-- minder uitgegeven binnen het project Ik ben Drents Ondernemer. Als laatste geeft de afwikkeling van subsidies uit vorige jaren een voordeel van circa € 191.000,-- ten opzichte van waar we rekening mee gehouden hebben in de begroting.

Baten

Beleidsopgave: 3.4 (Inter)nationale en (inter)regionale kansen benutten

De totale afwijking betreft een nadeel van € 11.244,--.

Beleidsopgave: 3.6 Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt

De totale afwijking betreft een voordeel van € 198.707,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Versterken samenwerking onderwijs-bedrijfsleven en overheden

Het- betreft een correctie op de bijdrage van de provincie Friesland en gemeente Groningen in het kader van het project Kansen Verzilveren. Met deze post hadden we geen rekening gehouden in de begroting.

Beleidsopgave: 3.8 Vrijtijdseconomie stimuleren

De totale afwijking betreft een voordeel van € 100.000,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Drenthe heeft een onderscheidend en veelzijdig toeristisch recreatief aanbod.

Door verkoop van de Brunstinger plas in december 2022 is een incidenteel voordeel ontstaan van € 100.000,--. De Brunstingerplas is verkocht t.b.v. dagrecreatie in het kader van de vrijetijdseconomie. Er heeft een verkoop bij inschrijving plaatsgevonden en de verkoop is gegund op basis van de

beoordeling van de inschrijving. De plas is gegund aan Appelscha Outdoor - de jongens van Outdoor met het plan Waterpark 'Meer Drenthe'. Het plan Waterpark 'Meer Drenthe' zet in op sport, recreatie en educatie. Er dient nog wel een bestemmingsplanwijziging met verlening van de omgevingsvergunning plaats te vinden. Daarvoor geldt een maximale termijn van 2 jaar na de datum van aktepassering. Als de bestemmingsplanwijziging en de omgevingsvergunning na deze 2 jaar nog niet onherroepelijk zijn verleend, zal het eigendom worden teruggeleverd aan de provincie en de koopsom terug worden gestort naar de koper. De koopsom zal gedurende deze periode in depot blijven bij de notaris.

Beleidsopgave: 3.10 Een goed vestigings- en ondernemersklimaat

De totale afwijking betreft een voordeel van € 55.432,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Drenthe is dé MKB provincie

We hebben meerdere kleine bijdragen ontvangen binnen diverse projecten zoals IBDO die niet waren voorzien in de Begroting 2022.

Programma 4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig

In de Begroting 2022 schreven we over dit programma:

Van plannen maken naar uitvoering

Eind 2020 is een nieuw mobiliteitsprogramma (MP 2021-2030) door Provinciale Staten vastgesteld. Een kader dat via zes 'pijlers' of hoofdkeuzes de ontwikkeling van de mobiliteit in Drenthe faciliteert. Waarbij een betere verkeersveiligheid (samen naar nul!) en het bevorderen van fietsverkeer en openbaar vervoer de kern vormen. Als uitwerking van het klimaatakkoord worden projecten gepland om het verkeer en de infrastructuur schoner en duurzamer te maken. Publieke mobiliteit (openbaar vervoer) zal een goed alternatief voor de auto moeten vormen en inwoners die geen auto bezitten goed bedienen. Zorgeloos van deur tot deur is het uitgangspunt: mobiliteit op maat. Met verschillende vervoerswijzen en via gastvrije en moderne overstappunten (hubs). En uiteraard een up to date informatievoorziening, ook via apps.

In de 'Bouwstenen voor het Deltaplan' hebben we laten zien dat Noord-Nederland oplossingen kan bieden voor 'brandende' maatschappelijke opgaven, zoals de woningopgave en het klimaat. Met de ondertitel *Noordelijk Nederland en het stedelijk netwerk Nederland beter verbonden* geven we een belangrijke voorwaarde aan. Het staat voor ons vast dat de noodzakelijke ruimtelijke ontwikkelingen gepaard moeten gaan met uitstekende spoor- en busverbindingen in en naar het Noorden. Maar ook met goede fietsvoorzieningen. Het zijn randvoorwaarden.

In 2021 zijn de zes pijlers uit het MP in de begroting uitgewerkt naar zes doelstellingen die in diverse uitvoeringsagenda's worden geoperationaliseerd, waarin overigens ook al lopende projecten zijn opgenomen. Daarmee is de opzet van programma 4 opnieuw gestructureerd en zijn ook budgetten verschoven. In 2022 zullen vooral voorbereidende werkzaamheden (als planvorming, ontwerp en onderzoekskosten) aan de orde zijn, de kosten kunnen we financieren binnen de begroting. Een deel van de huidige exploitatieruime (€ 2,2 miljoen) wordt (daarom) niet benut in 2022 en wordt als voeding voor de Reserve mobiliteit ingezet.

Toegankelijke en veilige bereikbaarheid

Voor veilige bereikbaarheid is een Drentse agenda in het kader van het (landelijke) Strategisch Plan Verkeersveiligheid uitgewerkt (het SPVD). Onderdeel is ook een subsidieregeling die van 2022 tot 2026 loopt en lokale projecten die veiligheid en bereikbaarheid op gemeentelijke wegvakken steunt. Op basis van een veiligheidsanalyse hebben we plannen ontwikkeld voor aanpak van infrastructurele knelpunten. Het onderzoek naar de (gedeeltelijke) verdubbeling van de N34 en verbetering van het verkeersplein Gieten is een belangrijk onderdeel. Aanpassingen in infrastructuur en verkeerseducatie, bijvoorbeeld veilig fietsen, blijft van belang gelet op de verontrustende ongevallencijfers bij fietsverkeer. Voor het financieren van kleine 'geen spijt' veiligheidsmaatregelen, als bij reconstructies bij onderhoudsprojecten houden we een klein structureel budget (€ 150.000,-) beschikbaar. Vanaf 2025 wordt rekening gehouden met een extra afschrijvingslast (€ 2,5 miljoen) voor infrastructuurmaatregelen in het kader van veiligheid- en fietsinvesteringen. Deze wordt conform het budgettair kader in het MP (herbestemming voormalige BDU verkeer) nu ook meerjarig in de begroting verwerkt.

Mobiliteit op maat

Het investeringsprogramma voor deze doelstelling is in 2021 ter besluitvorming voorgelegd aan PS. Dit programma omvat uitgaven in voorzieningen op haltevoorzieningen en hubs (o.a. DRIS-dynamische reisinformatie, P+R, watertappunten, pakketkluisen, berging kiosk Gieten), meer vervoerswijzen op hubs (o.a. aansluiten op fietsroutes, wandelroutes, deelfietsen, deelauto's, deelscootmobielen, deelscooters) en de verder ontwikkeling van het hub-netwerk (wijkhubs, dorps hubs,

deelmobiliteitshubs, logistieke hubs). De verwachting is ook dat door onder meer het strekken van lijnen en betere haltevoorzieningen in de nabije toekomst besparingen op de OV-concessie mogelijk zijn.

Fiets als duurzaam alternatief

Voor de Agenda Fiets! is een eerste tranche van fietsprojecten ontworpen die vooral de steden goed ontsluiten voor woon-werk fietsen. In 2022 zullen we in samenwerking met gemeentes voorbereidingen treffen voor de uitvoering van de geplande fietsprojecten. Een fietsagenda met een verdere horizon is ook gereed als (Drents) onderdeel van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets.

Een adequaat en openbaar vervoernetwerk

Door de corona-maatregelen heeft het openbaar vervoer een flinke deuk opgelopen en het is zaak het herstel te ondersteunen met goede (transitie)plannen. We willen namelijk dat de publieke mobiliteit als alternatief voor autoverkeer een belangrijke plaats inneemt. Voor 2022 wordt nog een eenmalige beschikbaarheidsbijdrage verwacht aan de concessie OV, te financieren uit de Reserve mobiliteit. De exploitatielasten van de concessie Zwolle-Emmen worden vooreerst op basis van een actualisatie teruggebracht met € 400.000,-- maar de ontwikkelingen rond veiligheid en de wens tot frequentieverhoging in de spits kunnen daar in de loop van 2022 weer verandering in brengen. Met landelijke (Toekomstbeeld OV 2040) en Noordelijke agenda's wordt samen met partners gewerkt aan een robuust publiek netwerk, verbonden via goede voorzieningen op opstap en overstapplaatsen, ook met goede fietsvoorzieningen (stalling, deelfietsen). Diverse onderzoeken vanuit de MIRT-afspraken naar snellere en veilige nationale en regionale spoorverbindingen lopen inmiddels. Het gaat om voorbereidingskosten Emmen-Rheine, de Noordelijke OV-agenda, de Nedersaksenlijn, en in landelijk verband om bijdragen in studies rond de verbindingen met het Noorden (in totaal € 300.000,--).

Duurzame oplossingen en innovatie

In het voorjaar van 2022 wordt het Regionaal Mobiliteitsplan Duurzaamheid aangeboden. Een uitwerking van het klimaatakkoord voor mobiliteit. Onze keuze om flink te investeren in de fiets en in publieke mobiliteit is hierin een belangrijk onderdeel. Omdat er interbestuurlijk nog geen harde afspraken zijn over de financiering van maatregelen rond het klimaatakkoord die we al kunnen opnemen als bate in de begroting verwachten wij in 2022 eerst uit eigen middelen € 750.000,-- in te zetten, voor extra personele inzet op onze regietaak rond laadinfra en de inzet op de andere onderdelen, als de werkgeversaanpak.

Dat geldt ook voor zero emissie openbaar vervoer via onze OV-concessie. Wij coördineren de verdere uitrol van laadinfrastructuur in Drenthe en zijn met werkgevers in gesprek over het vergroenen van hun zakelijke en wo-we kilometers. Zelf geven we als werkgever het goede voorbeeld en committeren we ons aan de doelen van de Coalitie Anders reizen. We vergroenen ons eigen wagenpark en de reisvergoedingen en stimuleren met campagnes fiets- en OV-gebruik. Ook zullen we infrastructuur verduurzamen. Bijvoorbeeld door andere minder belastende materialen te gebruiken en bij aanbestedingen nog meer op duurzaamheid te selecteren. Landelijk hebben wij daar afspraken over gemaakt (als via het betonakkoord).

Kerntaken onderzoek en samenwerking

In de voorjaarsnota hebben we aangekondigd door te gaan met het (mede)financieren van kennisprojecten (CROW/KpVV) en databeheer (Nationale wegendatabank) op landelijk niveau. Omdat recentelijk aanpassingen zijn gedaan in de IPO-verdeelsleutel zijn de kosten voor de bijdrage aan het KpVV € 40.000,-- hoger dan in de Voorjaarsnota was voorzien. Tevens werken we een investeringsplan uit voor verdere digitalisering van ons meetpuntensysteem. Gelet op het voorziene belang van fietsen gaan we ook eenmalig extra investeren in een verbeterde fietsmonitor (€ 50.000,--)

en bijdragen aan overige projecten met derden (€ 50.000,-). Verder voorzien we onderzoekskosten voor luchtvaart en logistiek.

Wegen en vaarwegen

De beheer- en onderhoudsactiviteiten voor Wegen en Vaarwegen maken onderdeel uit van programma 4: Mobiliteit en Bereikbaarheid. Het programma heeft als ambitie dat de provincie Drenthe in alle opzichten optimaal bereikbaar is. Vanuit het perspectief van beheer en onderhoud betekent dit dat de activiteiten zijn gericht op een goede beschikbaarheid voor en een veilige doorstroming van het (vaarweg-)verkeer en er aandacht is voor een aantrekkelijke en gezonde omgeving rondom wegen en vaarwegen.

In het beleidsplan zijn de kaders vastgelegd hoe het beheer en onderhoud van de wegen en vaarwegen plaatsvindt. Op basis van deze beleidskaders staan in het afzonderlijke beheerplan de beheer- en onderhoudsactiviteiten beschreven. De daaruit volgende programmering en benodigde financiën zijn vervolgens opgenomen in het Meerjaren Onderhoudsprogramma (MJOP) 2021-2026.

Voor het jaar 2022 gaat het concreet om de volgende projecten:

Groot onderhoud

Wegnummer	Lengte onderhoudsvak (km)
F386	1,4
F863	4,1
N34	1,0
N371	3,3
N373	14,0
N374	6,4
N376	4,2
N379	1,7
N386	3,5
N391	0,6
N851	2,4
N853	3,1

Onderhoud aan bruggen en sluisen

Onderhoud aan beweegbare bruggen en sluisen

Drentse Hoofdvaart:

1e Uffelterbrug

Van Liersbrug

Geeuwenbrug

Haarsluis

Hoogeveensche Vaart:

Rogatsluis

Staphorster Stouwe

Haarsluis

Verlengde Hoogeveensche Vaart:

Kerkbrug

Noord Willemskanaal:

Brug over sluis Vries

Stieltjeskanaal:

Drieklapsbrug

Stieltjeskanaalsluis

Vervanging van beschoeiing

Vervangen van beschoeiing (veelal doorloop in 2023)

Hoogeveensche Vaart ter hoogte van de fietsbrug Krakeel en de industriehaven Hoogeveen WZ,

Stieltjeskanaal t.h.v. Stieltjessluis – Huttenheugte,

Stieltjeskanaal t.h.v. Jan Kuipersbrug – Bentheimerbrug

Verlengde Hoogeveensche Vaart t.h.v. Geesbrug en Noordscheschut.

Voor nadere informatie wordt verwezen naar de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Dit is in 2022 aan dit programma gedaan:

Van beleid naar uitvoering

De vijf beleidsdoelen (of pijlers van beleid) uit het Mobiliteitsprogramma (MP) 2021-2030 zijn in 2022 helemaal uitgewerkt in Uitvoeringsprogramma's die financieel en planning technisch lopen tot en met 2026. In 2021 was al een regionaal mobiliteitsplan duurzaamheid (RMP) uitgewerkt en in 2022 vastgesteld. Hierin zijn bestaande uitvoeringsplannen van provincie en gemeentes opgenomen. Inclusief de werkgeversaanpak 'Drenthe reist duurzaam'. Aan een update: het RMP 2.0 wordt nog gewerkt. Dit zal een concreet uitvoeringsprogramma voor de komende jaren moeten gaan bevatten.

Toegankelijke en veilige bereikbaarheid

Na een jarenlange daling, neemt het aantal verkeersslachtoffers de laatste tijd helaas weer toe. Uit de verkeersveiligheidsanalyse van Drenthe blijkt dat met name de thema's veilige infrastructuur, kwetsbare verkeersdeelnemers, snelheid en afleiding in het verkeer knelpunt zijn. Op deze thema's zijn onze ambities en maatregelen gericht op het vergroten van de verkeersveiligheid in Drenthe. Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid Drenthe (SPVD) is dit jaar vastgesteld na nauwe samenspraak met het de Mobiliteitsraad Drenthe. Het plan is ook een doorvertaling van het Rijks Strategisch Plan Verkeersveiligheid. De geraamde investeringen in de periode 2022-2026 bedragen €37 miljoen. Naast inzet op educatie (campagnes), innovatie en handhaving wordt veel geïnvesteerd in aanpassingen van wegen en fietspaden (breedte weg/fietspad en kwaliteit van de berm) in reconstructies van bestaande situaties op N-wegen. Bij nieuwe aanleg gelden dezelfde uitgangspunten. Met het oog voor snelheidsverschillen (als op fietspaden) en 'vergevingsgezinde' bermontwerpen.

Voor wat betreft de projecten die vallen binnen deze pijler, zijn in 2022 de nieuwe op- en afrit van de N34 bij Klijndijk opgeleverd. In 2022 heeft vanwege onder meer overleg met stakeholders en de sterk gestegen prijzen een gedeeltelijke bijstelling van de plannen in het kader van Emmen Bereikbaar plaatsgevonden. Uitgangspunt hierbij was, op basis van het beschikbare budget een zo groot mogelijk rendement te behalen op het vlak van de verbetering van de doorstroming en verkeersveiligheid. Wijzigingen zijn onder meer dat ter hoogte van het bedrijventerrein Bargermeer de situatie gelijkvloers blijft en dat de snelheid op de Rondweg 70 km/h blijft. Het jaar 2022 is gebruikt voor een aantal benodigde en soms verdiepende onderzoeken in het kader van de (gedeeltelijke) verdubbeling van N34.



Fly-over Rondweg Emmen

Fiets als duurzaam alternatief

Voor de beleidsdoelstellingen rond Fiets is een Uitvoeringsagenda in PS vastgesteld (de Fietsagenda) nadat eerst PS op basis van een Uitgangspuntennota Fiets de opdracht aan het college had gespecificeerd, waarbij vooral het accent werd gelegd op de veiligheid van fietsers. Naast het doel om meer mensen op de fiets te krijgen (bijvoorbeeld in het woon-werkverkeer) zijn veilige paden een aandachtspunt. Door grotere snelheidsverschillen zal het ontwerp van fietspaden veranderen. We zetten vooral in op goede (door)fietsverbindingen van en naar de centra. Dit in nauw overleg met gemeenten. We dragen ook bij door subsidieregelingen. Naast inzet op doorfietsroutes wordt vanuit de Fietsagenda ingezet op 1) realisatie van ontbrekende schakels in het hoofdfietsnetwerk, 2) gebiedsgerichte maatwerkplannen voor recreatieve fietsinfrastructuur en 3) lokale aanpak van verkeersveiligheid op de fiets. We vorderen gestaag met de Groene As, de doorfietsroute Assen-Groningen, waarbij overigens waterbouwkundige kwesties ons voor grote uitdagingen stellen.



Opening fietsbrug

Een adequaat openbaar vervoer

Nog steeds gaat het OV gebukt onder de gevolgen van de COVID-maatregelen. Hoewel de weg terug is gevonden is het OV gebruik nog niet op het gewenste niveau. Via steunmaatregelen is het OV financieel in de benen gehouden. Maar ook moesten er maatregelen worden genomen om de kosten te beheersen. Personeelskrapte, verzuim en gestegen prijzen deden ook een aanslag op het prestatieniveau van het OV.

Samen met de provincies Fryslân, Groningen en de gemeenten Emmen, Assen, Groningen en Leeuwarden is een noordelijke uitwerking gemaakt van het landelijke Toekomstbeeld openbaar vervoer (TBOV) 2040: De Ontwikkelagenda OV Noord-Nederland. Drenthe verzorgde de projectleiding. Deze ontwikkelagenda is voor ons het kader voor projecten en maatregelen rond openbaar vervoer in Noord Nederland en dus ook in onze provincie.

Begin 2022 is samen met het Rijk deel B van het Deltaplan voor het Noorden opgeleverd. Dit bevat onder andere een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA). Van de 3 spoorlijnen die het Deltaplan bevat (Lelylijn, bestaand spoor en Nedersaksenlijn) scoort de Nedersaksenlijn relatief het hoogst.

Samen met de provincies Groningen en Overijssel, acht gemeenten en diverse andere organisaties (o.a. stichting Nedersaksenlijn) hebben we een nadere uitwerking gemaakt van plannen rond de Nedersaksenlijn. Deze uitwerking heeft geresulteerd in een bidbook dat is aangeboden aan de betrokken bewindslieden in het kabinet. Het bidbook bevestigt een hoog maatschappelijk rendement voor de regio. In het MIRT overleg eind 2022 is door de Tweede Kamer voltallig ingestemd met een motie om een MIRT-onderzoek naar de Nedersaksenlijn uit te voeren. In het kader van het MIRT is voorts ingezet op een concrete verbetering van het bestaand spoor nabij station Meppel. Ten aanzien van Emmen-Rheine is in 2022 veel werk verricht en concrete voortgang geboekt. In september is door alle betrokken partijen een intentieovereenkomst ondertekend.

Mobiliteit op Maat

Ter ondersteuning van de OV-ontwikkelagenda is een Uitvoeringsprogramma Mobiliteit op Maat vastgesteld, met een investeringsprogramma tot en met 2026. Het betreft investeringen in (digitale) informatie over OV, OV-knooppunten (OV-hubs), stallingen, parkeervoorzieningen en logistieke (pakket)diensten. Ook worden diverse experimenten gedaan met deelmobiliteit, zoals in deelfietsen en deelauto's. Deze activiteiten doen we in nauwe samenwerking met de provincie Groningen en het OV bureau.

Na een uitgebreide consultatie hebben we de conclusie moeten trekken dat het draagvlak en de noodzaak voor een OV-knooppunt met parkeervoorzieningen ter hoogte van Yde – de Punt onvoldoende is om tot realisatie over te gaan. In 2022 is gestart met de pilot deelauto's Noord-Drenthe/N34. Op diverse locaties komt een deelauto te staan; de komende 2 jaar gaan we inzicht opdoen in de succes- en faalfactoren van deelauto's in het dorpen en het buitengebied. Dit doen we samen met de Rijksuniversiteit Groningen en de exploitant van de deelautopilot.

Duurzaamheid en innovatie

Begin 2022 hebben alle colleges in Drenthe het RMP 1.0 vastgesteld en is tevens afgesproken om toe te werken naar een RMP 2.0. Dit omvat een uitvoeringsprogramma, gericht op de transitie naar duurzame mobiliteit en reductie van CO₂-uitstoot. In 2022 zijn belangrijke stappen gezet om een nieuwe aanbesteding voor publieke laadpalen in de provincies Groningen en Drenthe mogelijk te maken. Het betreft de periode 2023-2026, waarin er 1800 publieke laadpalen in Drenthe bij moeten komen. Naast de meeste Groningse gemeenten doen alle Drentse gemeenten mee. Om duurzame mobiliteit in planvorming en uitvoering te borgen is in 2022 gewerkt aan de totstandkoming van een Drents Ambitieweb Duurzaam GWW. Via 'Drenthe reist duurzaam' is de werkgeversaanpak in onze provincie uitgerold. Doel is het vergroenen van zakelijke en woon-werkkilometers c.q. minder CO₂-uitstoot.

Kerntaken onderzoek en samenwerking

Via samenwerking in IPO verband hebben we veel inzet gepleegd op het dossier Betalen naar gebruik. Het voornemen van het kabinet om te komen tot een soort vlaktaks (tarief per kilometer), waarbij differentiatie in tijd en plaats wordt uitgesloten, kent veel onzekerheden over de eerlijkheid (stad versus platteland) en de uitvoerbaarheid van deze vorm van heffing. In regio Drenthe-Groningen heeft het KpVV (Kennispatform Verkeer en Vervoer) met deze provincies en IPO een verkennend onderzoek gedaan dat veel vraagtekens zet bij de effectiviteit en eerlijkheid van de vlaktaks. Het onderzoek is ook naar PS gestuurd en is ook landelijk opgepakt in studie van het Kennisinstituut Mobiliteit (IenW).

In 2022 zijn we gestart met het maken van en opstellen van een dashboard mobiliteitsdata. Mobiliteitsdata zoals bijvoorbeeld wegintensiteiten, het gebruik van carpoolplaatsen, fietstelgegevens, in- en uitcheckers van het OV, ongevalsdata of CO2-uitstoot van de eigen vloot komen samen op één plek. Waar mogelijk vindt hier ook een automatische update van de data plaats. Naast uniformering en eenduidige ontsluiting is een belangrijk doel hiervan ook het streven om meer datagedreven te werken.

Wegen en Vaarwegen

In 2022 is op de hoofdrijbanen inclusief toe- en afritten ruim 34 km deklaag vervangen. Tevens is ongeveer 7 km fietspad van nieuw asfalt voorzien en is ongeveer 3 km fietspad voorzien van een nieuwe constructie van beton.

In 2022 zijn gemiddeld 57 lichte bergingen (personenauto's/motoren) per maand en 5 zware bergingen (vrachtauto's/bussen) per maand afgehandeld.

Naast de reguliere kosten hebben we te maken gehad met enkele bijzondere situaties die fors op het budget hebben gedrukt, te weten:

- De naweën van een ongeval met een defensievoertuig tegen een fietsbrug, huur van barriers en omleidingsroutes;
- Drie stormen in het voorjaar met forse stormschade aan de infrastructuur;
- Een grootschalige wegdekreiniging als gevolg van een vrachtauto die varkensvet heeft verloren op de N34 en N391.

Groot Onderhoud bruggen en sluisen

Het groot onderhoud aan de Van Liersbrug, Geeuwenbrug, Haarsluis, Drieklapsbrug en de brug over sluis Vries zijn uitgevoerd in 2022.

In 2023 zullen worden uitgevoerd: het groot onderhoud aan 1^e Uffelterbrug, 2^e Uffelterbrug, Havelterbrug, Kerkbrug en Staphorster Stouwe-brug en de vervanging van de sluisdeuren Stieltjeskanaalsluis.

Vervanging beschoeiing

In 2022 is circa 3 kilometer beschoeiing vervangen langs de Drentsche Hoofdvaart (traject Wittelte-Uffelte). Ten aanzien van vervanging beschoeiing zijn er trajecten in uitvoering gestart in 2022 met doorloop in 2023, zijnde Verlengde Hoogeveensche Vaart en Stieltjeskanaal, in totaal circa 6 kilometer (omgeving Erica, Klazienaveen en Nieuw Amsterdam).

Nieuwe trajecten waar vervanging wordt voorbereid voor start van de uitvoering in 2023 en 2024 zijn gelegen in de Hoogeveensche Vaart en het Stieltjeskanaal.

Successen

- 3 uitvoeringsprogramma's van het Mobiliteitsprogramma Drenthe 2030 zijn vastgesteld. De Fietsagenda 2022-2026, het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2022-2026 en de Agenda Mobiliteit op Maat (2022 - 2026) zijn vastgesteld en bijbehorende investeringsmiddelen beschikbaar gesteld
- Aansluitingen Klijndijk en Odoorn-Noord N34 opgeleverd
- Samen met het Rijk is deel B van het Deltaplan voor het Noorden opgeleverd
- Het bidbook Nedersaksenlijn is opgesteld
- Ontwikkelagenda Openbaar Vervoer in Noord-NL is opgeleverd
- Intentieovereenkomst met Rijk, ProRail, Niedersachsen, Grafschaft Bentheim, Bentheimer Eisenbahn ondertekend over spoorlijn Emmen-Rheine
- Besluitvorming MM Bereikbaar: beide colleges (B&W en GS) hebben, op basis van de o.a. de uitkomsten van het participatieproces, de uitgangspunten voor de Rondweg in de financiële kader bijgesteld.

- Samen met de Drentse gemeenten is begin 2022 het RMP 1.0 opgeleverd (het regionaal mobiliteitsprogramma)

Knelpunten

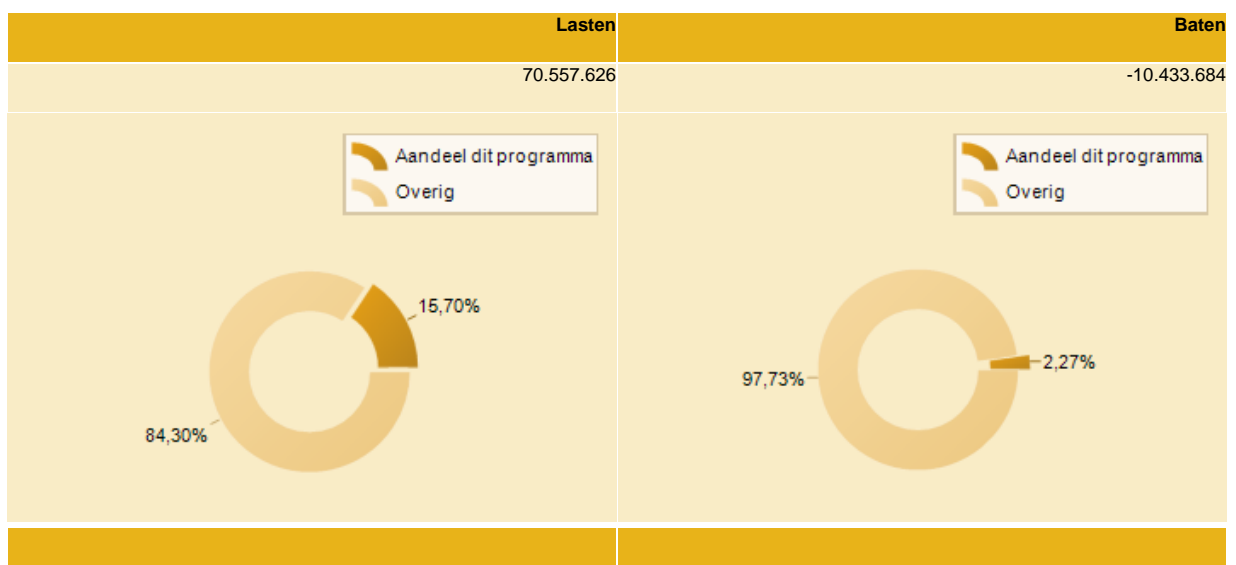
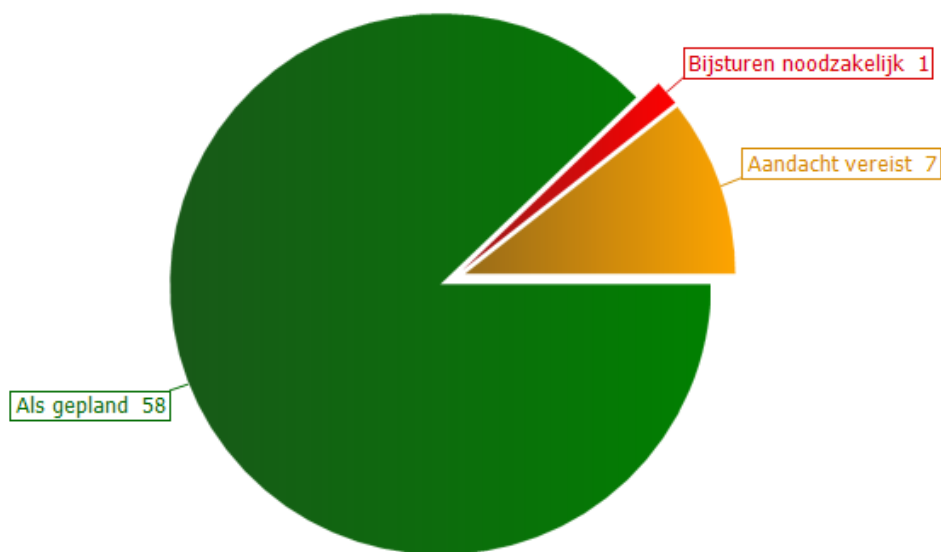
- Krapte op de arbeidsmarkt, beschikbaarheid grondstoffen en materialen hebben geleid tot stijgende prijzen. Door de oorlog in Oekraïne zijn de prijzen echter exponentieel gestegen.
- Stikstof kan de uitvoering van projecten belemmeren.
- Verkeershandhaving van snelheden als sluitstuk is lastig, de politie heeft het druk en er is minder prioriteit op extra controles.
- Werkdruk bij gemeenten: er is steeds minder tijd hebben om dossiers te bemensen en aandacht te geven. Dit geldt in ieder geval voor verkeerseducatie, doortrappen, handhaving en laadpalen.

Toelichting programma

Veruit de meeste dagelijkse verplaatsingen vinden plaats binnen de regio. Een goede regionale bereikbaarheid is daarmee een belangrijke taak voor de provincies. Zij zorgen voor goed regionaal vervoer. Provincies zijn verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van verbindingswegen, tunnels en bruggen. Daarnaast bepalen provincies welke bedrijven het regionale bus- en treinvervoer in de provincie verzorgen.

Stand resultaten

Van de resultaten binnen dit programma is hier de status van de resultaten weergegeven. Op resultaatniveau is de afwijking toegelicht binnen de doelstelling.



	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil
Totaal lasten	62.833.748	68.675.827	72.750.462	70.557.626	2.192.836
Totaal baten	-39.701.120	-7.180.700	-8.536.454	-10.433.684	1.897.230
Saldo	23.132.628	61.495.127	64.214.008	60.123.942	4.090.066

Beleidsopgave: 4.5 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting	
214501 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid	Uitvoeren van campagne op de N34, N391 en N381 gericht op keren en inhalen en afleiding in het verkeer	Gaat zoals gepland, geen bijzonderheden. Naast inhoudelijk is ook veel aandacht besteed aan monitoren effect (bij alle campagnes)	✓	
	Programma Gedragsbeïnvloeding Verkeersveiligheid met voorlichtingscampagnes, educatieprogramma's en trainingen	Uitgevoerd volgens planning, kosten hoger dan verwacht. Zoals in het Strategisch plan verkeersveiligheid (SPV) aangegeven, is er een aantal risicovolle thema's verkeersveiligheid in Drenthe waarop we meer moeten inzetten om de veiligheid te vergroten. Daarom is er extra inzet gedaan op o.a. het onderwerp afleiding in het verkeer (MONO) voor de fietser en de automobilist. Ook hebben we dit jaar meer ingezet op het thema BOB en lachgas o.a. vanwege de berichten die partners, waaronder de politie, aan ons doorgaven in de loop van het jaar.	✓	
	Afstemming met OM, Politie en wegbeheerders over handhaving	Er is afstemming, volgend jaar meer doen met communicatie zoals afgesproken in het SPV.	✓	
	Aanbesteding Norgervaart (N373) in samenwerking met gemeente Assen, Noordenveld en Midden-Drenthe	- Verkeersbesluit is weliswaar genomen, maar leverde 8 bezwaren op. Hierover zijn we nu in gesprek met de bezwaarmakers en zullen waarschijnlijk een nieuw besluit gaan opstellen. - Beheer- en eigendomsgrenzen: hierover is duidelijkheid. Echter is de financiële bijdrage van het waterschap nog onzeker. Wij zijn hierover met het waterschap in gesprek.	!	Momenteel worden nieuwe berekeningen uitgevoerd door een adviesbureau waarmee duidelijk wordt in welke mate we de norm overschrijden en welke maatregel(en) mogelijk zijn om dit probleem op te lossen. Meest kansrijk is naar verwachting een vorm van saldering.
	Definitief ontwerp en aanbestedingsplan reconstructie Norgerbrug en ontsluiting Kloosterveen in samenwerking met gemeente Assen en Midden-Drenthe is afgerond	Er zijn twee varianten opgeleverd. Begin 2023 vindt bestuurlijk overleg plaats over de varianten, om een keuze te kunnen maken.	✓	
	Omgevingsproces verbeteren verkeersveiligheid N371 in Hoogersmilde is afgerond	De werkzaamheden zijn afgerond.	✓	
	Uitvoering ongelijkvloerse aansluiting van de N391 bij Emmerschans	Het project is opgeleverd. De afronding (financieel en inhoudelijk) loopt.	✓	
	Onderzoek alternatieven gedeeltelijke verdubbeling N34 inclusief verkeersplein Gieten in MER-studie	De onderzoeken zijn in uitvoering.	✓	
	Aanbesteding en uitvoering aansluiting Klijndijk en Odoorn-Noord Aanbestedingen. Start Odoorn juni 2021. Gereed maart 2022. Start Klijndijk september 2021. Gereed juni 2022	Beide projecten zijn gereed. Bij Klijndijk zijn problemen met de breedte van de Sleneweg. Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden tot verbreding van deze weg.	✓	
			!	

Vorbereiding van twee veilige oversteeken N375 (oversteeken bij Berghuizen en Gijsselte).	Het is gebleken dat de beoogde maatregelen veel meer geld kosten (€ 10 miljoen i.p.v. € 4 miljoen).		Er zijn alternatieve maatregelen, passend binnen het beschikbare budget, voorgesteld. De gemeenteraad neemt begin 2023 een besluit over de uiteindelijke maatregelen.
Vorbereiding rotonde N372-Dwaziewegen	De voorbereiding is opgestart.	✓	
Uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid (SPV Drenthe) uitwerken in samenwerking met gemeenten in de Mobiliteitsraad Drenthe. Dit leidt tot maatregelen en afspraken m.b.t. programma gedrag, verkeershandhaving en aanpassen infrastructuur.	Een door PS vastgesteld SPV Drenthe inclusief uitvoeringsprogramma 2022-2026.	✓	
Afstemmen met alle gemeenten, uitvoeren en monitoren subsidieregeling Veilig en Bereikbaar Drenthe	De regeling loopt over een periode van vier jaar waarin gemeenten aanvragen kunnen indienen. Verschillende gemeenten hebben (deels) al gebruik gemaakt van het voor hen beschikbare budget.	✓	
Realisatie fietstunnel en turborotonde in de N375 ter hoogte van de watertoren Meppel	Samen met de gemeente Meppel werken we aan de realisatie van de fietstunnel en turborotonde. De toekenning van een subsidie van € 28 miljoen van het Rijk, in het kader van de woningbouwversnelling, biedt kansen voor een versnelde aanleg van de stadsentree met een aansluiting op de N375. Omdat dit ook gevolgen heeft voor het ontwerp van de fietstunnel, werken we momenteel het geheel integraal uit samen met de gemeente.	✓	
Realisatie turborotonde als nieuwe aansluiting N371/N375 bij Meppel	Samen met de gemeente Meppel werken we aan de realisatie van de fietstunnel. De toekenning van een subsidie van € 28 miljoen van het Rijk, in het kader van de woningbouwversnelling, biedt kansen voor een versnelde aanleg van de stadsentree met een aansluiting de N375. Omdat dit ook gevolgen heeft voor het ontwerp van de fietstunnel, werken we momenteel het geheel integraal uit samen met de gemeente.	✓	
Uitvoeren afspraken BO MIRT knooppunt Hoogeveen (A28/A37) onder verantwoordelijkheid van het Rijk	Er moet een projectleider worden gezocht door het Rijk. In 2022 is geen geschikte programmaleider door het Rijk gevonden.	!	De provincie Drenthe heeft aangeboden ook op zoek te gaan naar een programmamanager.
Uitvoering omgevingsproces, projectplannen en deelprojecten bereikbaarheidsakkoord N391 en N862	Het project is uitgevoerd.	✓	Er is wel enige vertraging in het participatieproces door corona. Daarnaast moeten vanwege een recente uitspraak van de Raad van State de gevolgen van stikstof opnieuw in kaart worden gebracht.

Beleidsopgave: 4.6 Mobiliteit op maat

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting	
214601 Mobiliteit op maat	Doorontwikkelen van 22 overstap knooppunten tussen openbaar en publiek vervoer (hubs) gericht op het vergroten van het mobiliteitsaanbod met innovatieve concepten zoals deelfietsen en stallingen	In 2022 is het hub-programma een nieuwe fase ingegaan. De nadruk ligt steeds meer op het realiseren van een inclusief netwerk van bereikbare voorzieningen. De mobiliteit is hierbij een middel, maar geen doel op zich. In 2022 zijn er grote stappen gemaakt rond de hub Roden. Het busstation en de bibliotheek vormen straks een ontmoetingsplek voor de bewoners en bezoekers van Roden en herbergt een groot aanbod van sociaal maatschappelijke voorzieningen. In 2022 is ook het uitvoeringsprogramma Mobiliteit op Maat goedgekeurd door Provinciale Staten van Drenthe. Dit geeft richting aan de verdere ontwikkeling van de hubs en deelmobiliteit en met de bijbehorende budgetten kunnen de volgende stappen worden gerealiseerd.	✓	
	Implementatie deelauto's op de hubs Westlaren, Annen, Gieten en Borger	De deelauto's worden in gezamenlijke opdracht van de Regio Groningen Assen en de provincie Drenthe op dertien locaties geplaatst. De vier hubs Westlaren, Annen, Gieten en Borger maken daar onderdeel van uit. In 2022 zijn op de hub Gieten en in Eelde en Hoogezand deelauto's geplaatst.	✓	
	Onderzoek naar gebruik, effecten en waardering pilot deelauto's	De Rijksuniversiteit Groningen heeft een onderzoeksopzet opgeleverd en een nulmeting uitgevoerd. Op basis hiervan worden ook de vervolgonderzoeken uitgevoerd. De eerste twee deelauto's zijn geplaatst en in gebruik. De gebruikers zullen gevraagd worden naar hun ervaringen en verbeterpunten.	✓	
	Realisatie nieuwe carpoolplaats bij Beilen Noord (N381) vanwege capaciteitstekort bestaande carpoolplaats	De carpoolplaats is gerealiseerd.	✓	
	Het verbeteren van de fietsvoorzieningen (stallingen/kluizen) op de Hubs Meppel en Emmen	De uitbreiding fietsenstalling bij het NS-station van Meppel wordt binnenkort gerealiseerd. Over de uitbreiding van de fietsenstalling bij het station in Emmen vinden nog gesprekken plaats.	✓	
	Aanbesteding OV-knooppunt De Punt na vaststelling bestemmingsplan door gemeente Tynaarlo	In september 2021 is de Europese aanbesteding afgerond. Hierbij is sprake van een Twee-fasen-contract (bouwteamconstructie). In de ontwerpfase van het bouwteam is een oplossing gevonden voor de stikstofproblematiek. Het verkrijgen van de benodigde vergunningen (waaronder onherroepelijk bestemmingsplan) is een go/no-go om over te gaan naar de uitvoeringsfase.	✗	In september 2022 hebben GS aangegeven over te gaan tot een heroverweging van het plan en dit aan uw Staten voor te leggen. Zie Statenuitvoering 2023-94 Heroverweging transferium De Punt.
	Regeling Versnellingsmaatregelen bus voor efficiënter / goedkoper busnetwerk incl. haltevoorzieningen	Dit heeft de continue aandacht van het OV-bureau Groningen-Drenthe. Daar waar het kan, wordt gekeken of en hoe een efficiency-slag gemaakt kan worden.	✓	

Beleidsopgave: 4.7 Fiets als duurzaam alternatief

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
214701 Fiets als duurzaam alternatief	Realisatie deeltraject Yde/de Punt - Witte Molen als onderdeel van de doorfietsroute Assen – Groningen (de Groene as)	Dit is in voorbereiding. Realisatie gedeeltelijk in 2023.	✓
	Planuitwerking traject Onlandweg – Groningerweg als onderdeel van de doorfietsroute Assen – Groningen (de Groene as) inclusief fietstunnel Vriezerbrug	In de gemeente Tynaarlo heeft besluitvorming plaatsgevonden over de fietstunnel Vriezerbrug. De tunnel wordt nu verder uitgewerkt in samenspraak met de stakeholders.	✓
	In samenwerking met onze partners start uitwerking van drie (door)fietsroutes in het kader van de Fietsagenda	De fietsagenda is in september vastgesteld door PS. Met verschillende gemeenten voeren we gesprekken over planvorming en realisatie van doorfietsroutes.	✓
	In samenwerking met onze partners twee onderzoeken/tracéstudies uitvoeren naar nieuwe of verbeterde fietsverbindingen gericht op één van de steden in Drenthe	De fietsagenda is in september vastgesteld door PS. Met verschillende gemeenten voeren we gesprekken over planvorming en realisatie van doorfietsroutes.	✓

Beleidsopgave: 4.8 Adequaat openbaar vervoernetwerk

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
214801 Adequaat openbaar vervoernetwerk	Lobby voor snellere verbinding met de Randstad en hogere frequentie van de spoorverbinding Zwolle-Groningen, lobby voor vervolgonderzoek naar de haalbaarheid van de Nedersaksenlijn	Brede lobby met veel partijen voor beide projecten.	✓
	Uitvoering OV-concessie busvervoer door OV-bureau Groningen-Drenthe 2020-2029	De concessie is uitgevoerd.	✓
	Project Spoor Zwolle Herfte inclusief knoop Herfte	Het project is afgerond.	✓
	Uitvoering concessie Vechtdallijnen 2018- 2028	De concessie is uitgevoerd.	✓
	Uitwerking voorkeursvariant Emmen – Rheine. Streven is dat het laatste deel van de spoorverbinding in 2025 in gebruik is (Coevorden – Neuenhaus).	Op 26 september hebben zes partijen (Bentheimer Eisenbahn, Landkreis Grafschaft Bentheim, Niedersachsen, ProRail, Ministerie van IenW en provincie Drenthe) gezamenlijk een intentieverklaring ondertekend. In 2022 heeft uitwerking plaatsgevonden, op o.a. de volgende onderdelen: - Juridische status BE-infra in NL (duidelijkheid verkregen) - Treinbeveiliging (onderzoek Duitse treinbeveiliging op ProRail infrastructuur afgerond) - Infrastructuur BE in NL (Verkenning is afgerond) - Integraal technisch en operationeel concept (opgesteld) - Infrastructuur ProRail (Planuitwerking gestart) - Exploitatie (nadere uitwerking exploitatiekosten heeft plaatsgevonden) - Dienstregeling (update analyse uitgevoerd) - Materieel	✓
		✓	

	Uitwerking Deltaplan voor het Noorden	Begin maart is deel B - gezamenlijke analyse Deltaplan voor het Noorden - opgeleverd. Het Deltaplan voor het Noorden bevat drie spoorverbindingen. In november 2022 zijn in het MIRT procesafspraken gemaakt voor de Lelylijn, is het bidbook Nedersaksenlijn aangeboden en zijn voorstellen ingediend voor verbeteringen op korte termijn voor het bestaand spoor (Zwolle-Meppel).		
	Vervolg resultaten MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) studie naar het verkorten van de reistijd voor de bestaande spoorverbinding en het verbeteren van de robuustheid.	Naar aanleiding van het MIRT 2022 is tijdens de begrotingsbehandeling van I&W een financiële bijdrage toegezegd voor een extra perronspoor in Meppel (€ 35 miljoen). De gevraagde bijdrage voor de verdere robuustheid van het spoor is door een efficiënt lobbytraject bij alle stakeholder goed bekend, maar is een blijvend aandachtspunt.	✔	
	Vervolg Toekomstbeeld OV 2040; uitwerking knooppunten / Hubs	Uitvoeringsprogramma Mobiliteit op Maat 2022-2026 vastgesteld.	✔	
	Vervolg stap Nedersaksenlijn / socio-economische effecten (met provincies Groningen en Overijssel)	Het Bidbook Nedersaksenlijn is op 1 november in elf colleges vastgesteld. Op 10 november is het bidbook aangeboden aan de staatssecretaris van IenW.	✔	
	Regeling veiligheid spoorwegovergangen	Er is gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van de ambitie van ProRail om in 2023 openbaar toegankelijke NABO's (niet actief beveiligde overwegen) op het reizigersnet in ons land aan te pakken. Een aantal hiervan ligt in Drenthe.	✔	
	Onder verantwoordelijkheid van ProRail realiseren spoorboog Hogeveen	Door problemen levering materiaal kon aannemer in 2022 het project niet afronden.	⚠	Gezocht wordt naar een geschikte datum in 2023 om gedurende een treinvrije periode van circa vijftien dagen het project af te ronden. Met NS is afgesproken dat na realisatie de tijdswinst direct in de dienstregeling wordt ingeboekt.
	Onderzoek naar goederenaansluiting GETEC Park Emmen, als alternatieve oplossing voor de 'Uitbreiding opstelcapaciteit Emplacement Emmen' ten behoeve van spitsreinen tussen Emmen en Zwolle.	Het onderzoek is afgerond. Alternatieve oplossing op GETEC park financieel niet haalbaar.	✔	
	Het optimaliseren van de dienstregeling van het OV	Dit heeft de continue aandacht van het OV-bureau voor wat betreft de bussen in Drenthe. (Zeker in 2022 diende als gevolg van de afname in reizigersopbrengsten én personeelsuitval door ziekte de dienstregeling aangepast en geoptimaliseerd te worden). Voor wat betreft de Vechtdallijn is de start van de middagspitstrein van en naar Coevorden met een uur vervroegd.	✔	
	Lobby voor Rijksfinanciering 2022 van mindere opbrengsten door de Covid-19-maatregelen	Voor geheel 2022 heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een Beschikbaarheidsvergoeding voor het openbaar vervoer beschikbaar gesteld.	✔	

Beleidsopgave: 4.9 Duurzame oplossingen en innovatie

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
214901 Duurzame oplossingen en innovatie	Experimenten met innovatieve concepten waaronder deelmobiliteit, autonoom vervoer (ATNorth), drones (DroneHub), het gebruik van data (MaaS-app) en slimme oplossingen voor schone bevoorrading (Surflogh)	De Maas pilot afgerond, een voorstel voor eventueel vervolg is gedaan.	✓
	Uitvoeringsagenda regionaal mobiliteitsplan duurzaamheid (RMP) in afstemming met gemeentes, als uitwerking van het klimaatakkoord.	De samenwerking in het kader van de klimaatafspraken is verder geconcretiseerd naar aanpak en maatregelen.	✓
	Realiseren duurzame laad- en tankinfrastructuur op basis van behoefte en gebruik, uitrol Regionale aanpak laad- en tankinfrastructuur	Laadstrategie Drenthe opgesteld, onderzoek in kader van RAL (snelladen, semi-publiek, logistiek) afgerond. Vanuit het publieke deel zijn inmiddels ongeveer 300 palen op straat geplaatst.	✓
	Verbeteren CO2 prestatie in investering en aanbesteding, waaronder toepassen van integraal afwegingskader Duurzaam Grond Weg- en Waterbouw, CO2 monitor.	Generiek ambitieweb uitgewerkt voor toepassing in projecten.	✓
	Stimuleren duurzame mobiliteit(skeuze) en duurzame vervoersalternatieven, waaronder uitrol werkgeversaanpak, Drenthe Reist Duurzaam	Meer bedrijven/vestigingen actief betrokken bij DRD. Uitbreiding DRD naar doelgroep onderwijs.	✓
	Stimuleren duurzame alternatieven en zero emissie (ZE) logistiek, waaronder uitrol activiteiten op basis van Noordelijke Agenda Logistiek, logistieke hubs en ZE vervoer.	Prognose en aanpak logistiek uitgewerkt in relatie tot Europese subsidietrajecten.	✓

Beleidsopgave: 4.10 Kerntaken onderzoek en samenwerking

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2141001 Kerntaken onderzoek en samenwerking	Provinciaal luchtvaartbeleid als uitwerking van nationale luchtvaartnota en lobby luchtruimherziening is geactualiseerd.	Het provinciaal luchtvaartbeleid is nog niet geactualiseerd; pas eind 2022 heeft het Rijk een Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening genomen.	⚠ De Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening van het Rijk vormt het vertrekpunt voor de actualisatie van het provinciaal luchtvaartbeleid. Deze wordt voor 2023 voorzien.
	Monitoring verkeers- en vervoersdata en publicatie via Drenthe in Cijfers en de website van het OV-bureau, analyseren en zo mogelijk verwerken in (nieuw) beleid	Ten behoeve van meer datagedreven werken is een Plan van Aanpak opgesteld en wordt gewerkt aan een dashboard Mobiliteit met kerngegevens die voor de verschillende pijlers uit het Mobiliteitsprogramma van belang zijn.	✓
	Samenwerking binnen Port of Zwolle voor een goede bereikbaarheid over water van Zwolle, Kampen en Meppel	De samenwerking Port of Zwolle is voortgezet.	✓
	Versterken Emmen Coevorden logistieke regio (profilering dry port)	De samenwerking in de regio is voortgezet.	✓

Beleidsopgave: 4.11 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2141101 Veilige en beschikbare wegen	Vast onderhoud groen: het maaien van circa 5,6 miljoen m2, kappen & planten, vuilafvoer, reiniging	Het onderhoud is conform planning uitgevoerd.	✓
	Operationeel Verkeersmanagement: afhandelen van calamiteiten, uitvoeren van Incident Management op de belangrijkste wegen	Veel kosten gemaakt bij calamiteiten, afhandelen van ongevallen. Een groot deel betreft verhaalbare schade.	✓
			✓

	Vast onderhoud wegen: kleine reparaties aan de wegen, herstel van schades	Het niet planbaar onderhoud aan wegen (vast onderhoud) is uitgevoerd.		
	Vast onderhoud kunstwerken: kleine reparaties aan bruggen, sluisen en tunnels, herstel van schades	Alle beweegbare bruggen en sluisen en wat daaraan verbonden is worden regelmatig onderhouden en geïnspecteerd. Onder vast onderhoud vallen ook de contracten van videomanagementsystemen en het netwerk.	✓	
	Groot onderhoud wegen: het vervangen van de deklaag op een aantal trajecten. In totaal wordt 47 km weg en 6,7 km fietspad van groot onderhoud voorzien in 2022.	Het geplande groot onderhoud aan de wegen is conform jaarplanning uitgevoerd.	✓	
	Groot onderhoud groen: het snoeien van bomen en struiken	Het groot onderhoud groen is uitgevoerd.	!	€ 125.000,- tekort door duurdere aanbesteding voor de periode 2022 -2025 met hogere eenheidsprijzen i.v.m. hogere brandstofkosten.
	Groot onderhoud kunstwerken: onder meer viaduct de Knijpe, Rheeveeld, Anlooergeer en Vriezerbrug.	Alle geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd	✓	
2141102 Veilige en beschikbare vaarwegen	Operationele bruggen en sluisen: vast onderhoud aan beweegbare kunstwerken, uitbesteed aan prov. Groningen	Alle beweegbare kunstwerken zijn onderhouden en beschikbaar	✓	
	Vervangingskrediet Kunstwerken 2011-2030: Van een sluis worden de sluisdeuren vervangen.	De geplande vervangingen zijn aanbesteed en zijn en komen in uitvoering	✓	
	Vervanging beschoeiing 2021-2024 o.a. trajecten Drentse Hoofdvaart – Witteltebrug – 1e Uffelterbrug, Stieltjeskanaal – Stieltjessluis, Verlengde Hooogeveense Vaart – Erica-Klazienaveen	Vanuit het krediet zijn en worden er trajecten beschoeiing vervangen.	!	In de totale planning lopen we iets uit. Gekoppeld aan onder andere sterk hogere materiaalkosten is een actualisatie van het krediet noodzakelijk.
	Vast onderhoud groen: het maaien van circa 1,8 miljoen m2, snoeiwerkzaamheden, vuilafvoer & reiniging, onkruid- en exotenbestrijding	Het onderhoud is conform planning uitgevoerd.	✓	
	Vast onderhoud vaarwegen: reparaties en kleine onderhoudswerkzaamheden rond de vaarwegen (gemalen, oeverbescherming)	Het reguliere onderhoud wordt uitgevoerd.	✓	
	Groot onderhoud kunstwerken: gepland onderhoud aan beweegbare bruggen en sluisen, waaronder conserveren, vervangen van slijtlagen, en vaarwegmeubilair, onderhoud aan hydraulische en elektronische systemen. Voor 2022 zijn dit onder meer : Drieklapsbrug, van Liersbrug, Kerkbrug, Witteltebrug, Geeuwenbrug en de Stieltjeskanaalsluis	Alle geplande werkzaamheden zijn gestart en uitgevoerd.	✓	
	Groot onderhoud vaarwegen: baggerwerkzaamheden	Aan diverse beweegbare kunstwerken is groot onderhoud uitgevoerd: - van Liersbrug - Brug sluis De Punt - Geeuwenbrug - Witteltebrug - Drieklapsbrug	✓	

Ontwikkelingen

Beleidsopgave: 4.5 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid

In september 2022 is het Strategisch Plan Verkeersveiligheid Drenthe door Provinciale Staten vastgesteld. Hierin staan de 9 thema's verkeersveiligheid met knelpunten en ambities voor de komende 4 jaar. Dit op gebied van educatie, handhaving, infrastructuur en innovatie. De komende jaren gaan we bezig met het behalen van de ambities door middel van het uitvoeringsprogramma.

Beleidsopgave: 4.6 Mobiliteit op maat

In 2022 is het uitvoeringsprogramma Mobiliteit op Maat vastgesteld door Provinciale Staten. Hiermee is de ontwikkelingsrichting van onder andere de hubs en deelmobiliteit in Drenthe vastgelegd. Belangrijke ontwikkelingen op het gebied van de hubs zijn de definitieve plannen voor de hub Roden (met openbaar toilet), de rijksbijdrage voor de hub Borger (gecombineerd met de woningbouwopgave) en de bijdrage voor de dorps hub Grolloo. Ten aanzien van de deelmobiliteit zijn de eerste deelauto's in Drenthe in gebruik genomen (Gieten en Eelde). Er volgen er nog 9 in Drenthe en 2 in Groningen.

Beleidsopgave: 4.7 Fiets als duurzaam alternatief

Als pilot heeft PS in maart een uitgangspuntennotitie vastgesteld ten behoeve van een nadere uitwerking van de Fietsagenda. Eind september is de Fietsagenda vastgesteld door PS als één van de drie uitvoeringsprogramma's behorende bij het Mobiliteitsprogramma. In het eerste kwartaal van 2023 gaan we een subsidieregeling openstellen voor ontbrekende schakels in het hoofdfietsnetwerk. Daarnaast voeren we met gemeenten verkennende gesprekken en onderzoeken we de mogelijkheden voor doorfietsroutes richting de steden in Drenthe.

Beleidsopgave: 4.8 Adequaar openbaar vervoernetwerk

Het voorzieningenniveau van het openbaar vervoer staat onder druk. Door de corona-maatregelen en het daardoor ook veranderende reispatroon is het aantal reizigers in het openbaar vervoer (nog) niet op het niveau van 2019 (nu op circa 80%). Daarbij zijn de hogere energieprijzen door de Oekraïne-crisis, het ziekteverzuim onder het ov-personeel door corona en het landelijke personeelstekort extra belemmerende factoren voor de uitvoering van een adequaat ov-netwerk.

In 2022 is samen met vervoerder Qbuzz gewerkt aan een businesscase zero-emissie die moet leiden tot zowel het verlagen van het kostenniveau vanaf 2024 (beperken invloed explosief gestegen energieprijzen) als tot een grote verduurzamingsslag, waarbij bijna alle bussen in Drenthe en Groningen zero-emissie worden.

In 2022 is een start gemaakt met de uitwerking van het Deltaplan voor het Noorden. In samenwerking met de regio Noordoost Nederland is een Bidbook Nedersaksenlijn opgesteld. Het Bidbook onderbouwt het belang en de noodzaak van de Nedersaksenlijn voor de grensregio én voor heel Nederland. De Nedersaksenlijn zorgt voor Brede Welvaart, door mensen, banen, onderwijsinstellingen en voorzieningen met elkaar en met de rest van Nederland én de Duitse burens te verbinden. Het Bidbook maakt daarbij de kansen voor woningbouw en economische structuurversterking in het gebied inzichtelijk.

Voor het bestaande spoor is in een brede lobby-coalitie met onder andere de gemeenten Hoogeveen, Meppel en Zwolle en vervoerder NS aandacht gevraagd voor versnellen (meer treinen) en robuust

maken (minder wissels/overwegen) van de lijn Zwolle - Groningen. NS heeft voor de nieuwe concessie van het Hoofdrailnet meer Intercity(IC)-treinen op dit traject aangevraagd, maar ook Arriva heeft inmiddels aangeboden extra treinen (IC's en sprinters) tussen Zwolle en Groningen te willen rijden.

Na het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (BO-MIRT) zijn in de begrotingsbehandelingen van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) amendementen aangenomen voor de aanpak van de flessenhals in het spoor tussen Meppel en Zwolle (€ 35 miljoen) en voor een MIRT-verkenning Nedersaksenlijn (€ 0,5 miljoen).

Ook het bestuurlijk overleg inclusief de ministeries rond het Deltaplan voor het Noorden en de projectorganisatie Lelylijn is vormgegeven.

In november 2022 is aan Vivianne Heijnen, staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat de Ontwikkelagenda Openbaar Vervoer Noord-Nederland overhandigd waarin de stevige ambities van Noord-Nederland voor het openbaar vervoer in de komende decennia zijn beschreven: meer en snellere spoorlijnen van en naar het Noorden, een hoogwaardig en schoon vervoer tussen de noordelijke steden en een fijnmazige ontsluiting van het platteland. Met goede en innovatieve overstapvoorzieningen (hubs) tussen de verschillende lijnen en vervoerswijzen. "Zorgeloos reizen voor iedereen" is de uitdagende titel van de agenda.

Beleidsopgave: 4.9 Duurzame oplossingen en innovatie

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 4.10 Kerntaken onderzoek en samenwerking

Ten opzichte van de Begroting 2022 zijn er geen grote nieuwe ontwikkelingen te melden. De beschikking over en het gebruik van data in het mobiliteitsdomein wordt steeds groter. Het kan leiden tot slimme oplossingen. Ook zien we dat data soms wel beschikbaar zijn, maar dat het delen van, vergelijken met of actueel houden van data soms nog aandacht nodig heeft. Als provincie genereren en beschikken we over diverse gegevens op het vlak van mobiliteit, zoals gegevens over het aantal reizigers in bussen en treinen, de intensiteiten op de provinciale wegen en fietspaden en ongevalgegevens. In 2022 is gestart met het project Datagedreven sturen met mobiliteitsdata. Doel is de data op één plek te ontsluiten en toegankelijk te maken.

Beleidsopgave: 4.11 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Programma 4 wat heeft het gekost

		1	2	3	4	3-4
Beleidsopgave	eco cat	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Lasten						
4.5 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid						
	Adm. boekingen	282.844	0	0	0	0
	Inkoop	1.329.291	666.631	697.508	757.067	-59.559
	Kapitaallasten	6.445.016	9.935.600	6.764.970	6.764.971	-1
	Subsidie	3.794.947	4.159.119	2.450.406	1.459.943	990.463
	Toev. voorziening	1.414.539	0	0	0	0
	totaal beleidsopgave	13.266.637	14.761.350	9.912.884	8.981.981	930.903
4.6 Mobiliteit op maat						
	Inkoop		2.320.686	1.431.730	747.507	684.223
	totaal beleidsopgave	0	2.320.686	1.431.730	747.507	684.223
4.7 Fiets als duurzaam alternatief						
	Inkoop		50.000	50.000	27.096	22.904
	totaal beleidsopgave	0	50.000	50.000	27.096	22.904
4.8 Adequaat openbaar vervoernetwerk						
	Inkoop		315.000	950.000	493.121	456.879
	Subsidie	30.129.338	28.165.401	34.288.223	34.831.501	-543.278
	totaal beleidsopgave	30.129.338	28.480.401	35.238.223	35.324.621	-86.398
4.9 Duurzame oplossingen en innovatie						
	Inkoop		750.000	675.000	364.694	310.306
	totaal beleidsopgave	0	750.000	675.000	364.694	310.306
4.10 Kerntaken onderzoek en samenwerking						
	Inkoop	2.136.286	505.996	1.646.299	1.987.359	-341.060
	Subsidie	1.939.766	2.020.000	2.673.824	2.662.587	11.237
	totaal beleidsopgave	4.076.052	2.525.996	4.320.123	4.649.946	-329.823
4.11 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur						
	Belastingen	198.675	245.416	245.416	187.375	58.041
	Inkoop	14.787.377	19.073.300	20.585.813	19.983.132	602.681
	Kapitaallasten	270.669	457.278	279.873	279.873	0
	Subsidie	105.000	11.400	11.400	11.400	0
	totaal beleidsopgave	15.361.720	19.787.394	21.122.502	20.461.780	660.722
Totaal		62.833.748	68.675.827	72.750.462	70.557.626	2.192.836
Baten						
4.5 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid						
	Ontv. bijdragen	-9.000	0	0	0	0
	Ontv.subsidies		-1.922.000	0	0	0
	totaal beleidsopgave	-9.000	-1.922.000	0	0	0
4.6 Mobiliteit op maat						
	Ontv. bijdragen		0	0	-12.000	12.000
	Ontv.subsidies		-70.686	-418.823	-748.717	329.894
	totaal beleidsopgave	0	-70.686	-418.823	-760.717	341.894
4.7 Fiets als duurzaam alternatief						
	Ontv. bijdragen		0	0	-587	587

	totaal beleidsopgave		0	0	0	-587	587
	4.8 Adequaat openbaar vervoernetwerk						
		Ontv.subsidies	-6.358.234	-2.100.000	-6.959.522	-7.532.138	572.616
	totaal beleidsopgave		-6.358.234	-2.100.000	-6.959.522	-7.532.138	572.616
	4.9 Duurzame oplossingen en innovatie						
		Ontv. bijdragen		0	0	-269.638	269.638
		Ontv.subsidies		0	0	-12.500	12.500
	totaal beleidsopgave		0	0	0	-282.138	282.138
	4.10 Kerntaken onderzoek en samenwerking						
		Leges	-17.301	-14.000	-14.000	-22.574	8.574
		Ontv. bijdragen	-163.659	0	-44.000	-194.409	150.409
		Ontv.subsidies	-275.143	0	-462.345	-213.977	-248.368
	totaal beleidsopgave		-456.104	-14.000	-520.345	-430.960	-89.385
	4.11 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur						
		Leges	-13.691	-6.000	-6.000	-10.573	4.573
		Ontv. bijdragen	-405.658	-205.095	-205.095	-848.430	643.335
		Ontv.subsidies	-32.458.434	-2.862.919	-426.669	-568.142	141.473
	totaal beleidsopgave		-32.877.782	-3.074.014	-637.764	-1.427.144	789.380
	Totaal		-39.701.120	-7.180.700	-8.536.454	-10.433.684	1.897.230
	Saldo		23.132.628	61.495.127	64.214.008	60.123.942	4.090.066

Toelichting	
Saldo Programma	4.090.066
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	-758.043
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-276.980
Bijdrage aan Reserve mobiliteit	-1.751.423
Bijdrage van Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	1.622
Totaal verrekend met reserves	-2.784.825
Resultaat programma na bestemming reserves	1.305.242

Toelichting op verschillen begroting en rekening

Lasten

Beleidsopgave: 4.5 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid

De totale afwijking betreft een voordeel van € 930.903,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Voor de periode 2022-2025 is € 13,6 miljoen beschikbaar gesteld voor de subsidieregeling aan gemeenten voor educatie en verkeerscampagnes. Voor de gemeenten is er geen vast moment waarop ze hun aanvragen moeten indienen. Zij hebben over een periode van vier jaar een doorlopend trekkingsrecht op de aan hen toegekende bijdrage. De niet bestede € 410.526,-- zal via de Reserve mobiliteit worden overgeheveld naar 2023.

Aan de reguliere projecten verkeerscampagnes/gedragsbeïnvloeding is, voornamelijk door minder aanvragen van gemeenten dan verwacht, € 208.487,-- minder besteed dan begroot.

In verband met vertraging in de uitvoering verschuift € 276.980,-- via de Reserve verstrekte subsidies naar 2023. Het betreft een meerjarig subsidie aan een gemeente vanuit de Brede Doeluitkering (BDU) 2021 voor verkeersmaatregelen N375.

Beleidsopgave: 4.6 Mobiliteit op maat

De totale afwijking betreft een voordeel van € 684.223,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Mobiliteit op maat

Projecten Uitvoering Beleid Mobiliteit op Maat

Voor 2022 was een bedrag van € 250.000,-- begroot voor algemene zaken en onvoorziene vraagstukken. Vaststelling van het beleid (uitvoeringsprogramma Mobiliteit op Maat) was pas in september 2022. Hierdoor zijn veel projecten eind 2022 pas opgestart. Onvoorziene vraagstukken zijn nog niet aan de orde geweest. Ondertussen is wel de pilot deelauto Hondsrug-Noord (die samen met de Regio Groningen Assen wordt uitgevoerd) gestart en heeft de exploitant de opstartbijdrage van € 100.000,-- ontvangen. Voordeel € 150.000,--.

Projecten Uitvoering hubs

Twee grote projecten zijn in de planvorming vertraagd: hub Roden en hub Borger. Voor de hub Roden heeft de fase naar definitief ontwerp en de bijbehorende aanvraag voor de omgevingsvergunning langer geduurd, dan van tevoren gedacht. Op 2 februari 2023 zal de officiële start zijn van de ombouw van de bibliotheek tot volwaardig onderdeel van de hub. In Borger maakt de ontwikkeling van de Hub onderdeel uit van de integrale gebiedsontwikkeling Borger-West. Nu vanuit het Rijk een versnellingsbijdrage voor de woningbouw en de hub is toegekend, kan voortvarend worden gestart met de planuitwerking van de hub en de invulling van de woningbouwlocaties. Voordeel € 392.472,--.

Het is voor een deel van de aanbestede werkzaamheden voor de MaaS-pilot niet gelukt deze naar tevredenheid op te leveren in 2022. Afronding wordt verwacht in 2023 en € 137.292,-- zal via de Reserve mobiliteit worden overgeheveld naar 2023.

Beleidsopgave: 4.7 Fiets als duurzaam alternatief

De totale afwijking betreft een voordeel van € 22.904,--.

Beleidsopgave: 4.8 Adequaat openbaar vervoernetwerk

De totale afwijking betreft een nadeel van € 86.398,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Adequaat openbaar vervoernetwerk

Bij de pijler Adequaat openbaar vervoer is op het onderdeel Emmen-Rheine circa € 390.000,-- minder uitgegeven dan begroot. Oorzaken dat niet alle middelen zijn uitgegeven, zijn:

- Het is gelukt om met de Duitse partijen Bentheimer Eisenbahn en Landkreis Graftschafft Bentheim afspraken te maken over de cofinanciering van de proceskosten in het tweede deel van 2022. Eind 2022 zijn facturen verzonden voor in totaal ruim € 100.000,--. Dit was voor 2022 niet voorzien, bij de Duitse partners was juist nog wel in 2022 geld beschikbaar.
- In het kader van de planuitwerking voor station Coevorden is aan ProRail een opdracht verstrekt voor ruim € 600.000,--. Hierbij is deze opdracht qua kosten gelijk verdeeld over 2022 en 2023. Vanwege de beschikbare capaciteit heeft ProRail echter minder werkzaamheden in 2022 kunnen uitvoeren. Van de begrote € 300.000,-- is circa € 100.000,-- afgerekend, € 200.000,-- minder dan begroot.
- De laatste € 90.000,-- aan minder uitgaven wordt verklaard doordat de planvorming voor het traject Emmen-Rheine enige vertraging heeft opgelopen. In de eerste helft van 2022 is veel tijd en aandacht besteed aan de juridische status van het stuk spoor van de Bentheimer Eisenbahn in Nederland (mede in relatie tot de huidige en nieuwe Spoorwegwet). Duidelijkheid over deze status was een randvoorwaarde om andere onderdelen op te pakken.

Het nadelige verschil op Verbetering spoor Zwolle-Coevorden-Emmen van € 572.616,-- is administratief. De afrekening van ProRail van het vierde kwartaal volgt in het eerste kwartaal van het nieuwe jaar en dient alsnog te worden toegerekend aan 2022. Dit valt weg, tegen het verschil aan de batenkant, de bijdrage van het regionaal Mobiliteitsfonds; zie aldaar.

Beleidsopgave: 4.9 Duurzame oplossingen en innovatie

De totale afwijking betreft een voordeel van € 310.306,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Duurzame oplossingen en innovatie

Op de projecten Laadtankinfrastructuur en Regionaal Mobiliteitsplan Drenthe was rekening gehouden met extra capaciteit. In 2022 is echter nog niet tot uitbreiding overgegaan. Het uitstel leidt voor 2022 tot een financieel voordeel van circa € 200.000,--. Op de overige projecten binnen deze beleidsopgave werd opgeteld zo'n € 110.000,-- overgehouden.

Beleidsopgave: 4.10 Kerntaken onderzoek en samenwerking

De totale afwijking betreft een nadeel van € 329.823,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Kerntaken onderzoek en samenwerking

De investeringslasten van het project Transferium Meppel-De Punt zijn vanwege het stoppen van dit project in één keer als last verantwoord in de jaarrekening. Dit heeft geleid tot een nadeel van € 1.229.156,--.

Door een overheveling van een deel van het budget vanuit 2021 werd het budget voor Drenthe reist duurzaam 2022 verhoogd. Het budget is tussentijds niet bijgesteld en de uitgaven bleven achter bij de begroting. De geraamde kosten zijn hierdoor niet goed over de jaren verdeeld. Een deel van de kosten schuift door naar 2023. In 2022 blijft hierdoor € 650.000,-- over.

Bij kerntaken onderzoek en samenwerking is ruim € 50.000,-- minder uitgegeven dan begroot. Een aantal onderzoeken stond in de tweede helft van 2022 in de planning. Het is echter niet gelukt deze allemaal op te starten of op te leveren voor het einde van het jaar. De kosten over 2022 zijn derhalve lager uitgevallen. Daarnaast is in verband met leveringsproblemen van materialen voor onder andere verkeerstellers, € 110.000,-- minder uitgegeven dan begroot. Overige onderbestedingen en een niet begrote vrijval van een verplichting uit 2021 leiden voorts tot een voordeel van € 27.000,--.

Van het meerjarige project Smart mobility was voor 2022 € 25.000,-- begroot, maar deze uitgaven zijn doorgeschoven naar 2023. Doordat het Rijk de Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening opnieuw heeft uitgesteld, is het budget voor Luchtvaart van € 30.000,-- niet uitgegeven.

Beleidsopgave: 4.11 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur

De totale afwijking betreft een voordeel van € 660.722,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Veilige en beschikbare wegen voordeel € 213.297,--

Op groot (variabel) onderhoud wegen is een voordelig saldo ontstaan van € 258.069,--.

Dit bedrag wordt gestort in de Reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen.

Op het project N373 Huis ter Heide-Norg is in 2022 € 215.000,-- minder besteed dan geraamd. De afrekening volgt in 2023.

Ten behoeve van het meerjarig variabel onderhoud van de VAM-berg, wordt het daarvoor begrote deel van het budget Onderhoud VAM-berg, € 41.000,--, gekoppeld aan de reserve. Omdat hiervoor in 2022 nog geen uitgaven werden gedaan, wordt dit bedrag aan de reserve toegevoegd.

Op het dagelijks onderhoud is een nadeel gerealiseerd van € 147.637,--.

Kosten voor calamiteiten en gladheidsbestrijding zijn, door de aard van de budgetten en de prijsstijgingen, moeilijk in te schatten. Deze posten vallen € 267.000,-- nadelig uit ten opzichte van de begroting. Hiertegenover staan hogere baten door het verhaal van schades. Aan inspecties en onderzoeken is € 83.000,-- minder uitgegeven dan geraamd.

Doelstelling: Veilige en beschikbare vaarwegen voordeel € 593.161,--

Op groot (variabel) onderhoud vaarwegen is een voordelig saldo ontstaan van € 458.974,--.

Dit bedrag wordt gestort in de Reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen.

Gekoppeld aan het niet tijdig beschikbaar zijn van materiaal loopt het project Oosterhesselerbrug door in eerste helft van 2023. In 2022 werd hierdoor € 293.000,-- minder uitgegeven dan begroot. Een aantal geplande activiteiten, herstel vaarwegbodem (€ 20.000,-- minder besteed) en groot onderhoud vaarwegmeubilair (diverse projecten, € 99.000,-- minder besteed) zijn vertraagd in de voorbereiding en vinden plaats in 2023.

Op het dagelijks onderhoud is een voordeel van € 91.304,-- ontstaan.

In verband met prijsstijgingen werden bij de 3^e Actualisatie 2022 diverse budgetten verhoogd. Bij sommige projecten bleek de realisatie, verspreid over diverse projecten, uiteindelijk lager dan was ingeschat; grootste posten: oeverbescherming € 24.000,--, maaien € 26.000,--.

Baten

Beleidsopgave: 4.6. Mobiliteit op maat

De totale afwijking betreft een voordeel van € 341.894,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Mobiliteit op maat

De verantwoording van niet in de exploitatie begrote Rijksbijdragen MIRT. Eerder ontvangen en op de balans verantwoorde bijdragen zijn op basis van gemaakte kosten toegerekend aan de exploitatie.

Beleidsopgave: 4.7 Fiets als duurzaam alternatief

De totale afwijking betreft een voordeel van € 587,--.

Beleidsopgave: 4.8 Adequaat openbaar vervoernetwerk

De totale afwijking betreft een voordeel van € 572.616,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Adequaat openbaar vervoernetwerk

Dit voordeel is ontstaan, doordat deze bate bedoeld is als dekking van de kosten Verbetering spoor Zwolle-Coevorden-Emmen. Door hogere kosten wordt ook de bate hoger. Deze bate wordt verrekend met de balanspost Vooruitontvangen Rijksbijdrage Mobiliteitsfonds.

Beleidsopgave: 4.9 Duurzame oplossingen en innovatie

De totale afwijking betreft een voordeel van € 282.138,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Duurzame oplossingen en innovatie

Voor het project Regionale Aanpak Laadinfrastructuur werd voor de jaren 2021 en 2022 via Fryslân een niet begrote Rijksbijdrage van € 269.638,-- ontvangen.

Beleidsopgave: 4.10 Kerntaken onderzoek en samenwerking

De totale afwijking betreft een nadeel van € 89.385,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Kerntaken onderzoek en samenwerking

Inkomsten voor reclame op abri's 2021 werden ontvangen in 2022 en waren niet begroot en verwerkt bij de jaarrekening 2021. Dit leidt in 2022 tot een voordeel van € 149.949,--.

Daarnaast vielen door verschuiving in de kosten de aan de exploitatie toe te rekenen Rijksbijdragen MIRT € 244.663,-- lager uit dan begroot. Dit bedrag is overgeboekt naar de balans.

Beleidsopgave: 4.11 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur

De totale afwijking betreft een voordeel van € 789.380,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Veilige en beschikbare wegen € 468.205,--

Door een efficiënte manier van het verhalen van schades, vallen de opbrengsten positief uit: € 320.000,-- hoger dan begroot. Hier staan hogere kosten voor herstel van schade door derden, afhandelen ongevallen, tegenover.

Daarnaast werden auto's van de kantonniers verkocht.

Het provinciale beleid is om deze auto's te leasen. Naarmate de leeftijd van deze auto's toenam was het kostentechnisch beter om ze in eigen beheer te hebben. Dit is voor de duur van 2 tot 2,5 jaar zo gedaan. Toen waren de auto's aan het einde van de economische levensduur en zijn we een nieuw leasecontract aangegaan. Dit heeft geleid tot een extra opbrengst van € 110.000,--.

Doelstelling: Veilige en beschikbare vaarwegen 321.175,--

De vergoeding voor brugbediening is € 62.476,-- hoger uitgevallen dan begroot.

Vanuit verschillende en ook nieuwe overeenkomsten met partijen zijn basisbedragen opgenomen. Indexering en afrekening van daadwerkelijke kosten zorgen voor hogere inkomsten; onder andere bijdragen waterschappen: plus € 47.000,--.

Daarnaast een voordeel door afrekening Rijkswaterstaat vaarweg Meppel-De Punt op basis van nacalculatie afkoopsom, € 176.278,--.

Programma 5: Klimaat en energie: samen doorpakken

In de Begroting 2022 schreven we over dit programma:

Ons doel is, dat Drenthe in 2050 energieneutraal is. Om dat te bereiken wordt in 2030 40% van het Drentse energiegebruik hernieuwbaar geproduceerd. Dat wil zeggen; we wekken net zoveel energie op, als dat we gebruiken aan wonen, leven en werken.

Met de uitvoering van de EnergieTransitieAgenda heeft Drenthe de afgelopen jaren flinke stappen gezet in de energietransitie. Het fossiele energiegebruik in onze woningen neemt af, we ondersteunen innovatieve waterstofprojecten en maken een sterke groei mee in de productie van wind- en zonne-energie. Hiermee komen onze ambitieuze doelen binnen bereik. Dit realiseren we niet alleen, maar met bedrijfsleven, inwoners, instanties én andere overheden. Wij hebben elkaar nodig om deze stappen te zetten. Het programma is in 2021 vol in uitvoering en er worden mooie resultaten geboekt. Voor 2022 worden geen grote koerswijzigingen verwacht, maar zal ook in concrete stappen en projecten worden gewerkt aan het Drentse energiesysteem van de toekomst. In Noord-Nederlands verband zetten we in op goede nationale en Europese beleidskaders en financiële kaders om deze energietransitie vorm te geven.

Gebouwde omgeving

Eind 2020 is het werkprogramma *Expeditie Energieneutraal Wonen* voor de periode 2020-2023 door uw Staten vastgesteld en zijn de daarvoor benodigde middelen uit de investeringsagenda vrijgemaakt. Het doel en de resultaten voor dit onderdeel van de EnergieTransitieAgenda staan bij Programma 9. Het werkprogramma *Expeditie Energieneutraal Wonen* is een uitwerking van het speerpunt *Gebouwde omgeving* uit de *Energietransitie-agenda*. Eind 2020 is dit programma voor de periode 2020-2023 door uw Staten vastgesteld en is in 2021 voortvarend van start gegaan. In dit breed gedragen actieplan spelen wij een faciliterende en ondersteunende rol tussen gemeenten, woningbouwcorporaties, ondernemers, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners(-collectieven) uit Drenthe. Samen met deze partijen binnen Drenthe versnellen we het tempo om de Drentse woningvoorraad in 2040 energieneutraal te maken. Elk jaar zetten we nieuwe stappen om dit doel te bereiken. In 2022 hebben we als doel om 23% reductie van het fossiele energiegebruik in de Drentse woning te bewerkstelligen en met dit programma daaraan een bijdrage te leveren. Het is uiteindelijk aan pandeigenaren om de investeringen te doen. In dit breed gedragen actieplan spelen wij een faciliterende en ondersteunende rol tussen gemeenten, woningbouwcorporaties, ondernemers, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners(-collectieven) uit Drenthe.

MKB en Industrie

Door voorop te lopen met besparen en overstappen van fossiele naar hernieuwbare energiebronnen komen we dichterbij onze CO₂-reductie doelen en versterken we de Drentse concurrentiepositie. Dit vraagt wel het nodige van MKB en de industrie, maar biedt ook veel kansen. We benutten het innoverend vermogen van onze bedrijven en inwoners, zodat de energietransitie zich vertaalt in nieuwe banen voor Drenthe. Dit past goed bij de integrale kennis- en innovatieagenda (IKIA) van het Klimaatakkoord.

Klimaat Akkoord

In het Klimaatakkoord hebben wij ons gecommitteerd aan het uitvoeren van de afspraken die daarin zijn gemaakt voor ruimte, economie, landbouw, landgebruik en mobiliteit. Deze worden meegenomen in onze inspanningen op deze terreinen. In de verantwoording over 2022 zullen wij de voortgang daarvan inzichtelijk maken.

RES

Op 1 juli 2021 hebben de gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Besturen van de Waterschappen in de regio Drenthe besloten over de ambities en afspraken in de RES 1.0. Als Drentse samenleving willen we een duurzame bijdrage leveren aan het goed wonen, werken en recreëren in de regio. In de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 regio Drenthe staat beschreven dat het streven is om in 2030 een kwart van het energiegebruik in Drenthe op te wekken door grootschalige zonne- en windenergie. Dat is 3,45 Terawattuur (TWh). De RES 1.0 is het resultaat van een nauwe samenwerking tussen bedrijven, maatschappelijke partners, jongeren, netbeheerders en overheden. Adviezen van inwoners zijn meegenomen in de RES 1.0.

Hernieuwbare energie

Nu de RES 1.0 medio 2021 is vastgesteld is het helder welke ambities voor hernieuwbare energie in Drenthe tot aan 2030 gerealiseerd worden. Om deze ambities in te vullen steunen we gebiedsinitiatieven voor zonne- en windenergie binnen de kaders van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. We zetten in op maximale benutting van zonnepanelen op daken en stimuleren dit. We zoeken naar slimme functiecombinaties die landschappelijk inpasbaar zijn.

Energiesysteem en waterstof

Ondanks alle inspanningen van ondernemers, netwerkbedrijven en overheden blijft de netwerkproblematiek ons ook in 2022 parten spelen. Samen met kennispartners en marktpartijen werken we aan slimme alternatieven voor de tijdrovende netuitbreidingen. We ondersteunen initiatiefnemers door bij te dragen aan hun zoektocht naar en uitvoering van slimme oplossingen. Hiermee bedienen we niet alleen de energieproductie, maar dragen we ook bij aan innovaties, draagvlak voor de transitie en lagere maatschappelijke kosten door het energienet efficiënter te benutten. Medio 2021 is door uw Staten besloten om de hiervoor benodigde middelen uit de investeringsagenda beschikbaar te stellen. Dit is opgenomen in programma 9. Waterstof heeft een cruciale rol in de energietransitie, als energiedrager én als grondstof. Om de ontwikkeling van het waterstofsysteem in Drenthe te ondersteunen is er geld in de investeringsagenda gereserveerd voor de projecten behorende bij de Europese HEAVENN-subsidie (H2 Energy Applications (in) Valley Environments (for) Northern Netherlands) Dit is opgenomen in programma 9.1

Europa

Eind 2020 heeft de Europese Raad ingestemd met het verhogen van het CO₂-reductiedoel voor de EU als geheel. De uitstoot in 2030 moet terug met ten minste 55% ten opzichte van 1990, in plaats van het eerdere doel van 40%. Nederland kent tot nu toe een CO₂-reductiedoel van 49% in 2030. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat dit doel verder omhoog zal moeten, nu de EU een hoger doel gaat hanteren. Het nieuwe doel is afhankelijk van de eis van de Europese Commissie en de Europese wetsherzieningen die nodig zijn om het 55%-doel te behalende. Uiteraard is ook de uitkomst van de huidige kabinetsformatie en de hieruit voortkomende nieuwe nationale ambities van invloed op het Drentse beleid. Voor beide gremia geldt dat de impact omvang op voorhand niet is in te schatten.

Mijnbouw

Ook de komende jaren wordt er gas gewonnen uit de kleine gasvelden in Drenthe. Aardgas zal ook in de energietransitie een plek innemen in de energiemix. Wij blijven ons daarbij inzetten voor transparante procedures en communicatie naar omwonenden, met oog voor veiligheid en eerlijke afhandeling van mogelijke schade veroorzaakt door gaswinning. Ook zien wij het bredere belang van de diepe ondergrond in de energievoorziening toenemen, waar het gaat om geothermie of opslag van stoffen. Onze ambities hieromtrent verwoorden wij in onze integrale visie op de bodem en ondergrond, zoals ook genoemd in programma 2.

Dit is in 2022 aan dit programma gedaan:

Het doel van de EnergieTransitieAgenda is ongewijzigd in 2022: we werken voortvarend aan het Energieneutraal zijn in 2050 en hebben als tussendoel om in 2030 al 40% van het Drentse energiegebruik hernieuwbaar te produceren. Wel is energiebesparing en 'van-het-gas-af' het afgelopen jaar in een geheel nieuwe context geplaatst. De enorme prijsstijgingen als gevolg van de Russische invasie in Oekraïne hebben een extra boost gegeven aan het zetten van de stappen in de energietransitie. Er wordt druk geïsoleerd, cv-ketels worden in hoog tempo vervangen door warmtepompen, op veel huizen en bedrijven worden zonnepanelen geplaatst en de industrie wil in versneld tempo elektrificeren. Het blijkt dat de koers die de provincie Drenthe met de EnergieTransitieAgenda ingezet heeft, de goede was en de incentive om kosten te besparen een goede aanvulling hierop is.

Tegelijkertijd zien wij ook de neveneffecten van deze versnelling van de transitie en de redenen daarachter. Energiearmoede is een probleem waar een steeds grotere groep mensen mee te maken krijgt. Een verhoging van de woonlasten door de hoge energieprijzen is voor sommige kwetsbare groepen niet meer vol te houden. Met onder andere het Drents Isolatieprogramma proberen we ondersteuning te bieden aan deze doelgroep. Het landelijk ingestelde prijsplafond voor energie geeft aan huishoudens verlichting in 2023.

Daarnaast zien we dat veel bedrijven in acute productieproblemen dreigen te komen als zij hun kosten niet op tijd kunnen verrekenen aan hun afnemers. En in die gevallen waar er toch op korte termijn succesvolle verduurzamingsplannen worden gemaakt, blijkt dat beperkte levering van materialen, netcongestie en de krappe arbeidsmarkt tot vertraging leiden.

We ervaren dus dat de versnelling van de energietransitie tot nieuwe problemen leidt en dat de bestaande uitdagingen nog groter worden.

Meest in het oog springende zijn de aankondigingen van Enexis en Tennet dat er aan de afnamekant van het elektriciteitsnet nu ook knelpunten ontstaan. Op het hoogspanningsnet van Tennet zijn die knelpunten zelfs zo ernstig dat de netbeheerder in een groot deel van Drenthe sinds november 2022 geen nieuwe aansluitingen voor grootverbruikers kan bieden. Drenthe werkt aan een Drents Actieprogramma Netcongestie dat – binnen de kaders van het Landelijke Actieprogramma – concretiseert hoe we in de provincie Drenthe de problemen op het elektriciteitsnet kunnen oplossen en voorkomen. Begin 2023 zal dit plan klaar zijn. Nieuw is vooral de provinciale rol en verantwoordelijkheid. En daarnaast bevat het uiteraard een stevig ondersteuningspakket voor ondernemers en regio's waar deze netcongestie speelt.

Dankzij een robuuste EnergieTransitieAgenda kunnen we goed anticiperen op deze ontwikkelingen.

Positief is dat de Drentse RES-bijdrage van 3,45 TWh voor een groot deel (55%) deel al gerealiseerd. We leveren een actieve bijdrage aan gebiedsprocessen waarbij zonne-energie een rol speelt.

Tevens zetten we met onze RES-partners stevig in op een versnellingsaanpak voor zon op dak. De communicatie voor zon op dak is verder vormgegeven. Het project schooldakrevolutie (zonne-energie op schooldaken) is uitgerold met subsidie van de provincie Drenthe en er is een start gemaakt met de gebiedsgerichte aanpak Zon op Dak voor agrariërs in de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze en Noordenveld. 22 agrariërs gaan verder met de verkenning zon op dak. Er is verder een MKB-aanpak ontwikkeld waarbij er een zon-op-dak adviseur vanuit Ik Ben Drents Ondernemers actief is om Drentse ondernemers te ondersteunen bij de verduurzaming.

Er is 271 MW opgesteld vermogen van de windenergie-opgave gerealiseerd. Dat is 95 % van de Drentse opgave van 285,5 MW. Ook zijn de gebiedsfondsen voor het windpark Drentse Monden Oostermoer zijn operationeel geworden in 2022.

Er worden stappen gezet in de realisatie van 50 % lokaal eigendom bij zonneparken als Zuidvelde, het drijvende zonnepark Ubbena, de Energietuin Assen-Zuid en zonnepark de Mussels bij Beilen. We ondersteunen Drentse energiecoöperaties met een verdere professionalisering via het ontwikkelfonds voor (grootschalig) zon- en windenergie. Het starten van een energieproject gaat gepaard met veel kosten. Denk aan specialistische (haalbaarheids)onderzoeken, het aanvragen van een vergunning of een subsidie én fiscaal en juridisch advies om tot een goed projectplan te komen. Via het ontwikkelfonds kunnen energiecoöperaties geld lenen als zij beginnen met een energieproject. Verder is er door de provincie een handreiking participatie bij zonne- en windenergie opgesteld met een beleidskader voor procesparticipatie bestemd voor initiatiefnemers.

Het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) van de Drentse Zonneroute A37 is vastgesteld. Er is een beleidskader (financiële) participatie voor de zonneroute opgesteld en er is gestart met de ondersteuning van de vormgeving van een koepelorganisatie van energiecoöperaties langs de zonneroute. Deze koepel zal een rol spelen bij de daadwerkelijke uitvoering van het lokaal eigendom bij de zonneroute.

Ook rondom het thema groen gas zijn er nieuwe ontwikkelingen te melden. We verleenden een subsidie van € 123.500,- aan biogascluster Koekange voor de realisatie van monomestvergisters en een biogasleiding. Er is een subsidie verleend van € 105.000,- voor een monomestvergister in Drijber ten behoeve van de productie van groen gas en is er een bijdrage geleverd voor de begeleiding en verkenning van een biogasleiding in Noordenveld (Noordenveld). Verder zijn we gestart met de ontwikkeling van een biogasplatform in Drenthe. Initiatiefnemers (boeren) of groepen boeren en afnemers die een hub willen realiseren kunnen gebruik maken van het platform en (op korte termijn) van vouchers waarbij begeleiding wordt gegeven bij de ontwikkeling van de hubs.

De markt voor innovatieve waterstof en groengas projecten ontwikkelt zich sterk. Hierdoor is ondernemend Drenthe goed op weg met de uitvoering van de Noordelijke waterstofagenda en werkt tegelijk aan de RePowerEU doelen. Op het gebied van waterstof lopen Drenthe en Noord-Nederland voorop. Zowel op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau en eveneens in verschillende grensoverschrijdende samenwerkingen is de provincie nauw betrokken. Daarbij gaat het om waterstofontwikkelingen in breedste zin van het woord; van regulering tot het aanjagen van projecten. Bijvoorbeeld ten behoeve van de productie van groene waterstof en toepassing in de industrie, mobiliteit en gebouwde omgeving. Evenals de hiervoor benodigde infrastructuur en distributie.

Vanuit communicatie is ook het afgelopen jaar ingespeeld op alle ontwikkelingen in kader van de energietransitie en vooral ingezet op communicatie over energiebesparing. We constateren dat de provincie steeds meer rechtstreeks richting inwoners communiceert als het gaat om de energietransitie. Een goed voorbeeld hiervan is de campagne 'Gewoon zo!', die in eerste instantie bedoeld was om Drenten te activeren om energiebesparende maatregelen te nemen. Om de energietransitie te versnellen onder Drentse inwoners, bleek deze campagne ook een goede kapstok. We hebben deze campagne namelijk ingezet voor communicatie over het aanbod van de provincie voor Drentse inwoners. Denk bijvoorbeeld aan de isolatiesubsidie voor Drenten met een inkomen tot 130% van het minimum. Daarnaast is er een informatiebeurs over energiebesparing gehouden en is er extra aandacht besteed aan het informeren over de Energiebespaarlening Drenthe. Drenten kunnen gebruik maken van deze lening met rentekorting. Mede hierdoor is het totaal aantal

Energiebespaarleningen in Drenthe in 2022 gestegen tot 4000 stuks. Ook de komende jaren blijft communicatie een onmisbare factor in de energietransitie.



'Gewoon zo'-markt 4 november 2022.

Ook het MKB en de industrie hebben dit jaar vaker gebruikgemaakt van de onafhankelijke energieadvies die de provincie biedt via het platform 'Ik ben Drents Ondernemer' (IBDO). De IBDO energieadviseurs hebben de bedrijven geadviseerd, begeleid en waar nodig doorgeleid naar de IBDO energieadvies-vouchers en de MKB -energiescans.

De energie-intensieve maakindustrie weet de provinciale meetkoffers steeds beter te vinden. Inmiddels hebben tien bedrijven de gratis meetkoffer gebruikt om hun elektriciteitsgebruik en gebruikspatronen in kaart te brengen. De eerste uitkomsten zijn dat zij met beperkte aanpassingen in de bedrijfsvoering en gedragsverandering gemiddeld 20 procent energie kunnen besparen. De 15 meest energie-intensieve industriële bedrijven zijn goed voor 80 procent van het energiegebruik van het hele Drentse bedrijfsleven. Alle reden voor de een-op-eenbenadering van deze bedrijven. Deze benadering begint geleidelijk zijn vruchten af te werpen. Dit jaar hebben twee van de zeer energie-intensieve industriële bedrijven hun aanvraag voorbereid voor een uitgebreide energiestudie. Dit zijn de zogenaamde 'No cure no pay' studies. Daarnaast hebben drie bedrijven een subsidie ontvangen voor een energieonderzoek naar bovenwettelijke energiebesparende maatregelen en hebben meerdere bedrijven een aanvraag in voorbereiding. Drie van hen hebben nu concrete plannen om geheel elektrisch te opereren of de processen klaar te maken voor het gebruik van waterstof. In de energie-intensieve sector stimuleren we kennis- en netwerkontwikkeling via het programma 'Energy Leaders Drenthe'. Een toenemend aantal bedrijven neemt deel aan 'Energy leaders Drenthe'. Bij de laatste bijeenkomst waren 25 industriebedrijven aanwezig. Dit leidt tot concrete kennisuitwisseling, bijvoorbeeld over verder efficiënt maken van de bestaande stoomketels. In tien van de twaalf Drentse gemeenten ontwikkelen ondernemersverenigingen, parkmanagers en individuele ondernemers met steun van de gemeente en de provincie een uitvoeringsprogramma om hun bedrijventerrein toekomstbestendig te maken. De eerste programma's zijn inmiddels in uitvoering. Dit doen de ondernemers onder meer in het kader van de Regiodeal Zuidoost Drenthe.

Successen

- Peer review studie UGS Norg leidde tot een betere uitgangspositie in het weer verkrijgen van de 'omgekeerde' bewijslast voor omwonenden.
- Het gebiedsproces rondom de mogelijke injectie van productiewater dat vrijkomt bij de oliewinning in Schoonebeek heeft voor optimale transparantie en informatievoorziening in het gebied gezorgd.
- 10 bedrijven hebben gebruikt gemaakt van één van de drie meetkoffers die de provincie Drenthe aanbiedt aan bedrijven die veel elektriciteit verbruiken. De eerste uitkomsten zijn heel gunstig. Met de meetkoffer krijgen bedrijven meer inzicht in het stroomverbruik in hun bedrijfsproces.
- De voorbereidingen zijn afgerond bij 2 van de 11 meest energie-intensieve bedrijven om in januari 2023 te starten met een energiestudie vanuit de 'No cure no pay'-garantieregeling voor grote energiestudies.
- Er zijn 3 subsidieaanvragen toegekend vanuit de Subsidieregeling Energieonderzoek, daarnaast zijn 2 aanvragen in voorbereiding.
- We organiseerden 4 studie- en netwerkbijeenkomsten op locatie voor het netwerk Energy Leaders Drenthe, dat bestaat uit Drentse industriebedrijven.
- We voerden pilots uit bij 3 bedrijventerreinen om ondernemersverenigingen en parkmanagement te ondersteunen om een uitvoeringsplan energietransitie te maken.
- Er is een digitale leidraad ontwikkeld waarmee andere Drentse bedrijventerreinen aan de slag kunnen met het energieneutraal maken van hun bedrijventerrein.
- 82 ondernemingen ontvingen een uitgebreid energieadvies via 'Ik ben Drents ondernemer'.
- 93 ondernemingen lieten een MKB energiescan uitvoeren.
- 25 ondernemingen maakten gebruik van een energieadvies voucher.
- De ondertekening van een Letter of Intent (LOI) voor grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van waterstof vond plaats met de regio Nedersaksen in Duitsland.
- We droegen bij aan de realisatie van een Ground Power Unit (GPU) op waterstof die vliegtuigen die aan de grond staan op Groningen Airport Eelde voorziet van stroom.
- We verleenden een subsidie van 123.500 aan biogascluster Koekange voor de realisatie van monomestvergisters en een biogasleiding
- Medio 2022 is circa 55% van de RES bijdrage van 3,45 TWh gerealiseerd/in aanbouw.
- Er is 271 MW opgesteld vermogen van windenergie gerealiseerd. Dat is 95% van de Drentse opgave van 285,5 MW.
- Er worden stappen gezet in de realisatie van 50% lokaal eigendom bij zonneparken als Zuidvelde, het drijvende zonnepark Ubbena en de Energietuin Assen-Zuid.
- Het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) van de Drentse Zonneroute A37 is vastgesteld.
- We ontwikkelden samen met het Nationaal Warmtefonds een gerichte campagne met online marketing en printadvertenties om de Energiebespaarlening Drenthe onder de aandacht te brengen. Dat leverde 180 extra aanvragen op voor een Energiebespaarlening.
- We voeren de Gewoon zo!-campagne uit, waarin we Drenten helpen helpen energiebesparende maatregelen te nemen. In 2022:
 - Deelden we 1500 douchetimers uit tijdens uitdeelacties in april en november/december.
 - Verspreidden we voor huurders via de woningcorporaties, een voedselbank en huurdersvereniging 1500 stuks radiatorfolie en 1200 stuks tochtband. Ook deelden we via die kanalen kraskaarten uit waarop huurders meer bespaartips kunnen zien en zonden we op 27 oktober een aflevering uit over energiebesparing in je woning. Dat leverde 159 live kijkers op en 311 inwoners keken de uitzending achteraf.



Douchetimeractie.

Knelpunten

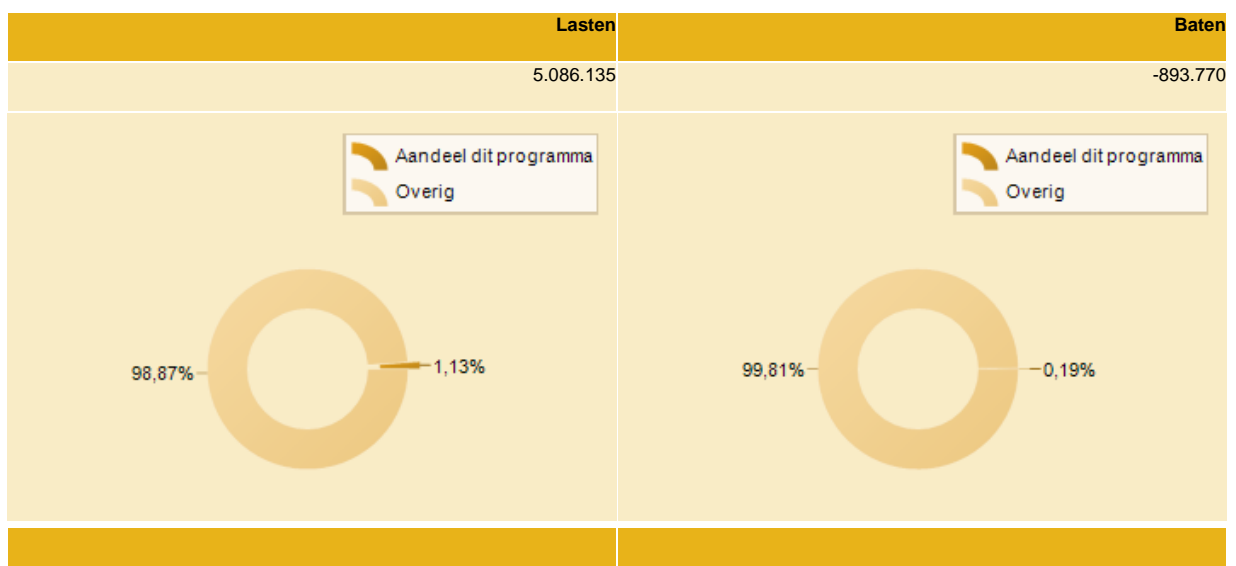
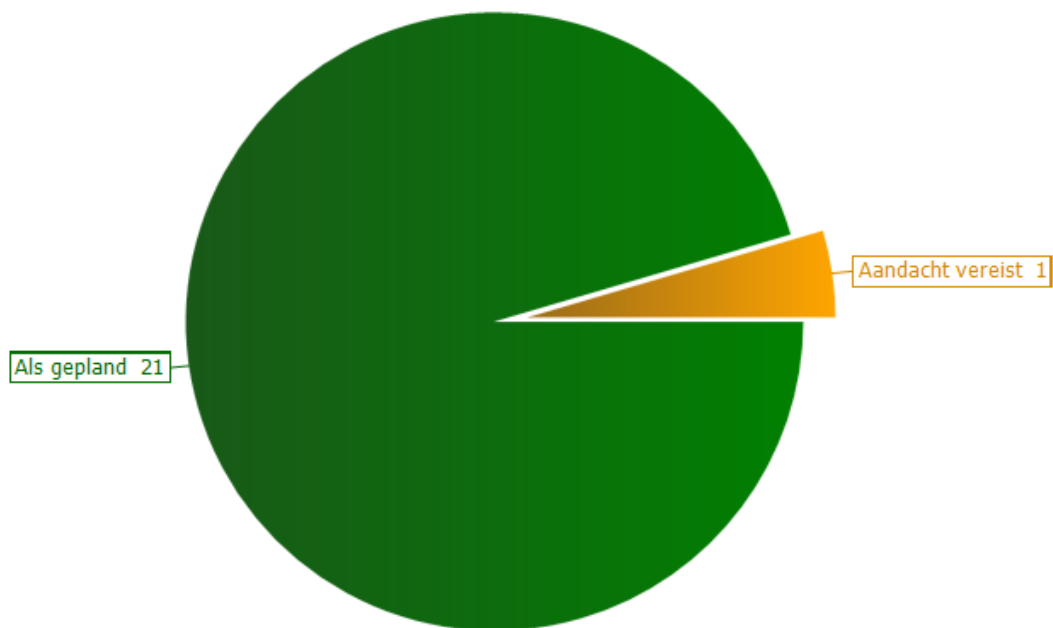
Geen knelpunten.

Toelichting programma

Naast de inrichting van de omgeving zorgt de provincie er ook voor dat die omgeving veilig en schoon is. Zo werken zij samen met onder meer gemeenten aan een schone lucht en bodem en wordt toegezien op de productie en het transport van gevaarlijke stoffen. Wij voeren een actief klimaat- en energiebeleid. Wij stimuleren de productie van duurzame energie en beschermen ons landschap tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Stand resultaten

Van de resultaten binnen dit programma is hier de status van de resultaten weergegeven. Op resultaatniveau is de afwijking toegelicht binnen de doelstelling.



	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil
Totaal lasten	3.491.144	2.923.424	5.415.588	5.086.135	329.453
Totaal baten	-80.102		-1.100.000	-893.770	-206.230
Saldo	3.411.043	2.923.424	4.315.588	4.192.365	123.223

Beleidsopgave: 5.1 Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
205101 Het aandeel hernieuwbare energiebronnen bedraagt 14% in 2020 en 16% in 2023	Ondersteunen en faciliteren gebiedsinitiatieven voor zonne- en windenergie binnen de kaders van ons omgevingsbeleid. Bij kansrijke projecten van derden hebben we een proactieve houding ten aanzien van omgeving en participatie	Het provinciale inpassingsplan voor de zonneroute A37 is vastgesteld.	✓
	Faciliteren van energiecoöperaties in Drenthe met het bijdragen aan de opzet van het nationale ontwikkelfonds	Het ontwikkelfonds heeft bijgedragen aan o.a. realisatie en lokaal eigenaarschap van het zonnepark "de Mussels" in Beilen.	✓
	Bijdragen aan de doelstelling uit het Klimaatakkoord om 50 % van de opwek via lokaal eigenaarschap te realiseren	Er zijn vorderingen gemaakt voor het realiseren van 50 % lokaal eigendom bij zonneparken als Zuidvelde, het drijvende zonnepark Ubbena en de Energietuin Assen-Zuid. Voor de zonneroute A37 is een beleidskader participatie opgesteld samen met de gemeenten.	✓
	Bijdragen aan de ontwikkelingen t.a.v. de Regionale Energie Strategie en RES 2.0	We hebben bijgedragen aan de voortgang en uitvoering van de Regionale Energie Strategie en de voorbereiding van het RES voortgangsdokument 2023. Dat doen wij als één van de 17 partners en door deelname in de inhoudelijke werkgroepen. Medio 2022 is ca. 55% van de RES bijdrage van 3,45 TWh gerealiseerd/in aanbouw.	✓
	Stimuleren van maximale benutting van zonnepanelen op daken onder meer met een provincie-brede en planmatige aanpak	We zetten stevig in op een versnellingsaanpak samen met gemeenten, LTO en het MKB. Zon op dak bij maatschappelijk vastgoed is een speerpunt.	✓
	Monitoren van de voortgang en realisatie van de windopgave. Financiële bijdrage aan de Gebiedsfondsen Windenergie	Van de opgave van 285,5 MW is inmiddels 271 MW opgesteld vermogen gerealiseerd (95% van de Drentse opgave van 285,5 MW). De middelen voor de gebiedsfondsen zijn bij Statenbesluit vrijgegeven. Aan de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn zijn de middelen bij subsidiebeschikking verstrekt. Voor de gebiedsfondsen wind in de gemeenten Coevorden en Emmen zijn de middelen beschikbaar. Voorbereidingen voor die gebiedsfondsen worden door deze gemeenten getroffen.	✓
			!

	Continueren van het beleid en de uitvoering daarvan voor bodemenergie (warmte-koudeopslag en geothermie).	Voor geothermie komen geen initiatieven van de grond aangezien businesscases in de praktijk nog niet rendabel zijn. Daar hebben wij ook geen/bepert invloed op aangezien marktpartijen degenen zijn die hierin moeten willen investeren. Onze opsporingsvergunning Klazienaveen hebben we overgedragen. Het verzoek om de opsporingsvergunning Erica hebben we voorgelegd aan het Ministerie van EZK.		
	Stimuleren van en uitvoeren van pilots voor groengas productie	Initiatieven (pilots Koekange en Drijber) lopen. Daarvoor is subsidie verstrekt. Er is veel belangstelling om met bio-vergisting aan de slag te gaan (vooral monomest-vergisting bij agrarische bedrijven).	✓	
205105 We geven een Drentse invulling aan de waterstofregio Noord-Nederland	Realiseren van projecten rondom waterstof met betrokkenheid Drents bedrijfsleven	Vershillende waterstofinitiatieven zijn in ontwikkeling of gerealiseerd met ondersteuning vanuit de provincie. Denk bijvoorbeeld aan de ondersteuning van een elektrolyse-initiatief (waterstofproductie) in Nieuw-Buinen, het Interregproject HyTrEc2 (gericht op mobiliteit) en ondersteuning van HyNorth om in Drenthe waterstofinitiatieven samen te brengen. Betreft een continue activiteit.	✓	
215101 Het vergroten van de kennis over de energietransitie bij onze inwoners en ondernemers	Met communicatie bijdragen aan het informeren van inwoners (jong en oud) en bedrijven over de energietransitie (bewustwording vergroten) en om hen handelingsperspectief te bieden, zowel met bestaande communicatie, als met een gerichte campagne	Uitvoering campagne 'Drenthe op weg naar energieneutraal, Gewoon zo!' Op 27 september 2021 is de campagne 'Drenthe op weg naar energieneutraal, Gewoon zo!' gelanceerd om Drenten te informeren hoe zij kunnen bijdragen aan de energietransitie. 'Gewoon Zo' loopt vanaf het najaar 2021 tot 2023 (wordt eventueel verlengd) en is in opdracht van provincie Drenthe ontwikkeld door communicatiebureau Keijzer uit Groningen, gebaseerd op gedragsonderzoek, uitgevoerd door onderzoeks- & adviesbureau Dijksterhuis & Van Baaren. Het doel van campagne 'Gewoon Zo' is om Drentse inwoners aan te sporen tot het nemen van (kleine) energiebesparende maatregelen in en rond het huis, gericht op isolatie. De aanpak bestaat uit drie campagnefasen die zich richten op de doelgroepen huurders, woningeigenaren en Drenten die net een huis hebben gekocht of gaan verbouwen, met verschillende communicatie-uitingen en acties, zowel via online kanalen als via printmedia. De drie fasen worden allemaal tweemaal uitgevoerd. In 2023 wordt de campagne geëvalueerd. In de praktijk blijkt dat Gewoon zo! ook een haakje biedt voor beleidsontwikkelingen. Zo is de subsidie energiebesparende isolatiemaatregelen gecommuniceerd onder de vlag van Gewoon Zo. Ook de volgende onderdelen uit het Drents Isolatieprogramma worden onder deze noemer gecommuniceerd naar inwoners.	✓	
215102 In de periode 2020 – 2023 gebruiken de Drentse bedrijven 7% minder energie ten opzichte van 2015	Ondersteunen van bedrijven die investeren in projecten gericht op CO2-reductie	We ondersteunen de bedrijven bij energieonderzoek en adviseren waar nodig aansluitend over de financieringsmogelijkheden via onder meer het Energiefonds Drenthe	✓	

	<p>Vergunningverlening, toezicht en handhaving richting bedrijven verder op orde brengen</p>	<p>De provincie geeft de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) jaarlijks de opdracht om voor de opgave energie de noodzakelijke vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavende taken uit te voeren. Dit betreft de bedrijven die vallen onder het provinciaal bevoegd gezag. De provincie stelt daarvoor jaarlijks een structureel budget beschikbaar van € 50.000,-- De RUDD voerde hercontroles uit, actualiseerde waar nodig de energieparagraaf van de bestaande vergunning, maakte afspraken met bedrijven over het opstellen van uitvoeringsplannen energiemaatregelen en oefende toezicht uit op de uitvoering van deze plannen.</p>		
	<p>Ondersteunen van bedrijven die investeren in energie-innovaties</p>	<p>De ondersteuning bestaat uit het stimuleren van onderzoek naar de niet wettelijk verplichte energiebesparende maatregelen. Daartoe is per 1 juni van kracht geworden de subsidieregeling energieonderzoek. Deze regeling wil industriële bedrijven stimuleren innovatieve energiemaatregelen in kaart te brengen die veel verder gaan dan de gebruikelijke wettelijk verplichte efficiencyverbeteringen binnen het reguliere energiemanagement. Tot nu toe hebben drie bedrijven een aanvraag ingediend. Twee bedrijven bereiden een subsidieaanvraag voor die zij rond de jaarwisseling indienen.</p>		
	<p>Uitbouwen platform 'Ik ben Drents ondernemer' met eerstelijns energieadvies</p>	<p>De vraag naar eerstelijns energieadvies neemt verder toe. De energieadviseurs van 'Ik ben Drents Ondernemer' hebben 82 energieadviezen gegeven. De adviezen bestaan uit eerstelijns algemeen energieadvies, doorgeleiding naar financieel advies en tweedelijns energieadvies. Dit is mede aanleiding om de energieadviescapaciteit in 2023 uit te breiden naar 32 uur per week.</p>		
				

	<p>Ondersteunen en stimuleren dat ondernemers op hun bedrijventerrein energiematregelen nemen</p>	<p>Naar energieneutrale bedrijventerreinen, 3 pilots afgerond, 1 pilot in uitvoering In het kader van de pilot 'Naar energieneutrale bedrijventerreinen in 2035' heeft de provincie parkmanagement en ondernemersverenigingen op vier bedrijventerreinen ondersteund met het ontwikkelen van een uitvoeringsplan en een samenwerkingsovereenkomst voor energiebesparing en -opwekking, een uitvoeringsplan dat vervolgens heeft geresulteerd in de benoeming van een aanjager 'Versterken organiserend vermogen en versnellen energietransitie', met de ontwikkeling van een energietransitie uitvoeringsplan en de oprichting van een ondernemersvereniging en op de vierde locatie een ondernemersvereniging ondersteund met een uitvoeringsplan gericht op het versnellen van de energietransitie.</p> <p>Interactieve digitale leidraad 'Naar energieneutrale bedrijventerreinen in 2035'. Versie 1.0 is klaar De resultaten van de vier pilots zijn neergelegd in de digitale leidraad 'Naar energieneutrale bedrijventerreinen in 2035'.</p>		
	<p>Bevorderen dat bedrijven zich bewust zijn van de energietransitie en wat dat voor hen betekent. Onder andere door een no-cure no-pay regeling voor een energiebesparingsonderzoek</p>	<p>Twee energie-intensieve industriële bedrijven uit de groep van de 11 allergrootste energiegebruikers hebben de samenwerkingsovereenkomst met de bijbehorende garantieregeling (no cure no pay) ondertekend en starten met de grote energiestudie naar innovatieve, niet wettelijke verplichte energiebesparende maatregelen. Een derde kandidaat is vergevorderd met de voorbereidingen die moeten leiden tot het ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst.</p> <p>Naast de 'no cure no pay' aanpak bieden we onder meer de Drentse maakindustrie de mogelijkheid hun elektriciteitsgebruik inclusief gebruikspatronen in kaart te brengen. Dat kan met behulp van de gedurende een maand beschikbare meetkoffer. Inmiddels hebben tien bedrijven de meetkoffer gebruikt dan wel nu in gebruik. De eerste uitkomsten laten energiebesparingskansen zien tot 20 procent.</p>		
				

215104 Drenthe heeft in 2030 een duurzaam, betrouwbaar en veelzijdig energiesysteem dat ruimte biedt aan onze ambities en innovatieve technieken	We wenden onze invloed maximaal aan om ervoor te zorgen dat de veranderde vraag naar stroom door de netwerkbeheerder verwerkt kan worden	Met de Drentse Routekaart RES is een goed monitorings-, en sturingsinstrument gecreëerd om niet alleen de voortgang van de zon-, en wind projecten inzichtelijk te maken, maar ook die vraag naar de benodigde energieinfrastructuur helder te krijgen. Hiermee is het mogelijk om meer regie te hebben op de aanleg van deze infrastructuur. Daarnaast wordt gewerkt aan de Drents Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) waar alle energievraag-, en aanbod stromen en de benodigde infrastructuur volgens programmatische aanpak worden gestuurd. Medio 2023 zal de pMIEK gereed zijn.		
	Met onze bijdrage aan de Investeringsagenda Waterstof Noord-Nederland ondersteunen we nieuwe Drentse initiatieven om de ingezette ontwikkeling te verstevigen. Dit doen door samen te werken met bedrijven, kennisinstellingen en andere Noordelijke overheden	Verschillende waterstofinitiatieven zijn in ontwikkeling of gerealiseerd met ondersteuning vanuit de provincie. Denk bijvoorbeeld aan de ondersteuning van een elektrolyse-initiatief (waterstofproductie) in Nieuw-Buinen, het Interregproject HyTrEc2 (gericht op mobiliteit) en ondersteuning van HyNorth om in Drenthe waterstofinitiatieven samen te brengen. Betreft een continue activiteit.	✓	
	Faciliteren en ondersteunen van initiatiefnemers bij het toepassen van innovatieve technieken zoals energieopslag, slimme energienetten en slim laden door hierover te communiceren in o.a. bijeenkomsten en webinars.	De subsidieregeling die voor deze ondersteuning is gecreëerd is in 2022 vrijwel volledig benut. GS heeft besloten om in 2023 meer geld beschikbaar te stellen. In juni 2022 is kennis en informatie over dit onderwerp gedeeld op het goed bezochte congres 'Net op Groen'.	✓	
	In nationaal verband (IPO) ontwikkelen van een provinciale regierol (governance van regionale energie) van de ontwikkelingen van het elektriciteitsnetnergiesysteem.	Mede dankzij de inzet vanuit Drenthe is er nu vanuit het ministerie aan het IPO gevraagd om per provincie een Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) te maken.	✓	
			✓	

<p>225101 Het vergroten van de kennis over de energietransitie bij onze inwoners en ondernemers en tevens hen handelingsperspectief bieden, zodat ze energiebesparende maatregelen nemen</p>	<p>Met communicatie bijdragen aan het informeren van inwoners (jong en oud) en bedrijven over de energietransitie (bewustwording vergroten) en om hen handelingsperspectief te bieden. Dat doen we enerzijds met communicatie ondersteunend aan de andere doelstellingen. En anderzijds met een communicatie-aanpak voor inwoners gebaseerd op gedragsonderzoek, gericht op het nemen van energiebesparende maatregelen</p>	<p>Uitvoering campagne 'Drenthe op weg naar energieneutraal, Gewoon zo!'</p> <p>Op 27 september 2021 is de campagne 'Drenthe op weg naar energieneutraal, Gewoon zo!' gelanceerd om Drenten te informeren hoe zij kunnen bijdragen aan de energietransitie. 'Gewoon Zo' loopt vanaf het najaar 2021 tot 2023 (wordt eventueel verlengd) en is in opdracht van provincie Drenthe ontwikkeld door communicatiebureau Keijzer uit Groningen, gebaseerd op gedragsonderzoek, uitgevoerd door onderzoeks- & adviesbureau Dijksterhuis & Van Baaren. Het doel van campagne 'Gewoon Zo' is om Drentse inwoners aan te sporen tot het nemen van (kleine) energiebesparende maatregelen in en rond het huis, gericht op isolatie. De aanpak bestaat uit drie campagnefasen die zich richten op de doelgroepen huurders, woningeigenaren en Drenten die net een huis hebben gekocht of gaan verbouwen, met verschillende communicatie-uitingen en acties, zowel via online kanalen als via printmedia. De drie fasen worden allemaal tweemaal uitgevoerd. In 2023 wordt de campagne geëvalueerd. In de praktijk blijkt dat Gewoon zo! ook een haakje biedt voor beleidsontwikkelingen. Zo is de subsidie energiebesparende isolatiemaatregelen gecommuniceerd onder de vlag van Gewoon Zo. Ook de volgende onderdelen uit het Drents Isolatieprogramma worden onder deze noemer gecommuniceerd naar inwoners.</p>	
--	---	---	--

Beleidsopgave: 5.2 Mijnbouw

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
205201 Mijnbouw in Drenthe met een groter draagvlak onder de lokale bevolking	Advisering over mijnbouw, schadeafhandeling en betrekken van inwoners	<p>Advisering over mijnbouw, schadeafhandeling en betrekken van inwoners. Op verschillende dossiers zijn adviezen of zienswijzen ingediend. Tevens beroep ingediend tegen vaststellingsbesluit Groningen. Nauwe samenwerking met andere overheden en inwoners in dossiers UGS Norg en Oliewinning Schoonebeek.</p> <p>De provincie heeft in 2022 de Staatssecretaris van Mijnbouw en het ministerie van EZK advies gegeven over diverse mijnbouw projecten. Zo heeft de provincie een zienswijze ingediend over het ontwerp instemmingsbesluit over de gasvelden LDS (bij Wapse) van Vermilion (inmiddels vergund). Verder heeft ze advies gegeven over de MER/HIA en de selectie van een voorkeursalternatief voor de oppervlaktelocatie waar vandaan geboord gaat worden naar de gasvelden VDW (bij het Unesco Werelderfgoed Frederiksoord), ook door Vermilion.</p> <p>De provincie heeft gereageerd op de adviesvraag door de Staatssecretaris van Mijnbouw aangaande de verhoging van de hoeveelheid te winnen gas uit het Groningen gasveld in het gasjaar 2021-2022, en een advies en later een zienswijze ingediend over het vaststellingsbesluit Groningen gasveld voor het gasjaar 2022-2023. Tegen dat laatste besluit is de provincie in beroep gegaan omdat wij van mening zijn dat de schadeafhandeling voor omwonenden van de UGS Norg onvoldoende geborgd is. Dit beroep loopt nog.</p> <p>De provincie heeft de peer-review begeleid van de onderzoeken die er in 2021 toe geleid hebben dat het IMG het gebied rond de UGS Norg verkleinde waar de omgekeerde bewijslast voor schade geldt (het zogenaamde "bewijsvermoeden"). Dit gevoelige dossier zorgt voor veel onrust bij omwonenden van de UGS Norg. Met de uitslag van de peer-review is er hoop op dat de contour van 2019 op korte termijn hersteld wordt.</p> <p>In Schoonebeek begeleidt de provincie een gebiedsproces, dat in gang gezet is naar aanleiding van het voornemen van de NAM om weer olie te winnen uit het Schoonebeek olieveld. Hierbij komt productiewater vrij en dat dient verwerkt te worden. In het kader van het gebiedsproces is er ambtelijk en bestuurlijk overleg tussen EZK, NAM en de decentrale overheden en zit de provincie aan bij de ontzorgingstafel. Komend jaar zal de provincie om advies gevraagd worden voor het verlenen van de benodigde vergunningen.</p>	

Ontwikkelingen

Beleidsopgave: 5.1 Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)

2022 was een turbulent jaar voor de energieopgave. De Russische invasie van Oekraïne en de Europese sancties die daarop volgden leidden tot een enorme stijging van de olie-, en gasprijzen. Hierdoor werden huishoudens en bedrijven geconfronteerd met hogere lasten. Ondanks het Noodfonds dat de provincie eind 2022 heeft ingericht om deze doelgroepen te ondersteunen, is de rol en slagkracht van de provincie beperkt in deze. De omvang en impact van de prijsstijging is enorm. Er is nog geen zicht op een mogelijke daling van deze prijzen. Indien de oorlog in 2023 voortduurt zal dat in de winter van 2023/24 mogelijk ernstigere gevolgen hebben, dan dat nu ervaren worden.

Beleidsopgave: 5.2 Mijnbouw

Op aandringen van de lokale overheden heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) een gebiedsproces georganiseerd om – voor er een officiële vergunningsprocedure van start gaat - met omwonenden en andere belanghebbenden te spreken over de oliewinning in Schoonebeek door de NAM en de verwerking van productiewater dat daarbij vrij komt. De Provincie begeleidt op bestuurlijk en ambtelijk niveau het gebiedsproces.

In het licht van de mogelijke verplaatsing van de injectie van productiewater van Twente naar Drenthe heeft de Provincie duidelijk aangegeven dat er geen sprake kan zijn van het verplaatsen van problemen van Twente naar Drenthe, dus dat er een significant betere oplossing voor de verwerking moet komen. Dat uitgangspunt wordt gedeeld door zowel Ministerie van Economische Zaken (EZK) als de NAM. Alle benodigde en gewenste informatie is nu verzameld, waarna de NAM een besluit moet nemen over de indiening van een eventuele vergunningaanvraag. Deze wordt in 2023 verwacht.

De vergunningen voor de boringen naar de gasvelden Leemdijk, De Bree en Smitstede (LDS) vanaf de productielocatie Wapse door Vermilion zijn in 2022 afgegeven en de eerste put wordt op dit moment geboord. In de aanloop naar dit instemmingsbesluit heeft de Provincie Drenthe de toenmalige minister advies gegeven. Een aantal adviezen zijn overgenomen. Niet alle adviezen werden overgenomen, waarop de provincie een zienswijze heeft ingediend. In de nota van antwoord zijn daarop deze zienswijzen behandeld. GS is daarom niet in beroep te gaan tegen het instemmingsbesluit.

Vermilion wil ook graag boren naar de gasvelden VDW. Deze liggen gedeeltelijk onder het UNESCO World Heritage gebied Koloniën van Weldadigheid Frederiksoord. Het ministerie van EZK coördineert dit proces middels een rijkscoördinatie-regeling (RCR). In dit traject wordt een uitgebreide milieueffectrapportage opgesteld, waaronder een "Heritage Impact Assessment". De provincie heeft het ministerie in dit proces op verschillende momenten geadviseerd. Daarnaast heeft het ministerie om advies gevraagd voor het bepalen van een voorkeursalternatief (VKA) voor de boorlocatie. Op dit moment beraadt de minister zich over de boorlocatie, binnenkort wordt het proces vervolgt. De provincie blijft het proces kritisch volgen om zo de belangen van het UNESCO gebied te behartigen.

De ondergrondse gasopslag (UGS) Norg is in 1997 in gebruik genomen. In eerste instantie werd de gasopslag gebruikt als buffer voor onverwacht strenge winters, maar in 2015 werd het gebruik veranderd. Sinds die tijd wordt de UGS Norg in de zomer met (pseudo-)Groningengas gevuld, zodat de leveringszekerheid in de winter gegarandeerd wordt. Het cyclisch vullen en aflaten van de UGS zorgt voor een continu optredende bodemdaling en -stijging. Al snel na het ingaan van de gewijzigde functie werd er door omwonenden schade aan gebouwen gemeld.

Sinds 2019 viel de hele omgeving rond de UGS Norg binnen de contour waarbinnen het wettelijk bewijsvermoeden werd toegepast. Echter, in 2021 werd, na onderzoek naar schadeorzaken, een deel van de omgeving van UGS Norg door het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) uit het gebied waarvoor het wettelijk bewijsvermoeden geldt gehaald. Dit jaar is er, na een Tweede Kamer motie en na overleg tussen het ministerie van EZK en de Tijdelijke Werkgroep Mijnbouwschade Een dat begeleid werd door de Provincie, een peer-review van dit onderzoek gedaan. De peer review zet vraagtekens bij de stelligheid waarmee het onderzoek concludeert dat gebouwschade in het gebied “zeker niet” door bodemdaling en -stijging door de UGS veroorzaakt kan zijn. De provincie heeft de het IMG en de Staatssecretaris van EZK opgeroepen de oude contour van het gebied, waarbinnen het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast, te herstellen. Zowel de Staatssecretaris als de Tweede Kamer hebben al laten weten dat zij dit ook gewenst vinden.

De Provincie is samen met de gemeente Emmen houder van de opsporingsvergunning voor aardwarmte ‘Erica’. In augustus 2022 is door GS een verzoek gedaan aan het ministerie van EZK waarin het ministerie verzocht wordt te beoordelen of de vergunning overgedragen kan worden aan Geothermie Groep Nederland (GGN), die het gebied geothermisch wil ontwikkelen voor diverse warmte-afnemers.

Het bedrijf Nedmag wint (magnesium-)zout in de omgeving van Veendam en effecten daarvan (voornamelijk in de vorm van bodemdaling) strekken zich uit tot de Drentse gemeenten Tynaarlo en Aa en Hunze. In juli 2022 is Nedmag gestart met het boren van put VE-7 zonder dat zij daar op dat moment de benodigde vergunning voor had. Dit kwam omdat een eerdere put, VE-5, tegenvallende resultaten gaf waarna het bedrijf besloot een geplande proefboring niet uit te voeren ten faveure van een nog niet vergunde proefboring. De boring is daarna alsnog vergund. Vanuit haar wettelijke adviesrol willen de Provincie het belang van een veilige en maatschappelijk verantwoorde zoutwinning onderstrepen. Wij hebben in die rol bij het eerdere proces van vergunningsverlening voor het winningsplan 2018 van Nedmag de toenmalige minister van EZK op de belangen van de bewoners gewezen. Wij hebben ons ingezet voor het vastleggen van goede afspraken waaronder die over een goede schaderegeling en transparante communicatie met omwonenden.

Programma 5 wat heeft het gekost

			1	2	3	4	3-4
	Beleidsopgave	eco cat	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Lasten							
	5.1 Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)						
		Inkoop	2.527.530	2.123.424	3.970.081	2.832.413	1.137.668
		Subsidie	963.614	800.000	1.445.507	2.253.722	-808.215
		totaal beleidsopgave	3.491.144	2.923.424	5.415.588	5.086.135	329.453
	Totaal		3.491.144	2.923.424	5.415.588	5.086.135	329.453
Baten							
	5.1 Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)						
		Ontv. bijdragen	-15.000	0	-100.000	-161.658	61.658
		Ontv. subsidies	-65.102	0	-1.000.000	-732.112	-267.888
		totaal beleidsopgave	-80.102	0	-1.100.000	-893.770	-206.230
	Totaal		-80.102	0	-1.100.000	-893.770	-206.230
	Saldo		3.411.043	2.923.424	4.315.588	4.192.365	123.223

Toelichting	
Saldo Programma	123.223
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-68.798
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies	808.608
Totaal verrekend met reserves	739.810
Resultaat programma na bestemming reserves	863.033

Toelichting op verschillen begroting en rekening

Lasten

Beleidsopgave: 5.1 Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)

De totale afwijking betreft een voordeel van € 329.453,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Het aandeel hernieuwbare energiebronnen bedraagt 14% in 2020 en 16% in 2023

Er zijn op het einde van 2022 enkele projecten binnen het programma klimaat en energie niet tot uitvoering gekomen. Daarnaast is de lastneming van de subsidie die vanuit het warmtefonds is verstrekt aangepast wat heeft geleid tot een negatief saldo van € 520.000,-- op deze doelstelling. De lagere lastneming wordt verrekend met de reserve verstrekte subsidies.

Daarnaast is er in 2022 een bedrag begroot voor de uitvoering van de ELENA subsidie. Deze kosten (en baten) hadden achteraf niet begroot te hoeven worden aangezien de afwikkeling van dit project via de balans gaat.

Doelstelling: Het vergroten van de kennis over de energietransitie bij onze inwoners en ondernemers en tevens hen handelingsperspectief bieden, zodat ze energiebesparende maatregelen nemen

Er is een overschot van € 540.000,-- op de Subsidie Isolatieoffensief. Er was nadat de subsidie open ging gelijk veel belangstelling voor de regeling, waar een inschatting van de realisatie op is gebaseerd. De uitvoering duurde alleen wat langer waardoor de belangstelling voor de regeling nog niet terug te zien is in de realisatie 2022.

Voor de uitvoering van de RES is een decentralisatie uitkering (DU) ontvangen. Deze is in 2022 niet geheel besteed en wordt daarom voorgesteld om over te hevelen naar 2023. Het gaat hier om een bedrag van € 196.000,--.

Baten

Beleidsopgave: 5.1 Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)

De totale afwijking betreft een nadeel van € 206.230,--

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Het aandeel hernieuwbare energiebronnen bedraagt 14% in 2020 en 16% in 2023

Er zijn voor deze doelstelling extra baten van € 160.000,-- doordat er inkomsten in 2022 zijn verantwoord als gevolg van een afwikkeling van een voorgaand dienstjaar. Daarnaast was er een inkomst begroot van € 100.000,-- voor de ELENA subsidie, welke achteraf niet hier begroot had hoeven worden aangezien de afwikkeling van dit project via de balans gaat.

Doelstelling: Het vergroten van de kennis over de energietransitie bij onze inwoners en ondernemers en tevens hen handelingsperspectief bieden, zodat ze energiebesparende maatregelen nemen

Er waren inkomsten begroot voor de subsidie isolatieoffensief, aangezien de helft van de regeling wordt gedekt vanuit de regiodeal. De realisatie van de regeling bleek echter lager dan verwacht doordat de uitvoering en het vaststellen van de beschikkingen meer tijd in beslag nam. Deze realisatie zal begin 2023 plaatsvinden. Hierdoor zijn er lagere baten dan begroot van € 270.000,--.

Programma 6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig

In de Begroting 2022 schreven we over dit programma:

Cultuur

Corona heeft in de volle breedte van de cultuursector stevige negatieve gevolgen gehad voor de continuïteit van activiteiten op het gebied van podiumkunsten, openstellingen van musea en de organisatie van festivals en evenementen. In 2020 en 2021 hebben we steunmaatregelen ingezet om onze culturele basisinfrastructuur te behouden en te versterken. De schade op de lange termijn is moeilijk te overzien. Voor nu gaan wij ervan uit dat er in 2022 een mooi cultureel jaar aanbreekt, waar we werken aan het herstel van de culturele sector en waar er voor de inwoner en bezoeker van Drenthe weer veel te doen, zien en te beleven is.

Omdat de culturele sector het eerste half jaar van 2021 op slot zat, zal 2022 naar verwachting het eerste 'reguliere' jaar zijn van de nieuwe cultuurnota "Cultuur om te delen 2021-2024". Hoewel we in 2021 niet stil hebben gezeten, kunnen we nu de cultuurnota in de volle breedte tot uitvoering brengen. Dit betekent onder andere extra inzet op de nieuwe accenten die zijn gelegd in de cultuurnota, waaronder educatie, participatie, talentontwikkeling, samenwerking met gemeenten, de noordelijke overheden en het Rijk en de verbinding van cultuur met de Sociale Agenda en Vrijtijdseconomie. Meer nog dan voorheen willen wij een cultuurklimaat realiseren dat zich nestelt in de samenleving en interessant is voor zowel aanstormend talent als ervaren cultuurmakers, voor jong en oud, voor professionals en amateurs. Iedereen die dat wil moet deel kunnen nemen – actief of passief – en ruimte krijgen voor ontwikkeling

In 2022 blijven wij toonaangevende festivals, locatietheaterproducties, het Drents Museum en de musea van provinciaal belang ondersteunen. Belangrijk speerpunt is het stimuleren van cultuuronderwijs en cultuurparticipatie. Daarbij geven wij impulsen aan de succesvolle programma's 'Cultuureducatie met Kwaliteit' en 'Culturele Mobiliteit'. Het ontwikkelen van nieuwe talenten is een van onze prioriteiten. Wij zetten in op popcultuur en ondersteunen klassieke ensembles die op provinciale schaal van betekenis zijn.

Na een succesvolle inschrijving van de Koloniën van Weldadigheid als UNESCO-werelderfgoed in 2021 is de provincie Drenthe als siteholder aanspreekpunt geworden voor de Koloniën in Nederland én voor internationale kwesties die Nederland en België aangaan. Vanuit onze verantwoordelijkheid zullen wij in 2022 deze gebieden van wereldwijde importantie in samenwerking met het Rijk en de partners in de gebieden uitdragen en het erfgoed beschermen.

Met het Cultuurhistorisch Kompas als inspirerend kader nemen wij ook in 2022 deel aan de ruimtelijke planvorming en stimuleren wij gebiedsvisies op basis van cultuurhistorie. Wij ontwikkelen nieuwe kennis, waarbij wij speciale aandacht besteden aan de jonge geschiedenis van Drenthe. Wij blijven investeren in het behoud en toekomstbestendig maken van ons gebouwde erfgoed. Wij richten ons daarbij ook op de volgende opgaven: de (dreigende) leegstand en exploitatieproblematiek bij religieus en agrarisch erfgoed en hebben aandacht voor het inlopen van het tekort aan restauratievaklieden.

Tenslotte blijven wij ons in 2022 inzetten op het borgen en stimuleren van het Drents, met het Huus van de Taol als provinciaal steunpunt voor de streektaal. Daarnaast zorgen wij ervoor dat Biblionet Drenthe, als provinciale ondersteuningsinstelling, naar behoren kan functioneren.

Sociale agenda

Wij willen dat iedereen in Drenthe gezond, gelukkig en veilig kan opgroeien. We gaan voor gelijke kansen voor iedereen. Voor goede zorg, goed onderwijs, passende woningen en minder armoede. In Drenthe mag je zijn wie je wilt zijn. Samen met alle Drentse gemeenten en maatschappelijke organisaties gaan we voor een levendig en sociaal Drenthe. Dit doen we vóór en mét de inwoners van Drenthe. De vraag van de Drentse inwoners staat voor ons centraal, dat staat in de Sociale Agenda. De Sociale Agenda is een dynamische uitvoeringsagenda.

In 2022 blijven we ons inspannen voor de zes thema's uit de Sociale Agenda:

- Bereikbaarheid en leefbaarheid
- Armoede en laaggeletterdheid
- Gezondheid en vitaliteit
- Wonen
- Onderwijskwaliteit en gelijke kansen
- Iedereen doet mee (inclusie)

Onze systeeminstellingen helpen ook in 2022 bij het verwezenlijken van de doelen in de Sociale Agenda. CMO STAMM, BOKD, Zorgbelang Drenthe en Stichting Leren en Leven dragen ieder vanuit hun specifieke expertise bij.

Onze speerpunten voor 2022 zijn concreet:

- Meer samenwerking met andere provincies die met dezelfde uitdagingen rondom leefbaarheid op het platteland te maken hebben. Samen vragen we voortdurend aandacht bij het Rijk voor de extra inzet die dit vergt.
- Blijven werken aan een sterke ondersteuningsstructuur voor inwoners die zich inzetten voor de wijken, buurten en dorpen in Drenthe. Mooie voorbeelden hiervan zijn de Drenthe-brede projecten Burgerparticipatie en Podium Platteland 2.0.
- Samen met inwoners, maatschappelijke partners en gemeenten werken aan het herstel na corona.
- Alle gemeenten in Drenthe kunnen meedoen aan Kansen4Kinderen. Scholen leren binnen Kansen4Kinderen van en aan elkaar wat in de praktijk werkt bij het vergroten van kansen voor kinderen. We willen geen onderwijsachterstanden meer en minder gebruik van gespecialiseerde jeugdhulp. De verbindende aanpak tussen school, ouders en omgeving draagt bij aan talentontwikkeling bij kinderen. Samen met onderwijs en de gemeenten werken we onverminderd door aan gelijke kansen voor iedereen, ook voor kinderen die door hun achtergrond een extra steuntje kunnen gebruiken.
- Monitoren, onderzoeken en delen van kennis. Voorbeelden zijn de Drentse Onderwijsmonitor, de monitor Brede Welvaart, het Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland en het onderzoek intergenerationele armoede.
- Het versterken van het netwerk waar in Drenthe opgedane kennis en expertise op de thema's van de Sociale Agenda -waaronder gezondheid en vitaliteit, armoede en laaggeletterdheid- wordt gedeeld.
- Inclusie staat hoog in het vaandel. Maatschappelijke partners dagen we uit om met alliantieprojecten te komen die bijdragen aan een inclusieve samenleving. De provincie is een inclusieve werkgever. We stimuleren inclusie bij de door ons gesubsidieerde instellingen en binnen onze eigen inkoop.
- We steunen een landelijke/wereldwijde actie over een inclusie-thema dat onderbelicht blijft.
- Mijlpalen en successen vieren we samen met de partners.
- We verbinden het sociaal domein nog meer met andere beleidsterreinen, zoals cultuur.

Daarnaast blijven we in 2022 inzetten op:

- Aansluiten bij en ondersteunen van bewonersinitiatieven
- Bereikbare en toegankelijke voorzieningen
- Stimuleren vernieuwende wooninitiatieven
- Inclusie, toegankelijkheid, stimuleren en waarderen vrijwillige inzet
- Voortbestaan van dorps- en buurthuizen
- Bij elkaar brengen van partijen zoals het Drents Zorglandschap en Gezondheidstafel
- Positieve gezondheid en preventie
- Ondersteunen van initiatieven van inwoners: inzet van vrijwilligers, dorpsinitiatieven
- Uitvoeren motie regenboogprovincie
- Voortdurend met elkaar en met onze partners evalueren en zo nodig herijken. Zitten we op de goede weg? Doen we alles wat we kunnen om onze ambities te bereiken?

Sport en bewegen

Sport en bewegen zijn belangrijk voor gezondheid, geest en gemeenschapszin. Dat is de afgelopen periode duidelijk gebleken. Sport draagt bij aan de sociale en economische doelstellingen van de provincie. Daarom zetten we op ons verschillende manieren in voor de sport in Drenthe.

Infrastructuur

We dragen bij aan sportvoorzieningen van provinciale betekenis. Deze komen in aanmerking voor een laatste steuntje in de rug via een investeringsondersteuning. En we stimuleren bij de inrichting van het buitengebied mogelijkheden om te bewegen of te sporten: wandelen, hardlopen, fietsen mountainbiken, wielrennen etc. Binnen de Drentse sportinfrastructuur heeft het TT-circuit een bijzondere functie met een enorme impact.

Sportevenementen

We zetten in op het binnenhalen van topsportevenementen vanwege de inspirerende waarde en maatschappelijke en economische impact van deze bijzondere activiteiten. Daarnaast blijven we bestaande sportevenementen ondersteunen vanwege de bindende functie in de maatschappij. Dit geldt ook voor onze betrokkenheid bij FC Emmen.

Samen Gezond in Beweging

We leveren een bijdrage aan het VDG-programma 'Drenthe Samen Gezond in Beweging 2021-2024'. Hiermee willen we ervoor zorgen dat iedereen in Drenthe kan sporten op zijn of haar niveau. In het bijzonder hebben we daarbij aandacht voor inclusiviteit en gehandicaptensport. Dit zijn doorlopende aandachtspunten in onze samenwerking met SportDrenthe.

Dit is in 2022 aan dit programma gedaan:

Cultuur

Voor de cultuursector ging 2022 minder goed van start door de lockdown die van kracht was in verband met corona. Nadat deze lockdown op 26 januari 2022 werd opgeheven, heeft de cultuursector eindelijk weer een relatief normaal jaar kunnen draaien. Musea konden weer open, festivals en evenementen konden weer doorgang vinden en ZZP-ers kregen weer nieuwe opdrachten binnen de cultuursector. We hebben daarom in 2022 verschillende mooie resultaten kunnen boeken.

Het Drents Museum heeft met de tentoonstelling Viva la Frida! veel succes gehad. In totaal kwamen er 132.000 bezoekers naar Assen voor deze tentoonstelling. Festivals als FestivalDerAa, Puppert International en Festival Veenhuizen hebben weer plaatsgevonden. De PeerGroup heeft o.a. de voorstelling TREK geproduceerd. De Drentse Talentprijs Cultuur en de Culturele Prijs zijn uitgereikt aan filmmaker Okki Poortvliet en beeldend kunstenaar Siemen Dijkstra. Meer dan 10.000 leerlingen hebben deelgenomen aan het project Culturele Mobiliteit. Door bibliotheken is gewerkt aan innovatieve projecten, waaronder digitaal burgerschap en media-educatie. Drentse talenten hebben deelgenomen aan noordelijke talentprogramma's voor popmuziek, hip-hop, popcultuur, podiumkunsten en cultuur en natuur. Ook zijn we nog volop bezig met de voorbereiding van het Van Goghjaar in 2023.

Voor het uitdragen van de UNESCO Koloniën van Weldadigheid zijn verschillende projecten gerealiseerd, zoals onder andere een Klokhuisaflevering en een luistertocht in Frederiksoord-Wilhelminaoord. Daarnaast hebben we voor het beschermen van het werelderfgoed een advies over bufferzones aangeboden bij Rijk ter indienen bij UNESCO. Het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis heeft een nieuwe website gelanceerd. Vanuit cultuurhistorie is, in samenwerking met het Programma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed, een pilot gestart voor de verduurzaming van dorpshuizen met cultuurhistorische waarden. Dit heeft geleid tot een rapport dat in juli 2022 is gepresenteerd. Er zijn 15 aanvragen gehonoreerd voor de restauratie en/of herbestemming van monumentale panden in Drenthe. Voor het UNESCO Geopark de Hondsrug zijn verschillende producten, routes en activiteiten ontwikkeld. Het Hondsrugpad is uitgeroepen tot wandelroute van het jaar.

Ondanks deze mooie resultaten zien we ook dat de sector nog niet op het niveau zit van voor corona. Bezoekersaantallen blijven achter en zelfstandigen in de sector zijn weggegaan of hebben zich omgeschoold. We zijn daarom in gesprek gegaan met onze instellingen over herstel en versterking van de sector. Dit heeft geleid tot een plan voor herstel en versterking van de Drentse cultuursector voor de periode 2023-2024.

Sport

Na twee moeizame jaren vanwege corona is het veel organisatoren gelukt om de sportevenementen opnieuw te organiseren. Vanaf de WK Superbikes in het voorjaar konden ook op het TT-circuit weer evenementen plaatsvinden. FC Emmen promoveerde opnieuw naar de Eredivisie en het NK Wielrennen kon eindelijk volgens het oorspronkelijke plan, alle categorieën in 1 weekend, doorgaan. In 2022 is het EK Wielrennen 2023 aan Drenthe toegekend.

In 2022 is de samenwerking onder de noemer Drenthe Samen Gezond in Beweging verder doorontwikkeld. Er wordt inmiddels gewerkt met 4 focusthema's. Binnen het netwerk worden trends, ontwikkelingen en ervaringen gedeeld en plannen op elkaar afgestemd.

Sociale Agenda

Wij willen dat iedereen gezond, gelukkig en veilig kan leven en opgroeien. Een Drenthe dat levendig en inclusief is, dat vrijwillig initiatief stimuleert en waardeert en waarin gemeenschapszin en naoberschap volop aanwezig blijft. Dat is één van de kernambities uit het coalitieakkoord. Met de vaststelling van de Sociale Agenda 2020-2023 wordt hieraan gewerkt en sindsdien zijn veel projecten en activiteiten van start gegaan. De Sociale Agenda is een dynamische uitvoeringsagenda waarin we samenwerken mét gemeenten, maatschappelijke organisaties en bewonersinitiatieven voor alle Drentse inwoners. Dit gebeurt met specifieke expertise vanuit onze systeemstellingen zoals CMO STAMM, BOKD, Zorgbelang Drenthe en Stichting Leren en Leven. Daarnaast ondersteunen we kansrijke en innovatieve projecten vanuit inwoners en onze partners met ondersteuning voor Alliantieprojecten en Drenthe-brede projecten vanuit de Investeringsagenda (zie programma 9).

In 2022 zijn de zes hoofdthema's uit de Sociale Agenda gebundeld in drie speerpunten om de focus en samenhang in de uitvoering te vergroten. Bovendien sluiten deze speerpunten goed aan op de kernopgaven voor een brede welvaart in Drenthe die (meer) inclusief is, zodat alle inwoners hier profijt van hebben. De drie speerpunten zijn vastgelegd in de Voorjaarsnota 2022: (1) Stimuleren van bewonersparticipatie op leefbaarheid en wonen, (2) Bevorderen van positieve gezondheid en (3) Verbeteren van de kansengelijkheid. De uitvoering in 2022 staat in het teken van doorontwikkeling en het oogsten, borgen en verzilveren van successen. Voor de doorontwikkeling is een tussenevaluatie verricht die eind november '22 is opgeleverd. Deze evaluatie benutten we voor de doorontwikkeling van de Sociale Agenda en de uitvoering ervan.

Bewonersparticipatie

Bij stimuleren van bewonersparticipatie ligt in 2022 de focus op samenwerking met andere provincies rondom leefbaarheid op het platteland en op het ondersteunen van initiatieven vanuit inwoners voor de wijken, buurten en dorpen in Drenthe. Dit gebeurt onder andere met de wijk-buurt-dorp-regeling, stimuleren van vernieuwende wooninitiatieven, Podium Platteland 2.0 en ondersteuning van vrijwilligersactiviteiten door onze systeeminstellingen. Ter uitvoering van de motie 'Frisse start' hebben vrijwilligersorganisaties in 2022 opnieuw subsidie aangevraagd voor financiële steun. Daarnaast is ingezet op netwerken en kennisdeling zoals de monitor Brede Welvaart vanuit Trendbureau Drenthe en activiteiten vanuit het KKNN-netwerk in Noord-Nederland. In samenwerking met drie noordelijke provincies (K3) wordt gewerkt aan lobby richting het Rijk op de thema's leefbaarheid en wonen.

Positieve gezondheid

Voor bevordering van positieve gezondheid ligt in 2022 het accent op aansluiting op bestaande netwerken en het ondersteunen van kansrijke allianties vanuit inwoners, gemeenten, zorgaanbieders en maatschappelijke organisaties. Daarbij is sport en bewegen een belangrijk aandachtspunt en ondersteunt CMO STAMM hierin met de Sportmonitor Drenthe. We zetten in op het samenbrengen van partijen die zich bezighouden met gezondheid en preventie zoals bij de verlenging van het convenant voor een dementievriendelijk Drenthe. Dit gebeurt ook met het stimuleren van alliantievorming zoals via de Alliantieprojecten Optimaal Leven en Fitter Brein.

Kansengelijkheid

Bij vergroten van kansengelijkheid ligt in 2022 de focus op uitbreiding van het project Kansen4Kinderen en netwerk en kennisdeling rondom armoede, laaggeletterdheid en kansengelijkheid. Dit gebeurt grotendeels door onze systeeminstellingen St. Leren en Leven en het CMO STAMM dat verschillende kennisplatforms en netwerkactiviteiten ontplooit. Voorbeeld hiervan is de Onderwijsmonitor die elk jaar tijdens de Onderwijsdag wordt gepresenteerd aan het Drents onderwijsveld. Verder co-financiert de provincie in 2022 wetenschappelijk onderzoek naar intergenerationale armoede door de Rijksuniversiteit Groningen. De motie 'Steun voor de Drentse

voedselbanken' is in het najaar van '22 uitgevoerd met een eenmalige subsidie aan de vier Drentse voedselbankstichtingen.

Inclusie

Inclusie loopt als een rode draad door de ambities en de drie speerpunten van de Sociale Agenda heen: iedereen doet mee en doet ertoe. Dat was, is en blijft het uitgangspunt in de uitvoering. In 2022 zijn specifieke activiteiten ontplooid om inclusie te versterken in Drenthe. Zo is de motie 'Regenboogprovincie' uitgevoerd door aandacht te vragen tijdens de regenboogwerk met activiteiten in Drenthe en op het provinciehuis. In 2021 is de Adviesraad Toegankelijkheid als tweejarige pilot gestart die de provincie, gemeenten en instellingen gevraagd en ongevraagd adviseert over toegankelijkheid in Drenthe. De leden van deze raad zijn ervaringsdeskundigen. Eind 2022 heeft de Adviesraad Toegankelijkheid de adviezen officieel overhandigd aan Gedeputeerde Staten én Provinciale Staten.



Overhandiging adviezen door Adviesraad Toegankelijkheid.

Successen

- Organisatie van NK Wielrennen
- Organisatie van een Europese fietsvierdaagse, als start van de week van het fietstoerisme met Meppel als startplaats waarbij 1500 deelnemers uit diverse Europese landen
- Het EK Wielrennen 2023 is toegekend aan Drenthe
- De gemeenten Aa en Hunze en Borge-Odoorn zijn verkozen tot officiële gastgemeente bij de Nationale Sportweek 2023
- Het WK paramannen en het EK vierspannen is toegekend aan hippisch centrum Exloo

Sociale Agenda

- Rapport Tussenevaluatie Sociale Agenda (2020-2023) met bouwstenen voor de volgende bestuursperiode
- Meer dan 900 vrijwilligersactiviteiten zijn ondersteund met Frisse Doorstart
- 200 dorps- en buurthuizen zijn ondersteund vanuit 'functieverbreding dorpshuizen'

- De succesvolle implementatie van wijk-buurt-dorp regeling
- Het compliment van Drenthe is uitgereikt ter waardering van vrijwilligers in Drenthe
- De monitor Brede Welvaart is in augustus '22 verschenen
- Het Convenant Dementie Drenthe is ondertekend
- Oplevering van de meerjarenaanpak 'Politiek Actief met een beperking in Drenthe 2023-2026'
- Ondersteuning van de vier Drentse voedselbanken

Cultuur

- 132.000 mensen hebben de expositie Viva La Frida! in het Drents Museum bezocht.
- Op 19 oktober 2022 is een Klokhuisaflevering over het UNESCO Werelderfgoed: Koloniën van Weldadigheid in première gegaan.
- Op 25 mei 2022 vond het Symposium Jong Erfgoed Drenthe plaats in De Ruyghe Venne te Westerbork. De resultaten van meerdere jaren onderzoek en projecten 'Jonge heideontginningen en Ruilverkavelingen' met de 10 deelnemende gemeenten van deze Culturele Alliantie werden gepresenteerd.
- Het zevende Drentse archeologische beleefpunt is geopend in de gemeente Coevorden: de Klinkenberg.
- In april 2022 werd Het Hondsrugpad uitgeroepen tot Wandelroute van het jaar, een initiatief van de Fiets en Wandelbeurs.
- Er zijn 15 aanvragen gehonoreerd voor restauratie en herbestemming van monumentale panden.
- De Drentse Talentprijs Cultuur en de Culturele Prijs zijn uitgereikt aan filmmaker Okki Poortvliet en beeldend kunstenaar Siemen Dijkstra.

Knelpunten

Cultuur

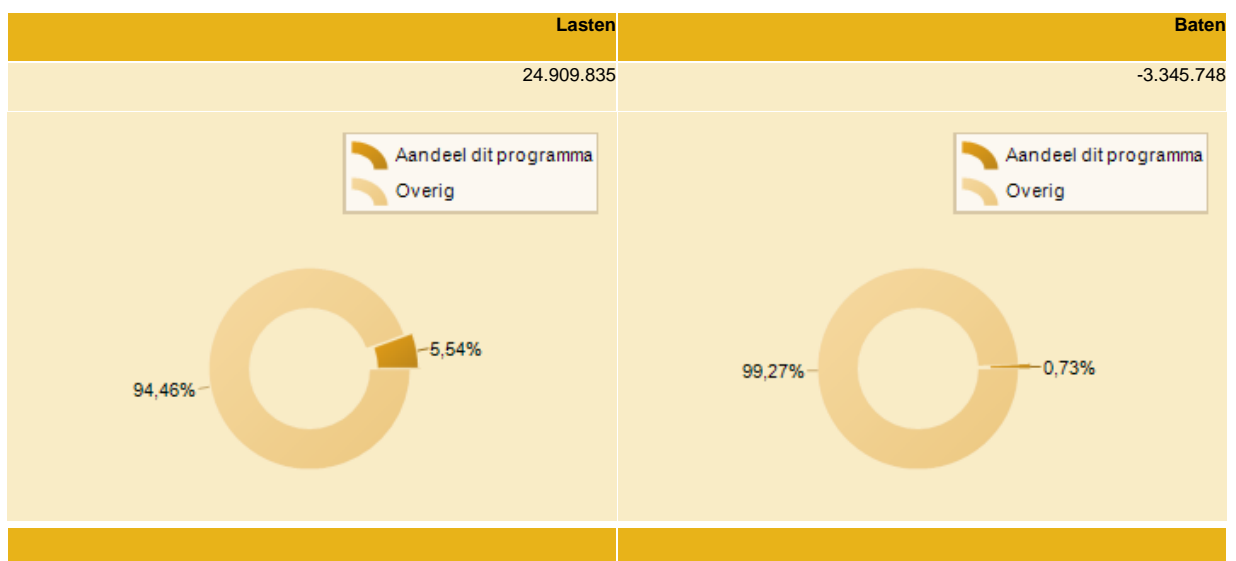
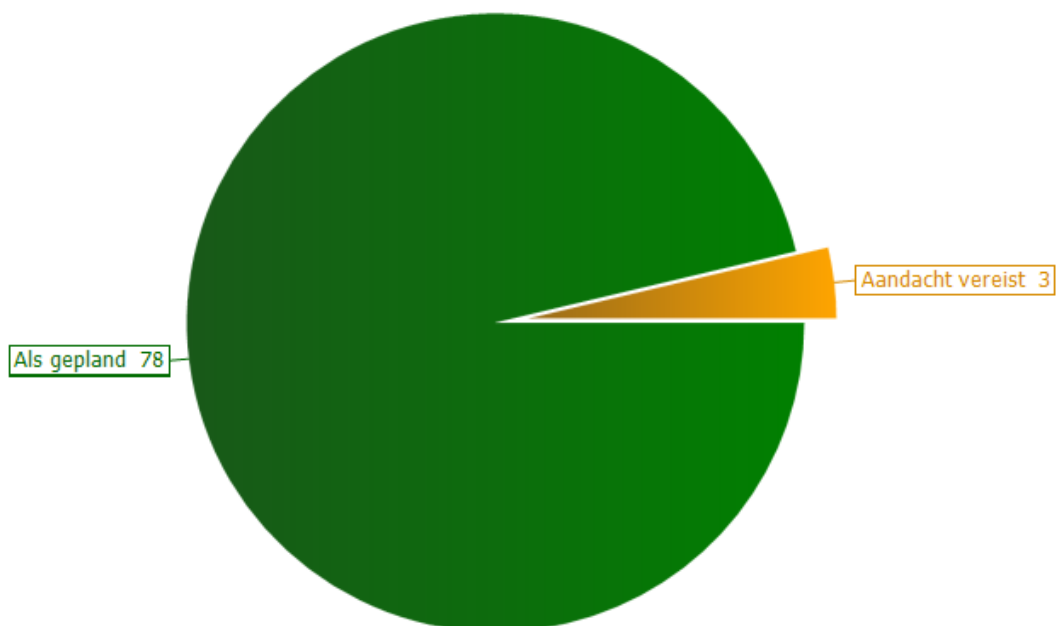
- Hoge inflatie en stijgende energielasten leiden tot zorgen in de cultuur- en erfgoedsector. Zeker in het geval van monumenten die niet makkelijk te verduurzamen zijn.

Toelichting programma

Kunst, cultuur en geschiedenis vinden we overal om ons heen. Een culturele identiteit en culturele voorzieningen maken een provincie aantrekkelijk om in te wonen, werken en recreëren. De provincie zet zich in voor het behoud en de ontwikkeling van deze culturele identiteit en zorgt ervoor dat culturele voorzieningen goed toegankelijk zijn en blijven. De provincie richt zich onder andere op het behoud, ontwikkeling en herbestemming van het culturele erfgoed. De provincie is daarnaast verantwoordelijk voor monumentenzorg en cultuureducatie voor jongeren en ondersteunt gemeenten bij taken op het terrein van erfgoed en archeologie.

Stand resultaten

Van de resultaten binnen dit programma is hier de status van de resultaten weergegeven. Op resultaatniveau is de afwijking toegelicht binnen de doelstelling.



	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil
Totaal lasten	24.238.790	23.702.394	27.077.797	24.909.835	2.167.962
Totaal baten	-1.862.662	-2.188.819	-4.026.032	-3.345.748	-680.284
Saldo	22.376.128	21.513.575	23.051.765	21.564.088	1.487.677

Beleidsopgave: 6.1 Oog voor cultureel erfgoed

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
216101 Cultuurhistorische waarden zijn als onderlegger gebruikt voor ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven	Meer gebiedsvisies op basis van cultuurhistorie bij ingrijpende veranderingen in gebieden van cultuurhistorisch belang	Met behulp van de Subsidieregeling Cultuurhistorie zijn meerdere cultuurhistorische transformatiekaders ontwikkeld. Helaas is niet het volledige budget van de subsidieregeling benut, maar steeds meer partijen maken er gebruik van.	✓
	Inszet van en inspiratie door cultuurhistorische kennis bij maatschappelijke opgaven als duurzaamheid, cohesie, krimp en participatie	Cultuurhistorische kennis, advisering en inspiratie maakt een steeds belangrijker onderdeel uit als bouwsteen in voortrajecten bij provinciale grote ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven als energietransitie, wonen en NPLG. Het provinciaal belang Cultuurhistorie is onderdeel van de provinciale ruimtelijke planvorming en integrale advisering.	✓
	Cultuurhistorische thema's en kennis zijn met gemeenten en erfgoedpartners verkend, gedeeld en toepasbaar gemaakt voor beleid, gebruik en inspiratie om de zorg voor en kwaliteit van het cultuurhistorisch erfgoed te versterken	Een aantal kennisprojecten is met succes afgerond en gedeeld met gemeenten en partners. Enkele krijgen een vervolg en nieuwe kennisprojecten zijn uitgezet. Aandachtspunt is deze kennis en thema's vindbaar en deelbaar maken via de provinciale website en implementeren in provinciaal beleid en opgaven.	✓
216102 Monumentenzorg	Behoud en herbestemming van karakteristiek bezit in Drenthe is gestimuleerd en (dreigende) leegstand en verval voorkomen.	15 aanvragen gehonoreerd, waarvan 6 rijksmonument, 7 provinciaal monument en 2 gemeentelijk monument. Totaal verleend subsidie € 812.193 tegen een bouwinvestering van ruim € 3 miljoen.	⚠ Het niet tijdig kunnen overleggen van de benodigde omgevingsvergunningen maakte dat een aantal verwachte subsidieaanvragen achterwege is gebleven.
	Samen met partners ontwikkelde visie op de toekomst van monumentale gebouwen	"Het 'erfgoedveld' (partners/stichtingen die behoud van monumenten hoog in hun vaandel hebben staan) heeft in afstemming met de provincie een Erfgoedmanifest opgesteld dat als een visie is vertaald in de Cultuurnota 2021-2024."	✓
	Steun aan de ontwikkeling van een kerkenvisie binnen het nationale samenwerkingsprogramma Religieus Erfgoed	Het ontwikkelen van een kerkenvisie is ondersteund.	✓
216103 Zorgvuldige omgang met het archeologische erfgoed van Drenthe	De taken van het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis zijn uitgevoerd, in samenwerking met de provincies Fryslân en Groningen	Er is een nieuwe publieksvriendelijke website met een verbeterde zoekfunctie gelanceerd. De PAN pilot waarbij vondsten bij het PAN-loket in het Hunebedcentrum te Borger konden worden aangemeld en gedetermineerd is dit jaar afgerond. De pilot is succesvol bevonden en de samenwerking wordt voortgezet.	✓
			✓

	Het archeologisch belang is onderdeel van de provinciale ruimtelijke planvorming en - (integrale) advisering	De meeste (provinciale en andere) ruimtelijke plannen waar de kernkwaliteit Archeologie speelt, zijn beoordeeld en zo nodig van een advies voorzien.		
216104 Een breder publiek is betrokken bij het rijke archeologische erfgoed van Drenthe	Participatie door amateurs, professionals en bewoners is toegenomen	Er wordt goed gebruik gemaakt van de subsidieregeling Archeologie & Publiek wordt.	✓	
216105 Samen met onze gemeenten en andere erfgoedpartners wordt de zorg voor en de kwaliteit van het archeologische erfgoed versterkt	Archeologische thema's, kennis en informatie zijn verkend, gedeeld en toepasbaar gemaakt voor beleid, gebruik en inspiratie	Alle tot nu toe afgeronde kennisprojecten zijn openbaar raadpleegbaar gemaakt op onze website. Nieuwe kennisprojecten zijn uitgezet voor uitvoering en afronding in 2023.	✓	
216106 Koloniën van Weldadigheid; nominatieproces en siteholderschap UNESCO werelderfgoed	Een samenhangende aanpak in het uitdragen van het gemeenschappelijke werelderfgoed en het immateriële verhaal van de Koloniën van Weldadigheid	Alle KvW werken in het kader van een gezamenlijk toekomstperspectief marketing aan duurzaam toerisme.	✓	
	Als siteholder voor de Nederlandse sites Frederiksoord-Wilhelminaoord en Veenhuizen beschermen en wereldwijd uitdragen van de uitzonderlijke waarden conform de eisen van UNESCO (o.a. visievorming, marketing, website, beheertaken erfgoed, monitoring en rapporteren) en in samenwerking met partners in deze gebieden en met de co-siteholder voor de Vlaamse site Wortel	<p>Uitdragen van de Werelderfgoedwaarden: gerealiseerd zijn o.a. Klokhuisaflevering KvW, Klokhuisdag, Luistertocht Frederiksoord-Wilhelminaoord, DesigDeal 4.0, project Veenvertellingen, gezamenlijk Toekomstperspectief marketing en duurzaam toerisme plus merkguids en toeristische website samen met lokale partners en ondernemers. Meer dan 350 Werelderfgoedspeldjes zijn uitgereikt aan actieve vrijwilligers in de KvW.</p> <p>Beschermen van de Werelderfgoedwaarden: de Stuurgroep Koloniën van Weldadigheid heeft in november een voorstel vastgesteld voor bufferzones voor UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid en dit als advies aan de rijksoverheden in Nederland en België aangeboden ter indiening bij UNESCO als gevraagd vóór 1 februari 2023.</p> <p>Naar de mogelijke invloed van gaswinning bij Wilhelminaoord op het Werelderfgoed (bovengronds) is speciaal onderzoek gedaan in de vorm van een Heritage Impact Assesment, met als doel dat een locatie wordt gekozen die het Werelderfgoed niet beschadigt.</p> <p>Monitoring en rapportage naar UNESCO: de monitoring van het Kolonielandschap conform het Managementplan is opgestart via dataverzameling.</p>	✓	
216108 Geopark De Hondsrug	Het aardkundig en cultuurhistorisch erfgoed is zichtbaar voor bewoners en bezoekers	Het Geopark heeft exposities, diverse routes en apps ontwikkeld en onderhoud deze om het erfgoed beleefbaar te maken. Het Hondsrugpad werd dit voorjaar uitgeroepen tot Wandelroute van het jaar (een initiatief van de Fiets en Wandelbeurs).	✓	
			✓	

	Geopark de Hondsrug is doorontwikkeld conform het jaarprogramma (o.a. beleving van oude routes en landschapsvisie)	Highlights uit het jaarprogramma zijn de ontwikkeling van de Hondsrugatlas Landschap en Klimaat, een opmaat naar een Landschapsvisie, en de organisatie van het Schuilingcongres, met als thema 'Het landschap als uitgangspunt'. Verder is o.a. het scholenprogramma verder uitgerold, en zijn opnieuw een ambassadeurscursus en het Mysterie van het Sleenerzand georganiseerd.		
	Interreg-project samenwerking met geopark TERRA.vita	Het Interreg-project UNESCO-geopark coöperation Hondsrug TERRA-vita is afgerond. Diverse deelprojecten als de Hühnenweg, Geopark-VR-film voor educatieve doeleinden, De Geopark-game 'The lost collection', een Geopark-promotiefilm, Duits-Nederlands promotiemateriaal en verbetering exposities zorgen voor extra beleving van de het landschap en erfgoed en brengen het Geopark meer voor het voetlicht bij de bewoners en (Duitse) bezoekers. Als sluitstuk is de voorjaarsvergadering van het Europees Geopark Netwerk georganiseerd. Na twee jaar online vergaderen was dit een groot succes, waarbij de 150 bezoekers uit heel Europa konden kennismaken met het typische landschap van de Hondsrug.	✓	
216109 Behouden en bevorderen van het gebruik van de Drentse streektaal	Het Huus van de Taol stimuleert en borgt het Drents met hun activiteiten en literaire producten	Het Huus van de Taol heeft met verschillende tijdschriften (Wiesneus en Zinnig), podcasts, eenakterfestival en de Meartmaond Streektaolmaand gewerkt aan het stimuleren van het Drents.	✓	
	Het Drèents Liedtiesfestival stimuleert het schrijven, maken en promoten van Drentstalige muziek	De tiende editie van het Drèents Liedtiesfestival heeft in juli plaatsgevonden. Rick Hilberts is tot winnaar uitgeroepen.	✓	
	In samenwerking met de Nedersaksische overheden en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is er minstens één gezamenlijk project gerealiseerd	De gezamenlijke website Nedersaksisch.com is gesteund vanuit dit budget. Huus van de Taol werkt momenteel aan een doorlopende leerlijn Nedersaksisch.	✓	
216110 Historische bronnen kunnen worden benut en ons erfgoed kan worden beleefd, waarbij kennisontwikkeling, overdracht van informatie en innovatie voor publiek centraal staan	(Im)materieel erfgoed is digitaal ontsloten voor (her)gebruik door brede doelgroepen	De digitale archieven zijn beschikbaar via Drents Archief.	✓	
	De content het Verhaal van Drenthe is digitaal ontsloten via website Terug naar Drenthe	Website 'Terug in Drenthe' is gerealiseerd.	✓	
216111 Doorontwikkeling cultuurbeleid	Cultuurmonitor geeft inzicht in de ontwikkeling van provinciaal gesubsidieerde instellingen.	Eind 2021 is de Cultuurmonitor Drenthe over de impact van corona opgeleverd. Aan de hand daarvan hebben we gesprekken gevoerd met het veld over herstel en transitie, wat heeft geleid tot een plan. Hierover hebben wij u eind 2022 geïnformeerd.	⚠	Momenteel zijn wij in gesprek met bureau Berenschot over een volgende cultuurmonitor. We verwachten hier in de eerste helft van 2023 op terug te komen.

Beleidsopgave: 6.2 Cultuur en evenementen

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
216201 Samenwerken aan een sterke en samenhangende culturele infrastructuur in Noord-Nederland waarin makers en talenten in alle kunstdisciplines en interdisciplinair makkelijker een plek vinden om zich professioneel te ontwikkelen	Positieve impuls in de beeldvorming over de cultuursector in Noord-Nederland bij landelijke politiek, OCW en Fondsen.	Tijdens Prinsjesfestival hebben jonge makers uit noordelijke programma's voor talentontwikkeling zich gepresenteerd aan OCW, landelijke politiek, fondsen en Raad voor Cultuur. Talentontwikkeling staat vervolgens centraal in gesprek OCW over samenwerking met stedelijke regio's.	✓
	Voor Drentse toptalenten in en tussen diverse culturele disciplines professionele begeleidingstrajecten en presentatiemogelijkheden op grote podia in Noord-Nederlandse netwerken voor talentontwikkeling.	Drentse talenten hebben deelgenomen aan noordelijke talentprogramma's voor popmuziek, voor hip-hop en popcultuur, voor podiumkunsten, en voor cultuur en natuur. Zij presenteerden zich op festivals als ESNS, Bevrijdingsfestivals, Oerol, Explore the North, en in theaters in Drenthe, Friesland en Groningen en daarbuiten. Een streetartfestival gaat in 2023 plaatsvinden in o.a. Assen en Emmen, muurschilderingen worden gemaakt door gevestigde en beginnende kunstenaars.	✓
	Samen met het Rijk (m.n. de kunsten) ondersteunen van een sterke, samenhangende culturele infrastructuur in Noord-Nederland waarin de culturele sector samen werkt aan een aanbod met hoge kwaliteit dat nieuw publiek bereikt	Een noordelijk talentprogramma voor filmmakers is ontwikkeld door o.a. het IFA en in samenwerking met het landelijke filmfonds. Filmhubs en muziek hubs voor jonge makers zijn onderdeel van de Meerjarenbrief cultuur van staatssecretaris Uslu, net als het voortzetten van de voor Drenthe belangrijke 'witte vlekken gelden' voor versterking van culturele infrastructuur na 2024.	✓
216202 Samenwerking met Drentse gemeenten	Culturele Impuls ter ondersteuning van de Drentse gemeenten om te blijven investeren in cultuur	Gemeenten hebben de Culturele Impulsgelden ontvangen en besteden deze naar eigen inzicht.	✓
	Binnen de culturele allianties worden gezamenlijk met gemeenten concrete projecten gerealiseerd.	Samen Cultuur Drenthe 2022-2024 is vastgesteld met daarin culturele samenwerking provincie Drenthe en alle Drentse gemeenten (allianties en concrete projecten).	✓
216203 Samenwerking met Duitsland	Met onze partners in het grensgebied bouwen aan een cultureel netwerk en ontwikkelen van samenwerkingsprojecten tussen culturele instellingen	Het project Grenzkultur is afgerond.	✓
216204 Algemene middelen Cultuureducatie, -participatie en Talentontwikkeling	Zoveel mogelijk mensen zijn met projecten en evenementen gestimuleerd om deel te nemen aan – of kennis te maken met – kunst, cultuur en erfgoed waardoor mensen uitdagende culturele ervaringen opdoen, die de verbeelding aanspreken. De amateurkunsten, de professionele kunsten en het cultuuronderwijs zijn ondersteund in het organiseren van ontmoetingen die het cultureel vermogen van mensen bevorderen	K&C ondersteunt de amateurkunsten, cultuuronderwijs en de professionele kunsten met netwerkbijeenkomsten, deskundigheidsbevordering, onderzoek, informatievoorziening en advies.	✓
216205 Cultuureducatie	90% van de scholen primair onderwijs neemt deel aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit. Het programma is verbreed naar Integrale Kindcentra, vmbo incl. praktijkonderwijs en mbo	De periode Cultuureducatie met Kwaliteit 3 is in schooljaar 2021/2022 van start gegaan. Onder invloed van corona is het aantal deelnemende scholen iets gezakt, voor 2022 is de verwachting dat dit weer is toegenomen tot 90%. De verbinding met Integrale Kindcentra loopt goed, de verbinding met het voortgezet onderwijs loopt moeizamer. Hier wordt in 2023 naar alternatieve manieren gezocht om dit alsnog te realiseren.	✓
		✓	

	Deelname van leerlingen in het primair onderwijs en leerlingen in het vmbo incl. praktijkonderwijs aan het project Culturele Mobiliteit	9945 leerlingen PO regulier + 1486 leerlingen aanvullend in verband met inhaalritten na corona. 2700 leerlingen VO inclusief praktijkonderwijs + 335 leerlingen aanvullend in verband met inhaalritten na corona.		
216206 Cultuurparticipatie	Nieuwe doelgroepen worden bereikt met Gekleurd Grijs en Oktober Kindermaand naast de doelgroepen die al werden bereikt in de vorige perioden	Marketingcampagne is uitgevoerd.	✓	
216207 Talentontwikkeling	(Jonge) talenten en vernieuwende talenten op het terrein van interdisciplinaire straatcultuur (urban art) zijn ondersteund door de kennis, informatie, bemiddeling, innovaties en adviezen van K&C	In Poplab Drenthe heeft een nieuwe generatie Drentse makers nieuwe producties gemaakt en gepresenteerd tijdens een performance art festival in Borger34.	✓	
	Drentse talenten zijn ondersteund in hun professionele ontwikkeling door talentwedstrijden en de uitreiking van provinciale prijzen	Drentse Talentprijs cultuur is uitgereikt. Kunstbende-talenten hebben een podium gekregen op het Bevrijdingsfestival. Drentsch Peil XL selecteerde toptalent voor het noordelijke talentprogramma Hit the North. In Poplab Drenthe heeft een nieuwe generatie Drentse makers nieuwe producties gemaakt en gepresenteerd tijdens een performance art festival in Borger34.	✓	
216208 Ontwikkelen en ondersteunen van culturele projecten die worden ingezet ten behoeve van maatschappelijke opgaven	Verspreid over de provincie zijn meerdere projecten opgestart of ondersteund vanuit Podium Platteland	Vanuit het programma Podium Platteland zijn 8 projecten gerealiseerd op het snijvlak van cultuur en sociaal.	✓	
216209 Behouden en versterken van de bijzondere Drentse (kunst)collecties en verhalen via de Drentse musea	Het Drents Museum beheert de provinciale collectie en heeft spraakmakende internationale tentoonstellingen gerealiseerd voor een breed publiek binnen en buiten de provincie	Het Drents Museum heeft een succesvol jaar achter de rug met de tentoonstellingen Viva la Frida! en In de ban van de Ararat.	✓	
	De musea van provinciaal belang zijn ondersteund in het presenteren van bijzondere Drentse (kunst)collecties en/of verhalen met een (inter)nationale uitstraling	Het Herinneringscentrum Kamp Westerbork, het Nationaal Gevangenis­museum, het Hunebedcentrum, Museum de Buitenplaats en Museum de Proefkolonie zijn ondersteund met een jaarlijkse subsidie.	✓	
	Museale vertaling van het Verhaal van het Veen op het niveau van de andere musea van provinciaal belang (samen met het Veenpark en de gemeente Emmen).	Het Veenpark werkt verder aan de professionalisatie van de museale organisatie en de vernieuwing van het park. De regioconservator van het Drents Museum ondersteunt het Veenpark hierbij inhoudelijk.	✓	
	De kleine musea zijn ondersteund via de activiteiten van het Platform Drentse Musea	Het platform heeft cursussen aangeboden, musea ondersteund met subsidieaanvragen en meegedacht met de provinciale regelingen. Op 30 mei 2022 heeft het jaarlijkse museumcongres plaatsgevonden.	✓	
216210 Aantrekken van provinciale en (inter)nationale bezoekers van podiumkunsten	Uitvoeringen van toonaangevende podiumkunsten (gezelschappen, poppodia, projecten), verspreid over de hele provincie	PeerGroup, Garage TDI, Houten Huis, het NNO en Loods13 hebben een jaarlijkse subsidie ontvangen van de provincie. De PeerGroup heeft o.a. de voorstelling TREK gerealiseerd.	✓	
216211 Aantrekken van provinciale en (inter)nationale bezoekers van evenementen	Tenminste één grote en twee kleinere (theater)producties per jaar in onze provincie	Ter voorbereiding op het Van Gogh in Drenthe in 2023 zijn subsidies verleend voor drie grote theater­evenementen in Hoogeveen, Coevorden en Emmen. Deze activiteiten zullen in 2023 plaatsvinden.	✓	
			✓	

216212 Aantrekken van provinciale en (inter)nationale bezoekers van festivals	Elk jaar ca. 10 festivals van provinciaal belang	Versillende festivals krijgen op basis van de Cultuurnota 2021-2024 een bijdrage van de provincie. Zo heeft o.a. Puppert International in oktober plaatsgevonden in Meppel, FestiValderAa in juli in Schipborg en Festival Veenhuizen in augustus in Veenhuizen.		
216213 Ondersteunen van evenementen op het snijvlak van cultuur en vrijetijdseconomie	Evenementen op het snijvlak van cultuur en vrijetijdseconomie, samen met gemeenten	De subsidies aan de evenementen op het snijvlak van cultuur en vrijetijdseconomie zijn verleend.	✓	
216214 Aantrekken van provinciale en (inter)nationale bezoekers van beeldende kunsten	Eén permanent kunstobject in de openbare ruimte	Er zijn subsidies verleend aan de Kunstroute in Diever en een onderzoek naar een kunstwerk in Frederiksoord.	✓	
	Eens in de twee jaar een tijdelijke kunstmanifestatie	Into Nature zal plaatsvinden in 2023. Ondertussen wordt gewerkt aan de Noordelijke samenwerking, de ontwikkeling van jonge talenten en de programmering.	✓	
216215 Drentse bibliotheken inspireren, stimuleren en ondersteunen inwoners bij het vergroten van hun wereld als het gaat om lezen, leren en (be)leven. Daarnaast vervullen zij in toenemende mate ook een brede maatschappelijke rol waaronder activiteiten gericht op basisvaardigheden, laaggeletterdheid en mediawijsheid	De provinciale ondersteuningsinstelling (POI) Biblionet Drenthe ondersteunt het netwerk Drentse bibliotheken conform de wet voor o.a. leenverkeer en innovatie van de maatschappelijke bibliotheekfunctie	De rol van bibliotheken wordt steeds breder in de samenleving, de bibliotheekfunctie draait al lang niet meer om alleen boekenaanbod. Conform het landelijke bibliotheekconvenant 2021-2023 voert Biblionet de ondersteuningstaak uit als POI.	✓	
	Innovatie van lokale bibliotheekvoorzieningen in verbinding met o.a. cultuur, de sociale agenda, zorg en onderwijs	Innovatieprojecten zijn uitgevoerd, zij het soms in andere vorm of met vertraging. In 2022 is een kleine onderbesteding die in 2023 wordt opgevuld door een project op het gebied van digitaal burgerschap. Verder wordt ingezet op lees- en mediaeducatie en community librarian	✓	
	Toegankelijke en bereikbare bibliotheken waardoor zoveel mogelijk bibliotheekvestigingen open kunnen blijven (via de Drentse gemeenten)	De monitor van spreiding en toegankelijkheid van bibliotheken in Drenthe toont dat het aantal bibliotheekvoorzieningen op peil blijft. Corona heeft daarnaast het belang laten zien van digitale bereikbaarheid van bibliotheken.	✓	
216216 Het in stand houden van de culturele basisinfrastructuur	Het treffen van (steun)maatregelen die nodig zijn om de negatieve gevolgen van Corona op de Drentse cultuursector te verminderen of weg te nemen	Na aanleiding van de Cultuurmonitor Drenthe en in overleg met het veld is er een plan gemaakt voor herstel en versterking van de Drentse cultuursector na corona. De uitvoering hiervan zal plaatsvinden vanaf 2023, maar Provinciale Staten zijn hierover eind 2022 geïnformeerd.	✓	
226201 De Drentse culturele infrastructuur wordt versterkt met de middelen van de Matchingsregeling Verbreding en Vernieuwing van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.	De middelen worden besteed aan de doorontwikkeling van cultuur & natuur (i.c. Veenpark en Into Nature), talentontwikkeling/jeugdtheater (i.c. Garage TDI) en festivals (i.c. Puppert International).	Het Veenpark werkt verder aan de professionalisatie van de museale organisatie, Into Nature werkt aan het ondersteunen van jong talent, Garage TDI werkt aan nieuwe producties met landelijke uitstraling en Puppert International werkt aan de uitbreiding van het talentenpodium en het educatieve programma.	✓	

Beleidsopgave: 6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
206301 Integrale aanpak van leefbaarheid zowel Drenthe breed als gebiedsgericht	Het afwickelen van de subsidies met de gemeenten.	Subsidieverlening aan Drenthe-brede projecten is bedoeld om Drenthe-breed stimulans te geven aan opgaven en projecten die onder de doelen van de Sociale Agenda vallen en over de gehele provincie in Drents gemeenten kunnen worden uitgerold. Mooie voorbeelden in 2022: Kansen4Kinderen, Onderzoek Proscop, Ondertiteling RTV Drenthe, Project Goede Start en de film 'Malika kan vliegen'.	✓
	Het ondersteunen van het realiseren van woonzorgcombinaties in Drenthe.	In 2022 zijn consultatierondes gehouden voor het opzetten van een regeling voor nieuwe woon-zorg combinaties. Hieruit is gebleken dat een regeling niet goed aansluit op de behoeften van initiatiefnemers. We zijn nu met woningcorporaties in overleg over concrete projectvoorstellen om woon-zorg combinaties te helpen realiseren. Er zijn vier projecten gevonden voor de inzet van de financiële middelen. Deze uitgaven vinden in 2023 plaats.	⚠
216301 Verbeteren van de leefbaarheid en bereikbaarheid	Jaarlijks laten opstellen van de leefbaarheidsmonitor	De leefbaarheidsmonitor is omgevormd tot een monitor brede welvaart. De monitor is online te raadplegen bij het Trendbureau van CMO STAMM. In augustus is een papieren rapportage van de monitor gepubliceerd en breed verspreid.	✓
	Subsidieregeling functieverbreiding dorps- en buurthuizen	16 dorps huizen hebben meegedaan aan de pilot functieverbreiding dorps huizen, waarin geëxperimenteerd is met extra functies rond zorg, sport, cultuur en commerciële activiteiten. Eind 2022 zijn alle pilots afgerond. 8 van deze dorps huizen hebben in de tweede helft van 2022 meegewerkt aan een serie die vanaf januari 2023 o.a. op RTV Drenthe wordt uitgezonden.	✓
	Regeling "Dorpsinitiatieven"	Deze regeling is in 2020 afgerond. In 2020 hebben alle gemeenten het maximaal beschikbare bedrag aangevraagd en verleend gekregen. Enkele initiatieven lopen nog. De eindverantwoording vindt uiterlijk april 2023 plaats.	✓
	Financiering leerstoel bevolkingsdaling	Vanuit de leerstoel bevolkingsdaling zijn promotieonderzoeken begeleid en diverse publicaties over demografische veranderingen uitgebracht. Daarnaast zijn lezingen/voordrachten gegeven voor Provinciale Staten, op symposia en in de media.	✓
	Deelnemen en bijdragen aan de gezamenlijke lobby van de 6 krimpregio's om de belangen van deze regio onder de aandacht te brengen van het Rijk	Samen met andere provincies maken we de gevolgen van de demografische transitie voor de leefbaarheid en brede welvaart zichtbaar.	✓
	Deelnemen aan en financieren van het Kennis Netwerk Krimp Noord-Nederland (KKNN)	KKNN heeft diverse krimpcafés georganiseerd, zoals 'Ouder worden in je dorp' in Vledder. Daarnaast is doorlopend aandacht voor kennisdeling via hun website, nieuwsbrieven en op meetings. In 2022 is de nadruk meer komen te liggen op demografische veranderingen in plaats van op krimpvraagstukken.	✓
			✓

	Ondersteunen en faciliteren ondersteunings- en kennisinstellingen CMO STAMM/ Trendbureau Drenthe, Zorgbelang Drenthe, Brede Overleggroep Kleine Dorpen (BOKD), Stichting leren en leven.	Deze instellingen hebben gedurende het jaar de provincie ondersteund op de uitvoering van provinciaal beleid, in het bijzonder de Sociale Agenda. Via ons programma van eisen hebben we hun werkplannen vastgesteld, de uitvoering regelmatig besproken en bijgesteld waar nodig.		
	Het subsidiëren van samenwerkingsprojecten tussen culturele instellingen en het sociaal domein.	Vanuit de regeling Podium Platteland zijn in 2022 8 projecten gehonoreerd die met culturele projecten ondersteuning geven aan sociaal-maatschappelijke vraagstukken. Dit doen zij door aandacht te vragen voor een maatschappelijk thema (zoals armoede), door actieve cultuurparticipatie te stimuleren of door het bevorderen van sociale cohesie en inclusie binnen een dorp, wijk of buurt.	✓	
216303 Verminderen armoede en laaggeletterdheid	Opzetten platform armoede	De website www.armoededrenthe.nl is actief en wordt onderhouden en gevuld met nieuwe content door CMO STAMM.	✓	
	Uitvoeren van onderzoek intergenerationale armoede (RUG)	De uitvoering van het onderzoek van de RUG loopt op schema en wordt begin 2023 officieel afgerond.	✓	
	Financieel ondersteunen van het Bondgenootschap voor een geletterd Drenthe	Het Bondgenootschap is een verzameling van bedrijven, gemeenten en instellingen die zich sterk maken om laaggeletterdheid aan te pakken, binnen en buiten hun eigen organisatie. Er zijn op dit moment ruim 110 bondgenoten aangesloten. Meer informatie is te vinden op www.naareengeletterddrenthe.nl .	✓	
	Financieel ondersteunen van digitaal platform armoede	De website www.armoededrenthe.nl is actief en wordt onderhouden en gevuld met nieuwe content door CMO STAMM.	✓	
216304 Verbeteren van gezondheid en vitaliteit van inwoners	Ondersteunen van de Drentse Zorgtafel	Er vinden regelmatig overleggen plaats binnen de Drentse Zorgtafel. De lobbyfunctie van deze tafel is doeltreffend.	✓	
	Opzetten netwerk gezondheid en vitaliteit om kennis en expertise te delen	Ingezet voor provinciale aanpak Kansrijke Start Drenthe, gericht op de 1e 1.000 dagen van een kind die cruciaal zijn voor een gezonde en kansrijke start. Met het project worden de 12 lokale coalities/gemeenten in Drenthe met elkaar verbonden door het creëren van een overlegstructuur waar informatie, expertise en good practices met elkaar kunnen worden uitgewisseld.	✓	
	Deelnemen aan en financieren van het Drents Zorglandschap	Er vinden regelmatig overleggen plaats binnen de Drentse Zorgtafel. Doel: de zorg en ondersteuning efficiënt en in samenhang te organiseren, zodat deze bereikbaar én betaalbaar blijft. Thema's Ouderenzorg, Sport & Preventie en GGZ.	✓	
216305 Zorgen dat iedereen mee kan doen (inclusie)	Uitvoering van het Convenant dementie	1 december 2022 is het convenant dementie door alle Drentse gemeenten, Zilveren Kruis, Netwerk Dementie Drenthe, Alzheimer Noord Nederland en de provincie verlengd voor 4 jaar. Het budget wordt via Netwerk Dementie Drenthe ingezet voor een scholing voor de lokale casemanagers dementie over het betrekken van de familie bij de zorg. Een lokale casemanager is een onafhankelijke en vaste begeleider voor mensen met dementie én hun naasten. In elke gemeente zijn casemanagers werkzaam.	✓	

	Uitreiken van de jaarlijkse vrijwilligersprijs Drenthe	Op 7 december 2022 is Hét compliment van Drenthe uitgereikt, op de dag van de vrijwilliger. Ook dit jaar zijn meer dan 100 vrijwilligersorganisaties zijn hier voor aangemeld vanuit het veld. Een onafhankelijke jury heeft hieruit 5 organisaties genomineerd. Via een open stemronde hebben inwoners uit Drenthe hier de winnaar uit gekozen: Stichting Dierenweide Stroomdal te Beilen.	✓	
	Inzet op toegankelijkheid (VN-verdrag) en vragen hiervoor aandacht bij onze samenwerkingspartners	De Adviesraad Toegankelijkheid heeft 21 december vijf adviezen overhandigd aan de gedeputeerde, vice-voorzitter PS en de inhoudelijk betrokken ambtenaren van de provincie Drenthe, gemeente Assen en het Drents Museum. Overige inzet: week van toegankelijkheid en project rondom toegankelijkheid sport.	✓	
	Uitvoeren Motie Regenboogprovincie LHBTI	Drenthe is sinds 2016 eerste regenboogprovincie van Nederland. Jaarlijks ondersteunt de provincie verschillende initiatieven om de (sociale) acceptatie van de LHBTI inwoners van Drenthe te vergroten. Dit jaar zijn dat onder andere een symposium, festival, project Veilige Kleedkamer en een fototentoonstelling.	✓	
	Uitvoering Motie OrangeThe World	Dit jaar is aandacht gevraagd voor het tegengaan van geweld tegen vrouwen middels onder meer de organisatie van een provinciale uitwisselingsbijeenkomst en ondersteuning van een expositie in Assen.	✓	
216306 Verbeteren onderwijskwaliteit en gelijke kansen	Voorzetten Onderwijsmonitor van het Trendbureau Drenthe en faciliteren van de Regiegroep Drentse Onderwijskwaliteit	Op 23 maart '22 zijn de nieuwe resultaten van de Onderwijsmonitor gepresenteerd. Op basis van de Landelijke Gelijke Kansen Agenda (GKA) is bovenlokale samenwerking en kennisdeling gestimuleerd in samenwerking met de Drentse gemeenten en onderwijs- en maatschappelijke organisaties.	✓	
	Samen met onderwijsbesturen en gemeenten gevolgen van krimp signaleren en monitoren in de stuurgroep Onderwijs en Krimp. Waar nodig lobby starten.	In 2022 is de nieuwe visie in uitvoering gebracht, waarbij aandacht is geweest bij de diverse bestuurlijke en ambtelijke tafels waar onderwijs/kansengelijkheid/krimp/onderwijskwaliteit geagendeerd staat.	✓	
	Uitrol project Kansen4Kinderen over de hele provincie Drenthe.	Het project Kansen4Kinderen is in uitvoering en de middelen zijn ingezet voor de projectactiviteiten waaronder inzet kansencoaches en het faciliteren van een leeromgeving voor kansgerichte aanpak.	✓	
216307 Sociale Agenda algemeen	Het ondersteunen van het functioneren van de Adviescommissie	De Adviescommissie heeft in 2022 meerdere keren vergaderd. Aan het eind van 2022 staat de teller op 47 Alliantieprojecten die vanuit de Sociale Agenda gesubsidieerd worden.	✓	
	Incidentele subsidies op het sociale werkgebied	Verschillende projecten op het sociale gebied hebben dit jaar een incidentele ondersteuning gekregen.	✓	

Beleidsopgave: 6.4 Sport en Bewegen stimuleren

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
206402 Vergroten maatschappelijk en economische effecten sportactiviteiten	Jaarlijks een bijdrage aan tenminste 15 bovenregionale sportevenementen.	Na twee corona jaren konden de meeste organisatoren weer een normale editie organiseren. 25 evenementen hebben gebruik gemaakt van de Regeling sportevenementen. Het beschikbare budget van € 250.000,- is volledig benut. In 2022 is de eerder voorgenomen afbouw van de subsidieregeling doorgevoerd. De organisatoren konden maximaal 75% aanvragen t.o.v. een vorige editie. Met name vanwege stijgende kosten en extra inspanningen m.b.t. vergunningen gaven veel organisatoren aan dat een verdere daling van de bijdrage in de toekomst voor problemen gaat zorgen.	✓
	Ondersteuning van SportDrenthe en TopsportNoord.	Wij hebben SportDrenthe en TopsportNoord ondersteund.	✓
	Vergroten maatschappelijke impact van bestaande en nieuwe sportactiviteiten	Via het Kennis Centrum Evenement, als onderdeel van de subsidierelatie met SportDrenthe, worden organisatoren geattendeerd op de kansen m.b.t. de maatschappelijke impact van het betreffende evenement. In 2022 was de ondersteuning vooral gericht op het opnieuw opstarten van de evenementen na twee moeilijke corona seizoenen. Tegelijkertijd was er veel aandacht voor de natuurtoets en de stikstofvraagstukken. De inspanningen van de organisatoren waren vooral gericht op de uitvoering van het eigen evenement.	✓
	Jaarlijks bijdrage aan minimaal 2 topsportevenementen, vergelijkbaar met het NK wielrennen of het EK veldrijden	De WK Superbikes op het TT-circuit en het NK Wielrennen op de VAM-berg zijn georganiseerd met een bijdrage van de Provincie Drenthe.	✓
206403 Sportvoorzieningen voor iedereen	Overeenkomstig ons coalitieakkoord beoordelen van aanvragen voor investeringen van (bijzondere) sportvoorzieningen van provinciale betekenis.	Op dit onderwerp is met verschillende initiatiefnemers gesproken, dit heeft nog niet geleid tot nieuwe aanvragen.	✓

Ontwikkelingen

Beleidsopgave: 6.1 Oog voor cultureel erfgoed

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 6.2 Cultuur en evenementen

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 6.4 Sport en Bewegen stimuleren

Sport en bewegen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Het bestaande sportaanbod staat op sommige plaatsen onder druk. Het is gelukt om het EK Wielrennen 2023 naar Drenthe te halen. Dit evenement wordt georganiseerd tijdens de Nationale Sportweek in september.

Programma 6 wat heeft het gekost

		1	2	3	4	3-4
Beleidsopgave	eco cat	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Lasten						
6.1 Oog voor cultureel erfgoed						
	Inkoop	663.393	491.349	628.349	457.317	171.032
	Subsidie	3.096.044	3.087.916	3.104.291	2.871.663	232.628
	totaal beleidsopgave	3.759.437	3.579.265	3.732.640	3.328.980	403.660
6.2 Cultuur en evenementen						
	Inkoop	-27.807	25.000	-181.700	-211.927	30.227
	Kapitaallasten	593.795	598.999	598.999	598.999	0
	Subsidie	15.048.276	14.877.247	16.409.015	15.774.344	634.671
	totaal beleidsopgave	15.614.264	15.501.246	16.826.314	16.161.416	664.898
6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen						
	Inkoop	24.811	-214.000	-660.745	-307.137	-353.608
	Subsidie	4.135.700	4.006.339	6.345.573	4.849.916	1.495.657
	totaal beleidsopgave	4.160.511	3.792.339	5.684.828	4.542.779	1.142.049
6.4 Sport en Bewegen stimuleren						
	Inkoop	26.190	20.000	20.000	24.472	-4.472
	Subsidie	678.389	809.544	814.015	852.188	-38.173
	totaal beleidsopgave	704.579	829.544	834.015	876.660	-42.645
Totaal		24.238.790	23.702.394	27.077.797	24.909.835	2.167.962
Baten						
6.1 Oog voor cultureel erfgoed						
	Ontv. bijdragen	-124.147	0	-90.000	-254.157	164.157
	totaal beleidsopgave	-124.147	0	-90.000	-254.157	164.157
6.2 Cultuur en evenementen						
	Ontv. bijdragen	-1.424.068	-1.424.819	-1.705.819	-1.715.268	9.449
	Ontv.subsidies	-189.000	-114.000	-705.660	-622.500	-83.160
	totaal beleidsopgave	-1.613.068	-1.538.819	-2.411.479	-2.337.768	-73.711
6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen						
	Ontv.subsidies	-125.447	-650.000	-1.524.553	-753.823	-770.730
	totaal beleidsopgave	-125.447	-650.000	-1.524.553	-753.823	-770.730
Totaal		-1.862.662	-2.188.819	-4.026.032	-3.345.748	-680.284
Saldo		22.376.128	21.513.575	23.051.765	21.564.088	1.487.677

Toelichting	
Saldo Programma	1.487.677
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Niet van toepassing	
Totaal verrekend met reserves	0
Resultaat programma na bestemming reserves	1.487.677

Toelichting op verschillen begroting en rekening

Lasten

Beleidsopgave: 6.1 Oog voor cultureel erfgoed

De totale afwijking betreft een voordeel van € 403.660,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Oog voor cultureel erfgoed.

Het voordeel op deze doelstelling bedraagt € 45.080,--. De subsidieregeling voor cultuurhistorie is relatief nieuw en wordt nog niet goed gevonden. Voor 2023 zullen we hier extra aandacht aan besteden.

Doelstelling Monumentenzorg.

In 2022 is besloten € 3,5 miljoen in het Drents Monumentenfonds te storten voor het verlenen van laagrentende leningen in verduurzaming van karakteristiek bezit in werelderfgoed Veenhuizen. De hiervoor benodigde bijdrage ad € 350.000,-- is gestort in de Reserve Opvang Revolverend Financiering. Voorts hebben wij op 14 december 2022 Provinciale Staten geïnformeerd over de afwijzing van de rijkssubsidie Erfgoed Deal als cofinanciering op het project 'Veenhuizen, werelderfgoed in transitie'. Voortzetting van het project werd mogelijk vanwege vrijval aan middelen binnen de bestaande begroting van 2022. De uitvoering van de activiteiten vinden met name in 2023 plaats, waardoor de lastneming hiervan doorschuift naar 2023. Hierdoor valt € 132.556,-- vrij ten gunste van de algemene midden en ontstaat een tekort aan dekking in 2023. Gelet op onze informatie aan Provinciale Staten over de voortzetting van dit project met de daarbij behorende dekking, stellen wij voor het resultaat van de Jaarrekening 2022 voor € 130.000,-- (afgerond) te besteden aan een toevoeging op het bedoelde budget in 2023.

Beheer gebouwen Rijksluchtvaartschool (RLS)

Door hogere energielasten en nu ook verhuur van gebouw C van de RLS, zijn de exploitatiekosten € 47.550,-- hoger dan begroot.

Doelstelling: Koloniën van Weldadigheid; nominatieproces en siteholderschap UNESCO werelderfgoed

In 2022 zijn de werkzaamheden van het ontwikkelbureau Veenhuizen beëindigd. Het bureau had nog een saldo van € 178.353,--. Dit saldo is afgeboekt ten gunste van de provincie.

Doelstelling: Zorgvuldige omgang met het Archeologisch erfgoed van Drenthe.

Op deze doelstelling is een voordeel ontstaan van € 46.464,--. De werkzaamheden in het kader van de verstrekte opdracht voor de klimaatkamer voor het Noordelijk Archeologisch Depot (NAD) zullen grotendeels plaatsvinden in 2023.

Beleidsopgave: 6.2 Cultuur en evenementen

De totale afwijking betreft een voordeel van € 664.898,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Cultuur en evenementen

Er is een voordeel ontstaan van € 36.969,--. De adviescommissie heeft minder kosten hoeven maken dan gepland en een deel van het subsidieplafond Zuidwest van de regeling incidentele projecten is niet besteed.

Doelstelling: Cultuur en evenementen

Er is een voordeel ontstaan van € 476.142,--. Niet alle beschikbare middelen vanuit het Noodfonds Cultuur zijn besteed, omdat corona minder een rol speelde en we met het veld gesprekken hebben gevoerd over herstel. Eind 2022 is door Gedeputeerde Staten besloten om in totaal € 660.000,-- bij te dragen aan een plan voor herstel en versterking van de Drentse cultuursector na corona. In 2023 zullen hiervoor aanvragen worden ingediend en zijn de restant middelen uit 2022 nodig. Het verzoek is daarom om de restant middelen over te hevelen naar 2023. Daarnaast spelen er ook andere ontwikkelingen waar we met deze en de reeds begrote middelen voor 2023 op in willen spelen zoals Fair Pay, bestendiging Van Gogh in Drenthe en stijging van de energielasten.

Doelstelling: Cultuur en evenementen

Bij deze zgn. Specifieke (Rijks) Uitkering (SPUK) is als gevolg van matching van de baten aan de lasten een voordeel ontstaan bij zowel de baten als de lasten van € 83.160,--. Van OCW krijgen we voor de periode 2021-2024 € 333.333,-- per jaar voor de versterking van de regionale culturele infrastructuur. In 2022 hebben we extra subsidies verleend aan o.a. het Veenpark, Garage TDI, Puppert International en Into Nature. Een deel is nog niet besteed en daarvoor wordt een bestemming in 2023 en 2024 gevonden.

Doelstelling: Cultuur en evenementen

Op deze doelstelling is een voordeel ontstaan van € 33.009,--. Dit voordeel komt voort uit de afwikkeling van subsidies met betrekking tot 75 jaar bevrijding en het vervallen en gedeeltelijk herinzetten van de begrote subsidie Bach-vereniging.

Beleidsopgave: 6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen

De totale afwijking betreft een voordeel van € 1.142.049,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Sociaal Drenthe voor iedereen

Leader

Door tussentijdse ophoging van de LEADER-budgetten in verband met het verlengen van het programma met de twee jaren 2021 en 2022 (POP3+) is niet voorzien in de noodzakelijke totale cofinanciering van het LEADER programma. Er komt vanuit de EU € 350.000,-- beschikbaar en daarvoor is deze cofinanciering nodig: zonder cofinanciering komen de extra middelen vanuit de EU niet beschikbaar. Vanuit de beleidsbudgetten Landbouw, Cultuur en Sociaal is in 2022 de bereidheid gevonden om financiële middelen vrij te maken. Nederland is verplicht om 5% van het budget van de tweede pijler van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) te besteden aan LEADER. Indien

deze 5% niet wordt besteed, volgt een korting vanuit de Europese Commissie. Met deze aanpassing van het openstellingbesluit heeft Drenthe het toegewezen beschikbare LEADER budget volledig opengesteld. Een deel van het subsidiebudget in 2022 is door de RVO verleend. Het restant budget is voor een groot deel door partijen bij de RVO aangevraagd, maar nog niet verleend. In 2023 worden de aangevraagde subsidies door de RVO uitgekeerd en wordt het resterende subsidiebudget besteed. Voorgesteld wordt de restantbudgetten LEADER Zuidoost-Drenthe en LEADER Zuidwest Drenthe ad € 333.431,-- over te hevelen naar 2023.

Beleidsopgave: 6.4 Sport en Bewegen stimuleren

De totale afwijking betreft een nadeel van € 42.645,--.

Baten

Beleidsopgave: 6.1 Oog voor cultureel erfgoed

De totale afwijking betreft een voordeel van € 164.157,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling Monumentenzorg.

In 2022 hebben wij meer inkomsten gerealiseerd dan begroot vanwege de verhuur van gebouw C van de Rijks luchtvaartschool (RLS) verhuurd. Het voordeel bedraagt € 164.157,--.

Beleidsopgave: 6.2 Cultuur en evenementen

De totale afwijking betreft een nadeel van € 73.711,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Cultuur en evenementen

Bij deze zgn. Specifieke (Rijks) Uitkering (SPUK) is als gevolg van matching van de baten aan de lasten een voordeel ontstaan bij zowel de baten als de lasten van € 83.160,--. Van OCW krijgen we voor de periode 2021-2024 € 333.333,-- per jaar voor de versterking van de regionale culturele infrastructuur. In 2022 hebben we extra subsidies verleend aan o.a. het Veenpark, Garage TDI, Puppert International en Into Nature voor zowel 2021 en 2022. Een deel is nog niet besteed en daarvoor wordt in 2023 en 2024 een bestemming gezocht.

Beleidsopgave: 6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen

De totale afwijking betreft een nadeel van € 770.730,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Integrale aanpak van leefbaarheid zowel Drenthe Breed als gebiedsgericht

Door tussentijdse ophoging van de LEADER-budgetten in verband met het verlengen van het programma met twee jaren 2021 en 2022 (POP3+), is niet voorzien in de noodzakelijke totale cofinanciering van het LEADER-programma. Er komt vanuit de EU € 350.000,-- beschikbaar en daarvoor is deze cofinanciering nodig: zonder cofinanciering komen de extra middelen vanuit de EU

niet beschikbaar. Vanuit de beleidsbudgetten Landbouw, Cultuur en Sociaal is in 2022 de bereidheid gevonden om financiële middelen vrij te maken. Nederland is verplicht om 5% van het budget van de tweede pijler van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) te besteden aan LEADER. Indien deze 5% niet wordt besteed, volgt een korting vanuit de Europese Commissie. Met deze aanpassing van het openstellingbesluit heeft Drenthe het toegewezen beschikbare LEADER-budget volledig opengesteld. Een deel van het subsidiebudget in 2022 door de RVO benut. Het restant budget is voor een groot deel door partijen bij de RVO aangevraagd, maar nog niet verleend. In 2023 worden de aangevraagde subsidies door de RVO uitgekeerd en wordt het restant subsidiebudget besteed. Voorgesteld wordt de restantbudgetten LEADER Zuidoost-Drenthe en LEADER Zuidwest Drenthe over te hevelen naar 2023.

Programma 7: Middelen en mensen

In de Begroting 2022 schreven we over dit programma:

Provinciale inkomsten

Op het vlak van de provinciale inkomsten loopt nog steeds een brede discussie over de financiële verhoudingen. In deze discussie worden niet alleen zaken rond de uitkeringen uit het provinciefonds besproken, maar ook is het eigen belastinggebied van de provincies onderwerp van gesprek.

Normeringssystematiek provinciefonds

Voor de jaren 2020 en 2021 was sprake van een “bevriezing” van de accessen om in elk geval tot de komst van een nieuw kabinet enige stabiliteit te borgen waar het de totale omvang van het provinciefonds betreft. Voor 2022 is de normeringssystematiek weer in werking gesteld en dat leidt tot een neerwaartse bijstelling van de accessen als gevolg van lagere prijsstijgingen dan verwacht.

Herijking verdeling provinciefonds

In mei 2021 is het aanbestedingstraject gestart voor het herijkingsonderzoek provinciefonds. Het doel van dit onderzoek is te komen tot een geactualiseerd model voor de verdeling van de algemene uitkering van het provinciefonds dat voldoet aan de eisen van de Financiële-verhoudingswet. De eisen van de Financiële-verhoudingswet houden in dat de verdeling de kosten van provincies volgt (kostenoriëntatie), dat rekening moet worden gehouden met de mogelijkheden die provincies zelf hebben om een deel van die kosten uit eigen inkomsten te dekken (inkomstenverevening), dat er niet te gedetailleerd verdeeld wordt om te voorkomen dat de verdeling als bestedingsnorm gaat werken (globaliteit) en dat een beloning van goed of slecht gedrag vermeden moet worden (ongewenste prikkelwerking). Daarnaast moet de verdeling in de tijd voldoende stabiel zijn, zodat budgetten niet te veel schommelen. Het streven is om deze nieuwe verdeling per 1 januari 2023 in te laten gaan.

Herziening provinciaal belastinggebied

In mei 2021 is het ambtelijke rapport Herziening provinciaal belastinggebied aan de Tweede Kamer aangeboden. Tot de verkenning van alternatieven voor een toekomstig provinciaal belastinggebied is besloten naar aanleiding van het Klimaatakkoord.

Uiteindelijk is besluitvorming over de aangereikte bouwstenen voor een toekomstig provinciaal belastinggebied aan een nieuw kabinet in overleg met de provinciale overheden.

Bij alle plannen omtrent een herziening van de financiële verhoudingen blijven wij onverminderd alert op herverdeeleffecten die afbreuk doen aan het uitgangspunt voor een goede financiële positie van de decentrale overheden en in het bijzonder onze eigen provincie: het aan de inwoners kunnen bieden van een gelijkwaardig voorzieningenniveau tegen een gelijke belastingdruk.

CAO- ontwikkelingen

Werkgevers en vakbonden hebben op 10 juli 2021 een onderhandelaarsakkoord gesloten over de cao 2021. De beoogde cao heeft een looptijd van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021. Sociale partners leggen dit onderhandelaarsakkoord met een positief advies voor aan hun leden. In de cao zijn afspraken gemaakt met betrekking tot een loonstijging en duurzame inzetbaarheid.

Bedrijfsvoering provinciale organisatie

Wij hanteren het principe van integraal management. Dat betekent dat iedere leidinggevende integraal verantwoordelijk is om de opgaven van het team te realiseren, bij te dragen aan integrale opgaven en

te sturen op een effectieve bedrijfsvoering van het team. In 2021 zijn wij gestart om de managementcyclus te versterken, dat willen wij in 2022 borgen door kwartaalgesprekken te voeren. In het kwartaalgesprek tussen directie en management wordt gestuurd op realisatie van de Drentse opgaven en gestuurd op effectieve bedrijfsvoering (personeel, budgetten, materiele inzet). Dit moet worden gezien tegen de achtergrond van het traject van organisatieontwikkeling, waarbij wij ons o.a. richten op managementontwikkeling, samenwerken in netwerken, inspiratie en hybride werken aan de Drentse opgaven. De provincie werkt in een sterk veranderende omgeving, de ambitie is om de basis goed op orde te houden en te innoveren. De ambities en doelstellingen voor de Bedrijfsvoering zijn uitgewerkt in de het programmaplan van de Begroting 2022, de teamplannen en in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Dit is in 2022 aan dit programma gedaan:

Provinciale inkomsten

Het afgelopen jaar hebben wij vanuit Drenthe op diverse manieren deelgenomen aan de discussies over de financiële verhoudingen, zowel over de verdeling van de provinciefondsuitkeringen, als over de eventuele vervanging van het provinciale belastinggebied als over de financiering van de extra (transitie)opgaven die op de provincies afkomen. Gesteld kan wel worden, dat de financiële verhoudingen momenteel flink in beweging zijn. Dat heeft mogelijk ook gevolgen voor de provincie Drenthe.

Daarbij speelt allereerst de verdeelsystematiek rond de algemene uitkering uit het provinciefonds. Daarvoor is inmiddels een nieuw model ontwikkeld, dat momenteel door de provincies en de fondsbeheerder wordt besproken. Wij nemen in IPO-verband actief deel aan de discussie over het nieuwe model. En dat blijkt voorsnog geen eenvoudige discussie te zijn, ook vanwege verwachte herverdeeffecten tussen provincies. Op dit moment nog iets meer op de achtergrond spelen de kwesties rond het rekeningrijden en daarmee samenhangende nieuwe eigen belastinggebied van de provincies. De waarschijnlijkheid van een spoedige invoering van rekeningrijden wordt steeds groter en daarmee ook de noodzaak voor een vervangend eigen belastinggebied van de provincies. Momenteel zijn meerdere opties daarvoor nog onderwerp van studie en gesprek.

Intussen speelt dan nog de uitkeringssystematiek voor middelen die niet via de algemene uitkeringen naar de provincies gaan. Komen er steeds meer specifieke uitkeringen of wordt er nog weer een ander instrument ingevoerd? En komen er tijdig middelen naar de provincies toe in verband met de grote transitieopgaven? Duidelijk zal zijn, dat er van de provincies een grote inbreng gevraagd wordt en dat hiervoor een adequate financiering beschikbaar zal moeten zijn.

Dit alles vormt de achtergrond voor een ontwikkeling die op de korte termijn voor schommelingen in de provinciale inkomsten kan zorgen. De accessen op de algemene uitkering schommelen nog mee met de daarvoor relevante rijksuitgaven en die schommelen ook, door prijsstijgingen, maar ook door mogelijke bezuinigingen bij het rijk. Die schommelingen kunnen de komende jaren nog optreden, omdat de provincies niet akkoord gegaan zijn met een voorstel van het Rijk, de accessen tot 2026 te bevriezen. Over de plannen van het rijk verwachten we nader geïnformeerd te worden in de meicirculaire provinciefonds 2023. Wij hopen dat er dan ook meer duidelijkheid zal komen over oplossingen voor de financiële situatie van de provincies in 2026 en daarna.

CAO-ontwikkelingen

Werkgever en vakbonden (FNV, CNV, AVV en CMHF) hebben op vrijdag 24 juni 2022 een onderhandelaarsakkoord gesloten over de CAO 2022-2023. Werkgevers GS en PS, vertegenwoordigd door het IPO, en de leden van de vakbonden FNV, CNV, AVV en CMHF hebben ingestemd met het onderhandelaarsakkoord. De cao loopt van 1 januari 2022 t/m 31 december 2023. De effecten van de nieuwe CAO zijn in de begroting en jaarstukken 2022 verwerkt.

Organisatieontwikkeling

In 2022 is een organisatieontwikkelingstraject van start gegaan, waarbij wij ons o.a. richten op managementontwikkeling, integraliteit, samenwerken in netwerken, inspiratie en hybride werken aan de Drentse opgaven. Dit kreeg ondermeer vorm door de aanstelling van 6 domeinmanagers. De consequenties daarvan zullen in 2023 in een organisatiebesluit worden vastgelegd.

Successen

Arbo en RI&E

In 2022 hebben we provinciebreed een RI&E opgesteld. Daarin hebben we een constructieve samenwerking met de OR gehad.

De aandachtspunten uit de RI&E en opvolging van de aanbevelingen zijn voortvarend opgepakt en de eerste trainingen voor medewerkers zijn al gevolgd. We zijn er in geslaagd, na een periode van tijdelijke inzet, een structurele arbo-coördinator/ adviseur duurzame inzetbaarheid te werven.

Recruitment

We zijn gestart met een tijdelijke recruiter en arbeidsmarktbenadering. De inzet van een recruiter wordt als positief ervaren en we hebben een aantal moeilijk vervulbare vacatures toch kunnen invullen.

Voor de doorontwikkeling van deze rol zal in 2023 de functie van recruiter/adviseur arbeidsmarktcommunicatie structureel toegevoegd worden aan het team P&O.

Subsidie en inkoop

Het inkoopbeleid en de algemene subsidieverordening (Asv) zijn geactualiseerd waardoor voor het doen van inkopen en het verstrekken van subsidie gewerkt wordt met actuele bedrijfsvoeringskaders die aansluiten bij de praktijk.

Knelpunten

Arbeidsmarktcrapte

De schaarste op de arbeidsmarkt neemt steeds meer toe. Tegelijk zien we dat het verloop oploopt. Dit leidt tot relatief veel inzet op het gebied van werving en selectie. Steeds vaker maken we gebruik van tijdelijk personeel en inhuur om capaciteitsvraagstukken op te lossen. Op verschillende plekken in de organisatie leidt dit tot verhoogde werkdruk en moeten opgaven opnieuw geprioriteerd worden. Dit vraagt een nauwe samenwerking tussen organisatie, directie en bestuur.

Wij verwachten met de afronding van de organisatieontwikkeling gerichtere en integrale sturing te krijgen op de complexer wordende opgaven van de provincie, maar realiseren ons dat dit in het licht gezien moet worden van de arbeidsmarktcrapte.

Een ander effect is dat dergelijke ontwikkelingen ook de levertijden van materiaal en materieel kan vertragen. Is dit het geval, dan beïnvloedt dit de doorlooptijden van uitvoering van bijvoorbeeld onderhoudsprojecten.

Digitalisering

Digitalisering en data-gedreven werken zijn een van de grootste opgaven voor de komende jaren. Door toename van de complexiteit en schaarste aan expertise voorzien we knelpunten in de uitvoering hiervan. Met name voor het onderdeel HR-Control en data-gedreven adviseren in de rol van strategisch businesspartner.

Prijsstijgingen

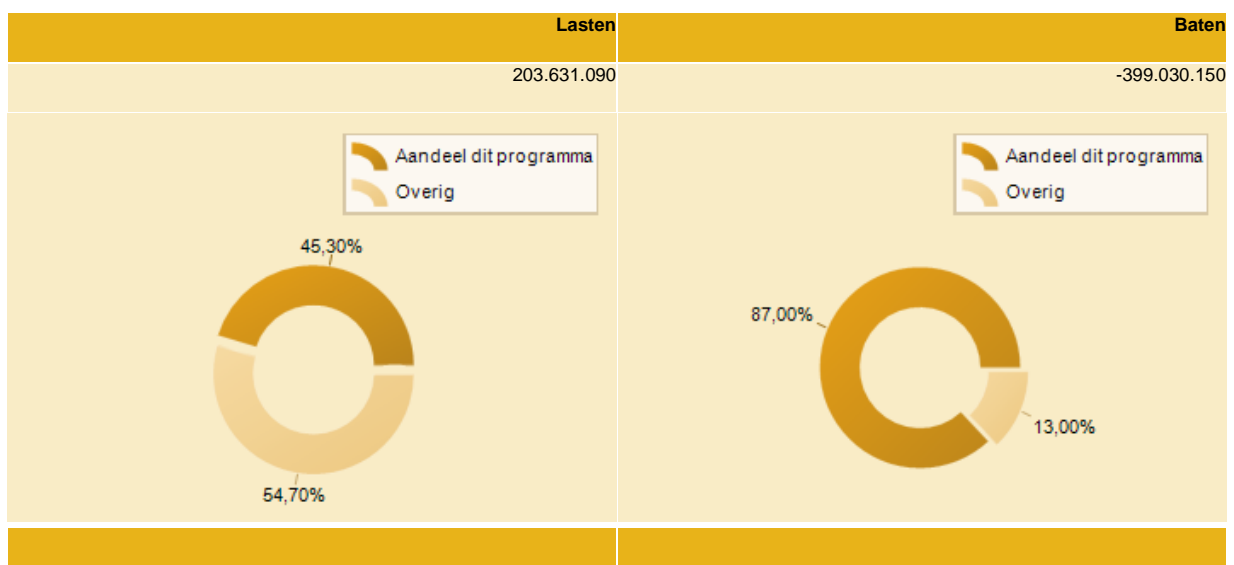
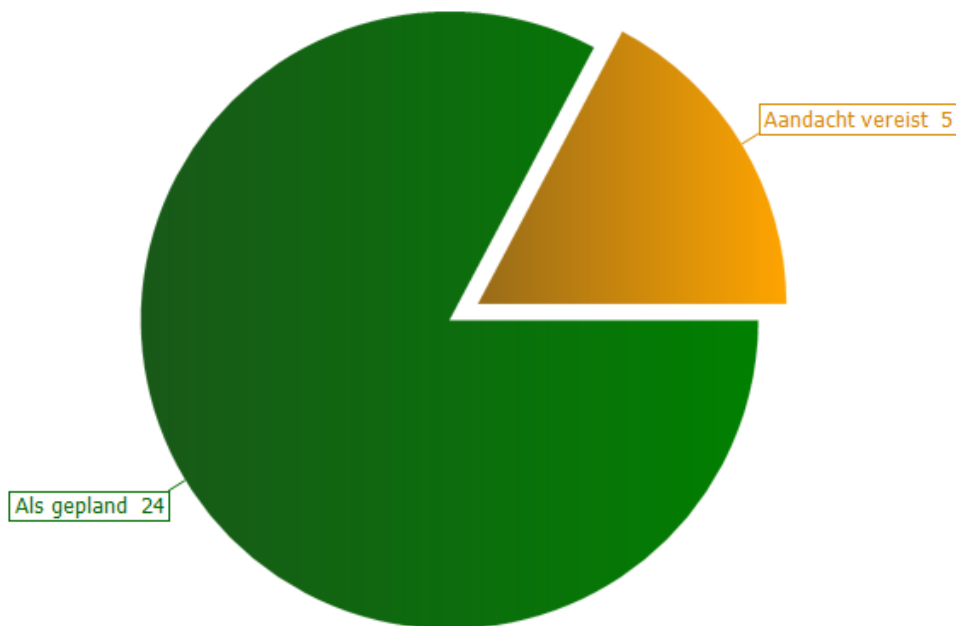
Macro-economische ontwikkelingen en de oorlog in Oekraïne hebben prijsstijgingen tot gevolg. Voor het borgen van een consistente aanpak hoe de provincie omgaat met prijsstijgingen is een beleidslijn opgesteld.

Toelichting programma

De ambities van het Drentse bestuur moeten zo goed mogelijk waar gemaakt worden, gericht op de (nieuwe) bestuurlijke speerpunten, met een effectieve en doelmatige inzet van middelen. Met een moderne bedrijfsvoering. De provincie is daarbij een solide partner die de zaken beheersmatig op orde heeft, maar vooral ook ondernemend en flexibel inspelt op nieuwe ontwikkelingen en veranderende behoeftes van bestuur, partners en burgers.

Stand resultaten

Van de resultaten binnen dit programma is hier de status van de resultaten weergegeven. Op resultaatniveau is de afwijking toegelicht binnen de doelstelling.



	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil
Totaal lasten	299.239.906	94.208.484	180.719.671	203.631.090	-22.911.419
Totaal baten	-464.077.417	-302.875.589	-388.095.632	-399.030.150	10.934.518
Saldo	-164.837.512	-208.667.105	-207.375.961	-195.399.060	-11.976.901

Beleidsopgave: 7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
207101 Beheer van relevante provinciale deelnemingen	Invulling geven aan onze rol van aandeelhouder van verbonden partijen betreffende het algemeen nut	Voor de betreffende verbonden partijen (ENEXIS c.a., WMD, NBW en BNG) wordt via de geëigende kanalen bestuurlijke inbreng geleverd.	✓
207102 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Optimaal voorzien in de financieringsbehoefte	In 2022 was er geen noodzaak tot het aantrekken van externe financiering.	✓
	Een optimaal rendement binnen de kaders van de Nota Financiering provincie Drenthe 2020	Binnen de kaders van de nota, de geldende wet- en regelgeving en onze risicohouding is een optimaal rendement op de treasuryportefeuille behaald.	✓
227101 Passende financiële verhoudingen	Drenthe spreekt mee en adviseert over de ontwikkelingen aangaande de provinciale financiële verhoudingen (provinciefonds en belastinggebied)	Drenthe neemt actief deel aan de besprekingen in IPO-verband. In 2022 is ook contact geweest met de onderzoekers voor de verdeelsystematiek voor de algemene uitkering uit het provinciefonds. Over het eigen belastinggebied lopen de contacten actief via het IPO, via zowel via de BAC FIN als via de BAC Mobiliteit.	✓
	PS worden adequaat geïnformeerd over de jaarlijkse ontwikkelingen op het gebied van provinciefonds en provinciaal belastinggebied	PS zijn aan de hand van enige brieven geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van provinciefonds en provinciaal belastinggebied. Daarbij is ingegaan op de lopende discussies over de verdeelsystematiek van de algemene uitkering uit het provinciefonds en over de vervanging van de opcenten op de MRB door een nieuw eigen provinciaal belastinggebied.	✓

Beleidsopgave: 7.2 Bedrijfsvoering Documentaire informatievoorziening

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
207201 Informatiebeheer: het goed beheren en opslaan van documenten die behoren tot een dynamisch, semi-statisch of een statisch archief, ongeacht hun vorm	Samenwerkingsomgeving voldoet aan eisen rondom invoering e-depot (geheel van activiteiten voor het duurzaam beheren en raadplegen van te bewaren digitale archiefbescheiden)	Er is een oplossing gerealiseerd om archieven aan te bieden aan het e-depot maar dat is geen structurele oplossing	⚠ In 2023 zal verder gewerkt worden aan een structurele archief oplossing voor de samenwerkingsomgeving

Beleidsopgave: 7.3 Bedrijfsvoering Financiën en Control

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
207301 Een financieel gezonde organisatie, die voldoet aan alle wettelijke eisen en gangbare opvattingen ten aanzien van financieel instrumentarium	Implementatie van in december 2020 door PS vastgesteld financieel beleid door middel van "uitrol" van het beleid in de organisatie (publicatie en instructie, organisatie, borging "compliance")	De vastgestelde nota's voor financieel beleid zijn in de organisatie dusdanig uitgerold, dat ze overal voldoende bekend zijn. De nota's onderhoud kapitaalgoederen en toerekening kosten zijn in 2022 nog niet opgesteld.	⚠ De nog uit te werken nota's voor onderhoud kapitaalgoederen en toerekening kosten zijn getemporeerd, ook in verband met de organisatieontwikkeling. Met name voor de toerekening van kosten kunnen wijzigingen in de organisatie ingrijpende gevolgen hebben. Overigens begint na de verkiezingen in 2023 een actualisatieslag van het financiële beleid door een evaluatie en doorlichting van alle beleidsnota's.
	Start van de productie van de financiële beleidsnota's Nota onderhoud kapitaalgoederen Nota toerekening kosten	In 2022 is gestart met de beleidsnota Onderhoud kapitaalgoederen.	⚠ In 2023 wordt de beleidsnota Onderhoud kapitaalgoederen afgerond en zal gestart worden met het opstellen van de nota Toerekening kosten.
207304 Continue (digitale) verbetering van informatiesystemen en informatievoorziening	Implementatie van het nieuw financieel systeem en nieuw rekeningschema alsmede de financiële informatievoorziening daaromheen ter ondersteuning van de budgethouders	<ul style="list-style-type: none"> - De projectorganisatie is neergezet. - De diagnose-fase, waarin onze gewenste inrichting van het nieuw financieel bedrijfsinformatiesysteem is bepaald, is afgerond. - De implementatie-fase is gestart, waarin we met de scrum-methode werken en inmiddels de eerste sprint succesvol hebben afgerond. De implementatie zal afgerond worden in 2023. - Er is een nieuw rekeningschema ontwikkeld die de basis vormt van het nieuwe systeem. - De budgethouders zijn o.a. via de klankbordgroep betrokken bij de inrichting. 	✅
227301 Financieel in control zijn	Heldere (tussentijdse) begrotingswijzigingen in PS met concrete dekkingsvoorstellen die voldoen aan vooraf gestelde kwaliteitseisen	<p>Met ingang van de jaarcyclus 2021 vindt, als de actualiteit dat wenselijk maakt, naast de actualisaties bij elke Statenvergadering, een tussentijdse actualisatie van de begroting plaats. Uitgangspunt hierbij is dat bij elk Statenstuk waarbij voorstellen gedaan worden met financiële consequenties voor de begroting, ook meteen een begrotingswijziging wordt gevoegd. De begrotingswijziging dient daartoe integraal onderdeel te zijn van een Statenstuk en als besluitpunt daarin te zijn opgenomen.</p> <p>Met de Staten is afgesproken dat zij voorafgaand aan de Statenvergadering een informerende brief ontvangen met een totaaloverzicht van de begrotingswijzigingen die in die betreffende vergadering voorliggen en het effect daarvan op de vrije bestedingsruimte en reserves.</p>	✅
	Heldere (tussentijdse) voorstellen voor investeringskredieten die voldoen aan de vereisten volgens de nota Investeren, Waarderen Activeren en Afschrijven provincie Drenthe 2020	De voorstellen om een krediet te wijzigen of aan te vragen hebben voldaan aan de vereisten van de beleidsnota Investeren, Waarderen, Activeren en Afschrijven provincie Drenthe 2020.	✅
			✅

	Een transparante rapportage over voortgang en (financiële) realisatie van budgetten, de inzet van reserves en door de provincie te lopen risico's	De dashboards met stuurinformatie zijn het afgelopen jaar verder uitgebreid en uitgerold en spelen een steeds belangrijkere rol voor de teammanagers, projectleiders en financieel ondersteuners bij het bewaken van de budgetten. Op dit moment maken ongeveer 150 medewerkers gebruik van één of meerdere dashboards. Ook het managementgesprek wordt sinds eind van 2022 ondersteund door een dashboard waarin naast budgetten ook risico's, formatie en bezetting, verzuim, teamplannen en aanbevelingen zijn opgenomen.		
--	---	--	--	--

Beleidsopgave: 7.4 Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting	
207401 Informatiemanagement: Een gedegen en veilige inrichting van de informatiehuishouding: digitale gegevens, applicaties, services en technische infrastructuur voor opslag en raadplegen van gegevens	Voldoen aan de wettelijke eisen (opslag en verwerking) met betrekking persoonsgegevens	De provincie Drenthe werkt met privacy by default en privacy by design. Het verwerken van persoonsgegevens gebeurt alleen indien daarvoor een voor de overheid gebruikelijke grondslag aanwezig is. Noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit worden daarbij in acht genomen. Dit is de verantwoordelijkheid van elke medewerker. Daarnaast is er een ondersteunende structuur in de vorm van centraal functioneren privacy officers en decentraal aanwezige privacy ambassadeurs.	✓	
	Snel en veilig toegangsproces tot up-to-date systemen en gegevens voor medewerkers en externe partijen	De toegang van derden tot de systemen vindt plaats op basis van een account dat via een vastomlijnd proces wordt verstrekt. Toegang tot data vanuit externe accounts vindt plaats op grond van toestemming door de eigenaar van de data. In beide gevallen is een juridische toegangsverklaring verplicht en daarbij worden inactieve accounts automatisch verwijderd. Er is conform het gestelde resultaat gewerkt.	✓	
	Implementatie hybride werken	Laptop met video vergaderen mogelijk, teams Een groot deel van de vergaderzalen zijn voorzien van video camera's en schermen. Het hybride werken en tijd/plaats onafhankelijk werken is mogelijk gemaakt met de uitgifte van laptops inclusief de virtuele digitale werkomgeving. Een groot deel van de vergaderzaken zijn voorzien van de mogelijkheid om hybride te vergaderen	✓	
	Opvolging bevindingen nulmeting voor Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)	De verbetercyclus en verbetering vindt structureel plaats en is derhalve een continue onderdeel van bedrijfsvoering. In 2023 zal eveneens een externe audit uitgevoerd worden gebaseerd op de vernieuwde BIO-versie. Daarnaast is een aanzet gemaakt om het technische fundament continue te monitoren op essentiële elementen uit het BIO normenkader om zodoende tijdig en adequaat te kunnen interveniëren.	✓	
			✓	

	Realisatie van de jaarschijf 2022 Drentse Digitale Agenda.	De jaarschijf van het programma digitalisering is conform gerealiseerd in 2022. De uitvoering van de digitaliseringsagenda krijgt steeds meer vorm. De agenda wordt zowel extern (m.n. economisch) als intern (ICT- en data-governance en herijking beleid) opgepakt. Er wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma wat in 2023 wordt voorgelegd aan de Staten.		
	Herijken van de IT Governance, digitalisering is essentieel voor een professioneel ambtenaar.	Voor de herijking van de IT Governance ontbrak in 2022 de organisatorische inbedding om tot ontplooiing te komen. Het thema is desalniettemin noodzakelijk en is derhalve nadrukkelijk van daaruit opgepakt in de vorm van portfolio management. Daarnaast is vanuit het programma digitalisering aandacht besteed aan de digitale ambtenaar middels een interprovinciale scan op de digitale vaardigheden van de medewerkers.	!	Het aspect "IT Governance" is een onderdeel van de organisatieontwikkeling en zal derhalve in 2023 gestalte krijgen.

Beleidsopgave: 7.5 Bedrijfsvoering Subsidies en Inkoop

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
217501 Grotere kansen voor regionale ondernemers bij enkelvoudige en meervoudige onderhandse aanbestedingsprocedures	Effectief en efficiënt inkoopbeleid met kansen voor het Drentse MKB	Het inkoopbeleid is geactualiseerd en op 30 mei 2022 door het college vastgesteld.	✓
217502 Transparante en laagdrempelige werking van het Drentse subsidie-instrumentarium	Effectief en efficiënt subsidiebeleid en subsidieproces	Er hebben zich geen bijzondere verstoringen voorgedaan in het subsidieverstrekkingproces. Verder is de Algemene subsidieverordening van een update voorzien, waarmee de leesbaarheid en de aansluiting van subsidieverstrekking bij de dagelijkse praktijk zijn verbeterd.	✓

Beleidsopgave: 7.6 Bedrijfsvoering Personeel en organisatie

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
207601 Betrouwbaar en aantrekkelijk werkgeverschap	Jaarlijkse quota arbeidsgehandicapten, BBL's en stagiaires zijn gehaald	In 2022 zijn er 7 BBL-leerlingen en 20 stagiaires geplaatst. Van de jaarlijks quota arbeidsgehandicapten van 23,3 fte hebben we 19,81 fte kunnen realiseren.	!
			We hebben in 2022 de doelstelling van de participatiebanen nagenoeg gehaald. In 2022 is een medewerker uit de doelgroep uitgestroomd naar een andere werkgever. Een aantal medewerkers is minder uren gaan werken. We ervaren ook bij deze doelgroep krapte op de arbeidsmarkt. Voor 2023 zal er extra inzet gepleegd worden om het quotum, dat jaarlijks stijgt, wel te halen.
			✓

207602 De juiste mensen op de juiste plaats op het juiste moment	Invoering van Duurzame inzetbaarheid en mobiliteit talentmanagement.	In 2022 zijn er trainingen op gebied van mantelzorg, werkdruk en leeftijdsgebonden problematiek georganiseerd. Een groeiend aantal medewerkers neemt deel aan de trainingen. Het POB wordt in toenemende maten ingezet voor het kopen van vitaliteitsverlof. Er is door zowel medewerkers als lijnmanager voldoende aandacht voor duurzame inzetbaarheid. Steeds meer medewerkers nemen deel aan trainingen en er worden verdiepende vervoltrainingen aangeboden. Het POB wordt goed gebruikt voor het inzetten van een loopbaancoach. In de conceptnotitie arbeidsmarktkräfte is het opstellen van een talentencentrum opgenomen om invulling te kunnen geven aan talentmanagement.		
207603 Een opgavegerichte netwerkorganisatie	Organisatieontwikkeltraject 2022 waarin wordt geïnvesteerd in (persoonlijk) leiderschap, de kwaliteit van onze professionals en ontwikkeling van de organisatie	Het organisatieontwikkeltraject is in 2022 voortgezet.	✓	

Beleidsopgave: 7.7 Bedrijfsvoering Personele inzet

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
207701 Directe personele inzet	Toerekening van directe personeelskosten conform het Besluit begroting en verantwoording (BBV)	De toerekening van directe personeelskosten aan de taakvelden van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is uitgevoerd.	✓
207702 Inzet ondersteunend personeel	Toerekening van overheadkosten conform BBV	De toerekening van overheadkosten conform het BBV is gerealiseerd.	✓

Beleidsopgave: 7.8 Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
207801 Het zoveel mogelijk inzetten van duurzame facilitaire producten en diensten tegen acceptabele kosten	Meer dan 60% van het catering-assortiment is duurzaam.	67 % Van het catering assortiment is duurzaam.	✓
	De inkoop van energie is 100% groen.	Alle energie wordt groen ingekocht.	✓
207802 Het gebruik van duurzame gebouwen en terreinen en daarbij benodigde voorzieningen tegen acceptabele kosten en bij voorkeur energieneutraal	Technisch en bouwkundig goed onderhouden provinciale opstallen	In 2022 is het reguliere onderhoud aan provinciale opstallen uitgevoerd. Voor de oplossing van het vochtprobleem bij het Drents Museum is een voorziening in het leven geroepen.	✓

Beleidsopgave: 7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
207901 Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Actuele stand van zaken reserves en voorzieningen	Door middel van diverse begrotingswijzigingen, waaronder twee begrotingsactualisaties en de begrotingswijziging n.a.v. de Bestuursrapportage, zijn alle verwachte toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en dotaties aan voorzieningen aan uw staten voorgelegd. In de jaarstukken is een voorstel voor uw staten opgenomen omtrent de verrekening van het gerealiseerde resultaat met reserves.	✓

Ontwikkelingen

Beleidsopgave: 7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting

De komende jaren zijn er ontwikkelingen die mogelijk hun uitwerking zullen hebben op de financiële situatie van de provincie Drenthe. Om te beginnen is er de lopende discussie over de financiële verhoudingen. Deze krijgt nieuwe impulsen vanuit het regeerakkoord Rutte IV door de herziening van de verdeelsystematiek van het provinciefonds. Daarnaast is nog niet bekend wat het gevolg zal zijn van de gecombineerde ontwikkelingen van de invoering van een vorm van rekeningrijden en de mogelijke invoering van een nieuw provinciaal belastinggebied. Een andere ontwikkeling bestaat uit de druk op de dividendopbrengsten vanuit Enexis Holding NV die mogelijk ontstaat als gevolg van de financieringsbehoefte die dit bedrijf heeft als gevolg van de energietransitie. De drie grote regionale netwerkbedrijven (Alliander, Stedin en Enexis) en hun aandeelhouderscommissies zijn sinds de zomer van 2021 in gesprek met het Rijk over een eventuele toekomstige rol voor de Staat in het versterken van de kapitaalbasis van de drie grote regionale netwerkbedrijven.

Beleidsopgave: 7.2 Bedrijfsvoering Documentaire informatievoorziening

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 7.3 Bedrijfsvoering Financiën en Control

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 7.4 Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 7.5 Bedrijfsvoering Subsidies en Inkoop

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 7.6 Bedrijfsvoering Personeel en organisatie

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 7.7 Bedrijfsvoering Personele inzet

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 7.8 Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Programma 7 wat heeft het gekost

		1	2	3	4	3-4
Beleidsopgave	eco cat	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Lasten						
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting						
	Adm. boekingen	213.998	0	0	3.777.540	-3.777.540
	Inkoop	6.780	40.000	7.000	74	6.926
	Onvoorzien/stelpost		1.971.825	25.000	0	25.000
	Rente	11.586	2.500	2.500	180	2.320
	Subsidie	106.470	106.665	106.665	107.000	-335
	Toev. voorziening	51.005	71.000	71.000	46.103	24.897
	totaal beleidsopgave	389.839	2.191.990	212.165	3.930.896	-3.718.731
7.2 Bedrijfsvoering Documentaire informatievoorziening						
	Inkoop	195.330	348.814	247.685	256.708	-9.023
	totaal beleidsopgave	195.330	348.814	247.685	256.708	-9.023
7.3 Bedrijfsvoering Financiën en Control						
	Inkoop	187.857	164.959	164.959	161.134	3.825
	Subsidie		6.231	6.231	0	6.231
	totaal beleidsopgave	187.857	171.190	171.190	161.134	10.056
7.4 Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering						
	Inkoop	3.021.198	3.366.161	3.490.161	2.955.973	534.188
	Kapitaallasten	562.080	1.943.291	982.529	982.530	-1
	totaal beleidsopgave	3.583.278	5.309.452	4.472.690	3.938.503	534.187
7.5 Bedrijfsvoering Subsidies en Inkoop						
	Inkoop	4.220	15.300	15.300	9.417	5.883
	totaal beleidsopgave	4.220	15.300	15.300	9.417	5.883
7.6 Bedrijfsvoering Personeel en organisatie						
	Inkoop	1.233.403	2.146.190	1.966.190	1.740.274	225.916
	totaal beleidsopgave	1.233.403	2.146.190	1.966.190	1.740.274	225.916
7.7 Bedrijfsvoering Personele inzet						
	Inkoop	5.511.928	4.592.140	3.590.337	7.126.709	-3.536.372
	Lonen	47.225.872	47.612.275	52.079.185	50.360.191	1.718.994
	Toev. voorziening		0	0	4.224.323	-4.224.323
	totaal beleidsopgave	52.737.799	52.204.415	55.669.522	61.711.223	-6.041.701
7.8 Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting						
	Belastingen	105.360	104.032	105.032	105.566	-534
	Inkoop	2.504.526	2.958.927	3.241.978	2.931.662	310.316
	Kapitaallasten	1.410.033	1.194.718	1.145.834	1.145.833	1
	Toev. voorziening	732.911	732.911	2.113.552	2.113.552	0
	totaal beleidsopgave	4.752.830	4.990.588	6.606.396	6.296.612	309.784
7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen						
	Bijdr. aan reserves	236.155.349	26.830.545	111.358.533	125.586.322	-14.227.789
	totaal beleidsopgave	236.155.349	26.830.545	111.358.533	125.586.322	-14.227.789

	Totaal		299.239.906	94.208.484	180.719.671	203.631.090	-22.911.419
Baten							
	7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting						
		Dividend	-1.975.216	-2.383.633	-2.590.291	-2.592.166	1.875
		Ontv. bijdragen	-2.493.893	0	-350.000	-3.798.609	3.448.609
		Ontv.subsidies	-152.694.962	-151.234.125	-167.836.320	-168.188.645	352.325
		Opbr. rente	-1.241.758	-1.123.719	-1.123.719	-1.655.096	531.377
		Opcenten MRB	-60.591.534	-60.800.000	-61.300.000	-61.465.901	165.901
		totaal beleidsopgave	-218.997.363	-215.541.477	-233.200.330	-237.700.417	4.500.087
	7.3 Bedrijfsvoering Financiën en Control						
		Ontv. bijdragen		-6.000	-6.000	0	-6.000
		totaal beleidsopgave	0	-6.000	-6.000	0	-6.000
	7.4 Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering						
		Ontv. bijdragen	-924.479	-865.313	-1.225.751	-1.195.521	-30.230
		totaal beleidsopgave	-924.479	-865.313	-1.225.751	-1.195.521	-30.230
	7.6 Bedrijfsvoering Personeel en organisatie						
		Ontv. bijdragen	-6.808	0	0	0	0
		totaal beleidsopgave	-6.808	0	0	0	0
	7.7 Bedrijfsvoering Personele inzet						
		Adm. boekingen	-2.101.687	-2.024.000	-2.062.000	-1.248.717	-813.283
		Ontv. bijdragen	-3.060.268	-875.863	-580.486	-4.125.824	3.545.338
		totaal beleidsopgave	-5.161.954	-2.899.863	-2.642.486	-5.374.541	2.732.055
	7.8 Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting						
		Ontv. bijdragen	-1.045.596	-1.143.103	-1.171.486	-1.183.449	11.963
		totaal beleidsopgave	-1.045.596	-1.143.103	-1.171.486	-1.183.449	11.963
	7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen						
		Bijdr. van reserves	-237.941.217	-82.419.833	-149.849.579	-153.576.222	3.726.643
		totaal beleidsopgave	-237.941.217	-82.419.833	-149.849.579	-153.576.222	3.726.643
	Totaal		-464.077.417	-302.875.589	-388.095.632	-399.030.150	10.934.518
Saldo			-164.837.512	-208.667.105	-207.375.961	-195.399.060	-11.976.901

Toelichting	
Saldo Programma	-11.976.901
Totaal verrekend met reserves lasten binnen beleidsopgave 7.9	-14.227.789
Totaal verrekend met reserves betan binnen beleidsopgave 7.9	3.726.643
Saldo Programma, zonder product reserves	-1.475.755
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage van Risicoreserve	833.927
Bijdrage van reserve uitvoering generatiepact	119.218
Bijdrage van Reserve persoonlijk ontwikkel budget (POB)	138.548
Bijdrage van Reserve compensatieverlof	557.156
Totaal verrekend met reserves	1.648.849
Resultaat programma na bestemming reserves	173.094

Toelichting op verschillen begroting en rekening

Lasten

Beleidsopgave: 7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting

De totale afwijking betreft een nadeel van € 3.777.540,--.

De voornaamste afwijkingen betreft:

Doelstelling: Goed beheer van provinciale geldmiddelen

In 2022 hebben we de gebouwen van de Rijksluchtvaartschool (RLS1957) en de IT HUB Hoogeveen verkocht. Conform de begrotingsregels hebben wij na de verkoop de boekwaarde van beide activa afgeboekt en als incidentele last in de jaarrekening verantwoord. De boekwaarde van de RLS1957 was per 31-12-2022 € 1.517.179,-- en die van de IT Hub Hoogeveen was € 1.426.434,--. Daarnaast hebben wij in de voorziening deelnemingen een bedrag van € 833.927,-- gestort ten behoeve van de waardecorrectie van de aandelen van de NOM. Voorgesteld wordt om dit bedrag te dekken uit de Risicoreserve.

Beleidsopgave: 7.2 Bedrijfsvoering Documentaire informatievoorziening

De totale afwijking betreft een nadeel van € 9.023,--.

Beleidsopgave: 7.3 Bedrijfsvoering Financiën en Control

De totale afwijking betreft een voordeel van € 10.056,--.

Beleidsopgave: 7.4 Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering

De totale afwijking betreft een voordeel van € 534.187,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Informatiemanagement: Een gedegen en veilige inrichting van de informatiehuishouding: Digitale gegevens, applicaties, services en technische infrastructuur voor opslag en raadplegen van gegevens

De dienstverlening aan Prolander laat op deze post een voordeel zien van € 280.127,--. Dit komt deels doordat in de prijs per ICT-account een component loonkosten is meegenomen. De loonkosten zijn verantwoord onder lonen. Daarnaast is ook een aantal "Generieke IT-componenten " niet verantwoord onder dienstverlening Prolander maar onder budgetten van de provincie.

Aan de post beveiliging(bewustzijn) is dit jaar minder besteed door inzet van het brede Microsoft platform en door inzet van studenten voor communicatie over intern beveiligingsbewustzijn. Dit leverde een meevaller op van € 118.470,--.

De personele ondersteuning voor het draaiende houden van de server kon voor een groot deel opgevangen worden door medewerkers in dienst van de provincie. Hierdoor vielen de externe ondersteuningskosten € 166.945,-- mee.

Voor GIS-applicaties zijn minder kosten (circa € 64.100,--) gemaakt dan begroot. Daarnaast lieten enkele andere posten een lichte overschrijding zien.

Beleidsopgave: 7.5 Bedrijfsvoering Subsidies en Inkoop

De totale afwijking betreft een voordeel van € 5.883,--.

Beleidsopgave: 7.6 Bedrijfsvoering Personeel en organisatie

De totale afwijking betreft een voordeel van € 225.916,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling Betrouwbaar en aantrekkelijk werkgeverschap.

Doorlopende HRM kosten

Op het budget voor doorlopende HRM kosten is een voordeel ontstaan van € 252.649,--.

Het oorspronkelijke budget doorlopende kosten HRM ad € 240.000,-- is volledig besteed. Medio 2022 is er € 300.000,-- aan extra middelen begroot in verband met de reorganisatie. HRM kosten in verband met de reorganisatie bleken zich in 2022 nog beperkt voor te doen.

Arbeidsomstandigheden

Op het budget arbeidsomstandigheden houden we dit jaar € 75.960,-- over. Sinds 2021 hebben we een beleid voor duurzame inzetbaarheid. Dit beleid biedt faciliteiten voor werknemers om zelf regie te nemen en keuzes te maken die bijdragen aan het werkplezier en de inzetbaarheid op de lange termijn. Het budget voor materiële kosten duurzame inzetbaarheid ad € 50.000,-- is dit jaar niet volledig benut. Daarnaast kent het beleid 'vitaliteitsuren'. Vitaliteitsuren kunnen worden ingezet bij situaties waarbij sprake is van verminderde inzetbaarheid of vitaliteit. Het totale voordeel bedraagt € 37.960,-. Tenslotte melden we dat ook de juridische kosten ruim € 38.000,-- onder het budget zijn gebleven.

Doelstelling: De juiste mensen op de juiste plaats op het juiste moment.

Op deze doelstelling is een nadeel ontstaan van € 89.470,--. In de 3e actualisatie hebben we het POB budget afgeraamd van € 500.000,-- naar € 300.000,--. De reguliere POB-uitgaven bedroegen € 314.161,--. We hebben er toen te weinig rekening mee gehouden dat een groot aantal 60+ medewerkers 50% van hun POB zouden inzetten voor vitaliteitsverlofsparen. Dit bedroeg € 124.387,-- en verklaart de budgetoverschrijding van 138.548,--. De overschrijding is gedekt door een onttrekking aan de POB reserve.

Beleidsopgave: 7.7 Bedrijfsvoering Personele inzet

De totale afwijking betreft een nadeel van € 6.041.701,--

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstellingen: Directe personele inzet en Inzet ondersteunend personeel

De post bedrijfsvoering personele inzet bevat de apparaatskosten wegens personele lasten (loon/formatiebudget) en kosten bedrijfsvoering. Deze kosten zijn globaal in de zelfde verhouding als begroot administratief toegerekend naar de doelstellingen directe personele inzet (nog nader gespecificeerd naar taakveld uit het BBV) en inzet ondersteunend personeel. Op de budgetten voor personele inzet heeft een overschrijding van de lasten plaatsgevonden van € 6.041.701,--. Dit wordt

overigens gedeeltelijk gedekt door hogere baten € 2.810.212,-- zodat per saldo sprake is van een nadeel van € 3.231.489,--. De hogere baten en lasten hangen o.a. samen met de doorbelasting van loonkosten naar beleidsbudgetten (projecten) voor € 2.302.691,-- op de overige loonbudgetten. De belangrijkste afwijking heeft echter betrekking op de vorming van de voorziening spaarverlof. Het resterende verschil van € 174.698,-- wordt verklaard kleine afwijkingen op de overige budgetten binnen deze doelstelling.

Spaarverlof

Binnen de provincie Drenthe zijn op grond van de cao provinciale sector diverse vormen van verlof waarvan op grond van lokale regelingen een deel kan worden gespaard. Het saldo van de gespaarde verlofuren is opgelopen naar ruim 91.270 uren (ca. 60 fte). Via de voorjaarsnota 2021 is een incidenteel budget van € 600.000,-- hiervoor beschikbaar gesteld. Het bedrag was te laag voor de volledige afdekking van het gespaarde verlof. De middelen zijn gestort in de toen nieuwe Reserve (gespaard) compensatieverlof. De commissie BBV heeft op 24 mei j.l. via beantwoording van vragen aangegeven dat er voor spaarverlof een voorziening moet worden getroffen die het spaarverlof volledig afdekt. Dit moet worden geïnterpreteerd als een wettelijke uitleg van de toepassing van het BBV op dit punt. Dit impliceert dat er een voorziening moet worden getroffen van € 4.348.710,-- (zie programma 7). Een storting van € 124.387,-- komt uit het POB-budget wegens omzetting van POB-budget naar spaarverlof. Het restant € 4.224.323,-- wordt gestort via de loonkosten spaarverlof. De dekking hiervoor kan gedeeltelijk worden gehaald uit verrekening met het bestaat budget voor opname Spaarverlof ad € 102.856,--. Dit verklaart het nadelig saldo van € 4.121.467,-- op de kostenplaats spaarverlof. Voorts is er een vrijval van het restantsaldo van de Reserve (gespaard) compensatieverlof ad € 557.155,-- (zie programma 7). Per saldo leidt de aanpassing aan de nieuwe regelgeving tot een last van € 3.564.312,--.

Beleidsopgave: 7.8 Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting

De totale afwijking betreft een voordeel van € 309.784--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Het gebruik van duurzame gebouwen en terreinen en daarbij benodigde voorzieningen tegen acceptabele kosten en bij voorkeur energieneutraal

Op deze doelstelling is een kostenbudget begroot van € 4.836.596,-- hiervan is € 241.399,-- niet besteed. Deze onderbesteding zit met name in het dagelijks onderhoud van de provinciale accommodaties. Dagelijks onderhoud betreft de jaarlijkse onderhoudscontracten en ad hoc onderhoud. Het ad hoc onderhoud (oplossen van storingen e.d.) is door een lagere bezetting als gevolg van corona minder nodig geweest.

Doelstelling: Het zoveel mogelijk inzetten van duurzame facilitaire producten en diensten tegen acceptabele kosten voordeel € 68.385,--.

Het voordeel zit in diverse posten. Zo zijn er minder kosten gemaakt voor bestuursondersteuning (circa € 24.000,--) Servicedesk (circa € 33.200,--) BHV en Beveiliging (circa € 30.200,--) maar meer kosten op het cateringbudget (circa € 44.600,--).

Beleidsopgave: 7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen

De totale afwijking betreft een nadeel van € 14.227.789,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

De totale overschrijding van de lasten binnen deze beleidsopgave betreft de niet begrote verrekeningen met reserves, zoals hieronder aangegeven. Het gaat om verrekeningen die apart aan Provinciale Staten ter besluitvorming worden voorgelegd.

Mutaties reserves	Begrote toevoeging	Werkelijk toevoeging	Voordeel/Nadeel	Verschil	
Bijdrage aan de reserve voor algemene doeleinden	111.949	111.949		0	
Bijdrage aan saldireserve	30.992.445	30.992.445		0	
Bijdrage aan reserve provinciaal aandeel ILG	1.315.507	1.557.319	N	-241.812	t.g.v. onderbesteding programma 2
Bijdrage aan Reserve Regio Specifiek Pakket	2.625.000	2.721.398	N	-96.398	t.g.v. onderbesteding programma 3
Bijdrage aan Financieringsreserve	8.728.539	8.728.539		0	
Bijdrage aan Cofinancieringsreserve Europa	11.000.000	11.000.000		0	
Bijdrage aan Reserve opvang revolverend financieren	2.950.000	2.950.000		0	
Bijdrage aan reserve natuurbeleid	21.987.872	26.499.178	N	-4.511.306	t.g.v. onderbesteding programma 2
Bijdrage aan reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	4.056.501	4.814.544	N	-758.043	t.g.v. onderbesteding programma 4
Bijdrage aan reserve uitvoering generatiepact	250.268	250.268		0	
Bijdrage aan Reserve regionaal Zuid- en Oost-Drenthe	0	61.044	N	-61.044	t.g.v. onderbesteding programma 8
Bijdrage aan Reserve investeringsagenda 2019-2023	50.333	50.333		0	
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	12.052.242	18.733.376	N	-6.681.134	t.g.v. onderbesteding programma's 1, 3, 4, 5, 8 en 9
Bijdrage aan Reserve mobiliteit	14.703.967	16.455.390	N	-1.751.423	t.g.v. onderbesteding programma 4
Bijdrage aan Reserve Bodem	533.910	660.538	N	-126.628	t.g.v. onderbesteding programma 2
	111.358.533	125.586.322		-14.227.789	

Baten

Beleidsopgave: 7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting

De totale afwijking betreft een voordeel van € 4.500.087,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Goed beheer van provinciale geldmiddelen

- Een voordeel van € 520.024,-- betreft renteopbrengsten over de middelen die in 's Rijks schatkist worden aangehouden. Vanaf 14 september 2022 wordt er weer rente vergoed over het tegoed dat in de schatkist wordt aangehouden. Tot 14 september was de rente 0%.
- De uitkering uit het provinciefonds is € 352.325,-- hoger dan begroot. Dat verschil van € 352.325,-- kan verklaard worden door de afrekening over 2021 (€ 465.969,--, zie de meicirculaire provinciefonds 2022) en het saldo van de decembercirculaire (-/- € 113.644,--).

- Er is € 165.901,-- meer aan opcenten motorrijtuigenbelasting ontvangen dan begroot. Deze raming was in de loop van 2022 al aangepast op basis van gegevens van de Belastingdienst. De uit die gegevens af te leiden ontwikkeling heeft zich onverminderd voorgedaan en daarom ligt de uiteindelijke opbrengst relatief dicht bij de (bijgestelde) raming.
- Verkoop van materiële vaste activa: de IT Hub Hoogeveen en de Rijksluchtvaartschool (RLS 1957) zijn in het laatste kwartaal van 2022 verkocht. De verkoop heeft een niet geraamd opbrengst gegenereerd van € 3.446.434,--.

Beleidsopgave: 7.3 Bedrijfsvoering Financiën en Control

De totale afwijking betreft een nadeel van € 6.000,--.

Beleidsopgave: 7.4 Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering

De totale afwijking betreft een nadeel van € 30.230,--.

Beleidsopgave: 7.7 Bedrijfsvoering Personele inzet

De totale afwijking betreft een voordeel van € 2.732.055,--

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstellingen: Directe personele inzet en Inzet ondersteunend personeel

De post bedrijfsvoering personele inzet bevat de apparaatskosten wegens personele lasten (loon/formatiebudget) en kosten bedrijfsvoering. Deze kosten zijn globaal in de zelfde verhouding als begroot administratief toegerekend naar de doelstellingen directe personele inzet (nog nader gespecificeerd naar taakveld uit het BBV) en inzet ondersteunend personeel. Op de budgetten voor personele inzet heeft een overschrijding van de lasten plaatsgevonden van € 6.041.701,--. Dit wordt overigens gedeeltelijk gedekt door hogere baten € 2.810.212,-- zodat per saldo sprake is van een nadeel van € 3.231.489,--. De hogere baten en lasten hangen o.a. samen met de doorbelasting van loonkosten naar beleidsbudgetten (projecten) voor € 2.302.691,-- op de overige loonbudgetten. De belangrijkste afwijking heeft echter betrekking op de vorming van de voorziening spaarverlof.

Beleidsopgave: 7.8 Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting

De totale afwijking betreft een voordeel van € 11.963,--.

Beleidsopgave: 7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen

De totale afwijking betreft een voordeel van € 3.726.643,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

De hogere onttrekkingen aan de reserves betreffen niet begrote verrekeningen met reserves, zoals hieronder aangegeven. Het gaat om verrekeningen die apart ter besluitvorming aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Mutaties reserves	Begrote onttrekking	Werkelijk onttrekking	Voordeel/Nadeel	Verschil	
Bijdrage van reserve voor algemene doeleinden	-3.750.074	-3.750.074			
Bijdrage van reserve versterking economisch structuur	0	-126.894	V	126.894	t.g.v. overbesteding programma 3
Bijdrage van de saldireserve	-29.534.869	-29.534.869			
Bijdrage van Reserve Regio Specifiek Pakket	-2.340.408	-2.340.408			
Bijdrage van Risicoreserve	-3.090.500	-3.924.427	V	833.927	t.g.v. overbesteding programma 7
Bijdrage van reserve provinciaal aandeel ILG	-1.643.065	-1.643.065			
Bijdrage van Financieringsreserve	-18.742.244	-18.742.244			
Bijdrage van reserve vitaal platteland	-658.000	-658.000			
Bijdrage van Cofinancieringsreserve Europa	-5.469.738	-5.646.050	V	176.312	t.g.v. overbesteding programma 1
Bijdrage van reserve natuurbeleid	-25.999.029	-25.999.029			
Bijdrage van Reserve investeringsagenda	-1.695.481	-1.695.481			
Bijdrage van reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	-6.473.240	-6.473.240			
Bijdrage van Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	-2.638.824	-2.640.446	V	1.622	t.g.v. overbesteding programma 4
Bijdrage van reserve uitvoering generatiepact	-941.379	-1.060.597	V	119.218	t.g.v. overbesteding programma 7
Bijdrage van Reserve persoonlijk ontwikkel budget (POB)	0	-138.548	V	138.548	t.g.v. overbesteding programma 7
Bijdrage van Reserve regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	-8.388.679	-8.388.679			
Bijdrage van Reserve investeringsagenda 2019-2023	-13.606.832	-13.606.832			
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies	-8.225.501	-9.998.468	V	1.772.967	t.g.v. overbesteding programma's 2, 3 en 5
Bijdrage van Reserve compensatieverlof	-100.000	-657.156	V	557.156	t.g.v. overbesteding programma 7
Bijdrage van Reserve mobiliteit	-16.551.716	-16.551.716			
	-149.849.579	-153.576.222		3.726.643	

Programma 8: Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)

In de Begroting 2022 schreven we over dit programma:

Bij het realiseren van de provinciale opgaven wordt vrijwel altijd samengewerkt met andere partijen. De wijze en intensiteit van de samenwerking verschilt per opgave. Vaak gaat dit niet verder dan regelmatige afstemming en informatie-uitwisseling. In een aantal gevallen is met de partners gekozen voor een samenwerkingsverband. Dit verband kan rechtspersoonlijkheid hebben (verbonden partijen) of een 'lichtere' vorm. Voorbeelden van deze laatste vorm zijn de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe, de Regiodeal Natuurinclusieve landbouw, de Vitale vakantieparken, de Regionale Energie Strategie en recent ook de IT-hub. Op basis van afspraken tussen partijen, wordt uitvoering gegeven aan de doelstellingen en ambities van de samenwerking. Ten behoeve van die uitvoering, brengen partijen middelen bij elkaar en stellen een begroting op. Vanuit een stuurgroep waarin de deelnemende partijen zijn vertegenwoordigd, wordt uitvoering gegeven aan die begroting via de daar genomen besluiten. In de provinciale begroting is het aandeel van de provincie in de samenwerking opgenomen.

Wanneer geen sprake is van rechtspersoonlijkheid van het samenwerkingsverband, worden verschillende rollen, zoals die van penvoerder of kassier, bij een van de deelnemende partijen belegd. In een aantal van de genoemde samenwerkingen heeft de provincie de rol van kassier op zich genomen en zich daarmee verplicht om zorg te dragen voor een soepel verloop van de financiële stromen ter uitvoering van de besluiten van de stuurgroep van het samenwerkingsverband.

De eigen beleidsinbreng vanuit de provincie vindt plaats via deelname in de stuurgroep en wordt verantwoord op de eigen (financiële) inbreng van de provincie in de samenwerking, en via betreffend begrotingsprogramma (bijv. voor de pijler Wonen in de Regiodeal Z&O via Programma 2). Het beoordelen van de begroting van de samenwerking en de keuzes voor de inzet van door partijen bij elkaar gebrachte middelen, vindt plaats in de stuurgroep. Bestuurder heeft daartoe mandaat opgehaald bij het eigen bestuur, en handelt daarbinnen.

Deze vorm van samenwerking ten behoeve van de uitvoering van regionale ambities wordt steeds meer toegepast en doet recht en geeft kleur aan de gezamenlijke verantwoordelijkheden en ambities in de regio.

Voor genoemde samenwerkingen geldt in vrijwel alle gevallen dat de provincie de rol van kassier op zich heeft genomen. Voor de Regiodeal Natuurinclusieve landbouw is deze bij de provincie Groningen belegd.

Dit is in 2022 aan dit programma gedaan:

RES

In 2022 is uitvoering gegeven aan de regionale ambities zoals geformuleerd in de, in 2021 vastgestelde, RES 1.0 – regio Drenthe. In samenwerking met de Drentse gemeenten zijn voorbereidingen getroffen voor het opstellen van het Voortgangsdokument RES-regio Drenthe 2023, dat vóór 1 juli 2023 bij het Nationaal Programma RES moet worden ingediend.

IT Hub Hoogeveen

Sinds 2019 hebben we samengewerkt met gemeente Hoogeveen, NHL Stenden Hogeschool, Hanzehogeschool Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Drenthe College, Alfacollege, TVM en Unigarant aan de oprichting van de IT Hub Hoogeveen. Deze samenwerking was vastgelegd in twee samenwerkingsovereenkomsten. In juli 2022 is de Stichting IT Hub opgericht en in augustus 2022 hebben wij het pand overgedragen aan de Stichting. De kassiersfunctie van de provincie is beëindigd. De rol van de provincie is daarmee teruggebracht tot die van subsidieverlener en inhoudelijk facilitator.

Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe

De Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe heeft in november 2022 de propositie voor het versterken van de brede welvaart in Zuid- en Oost- Drenthe ingeleverd. Om tot deze propositie te komen is samen met de 5 gemeenten, de provincie Overijssel en veel stakeholders een intensief proces doorlopen. Uitkomst is een gezamenlijke propositie om voor Zuid- en Oost- Drenthe een programma neer te zetten die de kansengelijkheid bevordert en verder werk maakt van de economische structuurversterking. In feite betekent dit dat alle aspecten van brede welvaart in Zuid- en Oost-Drenthe op goed niveau kunnen worden gebracht.

Het huidige programma loopt naar het einde, aan veel projecten wordt gewerkt. De voortgangsrapportage laat mooie resultaten zien. Met name het kennis eco systeem (IQ-hub, Greenwise campus, IT-hub en DOC33) laat goede vooruitgang zien. Research & development, en innovatiebevordering blijft een aandachtspunt in onze provincie.

Successen

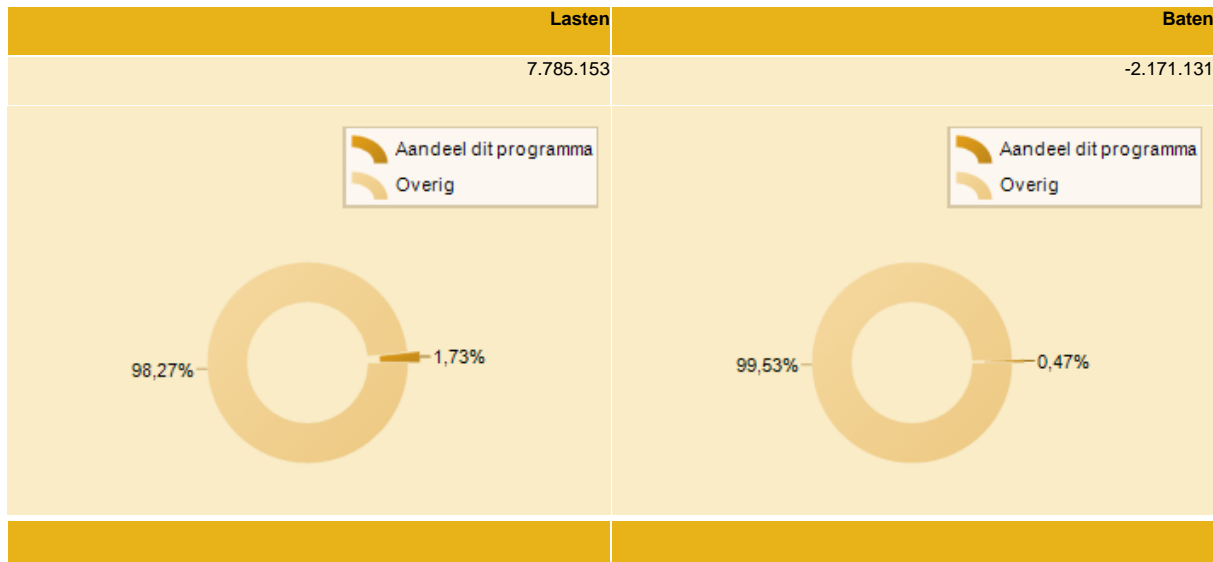
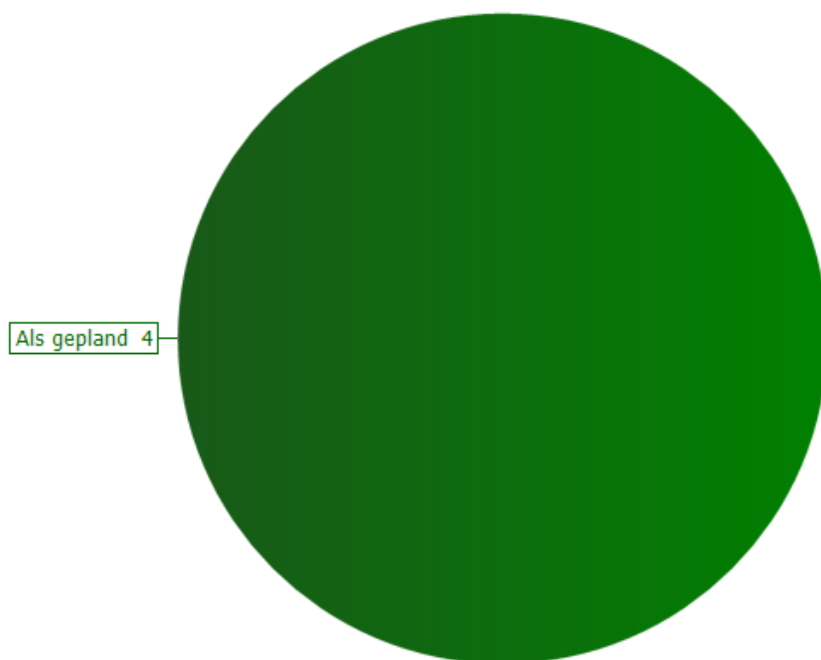
- Met de huidige opwek van 1,899 terawattuur (TWh) eind 2022 55% van onze bijdrage van 3,45 TWh in 2030 gerealiseerd.
- Oprichting van de Stichting IT-hub en overdracht van de IT-hub aan de stichting.
- HBO flex, (het opleiden van HBO-verpleegkundigen), kansen voor kinderen (interventie/hulp voor kansengelijkheid van basisschoolkinderen) hebben mooie resultaten laten zien in 2022.

Knelpunten

- In de RES-regio Drenthe is er sprake van een overbelasting van het elektriciteitsnet. Daardoor is het op veel plekken op dit moment niet mogelijk om grote energieprojecten aan te sluiten op het net. Op sommige plekken zijn er nog beperkte aansluitmogelijkheden. Ook is er in november 2022 afname-schaarste afgekondigd voor heel Drenthe. Netinfrastructuur is en blijft een zeer belangrijk aandachtspunt voor de realisatie van de plannen en ambities voor 2030.
- Personele bezetting blijft een knelpunt bij de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe.

Stand resultaten

Van de resultaten binnen dit programma is hier de status van de resultaten weergegeven. Op resultaatniveau is de afwijking toegelicht binnen de doelstelling.



	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Totaal lasten	6.772.527	11.288.825	10.494.568	7.785.153	2.709.415
Totaal baten	-1.539.190	-2.836.250	-2.794.236	-2.171.131	-623.105
Saldo	5.233.337	8.452.575	7.700.332	5.614.022	2.086.310

Beleidsopgave: 8.2 Samenwerkingsverbanden

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
228201 Goede uitvoering van financiële acties voortvloeiend uit de besluiten van de stuurgroep Regiodeal Zuid en Oost Drenthe	Namens de samenwerking Regiodeal Zuid en Oost Drenthe invulling geven aan de rol van kassier	In 2022 invulling gegeven aan de kassiersfunctie voor de regiodeal.	✓
228202 Goede uitvoering van financiële acties voortvloeiend uit de besluiten van de stuurgroep RES	Namens de samenwerking RES invulling geven aan de rol van kassier	Uitvoering binnen begroting die als doeluitkering is uitgekeerd	✓
228203 Goede uitvoering van financiële acties voortvloeiend uit de besluiten van de stuurgroep Vitale Vakantieparken	Namens de samenwerking Vitale Vakantieparken invulling geven aan de rol van kassier	In 2022 invulling gegeven aan de rol van kassier.	✓
228204 Goede uitvoering van financiële acties voortvloeiend uit de besluiten van de stuurgroep IT-hub	Namens de samenwerking IT-hub invulling geven aan de rol van kassier	De IT-hub is gerealiseerd en moet bewijzen om op eigen benen te kunnen staan. De rol van de provincie als kassier is beëindigd.	✓

Ontwikkelingen

Beleidsopgave: 8.2 Samenwerkingsverbanden

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Programma 8 wat heeft het gekost

		1	2	3	4	3-4	
	Beleidsopgave	eco cat	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Lasten							
	8.2 Samenwerkingsverbanden						
		Inkoop	241.791	2.485.957	1.070.949	720.733	350.216
		Subsidie	6.530.736	8.802.868	9.423.619	7.064.420	2.359.199
	totaal beleidsopgave		6.772.527	11.288.825	10.494.568	7.785.153	2.709.415
	Totaal		6.772.527	11.288.825	10.494.568	7.785.153	2.709.415
Baten							
	8.2 Samenwerkingsverbanden						
		Ontv. bijdragen		0	-579.592	-579.592	0
		Ontv.subsidies	-1.539.190	-2.836.250	-2.214.644	-1.591.539	-623.105
	totaal beleidsopgave		-1.539.190	-2.836.250	-2.794.236	-2.171.131	-623.105
	Totaal		-1.539.190	-2.836.250	-2.794.236	-2.171.131	-623.105
Saldo			5.233.337	8.452.575	7.700.332	5.614.022	2.086.310

Toelichting	
Saldo Programma	2.086.310
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan Reserve regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	-61.044
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-1.808.267
Totaal verrekend met reserves	-1.869.311
Resultaat programma na bestemming reserves	216.999

Toelichting op verschillen begroting en rekening

Lasten

Beleidsopgave: Samenwerkingsverbanden

De totale afwijking betreft een voordeel van € 2.709.415,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Goede uitvoering van financiële acties voortvloeiend uit de besluiten van de stuurgroep Regiodeal Zuid en Oost Drenthe

Het voordelige saldo is grotendeels het gevolg van de toepassing van de begrotingsregels m.b.t. lastneming bij grote projectsubsidies. Voor het project Regionaal instrumentarium hebben wij aan de gemeente Emmen een subsidie verleend van € 3.325.000,--. Op grond van de gegevens uit de financiële voortgangsrapportage hebben wij de subsidielast in 2022 met € 2.312.707,-- moeten verlagen in verband met de verschuiving van projectactiviteiten naar 2023. Wij stellen uw staten voor dit bedrag te storten in de reserve verstrekte subsidies.

Verder hebben wij in het kader van de uitvoering van de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe minder proceskosten gemaakt dan geraamd. Het gaat om een voordeel van € 142.274,-- ten opzichte van de begroting.

Vanuit de regiodeal zijn aan de provincie Drenthe incidentele budgetten beschikbaar gesteld voor de uitvoering van diverse projecten. Deze projecten hebben een meerjarig karakter en moeten na afronding afgerekend moeten worden met de partners. Om de dekking van de kosten van drie nog lopende projecten te kunnen waarborgen stellen we voor de restantbudgetten van € 246.939,-- over te hevelen naar 2023. Het gaat om de projecten Regiodatabank, Financieel instrumentarium en IT Hub.

Baten

Beleidsopgave: Samenwerkingsverbanden

De totale afwijking betreft een nadeel van € 623.105,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Goede uitvoering van financiële acties voortvloeiend uit de besluiten van de stuurgroep Regiodeal Zuid en Oost Drenthe

Projecten die in het kader van de regiodeal worden uitgevoerd, worden voor 25% gedekt uit een bijdrage van een aantal Drentse gemeenten en de gemeente Hardenberg. Omdat de lasten lager zijn uitgevallen dan verwacht, hebben wij ook een lagere bijdrage van de gemeenten in 2022 verantwoord.

Programma 9: Investeringsagenda

In de Begroting 2022 schreven we over dit programma:

In het 'Coalitieakkoord 2019-2023: "Drenthe, mooi voor elkaar!" is een nieuwe investeringsagenda aangekondigd. Provinciale Staten reserveerden daarvoor een bedrag van € 50 miljoen bij de vaststelling van de Begroting 2020.

Met een extra focus op de steden met een grote regiofunctie, wonen, fietsen en recreatie & toerisme hebben Provinciale Staten op 11 november 2020 de Investeringsagenda PLUS 2020-2023 vastgesteld, met een totaal aan investeringen ter grootte van € 63 miljoen.

Met Provinciale Staten is afgesproken om in de verantwoording de 'oude' (2016-2019) en de 'nieuwe' (2020-2023) investeringsagenda samen te voegen. De afzonderlijke projecten worden binnen dit programma als beleidsopgaven gepresenteerd. Dit gebeurt vooral uit oogpunt van toegankelijkheid van de informatie over de projecten.

De Investeringsagenda PLUS 2020-2023 kent 12 thema's. Per thema leggen wij uitgewerkte voorstellen aan Provinciale Staten voor. Na vaststelling van deze uitwerking worden de middelen steeds via een begrotingswijziging onder programma 9 beschikbaar gesteld.

Na het opmaken van de Jaarrekening 2020 zijn de dan nog resterende middelen uit de Investeringsagenda 2016-2019 door middel van een begrotingswijziging toegevoegd aan programma 9.

In de volgende tekst komen niet alle onderdelen van de investeringsagenda terug. We benoemen logischerwijs niet de thema's waaraan in 2022 niets meer gebeurt, omdat ze in 2021 helemaal zijn afgerond.

Sociale Agenda

Voor de uitvoering van de Sociale Agenda zijn naast reguliere middelen (begroting) incidentele middelen uit de investeringsagenda beschikbaar. De Sociale Agenda zet in op het gezamenlijk aanpakken van complexe sociale en maatschappelijke vraagstukken in Drenthe. In de kern gaat het om '*opgavegericht samenwerken*': de opgave staat centraal en van daaruit werken we samen. Dit vraagt om een succesvolle samenwerking tussen provincie, gemeenten en maatschappelijke organisaties, waarbij de provincie een netwerkende en verbindende rol vervult.

Drenthe-brede projecten

De Drenthe-brede projecten zijn opgaven die door alle samenwerkingspartners zijn aangewezen als de belangrijkste en meest urgente opgaven van de Sociale Agenda. Het zijn projecten waar we gezamenlijk en voor heel Drenthe de schouders onder willen zetten. Succesvolle voorbeelden van Drenthe-brede projecten van de afgelopen periode zijn: Burgerparticipatie, Podium Platteland 2.0, Ondersteunen bewonersinitiatieven nieuwe woonvormen, Bewustwording langer thuis wonen creëren, Samen werken met ervaring, Voorlichtingsproject VDG 'Kom uit je Schuld', Leeromgeving intergenerationele armoede, Gezonde Leefstijl Interventie, Proscop en Kansen4Kinderen. In 2022 zet de Sociale Agenda in op een grotere uitrol van Drenthe-brede projecten over heel Drenthe.

Alliantieprojecten

De Sociale Agenda stimuleert dat gemeenten en maatschappelijke organisaties allianties (samenwerkingen) gaan vormen rondom Drentse sociale en maatschappelijke vraagstukken. Op alle thema's worden actief verbanden gelegd of versterkt, die mogelijk leiden tot vernieuwende allianties en nieuwe projecten die beter zijn afgestemd op de behoeften in de samenleving. Dit heeft in 2021 geresulteerd in een breed palet aan alliantieprojecten die betrekking hebben op de zes thema's uit de Sociale Agenda. Voorbeelden van toegewezen alliantieprojecten zijn: Kwiekstee, Opzetten

vrouwensupportgroep Meppel, Scoren voor Gezondheid, Voorbereiden op de laatste levensfase, Kennisplatform Integrale Ouderenzorg Drenthe, O2, Meters met Diabetes en Fitter Brein. Eind 2021 moet uit onderzoek blijken of er nog opgaven/thema's liggen die niet door de gemeenten en maatschappelijke organisaties zijn opgepakt en die we als provincie zelf gaan oppakken. In 2022 overwegen we om de maatschappij uit te dagen via een innovatief inkoopproces en/of een aparte subsidieregeling ideeën bij ons aan te dragen.

Cultuur en erfgoed

In 2021 is er een positief besluit genomen over een storting in het Drents Monumentenfonds ter waarde van € 5.000.000, --. Deze storting heeft de continuering van het succesvolle behoud- en herbestemmingsbeleid mogelijk gemaakt. De investeringsbijdrage van € 500.000,-- voor Monumentenzorg is gestort in de Reserve opvang revolverend financieren ter afdekking van het risico op oninbaarheid. Het totale bedrag voor deze doelstelling is hiermee besteed.

Het Veenpark heeft in 2021 na een positief besluit een bijdrage gekregen vanuit de middelen voor het 'Stimuleren van een breed cultureel aanbod' voor een bedrag van € 333.333,--. Aan plannen voor de resterende middelen wordt gewerkt.

De middelen voor het versterken van de kleine musea zijn in 2020 door uw Staten beschikbaar gesteld om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen. In 2020 hebben wij noodsteun verleend aan 46 kleine musea en hebben we een regeling gepubliceerd voor de kleine musea om coronagerelateerde aanpassingen te doen. Hier hebben 27 musea gebruik van gemaakt. Er is nog een bedrag van € 330.000,-- over. Gezien de huidige ontwikkelingen hoeven we de middelen niet meer in te zetten voor coronasteun, maar kunnen we ze gebruiken om in de kleine musea te investeren. We hebben het Platform Drentse Musea gevraagd om met een advies te voor de besteding van de middelen. We verwachten in 2022 met een concreet voorstel te komen.

Regiostedenfonds

De subsidieregeling heeft tot doel het tot stand brengen van sterke, toekomstbestendige en compacte binnensteden, met een optimaal aanbod van voorzieningen en een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit die aansluit bij het regionale verzorgingsgebied. Met de subsidieregelingen willen we de vier gemeenten Meppel, Assen, Hoogeveen en Emmen stimuleren om fysieke ingrepen uit te voeren die de binnenstad versterken.

De ingrepen moeten voldoen aan de thema's:

- Compacte ruimtelijk-economische structuur
- Vergroenen
- Wonen
- Cultuur
- Fietsen

In 2021 zijn de aanvragen van de gemeenten Meppel, Assen, Hoogeveen en Emmen beoordeeld en toegekend door de Staten. De inzet van de middelen en uitvoering in de Steden wordt verantwoord via de reguliere P&C-cyclus.

Herstructureringsfonds

Met het Herstructureringsfonds Ruimtelijke Kwaliteit (HRK) ondersteunen we initiatieven gericht op het tegengaan van verpaupering door transformatie en herontwikkeling. Naast de HRK-regeling, die zich richt op alle dorpen en steden in Drenthe, richt de HRK-PLUS zich op het verbeteren van het functioneren van de binnenstad/het centrum van Coevorden, Roden en Beilen. In 2022 wordt de lopende tranche het Herstructureringsfonds afgerond en de toegekende aanvragen vanuit de gemeenten Coevorden, Beilen en Roden die passen binnen de regeling uitgevoerd.

Toekomstbestendig wonen

De Investeringsagenda vormt de financiering voor de provinciale Woonagenda. De Woonagenda zet in op de ondersteuning van woningbouwprojecten voor gemeenten, corporaties en marktpartijen. Hiervoor wordt met name ingezet op het aanbieden van een Impulsteam Wonen. Dit team bestaat uit experts en menskracht om woningbouwprojecten te helpen versnellen.

Specifiek om dit team te versterken is vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken een extra bijdrage ontvangen van ca. € 400.000,--.

De werkwijze van het Impulsteam Wonen is uitgebreid door extra inzet op gebiedsontwikkeling, zoals dit is vastgelegd in de voorjaarsnota. Hiermee kunnen ook aanvullende elementen voor woonplannen versneld worden ontwikkeld, zoals werklocaties en maatschappelijke voorzieningen.

De € 400.000,-- van voormalig Vitaal Platteland wordt ingezet voor een financiële bijdrage aan het helpen realiseren van woon-zorg initiatieven. Concreet betreft dit een bijdrage in de vorm van expertise. De werkzaamheden worden uitgevoerd door het Impulsteam en wooninitiatiefbegeleiders vanuit de Woonagenda c.q. Sociale Agenda.

Boer, Burger en Natuur

De Agenda Boer, Burger en Natuur is een gezamenlijke koers naar meer natuur-inclusieve landbouw, nadrukkelijk als onderdeel van een brede welvaartsagenda: boeren, burgers en natuurbeheerders trekken hierin gezamenlijk op. Het is een samenwerking tussen Land- en Tuinbouw Organisatie Noord, Agrarische Natuur Drenthe, Natuur en Milieufederatie Drenthe, Drents Agrarisch Jongeren Kontakt, Het Drentse Landschap, Staatsbosbeheer, Landschapsbeheer Drenthe, Natuurmonumenten en de provincie Drenthe. Het gezamenlijke doel van deze agenda is: ontwikkelingsruimte voor een robuuste en duurzame landbouw, hoge biodiversiteit, een goed functionerend Natuurnetwerk Nederland en leefomgevingskwaliteit in een vitaal platteland.

We investeren € 7 miljoen in de uitvoering van de Agenda Boer, Burger en Natuur. Daarbij zetten we € 4 miljoen in voor landbouw en € 3 miljoen voor de leefomgeving. Hierbij zoeken we naar een combinatie met de middelen die ingezet worden via de Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw. Om middelen efficiënt in te zetten, maken we gebruik van de bestaande organisatiestructuur en het bestaande netwerk van zowel het programma Toekomstgerichte Landbouw als het programma Natuurlijk Platteland. Om meer mogelijk te maken, willen we werk met werk maken. Zo zijn op het gebied van kringlooplandbouw al veel goede acties in gang gezet, zoals voor duurzame melkveehouderij. Binnen de Agenda werken we deze initiatieven verder uit, ook voor de akkerbouw.

Met de investering in de Agenda Boer-Burger-Biodiversiteit geven wij ook invulling aan de wens van Provinciale Staten voor meer bomen, in samenhang met de bossenstrategie, in Drenthe. Het voorstel voor proeftuinen akkerbouw door middel van strokenteelt wordt zowel meegenomen in de Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw als in de Agenda BBB. Boerenlandvogels in Drenthe krijgen aandacht.

Recreatie en Toerisme

De kwaliteitsimpuls Toerisme en Recreatie richt zich op de volgende thema's:

1. Verbeteren van de recreatieve fietsvoorzieningen
2. Versterken van de toeristische bestemming Drenthe door
 - a. Verbeteren aanbod dagrecreatie
 - b. Stimuleren van toeristisch-recreatieve gebiedsontwikkeling
 - c. Verbeteren van de verblijfsrecreatie

In 2022 zullen op basis van de door ons college vastgestelde subsidieregeling diverse subsidies worden verleend waarmee fietspaden kunnen worden verbeterd.

Naar verwachting zal ook het aanbod dagrecreatie (bestaand en nieuw) worden versterkt door enkele op dit moment veelbelovende gebiedsontwikkelingen en projecten.

In het programma VVP, waarvan de provincie onderdeel uitmaakt, wordt in 2022 prioritering gegeven aan de transformatie van een aantal vakantieparken

Universiteit van het Noorden/Campus Emmen

Het masterplan van de campus in Emmen, als uithangbord van de universiteit van het Noorden, is in juni 2021 door Provinciale Staten besproken. Het masterplan is een uitgewerkt ambitiesdocument met bijbehorende begroting en roadmap. De Staten gaven aan de ontwikkelingen rondom de campus toe te juichen en steunden het voorstel door € 6 miljoen te alloceren uit de investeringsagenda. Sinds de motie uit 2019 is een ontwikkeling in gang gezet die meerdere beleidsdoelstellingen bedient.

Universitair onderwijs in Drenthe, het versterken van de onderwijspropositie, kennisontwikkeling, valorisatie en stimuleren ondernemerschap voor het bedrijfsleven en een goede herkenbaarheid, positionering en branding van het gebied. De middelen die de provincie beschikbaar stelt zullen nog niet in 2022 worden aangewend. De campus wordt ook gefinancierd uit Regiodealmiddelen. Deze middelen zullen in 2021 en 2022 worden benut om de eerste uitgaven te bekostigen.

Midden- en kleinbedrijf

Vanuit de investeringsagenda zetten wij ons ook in 2022 maximaal in voor behoud en ontwikkeling van werkgelegenheid. Een belangrijk economisch financieringsinstrumentarium dat hiervoor wordt ingezet is het Drentse MKB-Fonds. Hiermee stimuleren we het Drentse mkb bij het realiseren van hun groei- en innovatieprojecten. Het MKB Fonds Drenthe verstrekt risicofinanciering waardoor cofinanciering van andere partijen (zoals banken) mogelijk wordt gemaakt.

Energietransitie

Het werkprogramma Expeditie Energieneutraal Wonen is een uitwerking van het speerpunt Gebouwde omgeving uit de Energietransitie-agenda. Eind 2020 is dit programma voor de periode 2020-2023 door uw Staten vastgesteld en in 2021 voortvarend van start gegaan. In dit breed gedragen actieplan spelen wij een faciliterende en ondersteunende rol tussen gemeenten, woningbouwcorporaties, ondernemers, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners(-collectieven) uit Drenthe. Samen met deze partijen binnen Drenthe versnellen we het tempo om de Drentse woningvoorraad in 2040 energieneutraal te maken. Elk jaar maken we nieuwe stappen om dit doel te bereiken. In 2022 hebben we als doel om 23% reductie van het fossiele energiegebruik in de Drentse woning te bewerkstelligen.

Om de ontwikkeling van het waterstofsysteem in Noord-Nederland aan te jagen hebben de bedrijven en overheden in Drenthe, Fryslân en Groningen de Investeringsplan Waterstof Noord-Nederland opgesteld. Met de provinciale cofinancieringsbijdrage aan onder andere de projecten behorende bij de Europese HEAVENN-subsidie (H2 Energy Applications (in) Valley Environments (for) Northern Netherlands) dragen we hieraan substantieel bij. Hierbij zet Drenthe eveneens in op de toepassing van waterstof in mobiliteit en de gebouwde omgeving.

We ondersteunen initiatiefnemers door bij te dragen aan hun zoektocht naar en uitvoering van slimme oplossingen door een tweetal subsidieregelingen voor ondernemers die te maken hebben met schaarse netcapaciteit en hernieuwbare energie willen produceren. Deze regelingen voor advies en voor de uitvoering van de technieken zijn medio 2021 opengesteld. Bij een succesvolle evaluatie in 2022 zullen deze een vervolg krijgen.

Sport en bewegen

Het thema Sport en bewegen richt zich op twee thema's

1. Sportaccommodaties met een bovenregionale functie
2. Sportevenementen

In 2021 is over bijna de helft van het beschikbare budget van € 2 mln. door Provinciale Staten een positief besluit genomen. Voor de resterende periode van deze coalitieperiode is nog € 1 mln. beschikbaar.

Uiteraard zijn we hierbij wel mede afhankelijk van verzoeken om bijdragen voor sportaccommodaties met een bovenregionale functie en voor sportevenementen. Daarnaast gaan we actief op zoek naar versterking van en aanvullingen op de evenementenkalender. Hierbij denken wij aan een grootschalig wandelevenement en organiseren we voor de derde keer op rij het NK Wielrennen op de VAM-berg deze keer mét het Dak van Drenthe en hopelijk alle categorieën aan de start. Er wordt ook gekeken naar evenementen op het TT-circuit als onderdeel van deze ambitie.

Investeringsagenda 2016-2019

Sanering Asbestdaken

Omdat in 2017 verwacht werd dat asbestdaken na 2024 verboden zouden zijn, hebben PS in de investeringsagenda € 3,5 miljoen vrijgemaakt voor sanering van asbestdaken. Op 4 juni 2019 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel voor een verbod op asbestdaken verworpen. Dat betekent dat er voorlopig geen datum voor een definitief verbod op asbestdaken komt en de landelijke insteek wordt gevolgd waarin een omschakeling wordt gemaakt naar een situatie van stimuleren en faciliteren van de vrijwillige sanering. De stimuleringslening is daarin een middel. In het coalitieakkoord 2019-2023 is aangegeven dat de stimuleringslening voor asbestverwijdering wordt voortgezet.

Programma Vitale Vakantieparken Drenthe

Het programma Vitale Vakantieparken Drenthe (VVP) loopt – zoals ook voorzien bij de start van het programma – tot 2023. In het programma werken de twaalf Drentse gemeenten, HISWA RECRON, Recreatieschap Drenthe en Provincie Drenthe samen aan het verbeteren van de kwaliteit van de verblijfsrecreatie in Drenthe. De samenwerkende partijen hebben een taskforce in het leven geroepen. Dit team faciliteert de samenwerking en voegt menskracht en expertise toe t.b.v. de uitvoering van VVP. Binnen VVP is het Recreatie Excellentieprogramma (REX) gestart. REX richt zich op bestaande vitale vakantieparken (mkb) en nieuw te vestigen vakantieparken in Drenthe, die de potentie en de ambitie hebben om tot de Nederlandse en/of Europese top in hun segment te behoren. Het REX-programma zal in 2021/2022 verder worden uitgevoerd. Daarnaast is het Recreatie Expertteam beschikbaar (RET.VVP). Van het RET.VVP krijgen ondernemers in de verblijfsrecreatie advies en coaching. Tenslotte wordt gewerkt aan transformatie van vakantieparken zonder recreatieve toekomst. Bij 7 van de 12 gemeenten spelen transformatievraagstukken (Noordenveld, Midden-Drenthe, Aa en Hunze, Westerveld, Coevorden, De Wolden, Hoogeveen). Concreet bevinden zich circa 30 vakantieparken in verschillende fasen van het transformatieproces. De eerste transformaties zijn inmiddels afgerond. Het is een complex proces dat de nodig tijd vergt en waar dus ook in 2022 nog volop aan wordt gewerkt.

Dit is in 2022 aan dit programma gedaan:

Sociale Agenda

Sociale vraagstukken zijn ingewikkeld en samenwerken wordt steeds belangrijker. Voor de gehele looptijd van de Sociale Agenda (2020-2023) is € 7.000.000 beschikbaar. Deze middelen worden ingezet voor Drenthe-brede projecten en Alliantieprojecten. Subsidieverlening aan Drenthe-brede projecten is bedoeld om Drenthe-breed stimulans te geven aan opgaven en projecten die onder de doelen van de Sociale Agenda vallen en over de gehele provincie uitgerold kunnen worden. Mooie voorbeelden in 2022: Kansen4Kinderen, Onderzoek Proscop, Ondertiteling RTV Drenthe, Project Goede Start en de film 'Malika kan vliegen'. Subsidieverlening aan Alliantieprojecten verloopt in verschillende rondes en is bedoeld voor innovatieve projecten die gekoppeld zijn aan doelen en ambities van de Sociale Agenda en geïnitieerd zijn door een samenwerking van gemeenten, maatschappelijke organisaties en/of bewoners. De Adviescommissie Sociale Agenda beoordeelt de projectaanvragen. In 2022 heeft de vierde ronde plaatsgevonden en zijn 14 Alliantieprojecten gesubsidieerd, waaronder Buurtvervoer Midden-Drenthe, Leskist kansrijk, Schakelaanbod en Van Wmo naar Wlz, hoe regel ik dat?

Boer Burger Natuur Drenthe (BBND)

In 2022 hebben we na wat hobbels in het programma alle partners weten te verbinden aan de doelen van het programma. BBND is een samenwerkingsverband tussen LTO Noord, Drents Agrarisch Jongeren Kontakt, Natuur en Milieufederatie Drenthe, Het Drentse Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Agrarische Natuur Drenthe en Landschapsbeheer Drenthe. De provincie Drenthe ondersteunt het samenwerkingsverband. Vanuit de Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw (NIL) is verbinding gelegd met Boer Burger Natuur Drenthe. De gekozen aanpak sluit aan bij het gemeenschappelijke doel van deze Regio Deal: het ontwikkelen en testen van instrumenten die natuurinclusief boeren aantrekkelijk en rendabel maken. In 2022 is de uitvoering in de deelgebieden op basis van de streefbeelden en actieplannen voor natuurinclusieve landbouw van start gegaan met de deelnemers in de deelgebieden. Deze plannen schetsen hoe de natuurinclusieve landbouw in 2030 eruit zou moeten zien. Nieuw in de uitwerking van het instrument onder BBND is het toevoegen van doelen voor biodiversiteit en landschap, en dat deze aanpak doorgetrokken wordt naar de akkerbouw. Voor wat betreft het zoeken naar nieuwe teelten is het project boekweitteelt gestart. Naast de ontwikkelingen ten aanzien van de landbouw zijn er ook diverse trajecten gestart met betrekking tot biodiversiteit. Zo is bijvoorbeeld de flexibele maatwerkregeling boerenlandvogels in uitvoering gebracht.

Universiteit van het Noorden/Campus Emmen

De universiteit van het Noorden is een samenwerking tussen de Rijksuniversiteit (RUG) en de drie hogescholen NHL Stenden, Hanzehogeschool en van Hall Larenstein.

Eén van de icoonprojecten is Greenwise campus in Emmen. In 2022 is gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het masterplan (Staten behandeling juni 2021). Uitgewerkte plannen zijn gebruikt voor een aanvraag in het kader van de JTF campusregeling. Meest in het oog springend is de ontwikkeling van het innovatiecentrum. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart om van Greenwise een zelfstandige entiteit (stichting) te maken. Dit staat gepland voor halverwege 2023. Dan is één van de voorwaarden om het innovatiecentrum te kopen en onder de vlag van Greenwise te ontwikkelen weer een stap dichterbij. De subsidie die onder de investeringsagenda is gealloceerd (6 miljoen) zal door Greenwise in mei 2023 worden ingediend en aan GS en PS worden voorgelegd.

Energie

De expeditie heeft zich afgelopen jaren vooral ingezet op het bewustzijn van inwoners. Sinds de oorlog in Oekraïne en de energie prijzen behoorlijk zijn gestegen zijn vrijwel alle Drentse bewoners

zich bewust van hun energie rekening. Bewoners willen vooral weten op welke wijze zij hun energie kunnen verlagen. Dit heeft geleid tot vooral veel vragen van inwoners bij het Drents energie loket. De afgelopen jaren lag de nadruk op bewustzijn / in beweging brengen van bewoners. Op dit moment zijn het vooral de overheden en bedrijven die het tempo niet bij kunnen houden. De nadruk van de expeditie ligt vooral op het samen met andere overheden en bedrijven te inwoners maximaal te steunen/ontzorgen bij het nemen van verduurzamingsmaatregelen.

Hiervoor hebben we inmiddels

- Een Drents isolatie programma (subsidie) opgezet
- Een Drents bedrijven loket opgericht
- een Europese subsidie ontvangen van € 1,8 miljoen
- zijn we gestart met het ontwikkelen van een gezamenlijk Drentse klantenreis
- zijn we gestart met het inzetten van het inzetten van fix busjes

De realisatie van de noordelijke waterstofagenda heeft mede dankzij de middelen uit de investeringsagenda goed vorm gekregen. Binnen een dergelijk innovatief werkveld is het lastig gebleken om voorspellingen te doen over ontwikkelingen en verloopt de realisatie van projecten soms anders dan gepland. Desalniettemin zijn er mooie stappen gezet en projecten gerealiseerd. Mede hierdoor hebben Drenthe en Groningen samen de award European H2 Valley of 2022 gewonnen.

De netcongestie problemen zijn in 2022 verder toegenomen. Nieuwe problemen bij TenneT hebben ertoe geleid dat er nu ook voor afnemers van elektriciteit congestieproblemen zijn te verwachten. Dankzij de succesvolle inzet van de provincie Drenthe zijn een groot aantal ondernemers geholpen met innovatieve oplossingen en is er een stevig kennisnetwerk ontstaan.

Investeringsagenda 2016-2019

Asbest

GS heeft begin november besloten om de oude investeringsagenda af te ronden en asbest op te nemen in de derde actualisatie. Waarbij de middelen voor de asbestdaken in de reguliere begroting opgenomen worden. Dit oud investeringsagendabudget is nodig om de uitvoeringskosten van de asbestregeling in de toekomst te kunnen dekken. Daarnaast worden vanuit projectgelden de kosten voor Asbestdakenkaart en het Dashboard voor monitoring gedekt en worden projecten en activiteiten betaald die met partners worden uitgevoerd.

De bijdrage vanuit de investeringsagenda voor het Herinneringscentrum Kamp Westerbork is beschikbaar. In maart 2023 wordt een Masterplan opgeleverd door de wereldberoemde architect Francine Houben. In dit Masterplan wordt de totale ontwikkeling van het gebied geschetst.

Vitale vakantieparken

Vitale vakantieparken is een meervoudige opgave die meerdere beleidsvelden beslaat. Het programma VVP Drenthe heeft, naast behoud en versterking van een vitale verblijfssector, raakvlakken met belangrijke thema's als wonen, natuur en energie. Daarnaast is er binnen het programma aandacht voor sociale problematiek en de bestrijding van ondermijning en criminaliteit op vakantieparken via het deelproject Naober. De Stuurgroep Vitale Vakantieparken heeft op 20 april 2022 besloten de convenantpartners voor te stellen de looptijd van het programma Vitale Vakantieparken te verlengen tot en met 2024, zijnde de looptijd van de convenantperiode. Het gezamenlijk optrekken, waarbij alle partners blijven meedoen, blijft van groot belang en wordt breed onderschreven. Hier hebben de convenantpartners in 2022 mee ingestemd.

In 2022 heeft het Landelijke congres Vitale Vakantieparken plaatsgevonden in Drenthe waarbij een grote opkomst was vanuit heel Nederland. Van het Recreatie Expertteam VVP hebben ondernemers in de verblijfsrecreatie advies en coaching ontvangen. Aan 8 ondernemers is ondersteuning geboden. Er zijn van 2020 t/m 2022 12 subsidies verleend vanuit het REX-programma waarmee de kwaliteit van de verblijfsrecreatie wordt verbeterd. Na 2022 stopt het huidige REX-programma. Vanaf 2023 verandert de focus van de Taskforce Vitale Vakantieparken van de strategische lijn excelleren. Hiermee hebben de partners ingestemd. Binnen deze lijn worden het Drentse RecreatieExpertTeam (RET) en Recreatie ExcellentieProgramma (REX) samengevoegd tot Drentse Uitblinkers en als instrument ingezet om ondernemers te helpen uitblinken door sterke(re) plannen te maken en tot een hoger niveau te komen. In deze lijn wordt gericht op de bredere groep vitale vakantieparken uit het middensegment, die (nog) niet konden voldoen aan de Excelleren-norm uit het REX-programma. Vanuit de Investeringsagenda 2020 – 2023 'kwaliteitsimpuls Toerisme & Recreatie' investeert de Provincie € 1,2 miljoen in het project Naaber Drenthe. Dit project ondersteunt gemeenten in de aanpak van criminaliteit, ondermijning en sociale problematiek op vakantieparken. De aanpak en de samenwerking met de ketenpartners is vormgegeven en tot nu toe zijn 3 Naaber trajecten afgerond. Er wordt gewerkt aan transformatie van vakantieparken zonder recreatieve toekomst. Circa 30 vakantieparken bevinden zich in verschillende fasen van het transformatieproces. De eerste transformaties zijn inmiddels afgerond.

Successen

- Intentieovereenkomst Emmen-Rheine met Rijk, Nedersachsen, ProRail, Bentheimer Eisenbahn en Grafschaft Bentheim.
 - De provincie verstrekke een incidentele subsidie van € 100.000,- aan ontwikkeling van een 5 megawatt elektrolyser bij zonnepark Hollandia.
 - Ook verstrekke de provincie een subsidie aan de ontwikkeling van een waterstof-tappunt voor lokale ondernemers nabij Hoogeveen dat aangesloten moet worden op het waterstofnetwerk (backbone) langs de A37.
 - We ondersteunden 22 aanvragen voor technische oplossingen in het kader van de subsidieregeling Oplossingen netcongestie bij duurzame energieproductie.
 - We hebben bijgedragen aan de realisatie van een Ground Power Unit (GPU) op waterstof die vliegtuigen die aan de grond staan op Groningen Airport Eelde voorziet van stroom.
 - Vanuit de subsidieregeling Collectieve Energie-initiatieven voor lokale energieprojecten en initiatieven is € 342.627,29 uitgekeerd aan 47 aanvragers.
 - Het Nationaal Warmtefonds verstrekke tot en met het derde kwartaal van 2022 837 energiebespaarleningen met rentekorting van de provincie Drenthe. Dat brengt het totaal op meer dan 4000 leningen in Drenthe. Een online marketing campagne in oktober 2022 leidde tot 180 extra aanvragen.
 - Er zijn nu 501 (d.d. 7 december 2022) aanvragen binnen voor de subsidie voor energiebesparende isolatiemaatregelen.
- Er zijn 220 afspraken gemaakt voor huisbezoeken door isolatieadviseurs. Op 21 december 2022 is de eerste woning geïsoleerd.
- De energiebeurs 'Energiebesparing voor elke beurs' die we op vrijdag 4 november in het provinciehuis organiseerden werd met 400 bezoekers goed bezocht.
 - Er zijn 88 maatschappelijk vastgoedeigenaren bereikt binnen het programma Verduurzaming Maatschappelijk vastgoed. Zij gaan via dat programma aan de slag met verduurzaming van hun 139 gebouwen.
 - Via de regeling 'Kwaliteitsverbetering recreatieve fietspaden' hebben zijn ca. 12 recreatieve fietspaden verbeterd c.q. uitgebreid.
 - Aanjagen en stimuleren van toeristisch-recreatieve gebiedsontwikkeling heeft geleid tot

gezamenlijke investeringen o.a. in het Gasselternveld en Orvelte.

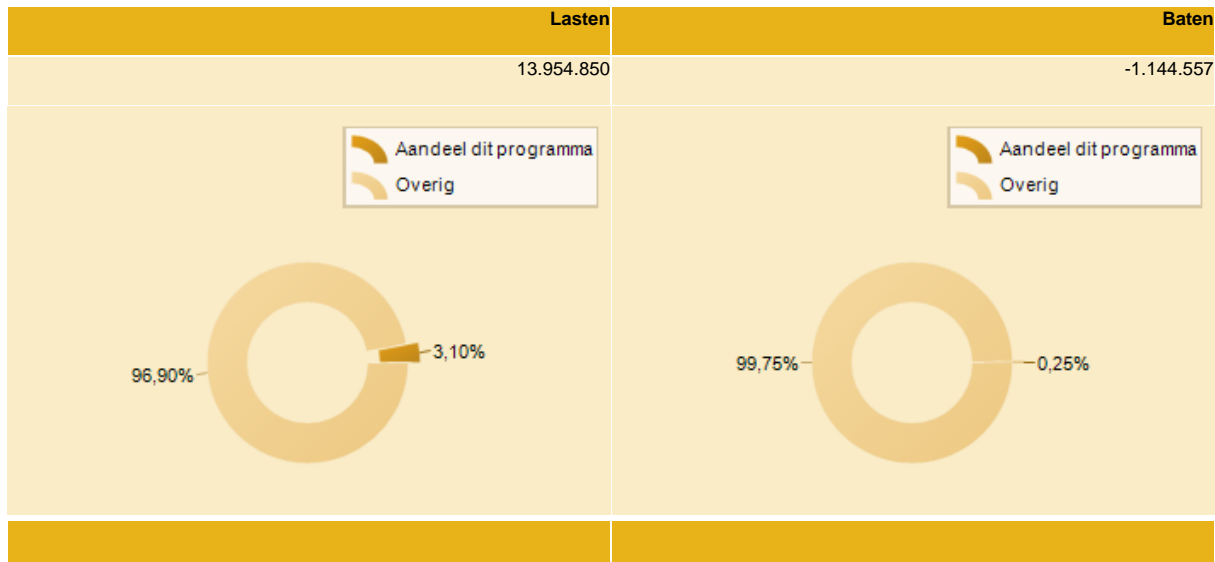
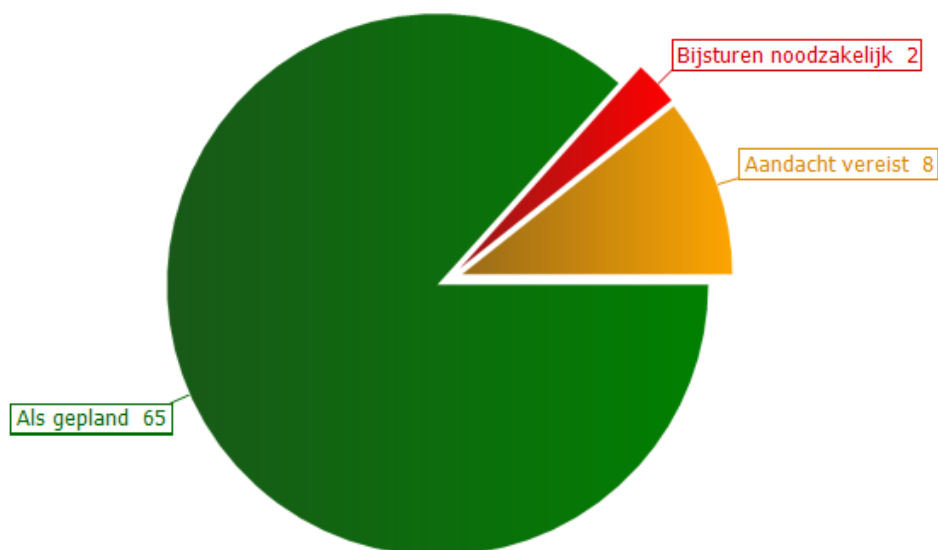
- Onze provincie wordt de plaats waar het EK Wielrennen 2023 wordt georganiseerd.

Knelpunten

Geen knelpunten.

Stand resultaten

Van de resultaten binnen dit programma is hier de status van de resultaten weergegeven. Op resultaatniveau is de afwijking toegelicht binnen de doelstelling.



	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil
Totaal lasten	11.960.938	18.354.291	19.679.392	13.954.850	5.724.542
Totaal baten	-266.833	-242.667	-1.004.816	-1.144.557	139.741
Saldo	11.694.105	18.111.624	18.674.576	12.810.293	5.864.283

Beleidsopgave: 9.04 Sociale agenda

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2190402 Sociale Agenda algemeen	De opbouw van een netwerkorganisatie	Ons streven is dat gemeenten, maatschappelijke organisaties en/of bewonersinitiatieven allianties gaan vormen rondom sociale vraagstukken. De provincie faciliteert en ondersteunt daarin. Enerzijds concreet bij de totstandkoming van Alliantieprojecten en Drenthe-brede projecten. Anderzijds wordt specifiek op de thema's van de sociale agenda doorlopend gewerkt aan het bouwen en onderhouden van netwerken.	✓
	De ondersteuning van partners in de vormgeving van innovatieve projecten	Subsidieverlening aan Alliantieprojecten verloopt in verschillende rondes en is bedoeld voor innovatieve projecten die gekoppeld zijn aan doelen en ambities van de Sociale Agenda en geïnitieerd zijn door een samenwerking van gemeenten, maatschappelijke organisaties en/of bewoners. De Adviescommissie Sociale Agenda beoordeelt de projectaanvragen. In 2022 heeft de vierde ronde plaatsgevonden en zijn 14 Alliantieprojecten gesubsidieerd, waaronder Buurtvervoer Midden-Drenthe, Leskist kansrijk, Schakelaanbod en Van Wmo naar Wlz, hoe regel ik dat? In totaal zijn 47 Alliantieprojecten van samenwerkingspartners ondersteund.	✓
2190403 Verbeteren onderwijskwaliteit en gelijke kansen	Uitrol van project Kansen4Kinderen over heel Drenthe	Het Drenthe-brede project Kansen4Kinderen is succesvol uitgerold over Drenthe: 11 van de 12 gemeenten doen mee, 87 scholen participeren, 66 scholen hebben een kansencoach en 83 personen hebben de training tot kansencoach gevolgd.	✓
2190404 Verbeteren van de gezondheid en vitaliteit van inwoners	Opzetten lerende omgeving en netwerk rond gezondheid en vitaliteit om kennis en expertise te delen	Er lopen verschillende projecten op het gebied van netwerk & samenwerking die dit jaar een provinciale ondersteuning hebben gekregen.	✓
	Uitvoeren van relevant onderzoek over hoe we de zorg dichterbij en anders kunnen organiseren	Proscop heeft onderzoek gedaan naar de oorzaken van een ongezonde leefstijl in Schoonoord en Smilde in het kader van het onderzoek naar preventie en ongezonde leefstijl in Drenthe.	✓
2190405 Verbeteren van de leefbaarheid en bereikbaarheid	Uitvoeren van proces burgerparticipatie	In 2022 en 2023 lopen de pilots om te experimenteren met vernieuwing van lokale democratie door. De nadruk in de pilots is verschoven van "wat heeft een gemeente nodig bij vernieuwing van democratie" naar "wat hebben inwoners en gemeenten nodig". Daarnaast is een nieuw onderdeel opgestart dat speciaal is gericht op het bouwen van een goed klimaat voor nieuwe en bestaande lokale bewonersinitiatieven. Vanuit dit onderdeel is een aparte regeling opgezet speciaal gericht op bewonersinitiatieven. De regeling was in enkele weken uitgeput, hieruit zijn 25 aanvragen gehonoreerd.	✓

	Het subsidiëren van samenwerkingsprojecten tussen culturele instellingen en het sociaal domein.	Vanuit de regeling Podium Platteland zijn in 2022 acht projecten gehonoreerd die met culturele projecten ondersteuning geven aan sociaal-maatschappelijke vraagstukken. Dit doen zij door aandacht te vragen voor een maatschappelijk thema (zoals armoede), door actieve cultuurparticipatie te stimuleren of door het bevorderen van sociale cohesie en inclusie binnen een dorp, wijk of buurt.	✓	
2190406 Verminderen armoede en laaggeletterdheid	Meer investeren in de inzet van ervaringsdeskundigheid	Het project 'Samenwerken met ervaring' is in 2022 afgerond.	✓	
	Financieel ondersteunen van onderzoek, voorlichting en monitoring op het gebied van armoede en laaggeletterdheid	Verschiedende activiteiten die bijdragen aan kennisdeling en bewustwording rondom armoede en laaggeletterdheid zijn ondersteund, zoals de film 'Malika kan vliegen' en de Moedige Dialoog Drenthe.	✓	
2190407 Experimenteren met anders wonen	Ondersteunen van initiatieven van nieuwe woonvormen	80 adviestrajecten kleinschalige wooninitiatieven ondersteunt met procesbegeleiding en (herziene) openstelling subsidieregeling collectieve wooninitiatieven Drenthe.	✓	
	Het voeren van campagne om bewustwording bij mensen te creëren om langer zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen	De Drenthe-brede bewustwordingscampagne "Lang zult u wonen in Drenthe" loopt volgens planning door in 2023. Daarnaast wordt op 1 januari 2023 de Subsidieregeling Levensloopbestendig Wonen Drenthe opengesteld. Deze regeling is gericht op concrete verbeteringen voor de levensloopbestendigheid van woningen.	✓	
2190408 Zorgen dat iedereen mee kan doen (inclusie)	Uitvoeren van de inclusieagenda 2020-2023	De inclusieagenda wordt volgens plan uitgevoerd.	✓	
	Ondersteunen aanschaf software voor ondertiteling regionale TV	Subsidie is verstrekt aan RTV Drenthe voor ondertiteling regionale TV.	✓	

Beleidsopgave: 9.05 Cultuur en erfgoed

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2190502 Monumentenzorg	Behoud en herbestemming van karakteristiek bezit in Drenthe is gestimuleerd (dreigende) leegstand en verval voorkomen	Het Drents monumentenfonds is in 2021 aangevuld met een storting van € 5 miljoen. Er zijn in 2022 geen nieuwe ontwikkelingen geweest.	✓
2190503 Stimuleren van een breed cultureel aanbod	Het versterken van de Drentse culturele infrastructuur in lijn met de cultuurnota 2021-2024.	Het Veenpark heeft een bijdrage gehad voor de vernieuwing van het park met als doel om toe te werken naar een museum van provinciaal belang. Daarnaast is er vanuit dit budget een bijdrage van € 200.000,- gedaan aan het onderhoud en de uitbreiding van de zuidzijde van het Drents Museum.	✓
2190504 Versterken van de kleine musea	Het ondersteunen van kleine musea om in tijden van corona maatregelen te treffen en in contact te blijven met bezoekers en vrijwilligers	In 2022 hebben we geen steun meer hoeven verlenen aan de kleine musea. Wel hebben we regelingen gerealiseerd voor museumregistratie en der vernieuwingen van de presentaties. Daarnaast zijn we in gesprek gegaan met het culturele veld om te kijken hoe we kunnen ondersteunen bij herstel en transitie. Daar is een plan uit voortgekomen dat we eind 2022 met Provinciale Staten hebben gedeeld.	✓
			✓

	In samenwerking met het Platform Drentse Musea de kleine musea verder professionaliseren en versterken	In overleg met Platform Drentse Musea hebben we twee subsidieregelingen gerealiseerd. Eén om kleine musea te ondersteunen bij de kosten voor museumregistratie en één voor het mede mogelijk maken van vernieuwingen in de museumpresentatie. Beide regelingen lopen tot eind 2024.		
--	--	---	--	--

Beleidsopgave: 9.06 Regiostedenfonds

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2190601 Sterke steden en vitale dorpen	Verbeterde ruimtelijke kwaliteit in binnenstad van Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel bijvoorbeeld door: -compactere binnensteden met minder winkelleegstand; -minder verpauperde situaties; -meer groen; -betere woonkwaliteit.	De subsidies zijn op basis van het Regiostedenfonds verleend aan gemeente Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel. Er is afstemming met de gemeenten over realisatie van de Regiostedenfondsplannen. Uit de eerste voortgangsrapportages blijkt dat de gemeenten met name werken aan de voorbereiding voor uitvoering van de plannen.	✓
	De Subsidieregeling Regiostedenfonds wordt - voorzover de toekenningen in 2021 hebben plaatsgevonden- uitgevoerd waarmee wordt voortgebouwd op de bestaande uitvoeringsplannen van de Drentse binnensteden en centrumgebieden	De subsidies zijn op basis van het Regiostedenfonds verleend aan gemeente Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel. Er is afstemming met de gemeenten over realisatie van de Regiostedenfondsplannen. Uit de eerste voortgangsrapportages blijkt dat de gemeenten met name werken aan de voorbereiding voor uitvoering van de plannen.	✓
	Financieel aandeel vergroening	De subsidies zijn op basis van het Regiostedenfonds verleend aan gemeente Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel. Er is afstemming met de gemeenten over realisatie van de Regiostedenfondsplannen. Uit de eerste voortgangsrapportages blijkt dat de gemeenten met name werken aan de voorbereiding voor uitvoering van de plannen.	✓
	Verbeteren van stallingsvoorzieningen (zoals Hubs) in de binnenstad, verkeersveiligheid over routes richting de binnenstad en bereikbaarheid centrum per fiets	De subsidies zijn op basis van het Regiostedenfonds verleend aan gemeente Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel. Er is afstemming met de gemeenten over realisatie van de Regiostedenfondsplannen. Uit de eerste voortgangsrapportages blijkt dat de gemeenten met name werken aan de voorbereiding voor uitvoering van de plannen.	✓
	Verbeteren woonkwaliteit	De subsidies zijn op basis van het Regiostedenfonds verleend aan gemeente Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel. Er is afstemming met de gemeenten over realisatie van de Regiostedenfondsplannen. Uit de eerste voortgangsrapportages blijkt dat de gemeenten met name werken aan de voorbereiding voor uitvoering van de plannen.	✓
	Betere fietsbereikbaarheid binnenstad van Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel	De subsidies zijn op basis van het Regiostedenfonds verleend aan gemeente Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel. Er is afstemming met de gemeenten over realisatie van de Regiostedenfondsplannen. Uit de eerste voortgangsrapportages blijkt dat de gemeenten met name werken aan de voorbereiding voor uitvoering van de plannen.	✓

Beleidsopgave: 9.07 Herstructureringsfonds

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2190701 Sterke steden en vitale dorpen	Uitvoering subsidieregeling t.b.v. oplossen verpauper(en)de vastgoedsituaties en verbeteren ruimtelijke kwaliteit en bijdragen aan de leefbaarheid in de steden en dorpen.	In 2022 is het totale beschikbare budget (€1.000.000,-) voor de regeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit (HRK) beschikt en verdeeld over zes aanvragen verspreid over de provincie. Met de aanpak van verpauperde locaties en/of het lostrekken van gestagneerde gebiedsontwikkelingen is een impuls gegeven aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse en daarmee aan een aantrekkelijker vestigingsklimaat voor wonen en werken.	✓
	Verbeterde ruimtelijke kwaliteit in Drents dorpen en steden door inzet van subsidie Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit 2021	In 2022 is het totale beschikbare budget (€ 1.000.000,-) beschikt en verdeeld over zes aanvragen verspreid over de provincie. Over restantbudget 2021 (€ 413.674,-) is besloten deze te her prioriteren in de begroting 2023.	✓
	Verbeterde ruimtelijke kwaliteit in de binnenstad/het centrum van Beilen, Coevorden en Roden door de inzet van subsidie Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit PLUS 2021	De subsidies zijn op basis van de HRK PLUS verleend aan gemeenten Beilen, Coevorden en Roden. Er is afstemming met de gemeenten over realisatie van de plannen. De gemeenten werken aan de voorbereiding voor realisatie van de plannen. Uit de eerste voortgangsrapportages zijn de eerste resultaten al zichtbaar: - In Roden is inmiddels meer ruimte voor uitbreiding van de winkels Westerbaan gecreëerd door verplaatsing van het transformatiehuisje dat in de weg stond. - In Coevorden is de stimuleringsregeling verlengd. Hieruit zijn de eerste subsidies voor gevelverbetering en transformatie verleend. - In Beilen zijn de bestaande woningen aan de Torenlaan/Nassaukade gesloopt, waardoor gestart kan worden aan de bouw van nieuwe woningen.	⚠ Daarnaast blijkt ook dat de sloop van het Magista-pand in Roden langer gaat duren dan voorzien. Uit ecologisch onderzoek blijkt dat er beschermde diersoorten aanwezig zijn in het pand. Voordat er begonnen kan worden aan de sloop, dienen eerst mitigerende maatregelen genomen te worden. Hiervoor zal de uitvoeringstermijn van de subsidie verlengd moeten worden.

Beleidsopgave: 9.08 Toekomstbestendig wonen

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2190801 Woonagenda uitvoeren en instrumentarium uit de agenda inzetten	Impulsteam Wonen: ondersteuning initiatieven & gemeenten.	Het Impulsteam Wonen heeft ca. 80 wooninitiatieven van inwoners ondersteund, zowel om inwoners te helpen hun initiatief een stap verder te krijgen als gemeenten die ruimte willen bieden voor dergelijke initiatieven. Naar verwachting levert dit ongeveer 500 woningen op met een verdeling van ca. 10% (ook) zorg, 40% starters, 35% senioren en 15% doorstromers. Daarnaast heeft het team met alle gemeenten gewerkt om ruim 100 woonplannen tussen nu en 2030 in een planning op te nemen ten behoeve van de regionale woondeals. Hiervoor zijn per woonplan de belemmeringen in beeld gebracht. Alle gemeenten hebben hun woonvisies geactualiseerd of verwachten dit begin 2023 af te ronden. Alle gemeenten hebben advies ontvangen vanuit het Impulsteam Wonen, dit heeft onder meer geleid tot diverse succesvolle subsidieaanvragen bij het Rijk, onder meer de WBI (Woningbouwimpuls) en de Versnellingsgelden woningbouw (via MIRT-infra-gelden) ter waarde van 50 miljoen euro. In zes gemeenten zijn extra deskundigen aan de slag gegaan. Negen gemeenten hebben advies ontvangen voor gebiedsontwikkeling voor 11 projecten, samen goed voor 700 woningen. Alle gemeenten worden ondersteund om te komen tot flexwoonoplossingen, tijdelijke woonruimte voor doelgroepen zoals spoedzoekers (o.a. mensen uit een scheiding), statushouders, arbeidsmigranten studenten. In zes gemeenten zijn of worden flexwoonprojecten opgestart	✓
	Impulsteam Wonen: betere verbinding overheid/markt en vastgoed/sociaal domein	In de uitvoering van woonplannen wordt rekening gehouden met de eisen vanuit de Woonvisies en/of woonzorgvisies, danwel andere eisen die gemeenten vanuit bijvoorbeeld het Sociaal Domein willen opnemen. Het Impulsteam heeft goedbezochte kennissessies georganiseerd en vragen beantwoord over het Didam-arrest (voorkomen van marktverstoring bij gunnen opdrachten) en over kostenverhaal (verplichting voor overheden om marktpartijen om een bijdrage voor woonplannen te vragen). Vanaf begin 2022 zijn de regionale woondeals in samenspraak met de Drentse woningbouwcorporaties tot stand gekomen. Het Ministerie van BZK sluit structureel aan bij het 'wonen' overleg met de gemeenten.	✓
			✓

	<p>Investeringsfaciliteit: Realisatie Investeringsfonds</p>	<p>Op basis van de woonplanvoorraad die gemeenten met ons hebben gedeeld is een inschatting gemaakt van de mate waarin deze plannen voor bepaalde doelgroepen in de huidige marktomstandigheden kunnen rekenen op een onrendabele top. Op basis hiervan hebben de Staten structureel geld vrijgemaakt voor aanpak woningbouw. Deze onrendabele top komt tot stand bij bijvoorbeeld veel noodzakelijke investeringen in infrastructuur of het betaalbaar houden van bouwgrond voor sociale woningbouw. Eind 2022 is hiertoe de subsidieregeling voor onrendabele toppen ingesteld. Hiermee is de investeringsfaciliteit een feit, waarmee het komende jaar de eerste ervaring zal worden opgedaan en zeker 375 woningen kunnen worden bekostigd.</p>		
	<p>Gezamenlijke lobby: bidboek middenhuur voor (institutionele) beleggers</p>	<p>Bidboek middenhuur wordt niet gerealiseerd.</p>	<p>✖</p>	<p>Deze inzet is uiteindelijk ingehaald door de wens van de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening om een bidboek in te dienen voor de Drentse gezamenlijk woningbouwopgave. Middenhuur maakt hier onderdeel vanuit en daarmee komt dit resultaat te vervallen.</p>
	<p>Gezamenlijke lobby: lobby Rijk, o.a. bidboek, verhuurdersheffing, regelruimte</p>	<p>In juni is het gezamenlijke Drentse bidboek aan het Rijk aangeboden met daarin 18.800 woningen mits aan randvoorwaarden kan worden voldaan. Het Rijk beperkt zich echter tot een kleiner aandeel voor Drenthe, waarop is uitgegaan van de ambitie van de provinciale Woonagenda van 13.000 woningen. Dit heeft geresulteerd in de regionale woondeals. Succesvolle resultaten zijn de aandacht voor een betere ontsluiting van woon- en werkgebieden via de Nedersaksenlijn en de Lelylijn en de Rijksmiddelen waarop de gemeenten Meppel, Hoogeveen, Assen, Emmen, Borger-Odoorn, Coevorden en Noordenveld met resultaat een beroep hebben gedaan. De verhuurdersheffing is afgeschaft en inmiddels is er frequent en periodiek contact met het Rijk over onze inzet op de woonopgave.</p>	<p>✔</p>	
	<p>Onderzoek, kennis, monitoring: Behoeft- en haalbaarheidsonderzoek wonen-met-zorg</p>	<p>Het onderzoek wonen-zorg is nagenoeg afgerond.</p>	<p>⚠</p>	<p>Het onderzoek is vertraagd omdat enkele gemeenten pas in een laat stadium gegevens konden aanleveren. Verwacht wordt dat de rapportage begin 2023 wordt opgeleverd.</p>
			<p>✔</p>	

	Onderzoek, kennis, monitoring: Dorps en wijkmonitor	De eerste fase van de wijk- en dorpsmonitor is opgeleverd. De bevolkingsprognose maakt hier onderdeel van uit en is daarnaast doorlopend actueel via de website Drenthe in Cijfers. Als onderdeel van de Woondeal met gemeenten en het Rijk zal de provincie vanaf 2023 en vooruitlopend op een nieuwe regiewet woningbouw een rol spelen op het gebied van monitoring van de woningbouwproductie. Hiervoor is in het najaar bij Esri een module aangeschaft waartoe alle gemeenten in Drenthe toegang krijgen. Hiermee faciliteren wij ook de gemeentelijke monitoring van woonplannen en kunnen we waar nodig gegevens makkelijk delen met het Rijk en ook inzichtelijk maken voor inwoners. Conform landelijke afspraken met VNG, IPO en het Rijk kunnen gemeenten met deze online software hun woningbouwprogrammering bijhouden. Begin 2023 wordt deze omgeving met de gemeenten ingericht.		
	Onderzoek, kennis, monitoring: Ontsluiting thuiscompas (corporaties)	In het kader van onze samenwerking met de Drentse corporaties hebben wij hen gevraagd om de data van het woonruimteverdeelsysteem Thuiscompas met ons te delen ten behoeve van onze monitoringsinspanningen.	✓	
	Onderzoek, kennis, monitoring: Ontsluiting NVM data makelaars/woonprofielen	Dit resultaat is niet gerealiseerd.	✗	De NVM heeft besloten de Funda-data van de markt te halen en niet meer te koop aan te bieden. Lokale makelaars kunnen beperkt gegevens leveren maar onvoldoende om tot een Drents totaalbeeld te komen. In samenwerking met ons Datahuis wordt gezocht naar alternatieve bronnen, zoals via het Kadaster of het CBS. Dit vereist echter een langduriger traject van landelijke afstemming via onder meer het IPO.
	Bewustwording/campagne: Projecten voor woningaanpassingen	Met de uitvoerende partij is de campagne Lang Zult U Wonen gestart in samenhang met de Sociale Agenda / Woonagenda. Campagne loopt conform plan. De ondersteuningsregeling is afgerond.	✓	

Beleidsopgave: 9.09 Boer, Burger en Natuur

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2190901 Toekomstgerichte landbouw	Cofinanciering van de projecten IBP-VP heeft plaats gevonden en de projecten zijn uitgevoerd	De projecten onder het IBP-VP zijn in uitvoering. Het betreft de projecten samenwerking akkerbouw en melkveehouderij, Boermarkte Zeijen en proefboerderij Eytemaheert.	✓
	Cofinanciering vanuit POP3+ heeft plaats gevonden en de projecten zijn uitgevoerd	De projecten onder POP3 / POP3+ zijn nu in uitvoering. Afronding van het programma vindt plaats in 2025 (n+3)	✓
			✓

	Opschaling duurzaamheidsplannen voor melkveehouderij en akkerbouw. Een systeem van waardering en beloning is de filosofie waarmee de Ontwikkelagenda werkt. Dat sluit naadloos aan op het beleid van het Rijk, maar ook op de voorstellen uit het Deltaplan voor Biodiversiteitsherstel.	In 2022 doen 232 melkveehouders mee aan Duurzame Melkveehouderij Drenthe. Voor akkerbouw en gemengde bedrijven is een pilot gestart		
	Ontwikkelen model met voorbeeldregels op het gebied van pacht die gedifferentieerd ingezet kunnen worden en afsluiten van een intentieverklaring met betrokken partijen	Dit is onderdeel van het programma Boer Burger Natuur Drenthe. Het ontwikkelen van het model is in uitvoering. Afronding wordt verwacht in 2023.	✔	
2190902 Gezonde leefomgeving	Jaarlijkse voortgangsrapportage door Bermberaad	Jaarlijks neemt het ecologisch bermbeheer door gemeenten verder toe. Ook dit jaar hebben we weer nieuwe kaarten met extra areaal aan ecologisch beheerde bermen ontvangen.	!	We willen het Bermberaad als platform breder gaan inzetten dan alleen voor bermen. In de context van het NPLG is het verbeteren van biodiversiteit in het landelijk gebied als geheel aan de orde (naast NPLG is er ook de Agenda Natuurinclusief). Naast het buitengebied gaat het ook om dorpen en steden. Binnen het Programma Natuurlijk Platteland is het Programma Soortenrijk Drenthe daarom omgevormd tot Natuurinclusief Drenthe. Onderdeel daarvan wordt een "platform" waarin gemeenten, waterschappen en provincie met elkaar kennis uitwisselen en initiatieven ontwikkelen die bijdragen aan de opgave. Basiskwaliteit Natuur willen we daarbij als onderlegger gebruiken.
	Aanplant bomen en bos conform uitwerking Bossenstrategie	De eerste bebossingen conform de uitwerking van de Bossenstrategie zijn gerealiseerd met een SKNL-subsidie. Daarnaast heeft een provincie een subsidie verleent aan Plan Boom en de Vereniging Drentse Voedselbossen, om de aanplant van bomen in het buitengebied te stimuleren. De gemeenten Meppel en Borger-Odoorn hebben een bijdrage toegezegd gekregen voor de aanleg van bos.	✔	
	PS meenemen in resultaten van het experiment Toekomstbestendig bosbeheer Boswachterij Gieten – Bosoord. Door klimaatverandering zullen enkele boomsoorten langzamerhand verdwijnen. Met een investering van 3 ton komt een investering van 5 miljoen (LIFE subsidie) los waarmee in Drenthe twee proeflocaties van elk 30 ha worden ingeplant met boomsoorten die wel toegerust moeten zijn op klimaatveranderingen.	In 2023 zal gestart worden met de aanleg van de experimenten Toekomstig bosbeheer in de boswachterij Gieten en Bosoord en zal de Emmerdennen als voorbeeld bos gebruikt worden voor toekomstbestendig bosbeheer.	✔	
	Herstel en versterking van het landschap. PS informeren via de gebruikelijke kanalen over voortgang streekbeheer (verslaglegging door Landschapsbeheer)	LBD heeft de Staten geïnformeerd over de Jaarrekening 2021 en jaarbericht 2021. Streekbeheer is een onderdeel hiervan.	✔	
			✔	

Implementatie concept "Basiskwaliteit natuur Drenthe"	Zie ook de resultaten voor de implementatie van het rapport Basiskwaliteit Natuur Drenthe. De meeste gemeenten zijn concreet bezig met het voorbereiden van een uitwerking van het rapport dat op de schaal van Drenthe is gemaakt. Meppel is aan het wegzetten van een concrete opdracht toe. De verwachting is dat meer gemeenten dit voorbeeld in 2023 zullen volgen. Ook in het NPLG wordt basiskwaliteit natuur genoemd als een methode om in het landelijk gebied, in het bijzonder overgangsgebieden, aan natuurherstel te werken. Daarnaast komt het concept terug in de recentelijk vastgestelde Natuurvisie en gaat het mee in het proces voor de Omgevingsvisie.		
Ophogen budget vergroening leefomgeving (subsidieregeling groene bewonersinitiatieven)	De subsidieregeling Groene Bewonersinitiatieven is in 2022 opnieuw open gesteld.	✓	
2 miljoen directe subsidie voor het vergroenen van en het opvangen van klimaatverandering in de leefomgeving via het Regiostedenfonds	De subsidies zijn op basis van het Regiostedenfonds verleend aan gemeente Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel. Er is afstemming met de gemeenten over realisatie van de Regiostedenfondsplannen. Uit de eerste voortgangsrapportages blijkt dat de gemeenten met name werken aan de voorbereiding voor uitvoering van de plannen.	✓	
Benutten POP openstelling landschapsherstel	Versillende projecten die bijdragen aan de doelen van het Programma Natuurlijk Platteland worden uitgevoerd met cofinanciering van EU-POP	✓	

Beleidsopgave: 9.10 Recreatie en Toerisme

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2191001 Drenthe beschikt over een toekomstbestendig fietsnetwerk	De Drentse fietspaden zijn verbeterd en onderhouden en/of verbreed en geschikt gemaakt voor huidige gebruikers en/of intensiteit van het huidige gebruik	Het afgelopen jaar is het subsidieplafond vastgesteld op € 3 miljoen euro en is er voor € 2.760.037,-- miljoen euro aan subsidies verstrekt. Met dit bedrag kunnen 16 fietspaden een kwaliteitsslag krijgen	✓
2191002 Het Drentse aanbod in de dagrecreatie is versterkt	Kwaliteitsverbetering, doorontwikkeling en/of innovatie van bestaand aanbod	Zie Successen, programma 9: "Aanjagen en stimuleren van toeristisch-recreatieve gebiedsontwikkeling heeft geleid tot gezamenlijke investeringen o.a. in het Gasselternveld en Orvelte".	✓
	Realisatie van enkele iconische projecten (nieuw aanbod)	Een aantal concepten zijn uitgewerkt zoals adventure playforest, boerderijbeleving, van Gogh huis en een themapark. Een deel van de concepten is uitgevoerd. Het themapark is nog in ontwikkeling.	✓
2191003 Toeristisch-recreatieve gebiedsontwikkelingen is gestimuleerd	Een aantal projecten die voortvloeien uit de gebiedsontwikkeltrajecten is gerealiseerd	Het Gasselternveld is volop in uitvoering. Naast de invoering van het betaald parkeren zijn voorzieningen als cameratoezicht en verkeersgeleidingsobjecten aangebracht. De voorbereidingen voor de verbetering van het fiets en wandelpad en de entree is in volle gang. In Ruinen Dwingelderveld is een gebiedsontwikkeling in voorbereiding.	✓
			✓

2191004 De kwaliteit van de verblijfsrecreatie is verbeterd door aanpak sociale problematiek, criminaliteit en ondermijning op vakantieparken (project Naaber Drenthe)	Het expertteam is geformeerd en gestart met haar werkzaamheden	Van het Recreatie Expertteam VVP hebben ondernemers in de verblijfsrecreatie advies en coaching ontvangen. Aan 8 ondernemers is ondersteuning geboden. Om ondernemers optimaal te faciliteren, en per bedrijf maatwerk te kunnen leveren, is het Recreatie Expert Team (RET) geïntegreerd in het programma VVP.		
	Er zijn plannen van aanpak opgesteld voor vakantieparken en deze plannen zijn in uitvoering	Er wordt gewerkt aan transformatie van vakantieparken zonder recreatieve toekomst. Bij 7 van de 12 gemeenten spelen transformatievraagstukken. Concreet bevinden zich circa 30 vakantieparken in verschillende fasen van het transformatieproces. De eerste transformaties zijn inmiddels afgerond. Het is een complex proces dat de nodig tijd vergt.	✓	

Beleidsopgave: 9.11 UvhN/Campus Emmen

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2191102 Versterken van de beroepsbevolking en de arbeidsmarkt van de toekomst	Een innovatiecentrum is opgericht t.b.v. de sectoren groene Chemie, zorg, energie en smart industrie	Het besluit ten aanzien van het innovatiecentrum zal begin 2023 genomen worden door de samenwerkende partijen. De gemeente Emmen overweegt de aankoop van het gebouw (voormalige busremise). De verbouw en inrichting van het innovatiecentrum zullen (bij positief besluit van de gemeente Emmen) medio 2023 starten.	⚠ In de begroting 2022 is uitgegaan van een innovatiecentrum in eigendom van een marktpartij dat verhuurd zou worden aan Greenwise campus. Hiervoor is in 2022 een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Eind 2022 bleken de plannen van Greenwise onvoldoende ontwikkeld en de ontwikkeling loopt door in 2023.

Beleidsopgave: 9.12 Midden- en kleinbedrijf

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2191201 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemingsklimaat, ook op (sub)regionaal niveau	Kansrijke Drentse bedrijven worden met het MKB fonds ondersteund zodat deze een sprong kunnen maken	Het MKB Fonds heeft haar doelstellingen van 2022 niet gehaald. Er zijn minder bedrijven gefinancierd dan beoogd. Het MKB Fonds heeft wel een nieuw instrument ontwikkeld: de perspectieffening. Door zekerheden te vragen kan men een lagere rente aanbieden met deze lening.	⚠ De naweeën van de coronapandemie, stijgende energieprijzen, schaarste aan grondstoffen en personeelskrapte hebben invloed gehad op het aantal financieringsaanvragen van Drentse mkb bedrijven. Daarnaast zijn we met het MKB Fonds in gesprek om te kijken hoe de prestaties van het fonds verbeterd kunnen worden door te kijken welke knelpunten en kansen er zijn.

Beleidsopgave: 9.13 Energietransitie

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2191302 In 2023 een reductie van 27 % van het fossiele energiegebruik in de Drentse woonomgeving t.o.v. 2015	Voortzetting Expeditie Energieneutraal Wonen	In 2022 is de expeditie voortgezet.	✓
	Bewustwording van de particuliere woningeigenaren van hun eigen energiegebruik en mogelijkheden tot verduurzaming	Mede door de energiecrisis is de bewustwording bij inwoners enorm toegenomen. Dit merken we door o.a. een toename van de meldingen bij het Drents energie loket. Op dit moment ruim 30.000 geregistreerde meldingen in het systeem	✓
			✓

	5% van de Drentse (particuliere) woningeigenaren neemt een besluit tot het nemen van energiebesparende maatregelen (minimaal één maatregel tot in één stap naar energieneutraal); no regret maatregelen (Meters maken). Het totale doel van de Expeditie is 20%.	Van het nationaal warmte fonds hebben 4.000 Drentse huishoudens gebruik gemaakt. Daarnaast hebben 18.000 inwoners gebruik gemaakt van de RRE-subsidie om de eerste stappen in verduurzaming te zetten.		
	Elke Drent heeft toegang tot een regionaal of lokaal sterk burger energie-initiatief.	Er zijn afgelopen jaar diverse particuliere (totaal 80) initiatieven opgestart mede door de inzet van de subsidieregeling voor lokale initiatieven (50 subsidie aanvragen) en door het Programma Lokale Energie Drenthe (PLED).	⚠	Er is nog geen provinciedekkend aantal initiatieven maar met de positieve ontwikkelingen stimuleren we dat die er gaat komen komende jaren.
	Stimuleren en faciliteren gemeenten bij versnellen energie transitie gebouwde omgeving.	Samen met de gemeenten zijn alle energie transitie visies vastgesteld. Er is een gezamenlijk isolatie programma opgesteld voor de minima (130%). Er is een provincie brede communicatie plan uitgevoerd (gewoon zo!).	✓	
	Voortzetting van versterking van het kennisnetwerk met externen. In dat kader beoordelen zij het netwerk met minimaal een 8.	Met de partners is periodiek overleg geweest en hebben diverse samenwerkingsactiviteiten plaatsgevonden. Met name met de gemeenten zijn er intensieve samenwerkingsverbanden opgezet; zoals gezamenlijke isolatie programma's en gezamenlijke klantenreizen. Ook met de regiodeal is er een intensieve samenwerking.	✓	
	Ondersteuning cq ruimte voor 3 innovatieve projecten in de gebouwde omgeving.	In 2022 is ondersteuning verleend aan de volgende 3 pilots: - een mini biovergister bij een bakker; - een esco (energie service company) in gemeente De Wolden; - een off grid kolonie woning Frederiksoord.	✓	
2191303 Drenthe heeft in 2030 een duurzaam, betrouwbaar en veelzijdig energiesysteem dat ruimte biedt aan onze ambities en innovatieve technieken	Evaluatie van de in 2021 gecreëerde subsidieregelingen om ondernemers met schaarse netcapaciteit te ondersteunen.	De regeling 'Subsidie Oplossingen Netcongestie bij Duurzame Energieproductie' is in 2021 voortvarend van start gegaan. In het voorjaar van 2022 was het budget op en hebben GS meer geld beschikbaar gesteld. Niet alleen in Drenthe was deze regeling succesvol, ook in andere provincies en zelfs op nationaal niveau zijn regelingen gecreëerd die grotendeel gebaseerd zijn op de Drentse aanpak. Dit heeft geleid tot een positieve evaluatie op basis waarvan GS eind 2022 besloten hebben om in 2023 meer geld beschikbaar te stellen.	✓	
	Vervolg op succesvolle subsidieregelingen in 2022 om ondernemers met schaarse netcapaciteit te ondersteunen	Gezien het succes van de regeling: 'Subsidie Oplossingen Netcongestie bij Duurzame Energieproductie' is eind 2022 besloten om in 2023 meer geld beschikbaar te stellen.	✓	
	In 2022 worden ten minste twee concrete waterstofprojecten vallende onder de HEAVENN aanvraag ondersteund	Verschillende HEAVENN waterstofprojecten zijn in ontwikkeling of gerealiseerd met ondersteuning vanuit de provincie. Denk bijvoorbeeld aan Waterstofwijk Hoogeveen, GZI-Next en waterstofontwikkelingen bij Green Planet.	✓	

Beleidsopgave: 9.14 Sport en bewegen

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2191401 Vergroten maatschappelijke en economische effecten sportactiviteiten	Gerealiseerde evenementen met (inter-) nationale uitstraling én kwaliteitsverbeteringen voor bovenregionale sportaccommodaties	In 2022 is het EK Wielrennen 2023 aan Drenthe toegekend. Wat betreft de kwaliteitsverbetering bovenregionale sportaccommodaties is de voltooiing van het Wielercentrum met het Dak op de Wielerbaan een lopend project waarvoor een bijdrage is gereserveerd.	✓

Beleidsopgave: 9.15 Investeringsagenda 2016-2019

Doelstelling	Geplande resultaten	Gerealiseerde resultaten	Status realisatie met toelichting
2191501 Mooie steden en dorpen	Stads en dorpsvernieuwing met inzet van het herstructureringsfonds	In 2022 is het totale beschikbare budget (€ 1.000.000,-) beschikt en verdeeld over zes aanvragen verspreid over de provincie. Over restantbudget 2021 (€ 413.674,-) is besloten deze te her prioriteren in de begroting 2023. -Subsidie Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit 2021, voor alle Drentse dorpen en steden -Subsidie Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit PLUS 2021, voor Beilen, Coevorden en Roden -Subsidie centrumontwikkeling Zuidlaren (reservering HRK 2017) (Zie Beleidsopgave 9.07 Doelstelling 2190701 Gepland resultaat: Verbeterde ruimtelijke kwaliteit in Drentse dorpen en steden door inzet van subsidie Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit 2021)	✓
2191502 Gebiedsontwikkeling Groningen Airport Eelde	Gebiedsontwikkeling van gebied rondom de luchthaven Groningen Airport Eelde (GAE)	In de derde actualisatie zijn de middelen voor de gebiedsontwikkeling GAE vrij gevallen, omdat grootschalige ontwikkelingen uitbleven. Voor specifieke ontwikkelingen blijft € 500.000,- beschikbaar. We blijven positief staan tegenover de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de hekken van de luchthaven.	✓
2191503 Culturele investeringen die leiden tot toonaangevende kwaliteit	Investering in het Herinneringscentrum Kamp Westerbork is uitgevoerd en/of ver in de voorbereiding	Het Herinneringscentrum Kamp Westerbork heeft architecte Francine Houben ingehuurd om een Masterplan voor de vernieuwbouw te schrijven. Dit plan wordt maart 2023 opgeleverd. Ondertussen wordt met een adviesbureau gewerkt aan de planning en de financiën. Wij hebben onze bijdrage eind 2022 onder voorwaarden ter beschikking gesteld.	! Het Masterplan wordt in maart 2023 opgeleverd.
2191504 Versterken van Drentse bedrijfsleven	Samen met onze regionale partners intensiveren van onze lobby om de beschikbare EU- en rijkssubsidies voor de regio te ontsluiten.	In 2022 is het EFRO-programma goedgekeurd door de Europese Commissie en is de uitvoering gestart. Met EFRO is voor Noord-Nederland ruim € 100 mln. beschikbaar voor het versterken van de regionale concurrentiekracht. Eind 2022 is ook het programma voor Just Transition Fund (JTF) goedgekeurd en zijn de eerste openstellingen aangekondigd. Voor de JTF-regio Groningen-Emmen is € 330 mln. beschikbaar om in te spelen op de sociaal-economische effecten van de energietransitie.	✓
			✓

2191505 Samen met maatschappelijke partners de sanering van asbestdaken door eigenaren stimuleren	Stimulering sanering asbestdaken door eigenaren	De brief in april 2021 aan alle eigenaren van een asbest dak zorgt anderhalf jaar later nog steeds voor een positief na-ijleffect. Dakeigenaren informeren nog regelmatig naar de provinciale subsidieregeling stimuleringslening verwijdering asbestdaken Drenthe of hoe aan de slag te moeten gaan met het saneren van een asbestdak. De trend van een toename van sanering van relatief kleinere daken lijkt zich door te zetten. In 2022 is meegewerkt aan een plan van aanpak 'Communicatie en bewustwording asbestdaken' dat in opdracht van het Ministerie I&M in een campagne zal worden gegoten voor de jaren 2023, 2024 en 2025.		
2191506 Toekomstgerichte landbouw	200 duurzaamheidsplannen in uitvoering	De subsidieregeling Duurzame Melkveehouderij Drenthe loopt tot en met eind 2023. Voor het vervolg onder Boer Burger Natuur Drenthe (BBND) staat 2022 in het teken van de voorbereiding en het formuleren van juiste sets van Kritische Prestatie Indicatoren. In 2023 gaat de nieuw regeling voor de melkveehouders open en start de pilot voor de akkerbouwers.	!	Door vertraging in de opstart, onder andere vanwege Covid-19, van het programma BBND is dit onderdeel later van start gegaan.
2191507 Vitale vakantieparken	Verbeteren van de kwaliteit van de verblijfsrecreatie (programma Vitale Vakantieparken Drenthe)	Er zijn 12 bedrijven die REX-subsidie hebben ontvangen. Binnen het huidige REX-programma is er nog één aanvraag in behandeling. Na 2022 stopt het huidige REX-programma.	✓	
2191508 Ontwikkeling Veenhuizen	Het ondersteunen van de Stichting de Nieuwe Rentmeester Veenhuizen voor Meerjarenonderhouds - en - herstelplan, aanpak herstelwerkzaamheden, participatie proces en planvorming	In 2022 hebben wij aan de Stichting de Nieuwe Rentmeester Veenhuizen subsidie verleend voor meerjarenonderhouds- en herstelplan, aanpak herstelwerkzaamheden, participatieproces en planvorming voor verdere functieontwikkeling van het erfgoed.	✓	

Ontwikkelingen

Beleidsopgave: 9.04 Sociale agenda

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 9.05 Cultuur en erfgoed

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 9.06 Regiostedenfonds

Regiostedenfonds en Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit PLUS

Het Binnenstadfonds is weliswaar ten einde, maar de aanpak loopt nog door. Met het Regiostedenfonds worden Hoogeveen, Emmen, Meppel en Assen ondersteund om te werken aan een compacter centrum met minder winkelleegstand, minder verpaupering, meer groen, een beter woonklimaat en een betere bereikbaarheid per fiets. Die vier steden hebben hiervoor subsidie verkregen. In het afgelopen jaar is met name nog gewerkt aan de voorbereiding van projecten. De eerste resultaten worden in 2023 verwacht.

Met de subsidieregeling HRK-plus, is Coevorden, Midden-Drenthe en Noordenveld de mogelijkheid geboden om winkelleegstand tegen te gaan, verpauper(en)de vastgoedlocaties aan te pakken en de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. De gemeenten hebben subsidie gekregen voor Coevorden, Beilen en Roden. De eerste resultaten zijn al zichtbaar, zoals het verplaatsen van een transformatorhuisje aan de Westerbaan in Roden.

Ook is in april subsidie verleend aan gemeente Tynaarlo voor centrumontwikkeling Zuidlaren. De gemeente werkt nog aan de voorbereiding van de uitvoering.

Beleidsopgave: 9.07 Herstructureringsfonds

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 9.08 Toekomstbestendig wonen

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 9.09 Boer, Burger en Natuur

De uitwerking van het PPLG voor Drenthe is een reden om de samenwerking en organisatie van het programma BBND te beoordelen. Veel van wat in het programma is ontwikkeld en in gang is gezet is bruikbaar en kan geadopteerd worden voor grootschaliger uitvoering in het PPLG. Hoe en in welke vorm is op dit moment nog niet duidelijk. Dit betekent niet dat de bestaande projecten onder BBND worden stopgezet. Deze geven veel informatie voor de onderdelen binnen de uitwerking van het PPLG.

Beleidsopgave: 9.10 Recreatie en Toerisme

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 9.11 UvhN/Campus Emmen

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 9.12 Midden- en kleinbedrijf

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 9.13 Energietransitie

Er zijn een aantal belangrijke stappen gezet in de grensoverschrijdende samenwerking op gebied van energie en Europese kansen (middelen en netwerken) zijn hierbij benut om de energietransitie in Drenthe te faciliteren. Er zijn subsidies binnengehaald (bijvoorbeeld de Elena-subsidie van de Europese Investeringsbank om de verduurzaming van Drentse huishoudens te ondersteunen) en nieuwe projectvoorstellen in Brussel ingediend (bijvoorbeeld het 'Hansa Hydrogen Hub' onder het 'HORIZON EUROPE'- programma om een grensoverschrijdende Hydrogen Valley te bouwen). Daarnaast is Drenthe lid geworden van de 'Regional Pillar' van het Europese samenwerkingsverband 'Hydrogen Europe' en heeft hierdoor haar Europees netwerk en invloed vergroot.

Beleidsopgave: 9.14 Sport en bewegen

Ten opzichte van de Begroting 2023 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Beleidsopgave: 9.15 Investeringsagenda 2016-2019

GS heeft in november besloten om de oude investeringsagenda af te ronden en op te nemen in de derde actualisatie. Waarbij de middelen voor de asbestdaken in de reguliere begroting opgenomen worden.

Programma 9 wat heeft het gekost

		1	2	3	4	3-4
Beleidsopgave	eco cat	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Lasten						
9.03 Mobiliteit						
	Inkoop	310.238	0	0	0	0
	totaal beleidsopgave	310.238	0	0	0	0
9.04 Sociale agenda						
	Inkoop	6.062	30.000	40.538	44.938	-4.400
	Subsidie	2.202.959	1.109.999	3.291.366	2.250.753	1.040.613
	totaal beleidsopgave	2.209.021	1.139.999	3.331.904	2.295.692	1.036.212
9.05 Cultuur en erfgoed						
	Subsidie	833.333	0	189.648	109.000	80.648
	totaal beleidsopgave	833.333	0	189.648	109.000	80.648
9.06 Regiostedenfonds						
	Subsidie	140.000	0	3.889.000	812.946	3.076.054
	totaal beleidsopgave	140.000	0	3.889.000	812.946	3.076.054
9.07 Herstructureringsfonds						
	Subsidie	1.682.326	1.000.000	1.017.674	1.000.000	17.674
	totaal beleidsopgave	1.682.326	1.000.000	1.017.674	1.000.000	17.674
9.08 Toekomstbestendig wonen						
	Inkoop	35.482	0	0	116.754	-116.754
	Subsidie	168.883	800.000	442.784	513.260	-70.476
	totaal beleidsopgave	204.365	800.000	442.784	630.014	-187.230
9.09 Boer, Burger en Natuur						
	Inkoop	159.952	750.000	302.699	239.791	62.908
	Subsidie	711.468	1.835.000	1.041.057	1.065.461	-24.404
	totaal beleidsopgave	871.420	2.585.000	1.343.756	1.305.252	38.504
9.10 Recreatie en Toerisme						
	Inkoop	1.888.842	5.100.000	2.179.056	3.316.083	-1.137.027
	Subsidie		0	282.103	458.971	-176.868
	totaal beleidsopgave	1.888.842	5.100.000	2.461.159	3.775.055	-1.313.896
9.13 Energietransitie						
	Inkoop	528.949	1.658.500	1.535.423	623.579	911.844
	Subsidie	959.383	473.903	824.472	1.626.821	-802.349
	totaal beleidsopgave	1.488.332	2.132.403	2.359.895	2.250.399	109.496
9.14 Sport en bewegen						
	Subsidie	490.000	0	0	0	0
	totaal beleidsopgave	490.000	0	0	0	0
9.15 Investeringsagenda 2016-2019						
	Inkoop	1.824.231	4.034.918	3.277.448	1.471.651	1.805.797
	Subsidie	18.830	1.561.971	1.366.124	304.842	1.061.282
	totaal beleidsopgave	1.843.061	5.596.889	4.643.572	1.776.493	2.867.079
Totaal		11.960.938	18.354.291	19.679.392	13.954.850	5.724.542
Baten						
9.08 Toekomstbestendig wonen						
	Ontv.subsidies		0	-442.149	-442.149	0
	totaal beleidsopgave	0	0	-442.149	-442.149	0
9.09 Boer, Burger en Natuur						
	Ontv. bijdragen		0	-200.000	-114.202	-85.798
	Ontv.subsidies		0	0	-170.000	170.000
	totaal beleidsopgave	0	0	-200.000	-284.202	84.202
9.15 Investeringsagenda 2016-2019						

		Ontv. bijdragen	-24.165	0	0	-55.960	55.960
		Ontv.subsidies	-242.668	-242.667	-362.667	-362.246	-421
		totaal beleidsopgave	-266.833	-242.667	-362.667	-418.206	55.539
	Totaal		-266.833	-242.667	-1.004.816	-1.144.557	139.741
	Saldo		11.694.105	18.111.624	18.674.576	12.810.293	5.864.283

Toelichting	
Saldo Programma	5.864.283
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-3.177.399
Totaal verrekend met reserves	-3.177.399
Resultaat programma na bestemming reserves	2.686.884

Toelichting op verschillen begroting en rekening

Lasten

Beleidsopgave: 9.04 Sociale agenda

De totale afwijking betreft een voordeel van € 1.036.212,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Gezamenlijke toelichting op alle doelstellingen samen van de sociale agenda (V € 1.036.212,--)

Op de budgetten voor alliantie projecten hebben we € 665.266,-- overgehouden (voordeel). Voor de Drenthe Brede projecten is dat € 358.616,-- (voordeel). Dit jaar, 2023, willen we de sociale agenda financieel afwikkelen. We verzoeken om het saldo voor 2022 te mogen overhevelen. Samen met de reeds begrote middelen voor 2023 (€ 1.021.200,--) is dan € 2.045.082,-- beschikbaar. Wij hebben u reeds voorzien van het werkplan 2023 waarin we voortbouwen op de drie speerpunten: kansengelijkheid, bewonersparticipatie en positieve gezondheid. De uitvoering van de Alliantieprojecten en Drenthe-brede projecten loopt door in 2023. In 2023 volgt een nieuwe subsidieronde voor Alliantieprojecten waarin we het resterende bedrag wegzetten en voorsorteren op de tussenevaluatie. Op de proceskosten sociale agenda is een nadeel ontstaan van € 4.400,--. Achtereenvolgens zullen we nog een toelichting geven per doelstelling.

Doelstelling: Verbeteren onderwijskwaliteit en gelijke kansen (V € 244.242,--)

Het saldo van het Drenthe brede project onderwijskwaliteit en gelijke kansen ad € 153.976,--, is inmiddels ingezet voor subsidieverstrekking aan het project Kansen4Kinderen voor de inzet van kansencoaches. Deze subsidie van in totaal €154.472,-- is op 8 december 2022 in concept beschikt, maar zal pas in het boekjaar 2023 definitief worden verzonden. De uitvoering van de Alliantieprojecten loopt door in 2023. In 2023 volgt een nieuwe subsidieronde voor Alliantieprojecten waarin we het resterende bedrag van € 90.266,-- wegzetten.

Doelstelling: Verbeteren van de gezondheid en vitaliteit van inwoners (V € 186.668,--)

De uitvoering van de Alliantieprojecten loopt door in 2023. In 2023 volgt een nieuwe subsidieronde voor Alliantieprojecten waarin we het resterende bedrag wegzetten.

Doelstelling: Verminderen van armoede en laaggeletterdheid (V € 145.130,--)

De uitvoering van de Alliantieprojecten loopt door in 2023. In 2023 volgt een nieuwe subsidieronde voor Alliantieprojecten waarin we het resterende bedrag wegzetten.

Doelstelling: Zorgen dat iedereen mee kan doen (inclusie) (V € 117.382,--)

De uitvoering van het Drenthe-brede project Provinciale voorbeeldrol en de Alliantieprojecten loopt door in 2023. Het resterende bedrag zal in 2023 worden weggezet.

Doelstelling: Experimenteren met anders wonen (V € 335.227,--)

De uitvoering van de Drenthe-brede projecten loopt door in 2023. De subsidieregeling collectieve wooninitiatieven Drenthe voldeed niet aan de behoefte van initiatieven. Eind 2022 is de regeling daarom herzien. De verwachting is dat de regeling in 2023 goed wordt gevonden. De Drenthe-brede bewustwordingscampagne "Lang zult u wonen in Drenthe" loopt volgens planning door in 2023. Daarnaast wordt op 1 januari 2023 de Subsidieregeling 'Levensloopbestendig Wonen Drenthe' opengesteld. Deze regeling is gericht op concrete verbeteringen voor de levensloopbestendigheid van woningen. In totaal wordt voor dit onderdeel een overheveling van € 196.277,-- voorgesteld. De uitvoering van de Alliantieprojecten loopt door in 2023. De overheveling hiervan bedraagt € 138.950,--. In 2023 volgt een nieuwe subsidieronde voor Alliantieprojecten waarin we het resterende bedrag wegzetten.

Doelstelling: Verbeteren van de leefbaarheid en bereikbaarheid (V € 11.963,--)

Op de Drenthe brede projecten resteert een nadeel van € 14.714,--. Op de alliantie projecten resteert een voordeel van € 26.677,--.

Beleidsopgave: 9.05 Cultuur en erfgoed

De totale afwijking betreft een voordeel van € 80.648,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Cultuur en erfgoed

Op dit onderdeel is een voordeel ontstaan van € 80.648,--. Vanuit de Investeringsagenda 2020-2023 is € 500.000,-- beschikbaar gesteld voor de professionalisering en vernieuwing van de kleine musea. Een deel van dit bedrag is besteed aan coronasteun. Het resterende bedrag van € 367.000,-- wordt tot en met 2024 ingezet voor het stimuleren van het aantal museumregistraties in Drenthe (subsidieregeling), het subsidiëren van investeringsprojecten van kleine musea (subsidieregeling) en het versterken van het Platform Drentse Musea. Hierover zijn Provinciale Staten op 12 juli 2022 per brief geïnformeerd. Nog niet alle middelen zijn in 2022 besteed, omdat de regelingen tot en met 2024 lopen en de bijdrage aan het Platform Drentse Musea in 2023 gerealiseerd zal worden. Wij verzoeken om de in 2022 resterende middelen ad € 80.648,-- over te hevelen naar 2023, om de doelstellingen m.b.t. de kleine musea uit de Investeringsagenda te kunnen behalen.

Beleidsopgave: 9.06 Regiostedenfonds

De totale afwijking betreft een voordeel van € 3.076.054,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Sterke steden en vitale dorpen

Vanuit het regiostedenfonds zijn meerdere subsidies verstrekt aan gemeenten, welke over meerdere jaren worden besteed. Conform de regels rondom lastneming subsidies is de lastneming van 2022 aangepast aan de realisatie bij de gemeenten. Deze realisatie was lager dan begroot. Jaarlijks wordt de uitgavenplanning aangepast. De gemeenten geven aan de geplande uitgaven later te doen of hebben deze verspreid over de komende jaren tot en met 2025. Het overschot wordt verrekend met de reserve verstrekte subsidies.

Beleidsopgave: 9.07 Herstructureringsfonds

De totale afwijking betreft een voordeel van € 17.674,--.

Beleidsopgave: 9.08 Toekomstbestendig wonen

De totale afwijking betreft een nadeel van € 187.230,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Woonagenda uitvoeren en instrumentarium uit de agenda inzetten

Bij de 3e actualisatie 2022 is een inschatting gemaakt van de kosten voor het restant van het jaar. Onze inschatting was dat het uitgaventempo tegen zou vallen gezien de personeelstekorten bij gemeenten. Uiteindelijk bleek de inzet vanuit het Impulsteam Wonen alsnog goed te lopen. Hierdoor is er meer budget overgeheveld dan achteraf nodig bleek. Dit wordt in de 1e actualisatie 2023 gecorrigeerd.

Beleidsopgave: 9.09 Boer, Burger en Natuur

De totale afwijking betreft een voordeel van € 38.504,--.

Beleidsopgave: 9.10 Recreatie en Toerisme

De totale afwijking betreft een nadeel van € 1.313.896,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Drenthe beschikt over een toekomst bestendig fietsnetwerk.

Op deze doelstelling is een nadeel ontstaan van € 1.359.611,--. In de 3^e actualisatie 2022 is een inschatting gemaakt van de nog te ontvangen subsidieaanvragen en de subsidiebeschikkingen die op basis daarvan nog voor de jaarwisseling zouden kunnen worden afgegeven. Met name voor de subsidieaanvragen 'Toekomstbestendig fietsnetwerk' veronderstelden wij dat een aantal beschikkingen pas in 2023 zouden kunnen worden beschikt. Nu blijkt dat aanvragen nog wel tijdig binnen kwamen en de meeste beschikkingen nog wel in 2022 konden worden afgegeven. Wij stellen

voor om de budgetoverschrijding ad € 1.359.611,-- te verrekenen met de eerder doorgeschoven middelen naar 2023. Per saldo resteert voor deze subsidieregeling per 1 januari 2023 nog € 240.389,--.

Doelstelling: Het Drents aanbod in de dagrecreatie is versterkt.

Op deze doelstelling is een nadeel ontstaan van € 176.868,--. Het beschikkingstempo voor de subsidiebudgetten 'Gebiedsontwikkeling' en 'Versterking dagrecreatief aanbod' is redelijk goed ingeschat bij de 3^e actualisatie 2022. Wij stellen ook hier voor de overschrijding in 2022 ad € 176.868,- te verrekenen met de beschikbare budgetten voor 2023.

Doelstelling: De kwaliteit van de verblijfsrecreatie is verbeterd door aanpak sociale problematiek, criminaliteit en ondermijning op vakantieparken (project Naober Drenthe).

De totale afwijking betreft een voordeel € 222.584,--.

De voornaamste afwijking betreft de onder-uitputting van het budget voor het programma Vitale Vakantie Parken, onderdeel Naober, (het in kaart brengen en aanpakken van sociale problematiek, criminaliteit en ondermijning op vakantieparken). De voorbereiding en uitvoering van deze plannen is een meerjarig proces dat veel tijd en zorgvuldigheid vraagt. De gereserveerde gelden zullen tegen het eind van de (verlengde) looptijd van het programma VVP (eind 2024) volledig moeten zijn besteed. Wij stellen voor om het saldo ad. € 222.584,-- over te hevelen naar 2023.

Beleidsopgave: 9.13 Energietransitie

De totale afwijking betreft een voordeel van € 109.496,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Drenthe heeft in 2030 een duurzaam, betrouwbaar en veelzijdig energiesysteem dat ruimte biedt aan onze ambities en innovatieve technieken

Er zijn afwijkingen bij bestaande regeling voor netcongestie. Hiervoor is in 2022 meer besteed dan begroot. Daarnaast waren er voor waterstof lagere bestedingen bij de verstrekte subsidie Green Planet in het kader van het HEAVENN project. Dit overschot van € 103.000,-- wordt toegevoegd aan de reserve verstrekte subsidies.

Doelstelling: In 2023 een reductie van 27% van het fossiele energiegebruik in de Drentse woonomgeving t.o.v. 2015

Er zijn lagere bestedingen dan begroot vanuit de Expeditie Energieneutraal Wonen. Vanuit dit budget wordt onder andere gewerkt aan de PLED en bewustzijn bij inwoners. Voorgesteld wordt om dit budget over te hevelen naar 2023 zodat de werkzaamheden doorgezet kunnen worden.

Beleidsopgave: 9.15 Investeringsagenda 2016-2019

De totale afwijking betreft een voordeel van € 2.867.079,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Culturele investeringen die leiden tot een toonaangevende kwaliteit

Op deze doelstelling is een voordeel ontstaan van € 1.000.000,--. Dit zijn middelen uit de Investeringsagenda 2016 voor de verbouwing van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Door wisselingen van de directie, corona en andere inzichten heeft de planvorming vertraging opgelopen. Inmiddels is er zicht op uitvoering. Op 13 december 2022 hebben Gedeputeerde Staten besloten om

het bedrag beschikbaar te stellen aan het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Aangezien de voorhangprocedure van toepassing is kan de beschikking pas verstuurd worden nadat Provinciale Staten de mogelijkheid hebben gehad om wensen en/of bedenkingen te uiten. De eerste mogelijkheid hiervoor is op 18 januari 2023. Dit maakt dat wij verzoeken om het budget van € 1 miljoen euro nog voor een laatste keer over te hevelen.

Doelstelling: Vitale vakantieparken

De voornaamste afwijking betreft de onder-uitputting van het budget voor het programma Vitale Vakantie Parken (VVP) op onderdeel Excelleren: het betreft hier met name budget voor zogenaamde "gebiedsgerichte herontwikkeling", waarvoor de plannen wel in ontwikkeling zijn, maar nog niet zijn ingediend. De gereserveerde gelden zullen tegen het eind van de (verlengde) looptijd van het programma VVP (eind 2024) volledig moeten zijn besteed. Wij stellen voor om het saldo ad. € 1.361.175,- over te hevelen naar 2023.

Doelstelling: Toekomstgerichte landbouw

Het thema toekomstgerichte landbouw is uitgewerkt in het programma Duurzame Melkveehouderij Drenthe. In dit programma is de beloningsregeling op basis van kritische prestatie indicatoren ontwikkeld. Door Covid-19 en de discussie rond stikstof heeft de uitvoering vertraging opgelopen. Naar de landbouw- en natuurpartners, met wie wij samenwerken in dit programma, en de deelnemende boeren zijn verwachtingen gewekt voor de besteding en beschikbaarheid van deze middelen. Voor 2022 zijn er een aantal uitgaven gedaan. Het nog resterende bedrag is gereserveerd voor de beloningsregeling, de uitkeringen aan de deelnemende boeren in 2023. Bij de 3^e actualisatie 2022 is al € 826.731,- overgeheveld naar 2023. Voorgesteld wordt om bij de Jaarrekening het (restant)budget van € 60.310,- over te hevelen naar 2023 om te besteden aan de beloningsregeling in 2023.

Het overige voordeel van € 445.594,- is een optelsom van de afwijkingen op overige budgetten.

Baten

Beleidsopgave: 9.09 Boer, Burger en Natuur

De totale afwijking betreft een voordeel van € 84.202,-.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Gezonde leefomgeving

Voor de onderdelen Uitvoeringsplan Boerenlandvogels (€ 17.011,-), Vergroening van de leefomgeving (€ 11.092,-), aanvullende bossenstrategie (€ 80.000,-) is in totaal € 108.103,- aan (subsidie)budget overgebleven.

Voor het onderdeel aanvullende bossenstrategie wordt voorgesteld € 80.000 over te hevelen naar 2023. De voorbereidingen van een project gericht op de uitvoering van de ambities van de Drentse Bomen-en Bossenstrategie heeft meer tijd gekost dan gepland. Hierdoor heeft indiening van de subsidieaanvraag vertraging opgelopen. In het voorjaar van 2023 wordt de aanvraag van (restant)budget ad. € 80.000,- alsnog ingediend.

Doelstelling: Toekomstgerichte landbouw

Het thema toekomstgerichte landbouw is uitgewerkt in het programma Duurzame Melkveehouderij Drenthe. In dit programma is de beloningsregeling op basis van kritische prestatie indicatoren ontwikkeld. Door Covid-19 en de discussie rond stikstof heeft de uitvoering vertraging opgelopen.

Naar de landbouw- en natuurpartners, met wie wij samenwerken in dit programma, en de deelnemende boeren zijn verwachtingen gewekt voor de besteding en beschikbaarheid van deze middelen. Voor 2022 zijn er een aantal uitgaven voorzien. Het nog resterende bedrag is gereserveerd voor de beloningsregeling, de uitkeringen aan de deelnemende boeren in 2023. Bij de 3e actualisatie 2022 is al € 826.731,-- overgeheveld naar 2023. Voorgesteld wordt om bij de Jaarrekening het (restand)budget van € 60.310,-- over te hevelen naar 2023 om te besteden aan de beloningsregeling in 2023.

Beleidsopgave: 9.15 Investeringsagenda 2016-2019

De totale afwijking betreft een voordeel van € 55.539,--.

De voornaamste afwijking betreffen:

Doelstelling Vitale Vakantie Parken

Het gaat om een bijdrage van Rijk en Provincie Drenthe aan het Landelijke congres Vitale Vakantie Parken. Wij stellen voor om het saldo van € 55.960,-- over te hevelen naar 2023.

I.2 Paragrafen

I.2.1 Lokale heffingen

Inleiding

Met lokale heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend (op onder meer de uitkering uit het provinciefonds) collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij zoveel mogelijk uit van het profijtbeginsel. Het profijtbeginsel is gebaseerd op de gedachte dat burgers en bedrijven moeten bijdragen in de kosten van de door de overheid voortgebrachte voorzieningen naar de mate van het profijt dat zij van die voorzieningen hebben. Het profijtbeginsel manifesteert zich met name bij heffingen. Deze paragraaf geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weer. Bij het heffen houden wij rekening met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet. Daaruit komt het volgende naar voren:

Lastendruk

De provinciale heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belasting niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen. De opcentenheffing heeft nauwelijks tot geen relatie met sociale aspecten en armoedebeleid.

Lokale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van het te betalen bedrag. In de Provinciewet staat dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden en dat leges maximaal kostendekkend mogen zijn. De opbrengsten van de heffingen zijn bij speciale wetten aan limieten gebonden. Bij overtreding van de regels kan de rechter de desbetreffende heffingsverordening onverbindend verklaren.

Grondwaterheffing

Op grond van het bepaalde in artikel 7.7 van de Waterwet hebben Provinciale Staten een heffing ingesteld op het onttrekken van grondwater. De regels die de provincie hanteert bij de grondwaterheffing zijn neergelegd in de Belastingverordening provincie Drenthe.

Op grond van het bepaalde in artikel 6.4 van de Waterwet is het verboden om zonder vergunning van Gedeputeerde Staten grondwater te onttrekken of water te infiltreren:

- a. Ten behoeve van industriële toepassingen, indien de te onttrekken hoeveelheid meer dan 150.000 m³ per jaar bedraagt;
- b. Ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening of een bodemenergiesysteem.

De regels die de provincie hanteert voor bovengenoemde onttrekkingen zijn vastgelegd in de Provinciale Omgevingsverordening (POV) Drenthe. De bestedingsmogelijkheden voor de provincie van de grondwaterheffing zijn limitatief in de Waterwet opgenomen.

Op grond van de Waterwet kunnen onder de heffing worden gebracht:

- a. Kosten voor maatregelen, die direct verband houden met het voorkomen en tegengaan van de nadelige gevolgen van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water;
- b. Kosten van noodzakelijke onderzoeken voor het grondwaterbeleid;

- c. Kosten voor het houden van een register voor het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water;
- d. Vergoedingen ingevolge artikel 7.14, eerste lid, van schade, voortvloeiend uit de uitvoering van artikel 6.4;
- e. Kosten in verband met de uitvoering van artikel 7.19.

Inkomsten

De belasting wordt geheven naar de onttrokken hoeveelheid grondwater gemeten in kubieke meters. Indien op grond van de vergunningvoorschriften water wordt geïnfiltreerd, wordt op aanvraag van de belastingplichtige het aantal kubieke meters geïnfiltreerd water in mindering gebracht op de voor de belasting te hanteren onttrokken hoeveelheid grondwater. De hoogte van de heffing is vastgesteld door Provinciale Staten. De te betalen heffing mag naar beneden worden afgerond op hele euro's. De belasting wordt verschuldigd op het moment waarop het grondwater wordt onttrokken en moet op aangifte worden voldaan.

De hoogte van de heffing is vastgesteld door Provinciale Staten. Voor 2022 bedraagt het tarief € 1,115 (2021: € 1,115) per 100 m³ onttrokken hoeveelheid grondwater. De belasting wordt verschuldigd op het moment waarop het grondwater wordt onttrokken en moet op aangifte worden voldaan.

In 2022 was een bedrag van € 700.000,-- begroot. De opbrengst van de aangiften grondwaterheffing is € 804.296,--.

Kwijtscheldingsbeleid

Bij invordering van de grondwaterbelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Heffing ontgrondingen

Op grond van artikel 21f van de Ontgrondingenwet hebben Provinciale Staten een heffing ingesteld op het ontgronden van stoffen. De regels die de provincie hanteert bij de ontgrondingenheffing zijn vastgelegd in de Belastingverordening Drenthe 2022 en de Ontgrondingenwet. De bestedingsmogelijkheden voor de provincie van de ontgrondingenheffing zijn limitatief in de Ontgrondingenwet opgenomen.

Kosten die onder de heffing zijn gebracht

Op grond van de Belastingverordening Drenthe 2022 wordt een heffing in rekening gebracht voor kosten met betrekking tot schadevergoedingen ingevolge artikel 26 van de Ontgrondingenwet. Voor 2022 bedraagt het provinciale tarief daarvoor € 0,45 (2021: € 0,45) per 100 m³ hoeveelheid stoffen.

Inkomsten

De heffingsplicht rust op alle houders van vergunningen, behalve als het vergunningen betreft die gelden voor minder dan 10.000 m³ vaste stoffen. De heffingsplicht geldt evenmin op hoeveelheden ten aanzien waarvan eerder is geheven, tenzij en tot zover de heffing op grond van artikel 4.10 van de belastingverordening is teruggegeven. Deze vrijstelling geldt niet voor zover is geheven ten behoeve van een in artikel 4.1 van de Belastingverordening Drenthe 2022 bedoelde bestemming en nadien wordt geheven voor een andere in dat artikel bedoelde bestemming. De belastingschuld ontstaat op het tijdstip dat de vergunning is verleend en wordt door middel van een aanslag opgelegd.

In 2022 was een bedrag van € 7.500,-- ontgrondingenheffingen begroot. Er is totaal € 0,-- aan inkomsten gerealiseerd.

Teruggaaf

Indien een vergunning wordt vernietigd of ingetrokken dan wel gewijzigd, kan teruggaaf van de heffing plaatsvinden. Geen teruggaaf vindt plaats over de hoeveelheid stoffen die al is gewonnen. Teruggaaf blijft ook achterwege indien het bedrag dat moet worden teruggegeven minder bedraagt dan het in artikel 21f van de Ontgrondingenwet genoemde bedrag van € 250,--.

Kwijtscheldingsbeleid

Bij de invordering van de ontgrondingenheffing wordt geen kwijtschelding verleend.

Leges

Onder de naam leges worden rechten geheven ter zake van het genot van de door of vanwege het provinciaal bestuur verstrekte diensten. De aanvrager van de dienst, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend, is het legestartief verschuldigd. In de provinciale Belastingverordening zijn de tarieven opgenomen die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van een te verstrekken dienst.

Geraamde en gerealiseerde inkomsten

Voor 2022 waren de leges begroot op € 410.000,-- en is € 380.894,-- gerealiseerd. Dit is met inbegrip van de bouwleges en de leges voor luchtvaart, die rechtstreeks door de RUD zijn ontvangen. Omdat de kosten voor de vergunningverlening door de RUD worden gemaakt, verrekenen zij deze met de inkomsten. We volstaan met een regelmatige opgave van de RUD over de hoogte van de ontvangen leges.

De gemiddelde legesopbrengsten over de laatste 4 jaar waren € 348.909,--. De begrote leges vormen slechts een indicatie. De realisatie is afhankelijk van de werkelijke aanvragen.

Rubrieknummer	Begroot 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020	Realisatie 2019	Gemiddelde laatste 4 jaar
1. Omgevingsvergunning	€ 225.000	€ 197.089	€ 189.717	€ 155.027	€ 173.736	€ 178.892
2. Natuurbeschermingswet 1998	€ 125.000	€ 128.584	€ 164.224	€ 83.799	€ 69.374	€ 111.495
3. Ontgrondingen	€ 30.000	€ 21.409	€ 31.435	€ 5.995	€ 57.886	€ 29.181
4. Waterwet	€ 10.000	€ 185	€ 0	€ 303	€ 2.422	€ 728
5. Verkeer en vervoer RVV	€ 14.000	€ 22.574	€ 17.301	€ 12.301	€ 11.689	€ 15.966
5. Verkeer en vervoer POV	€ 5.000	€ 10.137	€ 12.928	€ 10.300	€ 12.159	€ 11.381
5. Verkeer en vervoer Scheepvaart/Binnenvaart	€ 1.000	€ 436	€ 763	€ 1.199	€ 0	€ 600
6 Diversen	€ 0	€ 0	€ 162	€ 0	€ 222	€ 96
7. Luchtvaart	€ 0	€ 480	€ 840	€ 640	€ 320	€ 570
	€ 410.000	€ 380.894	€ 417.370	€ 269.564	€ 327.808	€ 348.909

Nazorgheffing stortplaatsen

De provincie is op grond van de Wet milieubeheer (Wm) verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van stortplaatsen waar op of na 1 september 1996 nog afval is gestort. Provincie Drenthe draagt deze verantwoordelijkheid voor twee stortplaatsen. Dit zijn de stortplaatsen Meisner Noord-Drenthe BV te Ubbena (in eigendom bij SITA Holding) en Attero BV te Wijster. Het doel van de nazorgregeling in de Wm is om zeker te stellen dat bestaande en nieuwe stortplaatsen, die voldoen

aan de eisen van het Stortbesluit bodembescherming, ook na sluiting tot in lengte van jaren aan hetzelfde beschermingsniveau blijven voldoen, zodat zij geen risico voor verontreiniging van de bodem vormen. Financiering van de desbetreffende nazorg vindt plaats door middel van een door PS ingestelde heffing die de provincie gedurende de exploitatiefase van de stortplaatsen aan de exploitanten oplegt. Deze heffing wordt vastgesteld aan de hand van het doelvermogen dat op grond van een door de exploitanten ingediend nazorgplan wordt berekend. Beoordeling van nazorgplannen en berekening van het doelvermogen vindt plaats aan de hand van in IPO-verband opgestelde modellen en checklists.

Beleid

Het provinciale beleid is erop gericht de heffing toereikend te laten zijn om de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen te bekostigen. Het tarief voor 2022 wordt via de Belastingverordening provincie Drenthe bepaald aan de hand van de vastgestelde jaarrekening van het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen provincie Drenthe 2022.

Inkomsten

In 2022 is aan Attero BV een nazorgheffing opgelegd in het kader van het nieuwe nazorgplan 2022. Attero BV heeft bezwaar aangetekend tegen de heffing. Na afstemming met Attero BV is het bezwaar ingetrokken en een kennelijke fout is hersteld. De heffing is (neerwaarts) aangepast naar € 82.653,--. Als de vastgestelde jaarrekening 2022 van het Nazorgfonds uitwijst dat het fondsvermogen per 31-12-2022 meer dan 10% in negatieve zin afwijkt van de netto contante waarde van het doelvermogen dan wordt over 2022, in 2023, een heffing opgelegd. Stortplaats Meisner Noord-Drenthe BV is in 2013 gesloten. Nu de stortplaats is gesloten, kan geen heffing meer worden opgelegd.

Kwijtscheldingsbeleid

Bij de invordering van de heffing wordt geen kwijtschelding verleend.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op grond van artikel 222 van de Provinciewet worden provinciale opcenten geheven. De opcenten zijn een opslag op een andere belasting, namelijk de motorrijtuigenbelasting (MRB). Deze belasting wordt geïnd door de Rijksbelastingdienst.

Geraamde en gerealiseerde inkomsten

De opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting is qua omvang van de opbrengst de belangrijkste provinciale heffing. Deze belasting is voor de provincies een algemeen dekkingsmiddel. Het tarief is sinds 2016 bevroren op 92,0. In 2022 is er ten opzichte van de raming € 165.901,-- meer aan opbrengst gerealiseerd dan (na wijziging in de 12e wijziging van de Begroting 2022) geraamd. Hieronder zijn raming en realisatie tegenover elkaar gezet.

Raming 2022	€ 61.300.000
Realisatie 2022	<u>€ 61.465.901</u>
Verschil	€ 165.901

Het voordeel van € 165.901,-- in de opbrengst van de opcenten van de motorrijtuigenbelasting betreft nog weer een voordeel ten opzichte van de in de loop van 2022 naar boven bijgestelde raming op basis van een geconstateerde groei van het Drentse wagenpark, zowel in aantal als in voertuiggewicht, en een teruglopend aantal schorsingen. Wij hadden reeds geconstateerd dat bij

de samenstelling van het autobestand vooral bij de dieselveertuigen een trend te zien is, waarbij er minder lichtere diesels komen en er een groei is in het zwaardere segment. De ontwikkeling die wij zagen aankomen heeft zich verder voorgedaan en deze heeft geleid tot de uiteindelijke opbrengst, die is bereikt ondanks een terugloop van de verkoop van nieuwe auto's terug en een gestage groei van elektrische voertuigen. Deze laatste zijn vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting.

Samenvatting

Voor 2022 bedragen de lokale heffingen in totaal:		
Belastingen	Opcenten	€ 61.465.901
Heffingen	Grondwater	€ 804.296
	Nazorgheffing gesloten stortplaatsen	€ 82.653
	Ontgrondingen	€ 0
Rechten	Leges	€ 380.894
Totaal		€ 62.733.744

Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de lokale lastendruk zich verhoudt tot de landelijke lastendruk. Hierbij is voornamelijk de hoogte van de opcentenheffing motorrijtuigenbelasting van toepassing. Zoals eerder vermeld stelt het Rijk jaarlijks het maximale niveau van opcentenheffing vast.

Ontwikkeling opcenten motorrijtuigenbelasting in de jaren 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
provincie Drenthe	92,0	92,0	92,0	92,0	92,0
landelijk gemiddelde	80,5	81,4	83,1	83,5	83,7
provincie Drenthe als % van landelijk gemiddelde	114,3	113,2	110,7	110,2	110,0
wettelijk maximum	111,8	113,2	115,0	116,8	118,4
provincie Drenthe als % van wettelijk maximum	82,3	81,3	80	78,8	77,8

Overzicht tarieven opcenten op de MRB in 2022

Provincie	Tarief
Zuid-Holland	91,8
Friesland	87,0
Drenthe	92,0
Gelderland	90,6
Groningen	94,5
Overijssel	79,9
Zeeland	82,3
Limburg	79,1

Flevoland	82,2
Noord-Brabant	79,6
Utrecht	77,5
Noord-Holland	67,9
Bron: CBS	

Leges algemene dienstverlening			lasten	baten	kostendekking
hoofdstuk	1	Omgevingsvergunning	€ 197.089	€ 197.089	100,0%
hoofdstuk	2	Wet Natuurbescherming	€ 224.822	€ 128.584	57,2%
hoofdstuk	3	Ontgrondingen	€ 21.801	€ 21.409	98,2%
hoofdstuk	4	Grondwater	€ 6.131	€ 185	0,0%
hoofdstuk	5	Verkeer en vervoer/wegen/waterwegen	€ 47.690	€ 33.147	69,5%
hoofdstuk	6	Diversen	€ 0	€ 0	0,0%
hoofdstuk	7	Luchtvaart	€ 2.555	€ 480	18,8%
Kostendekking leges			€ 500.088	€ 380.894	76,2%

Baten in % van totale baten			%
hoofdstuk	1	Omgevingsvergunning	51,74%
hoofdstuk	2	Wet Natuurbescherming	33,76%
hoofdstuk	3	Ontgrondingen	5,62%
hoofdstuk	4	Grondwater	0,05%
hoofdstuk	5	Verkeer en vervoer/wegen/waterwegen	8,70%
hoofdstuk	6	Diversen	0,00%
hoofdstuk	7	Luchtvaart	0,13%
Totale baten			100,0%

I.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De wereld om ons heen wordt steeds complexer en onzekerder. Onderhand is de enige nieuwe zekerheid onzekerheid. Als overheid worstelen we dagelijks tussen enerzijds het bieden van zekerheid en anderzijds het daarvoor juist benodigde omgaan met onzekerheid. Dit vraagt om verdere professionalisering van risicomanagement. Risicomanagement voegt bewustzijn toe over de mate waarin we onze doelstellingen kunnen halen. Het dwingt tot het expliciet maken van kansen en risico's en het beheersen daarvan. Ook geeft het de organisatie de mogelijkheid om proactief om te gaan met kansen en risico's in plaats van reactief. Een belangrijk instrument daarvoor is het nemen van beheersmaatregelen. Tevens hebben wij een risicoreserve gevormd. De hoogte van deze risicoreserve is vastgesteld na inventarisatie van de risico's die zich kunnen voordoen bij de provincie Drenthe.

Risicomanagement is nooit af. Het is om die reden dat de provincie op dit moment actief werkt aan de verdere professionalisering van het risicomanagement. Het kiezen van een praktische methode voor risicomanagement, de wijze van implementatie in de dagelijkse gang van zaken en het bepalen van de wijze van rapportage, zijn belangrijke kaders bij de vormgeving van risicomanagement. Aandachtspunten bij de uitvoering zijn het vastleggen van beleid, verdeling van taken en verantwoordelijkheden, training van medewerkers en ondersteuning door middel van een risicomanagement informatiesysteem.

Risicomanagement gaat niet alleen over regels, maar heeft ook een belangrijk cultuurelement. Het vraagt een andere blik op de organisatie en de processen die daarbinnen vorm krijgen. Daarbij is het van groot belang dat het gedragen wordt door organisatie en bestuur. Dus zowel Statenleden, als collegeleden en medewerkers. Dat is een belangrijke randvoorwaarde voor succes. Risicomanagement is dan ook meer dan alleen het financieel kwantificeren en identificeren van risico's.

In de organisatie wordt gewerkt aan een verbeterd risicobewustzijn en de implementatie van meer strategisch risicomanagement wat tot inbedding in de planning- en controlcyclus en borging van de werkwijze leidt. Dit is een organisatiebreed en intensief proces en kost enige tijd om in de organisatie te laten landen maar zal tot zichtbare resultaten leiden in de toekomst.

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de risico's, maar ook in de weerstandscapaciteit die aanwezig is om de risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. De weerstandscapaciteit omvat de middelen en mogelijkheden waarover de provincie kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Voor het kunnen beoordelen van het weerstandsvermogen is het noodzakelijk de aanwezige weerstandscapaciteit te analyseren in samenhang met de omvang en de achtergronden van de risico's. In deze paragraaf komen aan bod:

- Provinciaal beleid;
- Beschikbare weerstandscapaciteit:
 - Incidentele weerstandscapaciteit;
 - Structurele weerstandscapaciteit;
 - De weerstandscapaciteit van de provincie Drenthe;
- Inventarisatie en beheersing van risico's;
- Relatie tussen benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit.

Hoe we als organisatie omgaan met risicomanagement is weergegeven in de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020, deze is als onderdeel van het Financieel beleid 2020 vastgesteld in de PS-vergadering van 16 december 2020.

Een afzonderlijk aandachtsgebied van risicomanagement behelst het verstrekken van leningen of garanties om hiermee een voor de provincie Drenthe gewenst beleidsdoel te behalen. Het betreft hier bijvoorbeeld leningen voor de aanleg van breedbandnetwerken en de verwijdering van asbestdaken. De risico's die hiermee gepaard gaan worden opgevangen in de daarvoor ingestelde Reserve opvang revolverend financieren. Een specifieke toelichting op dit onderwerp is te vinden in de paragraaf Financiering.

Actuele ontwikkelingen

Ook de komende jaren heeft onze organisatie te maken met financiële risico's van een meer algemene aard.

Om te beginnen is er nog steeds sprake van inflatie, mede veroorzaakt door de nog voortdurende oorlog in Oekraïne. Al lijkt het aanvankelijke inflatieniveau wat af te nemen, dan nog is er nog steeds sprake van flinke prijsstijgingen. Met name bij infrastructurele (investerings-)projecten is daarvan het effect te merken en het wordt moeilijk om op dat gebied de geplande investeringen te realiseren en daarmee de beoogde doelen te behalen.

Daarnaast is ook de arbeidsmarkt nog steeds sterk in beweging, met alle onzekerheid van dien. Op het gebied van financiering/dekking van onze uitgaven spelen er nog steeds diverse ontwikkelingen tegelijk. Bij de transitieopgaven gaat het op zich om taken waarbij de provincie als uitvoerder voor de hand ligt, maar het gaat wel om een forse uitbreiding van de vraag die op dit gebied aan de provincies gesteld wordt. Daarbij is nog geen solide meerjarige financiering/dekking geregeld. Daarnaast spelen nog steeds de al langer lopende ontwikkelingen op het gebied van de financiële verhoudingen die voor de provincies diverse verdere risico's opleveren. Zo bestaat er nog onzekerheid over de verdeelsystematiek van het provinciefonds en de door de provincies op te vangen herverdeeffecten. Er is nog geen duidelijkheid over een nieuw belastinggebied en de opbrengst en verdeling daarvan, al zal dit pas na 2025 spelen. Een oplossing voor "ravijnjaar" 2026 is momenteel nog niet in zicht. Dat alles gevoegd bij de onduidelijkheid over de wijze waarop en de mate waarin (meerjarige/structurele) extra middelen beschikbaar komen voor de transitieopgaven. En daarbij komt dan nog dat de provincies niet hebben gekozen voor bevrozing van het volumedeel van het provinciefondsacres en dus maar moeten afwachten of de berekende accressen uit de septembercirculaire provinciefonds 2022 zich ook daadwerkelijk zullen voordoen. Wat dat betreft zijn er volop bronnen van mogelijke tegenvallers, waarbij nu nog niet te bepalen valt in hoeverre dit financieel zal uitpakken, maar waarbij meevallers minder voor de hand liggen dan tegenvallers.

Provinciaal beleid

Om de ambities van de provincie te realiseren is het van belang dat de provinciale middelen zo effectief mogelijk ingezet worden. In de begroting is structureel een post voor onvoorziene uitgaven geraamd van € 500.000,--. De provincie gaat op de volgende wijze om met tegenvallers c.q. voorgevallen risico's:

1. Opvang binnen het eigen programma en daarbinnen beschikbare budgetten;
2. Opvang binnen de eigen portefeuille (als GS deze afspraak onderling willen maken);
3. Middelen binnen de Begroting, inclusief de eventueel nog aanwezige vrije ruimte.
4. Post voor onvoorziene uitgaven, conform de richtlijnen voor de inzet van deze post;
5. Algemene reserve, indien geen al onderkend risico;
6. Risicoreserve, pas als het gaat om voorziene risico's waarbij schade daaraan te relateren is.

De provincie Drenthe houdt een ratio aan van het weerstandsvermogen van 1,0 tot 1,4 (voldoende). Hierdoor heeft de organisatie ruimte om onvoorziene risico's af te dekken. Jaarlijks brengen we de ratio in beeld bij de het opstellen van de begroting en de jaarrekening. Indien de ratio weerstandsvermogen lager dan 1,0 wordt, leggen Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten uit wat hier de oorzaak van is en doen ze een voorstel hoe hiermee om te gaan. De ratio is van invloed op de aan te houden Risicoreserve.

GS kunnen jaarlijks bij de vaststelling van de Begroting een voorstel doen of er een bedrag moet worden toegevoegd of kan worden onttrokken aan de Risicoreserve, afhankelijk van de ratio van het weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Om de beschikbare weerstandscapaciteit te bepalen moet er gekeken worden naar de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt om niet begrote kosten te dekken. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat ingezet kan worden om eenmalige tegenvallers op te vangen.

Algemene Reserve

Dit is een vrij besteedbare reserve voor algemene doeleinden. Financieel technisch maakt deze reserve deel uit van het weerstandsvermogen van de provincie. De stand van deze reserve is per 31 december 2022 € 1.785.773,--. Voor deze reserve streven we een normomvang na van € 5.000.000,--, die wordt toegerekend aan de weerstandscapaciteit. Aangezien de werkelijke omvang lager is dan de normomvang nemen we voor de berekening van de weerstandscapaciteit de werkelijk omvang.

Risicoreserve

Deze reserve is ingesteld om incidentele tegenvallers op te vangen, welke niet door een specifieke voorziening worden afgedekt. De reserve heeft per 31 december 2022 een omvang van € 17.400.573,--. Jaarlijks zal aan de hand van een risico inventarisatie worden bekeken in hoeverre het weerstandsvermogen in de toekomst dient te worden bijgesteld.

De samenstelling en ontwikkeling van de algemene reserves ziet er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000) per 31 december	2019	2020	2021	2022
Reserve voor algemene doeleinden	10.780	5.311	5.423	1.786
Risicoreserve	26.201	21.439	21.325	17.401
Totaal Algemene reserves	36.981	26.750	26.748	19.187

Structurele weerstandscapaciteit

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Dit betreft in beginsel de optelsom van de ruimte op de begroting en de onbenutte belastingcapaciteit.

Ruimte in de begroting

De post onvoorziene uitgaven binnen het begrotingsprogramma Financiering en algemene dekkingsmiddelen, ten bedrage van structureel € 500.000,-- kan worden aangemerkt als onderdeel van de structurele weerstandscapaciteit. Deze post is bij de 3e actualisatie 2022 teruggebracht tot € 25.000,--.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit van de provincie Drenthe bestaat uit het verschil tussen de opbrengst bij het maximaal aantal te heffen opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) en de opbrengst bij het werkelijke tarief. De raming in de Begroting 2022 is uitgegaan van een tarief per 1 januari 2022 van 92. Het tarief voor de opcentenheffing op de MRB wordt jaarlijks gemaximeerd door de staatssecretaris van Financiën. Het maximum voor 2022 was vastgesteld op 118,4. Uitgaande van een werkelijke opbrengst voor Drenthe van € 61.465.901,-- in 2022 bij een maximaal mogelijke opbrengst van € 79.103.942,-- komt de onbenutte belastingcapaciteit in 2022 dan uit op € 17.638.041,--.

Voor de jaren 2023 en daarna wordt als raming voor de onbenutte belastingcapaciteit vooralsnog de raming voor 2023 aangehouden, zoals deze ook in de Begroting 2023 te vinden is.

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Opbrengst	61.466	62.000	62.000	62.000
Maximaal tarief	79.104	84.783	84.783	84.783
Onbenutte belastingcapaciteit	17.638	22.783	22.783	22.783

Uit de hiervoor genoemde gegevens blijkt dat de weerstandscapaciteit van de provincie Drenthe als volgt meerjarig kan worden weergegeven.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2022		2023		2024		2025	
	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.
Risicoreserve	17.400		17.401		17.401		17.401	
Normomvang Algemene Reserve	1.786		5.000		5.000		5.000	
Post voor onvoorziene uitgaven		25		500		500		500
Onbenutte belastingcapaciteit		17.638		22.783		22.783		22.783
Totaal (inc. + struct)		36.849		45.684		45.684		45.684

Vanzelfsprekend geldt dat de componenten van de weerstandscapaciteit verschillen in hun mate van inzetbaarheid. Zo is de risicoreserve direct aanwendbaar tot het maximum. Het verhogen van het aantal opcenten tot het maximale tarief is echter niet realistisch.

Inventarisatie en beheersing risico's

Van de risico's die de provincie loopt, is een aantal afgedekt door de gebruikelijke verzekeringen of door het instellen van reserves. In deze paragraaf gaat het om risico's die niet zijn afgedekt of niet kunnen worden afgedekt. Provincies hebben te maken met een diversiteit aan lastig in te schatten risico's die bovendien soms onderling afhankelijk zijn. De provincie Drenthe acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de provincie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie

van de provincie. Om de risico's van provincie Drenthe in kaart te brengen, wordt periodiek de risico-inventarisatie geactualiseerd en een risicoprofiel opgesteld. Uit de actuele inventarisatie zijn in totaal 51 risico's naar voren gekomen en beschreven. In het onderstaande overzicht staan de 10 belangrijkste risico's (= 81,64 % invloed op totaal) en hoe deze beheerst worden. Bij de meeste van de 51 risico's zijn beheersmaatregelen benoemd. Als een beheersmaatregel actief wordt toegepast leidt dit tot een lagere risicoscore. Deze 51 risico's vertegenwoordigen een bedrag van afgerond € 56.550.000,- (jaarrekening 2021: € 54.550.000,-).

Risico-nummer	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Financieel gevolg	Incidenteel/structureel
R245	Attero beschikt niet over de financiële middelen om bovenafdeling van de stortplaats te Wijster te kunnen realiseren	De kosten voor de bovenafdeling komen voor rekening van de provincie	Attero heeft aan de provincie een borgtocht afgegeven, met hieraan gekoppeld twee financiële ratio's. Attero wordt geacht een acceptabele financiële positie te hebben als zij voldoet aan beide ratio's, die worden onderbouwd met de jaarlijks te ontvangen geconsolideerde jaarrekening en accountantsverklaring. Op deze wijze zijn wij in staat de financiële positie van Attero te monitoren en indien nodig maatregelen te nemen.	max.€ 14.500.000	Structureel
R216	Verlaging uitkering provinciefonds	Lagere inkomsten en daardoor geringere bestedingsruimte of noodzaak tot ombuigingen	Invloed uitoefenen door o.a. inbreng in IPO; lobby	max.€ 7.000.000	Structureel
R134	Het doelvermogen in het Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen provincie Drenthe is onvoldoende om de eeuwigdurende nazorg te kunnen financieren.	De kosten voor de eeuwigdurende nazorg komen voor zover deze niet gedekt kunnen worden door het fonds voor rekening van de provincie.	In gesprek met Attero blijven over mogelijkheden om vermogen op peil te brengen dan wel te houden. Indien de contante waarde van het doelvermogen 10% of meer afwijkt van de reeds opgebouwde waarde, wordt er afgerekend met Attero. Ook kan er iedere vijf jaar, en na vaststelling van een nieuw nazorgplan, worden afgerekend.	max.€ 11.000.000	Structureel
R121	Juridische fouten bij staatssteun, waarbij de provincie verwijtbaar is.	Ten onrechte verstrekte overheidsmiddelen worden teruggevorderd	Deskundigheidsbevordering, inzetten second opinion.	max.€ 2.000.000	Structureel
R246	Het plafond van het BTW-compensatiefonds wordt overschreden.	Terugvordering van het teveel ontvangen BTW via het provinciefonds.	Invloed uitoefenen door o.a. inbreng in IPO; lobby, scherp zijn op btw-declaraties	max.€ 1.250.000	Structureel
R74	Wegen en vaarwegen: vertraging in de uitvoering van een infrastructureel project	Projectvertraging	Grondaankoop in initiatiefase al verkennen en vroegtijdig starten met planprocedure qq onteigening	max.€ 1.000.000	Incidenteel
R220	De waarde van de beleggingsportefeuille van de NOM daalt, waardoor de marktwaarde van de NOM ook daalt.	Op grond van BBV mag onze boekwaarde (historische verkrijgingsprijs) niet hoger zijn dan die marktwaarde, waardoor een afwaardering moet plaatsvinden.	Invloed uitoefenen als aandeelhouder	max.€ 2.000.000	Structureel
R243	Wegvloeien kennis	Voor (tijdelijke) vervanging moeten hoge kosten voor inhuur en advies worden gemaakt., Kwaliteit - Het ontbreken en verloren gaan van kennis. De continuïteit van kennis in de organisatie wordt niet gewaarborgd	Ambities afstemmen op de beschikbare capaciteit. Realistische werkplanningen maken. Strategisch Personeelsplan invoeren en bijhouden.	max.€ 1.000.000	Structureel

R217	Virussen en hacking gericht op het plat leggen van het gehele systeem	Gedurende langere tijd niet functionerende provinciale systemen	Actief - Continue actuele software. Compartimentering van hard- en software. Continue monitoring. Frequente onderzoek naar potentiële lekken in de beveiliging. Potentiele lekken in de beveiliging tijdig onderzoeken en interventies plegen. UnMutable Backup voorziening inclusief ontkoppelde datadomain. Medewerkers continu bewustzijn en handelingsvaardigheid op digitaal werken (iBewust Campagne).	max.€ 1.000.000	Structureel
R58	Claims van derden	Uitbetaling claims	Zorgdragen voor adequate en zorgvuldige procedures /handhaving waardoor onterechte claims zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen; Afdekken door middel van aansprakelijkheidsverzekering en aanvullend de risicoreserve.	max.€ 1.000.000	Structureel

In de tabel is onderscheid gemaakt in incidentele en structurele risico's. De risico's die als structureel kunnen worden aangemerkt (en dus van invloed zijn op het meerjarenbeeld van de provincie), hebben wij voor 1 jaar meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Wij zijn namelijk van mening dat indien structurele risico's zich voordoen, hier binnen een jaar beleidsmatig op kan worden geanticipeerd en dat dus geen beroep hoeft te worden gedaan op de beschikbare structurele weerstandscapaciteit. Dit betekent dat wij bij de analyse van de toereikendheid van de beschikbare weerstandscapaciteit geen onderscheid hebben gemaakt tussen incidentele en structurele risico's.

Op basis van de ingevoerde risico's en geactiveerde beheersmaatregelen is een risicosimulatie uitgevoerd. De simulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag van € 56,6 miljoen ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Uit de simulatie volgt dat met 90% zekerheid alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 17.224.273,-- als benodigde weerstandscapaciteit

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit vervolg

De beschikbare weerstandscapaciteit van de Provincie Drenthe bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken, hieronder valt onder meer de hiervoor ingestelde Risicoreserve. Voor het afdekken van de risico's wordt gebruik gemaakt van de incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstand (bedragen x € 1.000)	Startcapaciteit
Risicoreserve	17.401
Normomvang Reserve voor algemene doeleinden	1.786
Post voor onvoorziene uitgaven	25
Onbenutte belastingcapaciteit	17.838
Totale weerstandscapaciteit	37.050

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare

weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Aangezien de risicoreserve, de omvang van de Algemene Reserve en de post voor onvoorziene uitgaven bij calamiteiten direct aanwendbaar zijn worden uitsluitend deze bedragen gebruikt om de weerstandsnorm te berekenen. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen. De ontwikkeling van de weerstandscapaciteit in relatie tot het risicoprofiel wordt nauwlettend gevolgd.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 19.211.346}}{\text{€ 17.224.273}} = 1,12$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het kengetal van de provincie Drenthe valt in klasse C. Dit duidt op voldoende weerstandsvermogen.

Conclusie/Samenvatting

Met 90% zekerheid kunnen alle risico's worden afgedekt met een bedrag van € 17.224.273,--. De werkelijke omvang van de Risicoreserve is op het gewenste niveau.

We blijven kritisch kijken in welke mate we door beheersmaatregelen de omvang van de risico's kunnen inperken.

Kengetallen

Verplichte kengetallen financiële positie in begroting

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. De kengetallen geven in samenhang gemakkelijker inzicht in de financiële positie van de provincie. Hieronder staan de financiële kengetallen voor de provincie Drenthe weergegeven.

Kengetal	Rekening 2021	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
1A. Netto schuldquote	-29,1%	41,0%	-11,6%
1B. Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-69,0%	-0,7%	-49,8%
2. De solvabiliteitsratio	69,7%	58,4%	67,8%
3. Kengetal grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
4. Structurele exploitatieruimte	13,9%	14,0%	13,1%
5. Belastingcapaciteit: opcenten mrb	110,2%	110,0%	109,9%

1A. De netto schuldquote drukt het niveau van de netto schuld uit in een percentage van de totale baten. De netto schuld is het saldo van de schulden enerzijds en de liquide middelen en kortlopende vorderingen anderzijds. De netto schuldquote is negatief omdat de omvang van de liquide middelen en kortlopende vorderingen hoger is dan de totale schulden. Op dit moment zegt de negatieve netto schuldquote dan ook niet zo veel.

De toename van de netto schuldquote ten opzichte van de Begroting 2022 is te verklaren doordat de schuldpositie lager is dan begroot, ten opzichte van de Jaarrekening met name door een afname van de liquide middelen. De netto schuldquote is nog goed te noemen.

1B. In de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen zijn ook de leningen aan deelnemingen, openbare lichamen en overige verstrekte leningen opgenomen. Dit kengetal is daarom nog negatiever dan de netto schuldquote en van beperkte waarde. De verbetering van het kengetal ten opzichte van de Begroting 2022 wordt met name veroorzaakt doordat de liquiditeitspositie (de omvang van de middelen in 's Rijks schatkist) hoger is dan begroot.

2. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin wij in staat zijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Onder dit kengetal wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. De solvabiliteit is met 68% zeer goed te noemen. Voor de komende jaren verwachten we dat de solvabiliteit af zal nemen. De snelheid waarmee hangt samen met het tempo waarin geplande (investerings)uitgaven worden gerealiseerd.

3. De provincie Drenthe heeft geen grondexploitaties. Dit kengetal is derhalve niet relevant.

4. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Dit kengetal geeft aan in welke mate de provincie voldoende structurele baten heeft om haar structurele lasten te kunnen dekken. Hoe hoger dit percentage hoe beter. De structurele exploitatieruimte is licht lager dan de Begroting 2022 en de Jaarrekening 2021, maar met een percentage van 13,1% scoort de provincie Drenthe hier voldoende.

5. Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. Geen enkele provincie maakt gebruik van dit maximale tarief. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies en uit te drukken in een percentage. Uit het kengetal blijkt dat wij meer opcenten heffen dan het landelijk gemiddelde.

Als we de beschikbare kengetallen in hun onderlinge verhouding beoordelen concluderen wij dat onze financiële positie nog steeds goed is.

I.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf wordt aangegeven wat in 2022 is gedaan aan onderhoud van de kapitaalgoederen die in de begroting staan beschreven. Onder kapitaalgoederen verstaan we alle goederen die in eigendom van de provincie zijn en een meerjarig nut hebben. Deze kapitaalgoederen hebben we als volgt gerubriceerd: Wegen, Vaarwegen en Gebouwen.

Wegen

In 2022 is op de hoofdrijbanen inclusief toe- en afritten ruim 34 km deklaag vervangen. Tevens is ongeveer 7 km fietspad van nieuw asfalt voorzien en is ongeveer 3 km fietspad voorzien van een nieuwe constructie van beton.

In 2022 zijn gemiddeld 57 lichte bergingen (personenauto's/motoren) per maand en 5 zware bergingen (vrachtauto's/bussen) per maand afgehandeld.

Naast de reguliere kosten hebben we te maken gehad met enkele bijzondere situaties die fors op het budget hebben gedrukt, te weten:

- De naweeën van een ongeval met een defensievoertuig tegen een fietsbrug, huur van barriers en omleidingsroutes;
- Drie stormen in het voorjaar met forse stormschade aan de infrastructuur;
- Een grootschalige wegdekreiniging als gevolg van een vrachtauto die varkensvet heeft verloren op de N34 en N391.

-

Vaarwegen

Het kwaliteitsniveau van het areaal is gehandhaafd en er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Het noodzakelijk groot onderhoud aan de vaarwegen met de bruggen en sluizen wordt door aannemers uitgevoerd.

In een aantal projecten is enige vertraging als gevolg van het niet beschikbaar zijn van materiaal ontstaan.

Vanuit de samenwerking verricht de provincie Groningen het klein onderhoud aan de Drentse objecten.

Er is gestart met de vervanging van circa 6 kilometer oeverbeschoeiing in een drietal projecten. Gezien de omvang van de werkzaamheden is de afronding van deze werken gepland rond oktober 2023.

Gebouwen

In artikel 217a Provinciewet staat dat wij periodiek zelfonderzoek uit moeten voeren naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van een beleidsonderwerp. In het Onderzoeksprogramma 2021-2022 is een onderzoek naar het provinciaal vastgoedbeheer van de provincie opgenomen. Doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in het huidige proces van vastgoedbeheer en het formuleren van verbetermogelijkheden. De hoofdvraag is of de provincie in staat is om verantwoord vastgoedbeheer te bedrijven. In het onderzoek zijn drie fases van het vastgoedproces onder de loep genomen: de verwervingsfase, de fase van bezit/beheer en de fase van vervreemding/ afstoting. Hierbij is gekeken naar het (aanwezige) beleid, de financiën, risico's, de administratie, de operationele uitvoering en de informatievoorziening.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de vastgoedportefeuille niet enorm groot is, maar te groot om geen professioneel vastgoedbeheer toe te passen en worden er aanbevelingen gedaan, waaronder het opstellen van vastgoedbeleid en dit te borgen in werkprocessen; het uitwerken van processen ten aanzien van vastgoed over aankoop en verkoop, beheer en het administratie; het op één plek benoemen van het eigenaarschap en verantwoordelijkheden voor al het vastgoed; het zorgen voor actief risicomanagement en het periodiek doornemen van de vastgoedportefeuille en zo nodig herijken van strategie en beheer. In 2023 zal gestart worden met het opstellen en vaststellen van vastgoedbeleid. Waarna vervolgens uitvoering wordt gegeven aan de overige aanbevelingen. De provincie Drenthe heeft de volgende gebouwen in beheer en onderhoud:

- Het provinciehuis*
- Het Drents Museum*
- Het Depot Drents Museum*
- Huize Tetrode* (in de verkoop)
- Vier actieve (vaar)wegen steunpunten (Peelo, Kloosterveen, Rogat en Schoonebeek)*
- Een passief (vaar)wegen steunpunt (Borger)*
- Health Hub Roden (HHR)*
- Gieten Kiosk (P+R/Busstation)*
- Voormalige brug- en sluiswoningen
- Overige opstallen W&V
- RLS Eelde (verkocht)

Gebouwen met (*) worden inmiddels centraal beheerd.

Provinciehuis

De visie op hybride werken is van invloed op de manier waarop wij werken en hoe wij omgaan met ons vastgoed en de faciliteiten daarbinnen. Hoe de organisatie invulling geeft aan hybride werken is dat we duurzaam, tijd-, en plaats onafhankelijk werken, gelijkwaardig aan elkaar en met aandacht voor vitaliteit en gezondheid. De verwachting is dat de kantooromgeving zich steeds meer zal ontwikkelen naar een ontmoetings-, samenwerking- en vergaderlocatie met bijbehorende faciliteiten waar nog steeds, maar in mindere mate bureauwerk kan worden verricht. In 2022 is ons activiteitengericht gebouw steeds verder aangepast aan het hybride werken. Zo zijn alle concentratieruimten en belcellen beeldbelruimten geworden, zijn externe locaties beschikbaar gesteld, bibliotheken heringericht als (hybride) vergader/projectruimten en faciliteiten als extra scherm, laptopstandaard, toetsenbord, muis, bureaustoel etc. voor thuiswerken beschikbaar gesteld.

Het onderhoudsbeleid van het provinciehuis is dat er zoveel mogelijk 'planmatig en voorspelbaar' wordt uitgevoerd in plaats van ad-hoc. Het gaat om het voorkomen van risico's en beheersen van kwaliteit ten opzichte van het beschikbaar budget, zodat er geen achterstallig onderhoud ontstaat. Binnen het onderhoud wordt waar mogelijk duurzaam, milieuvriendelijk, circulair gewerkt. Het onderhoud is gericht op een gebouw dat representatief, efficiënt, effectief en prettig in het gebruik is. Onderhoudsgevoelige elementen van zowel bouwkundige- als installaties van technische aard, van exterieur en interieur zijn vastgelegd in een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) van 25 jaar. In 2022 is het MJOP geactualiseerd. En in 2023 zullen hieraan ook verdere duurzaamheidsmaatregelen worden toegevoegd aan het (duurzaam)MJOP.

Drents Museum

Om zo planmatig mogelijk het onderhoud aan de gebouwen van het Drents Museum uit te voeren, is in 2018 het MJOP aangepast. Dit naar aanleiding van de verbouwing en uitbreiding met expositiezaal van het Drents Museum. De aanbevelingen van de Notitie kapitaalgoederen van de BBV-commissie (Besluit Begroting en Verantwoording) worden opgevolgd wat betekent dat er om de 5 jaar een actualisatie van de onderhoudsplannen wordt uitgevoerd.

Wat inhoudt dat in 2023 de MJOP wordt geactualiseerd en duurzaamheidsaspecten worden toegevoegd. Na dit jaar (2022) zal een substantiële verhoging van planmatige onderhoudskosten aan de orde zijn. In 2022 is gestart met de voorbereidingen van het herstel van de vochtproblematiek in de nieuwbouw van het Drents Museum. Hiervoor is een voorziening achterstallig onderhoud gevormd. Uitvoering zal plaatsvinden in 2023.

Daarnaast is de provincie gestart met (de voorbereiding van) het laten uitvoeren van werkzaamheden met betrekking tot duurzaamheid, (brand)veiligheid, beveiliging en toegankelijkheid in het monumentale deel van ons vastgoed Drents Museum, zodat deze gebouwen blijven voldoen aan vigerende wet- en regelgeving op dit gebied. Er gelden bij het Drents Museum verder dezelfde beleidsmatige uitgangspunten als voor het provinciehuis. Alleen ligt bij het Drents Museum extra nadruk op het conserveren en in stand houden van het monumentale pand voor de toekomst. Het gebouw is een parel voor Assen en heeft een sterke representatieve functie.

Depot Drents Museum

In 2010 is een nieuw depot voor het Drents Museum opgeleverd. Voor het Depot Drents Museum is ook een MJOP aanwezig tot en met 2035. Naast de beleidsmatige uitgangspunten zoals verwoord voor het provinciehuis, is het onderhoud bij het Depot gericht op stabiele klimatologische omstandigheden. Hierdoor kunnen de museumstukken onder goede condities worden bewaard. We hebben geen achterstallig onderhoud en actualiseren de onderhoudsplanning conform BBV-voorschriften. Dit houdt in dat de MJOP in 2023 zal worden geactualiseerd en tevens omgezet in een duurzaam MJOP.

Huize Tetrode

Sinds enige tijd wordt Huize Tetrode niet meer verhuurd. Afgelopen jaar heeft het Drents Museum laten weten geen interesse te hebben in het pand. Volgens de akte van levering van destijds is bepaald dat de provincie aan de gemeente Assen het recht van eerste koop verleent. Deze periode liep eind 2022 af en de gemeente wenst hiervan geen gebruik te maken. In 2023 zal Huize Tetrode openbaar verkocht worden.

Steunpunten Wegen en vaarwegen

We hebben vijf provinciale steunpunten voor weg- en vaarwegonderhoud (denk aan zoutloodsen en opslag materiaal en materieel)

De provincie doet het onderhoud en beheer van de bouwkundige en installatietechnische voorzieningen voor de kantoren, zoutloodsen en overkappingen. Eind 2015 is voor het steunpunt Kloosterveen een MJOP gemaakt. Voor de overige steunpunten Peelo, Borger, Rogat en Schoonebeek zijn in 2019/2020 MJOP's gemaakt. Actualisatie van deze onderhoudsplanningen geschiedt conform BBV-voorschriften.

Samenvatting

	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
WEGEN					
Onderhoud wegen					
Lasten	11.942.217	18.622.010	17.055.584	17.037.966	17.618
VAARWEGEN					
Onderhoud vaarwegen					
Lasten	2.921.454	2.114.806	3.596.737	3.076.873	519.864
GEBOUWEN					

Onderhoud Provinciehuis					
Lasten, storting in de voorziening	339.317	339.317	380.523	380.523	0
Lasten dagelijks onderhoud	345.693	355.594	303.034	239.673	63.361
Onderhoud Drents Museum					
Lasten, storting in de voorziening	151.128	151.128	1.501.128	1.501.128	0
Lasten, dagelijks onderhoud	236.138	218.263	218.263	181.738	36.525
Onderhoud Depot Drents Museum					
Lasten, storting in de voorziening	41.787	41.787	41.787	41.787	0
Lasten, dagelijks onderhoud	29.623	44.804	44.804	31.548	13.256
Onderhoud Huize Tetrode					
Lasten, storting in de voorziening	10.565	10.565	0	0	0
Lasten, dagelijks onderhoud	6.373	8.468	8.468	1.739	6.729
Onderhoud Health Hub Roden					
Lasten, storting in de voorziening	52.614	52.614	52.614	52.614	0
Lasten, dagelijks onderhoud	15.324	42.000	42.000	30.411	11.589
Onderhoud Steunpunten					
Lasten, storting in de voorziening	137.500	137.500	137.500	137.500	0
Lasten, dagelijks onderhoud	68.857	63.500	63.500	46.424	17.076
TOTAAL Lasten	16.298.590	22.202.356	23.445.942	22.759.924	686.018

I.2.4 Financiering

Inleiding

Wat wordt er besproken in de paragraaf ?

In deze paragraaf wordt het financieringsbeleid besproken. Financiering heeft enerzijds betrekking op het (tijdelijk) uitzetten en aantrekken van financiële middelen uit hoofde van treasury, anderzijds op het verstrekken van geldleningen en garanties uit hoofde van de publieke taak.

In deze paragraaf gaan we in op het risicobeheer en de stand van zaken met betrekking tot onze tijdelijke overtollige middelen. Verder gaan we in op de renteontwikkelingen en renteresultaat. Ook komen de leningen verstrekt uit hoofde van de publieke taak aan bod, gevolgd door de garant- en borgstellingen. Hierbij wordt ook ingegaan op de risicopositie met betrekking tot de leningen en garanties.

Wat is treasury?

Treasury omvat alle activiteiten die gericht zijn op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Treasury omvat alle werkzaamheden gericht op het formuleren van beleid, het aantrekken van eventueel noodzakelijke financiering en het uitzetten van tijdelijk overtollige middelen. Het treasurybeleid is gericht op het minimaliseren van financiële risico's en het binnen de geldende (wettelijke) kaders behalen van een zo optimaal mogelijk rendement.

Wat zijn financieringen in het kader van de publieke taak?

Binnen de geldende wet- en regelgeving bepaalt de provincie wat zij onder haar publieke taak verstaat en hoe deze wordt uitgeoefend. Voor de uitoefening van haar publieke taak kan de provincie leningen en garanties tegen bepaalde voorwaarden verstrekken aan een onderneming om hiermee een voor de provincie Drenthe gewenst beleidsdoel te behalen.

Risicobeheersing

Een belangrijk onderdeel van het financieringsbeleid is het beheersen van risico's. Onder risicobeheer wordt verstaan: inzicht krijgen in de omvang van het risico, de gevolgen van dat risico afwegen en indien nodig beheersmaatregelen treffen. Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Financiering aandacht geschonken dient te worden aan de kasgeldlimiet, de renterisiconorm, valutarisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. In de volgende tabel zijn de resultaten voor 2022 per onderdeel beschreven.

Risico	Toelichting	Resultaat 2022
Intern liquiditeitsrisico	De kans dat er niet aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan door een tekort aan liquide middelen.	In 2022 waren er voldoende liquide middelen om aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.
Koersrisico	Het koersrisico is het risico dat de uitzettingen in waarde verminderen door ongunstige koers- c.q. renteontwikkelingen.	De provincie heeft geen uitzettingen meer die aan koersrisico onderhevig zijn.
Kredietrisico	Het kredietrisico heeft betrekking op de mogelijkheid dat een derde partij, waarbij uitzettingen uitstaan, verplichtingen niet kan nakomen waardoor de hoofdsom (deels) verloren gaat.	Het uitzetten van gelden vindt plaats conform de bepalingen in de Wet fido en de onderliggende ministeriële regelingen. De kredietwaardigheid van de tegenpartij wordt gevolgd. De Nederlandse Staat (schatkistbankieren) en haar decentrale overheden (onderling lenen) worden als zeer kredietwaardig beschouwd.

Renterisico kortlopende schulden - kasgeldlimiet	De kasgeldlimiet stelt een grens aan de korte financiering en is het bedrag dat de provincie maximaal als gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag hebben. Voor provincies is dat 7% van het begrotingstotaal.	De kasgeldlimiet is in 2022, conform verwachting, niet overschreden.
Renterisico langlopende schulden - renterisiconorm	Het renterisico op langlopende schulden mag de wettelijke renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal.	De provincie heeft geen langlopende geldleningen, hierdoor is de toepassing van de renterisiconorm niet relevant.
Valutarisico	Het risico dat de wisselkoers van vreemde valuta verandert, zodat een vordering, schuld of verplichting, luidende in vreemde valuta, nadelig wijzigt.	Valutarisico's worden uitgesloten. Betalingsverkeer, uitzettingen en financiering vinden alleen plaats in euro's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen in de Wet fido en stelt een grens aan de omvang van de korte financiering (looptijd < 1 jaar). Korte financiering dient ervoor om tijdelijke liquiditeitstekorten voor de financiering van lopende uitgaven op te vangen. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct een relatief grote invloed kunnen hebben op de rentelasten.

De kasgeldlimiet bedraagt 7% van het begrotingstotaal. De gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet structureel overschrijden. Uiterlijk bij de derde overschrijding geldt een meldplicht aan de toezichthouder. In onderstaande tabel wordt de kasgeldlimiet weergegeven. Hieruit blijkt dat de kasgeldlimiet in 2022 niet is overschreden.

Toets kasgeldlimiet 2022 (bedragen x € 1.000)	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Omvang primitieve begroting 2022	€ 353.438	€ 353.438	€ 353.438	€ 353.438
1. Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	7%	7%	7%	7%
- in bedrag	€ 24.741	€ 24.741	€ 24.741	€ 24.741
2. Omvang vlottende schuld	€ 9.385	€ 13.734	€ 15	€ -12.618
3. Vlottende middelen	€ 175.713	€ 189.032	€ 182.435	€ 183.571
4. Totale netto vlottende schuld (2)-(3)	€ -166.328	€ -175.298	€ -182.420	€ -196.189
Toegestane kasgeldlimiet (1)	€ 24.741	€ 24.741	€ 24.741	€ 24.741
Ruimte (+) /Overschrijding (-)	€ 191.068	€ 200.039	€ 207.161	€ 220.929

Renterisiconorm

Om het renterisico op de langlopende schuld te beheersen is in de Wet fido de renterisiconorm opgenomen. Renterisico op de langlopende schuld (looptijd > 1 jaar) heeft betrekking op de contractuele renteherzieningen en aflossingen in enig jaar. Het renterisicobedrag is de optelsom van leningen met een renteherziening of een herfinancieringsmoment.

Het doel van de renterisiconorm is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal en mag niet worden overschreden. Omdat de provincie Drenthe in 2022 geen langlopende leningen had, is de renterisiconorm niet relevant.

Renterisiconorm 2022 (bedragen x € 1.000)		2022	2023	2024	2025
Stap					
(1)	Renteherzieningen	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	0	0	0	0
(3) = (1 + 2)	Renterisico	0	0	0	0
(4)	Renterisiconorm	70.688	70.688	70.688	70.688
(5) = (4 > 3)	Ruimte onder renterisiconorm	70.688	70.688	70.688	70.688
Berekening					
(4a)	Begrotingstotaal 2022	353.438			
(4b)	Percentage	20%			
(4) = (4a x 4b)	Renterisiconorm van alleen 2022	70.688			

Tijdelijk overtollige middelen

De overtollige liquide middelen die niet voor de uitoefening van de publieke taak ingezet worden, moeten conform de Wet fido aangehouden worden bij het Rijk (verplicht schatkistbankieren). Dit betekent dat de middelen op een rekening-courant bij het ministerie van Financiën worden aangehouden, maar wel ter vrije beschikking van de provincie staan.

Ook mogen leningen worden verstrekt aan openbare lichamen: andere decentrale overheden waarmee geen toezichtsrelatie bestaat (onderling lenen). Deze uitzettingen hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van inkomen (rentebaten) door het lopen van overmatig risico.

Uitzonderingen op het verplichte schatkistbankieren zijn vastgelegd in de Regeling schatkistbankieren, waaronder middelen aangehouden in het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Drenthe en middelen voor zover deze het zogenaamde drempelbedrag niet te boven gaan. Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal.

Ook bestaat er nog een overgangsregeling voor overeenkomsten die zijn aangegaan vóór 4 juni 2012. De provincie Drenthe had in 2022 geen overeenkomsten meer onder deze overgangsregeling.

Leningen aan openbare lichamen

De leningen aan openbare lichamen bedroegen per 31 december 2022 € 20 miljoen. Het betreft twee leningen aan gemeenten, met een einddatum in 2024.

Leningen aan openbare lichamen			
Bedragen x € 1.000,-	Einddatum	Rente	Lening 31-12-2022
Gemeente Velsen	16-sep-24	1,580	10.000
Gemeente Amsterdam	11-dec-24	1,200	10.000
Totaal:			20.000

Drempelbedrag

Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft elke dag naar de schatkist te worden overgeboekt. Het drempelbedrag is het maximale bedrag

dat we over een heel kwartaal gezien gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mogen aanhouden. Voor de provincie Drenthe is dat 2% van het begrotingstotaal, circa € 7,1 miljoen. Voor de berekening en de benutting van het drempelbedrag verwijzen wij u naar Hoofdstuk II.4 Toelichting op de balans van 31 december 2022. Het drempelbedrag is, net als in voorgaande jaren, in 2022 niet overschreden.

Treasury activiteiten en ontwikkelingen

Treasuryportefeuille

In onderstaande tabel is de totale treasuryportefeuille per 31 december 2022 opgenomen, onderverdeeld naar kortlopende en langlopende uitzettingen. De kortlopende uitzettingen betreffen het saldo dat in 's Rijks schatkist wordt aangehouden. De totale treasuryportefeuille is in 2022 met € 34 miljoen afgenomen. In de Begroting 2022, die medio 2021 reeds gereed was, was een veel grotere daling van € 130 miljoen voorzien.

Het verschil kan als volgt worden verklaard.

- In de 3e actualisatie van de Begroting 2022 is € 24,5 miljoen overgeheveld naar volgende jaren, waarvan ca. € 15,3 miljoen betrekking heeft op de Investeringsagenda's en is per saldo € 22,6 miljoen in diverse reserves gestort, waarvan € 8,7 miljoen het saldo van de vrije ruimte betreft en € 7,7 miljoen toevoeging aan de Reserve mobiliteit.
- In de 3e actualisatie van de Begroting 2021 is per saldo € 62,9 miljoen in diverse reserves gestort, waarvan € 30 miljoen die in november 2021 van het Ministerie van I&W is ontvangen als afkoop van de structurele bijdrage van het Rijk voor onderhoud en beheer van vaarweg Meppel-de Punt. Dit was ten tijde van het opstellen van de Begroting 2022 niet voorzien.
- De rekeningresultaten 2021 en 2022 van totaal circa € 30 miljoen.

Bedragen in €		31-12-2022	31-12-2021
Kortlopende uitzettingen	s Rijks schatkist	135.719.473	169.859.280
Langlopende uitzettingen	Leningen aan decentrale overheden	20.000.000	20.000.000
Totaal		155.719.473	189.859.280

Rentebaten

Onze begrote rente is gebaseerd op de rentebaten uit de treasuryportefeuille en de uitzettingen uit hoofde van de publieke taak. Omdat de provincie geen financieringen heeft aangetrokken zijn er geen rentelasten. De gerealiseerde rentebaten bedroegen over 2022 in totaal € 1,7 miljoen (2021: € 1,2 miljoen), hetgeen ruim € 0,5 miljoen hoger is dan begroot. De hogere rentebaten worden veroorzaakt doordat op de tegoeden in 's Rijks schatkist sinds 14 september 2022 weer rente wordt vergoed over het saldo. Het rentepercentage dat wordt vergoed, is sindsdien ook alleen maar toegenomen, als gevolg van de door de ECB in verschillende stappen verhoogde depositorente. De tijd van negatieve rentestanden ligt achter ons.

Omdat de rentebaten een algemeen dekkingsmiddel vormen op de provinciale begroting, is de begroting gevoelig voor bewegingen in de rentemarkt. Vrijval van de langlopende uitzettingen of aflossing van leningen in het kader van de publieke taak heeft gevolgen voor de begroting, voor zover de middelen niet (opnieuw) worden uitgezet als leningen aan decentrale overheden of leningen in het kader van de publieke taak.

Ontwikkeling rentetarieven

Het monetaire beleid van de ECB is gericht op prijsstabiliteit in het eurogebied: een inflatie van 2% op de middellange termijn. Als maatregel tegen de sterk gestegen inflatie heeft de ECB vanaf juli 2022 de

depositorrente in diverse stappen verhoogd (per 2 februari 2023: 2,5%). Verwachtingen in de markt zijn dat een verdere rentestijging zal volgen in de komende maanden, om de inflatie te beteugelen. Hoe deze zal doorwerken in de lange rente is onzeker. De huidige renteontwikkelingen waarbij korte en lange rente (verder) boven de nullijn blijven bewegen, maken dat we de renteontwikkelingen nauwlettend blijven volgen.

Leningen en garanties uitgegeven in het kader van de publieke taak

Naast de uitzettingen in het kader van de treasurytaak heeft de provincie diverse leningen en garanties verstrekt in het kader van de publieke taak. Deze worden in onderstaande tabel vermeld, met daarna een korte toelichting.

Verstreckte leningen

De leningen betreffen voornamelijk langlopende, niet verhandelbare vorderingen die een oorspronkelijke looptijd hebben van meer dan een jaar.

Overige verstrekte leningen		
Hypotheken		
Bedragen x € 1.000,-	Rente	Lening 31-12-2022
Medewerkers provincie Drenthe	divers	2.120
Totaal:		2.120
Verstreckte leningen (kredietsubsidies)		
Bedragen x € 1.000,-	Rente	Lening 31-12-2022
Bio Energy Hartlief-Lammers B.V.	0,60%	100
Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A.	0%	638
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (grijs, fase 1)	3,99%	407
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (grijs, fase 2)	3,69%	587
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (wit, fase 1)	0,81%	2.985
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (wit, fase 2)	0,63%	3.475
Coöperatieve Kredietvereniging Kredietunie Noord Drenthe U.A.	3,00%	45
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 1)	0,798%	8.250
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 2)	1,416%	1.047
Glasvezel Zuidenveld B.V.	0,65%	5.577
Historische Vereniging Nieuw-Buinen/Buinerveen	0%	75
RE-NET Hoogeveen B.V.	0,82%	3.600
Steunstichting Domus DuMus	0,00%	30
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe)	0%	31.700
Stichting Groenfonds (Ontwikkelfonds Energiecoöperaties)	0%	1.200
Stichting Maatschappij van Weldadigheid	2,00%	618
Stichting Schultehuis Diever, Stichting Museums Vledder en Stichting Zeemuseum Miramar	0%	30
Vekoglas B.V.	0,67%	116
Totaal:		60.480
Verstreckte overige geldleningen		
Bedragen x € 1.000,-	Rente	Lening 31-12-2022
Nationaal Restauratiefonds	Variabel	5.925
Stichting RTV Drenthe	0,751%	1.401
Verwijdering asbestdaken Drenthe	Variabel	5.374
Zonneleningen (via SVn)	1 mnds deposito	2.931
Totaal:		15.631
Leningen aan deelnemingen		
Bedragen x € 1.000,-	Rente	Lening 31-12-2022

Drentse Holding B.V.	0%	0
Enexis Holding N.V. (tranche A)	2,15%	11.858
Enexis Holding N.V. (tranche B)	1,40%	412
WMD Drinkwater N.V.	2,25%	6.000
Totaal:		18.270
Afgelost / beëindigd		
Afgelost / beëindigd		
Bedragen x € 1.000,-	Rente	Lening 31-12-2022
BOKD, Drentse vereniging voor Dorpsbelangen en Dorpshuizen	0%	0
Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A. (lening 2)	0%	0
Stichting Diever Village of Shakespeare	0,00%	0
Stichting Dorpscentrum Eexterveen	0,00%	0
Stichting Plaatselijk Belang Steenwijksmoer en Stichting Dorpshuis "De Schalm"	0%	0
Stichting Toeristische Promotie Zuid West Drenthe	0%	0
Totaal:		

Hypotheken

Medewerkers provincie Drenthe

Per 31 december 2022 stond nog circa € 2,1 miljoen aan hypothecaire leningen uit bij medewerkers van de provincie. De toegenomen complexiteit in fiscale wet- en regelgeving, de hogere eisen ten aanzien van zorgplicht voor financiële instellingen, de wens voor meer flexibiliteit in arbeidsvormen en tot slot de onmogelijkheden om iets te laten aanpassen in bestaande leningen hebben in de afgelopen jaren geleid tot een versnelde afbouw van de portefeuille. De verwachting is dat de huidige deelnemers veelal zullen blijven, los van verloop door bijvoorbeeld verhuizing en door extra aflossingen.

Verstrekte leningen (kredietsubsidies)

Bio Energy Hartlief-Lammers B.V.

Ter uitvoering van de Drentse Green Deal is een lening verstrekt van € 200.000,--. De restant hoofdsom bedraagt € 100.000,--, we zijn in gesprek met de leningnemer over de aflossing hiervan.

Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A.

Aan deze coöperatie is in 2015 een kredietsubsidie (lening) van € 338.000,-- verstrekt, als voorfinanciering van haar uitvoerende werkzaamheden ten behoeve van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) in Drenthe. In 2017 is deze lening verhoogd tot € 638.000,--. Omdat het huidige Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) is verlengd tot 1 januari 2023, en daarmee ook de werkzaamheden die AND ten behoeve van het ANLb uitvoert, is voortzetting van de voorfinanciering aan AND noodzakelijk. Daarom is in 2021 de looptijd van de lening verlengd tot 31 maart 2023.

Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (grijs, fase 1)

Aan Coöperatie Glasvezel Noord U.A. is een lening verstrekt van € 479.000,-- voor de aanleg van een breedbandnetwerk, voor zogenaamde 'grijze' adressen. Het netwerk is operationeel en in januari 2020 is gestart met aflossen op de lening. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (grijs, fase 2)

Aan Coöperatie Glasvezel Noord U.A. is een lening verstrekt van € 597.523,-- voor de uitbreiding van het bestaande breedbandnetwerk, voor zogenaamde 'grijze' adressen. De aanleg is in 2020 gestart, van de lening is € 587.000,-- opgenomen. Na vaststelling van de kredietsubsidie zal worden gestart met aflossen op de lening.

Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (wit, fase 1)

Aan Coöperatie Glasvezel Noord U.A. is een lening verstrekt van circa € 3,5 miljoen voor de aanleg van een breedbandnetwerk, voor zogenaamde 'witte' adressen. Het netwerk is operationeel en in januari 2020 is gestart met aflossen op de lening. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (wit, fase 2)

Aan Coöperatie Glasvezel Noord U.A. is een lening verstrekt van € 3.528.561,-- voor de uitbreiding van het bestaande breedbandnetwerk, voor zogenaamde 'witte' adressen. De aanleg is in 2020 gestart, van de lening is € 3.475.000,-- opgenomen. Na vaststelling van de kredietsubsidie zal worden gestart met aflossen op de lening.

Coöperatieve Kredietvereniging Kredietunie Noord Drenthe U.A.

Kredietunie Noord Drenthe is een coöperatieve kredietvereniging voor en door ondernemers uit het Midden en Klein Bedrijf (MKB). Leden zijn Drentse ondernemers met beschikbare middelen (kredietgevers) en Drentse ondernemers op zoek naar financiering (kredietnemers). Op 20 december 2017 is er een leenovereenkomst getekend met een maximum leenbedrag van € 145.000,--. Hiervan is € 50.000,-- opgenomen. Deze € 50.000,-- wordt in 10 jaarlijkse termijnen afgelost.

Glasvezel De Wolden B.V. (lening 1)

Aan Glasvezel De Wolden B.V. is een lening verstrekt van € 9,0 miljoen voor de aanleg van een breedbandnetwerk, voor zogenaamde 'witte' adressen. Het netwerk is operationeel en in april 2021 is gestart met de aflossing op de lening. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Glasvezel De Wolden B.V. (lening 2)

Aan Glasvezel De Wolden B.V. is een tweede lening verstrekt van € 2,0 miljoen voor de aanleg van een breedbandnetwerk, voor zogenaamde 'witte' adressen. Hiervan is ruim € 1,1 miljoen opgenomen. Het netwerk is operationeel en in april 2021 is gestart met de aflossing op de lening. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Glasvezel Zuidenveld B.V.

Aan Glasvezel Zuidenveld B.V. is een lening verstrekt van € 5,6 miljoen voor de aanleg van een breedbandnetwerk. Het netwerk is operationeel en de lening wordt in 20 jaar in maandelijkse termijnen afgelost. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Historische Vereniging Nieuw-Buinen/Buinerveen

Deze lening van € 75.000,-- betreft een voorfinanciering van een LEADER-project met een niet-economisch karakter. De lening had een looptijd tot 31 december 2022. Als gevolg van de coronamaatregelen is het project uitgelopen. De looptijd van de lening is verlengd tot 31 mei 2023.

RE-NET Hoogeveen B.V.

Aan RE-NET Hoogeveen B.V. is een lening verstrekt van € 4,0 miljoen voor de aanleg van een breedbandnetwerk. Het netwerk is operationeel en de lening wordt in 20 jaarlijkse termijnen afgelost. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Steunstichting Domus DuMus

Deze lening van € 30.000,-- betreft een voorfinanciering van een LEADER-project met een niet-economisch karakter. De lening wordt uiterlijk 31 december 2023 afgelost.

Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe)

In 2018 is een leningovereenkomst gesloten met Energiefonds Drenthe voor een maximumbedrag van € 39.200.000,--. Hiervan is € 31.700.000,-- door Energiefonds Drenthe opgenomen. Over de lening is geen rente verschuldigd. Na beëindiging van de activiteiten per ultimo 2025 wordt een

eindverantwoording met liquidatieplan opgesteld. Dit liquidatieplan zal een aflossingsschema bevatten.

Stichting Groenfonds (Ontwikkelfonds Energiecoöperaties)

In juli 2021 is een lening verstrekt aan Stichting Groenfonds van € 1,2 miljoen, ten behoeve van het Ontwikkelfonds Energiecoöperaties. De lening heeft een looptijd tot uiterlijk 31-12-2039. Dit revolverende fonds heeft als doel het stimuleren en professionaliseren van lokale energiecoöperaties in Drenthe. Dit gebeurt o.a. door het verstrekken van leningen als voorfinanciering van de kosten die in de ontwikkelfase van wind- en zonne-energieprojecten worden gemaakt.

Stichting Maatschappij van Weldadigheid

In 2015 is aan de Maatschappij van Weldadigheid als onderdeel van de IGO-Frederiksoord en omstreken voor de aankoop van het Inforum een lening van € 950.000,-- verstrekt. De lening wordt lineair in 20 jaar afgelost. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Stichting Schultehuis Diever, Stichting Museums Vledder en Stichting Zeemuseum Miramar

Deze lening van € 30.000,-- betreft een voorfinanciering van een LEADER-project met een niet-economisch karakter. De lening wordt uiterlijk 30 juni 2023 afgelost.

Vekoglas B.V.

Op 18 december 2019 is aan Vekoglas een lening verstrekt van € 145.000,--, voor de overname van het glasvezelnetwerk van ECO-Oostermoer Verbindt, teneinde dit netwerk in stand te kunnen houden. De lening wordt lineair in 15 jaar afgelost. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Verstreckte overige geldleningen

Nationaal Restauratiefonds

Het Nationaal Restauratiefonds voert het verstrekken van leningen (en subsidies) uit namens de provincie, ook int zij de rente en aflossingen namens de provincie.

Stichting RTV Drenthe

De lening aan RTV Drenthe was oorspronkelijk ruim € 7,1 miljoen, verstrekt voor de financiering van het pand Beilerstraat 30 te Assen en investeringen in inrichting en apparatuur. Het restant van de lening wordt in jaarlijkse termijnen afgelost. De laatste aflossingstermijn vervalt op 31-12-2035. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Verwijdering asbestdaken Drenthe

Omdat in 2017 verwacht werd dat asbestdaken na 2024 verboden zouden zijn, heeft PS in de Investeringsagenda € 3,5 miljoen vrijgemaakt voor sanering van asbestdaken. Er kan maximaal € 27,5 miljoen worden uitgeleend. Op 4 juni 2019 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel voor een verbod op asbestdaken verworpen. De subsidieregeling wordt wel voortgezet (tot en met 2028). Per 31 december 2022 bedroeg het saldo van de uitgegeven Stimulerings-, Maatwerk- en Verzilverleningen bijna € 5,4 miljoen.

Zonneleningen (via SVn)

De laatste Zonneleningen zijn in 2019 verstrekt. Het uitstaande bedrag van € 9 miljoen is inmiddels teruggebracht tot € 2,9 miljoen.

Leningen aan deelnemingen

Drentse Holding B.V.

Aan het MKB Fonds Drenthe (Drentse Holding BV) is een lening van € 10 miljoen verstrekt. De lening heeft als doel de omvang van het MKB Fonds Drenthe te vergroten, zodat het ook in de toekomst haar rol kan blijven vervullen in de financiering van het Drentse MKB. De lening wordt in vier tranches

van € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld. Op 31 december 2022 was de eerste tranche nog niet opgenomen.

Enexis Holding N.V. (tranche A)

In juli 2020 is een hybride converteerbare aandeelhouderslening aan Enexis Holding N.V. verstrekt van € 11,9 miljoen, ten behoeve van investeringen in de uitbreiding van het energienetwerk in Nederland. De lening is onderdeel van een totale aandeelhouderslening van € 500 miljoen. De rente wordt tijdig ontvangen.

Enexis Holding N.V. (tranche B)

In november 2020 is tranche B van de hybride converteerbare aandeelhouderslening aan Enexis Holding N.V. verstrekt. Voor Drenthe bedroeg tranche B € 411.534,--. De rente wordt tijdig ontvangen.

WMD Drinkwater N.V.

In december 2019 is een lening aan WMD Drinkwater van € 6 miljoen beschikbaar gesteld, ter versterking van haar financiële positie. De lening is achtergesteld bij de vorderingen van andere financiers en heeft een looptijd van 15 jaar. Vanaf 31-12-2025 wordt de lening in 10 jaar afgelost. De rente wordt tijdig ontvangen.

Afgelost / beëindigd

BOKD, Drentse vereniging voor Dorpsbelangen en Dorpshuizen

De lening is in 2022 volledig afgelost.

Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A. (lening 2)

De lening is in 2022 volledig afgelost.

Stichting Diever Village of Shakespeare

De lening is in 2022 volledig afgelost.

Stichting Dorpscentrum Eexterveen

De lening is in 2022 volledig afgelost.

Stichting Plaatselijk Belang Steenwijksmoer en Stichting Dorpshuis "De Schalm"

De lening is in 2022 volledig afgelost.

Stichting Toeristische Promotie Zuid West Drenthe

De lening is in 2022 volledig afgelost.

Garant- en borgstellingen

In de afgelopen jaren zijn er diverse garant- en borgstellingen verstrekt. De per 31 december 2022 nog lopende garant- en borgstellingen zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Garant- en borgstellingen (bedragen x € 1.000,-)	Aard	Einddatum	Bedrag
Triodos Bank N.V.	Garantie	31-12-2047	1.200
Stichting Nationaal Warmtefonds	Garantie	1-1-2034	110
Nationaal Groenfonds (inz. leningen pVSPN)	Garantie		4.842
Nationaal Groenfonds (inz. convenantsleningen)	Garantie	2023/2024	1.097
Totaal			7.250

Triodos Bank

Woningbouwcoöperaties, particuliere woningeigenaren en verenigingen van eigenaars (VvE's) worden gestimuleerd om projecten op te zetten die leiden naar woningen zonder energierekening. Voor het appartementencomplex 'Ellen' in de Asser woonwijk Lariks heeft de vereniging van eigenaars in 2017 een lening van € 1.200.000,- aangetrokken bij de Triodos Bank. De Triodos Bank heeft als voorwaarde gesteld dat de provincie garant staat voor de betalingsverplichtingen (rente, aflossing en kosten) van de VvE ten aanzien van de lening. Op 31 december 2022 bedroeg de lening nog € 1.063.422,-.

Stichting Nationaal Warmtefonds

Het Warmtefonds verstrekt aan (samenwerkende) eigenaar-bewoners en VvE's in de provincie Drenthe Energiebespaarleningen voor het treffen van energiebesparende maatregelen voor woningen. In afwijking van reguliere kredietwaardigheidscriteria van het Warmtefonds, wenste de provincie Drenthe dat de rentekorting ook toegepast wordt op aanvragen van eigenaar-bewoners met een leeftijd van 75 jaar of ouder. Voor het verhoogde risico in verband met de leeftijd van de deelnemers heeft het Warmtefonds een garantstelling van de provincie ontvangen, voor een maximaal bedrag van € 500.000,-. Onder deze garantie worden sinds 2022 geen nieuwe leningen meer verstrekt. Nieuwe leningen worden nu in een nieuw fonds ondergebracht waarvoor geen garantie geldt. Het bedrag waarvoor de provincie kan worden aangesproken zal daarom alleen maar afnemen. Per 31 december 2022 was het saldo van de gegarandeerde leningen nog € 110.212,-.

Nationaal Groenfonds (inzake leningen pVSPN)

Het Nationaal Groenfonds heeft aan private partijen leningen met een looptijd van 30 jaar verstrekt als voorfinanciering van te ontvangen subsidie-uitkeringen voor particulier natuurbeheer. Het Nationaal Groenfonds deed dit op basis van de pVSPN-overeenkomst met de provincie: de 'Overeenkomst tot Voorfinanciering Subsidie Particulier Natuurbeheer'. De rente en aflossing op deze voorfinanciering worden door de provincie voldaan uit de jaarlijkse termijnen van de 30-jarige subsidie. De provincie staat garant voor de leningen die het Groenfonds in dit kader heeft aangetrokken, op 31 december 2022 nog circa € 4,8 miljoen.

Nationaal Groenfonds (inzake convenantsleningen)

De convenantsleningen dateren van 1999 en vloeien voort uit een convenant tussen het Rijk en de provincies in het kader van grondaankopen voor natuurontwikkeling. Per 31 december 2022 was dit nog een bedrag van € 15,9 miljoen (2021: € 25,9 miljoen). De provincie staat garant voor 6,90% van dit bedrag, € 1.097.383,-. Het Nationaal Groenfonds ontvangt jaarlijks van de provincie Drenthe een bedrag van € 782.771,- voor rente en aflossing op de convenantsleningen. Hiervoor wordt de provincie gecompenseerd vanuit het provinciefonds. Het beleid van het Nationaal Groenfonds is erop gericht dat alle convenantsleningen in 2023/2024 zijn afgelost. Het risico dat de provincie wordt aangesproken in het kader van deze garantstelling is daarmee nihil.

Reserveringen t.b.v. leningen en garanties

Aan het verstrekken van leningen en garanties in het kader van de publieke taak (kredietsubsidies en garantiesubsidies) zijn risico's verbonden. Ter afdekking van deze risico's wordt bij verstrekking van een lening of garantie een percentage van de hoofdsom in de Reserve opvang revolverend financieren gestort. De gestorte bedragen blijven ook na aflossing van de lening of na de beëindiging van de garantie in de reserve. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid kunnen worden gevormd ten laste van het gehele saldo van de genoemde reserve.

In onderstaande tabel worden de lopende leningen en garanties weergegeven, met de stortingen die daarvoor in de Reserve opvang revolverend financieren zijn gedaan. Tevens zijn de huidige standen van de leningen weergegeven, net als de huidige risicopercentages en de bijbehorende bedragen ter afdekking van het risico.

De aan Enexis Holding N.V. en WMD Drinkwater B.V. verstrekte leningen zijn niet opgenomen in de tabel, omdat de risico's voortvloeiend uit deze leningen zijn meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

In 2022 is er € 2.950.000,- aan de reserve toegevoegd als risicoafdekking voor nieuwe leningen. Het betreft € 350.000,- voor een extra leningfaciliteit binnen het Drents Monumentenfonds en € 2.600.000 voor twee te verstrekken leningen aan Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe). De leningovereenkomsten met Energiefonds Drenthe zijn in januari 2023 ondertekend. Omdat de storting in de reserve in 2022 gedaan is, zijn de leningen al wel in onderstaande tabel opgenomen.

In 2021 is reeds een bedrag van € 50.000,- in de reserve gestort ter afdekking van nog te verstrekken leningen aan wooncollectieven uit hoofde van de Subsidieregeling collectieve wooninitiatieven Drenthe. Per 31 december 2022 waren er nog geen leningovereenkomsten getekend.

Uit onderstaande tabel is af te leiden dat de omvang van de reserve (€ 23,6 miljoen) voldoende is om de berekende risico's (€ 19,7 miljoen) van de huidige portefeuille krediet- en garantiesubsidies af te dekken.

Reserveringen met betrekking tot leningen en garanties (bedragen x €1.000)							
Leningen	Hoofdsom / max. bedrag	Risico % bij aanvang	Storting in reserve	Stand lening per 31-12-2022	Nog op te nemen	Huidig risico %	Huidig risicobedrag
Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A. (lening 1)	638	10%	64	638	0	10%	64
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (grijs)	479	40%	192	407	0	40%	163
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (grijs, fase 2)	598	40%	241	587	11	40%	241
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (wit)	3.512	14%	508	2.985	0	15%	448
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (wit, fase 2)	3.529	25%	898	3.475	54	25%	898
Coöperatieve Kredietvereniging Kredietunie Noord Drenthe U.A.	145	35%	51	45	0	35%	16
Drentse Holding B.V. (MKB Fonds Drenthe)	10.000	10%	1.000	0	10.000	10%	1.000
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 1)	9.000	10%	900	8.250	0	35%	2.888
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 2)	2.000	10%	200	1.047	0	35%	366
Glasvezel Zuidenveld	5.600	25%	1.400	5.577	0	25%	1.394
Historische vereniging Nieuw-Buinen/Buinerveen	75	10%	8	75	0	10%	8
RE-NET Hoogeveen B.V.	4.000	10%	400	3.600	0	10%	360
Steunstichting Domus DuMus	30	10%	3	30	0	10%	3
Stichting Drentse Energie Organisatie	39.200	10%	3.920	31.700	7.500	10%	3.920
Stichting Drentse Energie Organisatie	16.000	10%	1.600	0	16.000	10%	1.600
Stichting Drentse Energie Organisatie	6.600	15%	1.000	0	6.600	15%	1.000
Stichting Groenfonds (Ontwikkelfonds Energiecoöperaties)	1.200	50%	600	1.200	0	50%	600

Stichting Maatschappij van Weldadigheid	950	10%	95	618	0	10%	62
Stichting Schultehuis Diever, Stichting Museums Vledder en Stichting Zeemuseum Miramar	30	10%	3	30	0	10%	3
Vekoglas B.V.	145	15%	22	116	0	15%	17
Nationaal Restauratiefonds (extra leningfaciliteiten)	13.364	10%	1.336	13.364	0	10%	1.336
Stichting RTV Drenthe	2.371	10%	237	1.401	0	10%	140
Verwijdering asbestdaken Drenthe	27.500	10%	2.750	5.374	22.126	10%	2.750
Zonnelingen (via SVn)	10.415	15%	1.565	2.931	0	10%	293
Subtotaal risicoafdekking leningen			18.992				19.569
Garanties	Max. bedrag	Risico % bij aanvang	Storting in reserve	Stand garantie per 31-12-2021		Huidig risico %	Huidig risicobedrag
Triodos Bank N.V.	1.200	10%	120	1.200		10%	120
Stichting Nationaal Warmtefonds	500	20%	100	110		20%	22
Subtotaal risicoafdekking garanties			220				142
Totaal risicoafdekking leningen en garanties			19.212				19.711
Saldo Reserve opvang revolverend financieringen per 31-12-2021			23.552				23.552

Toerekening van rente

In het BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering inzicht moet geven in de rentelasten uit externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Middels onderstaand renteschema wordt dit inzicht gegeven. Per saldo had de provincie Drenthe in 2022 alleen rentebaten, daarom is er geen toe te rekenen rente.

Renteschema (bedragen x € 1.000)		
A.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 0
B.	De externe rentebaten (idem)	-/- € 1.655
	Saldo rentelasten en rentebaten	-/- € 1.655
C1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € 0
C2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € 0
C3.	De rentebaait van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ 0
		-/- € 0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 0

D1. Rente over eigen vermogen		€ 0
D2. Rente over voorzieningen		€ 0
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 0
E. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	€ 0
F. Renteresultaat op het taakveld Treasury	-/-	€ 1.655

I.2.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoeringsfuncties in de Provincie Drenthe zijn geconcentreerd bij de Teams Bedrijfsvoering. Hierdoor wordt de organisatie professioneel ondersteund om samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties te werken aan de opgaven voor Drenthe. De Teams Bedrijfsvoering dragen zorg voor kaderstelling, advies, control, ondersteuning en faciliteren op onderstaande vakgebieden:

- Financiën, Planning en Control;
- Communicatie en klantcontact;
- Personeel en Organisatie;
- Bestuurs- en juridische zaken;
- Informatisering en automatisering;
- Facilitaire zaken, gebouwen, document en services;
- Subsidies en inkoop;
- Secretariële-, programma- en projectondersteuning

In de onderstaande paragrafen wordt een toelichting gegeven op gerealiseerde doelen.

Financiën, Planning en Control

Verder op weg naar een organisatie in control

Op het gebied van financiën, planning en control is in 2022 voortgeborduurd op de ingezette ontwikkelingen. Zo is de aandacht gericht op goede informatievoorziening over de realisatie van de begroting ten behoeve van de managementcyclus en de bestuurlijke P&C-cyclus. In dit verband is met name via de managementgesprekken en de strakkere inzet van begrotingswijzigingen het financieel beheer verder verbeterd.

Het financieel beleid is het afgelopen jaar in de gehele ambtelijke organisatie 'uitgerold' zodat alle medewerkers op de hoogte kunnen zijn van de door PS vastgestelde richtlijnen op dit vlak.

Blijvende aandacht voor de kwaliteit van de informatie voor het bestuur

In de afgelopen bestuursperiode hebben wij in nauw overleg met Provinciale Staten binnen de Statenwerkgroep Programmabegroting stil gestaan bij de kwaliteit van de informatie uit de P&C-cyclus. Hieruit zijn aanpassingen naar voren gekomen met als doel de instrumenten uit de P&C-cyclus leesbaarder en inzichtelijker te maken. Deze zijn met name terug te vinden in het proces dat is gehanteerd voor de Voorjaarsnota 2022 en de opzet die is gekozen voor de Begroting 2023. De afgelopen jaren was de financiële cyclus gekenmerkt door het voorkomen van zeer veel verschuivingen, reserveringen, begrotingswijzigingen en overhevelingen en een slecht voorspelbaar rekeningresultaat.

Nieuw financieel bedrijfsinformatie-systeem

In 2022 is de diagnose fase afgerond waarin een duidelijk beeld is ontstaan van de toekomstige inrichting van onze financiële processen in het nieuwe financiële bedrijfsinformatie-systeem. Er is inmiddels een start gemaakt met de implementatie-fase die in 2023 zal worden afgerond.

Communicatie en klantcontact

Doorschakelen naar een nieuwe werkelijkheid

Voor Communicatie was 2022 een jaar van doorschakelen naar een hybride werkomgeving en nieuwe communicatiekanalen. Dat heeft vooral extra inzet gevraagd op onze interne communicatie. Fysieke ontmoetingen in en met de Drentse samenleving kwamen gelukkig weer terug na alle beperkingen in de coronajaren. De inzet van onze nieuwe studio heeft voor meerdere doeleinden, zoals stikstof en organisatieontwikkeling, lof geogst. Verder zijn er samen met het team BC en de griffie flinke stappen gezet naar de implementatie van nieuw participatiebeleid. Ook hebben wij maatschappelijk ingewikkelde dossiers als stikstof, de woonopgave, de energiecrisis en de wolvenproblematiek begeleid, waarbij enkele demonstraties op het voorplein acute inzet vroegen.

Bij het Klantcontactcentrum (KCC) is een start gemaakt met de inrichting van een nieuwe kennisbank. Daardoor wordt informatie over provinciale aangelegenheden beter ontsloten en worden klanten sneller geholpen.

In het laatste volledige jaar van dit college zijn veel dossiers uit het collegeprogramma in de uitvoering beland. Daarvoor heeft communicatie het oogstjaar in beeld gebracht.

Personeel en Organisatie

Organisatieontwikkeling

Complexe maatschappelijke opgaven zoals stikstof, klimaat, energie en wonen, maar ook wettelijke ontwikkelingen, zoals de Wet open overheid, de verdergaande digitalisering als ook de krapte op de arbeidsmarkt hebben impact op de provincie. Deze opgaven vragen om een doorontwikkeling van de strategische sturing en vragen om integraal denken en doen binnen de organisatie. De directie heeft met steun van het college van GS, begin 2022 een start gemaakt met de doorontwikkeling in termen van structuur, sturing en gedrag van bestuur, management en medewerkers. Met als doel om samen meer weerbaar en wendbaar te zijn op de opgaven waar de provincie Drenthe voor staat de komende bestuursperioden. Er is vormgegeven aan een compact en strategisch management bestaande uit twee directeuren en de komst van zes domeinmanagers in maart 2023. Er wordt hard gewerkt aan de fijnstructuur van de organisatie. Om in verbinding te blijven met onze medewerkers zijn er verscheidene medewerkersbijeenkomsten en verdiepingssessie georganiseerd. Hierin is veel input opgehaald om mee te nemen in de verdere verfijning en doorontwikkeling van de organisatie. Naar verwachting zal rond de zomer van 2023 het proces van definitieve besluitvorming worden afgerond.

Arbeidsmarkt

Ook in 2022 was de arbeidsmarkt sterk in ontwikkeling, waarbij invulling van vacatures steeds lastiger wordt. Met als complicerende factor dat we als publieke organisaties (provincies, gemeenten, waterschappen en regionale uitvoeringsdiensten) allemaal vissen in dezelfde krappe vijver die regionale arbeidsmarkt heet. In bijna alle beroepsgroepen in Drenthe is er sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt. De groei van steeds meer en steeds complexere opgaven, vraagt om nieuwe specifieke en specialistische deskundigheid die schaars is op de arbeidsmarkt. Ten behoeve van het tijdig anticiperen om medewerkers nu en in de toekomst goed te equiperen is een start gemaakt met een strategische personeelsplanning, wordt nieuwe werving- en selectiebeleid ontwikkeld en ontwikkelen we beleid met interventies voor de arbeidsmarktkrapte.

Cao-akkoord Provinciale sector 2022-2023

Voor de looptijd van twee jaar is een nieuw cao-akkoord afgesproken. Naast de loonontwikkeling, zijn er afspraken gemaakt over een thuiswerk- en flexibiliteitsvergoeding ten behoeve van het ondersteunen van hybride werken. Met oog op meer duurzame inzetbaarheid zijn er afspraken gemaakt over het verruimen van het ouderschaps- en partnerverlof en bijzonder verlof. Er wordt een

pilot diversiteitsverlof uitgevoerd waarbij er ruimte is om te kiezen voor andere, dan de nu bekende, religieuze of culturele dag. Als sector dragen we zo bij aan een meer inclusief werkgeverschap.

Bestuurs- en juridische zaken

Juridische kwaliteitszorg

Afgelopen jaar is ingezet op versterking van bestaande juridische structuren. Het juridisch beraad met alle juristen van de provincie kent een hybride karakter en vindt regelmatig plaats. De juridische informatievoorziening is intern vernieuwd. Via een eigen interne site kan snel informatie worden gedeeld. Ook is het proces regelgeving tegen het licht gehouden. Het laatste is een doorlopend proces van aandacht.

Rijkstaken CvdK

In het kader van de rijkstaken van Commissaris van de Koning (CvdK) zijn er in 2022 2 burgemeesters herbenoemd en zijn 2 procedures voor herbenoeming gestart. Er waren in 2022 geen vacatures.

In het kader van de ombudsfunctie kwamen er ook in 2022 veel verzoeken en brieven bij de commissaris terecht. Dit jaar is er door het kabinet een groot beroep gedaan op de commissaris om een bijdrage te leveren aan de asielcrisis. Dit heeft de commissaris zowel landelijk als provinciaal gedaan. In Drenthe is de commissaris continu met de burgemeesters, veiligheidsregio, COA, wethouders en gedeputeerde Wonen in gesprek over (nood)opvangplekken en de doorstroom van statushouders. Daarnaast neemt de commissaris deel aan de Landelijke Regietafel Migratie, hier was de op handen zijnde 'spreidingswet asiel' een belangrijk onderwerp in 2022. Gelet op de huidige geopolitieke ontwikkelingen en de huidige woningmarkt zal deze inzet ook in 2023 doorgaan. Daarnaast komt er met de spreidingswet naar verwachting een belangrijke wettelijke taak bij voor de commissaris op het onderwerp asiel.

Er zijn diverse werkbezoeken afgelegd door de commissaris aan burgemeesters. In het kader van Tip de commissaris zijn instellingen, bedrijven en Drentse inwoners bezocht.

De commissaris heeft het complete corps Diplomatique uitgenodigd voor een bezoek aan Drenthe. Dit was gedeeltelijk een samenwerking met de ambassade van Armenië. In totaal kwamen er zo'n 35 ambassadeurs naar Drenthe en zijn er vervolg bezoeken gepland.

De commissaris heeft in juni het bezoek van de minister-president van Armenië aan Assen begeleid.



Ambassadeurs in Drenthe.

Informatisering en automatisering

Digitaal samenwerken en delen van informatie

In het afgelopen jaar is de ICT Infrastructuur van de provincie gemoderniseerd wat betreft het netwerk en het serverpark. De virtuele werkplek is uitermate stabiel en robuust en de laptops functioneren uitstekend. Verder hebben zich in het afgelopen jaar geen noemenswaardige beveiligingsincidenten voorgedaan. De beveiliging is aangescherpt vanwege de oorlog in Oekraïne en de backup voorziening is gemoderniseerd.

Er is verder gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuw zaakstelsel om de nieuwe omgevingswet te ondersteunen en een nieuw financieel stelsel is technisch uitgerold zodat het in 2023 ingericht kan worden.

Op het terrein van geografische informatie is de organisatie voorzien in data en analyses voor alle grote opgaven zoals stikstof, energietransitie, NPLG, mobiliteit en is gebouwd aan een stevige en duurzame datavoorziening. Het online kaartportaal is volledig vernieuwd om intern én extern gegevens beschikbaar te maken volgens verplichtingen, zoals de Wet open overheid.

Facilitaire zaken, gebouwen, document en services

Onze gebouwen zijn duurzaam, energieneutraal en worden hybride ingericht

Voor wat betreft hybride werken kunnen we concluderen dat corona de ontwikkeling hierin enorm heeft versneld. Het hybride werken doen we duurzaam-, tijd-, plaats onafhankelijk en daarin gelijkwaardig aan elkaar met aandacht voor vitaliteit en gezondheid.

In de basis is het gebouw geschikt (gemaakt) voor hybride werken. Voor verdere aanpassingen zijn en worden plannen uitgewerkt en deze zullen in de komende jaren uitgevoerd worden.

Het huis ontwikkelt zich van een kantooromgeving naar een ontmoetings-, samenwerking- en vergaderlocatie met bijbehorende faciliteiten, waar nog steeds, maar in mindere mate bureauwerk kan worden verricht.

Dit alles heeft een impact op het meerjarenonderhoudsplan. Inmiddels is deze geactualiseerd en in 2023 zullen hieraan ook de duurzaamheidsaspecten worden toegevoegd.

Het goed beheren van vastgoed en de bijbehorende processen is essentieel. Onderzoek uitgevoerd in 2022, vanuit de Onderzoekspool van de provincie (conform artikel 217a Provinciewet) onderschrijft dit. Onze provinciale vastgoedportefeuille is weliswaar niet groot, maar groot genoeg om professioneel vastgoedbeheer toe te willen passen. In 2023 wordt gestart met het formuleren van een beleidskader en visie op vastgoedbeheer.

Vastgoed Drents Museum

Er wordt samen met het Drents Museum gewerkt aan de realisatie van een nieuwe collectie presentatie in het monumentale gedeelte van het Drents Museum, daarnaast is het oplossen van de vochtproblematiek in en rond de expositiezaal een belangrijke prioriteit. In 2022 hebt u hiervoor € 1.350.000 beschikbaar gesteld. In 2022 is de kostenraming verder uitgewerkt.

Document Management

Ten aanzien van documentmanagement is in 2022 een stap voorwaarts gezet in het de ontwikkeling van een e-depot samen met andere gemeenten en het Drents Archief, daarnaast is er aandacht voor het versiebeheer rondom documenten en is inrichten van het recordmanagement (archiefmodule) van digitale databestanden een belangrijk aandachtspunt. Tot slot wordt gewerkt aan de veranderingen als gevolg van de Wet open overheid ten aanzien van documentmanagement.

Duurzame catering

Duurzaamheid is ook vanuit catering een belangrijk aandachtsgebied. Daar voldoen we aan de normen en is de Green deal (korte keten, regionale producten) een belangrijke ontwikkeling.

Subsidies en Inkoop

We hebben ons in 2022 ingezet op samenwerking, integraal adviseren en zorgen dat de systemen ondersteunend zijn. Dit met het doel in het licht van de Drentse opgaven tijdig, correct en begrijpelijk subsidies te verstrekken en inkoop te doen. In 2022 hebben wij ons inkoopbeleid vernieuwd en de algemene subsidieverordening van een update voorzien. Hiermee zorgen we er voor dat onze bedrijfsvoeringskaders aansluiten bij de praktijk om de beleidsopgaven te realiseren.

Wij zetten ons in kansen voor het Drents MKB te creëren bij eigen inkoop en aanbestedingen. In het kader hiervan rapporteren wij jaarlijks over de aantallen (conform M201 5-22, brief d.d. 10 september 2019) uitgevoerde regionale aanbestedingen. De resultaten zijn als volgt:

	2021	2022
Aantal aanbestedingen MVO	19	22
Aantal aanbestedingen EU	10	10
Aantal aanbestedingen Nationaal	2	1
Totaal aantal aanbestedingen	31	33
Meervoudig onderhands	19	22
Aantal uitgenodigde leveranciers	64	74
Waarvan Drents	31%	42%
Waarvan Drents en Regionaal	92%	91%
Gegund aan een Drentse leverancier	11	8

Gegund aan Drents en regionaal	19	20
% gegund Drents en regionaal	100%	91%

Europese aanbestedingen	10	10
Drentse inschrijvingen	10	21
Gegund aan een Drentse leverancier	1	7
Gegund aan Drents en regionaal	7	12
% gegund Drents en regionaal	70%	75%

Inkoopvolume (miljoen)	63,8	69,2
Waarvan aan Drentse leveranciers	35%	32%

Van het totale provinciale inkoopvolume over 2022 (circa 69,2 miljoen) is 32% uitgegeven aan Drentse partijen. Dit is inclusief de enkelvoudige opdrachten.

Het aandeel voor aanbestedingen uitgenodigde Drents/regionale partijen is 91% en daarmee hoger dan als doel is gesteld (doel: minimaal 2 Drentse/regionale partijen uitnodigen = 66%). Van belang hierbij is dat er voldoende geschikte Drentse partijen beschikbaar zijn. Ten aanzien van de gegunde opdrachten is van de meervoudig onderhandse aanbestedingen 91% in de regio gegund en van de Europese aanbestedingen 75%. NB: Van de 10 in 2022 gegunde Europese opdrachten, bestonden er 3 uit 3 percelen. Elk perceel kent een winnaar. De overige 7 aanbestedingen kennen 1 winnaar.

Secretariële-, programma- en projectondersteuning

In 2022 hebben wij onze kwaliteit van dienstverlening en klantgerichtheid nog verder versterkt. Daarnaast hebben wij onze dienstverlening uitgebreid in relatie tot de extra opgaves en de groei van het aantal vaste en tijdelijke medewerkers die dat met zich meebracht. De nieuwe opgaves waren zowel concernopgaves als lijnopgaves met een extra vraag naar secretariële-, programma- en projectondersteuning vanuit ons vakgebied. Onze meerwaarde als administratieve ruggengraat in de organisatie en onze adaptieve aanpassing om de gevraagde ondersteuning te bieden is zeer gewaardeerd.

I.2.6 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

Het provinciale beleid ten aanzien van verbonden partijen is uitgewerkt in de Nota verbonden partijen. Het PS Informatieprotocol verbonden partijen 2022 en de daarin gerefereerde afspraken uit 2016 over de informatievoorziening betreffende de negen belangrijkste verbonden partijen gelden als nadere invulling op de wijze hoe GS PS informeert over de verbonden partijen.

Om als provincie meer strategisch te kunnen sturen op verbonden partijen en te kunnen voldoen aan de gewenste informatievoorziening aan PS is een beheersproces geïmplementeerd waarin relevante sturing- en verantwoordingsinformatie over de verbonden partij wordt bijgehouden. De aansturing is meer integraal en eenduidiger geregeld. De accenten in de ontwikkeling liggen daarbij op verzakelijking van de opdrachtverlening, beter inzicht in organisatie performance en naleving van good governance. In 2020 heeft de accountant als gevolg van de ontwikkelingen rondom de beheersing en verantwoording over de verbonden partijen het proces verbonden partijen aangemerkt als een proces met een laag risicoprofiel.

Ontwikkeling

De Statenwerkgroep verbonden partijen heeft in 2022 samen met de Statengriffie een vernieuwd Informatieprotocol verbonden partijen opgesteld. Dit protocol is door PS op 28 september 2022 vastgesteld en bestaat uit een aantal (werk)afspraken tussen GS en PS. Afgesproken is dat PS over negen van de tien belangrijkste verbonden partijen (uitgezonderd IPO) met regelmaat worden geïnformeerd via een GS-brief bij het jaarverslag en de begroting van de verbonden partijen, waarin onder andere de relatie met de provinciale doelen wordt beschreven. In 2018 is door PS de wens uitgesproken om het protocol verbonden partijen aan te passen voor complexe verbonden partijen. Deze wijzigingen zijn in het vernieuwde protocol doorgevoerd en worden gekenmerkt door het opnemen van enkele passages over het opstarten van 'risicovolle activiteiten' in de herijkingsfase. Tevens zijn in het vernieuwde protocol waar nodig/wenselijk wijzigingen vanuit de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) verwerkt, die gevolgen hebben voor de betrokkenheid en informatievoorziening van de Staten over verbonden partijen.

Op dit moment wordt gewerkt aan een vernieuwde Nota verbonden partijen. De huidige Nota Verbonden Partijen stamt uit 2012 en is toe aan een actualisatie. Mede door de gewijzigde Wet Gemeenschappelijke regelingen, het vernieuwde Informatieprotocol en het feit dat de Financiële verordening voorschrijft dat eens per 4 jaar de nota wordt geactualiseerd.

Overzicht verbonden partijen en risico's

Verbonden partijen brengen de onderstaande financiële risico's met zich mee:

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In

het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke inkomsten zijn een onzekere post doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

Verstreckte leningen aan verbonden partijen

Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen en garanties verstrekt. Er bestaat een risico van niet-terugbetaling. Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven.

Risico's binnen Gemeenschappelijke Regelingen

Elke deelnemer aan een Gemeenschappelijke Regeling is in principe voor zijn aandeel verantwoordelijk voor mogelijke tekorten binnen de GR.

Onderstaand is het overzicht van alle verbonden partijen van de provincie Drenthe met de kerngegevens opgenomen. De opgenomen informatie over het eigen en vreemd vermogen en het resultaat, betreffen de meest recente gegevens waar wij thans over beschikken.

Verbonden partij	Rechtsvorm	Eigenaars-/deelnemers belang
Gemeenschappelijke regelingen		
De Noordelijke Rekenkamer	Gemeenschappelijke regeling	33,33%
Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam OV-bureau van de gemeente Groningen en de provincies Groningen en Drenthe	Gemeenschappelijke regeling	35,00%
Gemeenschappelijke regeling Prolander	Gemeenschappelijke regeling	68,00%
Regio Groningen-Assen	Gemeenschappelijke regeling zonder meer	12,50%
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe	Gemeenschappelijke regeling	21,80%
Samenwerkingsverband Noord-Nederland	Gemeenschappelijke regeling	33,33%
Beheerorganisatie Vechtdallijnen (Provincie Overijssel)	Gemeenschappelijke regeling zonder meer	36,00%
Vennootschappen		
BNG Bank N.V.	Naamloze Vennootschap	0,16%
CSV Amsterdam B.V.	Besloten Vennootschap	2,28%
Enexis Holding N.V.	Naamloze Vennootschap	2,37%
Groningen Airport Eelde N.V. (GAE)	Naamloze Vennootschap	30,00%
MKB Fonds Drenthe B.V.	Besloten Vennootschap	100,00%
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	Naamloze Vennootschap	0,04%
N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland	Naamloze Vennootschap	16,67%
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	Besloten Vennootschap	2,28%
WMD Drinkwater N.V. (voorheen: N.V. Waterbedrijf Drenthe)	Naamloze Vennootschap	50,00%
Stichtingen en verenigingen		
Coöperatieve vereniging Decentrale OV-Autoriteiten (NDVO-DOVA U.A.)	Vereniging	6,67%
Stichting Drentse Energie Organisatie	Stichting	100,00%
Stichting Gemeenschappelijke Opleidingsactiviteit (semi) Publieke sector	Stichting	0,00%
Huis van de Nederlandse Provincies	Vereniging	7,69%
Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)	Vereniging	6,67%
Stichting Landinrichting en Bodemverontreiniging	Stichting	8,50%
Stichting Bodembeheer Schoonebeek	Stichting	6,00%
Overige		
Fonds nazorg gesloten stortplaatsen	Reglement	100,00%

Belangrijkste verbonden partijen

In 2016 is de Commissie van Onderzoek in samenspraak met GS gekomen tot een selectie van negen belangrijkste verbonden partijen. Deze selectie is in 2022 bij het vaststellen van het Informatieprotocol verbonden partijen nog eens bevestigd door PS. De selectie is gemaakt om twee redenen. De eerste is om zo bij de belangrijkste verbonden partijen de betrokkenheid van PS te vergroten. De tweede reden is om te voorkomen dat onnodige bureaucratie ontstaat, doordat bij iedere verbonden partij een even uitvoerige toelichting gegeven wordt.

Over negen verbonden partijen worden PS met regelmaat en uitvoeriger geïnformeerd dan ten aanzien van de overige verbonden partijen. De negen verbonden partijen waarover PS uitvoerig worden geïnformeerd zijn:

1. OV-bureau Groningen Drenthe;
2. Energiefonds Drenthe (voorheen Drentse Energie Organisatie (DEO));
3. N.V. Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM);
4. Groningen Airport Eelde (GAE);
5. Regionale Uitvoeringsdienst (RUD);
6. Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN);
7. Regiovisie Groningen-Assen (RGA);
8. Prolander;
9. N.V. Waterbedrijf Drenthe/WMD Drinkwater B.V.

Hieronder is per verbonden partij de verantwoordingsinformatie opgenomen. De opgenomen informatie betreft de meest actuele voor publicatie beschikbare verkregen informatie van de verbonden partij. Voor alle verbonden partijen geldt onverlet dat PS zal worden geïnformeerd mochten zich politiek bestuurlijk relevante ontwikkelingen bij deze verbonden partij voordoen.

Gemeenschappelijke regelingen

NRK				
Naam verbonden partij	De Noordelijke Rekenkamer			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling			
Doel	Onafhankelijk beleidsonderzoek			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	33,33%			
Bestuurlijk belang	Adviesraad			
Invloed uitoefenen	Via de Adviesraad het doen van suggesties ten behoeve van het onderzoeksprogramma. Ook adviseert de Adviesraad over de begroting en de wijze van publiceren van rapporten en het doen van suggesties ten behoeve van het onderzoeksprogramma.			
Risicoprofiel	Hoog			
Risico's	Eventueel aansprakelijkheid n.a.v. onderzoeken.			
Beheersmaatregel				
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	291.057	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Vreemd vermogen op 31-12	139.189	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing

Resultaat (voor bestemming)	247.806	nog niet bekend	0	0
Bijdrage provincie	288.333	nog niet bekend	308.332	308.332
Opbrengsten dienstverlening	6.600	nog niet bekend	6.800	6.800

OV-bureau

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam OV-bureau van de gemeente Groningen en de provincies Groningen en Drenthe
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	Zorgen voor en bevorderen van openbaar vervoer
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	35,00%
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen en Dagelijks Bestuur
Invloed uitoefenen	Via zeggenschap in het AB en DB en door PS via de mogelijkheid voor een zienswijze op de ontwerpbegroting.
Risicoprofiel	Middel
Risico's	<p>1. De effecten van de uitbraak van het coronavirus waren sterk voelbaar in het openbaar vervoer. De beperkingen op het OV-gebruik zijn in 2022 voorzichtig afgenomen waardoor de reizigers langzamerhand weer terug komen. We gaan nu naar een situatie van een "nieuw normaal", omdat het reispatroon blijvend is veranderd. De tekorten zijn in 2022 door het nog rijk aangevuld met de beschikbaarheidsvergoeding. Voor 2023 is transitievergoeding beschikbaar gesteld.</p> <p>2. Voor het inschatten van lasten en baten voor de meerjarige begroting OV-Bureau wordt uitgegaan van handmatige berekeningen in een Excelmodel. Door alle onduidelijkheden over het coronavirus/energiecrisis is de toekomst erg moeilijk goed te voorspellen.</p> <p>3. Het streven is om het Weerstandsvermogen op peil houden: € 4,75 miljoen is bedoeld om crisis-situaties te kunnen opvangen. Maar door de huidige crisis wordt het weerstandsvermogen ingezet en gaat het op termijn naar € 0.</p>
Beheersmaatregel	<p>1. De begroting 2022 is sluitend gemaakt met diverse maatregelen die door het OV-bureau beïnvloedbaar zijn (beperken omvang van dienstregeling en inzet additionele financiële middelen vanuit het Rijk en/of de deelnemers en/of het eigen weerstandsvermogen).</p> <p>2. Het OV-Bureau laat deze doorrekening toetsen door de accountant. Het OV-Bureau zal verzocht worden de werkwijze van het OV-model af te stemmen met de deelnemers.</p> <p>3. Door de bijdragen van de provincies te indexeren worden prijsstijgingen in ieder geval deels gecompenseerd. Additionele financiering van derden (Rijk en/of provincie Groningen, Drenthe en gemeente Groningen) is mogelijk noodzakelijk om niet structureel op een financieel tekort uit te komen. Het OV-bureau ziet als oplossing voor het meerjarig financieringstekort (2022-2025) extra middelen van derden in combinatie met (nog) verder ingrijpen in de dienstregeling (taakstelling). Ook wordt de optie van verhoging van de reizigerstarieven overwogen.</p>

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	2.120.900	nog niet bekend	1.383.600	2.051.700
Vreemd vermogen op 31-12	1.801.400	nog niet bekend	1.089.600	7.596.000
Resultaat (voor bestemming)	-56.000	nog niet bekend	0	0
Bijdrage provincie	22.191.758	25.710.572	25.706.022	23.073.343
Opbrengsten dienstverlening	17.097	16.779	14.895	15.043

Prolander

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling Prolander
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	Het omzetten van provinciaal natuurbeleid tot concrete resultaten in het gebied.

Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	68,00%
Bestuurlijk belang	Voorzitter Bestuur
Invloed uitoefenen	Via het bestuur en middels de sturing in de opdrachtverlening. Provinciale Staten hebben de mogelijkheid tot het geven van een zienswijze op de begroting.
Risicoprofiel	Middel
Risico's	<p>1. Een van de belangrijkste risico's is dat Prolander voor het uitvoeringsprogramma Natuur mogelijk niet aan de door de provincie gevraagde personele inzet kan voldoen. Dit wordt veroorzaakt door krapte in de arbeidsmarkt.</p> <p>2. De GR Prolander heeft alleen betrekking op de bedrijfsvoering van de organisatie. Tegen- en meevallers bij de realisatie van het natuurnetwerk zelf vallen buiten de GR. Laatstgenoemde loopt via de jaarlijkse Prestatieovereenkomst met Prolander (PPO) en komen via deze weg voor rekening van de provincie Drenthe als opdrachtgever.</p>
Beheersmaatregel	<p>1. Er wordt personeelsbeleid op strategisch niveau ontwikkeld. Huidige en nieuwe medewerkers wordt perspectief geboden van onder meer vaste contracten.</p> <p>2. Prolander heeft een hoog budget voor de ontwikkelopgave (realisatie natuur en natuurherstelmaatregelen). Voor het beheer van deze gelden is het Treasury statuut opgesteld.</p>

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	382.960	nog niet bekend	701.500	861.500
Vreemd vermogen op 31-12	15.892.536	nog niet bekend	4.639.500	4.639.500
Resultaat (voor bestemming)	-32.076	nog niet bekend	165.000	-160.000
Bijdrage provincie	6.593.500	nog niet bekend	6.656.500	6.800.500
Opbrengsten dienstverlening	1.475.934	nog niet bekend	1.475.934	1.487.192

RGA

Naam verbonden partij	Regio Groningen-Assen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling zonder meer
Doel	Afstemming woningbouw en bedrijventerreinen voor plangebied Realisatie pakket bereikbaarheidsmaatregelen Behoud en versterking (landschappelijke) kwaliteit
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	12,50%
Bestuurlijk belang	Lid stuurgroep
Invloed uitoefenen	GS via stuurgroep. PS middels zienswijze op begrotingen en jaarstukken
Risicoprofiel	Laag
Risico's	<p>1. Een tekort op de vrij te besteden middelen binnen het Financieel Kader. Er is dan meer aan projecten toegewezen dan er daadwerkelijk aan middelen beschikbaar is. Dit was in het verleden het geval, maar nu al enige jaren niet meer. Evengoed blijft dit een risico.</p> <p>2. Er bestaat het risico dat de frictiekosten van salarisverplichtingen voor het boventallig personeel van Regio Groningen-Assen die niet kan worden gedekt uit detachingsvergoedingen.</p>
Beheersmaatregel	<p>1. Elk jaar wordt het financieel kader geactualiseerd om te kijken hoe groot het risico is. Door vrijval vanuit projecten is het tekort in zijn geheel ingelopen en is zelfs sprake van een kleine plus. In het Financieel Kader voor de jaren 2022 tot en met 2025 is in totaal € 33,1 miljoen begroot. De verwachting is dat per 1 januari 2023 in totaal €19,92 miljoen is besteed. Uitgangspunt hierbij is de verwachting dat de kosten in 2022 conform begroting worden gemaakt. Daarnaast gaan we ervan uit dat de projecten conform de beschikkingen worden afgerekend. Het nog niet bestede deel bedraagt (€ 33,10 - € 19,92)= €13,17 miljoen. Deze middelen zijn vrijwel volledig geoormerkt voor de thema's en activiteiten. Afgelopen jaar is door goedkoper uitvallende projecten de vrijval verder opgelopen van € 0,41 miljoen naar € 0,68 miljoen. Het gaat hierbij om vrijval binnen de thema's Regionale projecten en Mobiliteit.</p> <p>2. Om dit risico te beperken heeft RGA een Bestemmingsreserve frictiekosten ingesteld. Het saldo van deze reserve lijkt voldoende hoog te zijn om het risico op te vangen.</p>

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	4.726.459	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	4.870.818	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	-2.420.851	nog niet bekend	-1.336.344	1.893.345
Bijdrage provincie	921.732	921.732	921.732	921.732
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

RUD Drenthe

Naam verbonden partij	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	Uitvoering WABO, WBB en overige uitvoeringstaken op het gebied van milieu
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	21,80%
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen en Dagelijks Bestuur
Invloed uitoefenen	Door de vertegenwoordiging in het Dagelijks- en Algemeen bestuur.
Risicoprofiel	Hoog
Risico's	<ol style="list-style-type: none"> 1. Invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 kan worden uitgesteld. 2. De werkzaamheden van de RUD Drenthe zijn wettelijke taken met een hoog maatschappelijk belang. Als deze werkzaamheden niet/onvoldoende worden uitgevoerd lopen burgers en bedrijven milieurisico's. De aanbevelingen uit de evaluatie van 2020/2021 worden in 2023 verder uitgewerkt. De eerste aanbevelingen zijn inmiddels opgevolgd. 3. Het weerstandsvermogen is in lijn met de risico's bij de RUD Drenthe. Dit neemt niet weg dat tekorten in de bedrijfsvoering voornamelijk voor rekening komen van de eigenaren. 4. De RUD Drenthe heeft moeite om voldoende en gekwalificeerd personeel te vinden en vast te houden. Dit wordt veroorzaakt door de krappe arbeidsmarkt. Daarnaast is het (langdurig) ziekteverzuim hoog. Hierdoor ontstaat het risico dat de RUD Drenthe de werkzaamheden niet volledig uit kan voeren.
Beheersmaatregel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Op dit moment wordt hard gewerkt aan de invoering van de Omgevingswet, bij RUD Drenthe, we houden rekening met de mogelijkheid tot uitstel. De provincie heeft extra uren ter beschikking gesteld voor de invoering van de Omgevingswet. 2. Er vindt goede afstemming plaats tussen de deelnemers en de RUD Drenthe over de uitvoering van het plan van aanpak. Het DB is opdrachtgever en informeert met regelmaat het AB en de deelnemers over de voortgang. 3. In de reguliere afstemmings-overleggen van de accounthouders, eigenaren en het DB en AB wordt hierop gestuurd. Met de RUD Drenthe zijn afspraken gemaakt over het verlenen van inzicht in de voortgang op het jaarprogramma en de eventuele bijsturingmogelijkheden. 4. Tussen de ODG, FUMO en RUD Drenthe vindt afstemming plaats over de arbeidsmarktstrategie. Het opdrachtgeverschap richting de RUD Drenthe professionaliseren we verder. Zo geven we de RUD Drenthe tijdig inzicht in de verwachte opdracht waardoor zij tijdiger personeel kunnen aantrekken of vasthouden. Het toezicht wordt risicogericht uitgevoerd, instrumenten zoals een medewerkerstevredenheidsonderzoek zijn ingezet om het ziekteverzuim terug te dringen.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	334.546	nog niet bekend	58.000	79.000
Vreemd vermogen op 31-12	5.213.872	nog niet bekend	2.575.000	2.575.000
Resultaat (voor bestemming)	273.213	nog niet bekend	22.000	21.000
Bijdrage provincie	3.126.870	nog niet bekend	3.093.906	3.093.906
Opbrengsten dienstverlening	510.406	nog niet bekend	547.586	547.586

SNN				
Naam verbonden partij	Samenwerkingsverband Noord-Nederland			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling			
Doel	Het stimuleren van duurzame, innovatieve economische ontwikkeling van Noord-Nederland.			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	33,33%			
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen en Dagelijks Bestuur			
Invloed uitoefenen	Via stemrecht in het DB en AB. GS is met 1 lid vertegenwoordigd in het DB en met 3 leden in het AB.			
Risicoprofiel	Middel			
Risico's	1. Het risico dat op enig moment niet wordt voldaan aan voorschriften, regels en procedures, zowel opgelegd door de geldgever als vastgelegd in de eigen administratieve organisatie, inclusief toetsingskader en controleprotocollen. Zoals procedurele risico's in de uitvoering volgens de Europese richtlijn.			
Beheersmaatregel	1. Dit risico is gering, de auditautoriteit die in opdracht van het ministerie van EZK toezicht houdt op de MA-en waaronder SNN. Focus blijft op de selectie van projecten, controle spoor, informatiesystemen en maatregelen tegen fraude.			
Financiële kengetallen				
	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	3.989.000	nog niet bekend	3.701.000	3.776.000
Vreemd vermogen op 31-12	278.551.000	nog niet bekend	244.475.000	204.475.001
Resultaat (voor bestemming)	31.000	nog niet bekend	1.000	nog niet bekend
Bijdrage provincie	567.000	nog niet bekend	1.700.000	1.760.000
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

Vechtdallijnen	
Naam verbonden partij	Beheerorganisatie Vechtdallijnen (Provincie Overijssel)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling zonder meer
Doel	Concessiebeheer spoorverbindingen Zwolle-Emmen en Almelo–Mariëberg
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	36,00%
Bestuurlijk belang	Lid stuurgroep
Invloed uitoefenen	Via de bestuurder in de stuurgroep en via de ambtelijke samenwerkingsgroepen
Risicoprofiel	Laag
Risico's	<p>1. De opdrachtgevende partijen Overijssel en Drenthe zijn opbrengstverantwoordelijk voor de exploitatie van de treindienst. Dat wil zeggen dat zij de risico's lopen van fluctuerende kaartverkoop inkomsten. Net als bij het OV bureau Groningen Drenthe wordt er een conservatief financieel beleid gevoerd.</p> <p>2. Als gevolg van covid-19 heeft het openbaar vervoer te maken met een enorme vraaguitval en verlies aan inkomsten, we verwachten in 2022 een redelijk herstel.</p> <p>3. Bij de Vechtdallijnen hebben we nog te maken met incidenten op het vlak van sociale veiligheid. Dit is een structureel aandachtspunt.</p> <p>4. Met Prorail is een discussie gaande over de gebruikersvergoeding. Prorail is voornemens deze vanaf 2023 fors te verhogen.</p>

Beheersmaatregel	<p>1. De fluctuaties in het resultaat worden opgevangen in de exploitatie van de beheersorganisatie de beschikking 2023 is inmiddels verstrekt.</p> <p>2. Voor 2022 is het herstel van de vraaguitval ingezet. Het niveau van 2019 is echter nog niet bereikt. De BVOV (Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies) is er vanaf 2023 niet meer en over 2022 heeft Arriva als opbrengstverantwoordelijke deze bijdrage van het rijk niet aangevraagd. De reizigersopbrengsten en de opbrengsten van de Studenten (SOV-middelen) zijn hoger geweest als gevolg van meer studenten/andere verdeelsleutel. Dat is een landelijke ontwikkeling.</p> <p>3. De kosten van inzetten van extra personeel en vliegende brigades is in 2022 incidenteel opgelost. Vanaf 2023 is hierin structureel door het provincies en het rijk voorzien.</p> <p>4. De gevoerde lobby om deze gestegen gebruikersvergoeding te beperken heeft vooralsnog niet geleid tot aanpassingen van de voorgenomen verhoging door Prorail.</p>			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Bijdrage provincie	2.873.746	3.263.241	3.297.449	3.259.225
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

Vennootschappen

BNG Bank N.V.				
Naam verbonden partij	BNG Bank N.V.			
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap			
Doel	Financiële dienstverlening van en voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang.			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	0,16%			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Invloed uitoefenen	Ja, via AvA			
Risicoprofiel	Laag			
Risico's	De BNG Bank N.V. (BNG) verstrekt voornamelijk kredieten aan decentrale overheden, woningcorporaties en zorginstellingen. Het grootste deel van de kredietportefeuille bestaat uit leningen gegarandeerd door overheidsinstanties met een risicoweging van 0%. De BNG behoort tot de meest solide banken van Europa met de hoogste kredietwaardigheidsratings (Moody's: Aaa, Standard & Poor's: AAA en Fitch: AAA), wat een uitstekend risicoprofiel impliceert. Het risicobeheer is gericht op handhaving van het risicoprofiel. Overall beoordelen wij het risico in deze verbonden partij als laag, ook in relatie tot het geringe belang van 0,16%.			
Beheersmaatregel	De provincie Drenthe heeft geen specifieke beheersmaatregelen getroffen. De BNG maakt voor elk risico de afweging of zij bereid is deze te lopen. Indien dit het geval is, zijn er door de BNG maatregelen getroffen om deze risico's te beheersen.			
	NB. Onderstaande bedragen zijn in miljoenen euro's.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	4.329	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Vreemd vermogen op 31-12	143.995	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Resultaat (voor bestemming)	236	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing

CSV Amsterdam B.V.

Naam verbonden partij	CSV Amsterdam B.V.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Doel	Vertegenwoordiging verkopende aandeelhouders Essent
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	2,28%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Provincie Drenthe is via de provincie Groningen vertegenwoordigd in de aandeelhouderscommissie.
Risicoprofiel	Laag
Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestorte aandelenkapitaal van deze vennootschap (art. 2:81 BW).
Beheersmaatregel	-

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	312.379	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Vreemd vermogen op 31-12	22.664	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Resultaat (voor bestemming)	-42.665	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing

Enexis Holding N.V.

Naam verbonden partij	Enexis Holding N.V.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	Energiedistributie
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	2,37%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	De provincie Drenthe is als aandeelhouder door de provincie Groningen vertegenwoordigd in de aandeelhouderscommissie.
Risicoprofiel	Middel
Risico's	<p>Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) long term rating A+ (stable) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).</p> <p>De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V.</p> <p>Door aandeelhouders verstrekte aandeelhoudersleningen zijn per ultimo 2022 € 500 miljoen (2021: € 500 miljoen).</p> <p>De over de aandeelhoudersleningen betaalde rentevergoedingen bedroegen in 2022 € 10 miljoen (2021: € 10 miljoen).</p> <p>De aan aandeelhouders betaalde dividenduitkering bedroeg in 2022 € 99 miljoen (2021: € 75 miljoen).</p> <p>Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. De geraamde dividendinkomsten voor de jaren 2023 en verder zijn in 2022 neerwaarts bijgesteld, tevens wordt het dividendbeleid voor de jaren 2023 en verder herzien.</p>
Beheersmaatregel	<p>Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op basis van de jaarrekening 2021 een solvabiliteit van 45,1%. Dit levert een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V.</p> <p>Met betrekking tot de dividendinkomsten geldt dat het risico vooralsnog is gemitigeerd door een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.</p> <p>NB. Onderstaande bedragen zijn in miljoenen euro's.</p>

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	4.241	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Vreemd vermogen op 31-12	5.154	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Resultaat (voor bestemming)	199	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing

GAE

Naam verbonden partij	Groningen Airport Eelde N.V. (GAE)			
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap			
Doel	Uitoefening van het luchthavenbedrijf			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	30,00%			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Involed uitoefenen	Stemrecht in de AvA			
Risicoprofiel	Middel			
Risico's	<p>1. GAE dient een hoog maatschappelijk belang met een mate van onzekerheid qua exploitatie. De kans dat de provincie ervoor kiest de exploitatie van het vliegveld niet meer te financieren, is laag. De provincie heeft ook veel geld in het vliegveld geïnvesteerd. De luchthaven heeft ook te maken met een groot aantal risico's die niet of zeer moeilijk beheersbaar zijn. Dit betreffen aanslagen, vliegcrashes, economische bedreigingen (alternatieve luchthavens en snelle treinverbindingen) en veranderende wet- en regelgeving die de bedrijfsvoering van de luchthaven direct raken.</p> <p>2. De coronacrisis heeft een gigantische impact op de luchtvaart in Nederland en daarmee uiteraard ook op GAE. In 2020 en 2021 zijn minder passagiers vervoerd en de verwachting is dat dit in 2022 ook het geval zal zijn, hiermee is in de Begroting 2022 rekening gehouden. Voor 2022 zal het exploitatieresultaat negatief zijn. Groningen Airport Eelde heeft een beroep gedaan op steun door een aanvraag voor de NOW-regeling in te dienen, over de daadwerkelijk hoogte van de steun over 2020 en 2021 is op moment van schrijven nog onzekerheid.</p> <p>3. De gemeente Groningen heeft haar aandelen (26%) verkocht aan FB Oranjewoud Participaties BV. Deze private partij gaat niet meebetalen aan investeringen voor de luchthaven. Indien nieuwe investeringen aan de orde zijn, nemen de financieringslasten voor de publieke aandeelhouders toe. Voor wat betreft de geaccordeerde investeringen bestaat het risico dat de gemeente Groningen de toegezegde financiering niet voldoet. Ook de gemeente Assen heeft haar 10% aandelen verkocht en deze zijn tijdelijk ondergebracht bij de gemeente Tynaarlo.</p> <p>4. De exploitatieverliezen van de luchthaven nemen ieder jaar toe waardoor op korte termijn een situatie kan ontstaan dat de luchthaven niet meer aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen.</p> <p>5. Voor de verdeling van het vliegverkeer is geen sprake van een level playing field voor de luchthavens in Nederland.</p>			
Beheersmaatregel	<p>1. Risico's blijven in principe beperkt tot de omvang van de kapitaalbreng in geval van een faillissement en de jaarlijkse bij te dragen bijdrage. Het aandelenkapitaal van de provincie Drenthe is nominaal gewaardeerd op € 1.242.000,- en een Drentse storting van € 2.156.434,- (7 x € 308.062,-) in de agioreserve. De boekwaarde van de aandelen is op € 0,- gewaardeerd. Daarnaast heeft de provincie Drenthe in juli 2017 € 13,8 miljoen aan extra middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van de vergoeding. Het standpunt blijft dat naast de gereserveerde gelden er geen extra geld bijkomt. De exploitatievooruitzichten voor de komende jaren zijn zorgelijk en heeft de volle aandacht van alle aandeelhouders. Er is een lobby gestart om vanuit het Rijk de luchthaven en de regionale overheden te ondersteunen.</p> <p>2. GAE verwacht dat ook in 2023 aanvullende liquide middelen of een andere vorm van steun nodig is. Het Drentse aandeel in de overbruggingsfinanciering is in de 3e Actualisatie 2022 opgenomen.</p> <p>3. Inmiddels is duidelijk dat de nieuwe aandeelhouder het maatschappelijk belang van de luchthaven onderschrijft en deze open wenst te houden en inmiddels een lening van 1 miljoen beschikbaar heeft gesteld en bovendien de panden van de voormalige rijkvluchtschool heeft aangekocht. De gemeente Assen heeft aangegeven dat het haar afspraken t.a.v. toegezegde bijdragen blijft voldoen ook als ze geen aandeelhouder meer zal zijn.</p> <p>4. De financiële positie van de luchthaven wordt nauwlettend gevolgd op basis van de kwartaalcijfers.</p> <p>5. Bestuurlijk en vanuit GAE is de lobby richting het Rijk ingezet voor een landsdekkend systeem voor vliegverkeer en een bijdrage vanuit het Rijk voor de kosten van beheer en instandhouding.</p>			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	949.012	nog niet bekend	7.685.000	7.265.000
Vreemd vermogen op 31-12	3.572.436	nog niet bekend	3.458.000	4.695.000

Resultaat (voor bestemming)	-977.739	nog niet bekend	-1.371.000	-1.138.000
Bijdrage provincie	1.353.335	2.455.446	2.453.824	648.000
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

MKB Fonds Drenthe

Naam verbonden partij	MKB Fonds Drenthe B.V.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Doel	Stimulering MBK innovatie
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	100,00%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Via de AvA (als 100% aandeelhouder)
Risicoprofiel	Middel
Risico's	<p>1. De provincie is enig aandeelhouder en heeft € 13 miljoen geïnvesteerd in het MKB Fonds met als doel de economie van het midden en klein bedrijf te stimuleren en daarmee werkgelegenheid te realiseren. Deze provinciale bijdrage moet onder aftrek van de beheerskosten revolverend worden ingezet. Daarnaast is in 2021 een lening verstrekt van € 10 miljoen. Deze lening kan opgenomen worden afhankelijk van de financieringsbehoefte van het fonds. Een financieel risico is dat de lening aan het eind van de looptijd niet terugbetaald kan worden door het MKB Fonds.</p> <p>2. Aan het financieren van ondernemingen zijn risico's verbonden. Voor het MKB Fonds zijn deze hoger doordat de doelondernemingen zich bevinden in een segment met hogere risico's. Het gaat immers om jonge, innovatieve ondernemingen, startups en bestaande ondernemingen die hun nieuwe ideeën willen valoriseren.</p> <p>3. De grondstoffen- en energiecrisis raakt vele ondernemingen ook die in de portefeuille van het MKB-fonds zitten. Mogelijk zal een aantal ondernemingen in financiële problemen kunnen komen en moeten mogelijk meer voorzieningen getroffen worden.</p>
Beheersmaatregel	<p>1. De € 13 miljoen die ingebracht in het MKB-fonds is destijds in de begroting van de provincie als last genomen. Om die reden zullen niet nog eens financiële risico's afgewikkeld hoeven te worden over dat bedrag. Daarmee impliceert de provincie in haar boekhouding dat het fondsvermogen niet zal terugvloeien naar de provincie, ondanks dat het fonds het oogmerk 'revolverend' heeft. Het idee is om het MKB in Drenthe vooruit te helpen en eventuele opbrengsten in de vorm van rente, dividend en verkoopopbrengsten van deelnemingen hiervoor opnieuw in te zetten binnen het MKB-fonds zelf. Ter afdekking van het risico dat de lening niet terugbetaald kan worden, is een storting van 10% ofwel € 1 miljoen in de Reserve opvang revolverend financieren gedaan.</p> <p>2. Per onderneming wordt de risico-ontwikkeling bewaakt en het risicoprofiel wordt halfjaarlijks opnieuw beoordeeld en besproken met de RvC. Daarnaast moet de portefeuille van het MKB Fonds voldoende gespreid over de levensfasen, sectoren en financieringsbedragen zijn opgebouwd.</p> <p>3. Twee keer per jaar wordt door het MKB-fonds een analyse van het portefeuillebedrijf gemaakt en wordt de Benaderde MarktWaarde (BMW) berekend. Het MKB-fonds heeft de investeringsportefeuille geïnventariseerd naar mogelijke uitwerkingen van de grondstoffen- en energiecrisis en voorzieningen getroffen.</p>

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	7.812.377	nog niet bekend	7.359.779	5.995.132
Vreemd vermogen op 31-12	162.981	nog niet bekend	2.650.000	1.650.000
Resultaat (voor bestemming)	-534.496	nog niet bekend	-655.468	-942.515

Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Naam verbonden partij	Nederlandse Waterschapsbank N.V.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	Kredietverlening aan waterschappen en andere overheden

Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	0,04%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Ja, via AvA
Risicoprofiel	Laag
Risico's	De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB) verstrekt voornamelijk kredieten aan overheden en aan instellingen die door de overheden worden gegarandeerd. Dat resulteert in een laag risicoprofiel van de kredietportefeuille van de NWB. Risicobeheer heeft een centrale plaats in de organisatie van de NWB en wordt gekenmerkt door het effectief inspelen op veranderende marktomstandigheden en het bieden van adequate kaders voor de activiteiten van de bank. Dit helpt de bank haar sterke financiële positie en zeer lage kostenstructuur te behouden. De NWB beschikt over de hoogste kredietwaardigheidsratings AAA/Aaa. Overall beoordelen wij het risico in deze verbonden partij als laag, ook in relatie tot het geringe belang ad 0,04%.
Beheersmaatregel	De provincie Drenthe heeft geen specifieke beheersmaatregelen getroffen. De NWB maakt voor elk risico de afweging of zij bereid is deze te lopen. Indien dit het geval is, zijn er door de NWB maatregelen getroffen om deze risico's te beheersen. NB. Onderstaande bedragen zijn in miljoenen euro's.

Bedragen in miljoenen

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	1.902	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Vreemd vermogen op 31-12	94.117	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Resultaat (voor bestemming)	121	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing

NOM

Naam verbonden partij	N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	Het stimuleren van de regionale economische structuur en werkgelegenheid
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	16,67%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Als aandeelhouder invloed via de AvA.
Risicoprofiel	Middel

Risico's	<p>1. De provinciale deelneming in de NOM is in 2016 aangekocht voor een bedrag van € 21,5 miljoen (16,67% van totaal). In 2020 is de inzet op deze deelneming nog eens verhoogd met bijna € 3 miljoen. In 2021 is nogmaals een agiostorting gedaan van € 3,9 miljoen vanwege de extra middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld om de coronacrisis het hoofd te bieden. Eind 2021 heeft de definitieve afrekening van de aankoop van de aandelen NOM plaatsgevonden en is de aankoopprijs van destijds € 250.000,- lager geworden. Het grootste risico voor de provincie als deelnemer in N.V. NOM is het risico dat de benaderde marktwaarde van de participaties van N.V. NOM daalt en het provinciaal deelnemersbelang in N.V. NOM moet worden afgewaardeerd conform het BBV. Deze benaderde marktwaarde van de participaties is de beste inschatting die N.V. NOM maakt van de mogelijke transactieprijs in een vrije markt. Gelet op de aard van de bedrijven waarin N.V. NOM investeert, kan de hoogte van de benaderde marktwaarde jaarlijks aan verandering onderhevig zijn. In 2020, 2021 en 2022 (o.b.v. de concept-jaarrekening) was sprake van een afwaardering die ten laste van de risicoreserve. Mogelijk dat dit ook in 2023 zich kan voordoen.</p> <p>2. De NOM heeft het karakter van een hoog risico-financier. Veel van de ondernemingen die de NOM financiert zijn startups; technologiegedreven en innovatieve bedrijven. Investeren is dan ook niet zonder risico's. Bij jonge innovatieve bedrijven zijn zowel de technologie als de onderneming nog in ontwikkeling. Deze ondernemingen hebben risicoprofielen die marktpartijen, zoals banken of andere investeerders, niet accepteren. Het is daarom reëel rekening te houden met een minimaal rendement of zelfs afboekingen op de investeringen.</p> <p>3. In 2022 is door de directie van de N.V. NOM een update van de risicoanalyse uitgevoerd. In het jaarverslag over 2022 gaat de N.V. NOM uitgebreid in op deze risico's en de maatregelen die zij treft om deze risico's te beheersen. Als belangrijkste risico merkt de NOM aan overtreding van de staatssteunregels en risico's op het gebied van ICT en de invoering van de Wet open overheid (Woo) als belangrijke risico's.</p> <p>4. De NOM is bij uitstek een verbonden partij die gevoelig is voor fluctuaties in de markt. In geval van een economische recessie heeft dit direct gevolgen voor de waardering van het eigen vermogen en de benaderde marktwaarde van de NOM. Dit heeft invloed op de waardering van de aandelen NOM op de provinciale balans.</p> <p>5. De grondstoffen- en energiecrisis raakt vele ondernemingen uit de portefeuille van de NOM. Hierdoor komt er mogelijk een aantal ondernemingen in financiële problemen en moeten mogelijk meer voorzieningen getroffen worden.</p>
----------	--

Beheersmaatregel	<p>1. De benaderde marktwaarde van de aandelenparticipaties komt tot stand door een cijfermatige benadering van de marktwaarde gevolgd door meerdere financiële waarderingsmethodieken. De gevolgde benadering borgt dat de waardering gestandaardiseerd en consistent tot stand komt. Wij ontvangen rapportages waarmee we de NOM kunnen monitoren. Aanpassingen van de waardering verlopen via de Voorziening deelnemingen, zodat bij een eventuele opwaardering van de deelneming eerdere afwaarderingen gecompenseerd kunnen worden. Ultimo 2022 is een aanvullende voorziening getroffen o.b.v. de conceptjaarrekening van de NV NOM van € 834.000,-. De totale afwaardering komt daarmee uit op € 1.307.000,-.</p> <p>2. Voordat de NOM overgaat tot een investeringsbeslissing wordt er door de investment manager als onderdeel van de due diligence een inschatting gemaakt van de hoogte van de verbonden risico's. Mede om risico's te beperken is een aandeelhoudersinstructie voor de NOM opgesteld.</p> <p>3. De NOM heeft voor het beheersen van de risico's op het gebied van staatssteun en ICT beheersmaatregelen ingevoerd en anticipeert op de invoering van de Woo.</p> <p>4. Hier zijn niet direct beheersmaatregelen voor te nemen.</p> <p>5. Twee keer per jaar wordt door de NOM een analyse van het portefeuillebedrijf gemaakt en wordt de Benaderde MarktWaarde (BMW) berekend. De NOM heeft de investeringsportefeuille geïnventariseerd naar mogelijke uitwerkingen van de grondstoffen- en energiecrisis en voorzieningen getroffen.</p>
------------------	---

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	140.468.000	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	8.247.000	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	40.173.000	nog niet bekend	3.013	-3.545.499
Bijdrage provincie	650.000	650.000	650.000	650.000
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	
Naam verbonden partij	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Doel	Verkoop Vennootschap

Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	2,28%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Provincie Drenthe is via de provincie Groningen vertegenwoordigd in de aandeelhouderscommissie
Risicoprofiel	Laag
Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het gestorte aandelenkapitaal van deze vennootschap (art 2:81 BW).
Beheersmaatregel	-

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	1.569.395	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Vreemd vermogen op 31-12	6.925	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing
Resultaat (voor bestemming)	-37.321	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing

WMD Drinkwater N.V. (voorheen: N.V. Waterbedrijf Drenthe)	
Naam verbonden partij	WMD Drinkwater N.V. (voorheen: N.V. Waterbedrijf Drenthe)
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	De vennootschap heeft als doel de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen de winning, de productie, het transport, de verkoop en distributie van water binnen het distributiegebied en de verkoop en distributie van drinkwater en gros buiten het distributiegebied, alsmede het verrichten van al hetgeen met de publieke drinkwatervoorziening verband houdt of daartoe in de ruimste zin bevorderlijk kan zijn.
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	50,00%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	via de aandeelhoudersrelatie
Risicoprofiel	Laag
Risico's	<p>1. De drinkwatervoorziening wordt door de overheid niet overgelaten aan de markt. Wat wel een bedreiging is, is de strakke normering op basis van de WACC door ILT en ACM. Het drinkwatertarief is dus genormeerd en gerelateerd aan de investeringen. Hierdoor bestaat de mogelijkheid van een neerwaartse spiraal, waarbij het niet (kunnen) investeren leidt tot verlaging van de tarieven en waarbij een onvoldoende solvabiliteit problemen oplevert voor de financiering van nieuwe investeringen. Het op peil houden van het leidingennet kan in het geding komen. De WMD is sterk afhankelijk van wet en regelgeving. Door de toezichhouders ILT en ACM wordt in sterke mate de speelruimte beperkt die de WMD heeft voor het bepalen van tarieven en het daarmee het doen van investeringen. De tarieven zijn genormeerd; gebaseerd op de WACC is slechts een beperkte vergoeding van vermogenskosten toegestaan.</p> <p>2. De WMD moet steeds een goede balans vinden tussen de beschikbaarheid van voldoende middelen, borgen drinkwatervoorziening in Drenthe, acceptabele tariefontwikkeling voor klanten en aandeelhouders en robuuste ontwikkeling van parameters die nodig zijn voor verkrijgen van financiering.</p> <p>3. Voor de WMD bestaat een steeds groter risico uit de verontreinigingen die terug te vinden zijn in het grondwater dat de WMD als grondstof voor de productie van drinkwater gebruikt. Dit leidt tot sterk stijgende kosten, omdat aanvullende zuivering steeds vaker noodzakelijk wordt.</p>
Beheersmaatregel	Voor beheersmaatregelen verwijzen wij naar het inmiddels gepubliceerde Bedrijfsplan 2023 van de WMD en het Meerjaren Investeringsplan van de WMD. Over de financiering van de WMD vindt overleg plaats met de aandeelhouders en over de ruimte voor tarieven (cf. de WACC) vindt overleg plaats met de ILT en de ACM. Beheersmaatregelen tegen verontreiniging van grondwater als grondstof behoren ook tot het takenpakket van de provincie als bevoegd gezag. Voor de korte termijn is slechts aanvullende zuivering van het gewonnen grondwater een optie.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	61.268	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

Vreemd vermogen op 31-12	136.587	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	9.924	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

Stichtingen en verenigingen

Coöperatieve vereniging NDVO-DOVA U.A.

Naam verbonden partij	Coöperatieve vereniging Decentrale OV-Autoriteiten (NDVO-DOVA U.A.)
Rechtsvorm	Vereniging
Doel	Het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief of individueel vervoer.
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	6,67%
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur
Invloed uitoefenen	Via het bestuur
Risicoprofiel	Laag
Risico's	<p>1. De deelname aan NDOV en DOVA brengt kosten met zich mee. De jaarlijkse provinciale kosten voor deelname aan DOVA worden betaald door de provincie uit het budget bijdrage DOVA (destijds overgeheveld vanuit het budget Bijdrage OV-bureau Groningen Drenthe). De jaarlijkse provinciale bijdrage is beperkt qua omvang en bedraagt 0,26% van het totaal van de exploitatiebijdragen die het DOVA ontvangt. De bijdrage staat voor 5 jaar vast (vanaf 2019).</p> <p>2. In de begroting 2023 heeft DOVA aangegeven dat het weerstandsvermogen geleidelijk omlaag gaat en niet op het gewenste niveau zit. Al eerder is aangegeven dat getracht wordt het weerstandsvermogen op te bouwen in de periode 2022-2025, maar dat in 2025 nog niet op het gewenste niveau bereikt is (nog niet eens op de 1/3 van het gewenste niveau). Het uitgangspunt is dat in ieder geval het personeel een jaar lang doorbetaald kan worden mocht DOVA ophouden te bestaan. In de begroting 2023 van DOVA is een risicoparagraaf opgenomen worden, waarin dit is vermeld.</p> <p>3. Net als in de jaarrekening 2020 is in de jaarrekening 2021 aangegeven dat op grond van de financiële positie van DOVA en de positieve invloed van de ondersteuningsmaatregelen door de overheid, die de negatieve financiële gevolgen van de uitbraak van het coronavirus beperken, het risico van een niet duurzame voortzetting van de bedrijfsuitoefening gering is.</p>
Beheersmaatregel	De algemene reserve van DOVA wordt onder meer aangehouden voor het opvangen van risico's.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	871.984	nog niet bekend	810.406	713.469
Vreemd vermogen op 31-12	4.284.621	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	230.344	nog niet bekend	8.425	-26.937
Bijdrage provincie	10.835	nog niet bekend	12.066	13.916
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

Energiefonds Drenthe (vh. Drentse Energie Organisatie)

Naam verbonden partij	Stichting Drentse Energie Organisatie
Rechtsvorm	Stichting
Doel	Financiering van maatregelen waarmee de CO2-uitstoot wordt gereduceerd
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	100,00%

Bestuurlijk belang	Geen bestuurlijk belang
Invloed uitoefenen	Energiefonds Drenthe heeft een subsidierelatie met de provincie. De subsidievoorwaarden zijn vastgelegd in een programma van eisen. Via een jaarlijkse verantwoordingsrapportage wordt verantwoording afgelegd. Op basis van de bevindingen vindt een jaarlijks bestuurlijk overleg met directeur plaats.
Risicoprofiel	Middel
Risico's	<p>1. De provincie Drenthe heeft aan Energiefonds Drenthe (EFD) € 39,2 miljoen in de vorm van een lening verstrekt. EFD verstrekt financiering aan bedrijven en instellingen die niet door reguliere geldverstrekkers wordt verstrekt. Het risico dat een deel van de uitgezette leningen niet worden kan worden afgelost en terugbetaald waardoor EFD niet aan terugbetalingsverplichtingen jegens de provincie kan voldoen, is aanwezig. Overigens is in 2023 is een aanvullende lening verstrekt van € 16 miljoen en is een lening van € 6,6 miljoen lening verstrekt ten behoeve van de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Beide leningen zijn op dit moment nog niet geheel opgenomen</p> <p>2. Duurzaamheid, milieubewust zijn thema's die in goede economische tijden door de wetgever gevoelig zijn voor aanpassing (zie uitwerking van het Klimaatakkoord en Klimaatwet). De partijen waaraan EFD de leningen verstrekt, worden geraakt door wijzigingen in wet- en regelgeving. Dit kan ertoe leiden dat deze partijen financiële moeilijkheden komen doordat hun businessmodellen niet meer houdbaar zijn en niet aan hun betalingsverplichtingen richting EFD kunnen voldoen. Dit raakt indirect EFD.</p> <p>3. De economische gevolgen van COVID-19 en de energiecrisis kunnen ertoe leiden dat bedrijven aan wie EFD de energieleningen heeft verstrekt, in financiële problemen komen en daardoor niet meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.</p>
Beheersmaatregel	<ul style="list-style-type: none"> EFD voert een actief debiteurenbeheer en heeft zekerheden (hypotheek en pandrechten) gesteld ter nakoming van de betalings- en aflossingsverplichtingen door de leningnemers. Ook heeft EFD een voorziening hiervoor opgenomen en deze per saldo verrekend met de schuld aan de provincie. De hoogte van deze voorziening bepaalt EFD aan de hand van een risico-analyse per energielening. Voor 2022 ging het daarbij om een totaalbedrag van € 2.097.100,- tegenover een bedrag van € 1.954.792,- in 2021. Daarnaast is het cumulatieve saldo van de baten en lasten van de organisatie sinds de oprichting per saldo een negatief bedrag van € 556.538,-. Ook dit saldo wordt verrekend met de schuld aan de provincie. De provincie heeft reserveringen van 10% van € 39,2 + € 16 miljoen en 15% van € 6,6 miljoen getroffen. Per kwartaal levert EFD een financieel overzicht aan waarin de actuele stand is vermeld van die leningen die onder bijzonder beheer vallen; Met EFD is de afspraak gemaakt dat de jaarlijkse rente-inkomsten een eventueel verlies op oninbare vorderingen compenseren. <p>Door de stichtingsvorm kan de provincie Drenthe niet aansprakelijk worden gesteld. Ook het personeel van EFD is in dienst op basis van inhuur. Hiervoor gelden geen overnameverplichtingen.</p>

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	140.000	140.000	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	32.051.724	39.729.169	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	43.184	-51.784	59.270	20.905
Bijdrage provincie	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Opbrengsten dienstverlening	39.570	22.264	22.264	22.264

GOA Publiek

Naam verbonden partij	Stichting Gemeenschappelijke Opleidingsactiviteit (semi) Publieke sector
Rechtsvorm	Stichting
Doel	De GOA Publiek is een samenwerkingsverband van publieke organisaties en onderwijsinstellingen dat gericht is op het borgen van kwalitatief goede instroom (van MBO-1 tot WO) in de publieke sector door het faciliteren van leerwerktrajecten en andere ontwikkelgerichte banen. De GOA Publiek vervult daarmee een belangrijke maatschappelijke functie in het creëren van kansen op de arbeidsmarkt. Per 1 januari 2023 is de provincie deelnemer geworden.
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	0,00%
Bestuurlijk belang	Adviesraad
Invloed uitoefenen	via de deelnemersraad

Risicoprofiel	Laag			
Risico's	1. De provincie Drenthe heeft geen kapitaal in GOA Publiek gestort. Bij eventuele verliezen beschikt GOA Publiek over eigen vermogen om deze op te vangen. Mochten de verliezen over een lange periode optreden, dan zal GOA Publiek haar organisatie naar verhouding moeten afschalen. 2. Voor de BBL's en trainees (fase A uitzendovereenkomst) in dienst van GOA Publiek geldt dat de financiële risico's voor GOA Publiek minimaal zijn.			
Beheersmaatregel	1. In de statuten (artikel 4) waarin wordt gesproken over "de financiële verplichtingen van een deelnemer". Dit is standaard door de notaris in de overeenkomst opgenomen en uit gesprek met de directeur van GOA Publiek is gebleken dat dit artikel niet als zodanig zal worden uitgevoerd. Voor de provincie zijn er dan ook geen verplichtingen voor het deelnemerschap. 2. In onze meerjarenbegroting hebben we wel een structureel budget voor bbl'ers. De provincie betaalt de bbl-kosten met een bemiddelingsopslag aan GOA publiek.			
Financiële kengetallen				
	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	nog niet bekend	nog niet bekend	72.663	91.891

Huis van de Nederlandse Provincies				
Naam verbonden partij	Huis van de Nederlandse Provincies			
Rechtsvorm	Vereniging			
Doel	Het HNP vervult als vooruitgeschoven post een signalerende functie en is een platform voor de gezamenlijke belangenbehartiging van de provincies en het IPO in Brussel. Het Huis van de Nederlandse Provincies zet zich in om zo vroeg mogelijk input te leveren in Brussel			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	7,69%			
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen en Dagelijks Bestuur			
Invloed uitoefenen	Via het bestuur			
Risicoprofiel	Laag			
Risico's	1. Onze jaarlijkse financiële bijdrage kan hoger dan geraamd uitvallen. De deelnemersbijdrage HNP is voor Drenthe vastgesteld op 7,69%. 2. De twaalf Nederlandse provincies en het Interprovinciaal Overleg (IPO) stichtten in 2000 het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. Het HNP is een stichting waarop het Belgisch vennootschapsrecht van toepassing is (statutair gevestigd in Brussel). Daardoor is sprake van een afwijkende financiële verslaglegging.			
Beheersmaatregel	1. Ontwikkeling van kosten HNP goed volgen en monitoren.			
Financiële kengetallen				
	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	655.621	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	335.707	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	48.658	nog niet bekend	0	0
Bijdrage provincie	65.618	nog niet bekend	66.800	67.960
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

IPO				
Naam verbonden partij	Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)			
Rechtsvorm	Vereniging			
Doel	Belangenbehartiging van provincies in 'Den Haag' en 'Brussel'			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	6,67%			
Bestuurlijk belang	Lid Bestuur			
Invloed uitoefenen	Invloed kan worden uitgeoefend in het IPO-bestuur door het collegelid dat lid is van het IPO-bestuur. Het college van GS in de persoon van het IPO-bestuurslid legt verantwoording af over het gevoerde beleid aan PS.			
Risicoprofiel	Middel			
Risico's	1. Onze jaarlijkse financiële bijdrage kan hoger dan geraamd uitvallen. De deelnemersbijdrage IPO is voor Drenthe vastgesteld op 7,3 % en de bijdrage BIJ12 bedraagt 8,84%.			
Beheersmaatregel	1. De ontwikkeling van kosten IPO en BIJ12 goed volgen en monitoren.			
Financiële kengetallen				
	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	8.922.473	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	34.452.940	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	6.731.330	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Bijdrage provincie	1.243.608	nog niet bekend	1.307.920	1.307.920
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

SLB	
Naam verbonden partij	Stichting Landinrichting en Bodemverontreiniging
Rechtsvorm	Stichting
Doel	Sanering van bodemverontreiniging in aangewezen landinrichtingsgebieden in de provincies Groningen en Drenthe
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	8,50%
Bestuurlijk belang	Lid Raad van Toezicht
Invloed uitoefenen	De Raad van Toezicht ziet toe op de directie en op de algemene gang van zaken van de stichting. De Raad heeft 5 leden. Het Drentse lidmaatschap wordt bemenst door de milieu-gedeputeerde. Iedere deelnemer heeft één stem. Besluiten worden genomen o.b.v. volstrekte meerderheid. Doorgaans wordt het Drentse lidmaatschap uitgevoerd door een waarnemend ambtenaar. De Raad van Toezicht van de SLB heeft in zijn vergadering van 17 februari 2011 ingestemd met het voorstel de jaarlijkse verantwoording over het gevoerde beleid te vereenvoudigen. Dit houdt in dat er niet langer een formeel en door de accountant goedgekeurd jaarverslag wordt uitgebracht, maar in plaats daarvan een tot op het niveau van de afzonderlijke uitgaven toelichtende verantwoording. Tevens is bepaald dat bij deze wijze van rapportage niet langer jaarlijks zal worden vergaderd, maar de rapportage in een schriftelijke ronde zal worden afgehandeld. Dit laat onverlet dat elk van de afzonderlijke leden van de raad het recht heeft SLB op te dragen alsnog een vergadering uit te schrijven voor plenaire behandeling van de rapportage. Tevens voert de provincie invloed uit via haar wettelijke rol van bevoegd gezag Wet bodembescherming en als regievoerder van de bodemsaneringsoperatie. In dat verband moet zij inhoudelijke oordelen geven over besluiten omtrent de ernst van gevallen van bodemverontreiniging en over de kwaliteit van beschermingsmaatregelen, bodemsaneringen en nazorg.
Risicoprofiel	Laag

Risico's	1.Niet voorzien. Het totale fondsbedrag van circa € 2 miljoen zou voldoende moeten zijn om de algemene uitvoerende taken te dekken door middel van de jaarlijkse rentebijdrage 2.Mocht de bodem vervuild blijken en het saneren hiervan is een discussie, dan heeft dit grote maatschappelijke impact en is de kans op imagoschade hoog. De bodemsanering zal direct worden geassocieerd met de verantwoordelijkheid van de provincie.
Beheersmaatregel	1 De stichting beschikt over voldoende reserves om de vrijwaringen eeuwigdurend gestand te doen. 2.Door de stichting wordt de kwaliteit van de bodem gemonitord evenals het gebruik van de percelen. Deze werkwijze biedt goede garanties voor het vroegtijdig signaleren van onbalans tussen gebruik en bodemkwaliteit.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	2.598.010	2.635.772	niet van toepassing	niet van toepassing
Vreemd vermogen op 31-12	5.400	0	niet van toepassing	niet van toepassing
Resultaat (voor bestemming)	37.970	37.762	niet van toepassing	niet van toepassing

Stichting Bodembeheer Schoonebeek

Naam verbonden partij	Stichting Bodembeheer Schoonebeek
Rechtsvorm	Stichting
Doel	Sanering van bodemverontreiniging in aangewezen landinrichtingsgebieden in de provincie Drenthe
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	6,00%
Bestuurlijk belang	Lid Raad van Toezicht
Invloed uitoefenen	Het voorzitterschap wordt bekleed door de vertegenwoordiger van de gemeente Emmen. Het Drentse lidmaatschap wordt bemenst door de milieu-gedeputeerde. Iedere deelnemer heeft één stem. Besluiten worden genomen o.b.v. volstreekte meerderheid.
Risicoprofiel	Middel
Risico's	1. Mocht de bodem vervuild blijken en het saneren hiervan is een discussie, dan heeft dit grote maatschappelijke impact en is de kans op imagoschade hoog. De bodemsanering zal direct worden geassocieerd met de verantwoordelijkheid van de provincie. 2. De stichting heeft in 2015 een analyse uitgevoerd betreffende de vermogens- en kostenopbouw. Uit deze analyse blijkt dat de baten (rente-inkomsten) de lasten (stichtings- en saneringskosten) niet meer kunnen compenseren. SBS belegt feitelijk ook niet meer; de gelden staan geparkeerd op een spaarrekening. Dit betekent dat op de lange termijn de voorziening onvoldoende is om de uitvoering van het takenpakket van de stichting te kunnen waarborgen. Naar aanleiding van de financiële analyse is een versoering van de uitvoering doorgevoerd. Het financiële toekomstperspectief op lange termijn blijft echter om aandacht vragen.
Beheersmaatregel	1. In de Raad van Toezicht (RvT) worden afspraken gemaakt over de aanpak. De eigenaren van de vervuilde percelen zijn in de RvT vertegenwoordigd. Op deze wijze worden discussies over de aanpak vroegtijdig opgepakt. 2. De geplande saneringen zijn afgerond.De stichting maakt de overgang naar een beheerorganisatie, waarbij periodieke monitoring de belangrijkste taak is. 3. Bij tekorten zijn de overheden (provincie Drenthe en de gemeenten Emmen en Coevorden) aan te spreken, conform het overeengekomen convenant. In dat geval draagt de provincie bij in tekort of meerkosten. In dat geval draagt de provincie 50% bij in tekort of meerkosten. In 2021 en 2022 zijn het financiële toekomstperspectief en de organisatievorm in relatie tot de overgang naar een beheerorganisatie en de komst van de omgevingswet onderwerp van gesprek geweest voor de Raad van Toezicht.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	1.831.007	nog niet bekend	1.797.007	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	0	0	0	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	-52.889	nog niet bekend	-34.000	nog niet bekend

Overige

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen				
Naam verbonden partij	Fonds nazorg gesloten stortplaatsen			
Rechtsvorm	Reglement			
Doel	Financiering eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	100,00%			
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen en Dagelijks Bestuur			
Invloed uitoefenen	Het DB kan beleidswijzigingen voorstellen aan het AB. Een besluit kan slechts genomen worden door het AB.			
Risicoprofiel	Laag			
Risico's	De provincie loopt een financieel risico op het nazorgfonds. In de begroting wordt gerekend met een verwacht bruto rendement van 5% (afpraak IPO). Wanneer dit rendement niet wordt behaald kan aan Attero een nazorgheffing worden opgelegd. Het doelvermogen van het fonds bedraagt € 21 miljoen in 2033. Dit doelvermogen moet door Attero worden volgestort.			
Beheersmaatregel	Wij beheersen dit risico door jaarlijks, na vaststellen van de jaarrekening te beoordelen of wij een nazorgheffing aan Attero opleggen. Hiertoe kan GS besluiten wanneer de actuele stand van het fonds 10% lager is dan de benodigde stand.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2021	Gerealiseerd 2022	Begroot 2022	Begroot 2023
Eigen vermogen op 31-12	14.487.851	nog niet bekend	13.500.680	14.113.068
Vreemd vermogen op 31-12	20.076	nog niet bekend	3.500	3.500
Resultaat (voor bestemming)	970.136	nog niet bekend	534.569	612.388
Bijdrage provincie	0	nog niet bekend	0	
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

I.2.7 Grondbeleid

Inleiding

Algemeen

In 2022 heeft de provincie gronden aangekocht en verkocht voor de beleidsdoelen van het Programma Natuurlijk Platteland (PNP), Wegen en Vaarwegen en het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Deze transacties hebben (naar onze inschatting) geen versturende werking op de grondmarkt gehad, waarbij geen ongeoorloofde staatssteun is verleend. De aan- en verkopen hebben plaatsgevonden op basis van een onafhankelijke taxatie en op vrijwillige basis.

Wat hebben we bereikt?

Nota grondbeleid

Het grondbeleid van de provincie en de beschikbare grondinstrumenten zetten we als provincie in om de realisatie van provinciale beleidsopgaven mogelijk te maken. Vanwege gewijzigde wet- en regelgeving in 2022, waaronder bijvoorbeeld het Didam arrest en de veranderde opgave, is de huidige Nota Grondbeleid op onderdelen inmiddels achterhaald. Met de voorliggende Nota Grondbeleid 2023 gaan we dit in 2023 corrigeren. Voorts zijn er diverse ontwikkelingen gaande in het landelijk gebied (onder de noemer van het PPLG) die een meer integrale benadering van het grondbeleid vragen. In de geactualiseerde Nota Grondbeleid 2023 zullen we hier invulling aan geven. In 2022 hebben er geen mutaties in het grondbeleid plaatsgevonden.

Provinciale opgave

De opgaven die in het jaar 2022 op de provincie zijn afgekomen zijn omvangrijker geworden, zijn integraler en daarmee complexer geworden en hebben steeds vaker een ruimtelijke component. Dat gold al voor de ontwikkelopgave Natura 2000 en het Programma Natuurlijk Platteland en is zeker aan de orde bij de (toekomstige) opgaven op het gebied van klimaat, water, bodem, energie, stikstof, wonen en de transitie van de landbouw en daarmee het landelijk gebied.

Vooruitlopend op de uitwerking en realisatie van de inhoudelijke opgaven, zoals onder meer verwoord in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied, zorgen we ervoor dat de kaderstelling voor de inzet van grondbeleid, grondinstrumenten en grondeigendom geactualiseerd wordt en gereed is.

In 2022 is met aankopen reeds geanticipeerd op de uitkomsten van de gebiedsprogramma's PPLG door te starten met het opbouwen van een grondvoorraad (die op vrijwillige basis verkregen is), zodat we als de plannen vastgesteld zijn, slagvaardig uitvoering kunnen geven aan de puzzel die voor ons ligt. Door een hoeveelheid grond aan te kopen (en tegelijk het vrijwillig wegnemen van piekbelasters) ontstaat er ruimte voor blijvers, waarbij er tegelijk percelen vrijkomen die essentieel zijn voor het functioneren van het complete natuur- en watersysteem beschikbaar komen met de functie natuur of bijvoorbeeld overgangslandbouw. Op die manier kunnen we perspectief bieden aan (een deel van de) agrariërs die al willen verkopen en hoeft deze groep niet te wachten op de uitkomsten van de gebiedsplannen/ gebied programma's.

In tabel 1 is de beleidsprestatie over het jaar 2022 vanuit zowel het perspectief van aankopen en verkopen over de verschillende beleidsvelden gepresenteerd.

Tabel 1: beleidsprestatie

Programma / regio / bundel	Beleidsprestatie	Ambitie (PPOV) (in ha)	Realisatie (in ha)
Bundel Grondzaken-Drenthe	Aankopen NNN	234	130
	SKNL	74	47

	Verkopen NNN	93	84
	Aankopen Ruilgrond	500	317
	Verkopen Ruilgrond	291	179
	Aankopen Stikstof	7	35
	Verkopen Stikstof	5	3
	Landbouwstructuur verbeteren	1100	1420
	Aankopen PPLG		17
	Aankopen bestaande NNN		3

NNN

De NNN-gronden betreffen gronden die gelegen zijn binnen de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland, die we wensen te realiseren door aankoop of omvorming (via SKNL) vanuit de opgave Programma Natuurlijk Platteland (PNP). Wat betreft de realisatie van het NNN was het uitgangspunt voor 2022 de realisatie van 308 ha NN (middels aankoop & SKNL). De realisatie is 177 ha en blijft daarmee achter bij de vooraf gestelde ambitie. In 2022 bleek het vrijwillige aanbod van grond binnen het NNN in de markt geringer dan vooraf was ingeschat. De ambitie lag 131 ha hoger, maar niet alle inspanningen hebben zich in 2022 'uitbetaald'. Met de huidige inzichten (PPLG) en het vooralsnog slechts vrijwillig inzetten van de grondinstrumentaria lijkt realisatie van het NNN in 2027 een lastige opgave. Er zal op een andere en nog actievere wijze gekeken moeten worden naar de strategie, met nieuwe instrumentaria en (financiële) mogelijkheden om geschikte ruilgronden te verwerven voor eigenaren binnen het NNN.

Waardedaling bij wijziging van de bestemming

Het PNP dekt de lasten van de waardedaling van grond als gevolg van de wijziging van de functie van landbouw naar natuurgrond. Bij aankopen binnen het NNN gold altijd dat 85% van de aanschafwaarde afgewaardeerd zou worden. Wij gingen er hierbij vanuit dat de overige 15% de gemiddelde natuurwaarde vertegenwoordigde, waartegen de percelen kunnen worden verkocht aan de eindbeheerder van het natuurgebied.

Voor wat betreft de verkoop van natuurgrond (NNN) is een andere systematiek gaan gelden, waarbij de feitelijk marktwaarde van natuur voor verkoop het uitgangspunt is. Dit zal vooralsnog geen gevolgen hebben voor de wijze waarop we de gronden binnen het NNN nu op de provinciale balans hebben geplaatst (dat blijft 15% van de agrarische waarde). De lasten (waardedaling van agrarisch naar natuur) worden verantwoord bij beleidsopgave 7.2 (zie tabel 2).

Ruilgrond

De ruilgronden worden door de provincie gekocht met het oog om een alternatief te kunnen bieden aan boeren die hun bedrijf uitvoeren met een ligging binnen het NNN. Ruilgronden zijn cruciaal in een gebiedsproces, omdat tegelijkertijd met de verbetering van de landbouwstructuur van het gebied er ook NNN wordt gerealiseerd. Het aanbod aan ruilgrond was groot in 2022. Met name het eerste halfjaar van 2022 moest er prioriteit worden gegeven aan gronden die het beste perspectief hadden om te worden geruild met NNN. Dit mede vanwege de beperkte omvang van het investeringskrediet LG. Het tweede deel van 2022 heeft een ophoging van het investeringskrediet plaatsgevonden waardoor er meer kansen benut konden worden (mede i.r.t. het PPLG) en de grondvoorraad is toegenomen. In 2022 is er 317 ha nieuwe ruilgrond verworven (met een ambitie van 500 ha). Betreffende ruilgrond wordt te zijne tijd benut t.b.v. toekomstige uitruil met percelen gelegen binnen het NNN en/of de opgave PPLG. In 2022 is er tegelijk 179 ha ruilgrond vervreemd (met een ambitie 291 ha). Met de vervreemding van ruilgrond wordt (veelal via kavelruil) invulling gegeven aan realisatie van het NNN en landbouwstructuurverbetering. Tegelijkertijd zijn we gedurende het jaar

terughoudender geworden met de verkoop van bestaande ruilgrond, vanwege de ruimte die we denken nodig te hebben vanuit de opgave PPLG. Met de verkoop van ruilgronden worden in principe weer middelen vrijgespeeld binnen het investeringskrediet LG.

Hoewel diverse grondinstrumentaria worden ingezet, blijken deze niet afdoende om de versnelling in de realisering van de grondopgave NNN te borgen. Ook daar waar geschikte ruilgrond voorhanden lijkt, is de ruil niet (altijd) financieel passend te maken, aangezien de agrariër over het algemeen volledig gecompenseerd wil worden in de bedrijfsvoering (ha om ha). Uitbreiding van de instrumentenkoffer op grond (b.v. de toepassing van de volledige schadeloosstelling) is daarom gewenst. Er zal in 2023 verder gewerkt worden aan de ontwikkeling van nieuwe grondinstrumentaria.

Stikstof (en aankoopregelingen)

Vanaf 18 maart 2021 zijn we gestart met de uitvoering van de “Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden”. Aan de landelijke criteria zijn provinciale doelen toegevoegd vanuit het PNP en koppelkansen die t.b.v. andere beleidsopgaven spelen. Deze regeling heeft als doel het structureel verminderen van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden via de aankoop van veehouderijen, zogenaamde piekbelasters, op vrijwillige basis. De regeling van LNV financiert het waardeverschil wat ontstaat als de veehouderijtak beëindigd wordt.

Door het aankopen van bedrijven neemt het bezit van de provincie toe, waarbij de gekochte gronden en gebouwen worden verantwoord op de provinciale balans bij de materiële vaste activa in het investeringskrediet grondbezit Landelijk gebied. Het waardeverschil wat ontstaat door de functieverandering (lasten) kan gedekt worden uit de specifieke uitkering van LNV (baten).

Inmiddels zijn er in de loop van 2022 diverse vrijwillige aankoopregelingen in concept voorbereid door het Rijk, in samenwerking met de provincies. Veel belangstellenden hebben recent of langer geleden, contact gehad met ons of met uitvoeringsorganisatie Prolander over de mogelijkheden voor hun bedrijf. Wij vinden het belangrijk om hierover met de belanghebbenden in contact te blijven, ook al kunnen wij de zo gewenste duidelijkheid helaas nog niet verschaffen.

In 2022 is verdere afhandeling gegeven aan de landelijke Maatregel Gerichte Opkoop (MGO-1). In Drenthe zijn uiteindelijk 4 bedrijven aangekocht. Voor de overige bedrijven bleken vooral de complexe voorwaarden reden om er geen gebruik van te kunnen maken. Inmiddels hebben ruim 100 agrariërs ons benaderd voor meer informatie over hun toekomst naar aanleiding van MGO-1 en later verschenen Kamerbrieven. Op dit moment heeft het ministerie van LNV nieuwe aankoopregelingen in voorbereiding, waaronder een vervolg op de MGO-1 (MGA) en een Landelijke beëindigingsregeling Veehouderijen.

Landbouwstructuurverbetering

Drenthe beschikt totaal over circa 145.000 ha cultuurgrond, verdeeld over vele agrarische bedrijven. De aanpak met planmatige kavelruil is succesvol. Het gaat hierbij om kavelruil ten behoeve van de landbouw, of voor de landbouw in combinatie met natuurontwikkeling. In samenspraak met de provincie blijft Prolander zoeken naar koppelkansen met het programma Toekomstgerichte landbouw van de provincie.

Met dit instrument is in het jaar 2022 1.420 hectare per jaar geruild (met een ambitie van 1.100 ha). Hiermee is op een kosteneffectieve manier een bijdrage geleverd aan de verbetering van de landbouwstructuur.

PPLG aankopen

We zullen in toenemende mate meer PPLG aankopen gaan doen. In 2022 hebben zich 2 aankopen voorgedaan. Dit betreft grond die weer landbouwkundig ingezet kan worden, maar mogelijk met enkele randvoorwaarden, waarbij te denken valt aan overgangsgebieden. De handelswijze voor grond in het kader van de opgave Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) is dat indien de provincie vrijwillig kan aankopen (verkopende partij biedt het ons aan) en/of indien de aankoop als zeer kansrijk wordt beoordeeld vanuit de opgave (PPLG), we deze aankoop kunnen realiseren. Vanuit de gebiedsprogramma's PPLG zal nader worden bezien welke inrichting gegeven kan worden aan deze gronden.

Paragraaf grondbeleid

De paragraaf grondbeleid (zie tabel 2) laat de ontwikkeling in cijfers zien over het jaar 2022 in termen van de mutaties van de grondvoorraad, de baten en de lasten en de boekwaarde van betreffende gronden.

			Doelst. 7.2.07		Mat. vaste activa		
	Hectares Voorraad	Bruto aan- & verkopen	(Waarde daling)	(Boekwinst)	Mutatie voorraad		Voorraad grond
			Lasten	Baten	NNN	Ruil	Boekwaarde
Voorraad ruilgrond	1.128					52.819.960	
Voorraad NNN grond	1.119				6.117.318		
Landschapselement	19					80.000	
Stikstof	0						
PPLG	0						
Saldo 31-12-2021	2.266				6.117.318	52.899.960	59.017.278
Mutatie 2022:							
Aankoop ruilgrond	317	25.531.149				25.531.149	25.531.149
Aankoop LS-element							
Aankoop NNN	130	8.341.946	7.089.434		1.252.512		1.252.512
Aankoop bestaande NNN	3				54.453		54.453
Aankoop Stikstof	35	10.023.397	7.343.848			2.679.549	2.679.549
Aankoop PPLG	17	1.226.845				1.226.845	1.226.845
Overig NNN							
Overig - herwaardering			1.053.622			-1.053.622	-1.053.622
Overig - sloop gebouwen			738.914				
Verkopen ruilgrond	-179	10.506.597	22.663	3.357.252		-7.126.682	-7.126.682
Verkopen LS-element							
Verkopen NNN	-84	516.187	62.793	135.527	-317.867		-317.867
Verkopen NNN zonder kv							
Verkopen Stikstof	-3	483.850				-483.850	-483.850
Verkopen PPLG							
<i>Vernummertransacties van Ruil</i>							
<i>Naar NNN</i>							
Mutatie 2022 totaal:	236		16.311.274	3.492.779	989.098	20.773.389	21.762.487

Saldo per 31-12-2022	2.502		16.311.274	3.492.779			
Voorraad ruilgrond	1.265					70.170.805	70.170.805
Voorraad NNN grond	1.168				7.106.416		7.106.416
Landschapselement	19					80.000	80.000
Stikstof	31					2.195.699	2.195.699
PPLG	17					1.226.845	1.226.845
	2.500				7.106.416	73.673.349	80.779.765

Tabel 2 bevat de ontwikkeling in de grondvoorraad gesplitst in NNN, ruilgrond, stikstof en PPLG. Verder bevat de tabel de baten en lasten die zijn verantwoord op 7.2.07 Realisatie obstakelvrij maken grond t.b.v. het NNN.

- De lasten hebben betrekking op vnl. de afwaardering aangekochte percelen naar natuurwaarde (15% van de marktwaarde).
- De baten zijn een gevolg van de boekwinst bij verkopen van ruilgrond (verkoopprijs hoger dan de boekwaarde).

Opbrengsten van verkopen worden alleen voor het verschil met de boekwaarde als baten verantwoord in het PNP (beleidsopgave 7.2). De gerealiseerde lasten voor grond zijn in 2022 voor het aandeel NNN met circa € 7 miljoen lager dan de verwachting vanuit de laatste PPOV, te weten circa € 13 miljoen. Echter komt het totaal aan lasten uit op circa € 15 miljoen. Dit komt door een forse afwaardering vanuit de stikstofaankopen. Wat betreft de gerealiseerde baten komt de stand uit op circa € 3,4 miljoen, waar de begroting 7,2 miljoen aangeeft.

Verklaring lasten

De verklaring voor de lagere lasten dan begroot (op het NNN deel) komt door het feit dat er minder NNN grond voor aankoop beschikbaar was (op de markt) dan vooraf ingeschat. Het bleek in 2022 lastiger om rechtstreeks, dan wel via ruilingen, NNN gronden aan te kopen voor de provincie. Dit heeft als effect dat er minder afwaardering heeft plaatsgevonden, waardoor de lasten lager uitvallen.

Verklaring baten

De baten zijn niet in lijn met de prognose. Er hebben minder verkopen ruilgrond plaatsgevonden, waarbij tegelijk minder fors dan begroot boven de boekwaarde verkocht is. Het hebben van baten op verkoop van ruilgrond en NNN (feitelijk verkopen boven de boek/aanschafwaarde) is daarbij niet vanzelfsprekend. Hier is alleen sprake van wanneer gronden voor een langere tijd in bezit zijn bij gunstige marktomstandigheden (ofwel prijsstijgingen van landbouw- en natuurgrond).

Balanswaardering

Voor het jaar 2022 is wederom een balanswaardering uitgevoerd voor alle ruilgronden in eigendom van de provincie Drenthe die met een waarde op de balans geboekt staan. De balanswaardering 2022 heeft betrekking op circa 770 ha ruilgrond met een totaal qua balanswaarde van 42,6 mln. Op basis van de herwaardering van Wiberg komen we uit op een huidige marktwaarde van 50,1 mln. De taxatie komt daarmee 18 % hoger dan de boekwaarde uit. Bij volledige verkoop zou dit resulteren in een boekwinst van 7,5 mln. Op circa 100 ha is sprake van een lagere balanswaardering vergeleken bij de boekwaarde, waardoor sprake is van een afwaardering van € 1 mln. ten opzichte van de huidige boekwaarde. Op 670 ha is sprake van een hogere marktwaarde van 8,5 mln. ten opzichte van de huidige boekwaarde.

Investeringskrediet grondbezit Landelijk Gebied

In de Nota Grondbeleid van de provincie Drenthe" is vastgelegd dat de provincie beschikt over een investeringskrediet voor het aanhouden van een strategische (ruil)grondvoorraad die ingezet kan

worden voor aangewezen provinciale doelen. De maximale hoogte van het investeringskrediet, c.q. de waarde van de strategische grondvoorraad, is voor brede opgave landelijk gebied in november 2022 door de Staten verhoogd van € 62 miljoen naar € 100 miljoen.

Het grondbezit is tegen aanschafwaarde of lagere marktwaarde op de provinciale balans geplaatst. Als geen sprake is van directe doelrealisatie, dus als het om grond gaat die niet binnen het NNN ligt, wordt het bezit op de balans geplaatst en niet als last in beleidsopgave 7.2 verantwoord. Als er wel sprake is van doelrealisatie, de gronden binnen het NNN, dan wordt het bezit voor 15% van de agrarische aanschafwaarde op de balans gezet en 85% wordt als last in beleidsopgave 7.2 verantwoord.

Het investeringskrediet (€ 100 miljoen) is in 2022 toereikend gebleken voor de gerealiseerde investeringen in het grondbezit PNP en bedraagt per 31-12-2022 € 80,8 miljoen (zie tabel 3).

Saldo per 31-12-2022	ha	€
Voorraad ruilgrond	1.265	70.170.805
Voorraad NNN grond	1.168	7.106.416
Landschapselement	19	80.000
Stikstof	31	2.195.699
PPLG	17	1.226.845
	2.500	80.779.765

Voor 2023 zullen dit nauwgezet volgen en door spreiding in aan- en verkopen proberen te sturen. Gezien de opgave die op ons afkomt voorzien we dat de huidige grens van het krediet niet afdoende is op de langere termijn. Voorzien wordt dat middels de eerste reguliere P&C cyclus in 2023 het krediet opgehoogd zal moeten worden. Aan de staten is voorgelegd (en conform besloten) dat verhogingen en wijzigingen van het krediet via actualisaties van de begroting aan Provinciale Staten kunnen worden voorgelegd.

Infrastructuur (wegen en vaarwegen)

In 2022 zijn de volgende grond aan- en verkopen ten behoeve van infrastructurele projecten gerealiseerd. De lasten en baten zijn ten laste van de desbetreffende projecten verantwoord.

Project overig	hectare gekocht		hectare verkocht	
Brunstigerplas			21.06.65	grond met (vis)water en bosschages
Onderhoud, overlaging N853	0.01.27	tracé weg, fietspad en berm		
Borger-Odoorn	0.00.27	berm en sloot	0.04.50	berm en sloot
Eigendommen rondom fietspad	0.06.20	tracé fietspad, watergang en berm	0.00.85	gedeelde inrit, beplante berm
Oeverconstructie Meppelerdiep	0.01.18	kaden		
Overhoeken	0.00.06	groen	0.27.50	groen
Wegenruil Emmen	54.85.77	wegen, bermen, sloten en kanalen	72.83.43	wegen, bermen, sloten en kanalen
Totaal	54.97.75		94.22.93	

I.2.8 Reserves en voorzieningen

Inleiding

Doel van deze paragraaf is inzicht te geven in de beoogde stand en de inzet van de reserves en voorzieningen van de provincie. Bij zowel de voorjaarsnota, begroting, bestuursrapportages als de jaarrekening monitoren wij de standen en bestedingen van de reserves en voorzieningen en beoordelen of bijstellingen nodig zijn. Dat is nu ook bij deze jaarrekening gedaan. In 2020 is de nota Reserves en voorzieningen geactualiseerd en in december ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden. Op dit moment is voorzien dat de volgende Nota reserves en voorzieningen in 2024 zal worden opgesteld.

Algemene reserves

Algemene reserves zijn reserves zonder bepaalde bestemming. De algemene reserves kunnen worden ingedeeld in twee categorieën, te weten:

- reserve(s) zonder specifieke bestemming. Hiertoe worden gerekend de Reserve voor algemene doeleinden en de Saldireserve.
- reserve(s) om risico's die de provincie loopt, op te vangen. Hiertoe wordt de Risicoreserve gerekend.

Reserve voor algemene doeleinden

050001					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	5.423.898	1.785.773	5.021.950	5.498.899	5.498.899
Begrote onttrekking (2)	3.750.074	1.000.000	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	111.949	4.236.177	476.949	-	-
Bestemming resultaat (4)					
Saldo einde jaar (1-2+3+4)	1.785.773	5.021.950	5.498.899	5.498.899	5.498.899

050001 Reserve voor algemene doeleinden	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Dit is een vrij besteedbare reserve voor algemene doeleinden. De reserve maakt financieel-technisch gezien deel uit van het weerstandsvermogen van de provincie en wordt gebruikt voor het sluitend maken van de meerjarenbegrotingen, zowel positief als negatief. Voor de opvang van tekorten wordt een maximale omvang van € 5 miljoen nagestreefd. Hierbij verwijzen we ook naar de afgesproken beheersmaatregelen van tekorten.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	Dit is een vrij besteedbare reserve voor algemene doeleinden. De reserve maakt financieel-technisch gezien deel uit van het weerstandsvermogen van de provincie en wordt gebruikt voor het sluitend maken van de meerjarenbegrotingen, zowel positief als negatief. Voor de opvang van tekorten wordt een maximale omvang van € 5 miljoen nagestreefd. Hierbij verwijzen we ook naar de afgesproken beheersmaatregelen van tekorten.
Wat was in 2022 gepland?	De geraamde mutaties zijn het resultaat van de actuele ramingen in de meerjarenbegroting.

Wat is in 2022 gerealiseerd?	Gerealiseerde toevoegingen: € 111.949,-- Primitieve begroting Gerealiseerde onttrekkingen: € 850.000,-- Hervreiding budgetten Alliantieprojecten sociale agenda € 2.566.741,-- Lastneming projectsubsidies en verschuiven budgetten realisatie NNN en projecten Milieu en Energie van 2023 naar 2022 € 333.333,-- Verschuiving budget slimme energieoplossingen.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	Conform de Nota begrotingsregels provincie Drenthe 2020 dient de Reserve voor algemene doeleinden te worden aangevuld tot het door Provinciale Staten genormeerde niveau (momenteel: € 5 miljoen) indien het saldo van de reserve lager is. Op 31 december 2022 is het saldo van deze reserve € 1.785.772,--. In afwijking van het bovenstaande hebben wij uw Staten niet voorgesteld deze reserve aan te vullen tot het genormeerde niveau omdat dit lagere saldo slechts tijdelijk onder het genormeerde niveau is gezakt. In 2023 zal deze reserve worden aangevuld en zal per jaareinde een omvang hebben van € 5.021.950,--.

Saldireserve

050002					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	40.641.793	45.105.592	2.636.154	81.288	-
Resultaatbestemming jaar 2021 (2)	3.006.223				
Begrote onttrekking (3)	29.534.869	42.751.771	2.554.866	81.288	-
Begrote toevoeging (4)	30.992.445	282.333	-	-	-
Bestemming resultaat rek. (5)					
Saldo einde jaar (1+2-3+4+5)	45.105.592	2.636.154	81.288	-	-

050002 Saldireserve	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Bedragen die worden overgeheveld naar volgende boekjaren worden via deze reserve van het ene naar volgende boekjaren overgeheveld. Overheveling vindt slechts plaats met instemming van PS.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	Bedragen die worden overgeheveld naar volgende boekjaren worden via deze reserve van het ene naar volgende boekjaren overgeheveld. Overheveling vindt slechts plaats met instemming van PS.
Wat was in 2022 gepland?	Overhevelingen, zoals opgenomen in de afgelopen jaarrekeningen en bestuursrapportages en die inmiddels door u zijn vastgesteld, zijn in dit overzicht verwerkt.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De begrote toevoegingen en onttrekkingen zijn gerealiseerd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Risicoreserve

050005					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	21.325.000	17.400.573	17.400.573	17.400.573	17.400.573
Begrote onttrekking (2)	3.090.500	-	-	-	-

Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	833.927	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	17.400.573	17.400.573	17.400.573	17.400.573	17.400.573

050005 Risicoreserve

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De reserve is bedoeld om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen die niet door een specifieke voorziening of de algemene reserve worden gedekt. Deze reserve is onderdeel van de totale weerstandscapaciteit en wordt betrokken bij de paragraaf weerstandsvermogen.
Instellingsbesluit	Begroting 2008 d.d. 14 november 2007
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	De omvang van de Risicoreserve is op 1 januari 2022 is € 21.325.000,--.
Wat was in 2022 gepland?	Er zijn voor 2022 geen mutaties in de Risicoreserve voorzien.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	Er is een onttrekking gedaan van € 3.090.500,-- bij de 3e actualisatie 2022 ten behoeve van het OV-bureau voor het tekort bij de concessiehouder Qbuzz vanwege meer gereden kilometers, hogere brandstofkosten en hogere kosten door ziekteverzuim. Er is € 833.927,-- aan de reserve onttrokken als gevolg van de verhoging van het saldo van de Voorziening deelnemingen in verband met de waardedaling van het aandelenkapitaal van de NOM in 2022.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan Provinciale Staten een bepaalde bestemming hebben gegeven. Wanneer vanuit deze reserves bedragen beschikbaar zijn gesteld en die bedragen na afloop niet zijn besteed, dient in principe het overschot weer aan de betreffende bestemmingsreserve toegevoegd te worden, conform artikel 43 BBV. Het zijn Provinciale Staten die tot deze toevoegingen besluiten. Eenzelfde werkwijze geldt voor eventuele overschrijdingen.

Voor het instellen/handhaven van bestemmingsreserves zijn de volgende beleidsregels geformuleerd en vastgelegd in de Nota reserves en voorzieningen provincie Drenthe 2020.

1. Wij gaan terughoudend om met het instellen van bestemmingsreserves. Het uitgangspunt is 'nee, tenzij'. Het uitgangspunt is, dat alle baten en lasten in de exploitatie worden verantwoord. In uitzonderingsgevallen is de instelling van reserves mogelijk, passend binnen en onderbouwd vanuit de in de beleidsnota genoemde functies.
2. Instelling van een reserve (of voorziening) vindt onderbouwd plaats bij de voorjaarsnota of de begroting, aan de hand van het standaard format.
3. Voor een in te stellen reserve geldt een minimum omvang van € 500.000,--.
4. Tijdelijk karakter: een bestemmingsreserve is altijd tijdelijk van aard en wordt ingesteld voor een vooraf bepaalde periode. Als de periode op het instellingsmoment niet bekend is dan wordt de reserve ingesteld voor maximaal de resterende duur van de lopende collegeperiode. Na afloop van de collegeperiode vindt altijd een actualisatie van de reserve plaats. Deze kan leiden tot heroverweging van de inzet van de gereserveerde middelen.
5. Aan een reserve dient altijd een financiële onderbouwing (bestedingsplan) ten grondslag te liggen

inclusief meerjarenbegroting. Het bestedingsplan wordt periodiek en minstens eenmaal per begrotingsjaar geactualiseerd.

6. Een reserve dient aan een van de in paragraaf 1.1 van de beleidsnota benoemde functies te voldoen.

7. Provinciale Staten stellen bij het instellen van een reserve in ieder geval vast: functie, doelstelling en gebruik, toegestaan minimum, toegestane onttrekking, voeding (wijze en mate), opheffing, wanneer of onder welke omstandigheden de reserve kan komen te vervallen en specifieke spelregels.

Reserve versterking economische structuur

060150					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	2.561.845	2.434.952	2.434.952	2.434.952	2.434.952
Begrote onttrekking (2)	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	5.463.208	4.388.208	4.388.208	4.428.208	4.428.208
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	5.682.599	4.388.208	4.388.208	4.428.208	4.428.208
Begrote baten programma (6)	1.175.000	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	1.267.498	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	2.434.952	2.434.952	2.434.952	2.434.952	2.434.952

060150 Reserve versterking economische structuur

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het versterken van de sociaaleconomische structuur in Drenthe in brede zin, is gericht op de verwezenlijking van een duurzame economische ontwikkeling. Naast de inzet op de (nieuwe) nationale economische programma's werken wij aan projecten en initiatieven die bijdragen aan de versterking van de economische structuur en/of de transitie naar de kenniseconomie, maar die buiten de reikwijdte van de nieuwe SNN-programma's vallen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005
Portefeuillehouder	Henk Brink
Programma	3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten
Toelichting	Met de Reserve versterking economische structuur worden schommelingen opgevangen in de exploitatie van de provincie voor projecten ter versterking van de economische structuur en ten behoeve van het financieel stimuleringsinstrumentarium gericht op het MKB.
Wat was in 2022 gepland?	Voor 2022 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen aan deze reserve gepland. Verder worden bijdragen voor economische structuurversterking boven het begrote exploitatieniveau gedekt uit deze reserve. Voorstellen worden via de P&C-cyclus voorgelegd aan PS.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	Er zijn, zoals planning, in 2022 geen extra toevoegingen of onttrekkingen gedaan aan deze reserve. Wel is een bedrag van € 126.894,- aan deze reserve onttrokken, omdat in 2022 de exploitatielasten en exploitatiebaten hoger waren dan begroot
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Het nadeel in de exploitatie is een saldo van hogere lasten (€ 219.391,-) van enkele projecten gericht op de versterking van de economische structuur en hogere baten (€ 92.498,-) door diverse opbrengsten.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Reserve provinciaal aandeel ILG

060215					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	7.255.843	7.170.097	6.725.536	6.382.683	6.350.283

Begrote onttrekking (2)	1.643.065	6.097.250	4.206.313	1.991.477	429.977
Begrote toevoeging (3)	1.315.507	5.652.689	3.863.460	1.959.077	22.919
Begrote lasten programma (4)	1.376.921	797.894	509.853	1.991.477	429.977
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	801.182	797.894	509.853	1.991.477	429.977
Begrote baten programma (6)	1.049.363	353.333	167.000	1.959.077	22.919
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	715.436	353.333	167.000	1.959.077	22.919
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	7.170.097	6.725.536	6.382.683	6.350.283	5.943.225

060215 Reserve provinciaal aandeel ILG

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Uitvoering geven aan de afspraken in de bestuursovereenkomst met het Rijk over de realisatie van prestaties in het landelijk gebied.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2007 d.d. 4 juni 2008
Portefeuillehouder	Henk Jumelet
Programma	2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven
Toelichting	De afwikkeling van de natuurprojecten die nog gedekt worden uit het restant van de middelen Investeringsimpuls Landelijk Gebied (ILG) worden ten laste van deze reserve gebracht.
Wat was in 2022 gepland?	Op basis van de prestatieovereenkomst met Prolander is de begroting voor de doelstelling Afwickelen projecten investeringsimpuls Landelijk Gebied, onderdeel van de beleidsopgave Natuurlijk Platteland geactualiseerd.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	Een aantal projecten worden nog gedekt uit de voormalige middelen ILG waarvoor een reserve aanwezig is. Het gaat om het inrichtingsplan Nieuw-Schoonebeek, Geelbroek en Roden-Norg. In 2022 is per saldo € 85.746 aan de reserve ILG onttrokken. De stand per 31 december 2022 van de reserve ILG bedraagt nog € 7.170.097.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve Regionaal Specifiek Pakket

060218					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	7.383.867	7.764.856	7.074.244	6.886.795	6.780.264
Inflatiecorrectie/rente (2)	-	-	-	-	-
Begrote onttrekking (3)	2.340.408	690.612	187.449	106.531	-
Begrote toevoeging (4)	2.625.000	-	-	-	-
Begrote lasten programma (5)	8.475.620	1.397.500	515.000	430.000	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (6)	8.913.201	1.397.500	515.000	430.000	-
Begrote baten programma (7)	5.802.885	269.388	77.551	73.469	-
Werkelijke/beoogde baten programma (8)	6.336.863	269.388	77.551	73.469	-
Saldo einde jaar (9=1+2-3+4+5-6-7+8)	7.764.856	7.074.244	6.886.795	6.780.264	6.780.264

060218 Reserve Regio Specifiek Pakket

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het Regio Specifiek Pakket (RSP) is de katalysator voor brede, integrale stedelijke gebiedsontwikkelingen. Het inhoudelijke en financiële raamwerk is door uw Staten in de Kadernota's uitvoering RSP/RSP-plus Drenthe 2009 en 2010 goedgekeurd. Met uitzondering van de spoorlijn Zwolle-Emmen worden de projecten in een langjarig partnerschap met de steden uitgevoerd. De steden Assen, Emmen en Coevorden hebben hier de 'lead'. Provincie en gemeenten hebben de afgelopen periode nauw samengewerkt bij het formuleren van de ambities, de visie en de strategie.
Instellingsbesluit	Voorjaarsnota 2009 d.d. 14 mei 2009
Portefeuillehouder	Henk Brink
Programma	4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig
Toelichting	Deze reserve is ingesteld voor het realiseren van RSP omdat het programma Regio Specifiek Pakket een tijdperiode van 2009 tot 2020 kent. Om de meerjarige afspraken met de verschillende partijen te kunnen blijven uitvoeren is met ingang van 2009 deze reserve ingesteld. Eenmalig is destijds besloten om € 64 miljoen uit het bronvermogen, verkoop aandelen Essent, aan deze reserve toe te voegen. Tot 2020 werd op basis van de IBOI rente toegekend door het Rijk. Eind 2017 heeft het ministerie echter besloten tot een finale afrekening van de RSP bijdragen. Aanvankelijk zouden de rijksbetalingen voor RSP en de daaraan toegevoegde IBOI-fractie over meerdere jaren worden uitbetaald. De afrekening van het Rijk is als vooruit ontvangen bedragen in de administratie verantwoord. Dit betreft een bedrag van circa € 19 miljoen.
Wat was in 2022 gepland?	De middelen worden ingezet voor verbetering spoor Zwolle Coevorden Emmen, Atalanta, Bereikbaarheid Emmen en het Ruimtelijk Economisch Programma. In 2022 is een toevoeging van € 2.625.000,-- begroot en een onttrekking van € 2.340.408 begroot.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De begrote toevoegingen en onttrekkingen zijn gerealiseerd. Daarnaast is een bedrag van € 96.397,-- gestort in de reserve.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Deze aanvullende storting van € 96.397,-- was nodig doordat wij in de exploitatie een voordelig saldo hadden doordat de baten hoger waren dan begroot (€ 577.958,--) dan het nadelige saldo op de lasten (€ 367.950,--) en storting in de reserve Verstrekte subsidies (€ 113.610,--).
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Financieringsreserve

060221					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	78.115.210	73.034.784	69.898.159	70.186.534	70.524.909
Resultaat 2021 (2)	4.933.279	-	-	-	-
Begrote onttrekking (3)	18.742.244	3.486.625	61.625	11.625	2.000.000
Begrote toevoeging (4)	8.728.539	350.000	350.000	350.000	350.000
Begrote lasten programma (5)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (6)	-	-	-	-	-
Begrote baten programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1+2-3+4+5-6-7+8)	73.034.784	69.898.159	70.186.534	70.524.909	68.874.909

060221 Financieringsreserve

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Beschikbaar stellen van middelen voor cofinanciering van programma's en projecten op het ruimtelijk-economische gebied, om de doelstellingen die de provincie hanteert voor het omgevingsbeleid en het beleid inzake de regionale economie te realiseren.
Instellingsbesluit	Voorjaarsnota 2011 d.d. 14 juli 2011
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	7: Middelen en mensen

Toelichting	De Financieringsreserve wordt toekomstgericht ingezet als dit meerjarig maatschappelijk en economisch rendement voor Drenthe heeft. De huidige omvang van de Financieringsreserve in relatie tot het meerjarig perspectief van de vrije ruimte, geeft ons naar verwachting enige financiële armslag om te kiezen voor extra investeringen. De keuze voor het vaststellen van een ondergrens van deze reserve kan in het licht van het meerjarenperspectief in latere jaren altijd nog worden genomen. Het principe is dat incidentele meevallers en positieve rekeningresultaten in de komende jaren, na het op peil brengen van de Risicoreserve en het op peil houden (€ 5 miljoen) van de Reserve voor algemene doeleinden, worden gebruikt om de Financieringsreserve aan te zuiveren.
Wat was in 2022 gepland?	In 2022 verwachten we een onttrekking van € 7.690.000,-- als gevolg van de voorjaarsnota 2021. Dit geld wordt ingezet voor cofinanciering van Europese projecten, realisatie van de wandelknooppunten, klimaatadaptatie, etc. Voor 2022 zijn geen stortingen in de reserve gepland.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	In totaliteit is in 2022 € 18.742.244,-- onttrokken aan de financieringsreserve. Deze onttrekking bestaat uit: € 7.690.000,-- Voorjaarsnota 2021 onttrokken € 2.570.000,-- Gevolg afkoop Rijksbijdrage vaarweg Meppel de Punt € 1.410.869,-- Gebiedsfondsen € 3.596.375,-- Stikstof € 1.000.000,-- Statenstuk Maatregelen tegen energie armoede € 675.000,-- Motie Frisse start € 1.000.000,-- Motie Knelpuntenpot Wonen € 100.000,-- Motie Niet onder mijn neus € 700.000,-- Motie Schoolpleinen van de toekomst Daarnaast is de vrije bestedingsruimte over 2022 van € 8.728.539,-- toegevoegd aan deze reserve.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Reserve Vitaal Platteland

060222					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	708.000	50.000	0	0	0
Begrote onttrekking (2)	658.000	50.000	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	-	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	50.000	0	0	0	0

060222 Reserve Vitaal Platteland	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Beschikbaar stellen van middelen voor de sociaaleconomische vitalisering van het platteland en de versterking van de structuur van het landelijk gebied. Het is te verwachten dat een belangrijk deel van de middelen zal landen in de 'krimpregio' Zuid- en Oost-Drenthe.
Instellingsbesluit	Voorjaarsnota 2011 d.d. 14 juli 2011
Portefeuillehouder	Henk Jumelet
Programma	2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven
Toelichting	Betreft afronding inzet vitaal platteland en laatste jaren van de leaderprojecten ZO- en ZW-Drenthe. Dit omvat de doelstelling Integrale aanpak van leefbaarheid zowel Drenthe Breed als gebiedsgericht binnen de beleidsopgave Sociaal Drenthe voor iedereen.
Wat was in 2022 gepland?	Voor 2022 en 2023 zijn nog de leaderprojecten ZO-Drenthe en ZW-Drenthe gepland. De eigen bijdrage wordt gefinancierd uit de Reserve vitaal platteland (2021: € 88.750,- en 2022: € 81.250,-). Voorts wordt de afronding van de inzet vitaal platteland uit deze reserve gefinancierd. Het omvat de restantprogrammering voor wonen en zorg (2021: € 175.000,-- en 2022: € 50.000,--). Tenslotte valt het restant van de middelen ad € 66.795,-- vrij ten gunste van de vrije bestedingsruimte.

Wat is in 2022 gerealiseerd?	De projecten die werden gefinancierd uit de Reserve vitaal platteland zijn volgens de planning uitgevoerd. De geplande onttrekkingen uit de reserve vitaal kunnen in overeenstemming met de begroting plaatsvinden. In 2023 vindt de laatste onttrekking plaats uit deze reserve. In 2023 kan deze reserve worden opgeheven.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Cofinancieringsreserve Europa

060223					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	5.579.040	10.932.990	8.213.252	5.993.514	4.707.109
Begrote onttrekking (2)	5.469.738	4.719.738	4.219.738	3.286.405	3.286.405
Begrote toevoeging (3)	11.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Begrote lasten programma (4)	1.687.426	5.040.290	4.324.122	3.386.412	3.286.405
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	1.863.738	5.040.290	4.324.122	3.386.412	3.286.405
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	10.932.990	8.213.252	5.993.514	4.707.109	3.420.704

060223 Cofinancieringsreserve Europa	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Beschikbaar stellen van middelen voor cofinanciering van Europese programma's en projecten.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2012 d.d. 14 november 2012
Portefeuillehouder	Tjisse Stelpstra
Programma	1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen
Toelichting	We hebben, mede dankzij een goede lobby, veel EU-middelen voor Noord-Nederland en Drenthe beschikbaar gekregen in de nieuwe Europese programmaperiode 2021-2027. Deze fondsen richten zich veelal op provinciale opgaven en doelen op gebied van energietransitie, arbeidsmarkttransitie, innovatiebevordering (in het mkb), digitalisering, versterking economie (herstel Corona), plattelandontwikkeling, landbouw en circulaire economie. Om de EU-middelen in te kunnen zetten, is provinciale cofinanciering noodzakelijk. Onze inschatting is dat we voor de komende Europese periode (2021-2027) in totaal circa € 55 miljoen aan cofinanciering nodig hebben om circa € 192 miljoen aan Europese middelen te kunnen inzetten voor het behalen van onze doelen. In de voorgaande Europese programmaperiode hebben we een mix van middelen uit de reserve EU-cofinanciering en beleidsmiddelen ingezet en daarover afspraken gemaakt met uw staten.
Wat was in 2022 gepland?	Jaarlijks wordt er € 2 miljoen toegevoegd aan de reserve. Gezien de substantieel grotere omvang van de Europese fondsen, mede veroorzaakt door de nieuwe tijdelijke fondsen Just Transition Fund (opvangen sociaal economische gevolgen energietransitie) en REACT EU (coronaherstel), is er in 2022 een storting in de cofinancieringsreserve Europa gedaan van € 5 miljoen. Daarmee ontstaat een solide basis om de EU-middelen maximaal in te zetten. Onze inschatting is dat er, waarschijnlijk rond 2024, een (mogelijk vergelijkbare) aanvullende storting nodig zal zijn.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De openstelling van de Europese-programma's is later dan verwacht. In de 3e actualisatie is aangegeven dat het budget Cofinanciering Europa in 2022 grotendeels onbenut zal blijven. Er is daarom voor het budget Cofinanciering Europa € 4.000.000,- afgeraamd en dit bedrag is gestort in de reserve Cofinanciering Europa. De eerste openstellingen vanuit REACT U zijn gerealiseerd in 2022 en daarnaast zijn er diverse OP-EFRO, Interreg en POP3 subsidies verstrekt ter hoogte van in totaal € 1.863.738,-.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve opvang revolverend financieren

060225					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	20.601.973	23.551.973	23.551.973	23.551.973	23.551.973
Begrote onttrekking (2)	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	2.950.000	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	-	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	23.551.973	23.551.973	23.551.973	23.551.973	23.551.973

060225 Reserve opvang revolverend financieren

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Bij het verstrekken van revolverende middelen zijn de risico's van de te verstrekken leningen, deelnemingen en garanties onvoldoende concreet om de vorming van een voorziening te onderbouwen. Hiervoor is deze bestemmingreserve ingesteld, die wordt gevoed vanuit de budgetten van de verschillende programma's en bedoeld is om mogelijke risico's op te vangen. In overleg met de accountant stellen wij voor om op basis van de concrete projecten en de risicobeoordeling daarvan, jaarlijks in de jaarrekening een voorziening op te nemen. De lasten van deze voorziening worden dan gedekt uit de gevormde bestemmingsreserve. Binnen de reserve worden geen middelen geoornd. Mochten voorzieningen getroffen moeten worden wegens oninbaarheid o.i.d., dan moet de gehele reserve daarvoor kunnen worden aangesproken, voordat de Risicoreserve aangesproken wordt.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2012 d.d. 14 november 2012
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	De reserve wordt gevoed door per lening of garantie het risico in te schatten, dit op geld te zetten en toe te voegen aan de reserve. De reserve vangt de risico's op van de totale leningen- en garantieportefeuille. Dit betekent dat na aflossing van de lening of beëindiging van de garantie de gestorte risicobijdrage in de reserve blijft. Eventueel kan, na herbeoordeling van het risicoprofiel van de portefeuille, worden besloten om een bedrag aan de reserve te onttrekken dan wel extra toe te voegen. Onttrekkingen vinden plaats overeenkomstig het hierover bepaalde in de Nota financiering provincie Drenthe 2020.
Wat was in 2022 gepland?	De ontwikkelingen in de portefeuille met leningen en garanties worden continu gemonitord. Dit vindt onder andere plaats door middel van actief debiteurenbeheer, gesprekken met leningnemers en herbeoordeling van de risicoprofielen. Dit is een doorlopend proces. In zowel de Begroting als in de jaarstukken wordt in de Paragraaf financiering een overzicht opgenomen met geactualiseerde risicopercentages en bijbehorende bedragen ter afdekking van de risico's, in relatie tot de omvang van de reserve.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De leningen- en garantieportefeuille wordt continu gemonitord. In zowel de begroting als in de jaarstukken is in de Paragraaf financiering een overzicht opgenomen met geactualiseerde risicopercentages en bijbehorende bedragen ter afdekking van de risico's, in relatie tot de omvang van de reserve. In 2022 is er € 2.950.000,- aan de reserve toegevoegd als risicoafdekking voor nieuwe leningen. Het betreft € 2.600.000,- voor twee te verstrekken leningen aan Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) en € 350.000,- voor een extra leningfaciliteit in het Drents Monumentenfonds.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Reserve natuurbeleid

060227					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	82.302.106	82.802.256	64.657.118	42.318.781	15.537.738
Begrote onttrekking (2)	25.999.029	36.022.996	40.920.812	30.430.601	71.290.692
Begrote toevoeging (3)	21.987.872	17.877.858	18.582.475	3.649.558	61.944.006
Begrote lasten programma (4)	71.499.235	82.634.887	87.891.632	85.814.930	70.055.455
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	62.174.525	82.634.887	87.891.632	85.814.930	70.055.455
Begrote baten programma (6)	15.763.155	17.575.807	17.972.126	11.360.433	12.183.044
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	10.949.752	17.575.807	17.972.126	11.360.433	12.183.044
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	82.802.256	64.657.118	42.318.781	15.537.738	6.191.052

060227 Reserve natuurbeleid	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De programmatische aanpak van het nieuwe natuurbeleid voor de onderdelen natuurbeheer, ontwikkelopgave nieuwe natuur en PAS mogelijk te maken.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2013 d.d. 28 mei 2014
Portefeuillehouder	Henk Jumelet
Programma	2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven
Toelichting	De doelstelling van deze reserve is de egalisatie van uitgaven en inkomsten van het Programma Natuurlijk Platteland over de jaren tot en met 2027. Binnen dit programma vallen de doelstellingen inrichting nieuwe natuur, de programmatische aanpak stikstof (PAS), aankoop en functieverandering grond, uitvoeringskosten programma (w.o. GWB (Bij12), Prolander, uitvoering subsidieregelingen RVO en SNN, overige uitvoeringskosten), monitoring, beheer natuur en landschap en agrarisch beheer. Het betreft alle nieuwe projecten vanaf 2014 (inclusief Icoonprojecten) in het kader van het 'Natuurpact'. In het kader van het Programma Natuurlijk Platteland zijn inspanningsafspraken gemaakt voor de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN).
Wat was in 2022 gepland?	De begrote baten en lasten zijn grotendeels gebaseerd op de (meerjaren) Prestatieovereenkomst 2022 die naar verwachting zal worden afgesloten met Prolander. Voor de baten en lasten per begrotingsdoelstelling verwijzen wij naar het desbetreffende begrotingsonderdeel. Voor 2022 wordt per saldo een onttrekking verwacht van € 13.860.086,--. Per 1 januari 2022 verwachten wij dat de omvang van de reserve € 78.634.590,-- zal bedragen. Per 31 december 2025 verwachten wij dat de omvang is verminderd tot € 4.946.409,--.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De begrote baten en lasten zijn grotendeels gebaseerd op de (meerjaren)Prestatieovereenkomst 2022 die is afgesloten met Prolander. Voor de baten en lasten per beleidsdoelstelling verwijzen wij naar het desbetreffende programma onderdeel (7.2.Natuurlijk Platteland). Voor 2022 is per saldo een bedrag van € 25.999.029,-- aan de reserve Natuurbeleid onttrokken. Een bedrag van € 26.499.178,-- is toegevoegd aan deze reserve. Per 31 december 2022 bedraagt het totaal saldo van de reserve Natuurbeleid € 82.802.256,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve investeringsagenda

060228					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	2.145.481	450.000	-	-	-
Begrote onttrekking (2)	1.695.481	450.000	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-

Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	-	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	450.000	-	-	-	-

060228 Reserve investeringsagenda

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De reserve investeringsagenda heeft tot doel financiële dekking te verschaffen voor die plannen die worden uitgewerkt op basis van de investeringsagenda.
Instellingsbesluit	Begroting 2016 d.d. 11 november 2015
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	9: Investeringsagenda
Toelichting	Op 11 november 2020 is de nieuwe Investeringsagenda PLUS door Provinciale Staten vastgesteld. Over de afwikkeling van de oude Investeringsagenda en de nieuwe Investeringsagenda PLUS wordt binnen programma 9 van de Begroting gerapporteerd.
Wat was in 2022 gepland?	In 2022 zijn de volgende onttrekkingen gepland: - Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken € 1.260.000,-- - Ontwikkeling Veenhuizen € 300.000,-- Daarnaast is bij de 3e Actualisatie 2022 het restant (€ 135.481,--) uit de reserve afgeraamd.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De begrote toevoegingen en onttrekkingen zijn gerealiseerd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Niet van toepassing.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen

060229					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	8.535.055	6.876.359	5.785.359	5.785.359	5.785.359
Begrote onttrekking (2)	6.473.240	3.932.751	2.841.751	2.841.751	2.841.751
Begrote toevoeging (3)	4.056.501	2.841.751	2.841.751	2.841.751	2.841.751
Begrote lasten programma (4)	12.256.444	14.509.408	9.662.408	9.144.859	9.144.859
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	11.498.401	14.509.408	9.662.408	9.144.859	9.144.859
Begrote baten programma (6)	123.750	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	123.750	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	6.876.359	5.785.359	5.785.359	5.785.359	5.785.359

060229 Reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Aanvullende dekking op het exploitatiebudget van groot variabel onderhoud met betrekking tot wegen en vaarwegen.
Instellingsbesluit	Begroting 2016 d.d. 11 november 2015
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig

Toelichting	Deze reserve, ingesteld in 2016, vangt de jaarlijkse pieken en dalen in de groot onderhoudsuitgaven op. In het Statenuk 2020-968 Mobiliteitsprogramma 2021-2030 Beleidskader Beheer en Onderhoud Wegen en Vaarwegen inclusief Meerjarenonderhoudsprogramma 2021-2024 is aangegeven dat er een basisbedrag van € 4 miljoen zal worden aangehouden voor deze reserve.
Wat was in 2022 gepland?	Een toevoeging van € 4.056.501,-- en een onttrekking van € 6.473.240,--.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De geplande toevoeging is gerealiseerd. De onttrekking valt € 758.043,-- lager uit dan gepland.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Als gevolg van het niet beschikbaar zijn van materiaal is bij een aantal projecten enige vertraging ontstaan. Het niet bestede budget voor variabel onderhoud VAM-berg, € 41.000,-- is toegevoegd aan de reserve.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	De uitgestelde werkzaamheden worden uitgevoerd in 2023.

Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde

060231					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	7.134.854	4.494.409	3.661.409	2.576.409	1.491.409
Begrote onttrekking (2)	2.638.824	833.000	1.085.000	1.085.000	1.085.000
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	2.638.824	833.000	1.085.000	1.085.000	1.085.000
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	2.640.445	833.000	1.085.000	1.085.000	1.085.000
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	4.494.409	3.661.409	2.576.409	1.491.409	406.409

060231 Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Versterkte (inter)nationale verbindingen over spoor, weg, water en door de lucht.
Instellingsbesluit	Statenuk 2017-793 Toekomst Groningen Airport Eelde-Uitwerking beleidskeuze 'Investeren' 12 juli 2017
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten
Toelichting	Deze reserve is ingesteld omdat de investeringsbijdrage niet gelijkmatig over de periode van tien jaar zal zijn verdeeld. Zo is ten aanzien van de vergoeding van NEDAB-kosten uitgegaan van een gemiddelde van € 3 miljoen per jaar (ons aandeel daarvan is 30%), maar zal de daadwerkelijke vergoeding kunnen fluctueren. Voor het ROF en de capaciteitsinvesteringen geldt dat de middelen daadwerkelijk beschikbaar worden gesteld op het moment dat zij benodigd zijn. Flexibiliteit is daarom geboden. Bovendien bieden wij op deze manier een duidelijk afgebakend financieel kader voor de inzet van de investeringsbijdrage met het oog op de te verstrekken garantstelling ten behoeve van de aanvraag Luchthavenbesluit. De middelen worden gebruikt om de komende tien jaren in te zetten voor de vergoeding van kosten voor NEDAB in de periode 2017-2026, vermogensvorming binnen het ROF en de financiering van capaciteitsinvesteringen.
Wat was in 2022 gepland?	In 2022 is een onttrekking van € 2.638.824,-- geraamd.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De begrote onttrekking is gerealiseerd. Daarnaast hebben we € 1.621,-- extra aan de reserve onttrokken.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Reserve uitvoering generatiepact

060232					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	1.804.238	993.909	470.844	105.940	(89.798)
Begrote onttrekking (2)	941.379	773.333	615.172	279.606	111.842
Begrote toevoeging (3)	250.268	250.268	250.268	83.868	-
Begrote lasten programma (4)	762.528	573.333	415.172	279.606	111.842
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	881.746	573.333	415.172	279.606	111.842
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	993.909	470.844	105.940	(89.798)	(201.640)

060232 Reserve Uitvoering Regeling Generatiepact

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De kosten voortvloeiende uit het generatiepact zullen zich de komende jaren gaan voordoen. In het generatiepact worden afspraken gemaakt met medewerkers van zestig jaar en ouder over gedeeltelijk betaalde arbeidstijdreductie tot het moment van met pensioen gaan. In de begroting is hiervoor € 3 miljoen gereserveerd verdeeld over drie jaren. De kosten doen zich voor over een langere periode.
Instellingsbesluit	Statenstuk 2017-818, 5e Begrotingswijziging 2017 en 2e Begrotingswijziging 2018
Portefeuillehouder	Tjisse Stelpstra
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	<p>Om een gezonde generatiebalans binnen de provincie te realiseren, is bij de begroting 2017 een bedrag van € 3 miljoen ter beschikking gesteld en gereserveerd in de Reserve Generatiepact. De loonkosten van de medewerkers die met generatiepact gaan, worden vergoed door de werkgever volgens de verhouding 60% werk, 80% loon, 100% pensioenopbouw. De kosten voor de werkgever (ca. 30% van de loonkosten) worden gedekt uit de Reserve Generatiepact. Tegenover deze onttrekking staat een jaarlijkse storting tot en met 2025 wegens de taakstellende her-invulling van de ontstane (lagere) vacatureruimte tegen lagere loonkosten.</p> <p>Op 31 december 2019 is de tijdelijke generatiepact-regeling van rechtswege afgelopen en vervangen door een duurzame inzetbaarheidsbeleid. Voor de uitvoering van dat beleid is een herallocatie en voor 5 jaar een onttrekking van € 200.000,- aan de Reserve Generatiepact begroot.</p>
Wat was in 2022 gepland?	Voor 2021 en volgende jaren vindt de uitfinanciering plaats van de huidige deelnemers aan de inmiddels afgelopen regeling Generatiepact. De uitfinanciering is berekend op basis van een kostenpercentage van ca. 30% voor de werkgever tot de AOW-gerechtigde leeftijd van de medewerkers die gebruik maken van de regeling. Er is een jaarlijkse storting begroot van 250.268,-. De werkgevers lasten zijn geraamd op € 762.528,-. De reserve wordt voorts aangewend voor de opvolger van het generatiepact, de regeling duurzame inzetbaarheidsbeleid. Samen is een onttrekking van € 941.379,- begroot.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De jaarlijkse storting van 250.268,- is gerealiseerd. De werkelijke werkgeverslasten generatiepact bedroegen € 881.746,-. Als gevolg van het verschil met de raming heeft een extra onttrekking aan de reserve generatiepact plaatsgevonden van € 119.218,-. Rekening houdende met de lopende onttrekkingen zou in 2025 een tekort in deze reserve kunnen ontstaan. Aangezien wij echter verwachten dat niet iedereen tot 67 jaar zal doorwerken, wachten we de ontwikkelingen voorlopig eerst af.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve persoonlijk ontwikkel budget (POB)

060233					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	432.567	294.019	294.019	294.019	294.019
Begrote onttrekking (2)	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	300.000	500.000	500.000	500.000	500.000
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	438.548	500.000	500.000	500.000	500.000
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	294.019	294.019	294.019	294.019	294.019

060233 Reserve Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB)

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	In 2018 is de Reserve POB in het leven geroepen om de cao-afpraak te kunnen naleven dat medewerkers van de provincie Drenthe gedurende een periode van vijf jaar gebruik kunnen maken van een persoonlijk ontwikkelbudget (POB) van maximaal € 5.000,- per persoon. Voor het POB is € 500.000,- per jaar begroot (circa € 1.000,- per persoon per jaar). De provinciale medewerkers kunnen over een periode van vijf jaar gebruik maken van hun ontwikkelbudget van € 5.000,-. Om ervoor te zorgen dat er voldoende budget blijft om aan deze verplichting te kunnen voldoen, zijn en worden de niet bestede middelen gereserveerd.
Instellingsbesluit	2e Bestuursrapportage 2018 Statenstuk 2018-853
Portefeuillehouder	Tjisse Stelpstra
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	De uitgaven staan begroot bij beleidsopgave Bedrijfsvoering Personeel en organisatie; doelstelling de juiste mensen op de juiste plaats op het juiste moment.
Wat was in 2022 gepland?	De verwachte POB-uitgaven bedragen structureel € 500.000,- per jaar. In de 3e actualisatie is ingeschat dat € 200.000,- hiervan, niet zal worden geclaimd en is dit bedrag afgeeraamd t.g.v. de algemene middelen.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De reguliere POB uitgaven bedroegen € 314.161,-. In de CAO is geregeld dat, in het kader van duurzame inzetbaarheid, medewerkers die 60 jaar of ouder zijn maximaal 50% van het Persoonlijk Ontwikkel Budget (€ 5.000,- per 5 jaar) kunnen inzetten voor vitaliteitsuren. Dat is eind 2022 nog in ruime mate gebeurd. Dit bedroeg 124.387,-
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Met name door de omzetting van POB in vitaliteitsverlof is een budgetoverschrijding van € 138.548,- ontstaan. Dit is gedekt uit de POB-reserve.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve investeringsagenda 2019-2023

060234					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	25.500.832	11.944.333	6.693.333	3.576.667	576.667
Begrote onttrekking (2)	13.606.832	5.301.333	3.116.666	3.000.000	-
Begrote toevoeging (3)	50.333	50.333	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	-	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-

Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	11.944.333	6.693.333	3.576.667	576.667	576.667

060234 Reserve investeringsagenda 2019-2023

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De reserve investeringsagenda 2019 - 2023 heeft tot doel financiële dekking te verschaffen voor de plannen die worden uitgewerkt op basis van de investeringsagenda. De investeringsagenda 2019 - 2023 is in het coalitieakkoord 2019 - 2023 aangekondigd.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	9: Investeringsagenda
Toelichting	De besluitvorming over de nieuwe Investeringsagenda Plus 2020-2023 heeft in de Statenvergadering van 11 november 2020 plaats gevonden. Het totaal beschikbaar gestelde bedrag is vastgesteld op € 63 miljoen. Per thema worden uitgewerkte voorstellen ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.
Wat was in 2022 gepland?	Voor de begroting 2022 zijn de volgende onttrekkingen aan de reserve begroot: - Thema Sociale agenda € 1.029.999,-- - Thema Herstructureringsfonds € 1.000.000,-- - Thema Toekomstbestendig wonen € 800.000,-- - Thema Boer, Burger en Biodiversiteit € 2.585.000,-- - Thema Recreatie en Toerisme € 5.100.000,-- - Thema Energietransitie € 1.991.833,-- - EK Wielrennen € 900.000,-- - dekking deel van de afschrijvingslasten voor de verbouwing van het Drents Museum € 200.000,--.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De begrote onttrekkingen zijn gerealiseerd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe

060235					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	14.866.507	6.538.872	6.538.872	6.538.872	6.538.872
Begrote onttrekking (2)	8.388.679	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	8.858.573	4.227.500	2.574.000	491.500	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	8.752.601	4.227.500	2.574.000	491.500	-
Begrote baten programma (6)	2.214.644	1.056.875	643.500	122.875	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	2.169.716	1.056.875	643.500	122.875	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	6.538.872	6.538.872	6.538.872	6.538.872	6.538.872

060235 Reserve Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De reserve vloeit voort uit de Regio Deal tussen het rijk, de provincie Drenthe en 6 gemeenten, waarvan 5 in Drenthe en 1 in Overijssel. De rijksmiddelen, die via een doeluitkering beschikbaar komen in de jaren 2019 en 2020, worden in een ander ritme ontvangen dan dat de uitgaven worden gedaan. De Regio Deal loopt van 2019 t/m 2022. De middelen in de reserve zijn bedoeld voor het realiseren van de Regio Deal.
Instellingsbesluit	Provinciale Staten Besluit 2019-880 d.d. 27 mei 2019
Portefeuillehouder	Henk Jumelet
Programma	8: Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)

Toelichting	De reserve wordt gevoed met de niet bestede/begrote middelen in de exploitatie. Het Rijk heeft voor de Regio Deal € 19.775.300,-- (excl. btw) in twee jaartranches, 2019 en 2020, beschikbaar gesteld.
Wat was in 2022 gepland?	Het programma van de Regio Deal is vastgelegd in een bestedingsplan. In 2022 verwachten we een onttrekking aan deze reserve van € 8.388.679,--. Dit bedrag wordt ingezet voor projecten in het kader van de Regio Deal.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De begrote onttrekking is gerealiseerd. Daarnaast hebben wij in 2022 € 61.044,-- aan de reserve toegevoegd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Het voordeel is een saldo van lagere lasten en lagere baten in programma 8 ten opzichte van de begroting 2022.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Reserve verstrekte subsidies

060331					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	21.260.155	29.995.063	18.836.732	10.719.632	7.281.160
Begrote onttrekking (2)	8.225.501	11.158.331	8.117.100	3.438.472	395.500
Begrote toevoeging (3)	12.052.242	-	-	-	-
Werkelijke onttrekking (4)	1.772.967	-	-	-	-
Werkelijke toevoeging (5)	6.681.134	-	-	-	-
Saldo einde jaar (6=1-2+3-4+5)	29.995.063	18.836.732	10.719.632	7.281.160	6.885.660

060331 Reserve verstrekte subsidies	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De bestemmingsreserve Verstrekte subsidies is ingesteld om de middelen te reserveren voor toekomstige projectsubsidieverplichtingen die op grond van de begrotingsregels niet als last mogen worden verantwoord in jaar t. Het gaat om een deel van de lasten m.b.t. verstrekte meerjarige projectsubsidies vanaf 1 januari 2021 boven het door Provinciale Staten vastgesteld drempelbedrag, die betrekking hebben op jaar t+1 e.v.
Instellingsbesluit	Provinciale Staten Besluit 2020-961 d.d.2 oktober 2020
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	Deze reserve is ingesteld om de middelen te reserveren voor toekomstige projectsubsidieverplichtingen die op grond van de begrotingsregels niet als last mogen worden verantwoord in jaar t.
Wat was in 2022 gepland?	In 2022 verwachten we onttrekking aan deze reserve van € 8.225.501,-- en een toevoeging van € 12.052.242,--.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De begrote onttrekking en toevoeging zijn gerealiseerd. Daarnaast hebben wij € 1.772.967,-- meer aan deze reserve onttrokken en € 6.681.134,-- extra in de reserve gestort.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	De extra onttrekking van € 1.772.967,-- betreft vier projectsubsidies waarbij de verantwoorde subsidie last in 2022 hoger was dan begroot. Het gaat om de volgende projecten: New Site (Transform Together), Rentekortingsregeling (VvE) Energiebespaarling, Gebiedsfonds Drentse Monden en Inrichting gebied de Branden. Bij tien projecten was de verantwoorde subsidie last in 2022 lager dan begroot. Dit heeft geleid tot de aanvullende storting van € 6.681.134,34,-- in deze reserve. Deze storting betreft de volgende projecten: Knowledge Transfer Med-foods, Regionaal innovatiecentrum voor verduurzaming van de gebouwde omgeving Gemeente Hoogeveen, HEAVENN, Verkeersmaatregelen N375, Regiostedenfonds Assen, Regiostedenfonds Emmen, Regiostedenfonds Meppel, Regiostedenfonds Hoogeveen, Gebiedsfonds Oostermoer Gemeente Aa en Hunze, Niet-productieve investeringen voor herstel of inrichtingsmaatregelen voor biodiversiteit 2021, provincie Drenthe en Regionaal Instrumentarium Gemeente Emmen.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Reserve compensatieverlof

060332					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	657.156	-	(200.000)	(450.000)	(450.000)
Begrote onttrekking (2)	100.000	200.000	250.000	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	100.000	200.000	250.000	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	657.156	200.000	250.000	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	-	(200.000)	(450.000)	(450.000)	(450.000)

060332 Reserve compensatieverlof

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	In de cao Provinciale sector wordt de medewerkers de mogelijkheid geboden om verlof te kopen en te sparen (zonder vervaltermijn) binnen de fiscale grenzen (maximaal 50 weken verlofsparen). Met de invoering van het Wetsvoorstel bedrag ineens, Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) en verlofsparen zijn de fiscale grenzen per 1 januari 2021 verruimd naar 100 weken. Deze verruimde mogelijkheid past in de geest van de cao Provinciale sector, waarin de focus wordt gelegd op zelfregie van de medewerker en van hem/haar verwacht wordt keuzes te maken tijdens verschillende levensfasen. Als gevolg van deze ontwikkeling zal dit in de toekomst leiden tot een hogere piek dan het actueel gespaard verlof. Nu de mogelijkheid er komt om een verdubbeling van het aantal verlofuren te gaan sparen is dit reden om een reservering voor gespaard verlof te gaan treffen. In de voorjaarsnota 2021 is voor het oplossen van knelpunten een bedrag gereserveerd van € 600.000,-.
Instellingsbesluit	Voorjaarsnota 2021
Portefeuillehouder	Tjisse Stelpstra
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	Voor het afdekken van knelpunten door noodzakelijke vervanging van medewerkers die langdurig verlof genieten is een beperkt bedrag begroot van € 200.000,- (2023) en € 250.000,- (2024) gedekt door een onttrekking aan deze reserve. Niet bestede middelen over voorgaande jaren worden teruggestort in de reserve.
Wat was in 2022 gepland?	Medewerkers die langdurig verlof genieten kunnen dan toch worden vervangen t.l.v. de reserve compensatieverlof. Hiermee kunnen we in de praktijk de continuïteit van de personele bezetting waarborgen. Het saldo aan verlofuren zal niet gelijktijdig door medewerkers worden opgenomen. Voor de continuïteit van de bedrijfsvoering is dit ook niet mogelijk. Het was daarom onze visie dat het risico aan gespaarde verlofuren niet volledig hoefde te worden afgedekt.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De commissie BBV heeft op 24 mei jl. via beantwoording van vragen aangegeven dat er voor spaarverlof een voorziening moet worden getroffen die het spaarverlof volledig afdekt. Dit antwoord moet worden geïnterpreteerd als een wettelijke uitleg van de toepassing van het BBV op dit punt. Dit impliceert dat er een voorziening moet worden getroffen voor alle gespaarde uren. De reserve wordt vervangen door deze voorziening. De middelen in deze reserve ad € 657.155,- vallen vrij en kunnen worden aangewend als gedeeltelijke dekking voor de storting in de voorziening spaarverlof. In 2023 worden de in 2023 en 2024 begrote onttrekkingen aan deze reserve afgegraamd en wordt deze reserve opgeheven.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve mobiliteit

060333					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	81.170.100	81.073.774	64.525.795	55.445.268	46.562.132
Begrote onttrekking (2)	16.551.716	24.365.908	15.144.794	11.373.400	11.665.400
Begrote toevoeging (3)	14.703.967	7.817.929	6.064.267	2.490.264	3.151.386
Begrote lasten programma (4)	11.328.351	20.751.844	19.046.394	12.060.000	11.110.000
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	10.017.342	20.751.844	19.046.394	12.060.000	11.110.000
Begrote baten programma (6)	1.922.000	1.922.000	1.922.000	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	2.362.414	1.922.000	1.922.000	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	81.073.774	64.525.795	55.445.268	46.562.132	38.048.118

060333 Reserve mobiliteit	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Dekking van mobiliteitsprojecten en subsidies in het kader van verkeersveiligheid, stimulering fietsverkeer, openbaar vervoer, duurzaamheid en innovatie
Instellingsbesluit	Statenstuk 2020-968 Mobiliteitsprogramma 2021-2030 Beleidskader Beheer en Onderhoud Wegen en Vaarwegen inclusief Meerjaren onderhoudsprogramma 2021-2024
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig
Toelichting	In het Mobiliteitsprogramma 2021-2030 worden veel investeringen voorzien in veiligheid, duurzaamheid, OV (OV-knooppunten) en fiets (doorfietsroutes, stedelijke problematiek) die niet (direct) betrekking hebben op infrastructurele maatregelen of betrekking hebben op infrastructuur van derden. De bekostiging hiervan moet worden gevonden in de exploitatie en/of de Reserve mobiliteit. De planning van de inzet van de Reserve mobiliteit volgt op de uitvoeringsplannen van de diverse pijlers die in het Mobiliteitsprogramma zijn aangekondigd.
Wat was in 2022 gepland?	Naast bovenstaande mutaties worden voor een aantal investeringen de kapitaallasten tot en met 2024 verrekend met de Reserve Mobiliteit (zie PS 2020-968). Vanaf 2025 worden alle kapitaallasten gedekt in de exploitatiebegroting van de provincie. De planning van de inzet van de Reserve Mobiliteit volgt op de uitvoeringsplannen van de diverse pijlers die in het Mobiliteitsprogramma zijn aangekondigd.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De begrote onttrekking van per saldo € 1.847.749,- is gerealiseerd. Door lagere lasten (€ 1.311.009,-) en hogere baten (€ 440.414,-) wordt per saldo € 96.326,- onttrokken.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Het voordeel wordt voornamelijk verklaard door het doorschuiven van uitgaven, in verband met vertraging in de planvorming van grote hub-projecten en gemeentelijke initiatieven voor verkeersveiligheidsprojecten. Daarnaast zijn afspraken gemaakt met Duitse partijen over cofinanciering voor spoor Emmen-Rheine en werd een niet begrote Rijksbijdrage van € 440.414,- ontvangen.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	De uitvoering van de projecten schuift door naar 2023.

Reserve Bodem

060334					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	-	660.538	9.301.869	9.301.869	9.301.869
Begrote onttrekking (2)	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	533.910	8.641.331	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	1.334.000	1.023.000	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	1.335.939	1.023.000	-	-	-
Begrote baten programma (6)	844.800	483.680	-	-	-

Werkelijke/beoogde baten programma (7)	973.367	483.680	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	660.538	9.301.869	9.301.869	9.301.869	9.301.869

060334 Reserve Bodem

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Uitvoeren bodemprojecten en bodemsaneringen op grond van de Wet bodembescherming.
Instellingsbesluit	Provinciale Staten Besluit 2022-56 d.d.1 juni 2022
Portefeuillehouder	Tjisse Stelpstra
Programma	2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven
Toelichting	Op grond van de Wet bodembescherming voert de provincie Drenthe bodemprojecten uit gericht op verbetering van de fysieke leefomgeving. Het betreft o.a. de vangnet-gevallen Wet bodembescherming en gebiedsgericht grondwaterbeheer. Gevallen van ernstige bodemverontreiniging waar geen verantwoordelijken meer voor zijn aan te wijzen of waar de verantwoordelijken de saneringsverplichting bij de provincie hebben afgekocht. De uitvoering van de bodemsaneringen is vaak langlopend. Gebiedsgericht grondwaterbeheer kent bijvoorbeeld een looptijd van 30 jaar. Verbetering van de kwaliteit van de bodem is meer dan alleen bodemsanering. In de bodem en ondergrond spelen verschillende uitdagingen (belang schoon grondwater, gezonde bodem, etc.) en innovatieve manieren om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te verbeteren en onze kennis over de bodem te vergroten. Voor de uitvoering van bodemprojecten heeft de provincie middelen ontvangen. Deze middelen zijn afkomstig van het Rijk, gemeenten en bedrijven en tellen op tot € 15 miljoen. Ook de komende jaren zullen vanuit het Rijk en gemeenten middelen voor de uitvoering van deze bodemprojecten worden ontvangen. Om ervoor te zorgen dat de dekking van de kosten van langlopende bodemprojecten gewaarborgd blijft en om het jaarlijks overhevelen van grote bedragen te voorkomen, is 2022 de bestemmingsreserve Bodem ingesteld.
Wat was in 2022 gepland?	In 2022 verwachten we een toevoeging aan deze reserve van € 533.910,--.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De begrote toevoeging is gerealiseerd. Daarnaast hebben we € 126.628,-- extra aan de reserve toegevoegd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Deze aanvullende storting van € 126.628,-- wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere werkelijke bijdrage van derden in de kosten van bodemsaneringsprojecten dan verwacht.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Voorzieningen middelen derden

Provinciale Staten zijn bevoegd om reserves of voorzieningen in te stellen of op te heffen. Daarbij wordt aangetekend dat er ten aanzien van de instelling en opheffing van voorzieningen nauwelijks beleidsvrijheid voor Provinciale Staten bestaat, omdat de vorming hiervan in veel gevallen verplicht voortvloeit uit de bepalingen uit het BBV. Voor de definitie van voorzieningen is binnen het BBV aansluiting gezocht bij het Burgerlijk Wetboek. Voorzieningen zijn passiefposten in de balans, die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn, en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden gerekend, zoals garantieverplichtingen en dergelijke. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals groot onderhoud. Voorts kunnen voorzieningen een schatting betreffen van de lasten voortvloeiend uit risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals rechtsgedingen, reorganisaties en dergelijke. Voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, bijvoorbeeld die van vakantieverlof, mogen geen voorzieningen worden gevormd (artikel 44 BBV). Daarnaast kunnen voorzieningen ingesteld worden om heffingen waarvan de besteding in wet- en regelgeving is gelimiteerd onder te brengen.

Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn

ingesteld. Het is daarom niet toegestaan rente toe te rekenen aan voorzieningen (artikel 45 BBV). De besteding van voorzieningen is de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten. De uitgaven ten laste van voorzieningen worden namelijk al geautoriseerd bij het vormen van de voorzieningen en worden nadien niet opnieuw aan Provinciale Staten voorgelegd. De achterliggende gedachte is dat de uitgaven ten laste van de voorzieningen geen keuzevrijheid kennen en dat Provinciale Staten de bestemming niet meer kunnen wijzigen. Volgens het BBV moeten uitgaven rechtstreeks ten laste van de voorzieningen worden geboekt en lopen ze niet via de exploitatie. Als de besteding ook ten laste van de rekening van baten en lasten zou lopen, zou het bedrag namelijk tweemaal als last worden verantwoord. De onttrekkingen worden dus rechtstreeks via de balans afgewikkeld en maken geen onderdeel uit van de exploitatiebegroting/rekening.

De voorzieningen middelen derden zijn opgebouwd vanuit middelen die van anderen zijn ontvangen die specifiek besteed moeten worden.

Voorziening spaarhypotheken

072110					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	1.149.957	1.007.446	889.446	835.446	697.446
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	71.000	59.000	54.000	44.000	44.000
Aanwendungen (4)	144.000	177.000	108.000	182.000	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	1.076.957	889.446	835.446	697.446	741.446
Begrote aanwendungen (5)	144.000	177.000	108.000	182.000	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	188.614	177.000	108.000	182.000	-
Begrote toevoegingen programma (7)	71.000	59.000	54.000	44.000	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen (8)	46.103	59.000	54.000	44.000	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	1.007.446	889.446	835.446	697.446	741.446

072110 Voorziening spaarhypotheken

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het veiligstellen van de door de provinciale medewerkers gespaarde bedragen ten behoeve van aflossing van hypothecaire geldleningen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	De voorziening is in het leven geroepen om de gespaarde middelen van medewerkers met een spaarhypotheek te beheren. Per 1 januari 2007 is de hypotheekregeling opgeheven. De omvang van de hypothekenportefeuille en de voorziening zijn sindsdien versneld afgenomen. Op basis van de resterende hypotheken en bijbehorende aflosdata stellen we de meerjarenraming bij. De voorziening blijft toereikend om aan de verplichtingen te voldoen.
Wat was in 2022 gepland?	Voor 2022 is een toevoeging aan de voorziening van € 71.000,-- begroot. De begrote aanwending van € 144.000,-- is gebaseerd op de einddata van de hypotheken.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De rentetoevoeging aan de voorziening bedroeg in 2022 € 46.103,--. Het saldo van de onttrekking ten behoeve van af te lossen leningen en het toegevoegde spaarsaldo bedroeg € 188.614,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Een aantal leningen is voor de einddatum afgelost, als gevolg van bijvoorbeeld verhuizing of uitdiensttreding van medewerkers.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	De voorziening blijft toereikend om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Op basis van de saldo-opgave van Nationale Nederlanden, resterende hypotheken en bijbehorende aflosdata stellen we indien nodig de meerjarenraming bij.

Voorziening monitoring voormalige stortplaatsen

083185					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	1.084.344	1.043.606	1.043.606	1.043.606	1.043.606
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	-	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	-	-	-	-	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	1.084.344	1.043.606	1.043.606	1.043.606	1.043.606
Begrote Anwendungen (5)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde Anwendungen (6)	40.738	-	-	-	-
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	1.043.606	1.043.606	1.043.606	1.043.606	1.043.606

083185 Voorziening monitoring voormalige stortplaatsen

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De wettelijke taken van de provincie op het gebied van monitoring voormalige stortplaatsen worden gefinancierd met de opbrengst van de leemtewethedding. De uit de leemtewethedding voortvloeiende middelen hebben op grond van de Wet milieubeheer een specifiek bestedingsdoel en zijn om deze reden niet vrij beschikbaar. Deze middelen kunnen om die reden dan ook niet meer worden opgenomen als bestemmingsreserve en worden met ingang van 1 januari 2016 als voorziening opgenomen. De leemtewethedding is in artikel 15.44 lid 1c van de Wet milieubeheer opgenomen. Wettelijk is bepaald dat deze heffing uitsluitend bedoeld is voor inventarisatie van voormalige stortplaatsen en onderzoek en monitoring van aanwezigheid, aard en omvang van eventuele verontreiniging van deze stortplaatsen. Dit zal ook in de komende periode plaatsvinden voor de (potentiële) spoedlocaties en eventuele herontwikkelingslocaties. Bij het overgrote deel van de voormalige stortplaatsen heeft de bodemverontreiniging geen actuele risico's voor mens en milieu tot gevolg. De aanpak van deze stortplaatsen heeft daarom geen prioriteit. Zoveel mogelijk vindt de aanpak plaats bij herontwikkeling. Omdat de uit deze heffing geïnde gelden specifiek moeten worden besteed aan voormalige stortplaatsen, dienen deze op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten te worden opgenomen in een voorziening inzake van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel (artikel 44 lid 2 BBV).
Instellingsbesluit	Bij de 1e Bestuursrapportage 2016. Dit naar aanleiding van de controle van de Jaarrekening 2015 in verband met gewijzigde interpretatie van het BBV.
Portefeuillehouder	Tjisse Stelpstra
Programma	2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven
Toelichting	Wettelijk is bepaald dat deze heffing uitsluitend is bedoeld voor inventarisatie van voormalige stortplaatsen en onderzoek en monitoring van aanwezigheid, aard en omvang van eventuele verontreiniging van deze stortplaatsen. Dit zal ook in de komende periode plaatsvinden voor de (potentiële) spoedlocaties en eventuele herontwikkelingslocaties.
Wat was in 2022 gepland?	Er zijn geen onttrekkingen of toevoegingen gepland voor 2022.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	In 2022 is een bedrag van € 40.738,-- ten laste van de voorziening gebracht, zijnde de bijdrage afkoop monitoring Ellenbeek Weiteveen en de bijdrage onderzoekskosten voormalige stortlocatie Pelikaanstraat 54-56 Assen.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Voorziening grondwaterheffing

083186					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	1.181.007	1.091.223	1.091.223	1.091.223	1.091.223
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000
Aanwendungen (4)	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	1.181.007	1.091.223	1.091.223	1.091.223	1.091.223
Begrote aanwendungen (5)	700.000	700.000	700.000	700.000	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	894.080	700.000	700.000	700.000	-
Begrote toevoegingen programma (7)	700.000	700.000	700.000	700.000	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	804.296	700.000	700.000	700.000	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	1.091.223	1.091.223	1.091.223	1.091.223	1.091.223

083186 Voorziening Grondwaterheffing	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De wettelijke taken van de provincie op het gebied van grondwaterbeheer worden gefinancierd met de opbrengst van de grondwaterheffing. De uit de grondwaterheffing voortvloeiende middelen hebben op grond van de Waterwet een specifiek bestedingsdoel en zijn om deze reden niet vrij beschikbaar. Omdat de uit de grondwaterheffing geïnde gelden specifiek moeten worden besteed aan de in de Waterwet genoemde doelen, dienen deze op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten te worden opgenomen in een voorziening inzake van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel (artikel 44 lid 2 BBV). Deze middelen kunnen om die reden dan ook niet meer als bestemmingsreserve opgenomen worden en worden met ingang van 1 januari 2016 als voorziening opgenomen.
Instellingsbesluit	Bij de 1e Bestuursrapportage 2016. Dit naar aanleiding van de controle van de Jaarrekening 2015 in verband met gewijzigde interpretatie van het BBV.
Portefeuillehouder	Hans Kuipers
Programma	2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven
Toelichting	De wettelijke taken van de provincie op het gebied van grondwaterbeheer worden gefinancierd met de opbrengst van de grondwaterheffing. De uit de grondwaterheffing voortvloeiende middelen hebben op grond van de Waterwet een specifiek bestedingsdoel en zijn om deze reden niet vrij beschikbaar. Omdat de uit de grondwaterheffing geïnde gelden specifiek moeten worden besteed aan de in de Waterwet genoemde doelen, dienen deze op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten te worden opgenomen in een voorziening inzake van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel (artikel 44 lid 2 BBV). Deze middelen kunnen om die reden dan ook niet meer als bestemmingsreserve opgenomen worden en worden met ingang van 1 januari 2016 als voorziening opgenomen.
Wat was in 2022 gepland?	De opbrengst van de Grondwaterheffing (€ 700.000,-) wordt aan deze voorziening toegevoegd. De even hoog geraamde lasten ten behoeve van regulier onderhoud, onderzoeken, bijdragen aan projecten en vergoeding van inzet van personeel worden ten laste van deze voorziening gebracht.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De werkelijke opbrengst van de Grondwaterheffing is € 804.296,-. De werkelijke onttrekking uit de voorziening bedraagt € 894.080,-. Gepland waren activiteiten voor regulier onderhoud en beheer van het grondwatermeetnet, onderzoek en verdrogingsmonitoring natuurgebieden.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	De reguliere grondwateronttrekkingen zijn hoger dan verwacht, waardoor een hogere opbrengst is gerealiseerd van € 104.296,-. Tegelijkertijd vallen de kosten € 194.080,- hoger uit, waardoor het saldo van de voorziening daalt.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Voorzieningen ter egalisering van kosten

De voorzieningen ter egalisatie van kosten zijn opgebouwd vanuit eigen middelen die specifiek besteed moeten worden (onderhoud) tot gelijkmatige verdeling van lasten.

Voorziening groot onderhoud provinciehuis

083173					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	2.284.956	2.361.822	1.943.235	1.900.166	2.064.221
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	380.523	380.523	380.523	380.523	380.523
Aanwendungen (4)	621.562	799.110	423.592	216.468	812.503
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	2.043.917	1.943.235	1.900.166	2.064.221	1.632.241
Begrote toepassingen (5)	621.562	799.110	423.592	216.468	812.503
Werkelijke/beoogde toepassingen (6)	303.657	799.110	423.592	216.468	812.503
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	2.361.822	1.943.235	1.900.166	2.064.221	1.632.241

083173 Voorziening groot onderhoud provinciehuis	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van het provinciehuis (alsook de bestrating en omheining) en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005
Portefeuillehouder	Henk Jumelet
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	In 2012 is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het onderhouden van het provinciehuis. Dit was een plan dat een periode van 25 jaar behelsde (2012-2036). Naast de jaarlijkse controle op uitvoering en verschuiving, is er in 2017 een actualisatie gedaan en nu opnieuw in 2022. De commissie BBV heeft in haar notitie materiële vaste activa van december 2017 namelijk de richtlijn bepaald dat om de 5 jaar onderhoudsplannen dienen te worden geactualiseerd. Deze richtlijn volgen wij hiermee op. Alle technische en bouwkundige installaties en de werkzaamheden zijn opnieuw kritisch bekeken. De actualisatie van het plan bracht een verhoging van de jaarlijkse dotatie met zich mee van € 41.206,- naar € 380.523,-. De scope van het meerjarenonderhoudsplan is 20 jaar (2023-2042). Een actueel onderhoudsplan met bijbehorende dotatie aan de voorziening moet voorkomen dat er achterstallig onderhoud bij het provinciehuis ontstaat of dat de voorziening te hoog wordt voor de daadwerkelijke onderhoudswerkzaamheden.
Wat was in 2022 gepland?	Een storting in de voorziening van € 380.523,- en daarnaast een onttrekking van € 621.562,- voor de geplande groot onderhoudswerkzaamheden in 2022. Voor 2022 is aan groot onderhoud ingepland werkzaamheden aan buiten- en binnen schilderwerk en groot onderhoud liften.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De werkelijke aanwending bedraagt € 303.657,-. Het buiten-en binnen schilderwerk wordt over meerdere jaren uitgevoerd. Daarnaast is het onderhoud aan de liften uitgesteld naar 2023. Groot onderhoud aan de ontruimingsinstallatie is vervroegd uitgevoerd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Het is niet realistisch om al het schilderwerk in een jaar uit te voeren.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening groot onderhoud Drents Museum

083177					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	612.159	710.956	836.739	891.025	762.405
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-

Toevoegingen (3)	151.128	151.128	151.128	151.128	151.128
Aanwendungen (4)	404.273	25.345	96.842	279.748	15.399
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	359.014	836.739	891.025	762.405	898.134
Begrote aanvendingen (5)	404.273	25.345	96.842	279.748	15.399
Werkelijke/beoogde aanvendingen (6)	52.331	25.345	96.842	279.748	15.399
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	710.956	836.739	891.025	762.405	898.134

083177 Voorziening groot onderhoud Drents Museum

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van het Drents Museum en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005
Portefeuillehouder	Henk Jumelet
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	Evenals bij het provinciehuis wordt bij het Drents Museum sinds 2002 gewerkt met een meerjarenonderhoudsplan voor de gebouwen van het Drents Museum. Dit naar aanleiding van de verbouwing en nieuwbouw bij het Drents Museum. De planning beslaat een periode van 25 jaar. De vermeerderingen aan deze voorziening zijn echter vastgesteld op basis van een inschatting van het meerjarig onderhoudsplan voor de periode 2012-2022, zoals dit in de VJN 2011 is opgenomen. De nieuwe onderhoudsplanning voor de jaren 2012-2022 op basis van het vernieuwde gebouwcomplex is door een extern bureau opgesteld. De dotatie aan de voorziening is bepaald op € 151.128,- per jaar. Vanwege de uitbreiding en verbouwing van het Drents Museum in 2011 zijn (achterstallige) werkzaamheden gelijktijdig met de verbouwing/werkzaamheden uitgevoerd. De voorziening op basis van 10 jaar is ingesteld om fluctuaties in de jaarlijkse (groot) onderhoudskosten te voorkomen de eerstvolgende 10 jaar. Divers planmatig onderhoud op basis van het opgestelde onderhoudsplan en hetgeen vanuit eerdere jaren is doorgeschoven. Na 2022 zal een substantiële verhoging van planmatige onderhoudskosten aan de orde zijn, omdat er voor het Drents Museum geen sprake is van vrijvallende investeringen in de berekende onderhoudsperiode van 25 jaar.
Wat was in 2022 gepland?	Een storting in de voorziening van € 151.128,- en daarnaast een onttrekking van € 404.273,- voor de geplande groot onderhoudswerkzaamheden in 2022. Het gaat dan om geplande werkzaamheden aan de liften en beveiligingsmaatregelen
Wat is in 2022 gerealiseerd?	Het grootste deel van de geplande onttrekking van € 404.273,- wordt meegenomen in de projectfase verbouw en daarmee voor uitvoering doorgeschoven naar 2023. Het afwijkende bedrag voor beoogde aanvending in 2022 komt voort uit doorgeschoven middelen vanuit 2021.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	In 2023 staat de verbouw van het Drents Museum gepland. Gelijk met de verbouw wordt het groot onderhoud meegenomen.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Voorziening groot onderhoud Depot Drents Museum

083182					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	222.721	216.308	253.759	295.120	336.907
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	41.787	41.787	41.787	41.787	41.787
Aanwendungen (4)	49.968	4.336	426	-	418.715
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	214.540	253.759	295.120	336.907	40.021-
Begrote aanvendingen (5)	49.968	4.336	426	-	418.715
Werkelijke/beoogde aanvendingen (6)	48.200	4.336	426	-	418.715

Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	216.308	253.759	295.120	336.907	(40.021)

083182 Voorziening groot onderhoud Depot Drents Museum

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van het Depot Drents Museum en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2010 d.d. 23 mei 2011
Portefeuillehouder	Henk Jumelet
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	Net als voor het provinciehuis en het Drents Museum is op basis van een meerjarenonderhoudsplan voor de gebouwen van het Depot Drents Museum in 2011 een voorziening aangemaakt. De planning beslaat een periode van 25 jaar. De vermeerderingen aan deze voorziening zijn vastgesteld op basis van een inschatting op het meerjarig onderhoudsplan voor de periode 2012-2036. Het reguliere bedrag voor toevoeging aan de voorziening is vastgesteld op € 41.787,-. De voorziening is ingesteld om fluctuatie in de jaarlijkse (groot) onderhoudskosten te voorkomen. We hebben geen achterstallig onderhoud en actualiseren elke 5 jaar de onderhoudsplanung conform de BBV-voorschriften.
Wat was in 2022 gepland?	Een storting van € 41.787,- en daarnaast een onttrekking van € 49.968,- voor bestrating.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	Groot onderhoud met betrekking tot de dakbedekking is uitgevoerd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	De bestrating was nog goed, en vervanging van de dakbedekking bleek na inspectie nodig.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening meerjarenonderhoud Huize Tetrode

083187					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	74.661	74.661	74.661	74.661	74.661
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	-	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	-	-	-	-	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	74.661	74.661	74.661	74.661	74.661
Begrote aanwendungen (5)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	-	-	-	-	-
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	74.661	74.661	74.661	74.661	74.661

083187 Voorziening meerjarenonderhoud Huize Tetrode

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van Huize Tetrode en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben. We hebben voor Huize Tetrode een aparte voorziening ingesteld omdat het een apart gebouw is bij het Drents Museum dat ook een andere huurder heeft.
Instellingsbesluit	8e begrotingswijziging 2018
Portefeuillehouder	Henk Jumelet

Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	In 2018 zijn de Meerjarenonderhoudsplannen van het Drents Museum, Depot Drents Museum en Huize Tetrode geactualiseerd. Bij het actualiseren van de MJOP's zijn alle geplande werkzaamheden opnieuw kritisch bekeken, zijn de contracten die een eenjarig karakter hebben naar het dagelijks onderhoud verschoven en zijn na inspecties ontbrekende zaken toegevoegd. Voor Huize Tetrode is bij de 8e begrotingswijziging van 2018 een aparte voorziening ingesteld (voorheen was dit onderdeel van het onderhoudsplan van het Drents Museum), omdat dit een losstaand gebouw is met ook een andere huurder.
Wat was in 2022 gepland?	Er zijn geen stortingen en onttrekkingen gepland aan deze voorziening. Dit is gelegen in het feit dat het pand ter verkoop is aangeboden. Zodra het pand verkocht is zal deze voorziening vrijvallen.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening meerjarenonderhoud Health Hub Roden

083188					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	105.228	135.880	88.579	131.771	137.327
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	52.614	52.614	52.614	52.614	52.614
Aanwendungen (4)	115.833	99.915	9.422	47.058	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	42.009	88.579	131.771	137.327	189.941
Begrote Anwendungen (5)	115.833	99.915	9.422	47.058	-
Werkelijke/beoogde Anwendungen (6)	21.962	99.915	9.422	47.058	-
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	135.880	88.579	131.771	137.327	189.941

083188 Voorziening meerjarenonderhoud Health Hub Roden	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van de Health Hub Roden en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.
Instellingsbesluit	1e Bestuursrapportage 2020
Portefeuillehouder	Henk Jumelet
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	Net als voor het provinciehuis en Drents Museum is voor het gebouw van de Health Hub Roden op basis van een meerjarenonderhoudsplan een voorziening aangemaakt. De planning beslaat een periode van 25 jaar. De vermeerderingen aan deze voorziening zijn vastgesteld op basis van een inschatting op het meerjarig onderhoudsplan voor de periode 2019-2034. Het reguliere bedrag voor toevoeging aan de voorziening is vastgesteld op € 52.614,--. De voorziening is ingesteld om fluctuatie in de jaarlijkse (groot) onderhoudskosten te voorkomen. Naast de jaarlijkse normale controle op uitvoering wordt een actualisatie van het onderhoudsplan uitgevoerd. Hieruit moet blijken of er nog aanpassingen nodig zijn. We hebben geen achterstallig onderhoud, maar moeten ook voor de toekomst dit volgens de BBV-voorschriften borgen aan de hand van een actuele onderhoudsplanning die elke 5 jaar vernieuwd moet worden.
Wat was in 2022 gepland?	Een storting in de voorziening van € 52.614,-- en daarnaast een onttrekking van € 115.833,-- voor de geplande groot onderhoudswerkzaamheden in 2022. Gepland was dakbedekking en ledichtlijnen maken.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	In 2022 is er € 21.962,47 ten laste van deze voorziening gebracht. De ledichtlijnen zijn aangelegd; de dakbedekking is doorgeschoven naar 2023.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	

Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.
--	--------

Voorziening meerjarenonderhoud Steunpunten

083189					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	443.000	570.755	244.265	262.665	353.107
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	137.500	137.500	137.500	137.500	137.500
Aanwendungen (4)	307.522	463.990	119.100	47.058	236.731
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	272.978	244.265	262.665	353.107	253.876
Begrote aanwendungen (5)	307.522	463.990	119.100	47.058	236.731
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	9.745	463.990	119.100	47.058	236.731
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	570.755	244.265	262.665	353.107	253.876

083189 Voorziening meerjarenonderhoud Steunpunten	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	083189 Voorziening meerjarenonderhoud Steunpunten
Instellingsbesluit	3e actualisatie 2020
Portefeuillehouder	Tjisse Stelpstra
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	Voor de steunpunten is een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP) opgesteld inclusief alle opstellen op de steunpunten zoals bijvoorbeeld kantoor, onderhoudswerkplaats en zoutloods. In het MJOP staan alle technische installaties en bouwkundige zaken van het vastgoed met daarbij een planning wanneer en welk onderhoud nodig is en wat de kosten zullen zijn. In 2020 is via de 3e Actualisatie 2020 de Voorziening meerjaren onderhoud Steunpunten ingesteld met een initiële dotatie van € 305.500,--.
Wat was in 2022 gepland?	In 2022 was een dotatie gepland van € 137.500,-- en stond onderhoud gepland voor een totaalbedrag van € 307.522,--.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De gerealiseerde uitgave in 2022 is € 9.745,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Er zijn enkele uitgaven ten laste van het dagelijks onderhoud gebracht. Voor de steunpunten Borger, Peelo en Schoonebeek wordt de toekomstvisie geactualiseerd.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening achterstallig onderhoud Drents Museum

083190 Voorziening achterstallig onderhoud Drents Museum					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	-	1.350.000	-	-	-
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	1.350.000	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	-	1.350.000	-	-	-

Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	1.350.000	-	-	-	-
Begrote aanwendungen (5)	-	1.350.000	-	-	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	-	1.350.000	-	-	-
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	1.350.000	-	-	-	-

083190 Voorziening achterstallig onderhoud Drents Museum

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Bij Statenbesluit G-2 Vochtproblematiek en koppelkans Drents Museum, door u vastgesteld op 28 september 2022, wordt voor de noodzakelijke herstelwerkzaamheden van de vochtproblematiek en het op conditie terugbrengen van installaties € 1.350.000,- gestort in de Voorziening Onderhoud Drents Museum. Na overleg met de accountant is vastgesteld dat het hier gaat om achterstallig onderhoud waarvoor een specifieke voorziening noodzakelijk is (artikel 44, lid a, BBV en BBV-notitie: Notitie materiële vaste activa). De kosten van het achterstallig onderhoud worden vervolgens ten laste van deze voorziening gebracht.
Instellingsbesluit	3e Actualisatie/slotwijziging 2022 (14e wijziging van de Begroting 2022)
Portefeuillehouder	Henk Jumelet
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	Bij Statenbesluit G-2 Vochtproblematiek en koppelkans Drents Museum, door u vastgesteld op 28 september 2022, wordt voor de noodzakelijke herstelwerkzaamheden van de vochtproblematiek en het op conditie terugbrengen van installaties € 1.350.000,- gestort in de Voorziening Onderhoud Drents Museum. Na overleg met de accountant is vastgesteld dat het hier gaat om achterstallig onderhoud waarvoor een specifieke voorziening noodzakelijk is (artikel 44, lid a, BBV en BBV-notitie: Notitie materiële vaste activa). De kosten van het achterstallig onderhoud worden vervolgens ten laste van deze voorziening gebracht.
Wat was in 2022 gepland?	Er stond een dotatie gepland van € 1.350.000,-.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De dotatie is gerealiseerd
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

De voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's zijn opgebouwd vanuit eigen middelen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.

Voorziening verwacht verlies zandwinning Huttenheugte

083160					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	1.414.539	303.119	303.119	303.119	303.119
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	-	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	-	-	-	-	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	1.414.539	303.119	303.119	303.119	303.119
Begrote aanwendungen (5)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	1.171.302	-	-	-	-
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-

Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	59.882	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	303.119	303.119	303.119	303.119	303.119

083160 Voorziening verwacht verlies zandwinning Huttenheugte

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De provincie heeft aan het project Zandwinning de Huttenheugte uitvoering gegeven. De verwachting is dat dit project tot omvangrijke financiële verliezen gaat leiden. Deze voorziening is ingesteld om deze verwachte verliezen te kunnen dekken.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2021. Besluit van PS d.d.1 juni 2022.
Portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
Programma	4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig
Toelichting	De Voorziening verwacht verlies zandwinning Huttenheugte is bedoeld voor het opvangen van financiële verliezen voortvloeiende uit de exploitatie van deze zandwinning.
Wat was in 2022 gepland?	In 2022 zijn de realisatiewerkzaamheden afgerond, geven wij verder uitvoering aan de tripartiete overeenkomst en sturen wij actief wij op kosten, opbrengsten en risico's.
Wat is in 2022 gerealiseerd?	De winning van het zand is afgerond. In 2022 is er circa 233.500 m3 afgevoerd. Het baggeren van de slenken was in 2022 nagenoeg afgerond. De verdere werkzaamheden verlopen volgens planning. Wij verwachten dat de omvang van de voorziening per jaareinde toereikend is om de resterende kosten te kunnen dekken.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	Gevolgen schrappen bouwvrijstelling stikstof en prijsstijgingen zijn nog niet te overzien. Vooralsnog verloopt het project volgens planning en lijkt de afzet van het zand geen probleem.

Voorziening spaarverlof

083179 Voorziening spaarverlof					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	-	4.348.710	4.348.710	4.348.710	4.348.710
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	-	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	-	-	-	-	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	-	4.348.710	4.348.710	4.348.710	4.348.710
Begrote aanwendungen (5)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	-	-	-	-	-
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	4.348.710	-	-	-	-
Saldo einde jaar (10=1-2+3-4+5-6-7+8+9)	4.348.710	4.348.710	4.348.710	4.348.710	4.348.710

083179 Voorziening spaarverlof

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De commissie BBV heeft op 24 mei 2022 via beantwoording van vragen aangegeven dat er bij verlof sparen sprake is van een arbeid gerelateerde verplichting die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook een onvoorspelbare afbouw kent. Dit moet worden geïnterpreteerd als een wettelijke uitleg van de toepassing van het BBV op dit punt en heeft geleid tot het in het leveren roepen van de voorziening spaarverlof.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2022. Besluit van PS d.d. 31 mei 2023.
Portefeuillehouder	Henk Jumelet
Programma	7: Middelen en mensen

Toelichting	Binnen de provincie Drenthe zijn op grond van de cao provinciale sector diverse vormen van verlof waarvan op grond van lokale regelingen een deel kan worden gespaard. De commissie BBV heeft op 24 mei j.l. via beantwoording van vragen aangegeven dat er voor spaarverlof een voorziening moet worden getroffen die het spaarverlof volledig afdekt. Dit moet worden geïnterpreteerd als een wettelijke uitleg van de toepassing van het BBV op dit punt. Dit impliceert dat er een voorziening moet worden getroffen voor het gespaarde verlof.
Wat was in 2022 gepland?	
Wat is in 2022 gerealiseerd?	Het saldo van de gespaarde verlofuren is opgelopen naar ruim 91.270 uren (ca. 60 fte). Via de Voorjaarsnota 2021 is een incidenteel budget van € 600.000,-- hiervoor beschikbaar gesteld. Het bedrag was te laag voor de volledige afdekking van het gespaarde verlof. De middelen zijn gestort in de reserve (gespaard) compensatieverlof. De uitspraak van de commissie BBV impliceert dat er een voorziening moet worden getroffen van € 4.348.710,-- (zie programma 7). Een storting van € 124.387,-- komt uit het POB-budget wegens omzetting van POB budget naar spaarverlof. Het restant € 4.224.323,-- wordt gestort via de loonkosten spaarverlof. De dekking hiervoor kan gedeeltelijk worden gehaald uit verrekening met het bestaande budget voor opname spaarverlof ad € 102.856,-- en de vrijval van het restant saldo van de reserve (gespaard) compensatieverlof ad € 557.155,--. Per saldo leidt de aanpassing aan de nieuwe regelgeving tot een last van € 3.564.312,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)

083181					
Verloop	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo aanvang jaar (1)	8.386.050	7.032.094	6.928.594	6.786.594	6.644.594
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	385.000	346.500	308.000	308.000	308.000
Aanwendungen (4)	450.000	450.000	450.000	450.000	450.000
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	8.321.050	6.928.594	6.786.594	6.644.594	6.502.594
Begrote aanwendungen (5)	450.000	450.000	450.000	450.000	450.000
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	495.898	450.000	450.000	450.000	450.000
Begrote toevoegingen programma (7)	385.000	346.500	308.000	308.000	308.000
Werkelijke/beoogde toevoegingen (8)	391.337	346.500	308.000	308.000	308.000
Extra onttrekking (9)	1.249.395	-	-	-	-
Saldo einde jaar (10=1-2+3-4+5-6-7+8-9)	7.032.094	6.928.594	6.786.594	6.644.594	6.502.594

083181 Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De provincie is voor pensioenen van (ex-)gedeputeerden eigenrisicodragers. Deze pensioenen zijn niet ondergebracht bij het ABP of een pensioenverzekeringsmaatschappij. De voorziening is ingesteld om ervoor te zorgen dat de opgebouwde pensioenrechten van (ex-)gedeputeerden ook daadwerkelijk kunnen worden betaald door de provincie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2010 d.d. 10 november 2010
Portefeuillehouder	Tjisse Stelpstra
Programma	7: Middelen en mensen
Toelichting	De ingehouden pensioenpremies van de huidige gedeputeerden alsmede het werkgeversdeel pensioenpremie voor de huidige gedeputeerden worden gestort in de voorziening. Aan de voorziening worden de daadwerkelijk betaalde pensioenen onttrokken. De voorziening is op peil om aan de toekomstige verplichtingen te voldoen.
Wat was in 2022 gepland?	Een jaarlijkse (rente)toevoeging van € 250.000,-- (budget 3110103/466527) en daarnaast een premiestorting van € 135.000,--. Samen is dus een storting van € 385.000,-- begroot. De pensioenuitkeringen zijn begroot op € 450.000,--.

Wat is in 2022 gerealiseerd?	De ingelegde premiestorting bedroeg € 141.336,--. Samen met de (rente) storting van € 250.000,-- heeft een toevoeging van € 391.336,-- plaats gevonden. De uitgekeerde pensioenen bedroegen € 495.898,--. Het saldo van de voorziening bedroeg 31-12-2022 € 8.281.489,--. Het saldo van de voorziening wordt jaarlijks afgestemd op de actuariële opgave van de contante waarde van de toekomstige pensioenen, opgesteld door APG. Volgens deze opgave hoeft er slechts € 7.032.094,-- als reserve te worden aangehouden. Om die reden heeft vrijval van € 1.249.395,-- plaatsgevonden t.g.v. de algemene middelen.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Het vaststellen van de contante waarden wordt in hoge mate bepaald door de marktrente. De rente voor toekomstige pensioenen met een looptijd van 25 jaar is vastgesteld op 2,472%. Dit was vorig jaar 0,528%. Voor de reeds ingegane pensioenen zijn de grondslagen voor de wettelijke tarieven gebruikt met een rekenrente van 3,061% (was 0,162%). Dit verklaart de vrijval van € 1.933.111,-- in 2022. In voorgaande jaren was als gevolg van de steeds lagere rente regelmatig een extra storting noodzakelijk.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

I.2.9 Europa

Inleiding

Met de Europese Green Deal wil de Europese Commissie inzetten op een groeistrategie die de EU moet transformeren in een klimaat-neutrale, circulaire, grondstof efficiënte unie. Als onderdeel van de Europese Green Deal komt uit het Europese Just Transition Fund € 330 miljoen beschikbaar voor de JTF-regio Groningen en gemeente Emmen voor de periode 2021-2027. In Noord-Nederland draagt JTF bij aan de doelstelling de transitie van fossiele naar duurzame energie van de Regionale Innovatie Strategie (RIS) 3 – de basis van het nieuwe EFRO-Programma. In 2021 hebben de noordelijke provincies en arbeidsmarkregio's en de gemeente Emmen samengewerkt aan de ontwikkeling van het JTF-regioplan, welke in 2022 definitief is vastgesteld.

COVID-19 laat nog steeds zijn sporen na in de Europese economie. De Commissie wil dat de economische activiteit terugkeert naar het niveau voor de crisis. Hiervoor riep zij in 2021 het Europees herstellfonds NextGenerationEU in het leven, om van 2021 tot 2027 een extra impuls (met een totale omvang van € 806,9 miljard) te geven aan de economie. Elk land heeft een herstelplan ingeleverd om aanspraak te kunnen maken op de Recovery and Resilience Facility (RRF), het zogeheten Recovery and Resilience Plan (RRP).

De Europese kansen die mede door de bovenstaande besluiten tot stand komen, willen we benutten om onze Drentse beleidsdoelstellingen te realiseren. Om dit te kunnen doen, bouwen we voortdurend aan strategische netwerken en relaties, en ontwikkelen we Europese samenwerkingsprojecten. Bij deze projecten wordt steevast een provinciale EU-cofinanciering gevraagd. Door middel van een integrale afweging over de inzet van provinciale middelen bij Europese projecten en programma's, wordt gewerkt aan de realisatie van deze integrale Drentse beleidsambitie.

In september 2021 is door uw Staten de Drentse Europa Agenda 2021-2024 vastgesteld. Deze agenda brengt focus aan in onze inspanningen richting Europa.

Bovendien zetten wij in op het in Europese context zichtbaar maken van de bijdrage die Drenthe kan leveren aan Europese resultaten en doelstellingen en vice versa. Dit vormt niet uitsluitend onderdeel van onze Europese agenda, maar is ook een basisprincipe binnen de andere facetten van Public Affairs. We hebben veelvuldig integraal onze inzet richting Den Haag, Duitsland en Europa gepleegd.

Wat hebben we gedaan?

In april 2022 hebben we in onze Voortgangsrapportage Europa op hoofdlijnen bericht over de projecten die wij met behulp van Europese middelen financieren.

Samen met Groningen en Fryslân hebben we gewerkt aan de uitvoering van de nieuwe Europese programmaperiode 2021-2027 en zijn we gezamenlijk opgetrokken in de lobby richting Den Haag en Brussel voor het verkrijgen van Europese middelen voor het bereiken van Noord-Nederlandse én Drentse doelstellingen.

In 2022 zijn de Europese regioprogramma's OP EFRO, INTERREG A (Duitsland-Nederland), INTERREG B (Noordzee) en INTERREG Europe gestart.

Dat betekent dat we niet alleen hebben gewerkt aan de voorbereiding van nieuwe Europese programma's, maar ook met elkaar nadenken over thema's en ontwikkelingen die kunnen leiden tot toekomstige projecten.

Onze verantwoordelijkheid om mede bij te dragen aan de regionale cofinanciering van een aantal regionaal georiënteerde Europese programma's, hebben we financieel geborgd door naast de

beleidsbudgetten een reserve EU-cofinanciering te creëren en te vullen. Met het in september 2015 door PS vastgestelde spelregelkader zijn de spelregels en afspraken over de verantwoording van die reserve vastgelegd.

Verder zijn we vanuit Drenthe aangehaakt op de Green Deal. Zo is ook in 2022 Gedeputeerde Tjisse Stelpstra namens zijn fractie (ECR) coördinator Green Deal binnen de werkgroep Green Deal going Local van het Comité van de Regio's. Daarnaast is de gedeputeerde namens het IPO-woordvoerder Energie bij de CEMR (De Raad van Europese Gemeenten en Regio's).

In mei 2022 is Gedeputeerde Tjisse Stelpstra gekozen als President van de Noordzeecommissie van de CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions). De Noordzee Commissie wil meer willen inzetten op beleidsontwikkeling en politieke lobby. Ook wil ze meer externe belanghebbenden betrekken en meer input vanuit de regio's verwerven. Men wil strategischer en politieker worden en vooral de zichtbaarheid verbeteren door meer bijeenkomsten te organiseren (ook in Brussel), meer externe sprekers uit te nodigen, meer leden aan trekken en betere aansluiting bij CPMR zoeken. Die ambities zijn het beste te verwezenlijken samen met CPMR. Doordat Gedeputeerde Tjisse Stelpstra de positie van President heeft verworven en Noord-Nederland het secretariaat van de Noordzeecommissie in 2022 behelst, kan meer invloed uitgeoefend worden op de Europese besluitvorming ten dienste van de Drentse beleidsdoelstellingen.

Ook is het ons gelukt om in 2022 als regio door de Europese Commissie gekozen te worden voor de Mission Adaptation to Climate Change. Gedeputeerde Hans Kuipers heeft, samen met de DG Clima mevrouw Clara de la Torres, de missie ondertekend. Hierdoor hebben we o.a. toegang tot kennis, expertise en financiële EU-middelen.

I.2.10 Openbaarheid

In 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De implementatie daarvan is projectmatig opgepakt. Op 1 mei was het Wob proces volledig operationeel overgezet naar een Woo proces. In de loop van het jaar is ook de Woo-contactpersoon bezetting vormgegeven in samenwerking met het KCC.

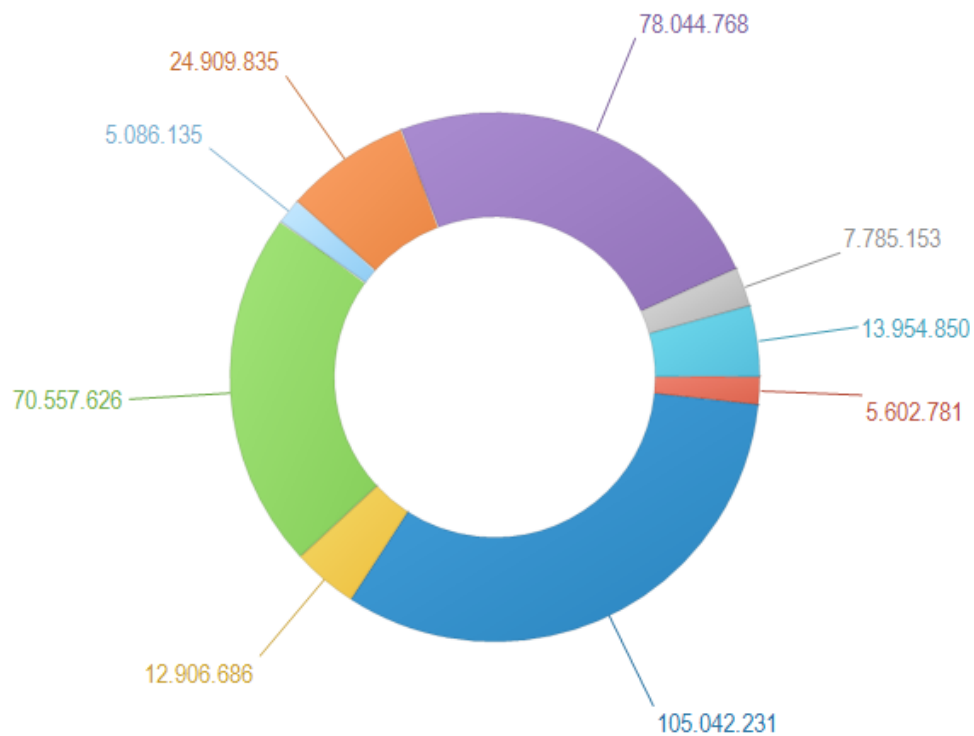
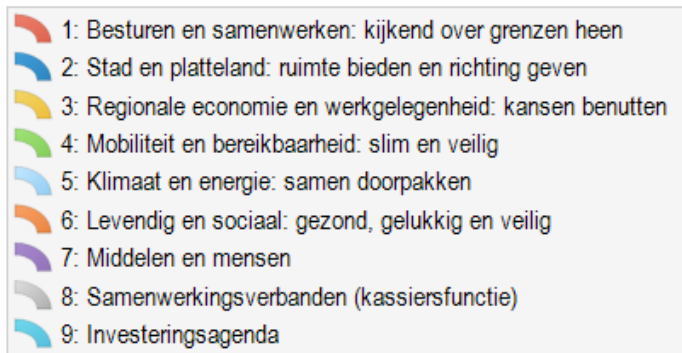
Het aantal Woo-verzoeken heeft afgelopen jaar een enorme vlucht genomen en is met meer dan 50 procent gestegen (bijna 100). Dit, tegen de achtergrond van de kortere termijnen in de Woo, zet veel druk op de organisatie. De procesinrichting zal daarom tegen het licht worden gehouden om te kijken op welke wijze de organisatie kan worden ontlast. De inzet van een procesondersteuner is in deze een eerste stap.

De actieve openbaarheid uit de Woo is nog niet in werking getreden. De eerste stap om te komen tot publicatie van de GS agenda en besluitenlijst is wel gezet. Per 1 januari 2023 zal die via de eigen website worden gepubliceerd. Op die manier kan ervaring worden opgedaan om andere processen actief openbaar te maken.

II Jaarrekening

II.1 Het overzicht van de baten en lasten in de rekening 2022

Lasten per programma



Programma	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil	Voordeel / Nadeel
Lasten						
1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	4.687.196	10.412.852	6.766.243	5.264.447	1.501.796	V
2. Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	93.585.067	113.425.722	111.293.758	105.042.231	6.251.527	V
3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	14.611.015	10.078.744	12.219.356	12.906.686	-687.330	N
4. Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	62.833.748	68.675.827	72.750.462	70.557.626	2.192.836	V
5. Klimaat en energie: op zoek naar ruimte en draagvlak	3.491.144	2.923.424	5.415.588	5.086.135	329.453	V
6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	24.238.790	23.702.394	27.077.797	24.909.835	2.167.962	V
7. Middelen en mensen	32.350.819	33.006.917	34.947.537	40.738.394	-5.790.857	N
8. Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)	6.721.322	11.288.825	10.494.568	7.785.153	2.709.415	V
9. Investeringsagenda	11.960.938	18.354.291	19.679.392	13.954.850	5.724.542	V
Totaal Lasten	254.480.039	291.868.996	300.644.701	286.245.357	14.399.344	V
Baten						
1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	11.215	12.000	12.000	33.944	21.944	V
2. Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	20.935.434	37.412.491	39.407.994	39.472.168	64.174	V
3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	1.173.262	681.355	1.798.979	2.141.874	342.895	V
4. Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	39.701.120	7.180.700	8.536.454	10.433.684	1.897.230	V
5. Klimaat en energie: op zoek naar ruimte en draagvlak	80.102	0	1.100.000	893.770	-206.230	N
6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	1.862.662	2.188.819	4.026.032	3.345.748	-680.284	N
7. Middelen en mensen	4.121.626	1.123.719	1.473.719	7.712.024	6.238.305	V
8. Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)	1.539.190	2.836.250	2.794.236	2.171.131	-623.105	N
9. Investeringsagenda 2019-2023	266.833	242.667	1.004.816	1.144.557	139.741	V
Totaal Baten	69.691.444	51.678.001	60.154.230	67.348.901	7.194.671	V

Algemene dekkingsmiddelen (1)	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil	Voordeel / Nadeel
Opcenot motorrijtuigenbelasting	60.591.534	60.800.000	61.300.000	61.465.901	165.901	V
Uitkering Provinciefonds	152.694.962	151.234.125	167.836.320	168.188.645	352.325	V
Dividend	1.975.216	2.383.633	2.590.291	2.592.166	1.875	V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	215.261.712	214.417.758	231.726.611	232.246.712	520.101	V
Kosten overhead (2)	24.319.483	29.816.051	29.727.186	32.149.516	-2.422.330	N
Bedrag van de heffing van de vennootschapsbelastingheffing	0	0	0	0	0	
Totaal saldo van baten en lasten	6.153.634	-55.589.288	-38.491.046	-18.799.260	19.691.785	V
Stortingen in reserves	230.831.729	26.830.545	111.358.533	111.358.533	0	
Onttrekkingen aan reserves	234.743.017	82.419.833	149.849.579	149.849.579	0	
Per saldo mutaties bestemmingsreserves	3.911.288	55.589.288	38.491.046	38.491.046	0	
Resultaat na verrekening met reserves = Gerealiseerd resultaat	10.064.921	0	0	19.691.785	19.691.785	V

(1) Algemene dekkingsmiddelen worden verantwoord in programma 7 en zijn alleen in dit overzicht separaat gepresenteerd.

(2) Baten en lasten m.b.t. overhead hebben betrekking op de programma's 1 en 7. Het gerealiseerde bedrag van € 32.149.516,-- betreft voor € 338.334,-- programma 1 en heeft voor € 31.811.182,-- betrekking op programma 7.

II.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de rekening van 2022

Programma	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil	Voordeel/Nadeel
1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	5.014.588	10.760.160	7.113.551	5.568.837	1.544.714	V
2. Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	72.649.633	76.013.231	71.885.764	65.570.063	6.315.701	V
3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	13.386.548	9.397.389	10.420.377	10.764.812	-344.435	N
4. Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	23.132.628	61.495.127	64.214.008	60.123.942	4.090.066	V
5. Klimaat en energie: samen doorpakken	3.411.043	2.923.424	4.315.588	4.192.365	123.223	V
6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	22.376.128	21.513.575	23.051.765	21.564.088	1.487.677	V
7. Middelen en mensen	-163.051.643	-153.077.817	-168.884.915	-167.409.160	-1.475.755	N
8. Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)	5.233.337	8.452.575	7.700.332	5.614.022	2.086.310	V
9. Investeringsagenda	11.694.105	18.111.624	18.674.576	12.810.293	5.864.283	V
Totaal	-6.153.635	55.589.288	38.491.046	18.799.261	19.691.785	V

Het voordelig rekeningsaldo over het boekjaar 2022 bedraagt € 19.691.785,-- Dit rekeningsaldo is samengesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Hierin is bepaald dat het saldo van baten en lasten, ten opzichte van de begroting, voor verrekening met reserves gepresenteerd dient te worden. Het betreft dan het saldo waarin de begroting inclusief begrotingswijzigingen heeft voorzien. Vorig jaar bedroeg het rekeningsaldo op dezelfde wijze berekend € € 10.064.921,-- positief.

Het gerealiseerde resultaat bedraagt in 2022 € 19.691.785,--. Het saldo van verrekeningen van budgetten die relaties hebben met reserves bedraagt in 2021 € 10.501.146,-- negatief. Per saldo wordt dit bedrag toegevoegd aan de reserves. Vorig jaar werd per saldo een bedrag van € 2.125.419,- - aan de reserves toegevoegd.

Mutaties reserves	Begroting	Realisatie	Voordeel/Nadeel	Verschil
Bijdrage aan reserve provinciaal aandeel ILG	1.315.507	1.557.319	N	-241.812
Bijdrage aan Reserve Regio Specifiek Pakket	2.625.000	2.721.398	N	-96.398
Bijdrage aan reserve natuurbeleid	21.987.872	26.499.178	N	-4.511.306
Bijdrage aan reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	4.056.501	4.814.544	N	-758.043
Bijdrage aan Reserve regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	0	61.044	N	-61.044
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	12.052.242	18.733.376	N	-6.681.134
Bijdrage aan Reserve mobiliteit	14.703.967	16.455.390	N	-1.751.423
Bijdrage aan Reserve Bodem	533.910	660.538	N	-126.628
Bijdrage van reserve versterking economisch structuur	0	-126.894	V	126.894
Bijdrage van Risicoreserve	-3.090.500	-3.924.427	V	833.927
Bijdrage van Cofinancieringsreserve Europa	-5.469.738	-5.646.050	V	176.312
Bijdrage van Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	-2.638.824	-2.640.446	V	1.622
Bijdrage van reserve uitvoering generatiepact	-941.379	-1.060.597	V	119.218

Bijdrage van Reserve persoonlijk ontwikkel budget (POB)	0	-138.548	V	138.548
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies	-8.225.501	-9.998.468	V	1.772.967
Bijdrage van Reserve compensatieverlof	-100.000	-657.156	V	557.156
	36.809.057	47.310.203		-10.501.146

Het resultaat (resultaat na verrekening met de reserves) bedraagt € 9.190.639,-- positief. Wij stellen voor een aantal budgetten die in 2022 niet zijn gebruikt over te hevelen naar 2023. Dat bedrag is € 5.204.493,--.

Omschrijving	
Programmabudgetten	
Decentralisatie-uitkering provinciefonds Natuurinclusief na-isoleren	327.273
Decentralisatie-uitkering provinciefonds Vitale vakantieparken	200.000
Cultuur en evenementen	476.143
Toekomstgerichte landbouw	67.763
Sociaal Drenthe voor iedereen	333.421
Zorgvuldig omgaan met water	299.736
Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	246.939
Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)	466.958
Kerntaken onderzoek en samenwerking	50.000
Subtotaal	2.468.233
Investeringsagenda	
Sociale Agenda	1.036.212
Recreatie en toerisme	-1.313.896
Cultuur en Erfgoed	80.648
Boer, Burger en Natuur	94.846
Energietransitie	109.496
Herstructureringsfonds	17.674
Toekomstbestendig wonen	-187.230
Investeringsagenda 2016-2019	2.898.509
Subtotaal	2.736.260
	5.204.493

Voor het positieve resultaat ad. € 3.986.146,-- dat dan ontstaat, stellen wij voor € 130.000,-- te bestemmen voor het project Veenhuizen, werelderfgoed in transitie en € 500.000,-- voor de voortzetting van het organisatie-ontwikkeltraject in 2023, en het resterende bedrag toe te voegen aan de Financieringsreserve.

In de recapitulatie die u hierna aantreft worden per programma verschillen gespecificeerd. Het betreft verschillen groter dan € 50.000,- tussen de begrote saldi (na verwerking begrotingswijzigingen) versus de gerealiseerde saldi van diverse kostensoort binnen de programma's en producten. Verschillende saldi worden verrekend met reserves. In de meest rechter kolom treft u de saldi aan per programma na de voorgestelde verrekening met reserves. Conform gemaakte afspraken worden afwijkingen ten opzichte van de begroting nog beperkt toegelicht aan het eind van de verantwoording per programma. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting op de afwijkingen per programma zoals opgenomen in het jaarverslag

Specificatie van verschillen (groter dan € 50.000,-) tussen begrote (na wijziging) en gerealiseerde saldi per programma en product

Programma- Beleidsopgaveomschrijving	V/N	Saldi programma's	Verrekening specifieke reserves	Saldo programma's na verrekening
1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen				
PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling				
Fractiewerkzaamheden	V	104.489		
Overige	V	13.685		
Totaal PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling	V	118.174		
CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld				
Overige	V	33.797		
Totaal CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld	V	33.797		
Goed openbaar bestuur in Drenthe				
Overige	N	-881		
Totaal Goed openbaar bestuur in Drenthe	V	-881		
Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur				
Gedeputeerde staten (GS)	V	1.256.569		
Cofinanciering Europa	N	-121.986		
Overige	V	195.972		
Totaal Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur	V	1.330.554		
Verbinding met de Drentse samenleving				
Overige	V	63.070		
Totaal Verbinding met de Drentse samenleving	V	63.070		
Totaal programma 1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	V	1.544.714		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-101.345		
Bijdrage van Cofinancieringsreserve Europa		176.312		
Totaal verrekening met reserves			74.967	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	1.619.681
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven				
Toekomstgerichte landbouw				
Verbetering van de landbouwstructuur	V	277.158		

Overige	N	-631.707		
Totaal Toekomstgerichte landbouw	V	-354.549		
Natuurlijk Platteland				
Uitfinanciering Natuur-overig	V	241.812		
R-Soortenbescherming	N	-188.721		
R-Realisatie EHS	N	-487.269		
Natuur algemeen	V	747.000		
P-Milieukwaliteit Drenthe	V	6.095.434		
Grondverwerving en functieverandering NNN	V	1.371.304		
Tijdelijke beheer grondbezit	N	-906.786		
Programma Beheer	N	-1.691.955		
Uitvoering Natuurbeschermingswet (NBW)	V	585.055		
Gebiedsgerichte aanpak stikstof	V	1.552.498		
Overige	N	-207.590		
Totaal Natuurlijk Platteland	V	7.110.784		
Een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsklimaat voor wonen en werken				
Stedelijke Ontwikkeling en vernieuwing	N	-253.252		
Overige	V	57.392		
Totaal Een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsklimaat voor wonen en werken	N	-195.860		
Zorgvuldig omgaan met water				
Beleidsontwikkeling Regionaal waterplan	V	299.736		
Onderzoeken grondwatersystemen	N	-248.601		
Klimaatadaptie	V	64.081		
Overige	N	-12.383		
Totaal Zorgvuldig omgaan met water	N	102.832		
In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen				
Bijdrage RUD	N	-287.444		
Bijdrage ODG	N	-321.536		
Overige	V	128.290		
Totaal In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen	N	-480.689		
De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden				
Vorbereiden en uitvoeren overheidssaneringen door de provincie	V	126.628		
Overige	V	6.556		
Totaal De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden	V	133.184		
Totaal programma 2. Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	V	6.315.701		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve provinciaal aandeel ILG		-241.812		
Bijdrage aan reserve natuurbeleid		-4.511.306		

Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-1.135.030		
Bijdrage aan Reserve Bodem		-126.628		
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies		541.249		
Totaal verrekening met reserves			-5.473.528	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	842.174
3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten				
Een goed vestigings- en ondernemersklimaat				
Ruimtelijk Economisch Programma	V	248.818		
Beleidskaders en programmabeheer	N	-56.361		
Overige		0		
Totaal Een goed vestigings- en ondernemersklimaat	V	192.457		
(Inter)nationale en (inter)regionale kansen benutten				
Dutch Techzone	N	-84.165		
Bedrijvenregeling Drenthe	N	-625.040		
Overige		0		
Totaal (Inter)nationale en (inter)regionale kansen benutten	N	-709.205		
Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt				
Overige	V	6.280		
Totaal Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt	V	6.280		
Vrijtijdseconomie stimuleren				
Voorzieningen toeristisch aanbod	V	97.721		
Onderhoud VAMberg	V	64.771		
Overige	V	3.542		
Totaal Vrijtijdseconomie stimuleren	V	166.033		
Totaal programma 3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	N	-344.435		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan Reserve Regio Specifiek Pakket		-96.398		
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-113.316		
Bijdrage van reserve versterking economisch structuur		126.894		
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies		423.110		
Totaal verrekening met reserves			340.290	
Saldo programma na verrekening met reserves			N	-4.145
4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig				
Toegankelijke en veilige bereikbaarheid				
Brede doeluitkering	V	276.980		
Educatie en verkeerscampagnes	V	633.563		
Overige	V	20.360		
Totaal Toegankelijke en veilige bereikbaarheid	V	930.904		

Mobiliteit op maat				
Beleid	V	227.273		
Ontwikkeling Hubs	V	712.659		
Maas Pilot	V	140.751		
Overige	N	-54.566		
Totaal Mobiliteit op maat	V	1.026.117		
Fiets als duurzaam alternatief				
Overige	V	23.491		
Totaal Fiets als duurzaam alternatief	V	23.491		
Adequaat openbaar vervoernetwerk				
Beleid/Onderzoek	V	60.331		
Ontwikkelingen	V	396.548		
Overige	V	29.339		
Totaal Adequaat openbaar vervoernetwerk	V	486.218		
Duurzame oplossingen en innovatie				
Duurzaam investeren	V	54.264		
Laadtankinfrastructuur	V	364.222		
Regionaal mobiliteitsplan Drenthe	V	107.458		
Overige	V	66.500		
Totaal Duurzame oplossingen en innovatie	V	592.444		
Kerntaken onderzoek en samenwerking				
Drenthe reist duurzaam	N	-654.647		
Uitvoering	V	59.466		
Beleid kerntaken	V	51.742		
Mobiliteit incidenteel	V	65.838		
Overige	V	58.392		
Totaal Kerntaken onderzoek en samenwerking	V	-419.208		
In stand houden en beheren van onze fysieke infrastructuur				
Beheer wegen	V	586.529		
Vast onderhoud wegen	N	-265.950		
Groot onderhoud wegen	V	258.080		
Beheer vaarwegen	V	344.682		
Vast onderhoud vaarwegen	V	67.797		
Groot onderhoud vaarwegen	V	458.974		
Overige	N	-10		
Totaal Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur	V	1.450.102		
Totaal programma 4. Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	V	4.090.066		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen		-758.043		
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-276.980		

Bijdrage aan Reserve mobiliteit		-1.751.423		
Bijdrage van Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde		1.622		
Totaal verrekening met reserves			-2.784.825	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	1.305.242
5: Klimaat en energie: samen doorpakken				
Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)				
Programma klimaat en energie	N	-355.455		
Noodhulp Energiebesparing	V	270.231		
Regionale Energie Strategie	V	196.728		
Overige	V	11.719		
Totaal Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)	V	123.223		
Totaal programma 5. Samen doorpakken	N	123.223		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-68.798		
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies		808.608		
Totaal verrekening met reserves			739.810	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	863.033
6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig				
Oog voor cultureel erfgoed				
Monumenten	V	265.593		
Cultuurhistorie verhaal van Drenthe/Koloniën van Weldadigheid	V	191.402		
Overige	V	110.821		
Totaal Oog voor cultureel erfgoed	V	567.816		
Cultuur en evenementen				
Musea	V	456.564		
Overige	V	134.623		
Totaal Cultuur en evenementen	V	591.187		
Sociaal Drenthe voor iedereen				
Subsidies Leader Zuidoost Drenthe	V	132.589		
Subsidies Leader Zuidwest Drenthe	V	200.832		
Overige	V	37.898		
Totaal Sociaal Drenthe voor iedereen	V	371.319		
Sport en Bewegen stimuleren				
Overige	N	-42.645		
Totaal Sport en Bewegen stimuleren	N	-42.645		
Totaal programma 6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	V	1.487.677		
Verrekening reserves				
Totaal verrekening met reserves			0	

Saldo programma na verrekening met reserves			V	1.487.677
7: Middelen en mensen				
Een duurzaam sluitende provinciale begroting				
Geldleningen en uitzettingen korter of gelijk aan 1 jaar	V	533.598		
Uitkering Provinciefonds	V	352.325		
Opbrengst opcenten op hoofdsom motorrijtuigenbelasting	V	165.901		
Afboeken boekwaarde MVA	N	-2.943.613		
Verkoop opbrengst MVA	V	3.446.434		
Overige	N	-773.290		
Totaal Een duurzaam sluitende provinciale begroting	V	781.356		
Bedrijfsvoering Documentaire informatievoorziening				
Overige	N	-9.023		
Totaal Bedrijfsvoering Documentaire informatievoorziening	N	-9.023		
Bedrijfsvoering Financiën en Control				
Overige	V	4.056		
Totaal Bedrijfsvoering Financiën en Control	V	4.056		
Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering				
Informatiearchitectuur - Applicaties	V	64.136		
I-beleid en Architectuur	V	75.989		
Dienstverlening Drents Museum	N	-59.889		
Dienstverlening Prolander	V	280.127		
Overige	V	143.594		
Totaal Bedrijfsvoering Informatievoorziening en automatisering	V	503.958		
Bedrijfsvoering Subsidies en Inkoop				
Overige	V	5.883		
Totaal Bedrijfsvoering Subsidies en Inkoop	V	5.883		
Bedrijfsvoering Personeel en organisatie				
Uitvoering arbeidsvoorwaarden (FPB)	V	253.937		
Arbeidsomstandigheden	V	105.315		
Concernopleidingen	N	-89.470		
Overige	N	-43.867		
Totaal Bedrijfsvoering Personeel en organisatie	V	225.916		
Bedrijfsvoering Personele inzet				
Directe personele inzet	N	-444.552		
Bijdrage derden in salariskosten	V	630.745		
Inzet ondersteunend personeel	V	254.747		
Bijdrage aan voorziening spaarverlof	N	-4.224.323		
Overige opbrengsten	V	343.471		
Doorbelasting personele kosten naar projecten	V	818.932		
Bijdrage derden in salariskosten	V	266.402		
Doorbelasting personele kosten naar investeringsprojecten	N	-891.563		

Overige	N	-63.506		
Totaal Bedrijfsvoering Personele inzet	N	-3.309.646		
Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting				
Reiskosten NS	V	58.989		
Accommodatie Provinciehuis	V	105.593		
Accommodatie Drents Museum	V	80.047		
Overige	V	77.117		
Totaal Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting	V	321.746		
Totaal programma 7. Mensen en middelen	N	-1.475.755		
Verrekening reserves				
Bijdrage van Risicoreserve		833.927		
Bijdrage van reserve uitvoering generatiepact		119.218		
Bijdrage van Reserve persoonlijk ontwikkel budget (POB)		138.548		
Bijdrage van Reserve compensatieverlof		557.156		
Totaal verrekening met reserves			1.648.849	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	173.094
8: Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)				
Samenwerkingsverbanden				
RD ZO-Drenthe: Werken	N	-146.911		
RD ZO-Drenthe: Wonen	V	1.909.517		
RD ZO-Drenthe: Proceskosten	V	106.705		
Uitvoering provincie Drenthe Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe: projecten Wonen	V	103.766		
Uitvoering provincie Drenthe Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe: projecten Werken	V	107.525		
Overige	V	5.709		
Totaal Samenwerkingsverbanden	V	2.086.310		
Totaal programma 8. Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)	V	2.086.310		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan Reserve regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	N	-61.044		
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	N	-1.808.267		
Totaal verrekening met reserves			-1.869.311	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	216.999
9: Investeringsagenda				
Sociale agenda				
Verbeteren onderwijskwaliteit en gelijke kansen	V	244.242		
Verbeteren van de gezondheid en vitaliteit van inwoners	V	186.668		
Verminderen armoede en laaggeletterdheid	V	145.130		
Zorgen dat iedereen mee kan doen (inclusie)	V	117.382		
Experimenteren met anders wonen	V	335.227		
Overige	V	7.563		

Totaal Sociale agenda	V	1.036.212		
Cultuur en erfgoed				
Stimuleren van een breed cultureel aanbod	V	80.648		
Totaal Cultuur en erfgoed	V	80.648		
Regiostedenfonds				
Sterke steden en vitale dorpen	V	3.076.054		
Totaal Regiostedenfonds	V	3.076.054		
Herstructureringsfonds				
Overige	V	17.674		
Totaal Herstructureringsfonds	V	17.674		
Toekomstbestendig wonen				
Woonagenda uitvoeren en instrumentarium uit de agenda inzetten	N	-187.230		
Totaal Toekomstbestendig wonen	N	-187.230		
Boer, Burger en Natuur				
Gezonde leefomgeving	V	108.104		
Overige	V	14.603		
Totaal Boer, Burger en Natuur	V	122.706		
Recreatie en Toerisme				
Drenthe beschikt over een toekomstbestendig fietsnetwerk	N	-1.359.611		
Het Drentse aanbod in de dagrecreatie is versterkt	N	-176.868		
De kwaliteit van de verblijfsrecreatie is verbeterd door aanpak sociale problematiek, criminaliteit en ondermijning op vakantieparken (project Noaber Drenthe)	V	222.584		
Totaal Recreatie en Toerisme	N	-1.313.896		
Energietransitie				
In 2023 een reductie van 27 % van het fossiele energiegebruik in de Drentse woonomgeving t.o.v. 2015	V	127.440		
Overige	N	-17.944		
Totaal Energietransitie	V	109.496		
Investeringsagenda 2016-2019				
Gebiedsontwikkeling Groningen Airport Eelde	V	441.242		
Culturele investeringen die leiden tot toonaangevende kwaliteit	V	1.000.000		
Toekomstgerichte landbouw	V	60.310		
Vitale vakantieparken	V	1.417.135		
Overige	V	3.932		
Totaal Investeringsagenda 2016-2019	V	2.922.618		
Totaal Programma 9. Investeringsagenda	V	5.864.283		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-3.177.399		
Totaal verrekening met reserves			-3.177.399	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	2.686.884

Totale saldo jaarrekening, resultaat voor mutaties in reserves	V	19.691.784		
Mutaties reserves				
Bijdrage aan reserve provinciaal aandeel ILG	N	-241.812		
Bijdrage aan Reserve Regio Specifiek Pakket	N	-96.398		
Bijdrage aan reserve natuurbeleid	N	-4.511.306		
Bijdrage aan reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	N	-758.043		
Bijdrage aan Reserve regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	N	-61.044		
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	N	-6.681.134		
Bijdrage aan Reserve mobiliteit	N	-1.751.423		
Bijdrage aan Reserve Bodem	N	-126.628		
Bijdrage van reserve versterking economisch structuur	V	126.894		
Bijdrage van Risicoreserve	V	833.927		
Bijdrage van Cofinancieringsreserve Europa	V	176.312		
Bijdrage van Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	V	1.622		
Bijdrage van reserve uitvoering generatiepact	V	119.218		
Bijdrage van Reserve persoonlijk ontwikkel budget (POB)	V	138.548		
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies	V	1.772.967		
Bijdrage van Reserve compensatieverlof	V	557.156		
Totaal Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen		N	-10.501.146	
Totaal saldo jaarrekening, resultaat na verrekening met reserves			V	9.190.639

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Realisatie 2022	
Algemene dekkingsmiddelen:	Baten	Baten	Baten	Verschil
	€	€	€	€
Opcen ten motorrijtuigenbelasting	60.800.000	61.300.000	61.465.901	165.901
Uitkering Provinciefonds	151.234.125	167.836.320	168.188.645	352.325
Dividend	2.383.633	2.590.291	2.592.166	1.875
Saldo van de financieringsfunctie	214.417.758	231.726.611	232.246.712	520.101
Totaal algemene dekkingsmiddelen	214.417.758	231.726.611	232.246.712	520.101

Kosten van de overhead

Overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten zijn verantwoord in programma 1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen en programma 7. Middelen en mensen. Deze kosten zijn niet toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en/of dotaties aan voorzieningen ter dekking van groot onderhoud.

Opbrengst opcenten op hoofdsom motorrijtuigenbelasting

Het totaal aan verantwoorde opbrengsten voor motorrijtuigenbelasting bedroeg € 61.465.901,--. Volledigheidshalve vermelden we dat er een onzekerheid bestaat op de volledige inning van de opcenten motorrijtuigenbelasting net als dat in andere jaren ook het geval was. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van de opcenten motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door de Belastingdienst. De informatie van de Belastingdienst is ontoereikend om als provincie de juistheid en volledigheid van de opbrengsten op voertuigniveau te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van de berekening, oplegging en incasso door de Belastingdienst, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de opcenten motorrijtuigenbelasting geen provinciale verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de provincies geen zekerheid omtrent omvang en hoogte van de opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting kan worden verkregen.

Hierna wordt een toelichting gegeven op diverse aspecten van het overzicht van baten en lasten.

Algemene uitkeringen

Van alle gemeenten en provincies wordt verwacht dat in de jaarrekening over het verslagjaar t de gemeentefonds- respectievelijk provinciefondsuitkering wordt opgenomen conform de in jaar t laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze accresmededeling opgenomen in de septembercirculaire. De gevolgen van het bijgestelde accres zoals opgenomen in de meicirculaire van het verslagjaar t+1 worden verantwoord in de jaarrekening van het op het verslagjaar volgende boekjaar.

In de jaarrekening 2022 wordt de uitkering uit het provinciefonds verantwoord naar de stand van de decembercirculaire provinciefonds 2022.

Deze houdt in dat voor 2022 uitgegaan wordt van:

- Een algemene uitkering uit het provinciefonds van	€ 165.365.076,--
- Decentralisatie-uitkeringen ter hoogte van in totaal	€ 2.357.600,--
- Een afrekening over 2021 van in totaal	€ 465.969,--
- Totaal:	<u>€ 168.188.645,--</u>

Dividend

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de vennootschap is genomen. In de praktijk betekent dit dat in de jaarrekening 2022 de dividenden over 2021 zijn verantwoord, waarover in 2022 het besluit tot vaststelling en uitkering is genomen. Hieronder staat een specificatie van de ontvangen dividenden.

Omschrijving	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Realisatie 2022		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Algemene dekkingsmiddelen:									
- uit hoofde van kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen									
- NV Waterleidingmaatschappij Drenthe	2.721	0	2.721	2.721	0	2.721	0	0	-2.721
- Enexis	2.250.000	0	2.250.000	2.357.500	0	2.357.500	2.357.542	0	42

- BNG	100.912	0	100.912	200.070	0	200.070	200.070	0	0
- Nederlandse Waterschapsbank	0	0	0	30.000	0	30.000	34.554	0	4.554
Totaal dividend	2.353.633	0	2.353.633	2.590.291	0	2.590.291	2.592.166	0	1.875

Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelastingheffing (Vpb)

Op 1 januari 2016 is de Wet Vpb-plicht overheidsondernemingen ingevoerd, waardoor een groot aantal directe en indirecte overheidsondernemingen onder voorwaarden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting zijn geworden. Provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid worden belastingplichtig, voor zover zij een fiscale onderneming drijven. Hetzelfde geldt voor door provincies/gemeenten beheerde stichtingen en verenigingen. Veel kapitaaldeelnemingen, waaronder BV's, NV's en coöperaties, worden zelfs belastingplichtig voor al hun

activiteiten. De regeling kent een aantal algemene en specifieke vrijstellingen op basis waarvan de Vpb-plicht mogelijk (deels) beperkt kan worden. De jaarrekening 2022 van de provincie Drenthe is de zesde jaarrekening waarin de gevolgen van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven dienen te worden verwerkt. Op basis van een uitgevoerde inventarisatie alsmede een nadere analyse stelt de provincie Drenthe zich op het standpunt dat zij niet belasting- en niet aangifteplichtig is. Voornaamste reden hiervoor is dat naar mening van de provincie Drenthe geen sprake is van belastbare activiteiten. De Belastingdienst geeft niet in algemene zin een bevestiging van het achterwege blijven van de belastingplicht, omdat zij het recht wil behouden om een en ander inhoudelijk te toetsen. Vooralsnog betekent dit dat in het overzicht van baten en lasten onder het "bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting" een bedrag van € nihil is verantwoord.

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

De post onvoorzien, primitief begroot op € 500.000,--, is bij de 3e actualisatie van de begroting 2022 teruggebracht tot € 25.000,-- en niet ingezet voor onvoorziene uitgaven.

Grondslag verantwoording subsidielasten

Met ingang van 1 januari 2021 is het nieuwe stelsel voor lastneming van subsidies van toepassing.

De verwerkingswijze is in het nieuwe stelsel afhankelijk van het type subsidie en de gestelde voorwaarden, waarbij de Commissie BBV bij voorwaardelijke subsidieverstrekingen duidelijk aangeeft dat de subsidielast op basis van het toerekeningsbeginsel verantwoord dient te worden. Dit betekent dat de subsidielast verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de prestatie (waarvoor de subsidie is verstrekt) is geleverd en (gedeeltelijk) aan de gestelde voorwaarden is voldaan. Tot en met 2020 werd de subsidielast uit hoofde van verstrekte meerjarige projectsubsidies volledig ten laste van de exploitatierekening gebracht bij afgifte van de subsidiebeschikking.

De Commissie BBV biedt de mogelijkheid tot instellen van een grensbedrag. Meerjarige projectsubsidies boven het grensbedrag dienen verantwoord te worden op basis van het toerekeningsbeginsel. Lasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies kleiner dan het grensbedrag, dienen volledig te worden verantwoord in het jaar van aanvang van het project zoals vermeld in de subsidiebeschikking. PS hebben van deze mogelijkheid gebruikgemaakt en op 10 november 2021 een grensbedrag van € 800.000,-- voor de jaren 2021 en 2022 vastgesteld, wat binnen de door de

commissie BBV aangegeven range valt van 0,00% - 0,25% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan de reserves over deze boekjaren op basis van de primitieve begroting.

De subsidielasten worden vanaf 2021 niet meer verantwoord in het jaar waarin de subsidieverleningsbeschikking is afgegeven maar in het jaar waarin de subsidieontvanger start met de uitvoering van de activiteiten op basis van de startdatum van de projectperiode in de subsidieverleningsbeschikking, tenzij:

- de verstrekte subsidie een boekjaarsubsidie betreft: uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteiten waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden;
- de verstrekte subsidie een projectsubsidie betreft, het individuele subsidiebedrag het door PS vastgesteld grensbedrag van € 800.000,-- overschrijdt en die boekjaar-overschrijdend is.

Bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking wordt, voor zover de verstrekte projectsubsidie nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve Verstrekte subsidies toegevoegd.

Een verstrekte projectsubsidie van € 800.000,-- of hoger wordt bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking op basis van het bestedingsritme van de begrote jaarlijkse kosten zoals opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking, toegerekend aan de betreffende boekjaren. Voor het einde van het boekjaar wordt aan de hand van de financiële voortgangsrapportages bekeken of de lastneming nog steeds overeenkomt met de begroting. Bij significante afwijkingen wordt een gewijzigde subsidiebeschikking door de provincie afgegeven en vindt een correctie plaats van de verantwoorde subsidielast en de storting of onttrekking aan de reserve verstrekte subsidies.

II.3 Balans per 31 december 2022

(voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

ACTIVA (bedragen in duizenden euro's)	31-12-2022	31-12-2021
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	9.686	10.686
Totaal immateriële vaste activa	9.686	10.686
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	86.444	63.460
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	164.359	161.326
Totaal materiële vaste activa	250.802	224.788
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	31.435	32.269
Leningen aan:		
- openbare lichamen (artikel 1, van de Wet fido)	20.000	20.000
- deelnemingen	18.269	18.269
- overige langlopende leningen	78.131	78.067
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	50	50
Totaal financiële vaste activa	147.886	148.656
Totaal vaste activa	408.374	384.130
Vlottende activa		
Voorraden:		
Onderhanden werk voor derden	152	259
Gereed product en handelsgoederen	807	1.826
Vooruitbetalingen	4	7
Totaal voorraden	963	2.092
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	7.205	12.074
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	135.719	169.859
Rekening-courantverhoudingen overige niet-financiële instellingen	3.705	7.158
Overige vorderingen	4.814	1.270
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	151.444	190.361
Liquide middelen		
Kassaldi		
Banksaldi	8.976	9.657
Totaal liquide middelen	8.976	9.657
Overlopende activa		
De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
Europese overheidslichamen	-	-

Overige Nederlandse overheidslichamen	3.208	2.943
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	52.940	46.968
Totaal overlopende activa	56.148	49.911
Totaal vlottende activa	217.532	252.022
Totaal activa	625.905	636.152

PASSIVA (bedragen in duizenden euro's)	31-12-2022	31-12-2021
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Reserves		
- Algemene reserves	64.292	67.391
- Bestemmingsreserves	340.562	365.889
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	19.692	10.065
Totaal eigen vermogen	424.546	443.345
Voorzieningen	20.247	16.959
Totaal vaste passiva	444.793	460.304
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Overige schulden	18.863	19.245
Totaal netto-vlottende schulden	18.863	19.245
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	63.670	73.768
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- het Rijk	67.635	44.882
- overige Nederlandse overheidslichamen	16.349	21.896
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	14.596	16.057
Totaal overlopende passiva	162.250	156.603
Totaal vlottende passiva	181.113	175.848
Totaal passiva	625.905	636.152
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt.	-	142

II.4 Toelichting op de balans van 31 december 2022

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216 van de Provinciewet en de Financiële Verordening Drenthe 2020, waarin Provinciale Staten op 16 december 2020 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie hebben vastgesteld (Statenstuk 2020-963).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, onverschillig of ze tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot een brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Vaste activa

Vaste activa zijn bedoeld om de uitoefening van de werkzaamheid van de provincie duurzaam te dienen.

Algemeen

Hieronder is bij diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000,--.

Immateriële vaste activa

Het BBV kent drie soorten immateriële vaste activa:

- de kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- de bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen

De notitie Materiële vaste activa (MVA) 2020 van de commissie BBV laat de keuze open om kosten van het sluiten van geldleningen wel of niet te activeren. Provincie Drenthe heeft ervoor gekozen om deze kosten niet te activeren maar rechtstreeks ten laste van het resultaat te brengen, omdat de kosten ten opzichte van de investeringsgrens van € 50.000,-- gering zijn.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief

Het BBV stelt dat kosten voor onderzoek en ontwikkeling mogen worden geactiveerd. Provincie Drenthe heeft ervoor gekozen om kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief niet te activeren. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief moeten niet verward worden met voorbereidingskosten uitvoeringsfase. Deze kosten behoren tot de vervaardigingskosten van het actief en worden daarom meegenomen in de investering en volgen daarmee de afschrijvingstermijn van de betreffende investering.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Deze kosten worden geactiveerd als aan de volgende vereisten is voldaan.

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de provincie worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt. Provincie Drenthe hanteert volgens de financiële verordening een afschrijvingstermijn van maximaal 15 jaar. In de praktijk worden activa vaak in 10 jaar afgeschreven.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

De bijdragen in activa in eigendom van derden zijn als volgt te specificeren:

(x € 1.000,--)	Boek-waarde 1-1-2022	Invest- eringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaard- eringen	Boek- waarde 31-12- 2022
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	10.686	1.501		1.892	609		9.686
Totaal	10.686	1.501		1.892	609		9.686

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Met ingang van 1 januari 2015 geldt voor natuurruilgronden dat deze worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs of de lagere marktwaarde. De natuurruilgronden die onder de materiële vaste activa zijn verantwoord, betreffen gronden die tijdelijk in bezit van provincie Drenthe zijn. Het grootste gedeelte van deze voorraad blijft gedurende een langere periode in bezit en wordt in de tussentijd

beheerd (verpacht aan de boeren, ingericht als natuur). Naar verwachting is in 2028 de grondpositie volledig afgebouwd.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen. De gehanteerde afschrijvingstermijnen kennen hun basis in de Financiële Verordening Drenthe 2020.

De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire of de annuïteitenmethode. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Met afschrijven wordt begonnen in het begrotingsjaar dat volgt op het jaar waarin het actief technisch en financieel gereed is gekomen / is verworven. Op grond wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Door wijziging in het BBV (Notitie Materiële vaste activa) mogen met ingang van 2018 de lonen die ingezet zijn voor investeringen, per saldo niet meer worden verantwoord als lasten in de exploitatie. Het gaat hierbij om de directe projectkosten. Die lonen worden ten laste gebracht van investeringsprojecten. Bij overhead heb je een keuzevrijheid. We hebben ervoor gekozen om de overheadkosten niet toe te rekenen aan investeringen

Duurzame waardevermindering van vaste activa

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele baten in de jaarrekening verwerkt.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

De voornaamste investeringen met de afschrijvingstermijnen zijn hieronder weergegeven.

Investering	Afschrijvingstermijn (in jaren)
Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	50
Gebouwen (grote verbouwing: aansluiten bij restant afschrijving)	50
Verbouwing/revitalisering	20
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken, waaronder:	
- sluizen	80
- sluisdeur van composiet	100
- sluisdeur van staal	80
- sluisdeur van hout	50
- bruggen (waaronder val) en viaducten	80
- (voorzieningen bij) waterwegen	30
- (aanleg van) wegen	20
- rotondes en verkeersdrempels e.d.	20
- betonbeschoeiingen	80
- staalbeschoeiingen	50
- houtbeschoeiingen	30
- bedienpost t.b.v. de scheepvaart (incl. aanleg glasvezel)	10
Vervoersmiddelen	5
Machines, apparaten en installaties lang	30
Machines, apparaten en installaties middel	15
Machines, apparaten en installaties kort	10
Overige materiële vaste activa, waaronder:	
- inventarissen (waaronder meubilair)	10
- schilderijrekken	20
- isolatieglas	20
- audio/videoapparatuur en telefooncentrale	8
- multimedia, beveiligcamera's	5
- automatisering (ICT-systemen)	4
- software	4
- tablets	4
- smartphones	2
Immateriële activa	maximaal 5
m.u.v. bijdragen aan activa in eigendom van derden	maximaal 15

Het gebruiksrecht voor onbepaalde duur op software is als afzonderlijk actief opgenomen onder de materiële vaste activa als investering met economisch nut. De lasten samenhangend met de

uitvoering van klein en groot onderhoud en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht. Op alle kapitaalgoederen die gereed komen of verworven worden gedurende een boekjaar, worden in het jaar na gereedkomen de afschrijvingen berekend. In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte (op basis van de benaderde marktgrondwaarde) geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen (een zeer lage) registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa.

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 01-01-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Investerings met economisch nut							
Gronden en terreinen	57.868	30.579	7.763			-96	80.780
Bedrijfsgebouwen	75			8			67
Machines, apparaten en installaties	5.517	1.131		1.051			5.597
Totaal	63.460	31.710	7.763	1.059	0	-96	86.444

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut vanaf 1-1-2017 ("nieuwe" wetgeving)							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12.838	6.145		185	434		18.363
Bedrijfsgebouwen	4.115	599	1.426	80	-156		3.365
Machines, apparaten en installaties	575	156		59			672
Totaal	17.528	6.900	1.426	324	278	0	22.400

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut tot 1-1-2017 ("oude" wetgeving)							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	120.283	9.794		4.910	3.325	1.229	120.613
Bedrijfsgebouwen	20.314		412	1.081			18.821
Machines, apparaten en installaties	3.202			680			2.522
Totaal	143.799	9.794	412	6.671	3.325	0	141.956
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	161.328	16.694	1.838	6.995	3.603	0	164.356

* bij boekwaarde 1-1 GWW voor en na 2017 zit er een verschuiving van 333 i.v.m. juiste aansluiting.

Investerings met economisch nut

Afwaarderingen

Bij de ruilgronden is (na een tussentijdse herwaardering per juli van € 7.135,--) eind 2022 een afwaardering gedaan van € 1.046.487,-- op basis van een uitgevoerde taxatie van de gronden. Verder is er in verband met een dubbel afgeboekte herwaardering 2020/2021 in 2022 nog een correctie geboekt van € 1.149.471,--. Per saldo wordt daarom in de tabel een saldo van afwaardering vermeld van € 95.849,--.

Investerings met maatschappelijk nut voor en vanaf 2017

Vanaf 1 januari 2017 is de keuzemogelijkheid ten aanzien van het wel of niet activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut vervallen. Vanaf 1 januari 2017 dienen alle investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd te worden en over de gebruiksduur te worden afgeschreven. Deze investeringen mogen niet meer rechtstreeks worden verrekend met reserves. Bij provincie Drenthe activeerden we ook voor 2017 al deze investeringen, maar volgens de BBV-voorschriften dienen we de splitsing apart zichtbaar te maken bij de toelichting op de balans.

Desinvesteringen

Het gebouw IT-Hub is afgestoten in 2022, waardoor de boekwaarde van € 1.426.434,-- als desinvestering is afgeboekt. De Voormalige Rijksluchtvaartschool (RLS) is ook verkocht in 2022, maar die boekwaarde was in 2020 al afgeboekt en destijds tijdelijk onder de voorraden verantwoord.

Afwaarderingen

Het project Transferium de Punt zal worden gestopt, daarom dient bij de jaarrekening de boekwaarde van € 1.229.157,-- al te worden afgeboekt

Verloop investeringen

De boekwaarde van de materiële vaste activa is ten opzichte van 31 december 2021 toegenomen met € 26 miljoen. De loontoerekening van eigen personeel aan investeringsprojecten bedroeg € 1,1 miljoen in 2022. De boekwaarde van de ruilgronden is gestegen met € 22,9 miljoen en van grond-, weg- en waterbouwkundige werken met € 5,9 miljoen. De boekwaarde van de investeringen in bedrijfsgebouwen is gedaald met € 2,3 miljoen en die van apparaten en installaties gedaald met € 0,5 miljoen.

Verder verwijzen we naar paragraaf III.1.1 Investerings voor een specificatie van de investeringen en de bijbehorende kredieten.

Provincie Drenthe kent geen investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Onder de categorie gronden en terreinen is het, in het kader van het natuurpact voor nul euro, overgedragen voormalig rijksbezit van Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) verantwoord: de nieuwe verwerving van ruil- en natuurgronden (terreinen binnen het natuur netwerk Nederland) minus de verkochte ruilgronden en terreinen binnen het natuurnetwerk Nederland aan terreinbeheerders en/of particulieren. De boekwaarde van de gronden bedraagt op 31 december 2022 € 80,7 miljoen. Wij verwijzen u verder naar de paragraaf 1.2.7 Grondbeleid voor een nadere toelichting op deze grondpositie.

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- kapitaalverstrekingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- overige langlopende leningen;
- uitzettingen in 's Rijksschatkist met rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Waar nodig is een voorziening gevormd voor verwachte oninbaarheid of incurantheid van de verstrekte lening. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa.

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen/aflossingen	Waardevermeerdering	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekingen aan:						
- deelnemingen	32.269				-834	31.435
Totaal kapitaalverstrekingen	32.269				-834	31.435

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen/aflossingen	Doorgevoerde waardevermindering	Boekwaarde 31-12-2022
Leningen aan:						
- openbare lichamen	20.000					20.000
- deelnemingen	18.269					18.269
- Overige langlopende leningen	78.067	3.795		3.732		78.131
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	50					50
Totaal overige langlopende leningen/Obligaties	116.386	3.795		3.732	0	116.450

Kapitaalverstrekingen en deelnemingen

Provincie Drenthe bezit belangen in diverse instellingen. Deze effecten zijn bestemd om duurzaam ten dienste van de eigen bedrijfsuitoefening te staan. De volgende belangen zijn per 31 december 2022 in het bezit van provincie Drenthe.

Specificatie deelnemingen					
(Bedragen: x € 1.000,--)	Aantal aandelen	Intrinsieke waarde	Boekwaarde per 31-12-2022	Stille reserve	Nominale waarde
NV Bank Nederlandse Gemeenten	87.750	7.840	199	7.641	219
Groningen Airport Eelde	2.760	2.848	0	2.848	1.242
Nederlandse Waterschapsbank	40	1.282	4	1.278	5
Enexis Holding NV	3.549.845	100.567	4.323	96.244	3.550
CSV Amsterdam BV	45.621	7	0	7	-
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	3.414.335	37	0	37	34.143
Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij	19.062	-	26.790	-	8.650
NV Waterbedrijf Drenthe	973	26.384	18	26.366	49
Drentse Holding BV (MKB Fonds Drenthe)	100	7.812	100	7.712	100
Totaal		146.775	31.435	142.132	47.958

De dividendopbrengsten moeten worden verantwoord in het jaar waarin het recht op het ontvangen van dividend ontstaat. Omdat de algemene vergadering van aandeelhouders pas in het jaar t+1 beslist over het dividend, wordt het toegekende dividend verantwoord in de jaarrekening van het jaar t+1. Op basis hiervan is het dividend over 2021 opgenomen, dat in 2022 is toegekend (en ontvangen). De aandelen zijn op de balans opgenomen tegen de verkrijgingsprijs. Bij CSV Amsterdam BV is geen boekwaarde vermeld omdat de verkrijgingsprijs van het aandelenpakket één euro was. Ook bij Groningen Airport Eelde en Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV zijn er geen boekwaarden. Om inzicht te geven in een reëlere waarde is tevens de stille reserve die in de waarde van de aandelen verscholen zit, aangegeven. Deze waarde is berekend door rekening te houden met de intrinsieke waarde van de deelnemingen en de verhouding van het aandelenbezit van de provincie ten opzichte van de andere aandeelhouders.

Aandelen NOM

Op grond van de (concept)jaarcijfers 2022 van N.V. NOM blijkt met name als gevolg van een lagere waardering van de portefeuille van deelnemingen/participaties van de NOM, dat de marktwaarde van het aandeel van de provincie in de NOM ultimo 2022 lager is dan de oorspronkelijke verkrijgingsprijs/agio-storting (€ 28,1 miljoen). Hiervoor is eerder getroffen voorziening vanwege de lagere marktwaarde met een bedrag van € 833.927,-- aangevuld ten laste van de Risicoreserve. Het saldo van deze voorziening bedraagt ultimo 2022 € 1.306.927,--.

Leningen aan openbare lichamen (artikel 1 van de wet fido)

De door de provincie verstrekte geldleningen aan openbare lichamen, als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden (fido) zijn als volgt te specificeren.

Specificatie leningen aan openbare lichamen

(x € 1.000,--)	Stand 1 januari 2022	Verstrekte leningen	Aflossing	Stand 31 december 2022	Rente
Gemeente Amsterdam	10.000	0	0	10.000	1,202%
Gemeente Velsen	10.000	0	0	10.000	1,58%
Totaal	20.000	0	0	20.000	

De door de provincie verstrekte geldleningen aan deelnemingen zijn als volgt te specificeren.

Specificatie leningen aan deelnemingen

(x € 1.000,-)	Stand 1 januari 2022	Verstrekte leningen	Aflossing	Stand 31 december 2022	Rente
WMD Drinkwater B.V.	6.000	0	0	6.000	2,25%
Enexis Holding N.V. (tranche A)	11.858	0	0	11.858	2,15%
Enexis Holding N.V. (tranche B)	412	0	0	412	1,40%
Totaal	18.269	0	0	18.269	

* De lening bedraagt € 10 miljoen. Hiervan was op 31 december 2022 nog geen bedrag opgenomen.

Overige langlopende leningen en uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De door de provincie verstrekte overige langlopende geldleningen zijn als volgt te specificeren

(x € 1.000,-)	Stand 1 januari 2022	Verstrekte leningen	Aflossing	Afwaardering	Omzetting	Stand 31 december 2022	Rente
Hypotheken ambtenaren	2.780		660			2.120	
BOKD, Drentse vereniging voor Dorpsbelangen en Dorpshuizen	75		75			0	0,00%
Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A.	638					638	0,00%
Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A.	100		100			0	0,00%
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (fase 1, wit)	3.160		176			2.985	0,81%
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (fase 1, grijs)	431		24			407	3,99%
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (fase 2, wit)	3.383	92				3.475	0,63%
Coöperatie Glasvezel Noord U.A. (fase 2, grijs)	572	15				587	3,69%
Coöperatieve Kredietvereniging Kredietunie Noord Drenthe U.A.	45					45	3,00%
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 1)	8.662		413			8.250	0,80%
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 2)	1.099		52			1.047	1,42%
Glasvezel Zuidenveld B.V.	5.531	69	23			5.577	0,65%
Historische vereniging Nieuw-Buinen/Buinerveen	75					75	0,00%
RE-NET Hoogeveen B.V.	3.800		200			3.600	0,82%
Steunstichting Domus DuMus	30					30	0,00%
Stichting Diever Village of Shakespeare	95		95			0	0,00%
Stichting Dorpscentrum Eexterveen	49		49			0	0,00%
Stichting Drentse Energie Organisatie	29.200	2.500				31.700	0,00%
Stichting Groenfonds (Ontwikkelfonds Energiecoöperaties)	1.200					1.200	0,00%
Stichting Maatschappij van Weldadigheid	665		48			618	2,00%
Stichting Plaatselijk Belang Steenwijksmoer en Stichting Dorpshuis "De Schalm"	75		75			0	0,00%
Stichting Schultehuis Diever, Stichting Museums Vledder en Stichting Zeemuseum Miramar	30					30	0,00%
Stichting Toeristische Promotie Zuid West Drenthe	30		30			0	0,00%
Vekoglas B.V.	126		10			116	0,67%
Nationaal Restauratiefonds	6.296		371			5.925	
Stichting RTV Drenthe	1.509		108			1.401	0,75%
Verwijdering asbestdaken Drenthe	4.247	752	225			4.774	

Maatwerklening asbestlening	111	367				478	
Verzilverlening asbestregeling	125		3			122	
Zonneleningen (via SVn)	3.927		996			2.931	
	78.067	3.795	3.732	0	0	78.131	

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

(x € 1.000,--)	Stand 1 januari 2022	Verstrekte leningen	Aflossing	Afwaardering	Omzetting	Stand 31 december 2022	Rente
Ondernemersdeposito (uitvoeringsgarantie Bentheimer Eisenbahn)	50					50	
	50	0	0	0	0	50	

Flottende activa

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de flottende activa een toelichting gegeven.

Voorraden

(x € 1.000,--)	Boekwaarde	Boekwaarde
	31-12-2022	31-12-2021
Onderhanden werk voor derden	152	259
Gereedproduct en handelsgoederen	807	1.826
Voorraad VVV-bonnen	4	7
Totaal voorraden	963	2.092

De voorraden zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs

Onderhanden werk voor derden

Er is in 2019 een Bestuursovereenkomst afgesloten tussen provincie Drenthe en gemeente De Wolden. De provincie voert als penvoerder werkzaamheden uit voor de gemeente in het kader van Duurzaam Veilig. Het gaat hierbij om landbouwsluizen en tunnels. Deze kosten worden verrekend met de gemeente volgens de afgesproken bijdragen.

Gereed product en handelsgoederen

In 2020 is besloten het voormalige gebouw van de Rijksluchtvaartschool (RLS) te verkopen. Daarom is volgens de BBV-voorschriften dit in 2020 al onder de voorraden verantwoord. Dit gebouw is in 2022 verkocht met een boekwinst van € 503.000,--. Ook het pand IT-Hub is in 2022 overgedragen voor de aanwezige boekwaarde. In 2022 is Huize Tetrode in de verkoop gezet en daarom is deze ook conform de voorschriften bij de voorraden verantwoord.

Tenslotte bevat deze balanspost ook een perceel in Dalen die tijdelijk is aangekocht als opslag van zandwinning voor investeringen in wegen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt statisch bepaald. De post uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar wordt onderscheiden in:

(x € 1.000,-)	Stand 31 december 2022	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde 31 December 2022	Stand 31 december 2021
Vorderingen op openbare lichamen	7.205		7.205	12.074
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	135.719		135.719	169.859
Rekening courant verhoudingen overige niet-financiële instellingen	3.705		3.705	7.158
Overige vorderingen	10.127	5.313	4.814	7.125
Totaal	156.756	5.313	151.444	196.216

Toelichting:

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen zijn afgenomen met € 4,8 miljoen. De voornaamste oorzaak hiervan is een SNN-subsidie van € 4,3 miljoen die in 2022 kon worden afgewikkeld.

Rekening-Courantverhoudingen met het Rijk

Het saldo op de verplichte Schatkistrekening bij het Rijk is in 2022 gedaald met € 34,1 miljoen.

Overige vorderingen

Op de overige vorderingen is een voorziening voor mogelijke oninbaarheid in mindering gebracht van € 5,3 miljoen. Hiervan heeft € 4,4 miljoen betrekking op een faillissementszaak van jaren geleden, die nog steeds niet definitief is afgerond bij de curator. De voorziening is per saldo met € 0,5 miljoen afgenomen in 2022.

De overige vorderingen zijn per saldo toegenomen met € 3 miljoen in 2022. Dit komt voornamelijk door de verkoop van het pand Rijksluchtvaartschool (RLS) (€ 2 miljoen). Het geld is begin 2023 ontvangen.

Schatkistbankieren

Drempelbedrag

De overtollige liquide middelen die niet voor de uitoefening van de publieke taak ingezet worden, moeten conform de Wet fido aangehouden worden bij het Rijk (verplicht schatkistbankieren). Er zijn echter enkele uitzonderingen. Een daarvan is het drempelbedrag. Het drempelbedrag is het maximale bedrag dat over een heel kwartaal gezien gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft elke dag naar de schatkist te worden overgeboekt. Alleen de middelen die het drempelbedrag te boven gaan moeten in de schatkist worden aangehouden. Het drempelbedrag was in 2022 € 7,1 miljoen.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

De berekening van de benutting van het drempelbedrag is in onderstaande tabel weergegeven. Hieruit blijkt dat in 2022 het drempelbedrag niet is overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
(x € 1.000,--)		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	7.069			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	4	0	0	0
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	7.065	7.069	7.069	7.069
(3b) = (2) < (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag

(x € 1.000,--)		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	353.438			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen	353.438			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen te boven gaat	0			
(1) = (4b) * 2% + (4c) * 0.2%, met een minimum van €1.000.000,--	Drempelbedrag	7.069			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

(x € 1.000,--)		Verslagjaar			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	352	21	2	0
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	4	0	0	0

Liquide middelen

Alle bankrekeningen staan volledig ter beschikking van de provincie.

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 31 december 2022	Boekwaarde 31 december 2021
Banksaldi		
ABN-Amro	20	0
ING Zakelijke rekeningen	0	7
Groenfonds op Drentse Maat	0	1.135
Groenfonds Eerste bebossing landbouwgrond	644	704
Groenfonds Klimaatbos Drenthe	366	366
Groenfonds Provincie Drenthe Compensatiefonds	20	20
Groenfonds Nationaal Park Drents-Friese Wold	109	0
Nationaal Restauratiefonds Hypotheken	7.267	6.811
Nationaal Restauratiefonds Subsidies	5	5
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten Energiebesparing Provincie Drenthe	38	368
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten Duurzaamheidsrekening Provincie Drenthe/Assen	49	47
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten Energiebesparing Gemeente Meppel	113	108
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten Sanering asbestdaken	-133	114
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten Maatwerklening Asbestregeling provincie Drenthe	-2	-2
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten Verzilverlening Asbestregeling provincie Drenthe	480	-26
Totaal liquide middelen	8.976	9.657

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De in de balans opgenomen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan zijn door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd.

(x € 1.000,--)	Saldo 31 december 2022	Saldo 31 december 2021
De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
Europese overheidslichamen	0	0
Overige Nederlandse overheidslichamen	3.208	2.943
Overige nog te ontvangen bedragen	24.613	22.427
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	28.327	24.541
Totaal overlopende activa	56.148	49.911

De overige vooruit ontvangen bedragen bestaan voornamelijk uit de vordering op het btw-compensatiefonds van € 17,6 miljoen. Daarnaast zijn er nog suppleties omzetbelasting ingediend bij de Belastingdienst voor € 0,3 miljoen.

De vooruitbetaalde bedragen bestaan voor € 6,3 miljoen uit vooruitbetaalde voorschotten subsidieregelingen die het SNN voor ons uitvoert. Daarnaast is door de regelgeving van lastneming subsidies een bedrag van € 14,1 miljoen als vooruitbetaald gezet. Dit geld is al als voorschot betaald, maar de last moet meerjarig worden genomen.

Hieronder wordt de voorgeschreven specificatie gegeven van de voorschotbedragen van voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

(x € 1.000,--)	Saldo 1 januari 2022	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31 december 2022
Europese overheidslichamen				
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Bodemsaneringen	137	328	162	303
Deltaplan Agrarische Waterbeheer (deel Waterschap)	599		561	38
Regio Deal Natuur	0	443		443
Fysieke investeringen voor industriële verwerking van agrarische producten provincie Groningen	224			224
POP3 samenwerken voor innovatie provincie Groningen	1.776			1.776
SNN regeling Kansen verzilveren	0	123		123
SNN regeling Isoleerprogramma Drenthe	0	31		31
Gezamenlijke beschikkingen projectsubsidies (deel gemeente Emmen)	139	136	75	200
Opruimen drugsafval BIJ12	35	4		39
Provinciaal Werkgelegenheidsregister	33	33	33	33
Totaal van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	2.943	1.098	831	3.208

Vaste passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste passiva een toelichting gegeven. De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000,--.

Eigen vermogen

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 31 december 2022	Boekwaarde 31 december 2021
Reserves, gespecificeerd naar:		
– algemene reserve	64.292	67.391
– bestemmingsreserve	340.562	365.889

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	19.692	10.065
Totaal eigen vermogen	424.546	443.345

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is de verantwoordelijkheid van Provinciale Staten. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra Provinciale Staten aan een reserve een bepaalde bestemming hebben gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Zowel reserves als voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Een gedetailleerd overzicht van alle reserves is opgenomen aan het eind van deze paragraaf. Voor de aard en reden van elke reserve en de toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen zijn, verwijzen we naar paragraaf 1.2.8, zoals afgesproken met Provinciale Staten.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de provincie. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde/het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven;
- middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord. Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdspanne van vier jaar gehanteerd.

Aan het einde van deze paragraaf toelichting op de balans is een overzicht opgenomen van het verloop van de voorzieningen per categorie. Voor de reden van elke voorziening en de toelichting op de bestedingen, verwijzen we naar paragraaf 1.2.8, zoals afgesproken met Provinciale Staten.

Vlottende passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vlottende passiva een toelichting gegeven. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000,--.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Ontwikkeling
Overige schulden	11.541	9.097	2.444
Rekening-courantsaldi	7.322	10.148	-2.826
Totaal	18.863	19.245	-382

De overige schulden (voornamelijk crediteuren) zijn met € 2,4 miljoen toegenomen. Dit komt voornamelijk doordat er meer facturen eind 2022 ontvangen zijn, waardoor het aantal openstaande facturen eind 2022 hoger was dan eind 2021. Daarnaast was het gemiddelde bedrag van de openstaande facturen hoger.

De saldi van diverse rekening-courant rekeningen hebben voornamelijk betrekking op Europese of regionale projecten, waarvoor de provincie de administratie voert. Er staat eind 2022 nog een saldo van € 7,3 miljoen als schuld open. Dit is een afname van € 2,8 miljoen ten opzichte van eind 2021. De posten met het grootste saldo betreffen de rekening-courant rekeningen Aandeelhouders NOM. Het gaat hierom een bedrag van € 4,5 miljoen. Dit betreft het saldo van de zogenaamde “terugploegkorting” dat bedongen is bij de aankoop van de aandelen van de NOM. Dat bedrag zal door de aandeelhouders van de NOM worden besteed ter stimulering van het (innovatieve) MKB in Noord-Nederland en staat bij de provincie tijdelijk op de rekening.

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Ontwikkeling
Aandeelhouders NOM	396	396	0
Aandeelhouders NOM (terugploegkorting gezamenlijk)	470	503	-33
Aandeelhouders NOM (terugploegkorting Groningen)	0	1.025	-1.025
Aandeelhouders NOM (terugploegkorting Friesland)	25	25	0
Aandeelhouders NOM (terugploegkorting Drenthe)	3.600	4.775	-1.175
Totaal	4.490	6.723	-2.233

Overlopende passiva

De post overlopende passiva wordt onderscheiden in:

(x € 1.000,--)	Saldo 31 december 2022	Saldo 31 december 2021
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	63.670	73.768
De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
Europese overheidslichamen		
Het Rijk	67.635	44.882
Overige Nederlandse overheidslichamen	16.349	21.896
Totaal voorschotbedragen	83.984	66.778
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	14.596	16.057
Totaal overlopende passiva	162.250	156.603

De verplichtingen van € 63,7 miljoen bestaat uit € 10,1 miljoen RVO-verplichtingen en € 53,6 miljoen aan overige verplichtingen. De RVO verplichtingen zijn gedaald met € 5,8 miljoen en de overige verplichtingen zijn in 2022 gedaald met € 4,3 miljoen.

De RVO-verplichtingen hebben betrekking op het provinciaal aandeel in door RVO afgegeven POP3 beschikkingen (incidentele projectsubsidies niet grondgebonden) in naam van Drenthe, waarvoor RVO nog geen betaling heeft gedaan aan de boeren en dus ook nog geen betaling heeft verzocht aan Drenthe.

De in de balans opgenomen vooruit ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000,--)	Saldo 1 januari 2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug betalingen	Saldo 31 december 2022
Het Rijk					
Bodemsaneringen	1.409		310		1.099
Kennisbudget Uitvoeringsprogramma Bodem en Onderhoud	30				30
E10 SPUK snelfietsroutes	655		628		26
E12 SPUK bermmaatregelen N- wegen	1.077		268		810
E33 SPUK Incidentele specifieke uitkering MIRT 2017-2019	28		28		0
E15B SPUK Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023		171			171
E17 SPUK Maas pilots	31	55	31		55
C13 SPUK ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	1.748	78	780		1.046
C41 SPUK flexibele inzet woningbouw	442		442		0
C26 SPUK Culturele voorzieningen provincies 2020	281		281		0
L7 SPUK Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	553		137		416

E58 SPUK Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	1.086				1.086
E20 SPUK Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021	5.950		1.639		4.312
E56 SPUK Tijdelijke stimuleringsregeling doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	690		270		420
E56B (Fryslan) SPUK Tijdelijke stimuleringsregeling doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	0	467			467
E38 SPUK veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	2		2		0
D13 SPUK Impuls regionale culturele infrastructuur verbreding en vernieuwing	258		175		83
L8 SPUK Regeling specifieke uitkeringen opkoop veehouderijen in verband met stikstofdepositie op natuurgebieden	12.575	16.988	7.396		22.166
L16 SPUK Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	18.067	22.584	14.980		25.670
C76 SPUK Leerkring Omgevingswet.	0	45			45
C81 SPUK Woondeals	0	270			270
C86 SPUK Maatschappelijk vastgoed	0	762			762
C210 SPUK Flexpools	0	455			455
L25 SPUK versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	0	4.255	1		4.254
E44 SPUK Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie, werkregio Fluvius	0	544			544
E83 SPUK Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodemopgaven 2022	0	1.319	287		1.032
E84 SPUK Ronde BuBeKo (stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022/2023)	0	294			294
E87 Toekenningsbeschikking Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen 2e fase Deltaprogramma	0	2.122			2.122
Overige Nederlandse overheidslichamen					
Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe (aandeel gemeenten)	1.557	2.500	1.592		2.466
Regionaal Mobiliteitsfonds RSP	10.265		5.609		4.655
Bodemsaneringen	681				681
SNN subsidie Bedrijvenregeling	150	11			161
SNN subsidieregeling Vierkant voor werk/Dutch Techzone	555	184			739
SNN kansen verzilveren	0	280	84		196
DAW subsidies Waterschappen	78		78		0

Diverse bijdragen gemeenten/provincies projecten (Enpulese innovatie, Business developer, grondwaterbeheer, Ketenmobiliteit)	323		198		124
Vakantieparken Drenthe	14		14		0
HUB Groningen, bijdrage provincie Groningen	0	400			400
Vooruit ontvangen bijdragen derden investeringsprojecten (ivm matching)	8.273	6.926	8.273		6.926
Totaal van de van EU en NL overheidslichamen ontvangen voorschot-bedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	66.778	60.710	43.503	0	83.984

Niet in de balans opgenomen rechten/verplichtingen

Recht op verliescompensatie in het kader van de vennootschapsbelasting

Op dit moment is bij provincie Drenthe nog steeds geen sprake van belastbare activiteiten in het kader van de vennootschapsbelasting. Dit betekent dat geen sprake is van recht op verliescompensatie in het kader van vennootschapsbelasting. De Belastingdienst heeft echter nog steeds geen definitief standpunt hierover ingenomen.

Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen

De verstrekte garant- en borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000,-)	Aard	Oorspronkelijk bedrag	Restant 1 januari 2022	Restant 31 december 2022	Betalingen gedurende 2022
Triodos Bank N.V.	Garantie	1.200	1.200	1.200	0
Stichting Nationaal Warmtefonds	Garantie	n.b.	500	110	0
Nationaal Groenfonds (inz. leningen pVSPN)	Garantie	n.b.	4.997	4.842	0
Nationaal Groenfonds (inz. convenantsleningen)	Garantie	n.b.	1.787	1.097	0
Totaal garantstellingen			8.484	7.250	0

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de provincie voor toekomstige jaren is verbonden

Op grond van artikel 53 van het BBV worden in de toelichting bij de balans opgenomen de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de provincie voor toekomstige jaren is gebonden. Het gaat hierbij om overeenkomsten die in het contractenregister zijn opgenomen voor € 4,7 miljoen.

Daarnaast zijn er meerjarig op 31 december 2022 nog opdrachten en subsidies in de administratie vastgelegd van € 37,2 miljoen voor de jaren 2023 tot en met 2025. Een groot deel hiervan betreft subsidies die door de nieuwe regelgeving van lastneming subsidies over meerdere jaren verdeeld moeten worden. Ook zijn er bij de investeringen nog doorlopende meerjarige opdrachten van € 8,6 miljoen.

Tenslotte zijn er nog € 10,7 miljoen SKNL-verplichtingen die voor 100% gedekt worden door SPUK-middelen. Deze toekomstige subsidie lasten kunnen niet worden verrekend met de reserve verstrekte subsidies, daarom zijn ze opgenomen in deze paragraaf.

Overeenkomsten

Niet in de balans opgenomen belangrijke jaarlijkse financiële verplichtingen waaraan de provincie voor toekomstige jaren is verbonden (bedragen x € 1.000,--)	
Catering	121
Beveiliging, receptie en telefonie	188
Drukwerk Canon printers	37
Schoonmaak	289
Autolease	675
Verzekeringen	209
Accountantskosten	235
Elektriciteit en water	155
Onderhoud hard- en software	2.802
Totaal	4.711

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume, wordt geen voorziening getroffen of op een andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan vakantiegeld en (spaar)verlofaanspraken. Binnen provincie Drenthe zijn op grond van de cao provinciale sector diverse andere vormen van verlof waarvan op grond van lokale regelingen een deel kan worden gespaard. Het saldo van de gespaarde verlofuren is opgelopen naar ruim 91.270 uren (ca. 60 fte). De commissie BBV heeft op 24 mei 2022 via beantwoording van vragen aangegeven dat er voor spaarverlof een voorziening moet worden getroffen, die het spaarverlof volledig afdekt. Deze stellige uitspraak moet worden geïnterpreteerd als een wettelijke uitleg van de toepassing van het BBV op dit punt. Daarom is er in 2022 een voorziening getroffen van € 4.348.710,-- (zie programma 7).

Bestuursakkoord Natuur

In de periode voorafgaand aan de ILG-periode 2007 – 2013 zijn de door de Dienst Regelingen (thans RVO; Rijksdienst voor Ondernemend Nederland), onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken, verplichtingen aangegaan naar particulieren en terrein behorende organisaties voor de inrichting en beheer van nieuwe natuur. Daarnaast zijn verplichtingen voor functieverandering aangegaan zodat agrarische grond kon worden omgezet naar natuur. Als gevolg van de afronding van het Investeringsbudget Landelijk Gebied en het aangaan van het bestuursakkoord Natuur zijn deze verplichtingen overgegaan naar de provincies. Dit betekent dat de provincie verantwoordelijk is voor de uitfinanciering van de door RVO aangegane verplichtingen, in plaats van het Rijk. Door de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording is besloten dat de verantwoordingswijze van subsidies die zijn verstrekt voor 1 januari 2014 ongewijzigd blijft. Dit betekent dat de jaarlijks uitbetaalde jaarschijf wordt verantwoord als last en de resterende verplichting wordt toegelicht onder de niet in de balans opgenomen verplichtingen. Verder zijn van de nieuwe 6-jarige beheer contracten,

de verplichtingen voor toekomstige beheerjaren meegenomen in het bovenstaande overzicht van niet uit de balans blijvende verplichtingen.

Regeling/Beheertype	Verplichtingen per 31-12-2022
Agrarisch natuurbeheer	0
Natuurbeheer	27.570.710
Landschapsbeheer	2.331.302
Inrichting	19.583.730
Functiewijziging	29.072.273
Totaal	78.558.016

Hierna volgt een gedetailleerd overzicht van alle reserves en voorzieningen, zie ook paragraaf I.2.8. Reserves en voorzieningen.

Totaaloverzicht bij paragraaf Reserves en voorzieningen											
Nummer	Omschrijving	Saldo	2022	2022	2022	Saldo	2022	Saldo	2023	2023	2023
		31 dec. 2021 Na bestemming resultaat reserves	Begrote Rente	Begrote Vermeerderingen	Begrote Verminderingen	31 dec. 2022 Voor bestemming resultaat reserves	Resultaat Op reserves	31 dec. 2022 Na bestemming resultaat reserves	Begrote Rente	Begrote Vermeerderingen	Begrote Verminderingen
<i>Algemene Reserves</i>											
050001	Reserve voor algemene doeleinden	5.423.898		111.949	3.750.074	1.785.773	-	1.785.773		4.236.177	1.000.000
050002	Saldireserve	43.648.016		30.992.445	29.534.869	45.105.592	-	45.105.592		282.333	42.751.771
050005	Risicoreserve	21.325.000		-	3.090.500	18.234.500	833.927-	17.400.573		-	-
Totaal algemene reserves		70.396.914	-	31.104.394	36.375.443	65.125.865	833.927-	64.291.938	-	4.518.510	43.751.771

Nummer	Omschrijving	Saldo	2022	2022	2022	Saldo	2022	Saldo	2023	2023	2023
		31 dec. 2021 Na bestemming resultaat reserves	Begrote Rente	Begrote Vermeerderingen	Begrote Verminderingen	31 dec. 2022 Voor bestemming resultaat reserves	Resultaat Op reserves	31 dec. 2022 Na bestemming resultaat reserves	Begrote Rente	Begrote Vermeerderingen	Begrote Verminderingen
<i>Bestemmingsreserves</i>											
060150	Reserve versterking economische structuur	2.561.845		-	-	2.561.845	126.893-	2.434.952		-	-
060215	Reserve provinciaal aandeel ILG	7.255.843		1.315.507	1.643.065	6.928.285	241.812	7.170.097		5.652.689	6.097.250
060218	Reserve Regio Specifiek Pakket	7.383.867		2.625.000	2.340.408	7.668.459	96.397	7.764.856		-	690.612
060221	Financieringsreserve	83.048.489		8.728.539	18.742.244	73.034.784	-	73.034.784		350.000	3.486.625
060222	Reserve Vitaal Platteland	708.000		-	658.000	50.000	-	50.000		-	50.000
060223	Cofinancieringsreserve Europa	5.579.040		11.000.000	5.469.738	11.109.302	176.312-	10.932.990		2.000.000	4.719.738
060225	Reserve opvang revolverend financieren	20.601.973		2.950.000	-	23.551.973	-	23.551.973		-	-
060227	Reserve natuurbeleid	82.302.106		21.987.872	25.999.029	78.290.949	4.511.306	82.802.255		17.877.858	36.022.996
060228	Reserve investeringsagenda	2.145.481		-	1.695.481	450.000	-	450.000		-	450.000
060229	Reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	8.535.055		4.056.501	6.473.240	6.118.316	758.043	6.876.359		2.841.751	3.932.751
060231	Reserve investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	7.134.854		-	2.638.824	4.496.030	1.621-	4.494.409		-	833.000
060232	Reserve uitvoering generatiepact	1.804.238		250.268	941.379	1.113.127	119.218-	993.909		250.268	773.333
060233	Reserve persoonlijk ontwikkelbudget (POB)	432.566		-	-	432.566	138.548-	294.018		-	-
060234	Reserve investeringsagenda 2019-2023	25.500.832		50.333	13.606.832	11.944.333	-	11.944.333		50.333	5.301.333
060235	Reserve Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	14.866.507		-	8.388.679	6.477.828	61.044	6.538.872		-	-
060331	Reserve verstrekte subsidies	21.260.155		12.052.242	8.225.501	25.086.896	4.908.167	29.995.063		-	11.158.331
060332	Reserve compensatieverlof	657.155		-	100.000	557.155	557.155-	-		-	200.000
060333	Reserve mobiliteit	81.170.100		14.703.967	16.551.716	79.322.351	1.751.423	81.073.774		7.817.929	24.365.908
060334	Reserve bodem	-		533.910	-	533.910	126.628	660.538		8.641.331	-
Totaal bestemmingsreserves		372.948.106	-	80.254.139	113.474.136	339.728.109	11.335.073	351.063.182	-	45.482.159	98.081.877
Totale algemene en bestemmingsreserves		443.345.020	0	111.358.533	149.849.579	404.853.974	10.501.146	415.355.120	0	50.000.669	141.833.648

Saldo 31 dec. 2023 Voor bestemming resultaat reserves	2024 Begrote Rente	2024 Begrote Vermeerderingen	2024 Begrote Verminderingen	Saldo 31 dec. 2024 Voor bestemming resultaat reserves	2025 Begrote Rente	2025 Begrote Vermeerderingen	2025 Begrote Verminderingen	Saldo 31 dec. 2025 Voor bestemming resultaat reserves	2026 Begrote Rente	2026 Begrote Vermeerderingen	2026 Begrote Verminderingen	Saldo 31 dec. 2026 Voor bestemming resultaat reserves
5.021.950		476.949	-	5.498.899		-	-	5.498.899		-	-	5.498.899
2.636.154		-	2.554.866	81.288		-	81.288	-		-	-	-
17.400.573		-	-	17.400.573		-	-	17.400.573		-	-	17.400.573
25.058.677	-	476.949	2.554.866	22.980.760	-	-	81.288	22.899.472	-	-	-	22.899.472

Saldo 31 dec. 2023 Voor bestemming resultaat reserves	2024 Begrote Rente	2024 Begrote Vermeerderingen	2024 Begrote Verminderingen	Saldo 31 dec. 2024 Voor bestemming resultaat reserves	2025 Begrote Rente	2025 Begrote Vermeerderingen	2025 Begrote Verminderingen	Saldo 31 dec. 2025 Voor bestemming resultaat reserves	2026 Begrote Rente	2026 Begrote Vermeerderingen	2026 Begrote Verminderingen	Saldo 31 dec. 2026 Voor bestemming resultaat reserves
2.434.952		-	-	2.434.952		-	-	2.434.952		-	-	2.434.952
6.725.536		3.863.460	4.206.313	6.382.683		1.959.077	1.991.477	6.350.283		22.919	429.977	5.943.225
7.074.244		-	187.449	6.886.795	-	-	106.531	6.780.264		-	-	6.780.264
69.898.159		350.000	61.625	70.186.534		350.000	11.625	70.524.909		350.000	2.000.000	68.874.909
-		-	-	-		-	-	-		-	-	-
8.213.252		2.000.000	4.219.738	5.993.514		2.000.000	3.286.405	4.707.109		2.000.000	3.286.405	3.420.704
23.551.973		-	-	23.551.973		-	-	23.551.973		-	-	23.551.973
64.657.117		18.582.475	40.920.812	42.318.780		3.649.558	30.430.601	15.537.737		61.944.006	71.290.692	6.191.051
-		-	-	-		-	-	-		-	-	-
5.785.359		2.841.751	2.841.751	5.785.359		2.841.751	2.841.751	5.785.359		2.841.751	2.841.751	5.785.359
3.661.409		-	1.085.000	2.576.409		-	1.085.000	1.491.409		-	1.085.000	406.409
470.844		250.268	615.172	105.940		83.868	279.606	89.798-		-	111.842	201.640-
294.018		-	-	294.018		-	-	294.018		-	-	294.018
6.693.333		-	3.116.666	3.576.667		-	3.000.000	576.667		-	-	576.667
6.538.872		-	-	6.538.872		-	-	6.538.872		-	-	6.538.872
18.836.732		-	8.117.100	10.719.632		-	3.438.472	7.281.160		-	395.500	6.885.660
200.000-		-	250.000	450.000-		-	-	450.000-		-	-	450.000-
64.525.795		6.064.267	15.144.794	55.445.268		2.490.264	11.373.400	46.562.132		3.151.386	11.665.400	38.048.118
9.301.869		-	-	9.301.869		-	-	9.301.869		-	-	9.301.869
298.463.464	-	33.952.221	80.766.420	251.649.265	-	13.374.518	57.844.868	207.178.915	-	70.310.062	93.106.567	184.382.410
323.522.141	0	34.429.170	83.321.286	274.630.025	0	13.374.518	57.926.156	230.078.387	0	70.310.062	93.106.567	207.281.882

Nummer	Omschrijving	Saldo	2022	2022	2022	31 dec. 2022 Begroot	2022	Saldo	2023	2023	2023
		31 dec. 2021	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwendingen		Resultaat ten opzichte begroting	31 dec. 2022	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwendingen
	<i>Voorzeningen middelen derden</i>										
072110	Voorziening spaarhypotheken	1.149.957		71.000	144.000	1.076.957	69.511-	1.007.446		59.000	177.000
083185	Voorziening monitoring voormalige stortplaatsen	1.084.344		-	-	1.084.344	40.738-	1.043.606		-	-
083186	Voorziening Grondwaterheffing	1.181.007		700.000	700.000	1.181.007	89.784-	1.091.223		700.000	700.000
	Totaal voorzieningen middelen derden	3.415.308	-	771.000	844.000	3.342.308	200.033-	3.142.275	-	759.000	877.000
	<i>Voorzeningen ter egalisering van kosten</i>										
083173	Voorziening groot onderhoud provinciehuis	2.284.957		380.523	621.562	2.043.918	317.904	2.361.822		380.523	799.110
083177	Voorziening groot onderhoud Drents Museum	612.159		151.128	404.273	359.014	351.942	710.956		151.128	25.345
083182	Voorziening groot onderhoud Depot Drents Museum	222.721		41.787	49.968	214.540	1.768	216.308		41.787	4.336
083187	Voorziening meerjaren onderhoud Huize Tetrode	74.661		-	-	74.661	-	74.661		-	-
083188	Voorziening meerjaren onderhoud HHR	105.228		52.614	115.833	42.009	93.871	135.880		52.614	99.915
083189	Voorziening meerjaren onderhoud Steunpunten	443.000		137.500	307.522	272.978	297.777	570.755		137.500	463.990
083190	Voorziening achterstallig onderhoud Drents Museum	-		1.350.000	-	1.350.000	-	1.350.000		-	1.350.000
	Totaal voorzieningen ter egalisering van kosten	3.742.726	-	2.113.552	1.499.158	4.357.120	1.063.262	5.420.382	-	763.552	2.742.696
	<i>Voorzeningen verplichtingen, verliezen en risico's</i>										
083160	Voorziening verwacht verlies zandwinning Huttenheugte	1.414.539		-	-	1.414.539	1.111.420-	303.119		-	-
083179	Voorziening spaarverlof	-		-	-	-	4.348.710	4.348.710		-	-
083181	Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)	8.386.050		385.000	450.000	8.321.050	1.288.956-	7.032.094		346.500	450.000
	Totaal voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	9.800.589	-	385.000	450.000	9.735.589	1.948.334	11.683.923	-	346.500	450.000
	Totale alle voorzieningen	16.958.624	-	3.269.552	2.793.158	17.435.018	2.811.563	20.246.581	-	1.869.052	4.069.696
	Saldo reserves en voorzieningen	460.303.644	-	114.628.085	152.642.737	422.288.992	13.312.709	435.601.701	-	51.869.721	145.903.344

	2024	2024	2024		2025	2025	2025		2026	2026	2026	
31 dec. 2023 Begroot	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwendungen	31 dec. 2024 Begroot	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwendungen	31 dec. 2025 Begroot	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwendungen	31 dec. 2026 Begroot
889.446		54.000	108.000	835.446		44.000	182.000	697.446		44.000	-	741.446
1.043.606		-	-	1.043.606		-	-	1.043.606		-	-	1.043.606
1.091.223		700.000	700.000	1.091.223		700.000	700.000	1.091.223		700.000	700.000	1.091.223
3.024.275	-	754.000	808.000	2.970.275	-	744.000	882.000	2.832.275	-	744.000	700.000	2.876.275
1.943.235		380.523	423.592	1.900.166		380.523	216.468	2.064.221		380.523	812.503	1.632.241
836.739		151.128	96.842	891.025		151.128	279.748	762.405		151.128	15.399	898.134
253.759		41.787	426	295.120		41.787	-	336.907		41.787	418.715	40.021-
74.661		-	-	74.661		-	-	74.661		-	-	74.661
88.579		52.614	9.422	131.771		52.614	47.058	137.327		52.614	-	189.941
244.265		137.500	119.100	262.665		137.500	47.058	353.107		137.500	236.731	253.876
-		-	-	-		-	-	-		-	-	-
3.441.238	-	763.552	649.382	3.555.408	-	763.552	590.332	3.728.628	-	763.552	1.483.348	3.008.832
303.119		-	-	303.119		-	-	303.119		-	-	303.119
4.348.710		-	-	4.348.710		-	-	4.348.710		-	-	4.348.710
6.928.594		308.000	450.000	6.786.594		308.000	450.000	6.644.594		308.000	450.000	6.502.594
11.580.423	-	308.000	450.000	11.438.423	-	308.000	450.000	11.296.423	-	308.000	450.000	11.154.423
18.045.937	-	1.825.552	1.907.382	17.964.107	-	1.815.552	1.922.332	17.857.327	-	1.815.552	2.633.348	17.039.531
341.568.078	-	36.254.722	85.228.668	292.594.132	-	15.190.070	59.848.488	247.935.714	-	72.125.614	95.739.915	224.321.413

Gebeurtenissen na balansdatum

Bij het opmaken van de jaarrekening is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum die op grond van het BBV moeten worden verwerkt en/of toegelicht in de jaarrekening.

II.5 Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28, onderdeel c, van het BBV dient in de jaarrekening een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma opgenomen te worden. Dit overzicht dient ervoor om u inzicht te geven in het structurele begroting- en jaarrekeningsaldo. Incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo. Incidentele lasten hebben een positief effect op het structurele saldo en incidentele baten een negatief effect. Indien sprake is van een positief structureel saldo betekent dit dat de begroting of jaarrekening structureel in evenwicht is. Van een structureel evenwicht is sprake als de geraamde structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Incidentele lasten kunnen zowel door structurele als incidentele baten gedekt worden.

Bij het bepalen van de incidentele baten en lasten zijn onderstaande uitgangspunten aangehouden.

- Incidentele baten en lasten zijn voor een beperkte periode in de begroting opgenomen. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten en subsidies als deze eveneens het karakter hebben van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben.
- In de toelichting op de wijziging van het BBV in 2013 staat dat in principe alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves incidenteel zijn. Uitzondering hierop zijn reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings-) reserve gedurende een periode van drie jaar met als doel het dekken van structurele lasten. Binnen de Provincie Drenthe zijn er op dit moment geen reserves die hieraan voldoen en daarmee alle toevoegingen en onttrekkingen incidenteel van aard.
- Afwikkelingsverschillen voorgaande jaren (baten en lasten die betrekking hebben op voorgaande jaren) vallen onder de incidentele baten en lasten

Het overzicht van de incidentele en structurele lasten en baten voor 2022 wordt in onderstaande tabel weergegeven. Uit dit overzicht blijkt dat de structurele baten voor 2022 hoger zijn dan de lasten. Er is sprake van een structureel en reëel evenwicht.

Lasten			
Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil begroting/rekening
1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen			
PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling			
Afwikkeling voorgaand jaar	-79.435	-79.552	117
Totaal incidenteel	-79.435	-79.552	117
Totaal structureel	1.193.877	1.075.820	118.057
Totaal PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling	1.114.442	996.268	118.174
CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld			
Integraal veiligheidsbeleid	40.000	42.550	-2.550
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-10.475	10.475
Jongerenraad	10.000	3.798	6.202
Totaal incidenteel	50.000	35.873	14.127
Totaal structureel	61.634	41.964	19.670
Totaal CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld	111.634	77.837	33.797
Goed openbaar bestuur in Drenthe			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	9.000	9.881	-881
Totaal Goed openbaar bestuur in Drenthe	9.000	9.881	-881
Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur			

Algemeen juridisch beleid	40.000	40.000	-
Cofinanciering Europa	1.687.426	1.809.412	-121.986
Gedeputeerde staten (GS)	50.000	50.000	-
Participatie Omgevingswet	50.000	61.763	-11.763
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-1.306.365	1.306.365
Totaal incidenteel	1.827.426	654.811	1.172.615
Totaal structureel	3.704.809	3.568.815	135.994
Totaal Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur	5.532.235	4.223.626	1.308.609
Verbinding met de Drentse samenleving			
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-16.497	16.497
Totaal incidenteel	-	-16.497	16.497
Totaal structureel	365.880	311.667	54.213
Totaal Verbinding met de Drentse samenleving	365.880	295.170	70.710
Totaal incidenteel programma	1.797.991	594.635	1.203.356
Totaal structureel programma	5.335.200	5.008.147	327.053
Totale lasten programma	7.133.191	5.602.781	1.530.410

2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven			
Toekomstgerichte landbouw			
Bijdrage Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw	2.039.689	2.737.299	-697.610
Interbestuurlijk programma vitaal platteland Drents Plateau (IBP)	174.939	142.474	32.465
POP3 Landbouw	600.000	239.301	360.699
Verbetering van de landbouwstructuur	36.752	55.631	-18.879
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-93.812	93.812
Totaal incidenteel	2.851.380	3.080.894	-229.514
Totaal structureel	1.229.078	639.116	589.962
Totaal Toekomstgerichte landbouw	4.080.458	3.720.009	360.449
Natuurlijk Platteland			
Aankoop van veehouderijen in het kader van stikstof	9.624.179	5.564.048	4.060.131
Gebiedsgerichte aanpak stikstof	600.000	59.549	540.451
Grondverwerving en functieverandering NNN	17.170.574	12.604.846	4.565.728
Hydrologische verbetering (PN SPUK)	1.699.945	8.938.930	-7.238.985
Natuur algemeen	14.844.157	14.099.958	744.199
NME	9.247	9.356	-109
P-Milieukwaliteit Drenthe	14.300.000	7.515.559	6.784.441
R-Realisatie EHS	-	-142.183	142.183
R-Soortenbescherming	531.600	572.736	-41.136
Schoolpleinen van de toekomst	700.000	699.500	500
Uitfinanciering Natuur-overig	1.376.921	801.182	575.739
Uitvoeringskosten (PN SPUK)	2.500.000	3.291.084	-791.084
Verbetering van de kwaliteit van natuurgebieden (PN SPUK)	43.258	2.629.781	-2.586.523
Versnelling van verwerving (PN SPUK)	3.039.125	1.997.405	1.041.720
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-54.689	54.689
Totaal incidenteel	66.439.006	58.587.062	7.851.944
Totaal structureel	28.887.202	31.597.096	-2.709.894
Totaal Natuurlijk Platteland	95.326.208	90.184.158	5.142.050
Een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsklimaat voor wonen en werken			
Stedelijke Ontwikkeling en vernieuwing	140.000	259.258	-119.258
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-12.996	12.996
Totaal incidenteel	140.000	246.262	-106.262
Totaal structureel	1.888.350	1.977.948	-89.598
Totaal Een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsklimaat voor wonen en werken	2.028.350	2.224.210	-195.860
Zorgvuldig omgaan met water			
Beleidsontwikkeling Regionaal waterplan	275.265	529	274.736

Klimaatadaptie	918.739	310.919	607.820
Onderzoeken grondwatersystemen	-	96.395	-96.395
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-715.419	715.419
Totaal incidenteel	1.194.004	-307.576	1.501.580
Totaal structureel	1.278.500	1.906.782	-628.282
Totaal Zorgvuldig omgaan met water	2.472.504	1.599.206	873.298
In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen			
Bescherming aardkundige waarden/bodemarchief	60.000	-	60.000
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-11.918	11.918
Totaal incidenteel	60.000	-11.918	71.918
Totaal structureel	5.388.971	5.744.002	-355.031
Totaal In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen	5.448.971	5.732.084	-283.113
De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden			
Voorbereiden en uitvoeren overheidssaneringen door de provincie	1.768.767	1.435.950	332.817
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-6.965	6.965
Totaal incidenteel	1.768.767	1.428.985	339.782
Totaal structureel	168.500	152.818	15.682
Totaal De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden	1.937.267	1.581.803	355.464
Totaal incidenteel programma	72.453.157	63.023.708	9.429.449
Totaal structureel programma	38.840.601	42.017.762	-3.177.161
Totale lasten programma	111.293.758	105.041.470	6.252.288

3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten			
Een goed vestigings- en ondernemersklimaat			
Beleidskaders en programmabeheer	1.608.394	1.481.120	127.274
Ruimtelijk Economisch Programma	2.018.098	1.730.642	287.456
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-70.101	70.101
Totaal incidenteel	3.626.492	3.141.661	484.831
Totaal structureel	4.596.399	4.944.205	-347.806
Totaal Een goed vestigings- en ondernemersklimaat	8.222.891	8.085.866	137.025
(Inter)nationale en (inter)regionale kansen benutten			
Vierkant voor Werk/Bedrijvenregeling	-271.645	426.316	-697.961
Totaal incidenteel	-271.645	426.316	-697.961
Totaal structureel	-	-	-
Totaal (Inter)nationale en (inter)regionale kansen benutten	-271.645	426.316	-697.961
Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt			
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-31.039	31.039
Totaal incidenteel	-	-31.039	31.039
Totaal structureel	667.400	890.866	-223.466
Totaal Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt	667.400	859.827	-192.427
Vrijtijdseconomie stimuleren			
Structuurversterking recreatie en toerisme	890.817	890.801	16
Voorzieningen toeristisch aanbod	45.205	45.205	-
Afwikkeling voorgaand jaar	-4.880	-13.109	8.229
Totaal incidenteel	931.142	922.897	8.245
Totaal structureel	2.669.568	2.611.779	57.789
Totaal Vrijtijdseconomie stimuleren	3.600.710	3.534.677	66.033
Totaal incidenteel programma	4.285.989	4.459.835	-173.846
Totaal structureel programma	7.933.367	8.446.851	-513.484
Totale lasten programma	12.219.356	12.906.686	-687.330

4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig			
Adequaat openbaar vervoernetwerk			
Ontwikkelingen	735.000	338.452	396.548
Verbetering spoor Zwolle Coevorden en Emmen	5.037.522	5.610.138	-572.616
Totaal incidenteel	5.772.522	5.948.590	-176.068
Totaal structureel	29.465.701	29.376.031	89.670
Totaal Adequaat openbaar vervoernetwerk	35.238.223	35.324.621	-86.398
Duurzame oplossingen en innovatie			
Duurzaam investeren	75.000	20.736	54.264
Duurzame logistiek	50.000	12.500	37.500
Innovatie en ontwikkeling	75.000	58.500	16.500
Laadtankinfrastructuur	325.000	230.416	94.584
Regionaal mobiliteitsplan Drenthe	150.000	42.543	107.458
Totaal incidenteel	675.000	364.694	310.306
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Duurzame oplossingen en innovatie	675.000	364.694	310.306
Fiets als duurzaam alternatief			
Beleid Fiets als duurzaam alternatief	50.000	27.096	22.904
Totaal incidenteel	50.000	27.096	22.904
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Fiets als duurzaam alternatief	50.000	27.096	22.904
Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur			
Afwikkeling voorgaand jaar	-66.508	-138.204	71.696
Totaal incidenteel	-66.508	-138.204	71.696
Totaal structureel	21.189.010	20.599.985	589.025
Totaal Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur	21.122.502	20.461.781	660.721
Kerntaken onderzoek en samenwerking			
Drenthe reist duurzaam	841.182	1.413.723	-572.541
Luchtvaart	2.483.824	2.455.446	28.379
Mobiliteit	167.000	100.499	66.501
Afwikkeling voorgaand jaar	-62.879	-75.488	12.609
Monitoring	50.000	50.000	-
Uitvoering	86.000	35.108	50.892
Totaal incidenteel	3.565.127	3.979.288	-414.161
Totaal structureel	754.996	670.658	84.338
Totaal Kerntaken onderzoek en samenwerking	4.320.123	4.649.946	-329.823
Mobiliteit op maat			
Beleid	250.000	100.000	150.000
Maas Pilot	460.200	319.449	140.751
Ontwikkeling Hubs	750.000	357.528	392.472
Afwikkeling voorgaand jaar	-28.470	-29.470	1.000
Totaal incidenteel	1.431.730	747.507	684.223
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Mobiliteit op maat	1.431.730	747.507	684.223
Toegankelijke en veilige bereikbaarheid			
Educatie en verkeerscampagnes	1.900.000	1.680.199	219.801
Afwikkeling voorgaand jaar	-292.816	-307.366	14.550
Totaal incidenteel	1.607.184	1.372.833	234.351
Totaal structureel	8.305.700	7.609.148	696.552
Totaal Toegankelijke en veilige bereikbaarheid	9.912.884	8.981.981	930.903
Totaal incidenteel programma	13.035.055	12.301.804	733.251
Totaal structureel programma	59.715.407	58.255.822	1.459.585
Totale lasten programma	72.750.462	70.557.626	2.192.836

5: Klimaat en energie: samen doorpakken			
Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)			-
Beleidsontwikkeling klimaat en energie	595.507	483.788	111.719
Noodhulp Energiebesparing	600.000	59.539	540.461
Programma klimaat en energie	1.427.763	2.052.759	-624.996
Regionale Energie Strategie	659.517	465.166	194.351
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-109.917	109.917
Totaal incidenteel	3.282.787	2.951.334	331.453
Totaal structureel	2.132.801	2.134.801	-2.000
Totaal Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)	5.415.588	5.086.135	329.453
Totaal incidenteel programma	3.282.787	2.951.334	331.453
Totaal structureel programma	2.132.801	2.134.801	-2.000
Totale lasten programma	5.415.588	5.086.135	329.453

6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig			
Oog voor cultureel erfgoed			
Cultuurhistorie verhaal van Drenthe/Koloniën van Weldadigheid	16.375	-	16.375
Monumenten	591.742	506.735	85.007
Afwikkeling voorgaand jaar	-3.000	-202.547	199.547
Totaal incidenteel	605.117	304.188	300.929
Totaal structureel	3.127.523	3.024.792	102.731
Totaal Oog voor cultureel erfgoed	3.732.640	3.328.980	403.660
Cultuur en evenementen			
75 jaar bevrijding in Drenthe in het jaar 2020	74.108	70.000	4.108
Musea	1.061.000	603.357	457.643
Versterking van de regionale culturele infrastructuur	591.660	508.500	83.160
Afwikkeling voorgaand jaar	-206.700	-221.601	14.901
Totaal incidenteel	1.520.068	960.256	559.812
Totaal structureel	15.306.246	15.201.159	105.087
Totaal Cultuur en evenementen	16.826.314	16.161.416	664.898
Sociaal Drenthe voor iedereen			
Leefbaarheid en bereikbaarheid	675.000	674.466	534
Onderwijskwaliteit en gelijke kansen	100.000	100.000	-
Subsidies Leader Zuidoost Drenthe	1.019.789	543.136	476.653
Subsidies Leader Zuidwest Drenthe	1.223.504	596.006	627.498
Afwikkeling voorgaand jaar	-3.333	-16.215	12.882
Totaal incidenteel	3.014.960	1.897.393	1.117.567
Totaal structureel	2.669.868	2.645.386	24.482
Totaal Sociaal Drenthe voor iedereen	5.684.828	4.542.779	1.142.049
Sport en Beweging stimuleren			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	834.015	876.660	-42.645
Totaal Sport en Beweging stimuleren	834.015	876.660	-42.645
Totaal incidenteel programma	5.140.145	3.161.838	1.978.307
Totaal structureel programma	21.937.652	21.747.998	189.654
Totale lasten programma	27.077.797	24.909.835	2.167.962

7: Middelen en mensen			
Een duurzaam sluitende provinciale begroting			
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-2.476	2.476
Overige financiële middelen	-	833.828	-833.828
Totaal incidenteel	-	831.352	-831.352
Totaal structureel	212.165	3.099.544	-2.887.379

Totaal Een duurzaam sluitende provinciale begroting	212.165	3.930.896	-3.718.731
Bedrijfsvoering Documentaire informatievoorziening			
Documentaire informatievoorziening en beheer	56.000	58.253	-2.253
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-8.957	8.957
Totaal incidenteel	56.000	49.297	6.703
Totaal structureel	191.685	207.411	-15.726
Totaal Bedrijfsvoering Documentaire informatievoorziening	247.685	256.708	-9.023
Bedrijfsvoering Financiën en Control			
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-2.157	2.157
Totaal incidenteel	-	-2.157	2.157
Totaal structureel	171.190	163.291	7.899
Totaal Bedrijfsvoering Financiën en Control	171.190	161.134	10.056
Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering			
Informatiearchitectuur - Applicaties	100.000	100.000	-
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-24.221	24.221
Totaal incidenteel	100.000	75.779	24.221
Totaal structureel	4.372.690	3.862.723	509.967
Totaal Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering	4.472.690	3.938.502	534.188
Bedrijfsvoering Subsidies en Inkoop			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	15.300	9.417	5.883
Totaal Bedrijfsvoering Subsidies en Inkoop	15.300	9.417	5.883
Bedrijfsvoering Personeel en organisatie			
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-51.941	51.941
Totaal incidenteel	-	-51.941	51.941
Totaal structureel	1.966.190	1.792.216	173.974
Totaal Bedrijfsvoering Personeel en organisatie	1.966.190	1.740.274	225.916
Bedrijfsvoering Personele inzet			
Inhuur personeel gebiedsgerichte aanpak Stikstof	630.400	2.500.906	-1.870.506
Afwikkeling voorgaand jaar	34.358	-147.130	181.488
Totaal incidenteel	664.758	2.353.776	-1.689.018
Totaal structureel	55.004.764	59.357.447	-4.352.683
Totaal Bedrijfsvoering Personele inzet	55.669.522	61.711.223	-6.041.701
Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting			
Accommodatie Drents Museum	1.350.000	1.350.000	-
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-25.980	25.980
Totaal incidenteel	1.350.000	1.324.020	25.980
Totaal structureel	5.256.396	4.972.592	283.804
Totaal Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting	6.606.396	6.296.612	309.784
Totaal incidenteel programma	2.170.758	4.580.127	-2.409.369
Totaal structureel programma	67.190.380	73.464.640	-6.274.260
Totale lasten programma	69.361.138	78.044.767	-8.683.629
8: Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)			
Samenwerkingsverbanden			-
RD ZO-Drenthe: Proceskosten	854.954	712.680	142.274
RD ZO-Drenthe: Welzijn	347.000	347.000	-
RD ZO-Drenthe: Werken	3.887.619	4.083.500	-195.881
RD ZO-Drenthe: Wonen	3.769.000	1.222.978	2.546.022
Ruimtelijk Economisch Programma: IT Hub	1.420.000	1.458.811	-38.811
Uitvoering provincie Drenthe Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe: projecten Welzijn	-	-5.979	5.979
Uitvoering provincie Drenthe Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe: projecten Werken	183.406	40.233	143.173
Uitvoering provincie Drenthe Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe: projecten Wonen	32.589	-71.177	103.766
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-2.892	2.892

Totaal incidenteel	10.494.568	7.785.153	2.709.415
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Samenwerkingsverbanden	10.494.568	7.785.153	2.709.415
Totaal incidenteel programma	10.494.568	7.785.153	2.709.415
Totaal structureel programma	-	-	-
Totale lasten programma	10.494.568	7.785.153	2.709.415

9: Investeringsagenda			
Boer, Burger en Natuur			-
Aanvullende bossenstrategie (IA)	150.000	70.000	80.000
Cofinanciering IBP Vitaal Platteland (IA)	102.699	102.699	-
Opschaling duurzaamheidsplannen (IA)	107.474	92.628	14.846
Streekbeheer (IA)	116.667	116.667	-
Subsidie academie BBND	200.000	114.202	85.798
Toekomstbestendig bosbeheer Gieten/Boschoord (IA)	150.000	150.000	-
Uitvoeringsplan boerenlandvogels (IA)	231.916	401.916	-170.000
Verdienmodel landbouw (IA)	150.000	150.244	-244
Vergroening van de leefomgeving (IA)	135.000	123.908	11.092
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-17.011	17.011
Totaal incidenteel	1.343.756	1.305.252	38.504
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Boer, Burger en Natuur	1.343.756	1.305.252	38.504
Sociale agenda			-
Alliantieprojecten en experimenten met anders wonen	150.000	11.050	138.950
Alliantieprojecten en experimenten onderwijskwaliteit en gelijke kansen (IA)	200.000	109.734	90.266
Alliantieprojecten en experimenten Verbeteren van de gezondheid en vitaliteit van inwoners (IA)	379.250	193.465	185.785
Alliantieprojecten en experimenten verbeteren van de leefbaarheid en bereikbaarheid (IA)	550.000	523.323	26.677
Alliantieprojecten en experimenten verminderen armoede en laaggeletterdheid (IA)	406.908	261.710	145.198
Alliantieprojecten en experimenten zorgen dat iedereen mee kan doen (IA)	315.390	237.000	78.390
Drenthe brede projecten onderwijskwaliteit en gelijke kansen (IA)	299.575	145.599	153.976
Drenthe brede projecten Verbeteren van de gezondheid en vitaliteit van inwoners (IA)	965	82	883
Drenthe brede projecten verbeteren van de leefbaarheid en bereikbaarheid (IA)	452.700	467.414	-14.714
Drenthe brede projecten verminderen armoede en laaggeletterdheid (IA)	58.932	59.000	-68
Drenthe brede projecten Wonen (IA)	377.646	193.571	184.075
Drenthe brede projecten zorgen dat iedereen mee kan doen (IA)	100.000	61.008	38.992
Sociale Agenda algemeen (IA)	40.538	45.220	-4.682
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-12.485	12.485
Totaal incidenteel	3.331.904	2.295.692	1.036.212
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Sociale agenda	3.331.904	2.295.692	1.036.212
Cultuur en erfgoed			-
Aandeel in Noodfonds cultuur	189.648	109.000	80.648
Totaal incidenteel	189.648	109.000	80.648
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Cultuur en erfgoed	189.648	109.000	80.648
Energietransitie			-
Expeditie Energieneutraal Wonen (IA+)	1.515.423	1.427.664	87.759
Slimme Energieoplossingen (IA+)	488.245	610.785	-122.540
Waterstof (IA+)	356.227	253.039	103.189
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-41.087	41.087
Totaal incidenteel	2.359.895	2.250.399	109.496
Totaal structureel	-	-	-

Totaal Energietransitie	2.359.895	2.250.399	109.496
Herstructureringsfonds			-
Herstructureringsfonds 2021 (IA)	1.013.674	1.000.000	13.674
Herstructureringsfonds 2021 PLUS (Roden, Beilen, Coevorden) (IA)	4.000	-	4.000
Totaal incidenteel	1.017.674	1.000.000	17.674
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Herstructureringsfonds	1.017.674	1.000.000	17.674
Recreatie en Toerisme			-
Toekomstbestendig fietsnetwerk	1.762.896	3.122.507	-1.359.611
verblijfsrecreatie	416.160	193.576	222.584
Verstreken Drents aanbod dagrecreatie	282.103	458.971	-176.868
Totaal incidenteel	2.461.159	3.775.055	-1.313.896
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Recreatie en Toerisme	2.461.159	3.775.055	-1.313.896
Regiostedenfonds			-
Regiostedenfonds (IA)	3.889.000	812.946	3.076.054
Totaal incidenteel	3.889.000	812.946	3.076.054
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Regiostedenfonds	3.889.000	812.946	3.076.054
Toekomstbestendig wonen			-
Woonagenda (IA)	442.784	633.179	-190.395
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-3.165	3.165
Totaal incidenteel	442.784	630.014	-187.230
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Toekomstbestendig wonen	442.784	630.014	-187.230
Investeringsagenda 2016-2019			-
Aanpak asbestdaken	21.640	17.727	3.913
Aanpak vitale vakantieparken Drenthe	2.532.761	1.195.408	1.337.353
Culturele investeringen	1.000.000	-	1.000.000
Investeringsagenda; Toekomstgerichte landbouw ontwikkelagenda melkveehouderij	274.862	236.452	38.410
Omgeving van de luchthaven	514.309	73.567	440.742
Ontwikkeling Veenhuizen	300.000	300.000	-
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-46.663	46.663
Totaal incidenteel	4.643.572	1.776.493	2.867.079
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Investeringsagenda 2016-2019	4.643.572	1.776.493	2.867.079
Totaal incidenteel programma	19.679.392	13.954.850	5.724.542
Totaal structureel programma	-	-	-
Totale lasten programma	19.679.392	13.954.850	5.724.542
Totale lasten alle programma's excl. Reserve mutaties	335.425.250	323.889.303	11.535.947
Waarvan incidenteel	132.339.842	112.813.282	19.526.560
Waarvan structureel	203.085.408	211.076.021	-7.990.613

Baten			
Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2022	Realisatie 2022	Verschil begroting/rekening
1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen			
Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-12.000	-33.944	21.944
Totaal Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur	-12.000	-33.944	21.944
Verbinding met de Drentse samenleving			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-7.640	-	-7.640
Totaal Verbinding met de Drentse samenleving	-7.640	-	-7.640
Totaal incidenteel programma	-	-	-
Totaal structureel programma	-19.640	-33.944	14.304
Totale baten programma	-19.640	-33.944	14.304

2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven			
Toekomstgerichte landbouw			
Bijdrage Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw	-1.273.541	-1.461.614	188.073
Interbestuurlijk programma vitaal platteland Drents Plateau (IBP)	-168.652	-137.353	-31.299
POP3 Landbouw	-600.000	-8.807	-591.193
Verbetering van de landbouwstructuur	-669.386	-388.448	-280.938
Totaal incidenteel	-2.711.579	-1.996.222	-715.357
Totaal structureel	-38.942	-39.302	360
Totaal Toekomstgerichte landbouw	-2.750.521	-2.035.524	-714.997
Natuurlijk Platteland			
aankoop van veehouderijen in het kader van stikstof	-9.624.179	-5.409.154	-4.215.025
Gebiedsgerichte aanpak stikstof	-	-1.200.000	1.200.000
Grondverwerving en functieverandering NNN	-6.687.204	-3.492.779	-3.194.425
Hydrologische verbetering (PN SPUK)	-1.699.945	-8.938.930	7.238.985
P-Milieukwaliteit Drenthe	-3.400.000	-2.710.993	-689.007
R-Realisatie EHS	-919.460	-882.089	-37.371
Uitfinanciering Natuur-overig	-1.049.363	-715.436	-333.927
Uitvoering Natuurbeschermingswet (NBW) aandeel VTH	-35.000	-588.394	553.394
Uitvoeringskosten (PN SPUK)	-2.500.000	-3.291.084	791.084
Verbetering van de kwaliteit van natuurgebieden (PN SPUK)	-43.258	-2.629.781	2.586.523
Versnelling van verwerving (PN SPUK)	-3.039.125	-1.997.405	-2.919.073
Totaal incidenteel	-28.997.534	-31.856.045	2.858.511
Totaal structureel	-4.881.491	-3.992.475	-889.016
Totaal Natuurlijk Platteland	-33.879.025	-35.848.520	1.969.495
Zorgvuldig omgaan met water			
Klimaatadaptie	-543.739	-	-543.739
Onderzoeken grondwatersystemen	-	323.709	-323.709
Totaal incidenteel	-543.739	323.709	-867.448
Totaal structureel	-710.000	-806.982	96.982
Totaal Zorgvuldig omgaan met water	-1.253.739	-483.273	-770.466
In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-225.000	-27.423	-197.577
Totaal In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen	-225.000	-27.423	-197.577
De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden			-

Vorbereiden en uitvoeren overheidssaneringen door de provincie	-1.262.209	-1.056.020	-206.189
Totaal incidenteel	-1.262.209	-1.056.020	-206.189
Totaal structureel	-37.500	-21.408	-16.092
Totaal De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden	-1.299.709	-1.077.429	-222.281
Totaal incidenteel programma	-33.515.061	-34.584.578	1.069.517
Totaal structureel programma	-5.892.933	-4.887.590	-1.005.343
Totale baten programma	-39.407.994	-39.472.169	64.175

3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten			
Een goed vestigings- en ondernemersklimaat			-
Beleidskaders en programmabeheer	-1.175.000	-1.327.498	152.498
Ruimtelijk Economisch Programma	-185.771	-147.133	-38.638
Totaal incidenteel	-1.360.771	-1.474.631	113.860
Totaal structureel	-406.008	-347.580	-58.428
Totaal Een goed vestigings- en ondernemersklimaat	-1.766.779	-1.822.211	55.432
(Inter)nationale en (inter)regionale kansen benutten			-
Vierkant voor Werk/Bedrijvenregeling	-	11.244	-11.244
Totaal incidenteel	-	11.244	-11.244
Totaal structureel	-	-	-
Totaal (Inter)nationale en (inter)regionale kansen benutten	-	11.244	-11.244
Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt			-
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-32.200	-230.907	198.707
Totaal Zorgdragen voor een veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt	-32.200	-230.907	198.707
Vrijtijdseconomie stimuleren			-
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-	-100.000	100.000
Totaal Vrijtijdseconomie stimuleren	-	-100.000	100.000
Totaal incidenteel programma	-1.360.771	-1.454.012	93.241
Totaal structureel programma	-438.208	-687.862	249.654
Totale baten programma	-1.798.979	-2.141.874	342.895

4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig			
Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur			
Instandhouden van de infrastructuur van wegen (variabel onderhoud)	-123.750	-123.750	-
Totaal incidenteel	-123.750	-123.750	-
Totaal structureel	-514.014	-1.303.395	789.381
Totaal Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur	-637.764	-1.427.144	789.381
Kerntaken onderzoek en samenwerking			
Drenthe reist duurzaam	-462.345	-217.682	-244.663
Monitoring	-44.000	-40.755	-3.245
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-149.949	149.949
Totaal incidenteel	-506.345	-408.386	-97.959
Totaal structureel	-14.000	-22.574	8.574
Totaal Kerntaken onderzoek en samenwerking	-520.345	-430.960	-89.385
Adequaat openbaar vervoernetwerk			
Treinconsessie	-1.922.000	-1.922.000	-
Verbetering spoor Zwolle Coevorden en Emmen	-5.037.522	-5.610.138	572.616
Totaal incidenteel	-6.959.522	-7.532.138	572.616
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Adequaat openbaar vervoernetwerk	-6.959.522	-7.532.138	572.616
Duurzame oplossingen en innovatie			
Laadtankinfrastructuur	-	-269.638	269.638
Duurzame logistiek	-	-12.500	12.500

Totaal incidenteel	-	-282.138	282.138
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Duurzame oplossingen en innovatie	-	-282.138	282.138
Fiets als duurzaam alternatief			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-	-587	587
Totaal Fiets als duurzaam alternatief	-	-587	587
Mobiliteit op maat			
Maas Pilot	-418.823	-364.257	-54.566
Beleid	-	-77.273	77.273
Ontwikkeling Hubs	-	-319.187	319.187
Totaal incidenteel	-418.823	-760.717	341.894
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Mobiliteit op maat	-418.823	-760.717	341.894
Totaal incidenteel programma	-8.008.440	-9.107.129	1.098.689
Totaal structureel programma	-528.014	-1.326.555	798.541
Totale baten programma	-8.536.454	-10.433.684	1.897.230

5: Klimaat en energie: samen doorpakken			
Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)			
Beleidsontwikkeling klimaat en energie	-100.000	-	-100.000
Noodhulp Energiebesparing	-300.000	-29.769	-270.231
Programma klimaat en energie	-700.000	-701.509	1.509
Afwikkeling voorgaand jaar	-	-161.658	161.658
Totaal incidenteel	-1.100.000	-892.937	-207.063
Totaal structureel	-	-834	834
Totaal Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)	-1.100.000	-893.771	-206.229
Totaal incidenteel programma	-1.100.000	-892.937	-207.063
Totaal structureel programma	-	-834	834
Totale baten programma	-1.100.000	-893.771	-206.229

6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig			
Oog voor cultureel erfgoed			-
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-90.000	-254.157	164.157
Totaal Oog voor cultureel erfgoed	-90.000	-254.157	164.157
Cultuur en evenementen			-
Cultuurparticipatie	-	-10.528	10.528
Musea	-281.000	-281.000	-
Versterking van de regionale culturele infrastructuur	-591.660	-508.500	-83.160
Totaal incidenteel	-872.660	-800.028	-72.632
Totaal structureel	-1.538.819	-1.537.740	-1.079
Totaal Cultuur en evenementen	-2.411.479	-2.337.768	-73.711
Sociaal Drenthe voor iedereen			-
Subsidies Leader Zuidoost Drenthe	-700.550	-356.486	-344.064
Subsidies Leader Zuidwest Drenthe	-824.003	-397.338	-426.666
Totaal incidenteel	-1.524.553	-753.823	-770.730
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Sociaal Drenthe voor iedereen	-1.524.553	-753.823	-770.730
Totaal incidenteel programma	-2.397.213	-1.553.851	-843.362
Totaal structureel programma	-1.628.819	-1.791.897	163.078
Totale baten programma	-4.026.032	-3.345.748	-680.284

7: Middelen en mensen			
Een duurzaam sluitende provinciale begroting			-
Overige financiële middelen	-350.000	-352.143	2.143
Uitkering Provinciefonds	-1.830.327	-2.357.600	527.273
Totaal incidenteel	-2.180.327	-2.709.743	529.416
Totaal structureel	-231.020.003	-234.990.674	3.970.671
Totaal Een duurzaam sluitende provinciale begroting	-233.200.330	-237.700.417	4.500.087
Bedrijfsvoering Financiën en Control			-
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-6.000	-	-6.000
Totaal Bedrijfsvoering Financiën en Control	-6.000	-	-6.000
Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering			-
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-1.225.751	-1.195.521	-30.230
Totaal Bedrijfsvoering Informatievoorziening en Automatisering	-1.225.751	-1.195.521	-30.230
Bedrijfsvoering Personele inzet			-
Inzet ondersteunend personeel	-	-343.471	343.471
Totaal incidenteel	-	-343.471	343.471
Totaal structureel	-2.642.486	-5.031.070	2.388.584
Totaal Bedrijfsvoering Personele inzet	-2.642.486	-5.374.541	2.732.055
Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting			-
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-1.171.486	-1.183.449	11.963
Totaal Bedrijfsvoering Facilitaire zaken en Huisvesting	-1.171.486	-1.183.449	11.963
Totaal incidenteel programma	-2.180.327	-3.053.214	872.887
Totaal structureel programma	-236.065.726	-242.400.714	6.334.988
Totale baten programma	-238.246.053	-245.453.928	7.207.875

8: Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)			
Samenwerkingsverbanden			-
RD ZO-Drenthe: Proceskosten	-213.739	-178.170	-35.569
RD ZO-Drenthe: Welzijn	-86.750	-86.750	-
RD ZO-Drenthe: Werken	-971.905	-1.020.875	48.970
RD ZO-Drenthe: Wonen	-942.250	-305.744	-636.506
Ruimtelijk Economisch Programma: IT Hub	-579.592	-579.592	-
Totaal incidenteel	-2.794.236	-2.171.131	-623.105
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Samenwerkingsverbanden	-2.794.236	-2.171.131	-623.105
Totaal incidenteel programma	-2.794.236	-2.171.131	-623.105
Totaal structureel programma	-	-	-
Totale baten programma	-2.794.236	-2.171.131	-623.105

9: Investeringsagenda			
Investeringsagenda 2016-2019			-
Aanpak asbestdaken	-120.000	-119.579	-421
Aanpak vitale vakantieparken Drenthe	-242.667	-298.627	55.960
Totaal incidenteel	-362.667	-418.206	55.539
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Investeringsagenda 2016-2019	-362.667	-418.206	55.539
Boer, Burger en Natuur			-
Subsidie academie BBND	-200.000	-114.202	-85.798
Uitvoeringsplan boerenlandvogels (IA)	-	-170.000	170.000
Totaal incidenteel	-200.000	-284.202	84.202
Totaal structureel	-	-	-

Totaal Boer, Burger en Natuur	-200.000	-284.202	84.202
Toekomstbestendig wonen			-
Woonagenda (IA)	-442.149	-442.149	-
Totaal incidenteel	-442.149	-442.149	-
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Toekomstbestendig wonen	-442.149	-442.149	-
Totaal incidenteel programma	-1.004.816	-1.144.557	139.741
Totaal structureel programma	-	-	-
Totale baten programma	-1.004.816	-1.144.557	139.741

Totale baten alle programma's excl. Reserve mutaties	-296.934.204	-305.090.805	8.156.601
Waarvan incidenteel	-52.360.864	-53.962.563	1.487.839
Waarvan structureel	-244.573.340	-251.128.242	6.554.902

Mutaties reserves			
-------------------	--	--	--

Toevoegingen reserves	Actuele begroting 2022	Realisatie 2022	Verschil begroting/rekening
7: Middelen			
Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen			
Bijdrage aan Cofinancieringsreserve Europa	11.000.000	11.000.000	-
Bijdrage aan de reserve voor algemene doeleinden	111.949	111.949	-
Bijdrage aan Financieringsreserve	8.728.539	8.728.539	-
Bijdrage aan Reserve Bodem	533.910	660.538	-126.628
Bijdrage aan reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	4.056.501	4.814.544	-758.043
Bijdrage aan Reserve investeringsagenda 2019-2023	50.333	50.333	-
Bijdrage aan Reserve mobiliteit	14.703.967	16.455.390	-1.751.423
Bijdrage aan reserve natuurbeleid	21.987.872	25.349.707	-3.361.835
Bijdrage aan Reserve opvang revolverend financieren	2.950.000	2.950.000	-
Bijdrage aan reserve provinciaal aandeel ILG	1.315.507	1.557.319	-241.812
Bijdrage aan Reserve Regio Specifiek Pakket	2.625.000	2.721.398	-96.398
Bijdrage aan Reserve regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	-	61.044	-61.044
Bijdrage aan reserve uitvoering generatiepact	250.268	250.268	-
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	12.052.242	18.733.376	-6.681.134
Bijdrage aan saldireserve	30.992.445	30.992.445	-
Totaal toevoegingen reserves	111.358.533	124.436.850	-13.078.317

Onttrekkingen reserves	Actuele begroting 2022	Realisatie 2022	Verschil begroting/rekening
7: Middelen			
Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen			
Bijdrage van Cofinancieringsreserve Europa	-5.469.738	-5.646.050	176.312
Bijdrage van de saldireserve	-29.534.869	-29.534.869	-
Bijdrage van Financieringsreserve	-18.742.244	-18.742.244	-
Bijdrage van Reserve compensatieverlof	-100.000	-657.156	557.156
Bijdrage van reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	-6.473.240	-6.473.240	-
Bijdrage van Reserve investeringsagenda	-1.695.481	-1.695.481	-
Bijdrage van Reserve investeringsagenda 2019-2023	-13.606.832	-13.606.832	-
Bijdrage van Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	-2.638.824	-2.640.446	1.622
Bijdrage van Reserve mobiliteit	-16.551.716	-16.551.716	-
Bijdrage van reserve natuurbeleid	-25.999.029	-25.999.029	-
Bijdrage van Reserve persoonlijk ontwikkel budget (POB)	-	-138.548	138.548
Bijdrage van reserve provinciaal aandeel ILG	-1.643.065	-1.643.065	-
Bijdrage van Reserve Regio Specifiek Pakket	-2.340.408	-2.340.408	-
Bijdrage van Reserve regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	-8.388.679	-8.388.679	-

Bijdrage van reserve uitvoering generatiepact	-941.379	-1.060.597	119.218
Bijdrage van reserve versterking economisch structuur	-	-126.894	126.894
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies	-8.225.501	-9.998.468	1.772.967
Bijdrage van reserve vitaal platteland	-658.000	-658.000	-
Bijdrage van reserve voor algemene doeleinden	-3.750.074	-3.750.074	-
Bijdrage van Risicoreserve	-3.090.500	-3.924.427	833.927
Totaal onttrekkingen reserves	-149.849.579	-153.576.222	3.726.643

Resumerend	Actuele begroting 2022	Realisatie 2022	Verschil begroting/rekening
Totale lasten alle programma, zonder reserve mutaties	335.425.250	323.889.303	11.535.947
Waarvan incidenteel	132.339.842	112.813.282	19.526.560
Waarvan structureel	203.085.408	211.076.021	-7.990.613
Totale baten alle programma, zonder reserve mutaties	-296.934.204	-305.090.805	8.156.601
Waarvan incidenteel	-52.360.864	-53.962.563	1.601.699
Waarvan structureel	-244.573.340	-251.128.242	6.554.902
Totale toevoegingen reserve	111.358.533	125.586.321	-14.227.788
Waarvan incidenteel	111.358.533	125.586.321	-14.227.788
Waarvan structureel	-	0	0
Totale onttrekkingen reserve	-149.849.579	-153.576.222	3.726.643
Waarvan incidenteel	-149.849.579	-153.576.222	3.726.643
Waarvan structureel	-	0	0
saldo lasten en baten incl. reserve mutaties	-	-9.190.640	9.190.640
Saldo structurele lasten en baten (incl. structurele reserve mutaties)	-41.487.932	-40.052.221	-1.435.711

II.6 De wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De Wet Normering Topinkomens (WNT) handelt over het maximum inkomen van topfunctionarissen. Als het gaat om de provinciale organisatie is de conclusie dat geen van onze medewerkers, dus ook niet diegenen die moeten worden gekwalificeerd als topfunctionaris, de norm zoals gesteld in de WNT overstijgen. De uitleg van de wet is overigens dat de Provinciesecretaris en de Statengriffier als topfunctionaris moeten worden gezien. Op 1 juli 2014 is het wetsvoorstel Wet verlaging bezoldigingsmaximum WNT (het WNT II) ingediend bij de Tweede Kamer. De wet is op 22 december 2014 aangenomen door de Eerste kamer en is per 1 januari 2016 in werking getreden. Het wettelijk bezoldigingsmaximum voor het jaar 2022 bedraagt hiermee € 216.000,- (was vorig jaar € 209.000,-) daarmee is de norm van het bezoldigingsmaximum WNT tot 100% van een ministersalaris vastgelegd. Met deze norm overschrijdt het salaris van onze topfunctionarissen – en dus ook van andere medewerkers – de norm niet.

De WNT stelt, naast een verplichting tot openbaarmaking, een maximum aan de bezoldiging en de contractuele ontslagvergoeding vast. De bezoldiging van de hoogste leidinggevenden van de provincie dienen te worden gepubliceerd. Het beloningsmaximum geldt ook voor bepaalde ingehuurde derden. Op grond van de wet bedraagt de totale maximale bezoldiging (exclusief sociale verzekeringspremies) na indexering voor 2022 € 301.800,- (was vorig jaar € 292.200,-) of een pro rata gedeelte bij deeltijdverbanden of dienstverbanden korter dan een jaar. Dit bedrag is inclusief het werkgeversdeel in de pensioenpremie. Het maximum van € 301.800,- geldt ook voor contracten met ingehuurde derden die in enige periode van achttien maanden langer dan zes maanden voor de organisatie werkzaam zijn. Voorbeelden zijn zzp'ers, personen met een management-BV en (interim-) arbeidskrachten van adviesbureaus. De beloning in het sectoraal bezoldigingsregime mag niet uitstijgen boven de voor die sector geldende norm. Deze norm wordt door de betrokken minister vastgesteld.

Voor alle topfunctionarissen geldt dat het geldende bezoldigingsmaximum over 2022 niet is overschreden. De provincie Drenthe heeft hiermee over 2022 voldaan aan de WNT.

Voorgescreven model Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1	W. Brenkman	G.V. Buissink
Functiegegevens	Provincie-secretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	157.154	130.201
Beloningen betaalbaar op termijn	22.738	22.261
Subtotaal	179.892	152.462
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging		
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2021	W. Brenkman	G.V. Buissink
Functiegegevens	Provincie-secretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	157.485	129.708
Beloningen betaalbaar op termijn	22.482	21.610
Subtotaal	179.967	151.318
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging		
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Beëindigingsvergoedingen

Naast het publiceren van de bezoldigingen dienen ook de beëindigingsvergoedingen gepubliceerd te worden wanneer deze de norm te boven gaan. De maximale ontslagvergoeding is € 86.000,-- en geldt ook wanneer de ontslaguitkering in termijnen wordt betaald. In 2022 is inzake topfunctionarissen geen beëindigingsvergoeding uitbetaald. Tevens is in 2022 geen beëindigingsvergoeding aan niet-topfunctionarissen betaald hoger dan het geldende maximum.

In 2022 zijn bij de provincie geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking werkzaam geweest.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

II.7 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Op grond van artikel 24 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het vanaf jaarrekening 2017 verplicht een totaaloverzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld op te nemen net zoals dat ook bij de Begroting 2017 documenten is opgenomen. Ook het verdelingsprincipe waarmee de taakvelden over de programma's zijn verdeeld is onderdeel van deze informatie.

Realisatie taakveld naar programma's

Taakveld / programma	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
0.1 Uitkering provinciefonds					
7: Middelen en mensen	-152.588.492	-151.127.460	-167.729.655	-168.081.645	351.990
Totaal taakveld	-152.588.492	-151.127.460	-167.729.655	-168.081.645	351.990
0.2 Opbrengst provinciale belastingen					
7: Middelen en mensen	-60.591.534	-60.800.000	-61.300.000	-61.465.901	165.901
Totaal taakveld	-60.591.534	-60.800.000	-61.300.000	-61.465.901	165.901
0.3 Geldleningen en uitzettingen					
7: Middelen en mensen	-1.243.985	-1.121.219	-1.121.219	-1.654.817	533.598
Totaal taakveld	-1.243.985	-1.121.219	-1.121.219	-1.654.817	533.598
0.4 Deelnemingen					
7: Middelen en mensen	-1.963.661	-2.343.633	-2.583.291	-2.592.113	8.822
Totaal taakveld	-1.963.661	-2.343.633	-2.583.291	-2.592.113	8.822
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten					
7: Middelen en mensen	-2.219.852	2.042.825	-254.000	24.956	-278.956
Totaal taakveld	-2.219.852	2.042.825	-254.000	24.956	-278.956
0.6 Overhead					
1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	338.607	359.308	359.308	338.334	20.974
7: Middelen en mensen	23.980.876	29.456.743	29.367.878	31.811.182	-2.443.304
Totaal taakveld	24.319.484	29.816.051	29.727.186	32.149.516	-2.422.330
0.8 Mutaties reserves					
7: Middelen en mensen	-1.785.868	-55.589.288	-38.491.046	-27.989.900	-10.501.146
Totaal taakveld	-1.785.868	-55.589.288	-38.491.046	-27.989.900	-10.501.146
1.1 Provinciale Staten					
1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	886.463	1.144.677	1.114.442	996.268	118.174
7: Middelen en mensen	865.712	836.000	1.957.937	1.902.155	55.782
Totaal taakveld	1.752.175	1.980.677	3.072.379	2.898.423	173.956
1.2 Gedeputeerde Staten					
1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	139.518	722.624	574.124	-834.501	1.408.625
7: Middelen en mensen	837.796	1.008.300	1.008.300	785.271	223.029
Totaal taakveld	977.314	1.730.924	1.582.424	-49.230	1.631.654
1.3 Kabinetszaken					
7: Middelen en mensen	228.975	221.000	221.000	214.704	6.296
Totaal taakveld	228.975	221.000	221.000	214.704	6.296
1.4 Bestuurlijke organisatie					
7: Middelen en mensen	992.240	956.707	956.707	929.450	27.257
Totaal taakveld	992.240	956.707	956.707	929.450	27.257
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio					
7: Middelen en mensen	311.847	300.679	300.679	292.113	8.566
Totaal taakveld	311.847	300.679	300.679	292.113	8.566
1.6 Openbare orde en veiligheid					
1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	15.000	22.492	62.492	57.550	4.942
7: Middelen en mensen	529.196	510.245	510.245	495.708	14.537

Totaal taakveld	544.196	532.737	572.737	553.258	19.479
1.9 Bestuur, overige baten en lasten					
1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	2.139.205	3.041.321	3.315.759	3.248.793	66.966
7: Middelen en mensen	907.191	874.704	874.704	849.784	24.920
Totaal taakveld	3.046.395	3.916.025	4.190.463	4.098.577	91.886
2.1 Landwegen					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	5.000				
4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	20.104.762	32.137.030	27.356.659	25.589.763	1.766.896
7: Middelen en mensen	5.580.170	5.380.344	5.422.447	5.263.974	158.473
9: Investeringsagenda	637.104	2.000.000	1.762.896	3.122.507	-1.359.611
Totaal taakveld	26.327.037	39.517.374	34.542.002	33.976.245	565.757
2.2 Waterwegen					
4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	-29.155.066	-438.050	3.599.239	2.727.785	871.454
7: Middelen en mensen	2.054.740	2.339.618	2.339.618	2.529.172	-189.554
Totaal taakveld	-27.100.326	1.901.568	5.938.857	5.256.957	681.900
2.3 Openbaar vervoer					
4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	27.020.765	26.984.151	29.329.752	27.618.090	1.711.662
7: Middelen en mensen	689.844	665.140	665.140	646.190	18.950
9: Investeringsagenda	310.238				
Totaal taakveld	28.020.846	27.649.291	29.994.892	28.264.280	1.730.612
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten					
4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	3.623.832	2.811.996	3.928.358	4.188.304	-259.946
7: Middelen en mensen	292.948	282.458	312.713	274.411	38.302
Totaal taakveld	3.916.781	3.094.454	4.241.071	4.462.715	-221.644
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	32.700	350.000	375.000	310.919	64.081
Totaal taakveld	32.700	350.000	375.000	310.919	64.081
3.3 Kwantiteit grondwater					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	755.093	100.000	375.265	87.871	287.394
7: Middelen en mensen	765.443	738.032	738.032	717.005	21.027
Totaal taakveld	1.520.536	838.032	1.113.297	804.877	308.420
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	469.970	1.018.500	468.500	717.142	-248.642
7: Middelen en mensen	359.096	346.237	346.237	336.373	9.864
Totaal taakveld	829.066	1.364.737	814.737	1.053.515	-238.778
3.5 Kwaliteit grondwater					
7: Middelen en mensen	207.897	200.453	200.453	194.742	5.711
Totaal taakveld	207.897	200.453	200.453	194.742	5.711
4.1 Bodembescherming					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	778.237	905.458	755.058	582.216	172.842
7: Middelen en mensen	651.476	628.147	628.147	610.251	17.896
Totaal taakveld	1.429.713	1.533.605	1.383.205	1.192.467	190.738
4.4 Vergunningverlening en handhaving					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	4.364.263	4.074.027	4.634.674	5.169.687	-535.013
7: Middelen en mensen	1.239.422	1.012.815	1.075.215	1.819.476	-744.261
Totaal taakveld	5.603.684	5.086.842	5.709.889	6.989.163	-1.279.274
4.5 Ontgronding					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	-32.744	-37.500	-37.500	-21.408	-16.092
7: Middelen en mensen	292.948	282.458	282.458	274.411	8.047
Totaal taakveld	260.205	244.958	244.958	253.002	-8.044
4.6 Duurzaamheid					
5: Klimaat en energie: samen doorpakken	3.411.043	2.923.424	4.315.588	4.192.365	123.223
7: Middelen en mensen	2.237.692	2.158.482	2.158.482	2.096.986	61.496
9: Investeringsagenda	1.488.332	2.132.403	2.359.895	2.250.399	109.496

Totaal taakveld	7.137.067	7.214.309	8.833.965	8.539.751	294.214
4.9 Milieu, overige baten en lasten					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	498.247	509.297	509.297	478.539	30.758
7: Middelen en mensen	575.924	553.392	553.392	537.626	15.766
9: Investeringsagenda	29.992		-98.360	-102.292	3.932
Totaal taakveld	1.104.163	1.062.689	964.329	913.873	50.456
5.1 Natuurontwikkeling					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	30.657.110	43.844.670	30.463.711	28.759.872	1.703.839
7: Middelen en mensen	2.815.154	2.712.172	2.712.172	2.634.902	77.270
Totaal taakveld	33.472.264	46.556.842	33.175.883	31.394.774	1.781.109
5.2 Beheer natuurgebieden					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	33.353.856	21.242.429	29.576.872	23.981.707	5.595.165
7: Middelen en mensen	1.124.540	1.084.270	3.748.020	3.641.238	106.782
9: Investeringsagenda	421.110	722.000	551.667	460.575	91.092
Totaal taakveld	34.899.506	23.048.699	33.876.559	28.083.520	5.793.039
5.3 Beheer flora en fauna					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	317.948	175.000	706.600	895.321	-188.721
7: Middelen en mensen	122.848	118.449	118.449	115.074	3.375
9: Investeringsagenda	224.500	263.000	231.916	214.905	17.011
Totaal taakveld	665.297	556.449	1.056.965	1.225.300	-168.335
5.9 Natuur, overige baten en lasten					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven			700.000	699.500	500
Totaal taakveld			700.000	699.500	500
6.1 Agrarische aangelegenheden					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	-523.902	1.273.000	1.329.937	1.684.486	-354.549
7: Middelen en mensen	698.887	673.114	673.114	653.937	19.177
9: Investeringsagenda	602.568	2.161.971	635.035	560.122	74.913
Totaal taakveld	777.553	4.108.085	2.638.086	2.898.545	-260.459
6.3 Kennis en innovatie					
3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	2.274.634	610.000	338.355	1.051.376	-713.021
7: Middelen en mensen	901.942	869.643	869.643	844.867	24.776
Totaal taakveld	3.176.576	1.479.643	1.207.998	1.896.243	-688.245
6.4 Recreatie en toerisme					
3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	2.799.938	3.730.590	3.600.710	3.434.677	166.033
7: Middelen en mensen	888.292	856.483	856.483	832.082	24.401
9: Investeringsagenda	2.390.835	5.043.373	2.988.357	1.525.506	1.462.851
Totaal taakveld	6.079.065	9.630.446	7.445.550	5.792.265	1.653.285
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	1.495.795	5.469.738	1.687.426	1.762.393	-74.967
3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	8.311.977	5.056.799	6.481.312	6.278.759	202.553
4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	1.538.335				
7: Middelen en mensen	1.313.283	1.266.254	1.266.254	1.230.178	36.076
8: Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)	2.549.824	4.284.413	4.580.743	4.513.694	67.049
9: Investeringsagenda	56.364	1.848.878	514.309	73.067	441.242
Totaal taakveld	15.265.578	17.926.082	14.530.044	13.858.092	671.952
7.1 Cultuur					
6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	14.233.302	14.062.899	14.578.682	13.419.679	1.159.003
7: Middelen en mensen	1.691.529	1.630.469	1.630.469	1.584.017	46.452
9: Investeringsagenda	807.350	1.000.000	1.489.648	409.000	1.080.648
Totaal taakveld	16.732.181	16.693.368	17.698.799	15.412.695	2.286.104
7.2 Maatschappij					
6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	8.142.825	7.450.676	8.473.083	8.144.409	328.674

7: Middelen en mensen	725.340	696.124	696.124	676.291	19.833
8: Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)	1.604.039	1.860.956	260.250	254.271	5.979
9: Investeringsagenda	2.699.021	1.139.999	3.331.904	2.295.692	1.036.212
Totaal taakveld	13.171.225	11.147.755	12.761.361	11.370.663	1.390.698
8.1 Ruimtelijke ordening					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	1.780.712	1.812.280	1.882.280	1.824.888	57.392
7: Middelen en mensen	963.891	929.374	929.374	902.896	26.478
9: Investeringsagenda	1.682.326	1.000.000	1.017.674	1.000.000	17.674
Totaal taakveld	4.426.928	3.741.654	3.829.328	3.727.784	101.544
8.2 Volkshuisvesting					
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	193.142	746.070	146.070	399.322	-253.252
7: Middelen en mensen	566.995	546.691	546.691	531.116	15.575
8: Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)	1.079.475	2.307.206	2.859.339	846.057	2.013.283
9: Investeringsagenda	204.365	800.000	635	187.865	-187.230
Totaal taakveld	2.043.977	4.399.967	3.552.735	1.964.359	1.588.376
8.3 Stedelijke vernieuwing					
9: Investeringsagenda	140.000		3.889.000	812.946	3.076.054
Totaal taakveld	140.000		3.889.000	812.946	3.076.054
8.9 Ruimte, overige baten en lasten					
7: Middelen en mensen	141.749	136.673	136.673	132.779	3.894
Totaal taakveld	141.749	136.673	136.673	132.779	3.894
Totaal	-7.939.501			-9.190.639	9.190.639

Realisatie programma's naar taakvelden

Programma / taakveld	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil
Programma: 1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen					
Taakveld: 0.6 Overhead					
Lasten	338.607	366.948	366.948	338.334	28.614
Baten		-7.640	-7.640		-7.640
Totaal taakveld	338.607	359.308	359.308	338.334	20.974
Taakveld: 1.1 Provinciale Staten					
Lasten	889.241	1.144.677	1.114.442	996.268	118.174
Baten	-2.778				
Totaal taakveld	886.463	1.144.677	1.114.442	996.268	118.174
Taakveld: 1.2 Gedeputeerde Staten					
Lasten	147.955	734.624	586.124	-800.557	1.386.681
Baten	-8.436	-12.000	-12.000	-33.944	21.944
Totaal taakveld	139.518	722.624	574.124	-834.501	1.408.625
Taakveld: 1.6 Openbare orde en veiligheid					
Lasten	15.000	22.492	62.492	57.550	4.942
Totaal taakveld	15.000	22.492	62.492	57.550	4.942
Taakveld: 1.9 Bestuur, overige baten en lasten					
Lasten	2.139.205	3.041.321	3.315.759	3.248.793	66.966
Totaal taakveld	2.139.205	3.041.321	3.315.759	3.248.793	66.966
Taakveld: 6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
Lasten	1.495.795	5.469.738	1.687.426	1.762.393	-74.967
Totaal taakveld	1.495.795	5.469.738	1.687.426	1.762.393	-74.967
Totaal Programma	5.014.588	10.760.160	7.113.551	5.568.837	1.544.714
Programma / taakveld	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil
Programma: 2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven					
Taakveld: 2.1 Landwegen					
Lasten	5.000				
Totaal taakveld	5.000				

Taakveld: 3.2 Kwantiteit oppervlaktewater					
Lasten	32.700	350.000	918.739	310.919	607.820
Baten			-543.739		-543.739
Totaal taakveld	32.700	350.000	375.000	310.919	64.081
Taakveld: 3.3 Kwantiteit grondwater					
Lasten	1.563.635	810.000	1.085.265	892.353	192.912
Baten	-808.541	-710.000	-710.000	-804.482	94.482
Totaal taakveld	755.093	100.000	375.265	87.871	287.394
Taakveld: 3.4 Kwaliteit oppervlaktewater					
Lasten	644.970	1.018.500	468.500	395.933	72.567
Baten	-175.000			321.209	-321.209
Totaal taakveld	469.970	1.018.500	468.500	717.142	-248.642
Taakveld: 4.1 Bodembescherming					
Lasten	1.144.332	1.177.858	2.017.267	1.643.237	374.030
Baten	-366.096	-272.400	-1.262.209	-1.061.020	-201.189
Totaal taakveld	778.237	905.458	755.058	582.216	172.842
Taakveld: 4.4 Vergunningverlening en handhaving					
Lasten	4.364.263	4.299.027	4.859.674	5.192.110	-332.436
Baten		-225.000	-225.000	-22.423	-202.577
Totaal taakveld	4.364.263	4.074.027	4.634.674	5.169.687	-535.013
Taakveld: 4.5 Ontgroning					
Baten	-32.744	-37.500	-37.500	-21.408	-16.092
Totaal taakveld	-32.744	-37.500	-37.500	-21.408	-16.092
Taakveld: 4.9 Milieu, overige baten en lasten					
Lasten	498.247	509.297	509.297	478.539	30.758
Totaal taakveld	498.247	509.297	509.297	478.539	30.758
Taakveld: 5.1 Natuurontwikkeling					
Lasten	38.195.282	49.351.551	48.743.917	39.258.680	9.485.237
Baten	-7.538.172	-5.506.881	-18.280.206	-10.498.808	-7.781.398
Totaal taakveld	30.657.110	43.844.670	30.463.711	28.759.872	1.703.839
Taakveld: 5.2 Beheer natuurgebieden					
Lasten	40.728.910	51.161.405	45.175.691	49.331.419	-4.155.728
Baten	-7.375.054	-29.918.976	-15.598.819	-25.349.712	9.750.893
Totaal taakveld	33.353.856	21.242.429	29.576.872	23.981.707	5.595.165
Taakveld: 5.3 Beheer flora en fauna					
Lasten	317.948	175.000	706.600	895.321	-188.721
Totaal taakveld	317.948	175.000	706.600	895.321	-188.721
Taakveld: 5.9 Natuur, overige baten en lasten					
Lasten			700.000	699.500	500
Totaal taakveld			700.000	699.500	500
Taakveld: 6.1 Agrarische aangelegenheden					
Lasten	4.115.926	2.014.734	4.080.458	3.720.009	360.449
Baten	-4.639.828	-741.734	-2.750.521	-2.035.524	-714.997
Totaal taakveld	-523.902	1.273.000	1.329.937	1.684.486	-354.549
Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening					
Lasten	1.780.712	1.812.280	1.882.280	1.824.888	57.392
Totaal taakveld	1.780.712	1.812.280	1.882.280	1.824.888	57.392
Taakveld: 8.2 Volkshuisvesting					
Lasten	193.142	746.070	146.070	399.322	-253.252
Totaal taakveld	193.142	746.070	146.070	399.322	-253.252
Totaal Programma	72.649.633	76.013.231	71.885.764	65.570.063	6.315.701
Programma / taakveld	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Vershil
Programma: 3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten					
Taakveld: 6.3 Kennis en innovatie					
Lasten	2.201.668	610.000	338.355	1.247.769	-909.414
Baten	72.965			-196.393	196.393
Totaal taakveld	2.274.634	610.000	338.355	1.051.376	-713.021
Taakveld: 6.4 Recreatie en toerisme					

Lasten	2.799.938	3.730.590	3.600.710	3.534.677	66.033
Baten				-100.000	100.000
Totaal taakveld	2.799.938	3.730.590	3.600.710	3.434.677	166.033
Taakveld: 6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
Lasten	9.558.204	5.738.154	8.280.291	8.124.239	156.052
Baten	-1.246.227	-681.355	-1.798.979	-1.845.480	46.501
Totaal taakveld	8.311.977	5.056.799	6.481.312	6.278.759	202.553
Totaal Programma	13.386.548	9.397.389	10.420.377	10.764.812	-344.435
Programma / taakveld	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Programma: 4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig					
Taakveld: 2.1 Landwegen					
Lasten	20.478.400	32.331.195	27.674.574	26.658.022	1.016.552
Baten	-373.638	-194.165	-317.915	-1.068.259	750.344
Totaal taakveld	20.104.762	32.137.030	27.356.659	25.589.763	1.766.896
Taakveld: 2.2 Waterwegen					
Lasten	3.349.078	2.441.799	3.919.088	3.368.809	550.279
Baten	-32.504.144	-2.879.849	-319.849	-641.024	321.175
Totaal taakveld	-29.155.066	-438.050	3.599.239	2.727.785	871.454
Taakveld: 2.3 Openbaar vervoer					
Lasten	33.379.150	31.076.837	36.708.097	35.833.672	874.425
Baten	-6.358.385	-4.092.686	-7.378.345	-8.215.582	837.237
Totaal taakveld	27.020.765	26.984.151	29.329.752	27.618.090	1.711.662
Taakveld: 2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten					
Lasten	4.088.785	2.825.996	4.448.703	4.697.123	-248.420
Baten	-464.953	-14.000	-520.345	-508.819	-11.526
Totaal taakveld	3.623.832	2.811.996	3.928.358	4.188.304	-259.946
Taakveld: 6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
Lasten	1.538.335				
Totaal taakveld	1.538.335				
Totaal Programma	23.132.628	61.495.127	64.214.008	60.123.942	4.090.066
Programma / taakveld	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Programma: 5: Klimaat en energie: samen doorpakken					
Taakveld: 4.6 Duurzaamheid					
Lasten	3.491.144	2.923.424	5.415.588	5.086.135	329.453
Baten	-80.102		-1.100.000	-893.770	-206.230
Totaal taakveld	3.411.043	2.923.424	4.315.588	4.192.365	123.223
Totaal Programma	3.411.043	2.923.424	4.315.588	4.192.365	123.223
Programma / taakveld	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Programma: 6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig					
Taakveld: 7.1 Cultuur					
Lasten	15.856.518	15.487.718	16.966.161	15.897.603	1.068.558
Baten	-1.623.215	-1.424.819	-2.387.479	-2.477.924	90.445
Totaal taakveld	14.233.302	14.062.899	14.578.682	13.419.679	1.159.003
Taakveld: 7.2 Maatschappij					
Lasten	8.382.272	8.214.676	10.111.636	9.012.232	1.099.404
Baten	-239.447	-764.000	-1.638.553	-867.823	-770.730
Totaal taakveld	8.142.825	7.450.676	8.473.083	8.144.409	328.674
Totaal Programma	22.376.128	21.513.575	23.051.765	21.564.088	1.487.677
Programma / taakveld	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Programma: 7: Middelen en mensen					
Taakveld: 0.1 Uitkering provinciefonds					
Lasten	106.470	106.665	106.665	107.000	-335

Baten	-152.694.962	-151.234.125	-167.836.320	-168.188.645	352.325
Totaal taakveld	-152.588.492	-151.127.460	-167.729.655	-168.081.645	351.990
Taakveld: 0.2 Opbrengst provinciale belastingen					
Baten	-60.591.534	-60.800.000	-61.300.000	-61.465.901	165.901
Totaal taakveld	-60.591.534	-60.800.000	-61.300.000	-61.465.901	165.901
Taakveld: 0.3 Geldleningen en uitzettingen					
Lasten		2.500	2.500	279	2.221
Baten	-1.243.985	-1.123.719	-1.123.719	-1.655.096	531.377
Totaal taakveld	-1.243.985	-1.121.219	-1.121.219	-1.654.817	533.598
Taakveld: 0.4 Deelnemingen					
Lasten	11.555	40.000	7.000	53	6.947
Baten	-1.975.216	-2.383.633	-2.590.291	-2.592.166	1.875
Totaal taakveld	-1.963.661	-2.343.633	-2.583.291	-2.592.113	8.822
Taakveld: 0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten					
Lasten	271.814	2.042.825	96.000	3.823.565	-3.727.565
Baten	-2.491.667		-350.000	-3.798.609	3.448.609
Totaal taakveld	-2.219.852	2.042.825	-254.000	24.956	-278.956
Taakveld: 0.6 Overhead					
Lasten	30.733.738	34.371.022	34.413.601	37.306.374	-2.892.773
Baten	-6.752.862	-4.914.279	-5.045.723	-5.495.192	449.469
Totaal taakveld	23.980.876	29.456.743	29.367.878	31.811.182	-2.443.304
Taakveld: 0.8 Mutaties reserves					
Lasten	236.155.349	26.830.545	111.358.533	125.586.322	-14.227.789
Baten	-237.941.217	-82.419.833	-149.849.579	-153.576.222	3.726.643
Totaal taakveld	-1.785.868	-55.589.288	-38.491.046	-27.989.900	-10.501.146
Taakveld: 1.1 Provinciale Staten					
Lasten	876.670	836.000	1.957.937	2.031.935	-73.998
Baten	-10.958			-129.780	129.780
Totaal taakveld	865.712	836.000	1.957.937	1.902.155	55.782
Taakveld: 1.2 Gedeputeerde Staten					
Lasten	848.401	1.008.300	1.008.300	838.849	169.451
Baten	-10.605			-53.578	53.578
Totaal taakveld	837.796	1.008.300	1.008.300	785.271	223.029
Taakveld: 1.3 Kabinetszaken					
Lasten	231.873	221.000	221.000	229.353	-8.353
Baten	-2.898			-14.649	14.649
Totaal taakveld	228.975	221.000	221.000	214.704	6.296
Taakveld: 1.4 Bestuurlijke organisatie					
Lasten	1.004.799	956.707	956.707	992.865	-36.158
Baten	-12.560			-63.415	63.415
Totaal taakveld	992.240	956.707	956.707	929.450	27.257
Taakveld: 1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio					
Lasten	315.794	300.679	300.679	312.043	-11.364
Baten	-3.947			-19.930	19.930
Totaal taakveld	311.847	300.679	300.679	292.113	8.566
Taakveld: 1.6 Openbare orde en veiligheid					
Lasten	535.894	510.245	510.245	529.529	-19.284
Baten	-6.699			-33.821	33.821
Totaal taakveld	529.196	510.245	510.245	495.708	14.537
Taakveld: 1.9 Bestuur, overige baten en lasten					
Lasten	918.674	874.704	874.704	907.763	-33.059
Baten	-11.483			-57.979	57.979
Totaal taakveld	907.191	874.704	874.704	849.784	24.920
Taakveld: 2.1 Landwegen					
Lasten	5.650.804	5.380.344	5.422.447	5.623.125	-200.678
Baten	-70.634			-359.151	359.151
Totaal taakveld	5.580.170	5.380.344	5.422.447	5.263.974	158.473
Taakveld: 2.2 Waterwegen					
Lasten	2.073.871	2.339.618	2.339.618	2.682.369	-342.751

Baten	-19.131			-153.197	153.197
Totaal taakveld	2.054.740	2.339.618	2.339.618	2.529.172	-189.554
Taakveld: 2.3 Openbaar vervoer					
Lasten	698.576	665.140	665.140	690.278	-25.138
Baten	-8.732			-44.088	44.088
Totaal taakveld	689.844	665.140	665.140	646.190	18.950
Taakveld: 2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten					
Lasten	296.656	282.458	312.713	293.133	19.580
Baten	-3.708			-18.723	18.723
Totaal taakveld	292.948	282.458	312.713	274.411	38.302
Taakveld: 3.3 Kwantiteit grondwater					
Lasten	775.132	738.032	738.032	765.925	-27.893
Baten	-9.689			-48.920	48.920
Totaal taakveld	765.443	738.032	738.032	717.005	21.027
Taakveld: 3.4 Kwaliteit oppervlaktewater					
Lasten	363.641	346.237	346.237	359.323	-13.086
Baten	-4.545			-22.950	22.950
Totaal taakveld	359.096	346.237	346.237	336.373	9.864
Taakveld: 3.5 Kwaliteit grondwater					
Lasten	210.529	200.453	200.453	208.029	-7.576
Baten	-2.632			-13.287	13.287
Totaal taakveld	207.897	200.453	200.453	194.742	5.711
Taakveld: 4.1 Bodembescherming					
Lasten	659.723	628.147	628.147	651.887	-23.740
Baten	-8.246			-41.636	41.636
Totaal taakveld	651.476	628.147	628.147	610.251	17.896
Taakveld: 4.4 Vergunningverlening en handhaving					
Lasten	1.248.286	1.012.815	1.075.215	1.864.073	-788.858
Baten	-8.865			-44.597	44.597
Totaal taakveld	1.239.422	1.012.815	1.075.215	1.819.476	-744.261
Taakveld: 4.5 Ontgronding					
Lasten	296.656	282.458	282.458	293.133	-10.675
Baten	-3.708			-18.723	18.723
Totaal taakveld	292.948	282.458	282.458	274.411	8.047
Taakveld: 4.6 Duurzaamheid					
Lasten	2.266.017	2.158.482	2.158.482	2.240.060	-81.578
Baten	-28.325			-143.073	143.073
Totaal taakveld	2.237.692	2.158.482	2.158.482	2.096.986	61.496
Taakveld: 4.9 Milieu, overige baten en lasten					
Lasten	583.214	553.392	553.392	574.307	-20.915
Baten	-7.290			-36.681	36.681
Totaal taakveld	575.924	553.392	553.392	537.626	15.766
Taakveld: 5.1 Natuurontwikkeling					
Lasten	2.850.788	2.712.172	2.712.172	2.814.676	-102.504
Baten	-35.634			-179.774	179.774
Totaal taakveld	2.815.154	2.712.172	2.712.172	2.634.902	77.270
Taakveld: 5.2 Beheer natuurgebieden					
Lasten	1.138.774	1.084.270	3.748.020	3.889.673	-141.653
Baten	-14.234			-248.435	248.435
Totaal taakveld	1.124.540	1.084.270	3.748.020	3.641.238	106.782
Taakveld: 5.3 Beheer flora en fauna					
Lasten	124.403	118.449	118.449	122.926	-4.477
Baten	-1.555			-7.851	7.851
Totaal taakveld	122.848	118.449	118.449	115.074	3.375
Taakveld: 6.1 Agrarische aangelegenheden					
Lasten	707.733	673.114	673.114	698.554	-25.440
Baten	-8.847			-44.617	44.617
Totaal taakveld	698.887	673.114	673.114	653.937	19.177
Taakveld: 6.3 Kennis en innovatie					

Lasten	913.359	869.643	869.643	902.510	-32.867
Baten	-11.417			-57.644	57.644
Totaal taakveld	901.942	869.643	869.643	844.867	24.776
Taakveld: 6.4 Recreatie en toerisme					
Lasten	899.536	856.483	856.483	888.853	-32.370
Baten	-11.244			-56.771	56.771
Totaal taakveld	888.292	856.483	856.483	832.082	24.401
Taakveld: 6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
Lasten	1.329.906	1.266.254	1.266.254	1.314.111	-47.857
Baten	-16.624			-83.933	83.933
Totaal taakveld	1.313.283	1.266.254	1.266.254	1.230.178	36.076
Taakveld: 7.1 Cultuur					
Lasten	1.712.940	1.630.469	1.630.469	1.692.091	-61.622
Baten	-21.411			-108.074	108.074
Totaal taakveld	1.691.529	1.630.469	1.630.469	1.584.017	46.452
Taakveld: 7.2 Maatschappij					
Lasten	734.521	696.124	696.124	722.433	-26.309
Baten	-9.181			-46.142	46.142
Totaal taakveld	725.340	696.124	696.124	676.291	19.833
Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening					
Lasten	976.092	929.374	929.374	964.499	-35.125
Baten	-12.201			-61.603	61.603
Totaal taakveld	963.891	929.374	929.374	902.896	26.478
Taakveld: 8.2 Volkshuisvesting					
Lasten	574.172	546.691	546.691	567.353	-20.662
Baten	-7.177			-36.237	36.237
Totaal taakveld	566.995	546.691	546.691	531.116	15.575
Taakveld: 8.9 Ruimte, overige baten en lasten					
Lasten	143.543	136.673	136.673	141.838	-5.165
Baten	-1.794			-9.059	9.059
Totaal taakveld	141.749	136.673	136.673	132.779	3.894
Totaal Programma	-164.837.512	-208.667.105	-207.375.961	-195.399.060	-11.976.901
Programma / taakveld	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Programma: 8. Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)					
Taakveld: 6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
Lasten	3.268.146	5.721.913	6.345.979	6.292.331	53.648
Baten	-718.323	-1.437.500	-1.765.236	-1.778.637	13.401
Totaal taakveld	2.549.824	4.284.413	4.580.743	4.513.694	67.049
Taakveld: 7.2 Maatschappij					
Lasten	2.075.031	2.485.956	347.000	341.021	5.979
Baten	-470.993	-625.000	-86.750	-86.750	
Totaal taakveld	1.604.039	1.860.956	260.250	254.271	5.979
Taakveld: 8.2 Volkshuisvesting					
Lasten	1.429.350	3.080.956	3.801.589	1.151.801	2.649.788
Baten	-349.875	-773.750	-942.250	-305.745	-636.506
Totaal taakveld	1.079.475	2.307.206	2.859.339	846.057	2.013.283
Totaal Programma	5.233.337	8.452.575	7.700.332	5.614.022	2.086.310
Programma / taakveld	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Programma: 9: Investeringsagenda					
Taakveld: 2.1 Landwegen					
Lasten	637.104	2.000.000	1.762.896	3.122.507	-1.359.611
Totaal taakveld	637.104	2.000.000	1.762.896	3.122.507	-1.359.611
Taakveld: 2.3 Openbaar vervoer					
Lasten	310.238				
Totaal taakveld	310.238				
Taakveld: 4.6 Duurzaamheid					

Lasten	1.488.332	2.132.403	2.359.895	2.250.399	109.496
Totaal taakveld	1.488.332	2.132.403	2.359.895	2.250.399	109.496
Taakveld: 4.9 Milieu, overige baten en lasten					
Lasten	39.992		21.640	17.287	4.353
Baten	-10.000		-120.000	-119.579	-421
Totaal taakveld	29.992		-98.360	-102.292	3.932
Taakveld: 5.2 Beheer natuurgebieden					
Lasten	421.110	722.000	751.667	574.777	176.890
Baten			-200.000	-114.202	-85.798
Totaal taakveld	421.110	722.000	551.667	460.575	91.092
Taakveld: 5.3 Beheer flora en fauna					
Lasten	224.500	263.000	231.916	384.905	-152.989
Baten				-170.000	170.000
Totaal taakveld	224.500	263.000	231.916	214.905	17.011
Taakveld: 6.1 Agrarische aangelegenheden					
Lasten	602.568	2.161.971	635.035	560.122	74.913
Totaal taakveld	602.568	2.161.971	635.035	560.122	74.913
Taakveld: 6.4 Recreatie en toerisme					
Lasten	2.647.668	5.286.040	3.231.024	1.824.133	1.406.891
Baten	-256.833	-242.667	-242.667	-298.627	55.960
Totaal taakveld	2.390.835	5.043.373	2.988.357	1.525.506	1.462.851
Taakveld: 6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
Lasten	56.364	1.848.878	514.309	73.067	441.242
Totaal taakveld	56.364	1.848.878	514.309	73.067	441.242
Taakveld: 7.1 Cultuur					
Lasten	807.350	1.000.000	1.489.648	409.000	1.080.648
Totaal taakveld	807.350	1.000.000	1.489.648	409.000	1.080.648
Taakveld: 7.2 Maatschappij					
Lasten	2.699.021	1.139.999	3.331.904	2.295.692	1.036.212
Totaal taakveld	2.699.021	1.139.999	3.331.904	2.295.692	1.036.212
Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening					
Lasten	1.682.326	1.000.000	1.017.674	1.000.000	17.674
Totaal taakveld	1.682.326	1.000.000	1.017.674	1.000.000	17.674
Taakveld: 8.2 Volkshuisvesting					
Lasten	204.365	800.000	442.784	630.014	-187.230
Baten			-442.149	-442.149	
Totaal taakveld	204.365	800.000	635	187.865	-187.230
Taakveld: 8.3 Stedelijke vernieuwing					
Lasten	140.000		3.889.000	812.946	3.076.054
Totaal taakveld	140.000		3.889.000	812.946	3.076.054
Totaal Programma	11.694.105	18.111.624	18.674.576	12.810.293	5.864.283

Verdelingsprincipe waarmee de taakvelden over de programma's zijn verdeeld

De apparaatskosten worden niet op 1 plek in onze begroting begroot en verantwoord. De kosten voor de interne beleidsopgaven (4) zijn begroot en verantwoord onder diverse beleidsopgaven uit programma 7, zoals de directe lasten van facilitaire zaken en huisvesting, informatievoorziening en automatisering, etc. De personele baten en lasten alsmede de lasten bedrijfsvoering (1 en 3) worden administratief toegerekend aan de doelstellingen 7.7.01 Directe personele inzet en 7.7.02 Inzet ondersteunend personeel. De inhuur ten laste van projecten (2) is vrijwel geheel toegerekend (doorbelast) aan de beleidsbudgetten waarvoor de inzet is gevraagd.

Via boven bedoelde doelstellingen en de toelichting in paragraaf 3 van de uitvoeringsinformatie krijgen Provinciale Staten inzicht in de omvang van de apparaatskosten. De kosten voor direct en ondersteunend personeel zijn in de provinciale begroting niet specifiek aan de programma's toegerekend. In de gedetailleerde (Uitvoerings)informatie bij de jaarstukken worden de loonkosten wel verder uitgesplitst naar de in het BBV voorgeschreven taakvelden. Omdat er bij de provincie geen

werktijdregistratie plaatsvindt, is de administratieve toerekening naar taakvelden gebaseerd op de begrote personele inzet per taakveld tenzij meer specifieke informatie aanwezig is over de allocatie zoals bijvoorbeeld voor de inhuur van brug- en sluiswachters, personeel voor de stikstofopdracht en activering van lonen op de investeringsprojecten. De materiële lasten bedrijfsvoering zijn geheel toegerekend aan de post inzet ondersteunend personeel (overhead).

Op bovenstaande verdeelsystematiek is één uitzondering. Als gevolg van de wettelijke regels voor begroten en verantwoorden (BBV) worden de loonkosten die samenhangen met investeringsprojecten geactiveerd op de balans. Omdat dit direct invloed heeft op het rekeningresultaat, heeft de activering van loonkosten in deze jaarstukken plaatsgevonden op basis van de opgegeven inzet van het personeel werkzaam op investeringsprojecten.

III Overige gegevens

III.1.1 Investerings

Investeringsprojecten

In 2022 waren er in totaal 89 lopende investeringsprojecten. Het grootste deel van deze projecten wordt uitgevoerd voor de bereikbaarheid volgens het provinciaal uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer, totaal 39. De overige projecten hebben betrekking op Wegen en Vaarwegen (24), informatie en automatisering (17), facilitaire zaken (6) en regionale economie (2). De ruilgronden zijn tijdelijke grondverwervingen door Prolander. De maximale hoogte van het investeringskrediet c.q. de waarde van de strategische grondvoorraad voor het Landelijk Gebied is in 2022 door de Staten bijgesteld naar 100 miljoen euro. Het grondbezit is tegen aanschafwaarde of lagere marktwaarde op de provinciale balans geplaatst.

Van de 89 lopende projecten zijn er in 2022 20 projecten in financieel en technisch opzicht afgerond. De begrote netto kredieten voor deze projecten bedroegen 17,5 miljoen euro. Totaal gemaakte kosten zijn eind 2022 9 miljoen euro. Wat een restantkrediet betekend van 8,5 miljoen. Dit verschil komt grotendeels voort uit het afboeken van een tweetal projecten i.v.m. verkoop object of stopzetten project. Het gaat hierbij om de verkoop van de IT Hub in Hoogeveen en het (naar alle waarschijnlijkheid) stopzetten van project Transferium De Punt. Deze kredieten worden niet meer benut voor desbetreffende projecten, wat een totaal vormde van 8,1 miljoen netto krediet.

(x € 1.000,-)	Verstrekte kredieten	realisatie	kredietruimte
89 lopende investeringsprojecten			
uitgaven 1 januari 2022		165.060	
investerings 2022		47.598	
totale uitgaven	288.379	212.658	75.721
Bijdragen derden en reserves 1 januari 2022		37.418	
ontvangen bijdragen 2022		11.901	
totale bijdragen 2022	74.863	49.319	
totaal netto	213.516	163.339	50.177
De dit jaar afgesloten 20 projecten			
uitgaven 1 januari 2022		9.956	
investerings 2022		-349	
totale uitgaven	24.501	9.607	
Bijdragen derden en reserves 1 januari 2022		482	
ontvangen bijdragen 2022		-24	
totale bijdragen 2022	6.964	458	
Totaal netto	17.537	9.149	8.388
Totaal generaal	231.053	172.488	58.565

Netto investering in 2022 (x € 1.000,-)	
Totale uitgaven 2022	47.249
Totale inkomsten 2022	11.875
Netto investering	35.374

Kapitaallasten

Programma	Budget	Realisatie	Verschil	V/N
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	76.485	76.485	0	-
3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	97.908	97.908	0	-
4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	7.044.843	7.044.843	0	-
6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	598.999	598.999	0	-
7: Middelen en mensen	2.128.362	2.128.362	0	-
	9.946.597	9.946.597	0	

Nummer	Omschrijving	Krediet	Kosten	Opbrengsten	restant/tekort	Af te sluiten	Opmerkingen
Programma 2. Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven							
6621801	Prolander gronden	0	121.111.111	-40.331.345	-80.779.767	Nee	De provincie Drenthe beschikt over een investeringskrediet voor het aanhouden van een strategische (ruil)grondvoorraad die ingezet kan worden voor aangewezen provinciale doelen. De maximale hoogte van het investeringskrediet c.q. de waarde van de strategische grondvoorraad voor het Landelijk Gebied is in 2022 door de Staten bijgesteld naar € 100 miljoen. Het grondbezit is tegen aanschafwaarde of lagere marktwaarde op de provinciale balans geplaatst. Als geen sprake is van directe doelrealisatie, dus als het om grond gaat die niet binnen het NNN ligt, wordt het bezit op de balans geplaatst en niet als last in beleidsopgave 2.2 Natuurlijk Platteland verantwoord. Als er wel sprake is van doelrealisatie, de gronden liggen binnen het NNN, dan wordt het bezit voor 15% van de agrarische aanschafwaarde op de balans gezet en 85% wordt als last in beleidsopgave 2.2 Natuurlijk Platteland verantwoord. Het investeringskrediet (€ 100 miljoen) is in 2022 toereikend gebleken voor de gerealiseerde investeringen in het grondbezit Landelijk Gebied en bedraagt per 31-12-2022 € 80,8 miljoen.
		0	121.111.111	-40.331.345	-80.779.767		
Totaal programma 2. Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven		0	121.111.111	-40.331.345	-80.779.767		
Programma 3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten							
6701805	Health Hub roden fase 2	240.000	72.075	0	167.925	Nee	Investeringskrediet (€ 100 miljoen) is in 2022 toereikend gebleken voor de gerealiseerde investeringen in het grondbezit Landelijk Gebied en bedraagt per 31-12-2022 € 80,8 miljoen.
6701806	IT HUB	1.650.000	0	0	1.650.000	Ja	Pand verkocht, saldo op investering is nu nihil
		1.890.000	72.075	0	1.817.925		
Programma 3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten		1.890.000	72.075	0	1.817.925		

Programma 4. Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig							
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2006							
6300924	Maatregelen spoor Zwolle-Emmen.	1.333.494	1.326.394	-19.200	26.300	Ja	Dit budget is de afgelopen tijd geïnvesteerd in kleine aanpassingen aan de infrastructuur en stations met als doel de treindienst Zwolle-Emmen te verbeteren / kostenefficiënter te maken.
		1.333.494	1.326.394	-19.200	26.300		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2012							
6312006	Meppel Nieuwveenselanden, verwijderen rotonde N375, aanleg fietstunnel	3.186.166	224.315	0	2.961.851	Nee	Vaststelling Definitief Ontwerp in 2023, voorbereiding in 2024 en uitvoering in 2025
		3.186.166	224.315	0	2.961.851		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2013							
6313002	N34- rondw. Emm. aansl. West	21.000.918	22.609.110	-2.704.460	1.096.269	Nee	In samenhang met project 6316004 en 6316005. Onderhoudstermijnen lopen af. Naar verwachting kunnen deze projecten eind 2023 gereed worden gemeld.
6313006	N375 Nwv.landen Meppel	961.251	5.511	0	955.740	Nee	Vaststelling Definitief Ontwerp in 2023, voorbereiding in 2024 en uitvoering in 2025
6313007	Meppel, Nieuwveenselanden	523.383	136	0	523.248	Nee	Vaststelling Definitief Ontwerp in 2023, voorbereiding in 2024 en uitvoering in 2025
6313008	Meppel, Nieuwveenselanden 2	261.692	6.700	0	254.992	Nee	Vaststelling Definitief Ontwerp in 2023, voorbereiding in 2024 en uitvoering in 2025
6313010	Transferium De Punt fase 1	6.400.782	0	0	6.400.782	Ja	Project wordt stopgezet. Reeds gemaakte kosten afgeboekt in boekjaar 2022.
6313013	Optimalisering N371/N373 (Norgerberug)	6.387.243	498.607	-333.437	6.222.073	Nee	Het project is in voorbereiding. Er wordt gewerkt naar start eind 2023.
		35.535.268	23.120.064	-3.037.898	15.453.103		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2014							
6314003	N34 Aansluiting Klijndijk	4.040.655	5.732.791	-1.788.330	96.194	Nee	In 2023 dient de Sleneweg nog te worden verbreed en in het najaar de beplanting te worden aangebracht. Na verwachting kan het project eind 2023 gereed worden gemeld.
	N34 aansluiting Klijndijk/Odoorn	2.173.242	2.006.021	-491.070	658.292	Nee	Odoorn is in 2022 afgerond. Op korte termijn lopen wij nog enkele kleine herstelpuntjes na. Project eind 2023 gereed melden
6314006	Bijdrage aan activa in eigendom van derden voor N34 Aansluiting Klijndijk/Odoorn	1.070.000	878.347	-49.171	240.824	Nee	Financiële afhandeling en verantwoording subsidie loopt nog.
		7.283.897	8.617.159	-2.328.571	995.310		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2016							
6316002	Fietssnelweg Assen-Groningen, voorbereiding	1.615.842	1.264.072	-223.434	575.204	Nee	Loopt nog tot eind 2025. E.e.a. afhankelijk van het verloop van de diverse procedures (bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en verkeerbesluiten) en de ontwikkelingen omtrent stikstof. Doorfiestrouten ligt in Natura 2000 gebied Drentsche Aa

6316003	N373, wegvak Norgerbrug-Huis ter Heide, incl. Domeinweg en Koelenweg	1.725.079	644.305	0	1.080.774	Nee	Na uitspraak RvS is het PIP onherroepelijk geworden; voorbereiding uitvoering loopt nu verder. Geplande start eind 2023 mits voldaan kan worden aan eisen stikstofdepositie.
6316004	N34 - verdubb. Holsloot - Coev	19.585.031	19.607.612	0	-22.581	Nee	Project in samenhang met 6313002. Onderhoudstermijnen lopen af. Naar verwachting kunnen deze projecten eind 2023 gereed worden gemeld.
6316005	N34 verd. Emmen-W - aansl.N381	15.000.000	15.507.913	0	-507.913	Nee	Project in samenhang met 6313002. Onderhoudstermijnen lopen af. Naar verwachting kunnen deze projecten eind 2023 gereed worden gemeld.
6316008	N863 - oversteek Klinkenvliet	1.566.663	1.336.305	-188.945	419.303	Ja	Het project is afgerond.
6316010	N391, aansluiting Emmerschans	5.179.209	5.808.816	-1.260.050	630.443	Nee	De werkzaamheden m.b.t. verlichting worden afgerond. Verrekening van werkzaamheden die de provincie heeft uitgevoerd voor de gemeente moeten nog verrekend worden. Met aannemer moet nog tot overeenstemming gekomen worden over claim a.g.v. onvoorziene stijging bouw- en brandstofkosten.
		44.671.824	44.169.023	-1.672.429	2.175.229		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2017							
6317001	N371 Hoogersmilde herinrichting Rijksweg	889.751	1.077.816	-182.822	-5.243	Nee	De laatste werkzaamheden zullen in februari 2023 plaatsvinden. Daarna kan het worden afgesloten.
6317004	N34 partiële dubb NR va N381	2.693.947	1.553.890	0	1.140.057	Nee	Het MER-onderzoek wordt momenteel uitgevoerd, huidige fase loopt tot ongeveer medio 2024.
6317007	N34 Annen 2 rotondes onderliggend wegennet	356.119	0	0	356.119	Nee	Het MER-onderzoek wordt momenteel uitgevoerd, huidige fase loopt tot ongeveer medio 2024.
		3.939.817	2.631.706	-182.822	1.490.933		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2018							
6318001	Fietssnelweg Assen-Groningen	11.409.351	1.358.243	-130.308	10.181.416	Nee	Loopt nog tot eind 2025. E.e.a. afhankelijk van het verloop van de diverse procedures (bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en verkeerbesluiten) en de ontwikkelingen omtrent stikstof. Doorfiestrouten ligt in Natura 2000 gebied Drentsche Aa
6318003	Bijdrage aan activa in eigendom van derden voor Fietssnelweg Assen-Groningen	3.171.543	3.186.425	-1.274.298	1.259.416	Nee	Loopt nog tot eind 2025. E.e.a. afhankelijk van het verloop van de diverse procedures (bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en verkeerbesluiten) en de ontwikkelingen omtrent stikstof. Doorfiestrouten ligt in Natura 2000 gebied Drentsche Aa
		14.580.894	4.544.668	-1.404.606	11.440.832		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2019							
6319001	Realisatie verkeersveilige ontsluiting voorterrein GAE	314.030	8.375	0	305.655	Nee	In afwachting van planvorming Groningen Airport Eelde

		314.030	8.375	0	305.655		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2020							
6320006	N391, tussen kruising N34 en folieconstructie	2.000.000	133.215	0	1.866.786	Nee	Definitiefase loopt. Voorbereidingsfase 2024. Realisatie 2025/2026.
6320007	Kruising N391 - N862 (Emmen Bereikbaar)	2.666.667	73.073	-24.358	2.617.952	Nee	Project ligt momenteel stil. Uitwerking is afhankelijk van plannen Sport- en Bewegingscampus Emmen (o.a. stadion FC Emmen)
6320008	Ongelijkvloerse kruising Pottendijk	2.500.000	300.779	0	2.199.221	Nee	Voorbereidingsfase is gestart. Uitvoering 2024/2025
6320010	Aanleg ongelijkvloerse kruising Houtweg (+ aangrenzende wegvlakken)	8.000.000	403.436	0	7.596.564	Nee	Participatieproces loopt. Verkenning mogelijke varianten. Realisatie vanaf 2026
6320011	Centrale aansluiting Bargermeer (+ aangrenzende wegvlakken)	15.000.000	979.001	0	14.020.999	Nee	Colleges hebben besloten af te zien van een centrale ongelijkvloerse aansluiting. Vervangen asfaltconstructie en aanbrengen IVRI's. Realisatie 2024/2025.
6320012	Reconstructie N862 (bijdrage aan derden, de gemeente Emmen)	9.583.333	0	0	9.583.333	Nee	Onderdeel MM Bereikbaar. Loopt tot eind 2028
6320016	Extra maatregelen (Bereikbaarheidskkoord)	5.000.000	4.225	0	4.995.775	Nee	Onderdeel MM Bereikbaar. Loopt tot eind 2028
6320017	Folieconstructie	3.064.332	131.815	-89.297	3.021.814	Nee	Definitiefase loopt. Voorbereidingsfase 2024. Realisatie 2025/2026.
		47.814.332	2.025.544	-113.654	45.902.443		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2021							
6321006	N855 Bushalte Lhee	100.000	122.641	0	-22.641	Ja	Halte is gerealiseerd en in gebruik genomen.
6332101	N376 Achterste Erm	486.856	711.737	-128.300	-96.581	Ja	Het project is afgerond.
		586.856	834.378	-128.300	-119.222		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2022							
6322026	Investeringsprogramma SPVD	30.400.000	780.000	0	29.620.000	Nee	Projecten gaan van start in 2023.
6322027	Investerings Mobiliteit op maat	3.680.000	0	0	3.680.000	Nee	Projecten gaan van start in 2023.
		34.080.000	780.000	0	33.300.000		
Algemeen beheer en onderhoud wegen en vaarwegen							
6332103	Vervangen VRI N851	513.700	266.143	0	247.557	Nee	Project en deelprojecten lopen door in 2023
6331604	Vervanging NWK-04380 Peelo sluisdeuren	888.900	875.714	0	13.186	Ja	Werkzaamheden zijn afgerond
6331608	Aanleg glasvezel tbv bediening HVV	171.300	90.487	-5.693	86.506	Nee	Afronding totaal project financieel moet nog plaatsvinden
6331801	Vervanging van Beschoeiing door beton beschoeiing	2.173.086	2.337.815	-121.671	-43.058	Ja	De verschillende deelprojecten zijn afgerond
6331902	N373 verv. duiker grote Diep	869.600	875.566	0	-5.966	Ja	Project is afgerond
6331903	HV nieuwe sluis verv deuren	664.900	662.848	0	2.052	Ja	Werkzaamheden zijn afgerond
6332003	Oeverbeschoeiing beton Wittelterbrug - 1e Uffelterbrug	1.697.282	1.722.449	-430.522	405.355	Nee	Onderdeel krediet oeverbeschoeiing. Project loopt nog door in 2023.
6332004	Oeverbeschoeiing hout ged. Driftbrug - Oosterhesslerbrug Klénckerbrug en Hoolbrug	55.159	55.159	0	0	Ja	Project is afgerond.
6332006	Oeverbeschoeiing beton omg. Kerkbrug	51.408	51.408	0	0	Ja	Project is afgerond.
6332007	Oeverbeschoeiing staal VHV ged. VHV - Stieltjessluis	1.809.867	119.767	0	1.690.100	Nee	Werkzaamheden deelprojecten in uitvoering 2022 en 2023

6332008	Oeverbeschoeiing staal ged. Erica - Klazienaveen	2.288.250	1.368.330	0	919.920	Nee	Werkzaamheden deelprojecten in uitvoering 2022 en 2023
6332009	damwand beton 2022	629.599	8.059	0	621.540	Nee	Vorbereiding in 2023 en 2024, uitvoering in 2024 en 2025
6332010	damwand hout 2022	186.087	4.129	0	181.958	Nee	Vorbereiding in 2023 en 2024, uitvoering in 2024 en 2025
6332011	damwand staal 2022	2.743.175	61.171	0	2.682.004	Nee	Vorbereiding in 2023 en 2024, uitvoering in 2024 en 2025
6332013	damwand beton 2023	2.862.403	40.997	0	2.821.406	Nee	Vorbereiding in 2023 en 2024, uitvoering in 2024 en 2025
6332014	damwand hout 2023	9.186	2.300	0	6.886	Nee	Vorbereiding in 2023 en 2024, uitvoering in 2024 en 2025
6332015	damwand staal 2023	911.815	15.226	0	896.590	Nee	Vorbereiding in 2023 en 2024, uitvoering in 2024 en 2025
6332016	Houten paalbesch.2023	101.041	0	0	101.041	Nee	Vorbereiding in 2023 en 2024, uitvoering in 2024 en 2025
6332021	Oeverbeschoeiing staal ged. A37 - spoorbrug Veenoord	501.399	10.067	0	491.332	Nee	Werkzaamheden deelprojecten in uitvoering 2022 en 2023
6332022	Oeverbeschoeiing staal VHV ged. VHV - Stieltjesluis	870.700	3.776	0	866.924	Nee	Vorbereiding in 2023 en 2024, uitvoering in 2024 en 2025
6332102	Vervangens sluisdeuren Ossensluis	560.000	411.796	0	148.204	Nee	Afronding inclusief garantieperiode loopt nog
6332201	Verv. brug N386 Oosterm.Vaart	1.830.000	114.068	0	1.715.933	Nee	Vorbereiding is gestart realisatie 2023 en 1e helft 2024
6332202	Vervanging sluisdeuren Oranjesluis	260.000	29.361	0	230.639	Nee	Realisatie en plaatsing nieuwe deuren in april 2023
6332203	Vervanging sluisdeuren Stieltjes- kanaalsluis	740.000	0	0	740.000	Nee	Vorbereiding is gestart realisatie 2023 en 1e helft 2024
		23.388.857	9.126.635	-557.885	14.820.108		
Totaal programma 4. Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig		216.715.436	97.408.261	-9.445.365	128.752.540		
Programma 6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig							
6620001	VAM berg 2e fase	1.500.000	140.821	0	1.359.179	Nee	In 2022 is verder gewerkt aan de voorbereiding van de afdichting van de VAM-berg. Zodra er overeenstemming is over de juiste wijze van afdichting kan fase 2 (aanbrengen infrastructuur) verder opgepakt worden. Start hiervan wordt verwacht in de zomer van 2
		1.500.000	140.821	0	1.359.179		
Programma 6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig		1.500.000	140.821	0	1.359.179		
Programma 7. Middelen en mensen							
Facilitair							
5282002	Verduurzaming provinciehuis LED-verlichting	97.000	0	0	97.000	Nee	In 2023 start de aanbesteding van de algemene kantoorverlichting.
5282102	Meubilair - bureaustoelen, stoelen Statenzaal, vergaderruimten, restaurant, ed (deel van vervangingsinv. 5280703)	511.690	148	0	511.542	Nee	Vervanging wordt gefaseerd uitgevoerd over meerdere jaren.
5282201	Krediet 2 Audio Visuele Middelen	400.000	0	0	400.000	Nee	In 2023 wordt gestart met de vervanging van de vergaderinstallatie in de Statenzaal. Ook worden de vergadermiddelen uitgebreid in het provinciehuis.

6830714	First Dutch Drents Museum Installaties	1.800.000	138.643	0	1.661.357	Nee	Door forse prijsstijgingen is het lastig de eisen en kosten met elkaar in overeenstemming te krijgen. Aanbestedingen lopen. Uitvoering is gepland in 2023.
6830715	First Dutch Drents Museum bouwkundig	1.200.000	266.457	0	933.543	Nee	Door forse prijsstijgingen is het lastig de eisen en kosten met elkaar in overeenstemming te krijgen. Aanbestedingen lopen. Uitvoering is gepland in 2023.
5282202	Uitbreiding van de zuidzijde Drents Museum	2.000.000	39.512	0	1.960.488	Nee	Uitvoering start in 2023, met mogelijke doorloop in 2024.
		6.008.690	444.759	0	5.563.931		
Informatie en automatisering							
5271603	Vervangingsinvestering verbetering. IT-huishouding/processen	335.776	277.434	0	58.342	Ja	Project is afgerond
5271604	Vervangingsinvestering Herstr. IT-huishouding o.a. Digid	185.462	93.613	0	91.849	Nee	ICT-voorzieningen t.b.v. e-dienstverlening en Zaaksysteem, project loopt nog door in 2023.
5271605	Vervangingsinvestering Info- en Comm. Basisvoorzieningen 2009	174.027	164.056	0	9.971	Ja	Project is afgerond
5271607	Vervanging I-beleid en Architectuur	79.484	0	0	79.484	Nee	Project loopt door in 2023.
5271610	Vervangingsinvestering Ruimtelijk informatie systeem	52.989	45.627	0	7.362	Ja	Project is afgerond
5271614	Vervangingsinvestering ICT basisvoorzieningen 2012	62.527	59.163	0	3.364	Ja	Project is afgerond
5271702	Verbetering informatie bedrijfsvoering 2017 (verv. Invest. vanuit 2012)	1.158.640	277.285	0	881.355	Nee	Vervanging FBIS wordt momenteel uitgevoerd. Project loopt door in 2023 met uilopot tot 2024.
5271704	Drents Museum servers, werkplekken, basisvoorzieningen e.d. (verv. Investering)	166.386	276.957	0	-110.571	Ja	Project is afgerond
5271802	Stateninformatiesysteem	105.978	100.972	0	5.006	Ja	Project is afgerond
5271803	Klantencontactstelsysteem	127.174	110.137	0	17.037	Nee	Optimalisatie Relatiebeheer/CRM/Vervanging Salesforce, project loopt door in 2023.
5271805	Digit. omgev 2e fase ongestr	1.470.704	1.116.191	0	354.513	Nee	Doorontwikkeling samenwerkingsomgeving, project loopt door in 2023.
5272004	Vervangen mobiele devices (tablets) lichte 2 (2020-2021)	189.967	67.601	0	122.366	Nee	Vervanging van mobiele devices, loopt door in 2023.
5272101	Vervanging mobiele telefoons provincie 2021-2022	227.456	243.001	0	-15.545	Ja	Project is afgerond
5272106	Vervangingsinvestering Drents Museum, kantoorautomatisering	238.451	0	0	238.451	Nee	Vervanging/doorontwikkeling Drents Museum, project loopt door in 2023.
5272109	Vervangingsinvestering mobiele telefoons Drents Museum	26.495	4.867	0	21.628	Nee	Project loopt door in 2023.
5272110	Vervanging mobiele telefoons provincie 2021-2022	37.092	32.852	0	4.240	Ja	Project is afgerond
5272111	Thuiswerkfaciliteiten (verv.inv)	300.000	217.873	0	82.127	Ja	Project is afgerond
		4.938.607	3.087.629	0	1.850.978		
Programma 7. Middelen en mensen		10.947.297	3.532.388	0	7.414.909		
Totaal	generaal	231.052.733	222.264.655	-49.776.709	58.564.787		

III.1.2 Rapportage interbestuurlijk toezicht (IBT)

Toelichting

De provincie Drenthe heeft wettelijk de taak toezicht te houden op de uitvoering van wettelijke medebewindstaken door de Drentse gemeenten op die domeinen waarvoor de provincie als toezichthoudend orgaan is aangewezen. Het gaat hier om interbestuurlijk toezicht, kortweg IBT. Bijgaand een integraal overzicht van het door de provincie Drenthe uitgevoerde IBT op de uitvoering van medebewindstaken door de gemeenten in het jaar 2021, voor zover het generiek IBT betreft. Dit overzicht geeft het oordeel aan van de sectorale provinciale toezichthouders, zoals dat is afgestemd met de gemeenten.

Integraal overzicht interbestuurlijk toezicht (IBT) provincie Drenthe 2022 op uitvoering medebewindstaken gemeenten 2021

		Gemeente											
		Aa en Hunze	Assen	Borger-Oldoorn	Coevorden	De Wolden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Midden-Drenthe	Noordenveld	Tynaarlo	Westerveld
Toezichtdomein	Ruimtelijke ordening	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	⚠	✓	✓	✓
	Omgevingsrecht	✓	✓	✓	?	✓	?	⚠	✓	?	✓	✓	✓
	Ruimtelijk erfgoed	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	?	✓	✓
	Huisvesting statushouders	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Archief	⚠	⚠	✓	⚠	⚠	✓	⚠	⚠	✓	⚠	✓	⚠

Toelichting bij integraal overzicht IBT

Interbestuurlijk toezicht (IBT)

De provincie Drenthe heeft wettelijk de taak toezicht te houden op de uitvoering van wettelijke medebewindstaken door de Drentse gemeenten op die domeinen waarvoor de provincie als toezichthoudend orgaan is aangewezen. Het gaat hier om interbestuurlijk toezicht, kortweg IBT. Dit is een integraal overzicht van het door de provincie Drenthe uitgevoerde IBT op de uitvoering van medebewindstaken door de gemeenten in het jaar 2022, voor zover het generiek IBT betreft*.

Uitgaan van oordeel provincie

Dit overzicht geeft het oordeel aan van de sectorale provinciale toezichthouders, zoals dat is afgestemd met de gemeenten.

Behandeling van meldingen en signalen

De door de provincie ontvangen meldingen en signalen over de uitvoering van wet- en regelgeving zijn op adequate wijze opgepakt en afgehandeld.

Symbolen met kleuren staan voor mate waarin is voldaan aan eisen wet- en regelgeving en voor vereiste intensiteit van toezicht

De symbolen met de kleuren groen, oranje en rood in het integraal overzicht IBT staan voor de mate waarin de betreffende gemeente op het toezichtdomein heeft voldaan aan de eisen in de wet- en regelgeving en voor de vereiste intensiteit van toezicht.



- Groen: goed; de gemeente heeft voldaan aan de eisen in de wet- en regelgeving op het betreffende toezichtdomein; lage intensiteit van toezicht.



- Oranje: voldoende; de gemeente heeft nog niet of onvoldoende voldaan aan de eisen in de wet- en regelgeving op het betreffende toezichtdomein, maar er wordt wel aan gewerkt door de gemeente; gemiddelde intensiteit van toezicht.



- Rood: onvoldoende; de gemeente heeft niet voldaan aan de eisen in de wet- en regelgeving op het betreffende toezichtdomein; hoge intensiteit van toezicht.



- Blanco: als een cel in het overzicht blanco is gelaten, betekent dit dat de provinciale toezichthouder geen (afgewogen) oordeel heeft kunnen vellen omdat de betreffende gemeente de vereiste informatie, conform het informatiearrangement, niet tijdig en/of niet volledig heeft aangeleverd bij de provincie. Zie hiervoor ook de bijgevoegde tabel over de mate van het tijdig en/of volledig aanleveren van de informatie.

Toelichting bij oordeel 'oranje', 'rood' of bij blanco cel

Als de provinciale toezichthouder het oordeel 'oranje' of 'rood' geeft aan een gemeente op een bepaald toezichtdomein volgt hierna een korte toelichting daarop. Daarbij wordt waar nodig ook aangegeven welke sectorale interventie heeft plaatsgevonden of plaatsvindt. Ook vindt een korte toelichting plaats als een cel blanco is. Alleen als daartoe aanleiding is, wordt ook een toelichting gegeven bij het oordeel 'groen'. In het geval het oordeel van de sectorale provinciale toezichthouder (sterk) afwijkt van het oordeel van een gemeente zelf, zoals weergegeven in de in de Jaarstukken van de gemeente opgenomen zelfevaluatie IBT, wordt dit ook vermeld in de toelichting hierna.

NB. Toelichting bij toezichtdomein Archief:

Bij de beoordeling van de zorg voor de archieven is maatwerk op basis van een risicogerichte aanpak toegepast. Niet alle gemeenten beoordelen zichzelf in lijn met die opzet, zodat de vergelijking niet een-op-een te maken valt.

Gemeente	Toezichtdomein waarop gemeente het oordeel 'oranje' of 'rood' krijgt of waarbij een cel blanco is (Met tussen haakjes G (= groen), O (= oranje) of R (= rood) voor beoordelingskleur of B (= blanco) voor blanco cel)	Toelichting
Noordenveld	B onderdeel ruimtelijk erfgoed	Er wordt niet gereageerd op informatieverzoeken.
Coevorden	B onderdeel omgevingsrecht	Door ontbreken van IBT informatie was toetsing niet mogelijk. Voor het jaar 2022 is het IBT toezicht Wabo geïntensiveerd.
Emmen	B onderdeel omgevingsrecht	Door onvolledige en niet tijdige toezending van IBT informatie was toetsing niet mogelijk. Voor het jaar 2022 is het IBT toezicht Wabo geïntensiveerd.
Hoogeveen	O onderdeel omgevingsrecht	Er is geen zelfevaluatie vastgesteld en toegezonden. Dit is een verbeterpunt voor 2022.
Midden-Drenthe	B onderdeel omgevingsrecht	Door het niet tijdig toezenden (eind van het jaar) van de IBT informatie was toetsing niet mogelijk. Voor het jaar 2022 is het IBT toezicht Wabo geïntensiveerd.

		Gemeente											
		Aa en Hunze	Assen	Borger-Odoorn	Coevorden	De Wolden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Midden-Drenthe	Noordenveld	Tynaarlo	Westerveld
Toezichtdomein	Ruimtelijke ordening	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Omgevingsrecht	⚠	✓	✓	🔧	⚠	🔧	⚠	✓	🔧	✓	✓	⚠
	Ruimtelijk erfgoed	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	?	⚠	✓
	Huisvesting statushouders	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Archief	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Tabel mate van tijdig en/of volledig aanleveren vereiste informatie conform informatiearrange

Toelichting bij tabel mate van tijdig en/of volledig aanleveren vereiste informatie conform informatiearrangement

Symbolen met kleuren staan voor mate waarin de vereiste informatie, conform het informatiearrangement, tijdig en/of volledig is aangeleverd door de betreffende gemeente

De symbolen met de kleuren groen, oranje en rood in de tabel staan voor de mate waarin de betreffende gemeente op het toezichtdomein de vereiste informatie, conform het informatiearrangement, tijdig en/of volledig heeft aangeleverd bij de provincie.



Groen: goed; de gemeente heeft de vereiste informatie tijdig en volledig aangeleverd.



-

Oranje: voldoende; de gemeente heeft de vereiste informatie niet tijdig en/of niet volledig aangeleverd.



-

Rood: onvoldoende; de gemeente heeft de vereiste informatie niet aangeleverd vóór de beoordeling

* Voor het domein archief betekent “goed” dat er gedurende het jaar contact is geweest over de voortgang van werkzaamheden.

III.1.3 Rapportage wet dwangsom

Achtergrond

Per 1 oktober 2009 is de Wet dwangsom en beroep bij niet-tijdig beslissen in werking getreden. Hierin is vastgelegd in welke gevallen aanvragers recht hebben op een dwangsom als een bestuursorgaan niet tijdig beslist op een aanvraag.

Aanvragen en afhandelen

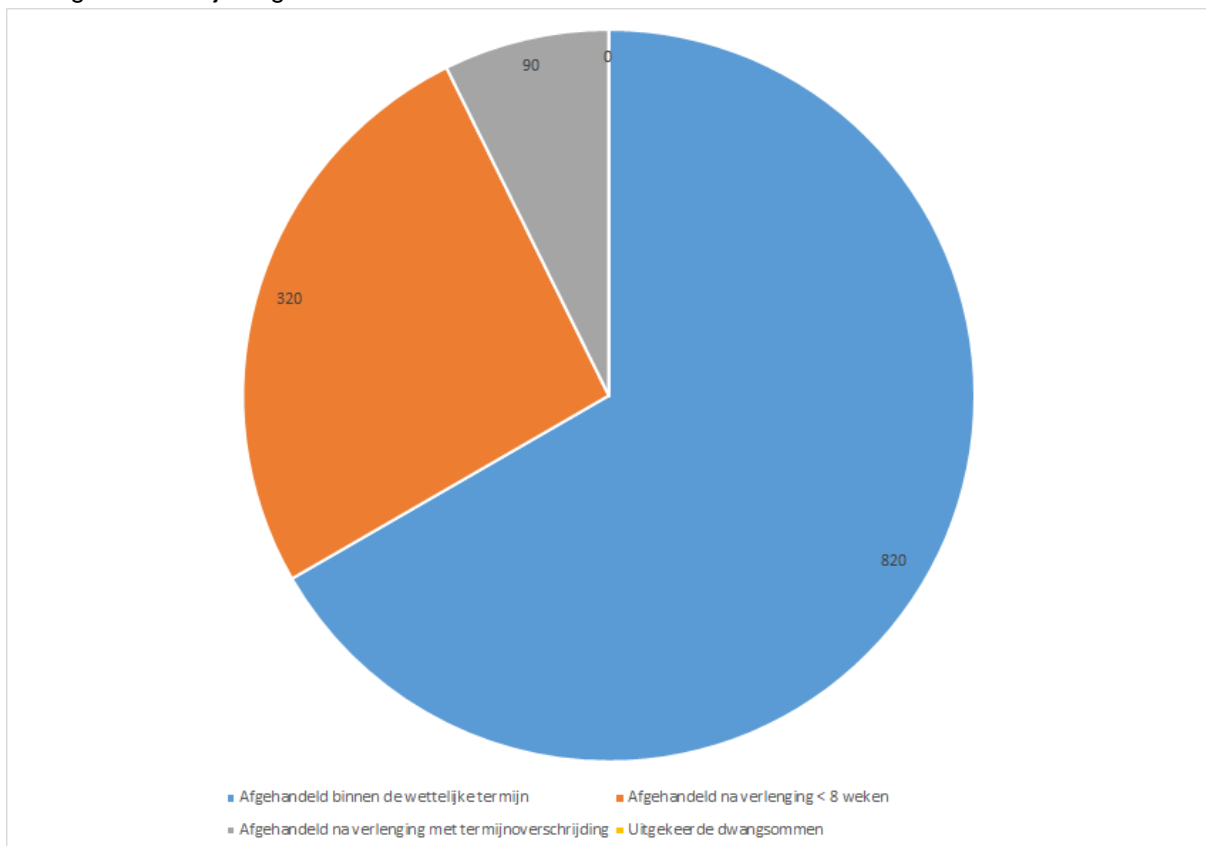
De wet kent termijnen waarbinnen aanvragen moeten zijn afgehandeld. Daarnaast zijn er gronden waarop deze termijn opgeschort/verdaagd kan worden. Het betreft doorgaans complexe aanvragen waarbij bijvoorbeeld veel overleg noodzakelijk is, of aanvragen waarbij Europese subsidies gemeoid zijn met andere behandeltermijnen. De aanvrager wordt hier altijd over geïnformeerd.

Ingebrekestellingen en dwangsommen

Als de beslistermijn is overschreden, kan de aanvrager een ingebrekestelling indienen. Als niet binnen 2 weken na ontvangst van de ingebrekestelling alsnog een besluit wordt genomen, begint de dwangsom te lopen.

Evaluatie

In 2022 zijn 5213 brieven/aanvragen binnengekomen bij de provincie. Hieronder waren 1230 verzoeken met een risico van dwangsom. Binnen de wettelijke beslistermijn zijn in 2022 820 verzoeken afgehandeld. Tot uiterlijk 8 weken na termijnoverschrijding komt het aantal afgehandelde verzoeken op 1140. In 90 zaken is de termijnoverschrijding langer dan 8 weken. Desondanks zijn we erin geslaagd om betrokken partijen een goede uitkomst te bieden waardoor in 2022 geen dwangsommen zijn uitgekeerd.



III.1.4 Rapportage single information single audit (SISA)

In de Algemene maatregel van bestuur Single information single audit (Sisa) geeft het Rijk aan dat van een aantal regelingen, waarvoor gemeenten en provincies van het Rijk gelden ontvangen, verantwoording moet worden afgelegd in de jaarstukken. Over 2022 worden 34 regelingen verantwoord via deze rapportage. In 2021 zijn 22 nieuwe regelingen aan deze verantwoording toegevoegd.

De verantwoorde bedragen zijn gebaseerd op het stelsel van baten en lasten. Voordeel hiervan is dat cijfers aansluiten op de provinciale administratie, waardoor de administratieve lasten worden beperkt. In IPO-verband is afgesproken dat ook gemeenten via de Sisa methodiek kunnen verantwoorden over diverse relingen, waarover de provincies weer naar het Rijk moeten verantwoorden.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 30-1-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZ K	C1 3	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden)	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C13/01</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/02</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/03</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/05</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/06</i>
			€ 701.509	€ 766.611	90	25	137	Nee
		Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden)				
		<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/07</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C13/09</i>				
		Ja	Nee	€ 0				

BZ K	C26	Cultuurele voorzieningen provincies Tranche 1 en 2 Provincies	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C26/01	Aard controle D2 Indicator: C26/02	Aard controle D2 Indicator: C26/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C26/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C26/05	
			1 Regel 1 niet ingevuld omdat deze via SISA 2020 op 'eindafrekening JA' is gezet					
	2	2021-0000605377	€ 89.000	€ 192.000	€ 281.000	Ja		
BZ K	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd
			Aard controle R Indicator: C41/01	Aard controle R Indicator: C41/02	Aard controle R Indicator: C41/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/06
			€ 442.149	€ 442.149	€ 0	170	170	1.300
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		Aard controle n.v.t. Indicator: C41/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/08					
		Ja	Nee					
BZ K	C76	Actie agenda vakantieparken; acties 3.4 en het congres Vitale Vakantieparken van 2 juni 2022 Provincie Drenthe	Besteding(jaar T) aan de acties 3.4 en het congres Vitale Vakantieparken van 2 juni 2022 ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding(t/m jaar T) aan de acties 3.4 en het congres Vitale Vakantieparken van 2 juni 2022 ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: C76/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C76/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C76/03			
		€ 20.000	€ 20.000	Nee				
BZ K	C81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C81/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C81/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C81/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C81/04		
		€ 0	0	Ja	Nee			

BZ K	C86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
			Aard controle R Indicator: C86/01	Aard controle n.v.t Indicator: C86/02	Aard controle n.v.t Indicator: C86/03	Aard controle n.v.t Indicator: C86/04	Aard controle n.v.t Indicator: C86/05	Aard controle n.v.t Indicator: C86/06
			€ 0	€ 0	0	0	0	nvt
			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstelling in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt)	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
Aard controle n.v.t Indicator: C86/07	Aard controle n.v.t Indicator: C86/08	Aard controle n.v.t Indicator: C86/09	Aard controle n.v.t Indicator: C86/10					
		nvt	nvt	Nee	nvt			
BZ K	C210	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: C210/01	Aard controle R Indicator: C210/02	Aard controle n.v.t Indicator: C210/03	Aard controle n.v.t Indicator: C210/04	Aard controle n.v.t Indicator: C210/05	Aard controle n.v.t Indicator: C210/06
		€ 0	€ 0	0	0	Ja	Nee	
OC W	D13	Impuls regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing'	Naam instelling of samenwerkingsverband (per regel)	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet afgerond projecten	
			Aard controle n.v.t Indicator: D13/01	Aard controle R Indicator: D13/02	Aard controle n.v.t Indicator: D13/03	Aard controle n.v.t Indicator: D13/04	Aard controle n.v.t Indicator: D13/05	
			1 Stichting Veenomanaal Veenpark	€ 75.000	€ 150.000	Nee	nvt	
			2 Hellenthal Studios	€ 3.500	€ 3.500	Nee	nvt	
			3 Stichting Into Nature Drenthe	€ 180.000	€ 180.000	Nee	nvt	
			4 Stichting Forum Groningen	€ 50.000	€ 50.000	Nee	nvt	
			5 Stichting Garage TDI	€ 150.000	€ 150.000	Nee	nvt	
			6 Stichting Drents Poppenspeelfestival	€ 50.000	€ 50.000	Nee	nvt	

len W	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes Provincies	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/06</i>
			1 31161106 /5000004237	€ 1.570.469	€ 3.770.985	Nee	Nee	Verlenging tot 31-12-2024
			Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/08</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: E10/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E10/11</i>			
	1 31161106 /5000004237	Nee	Nee	Ja	€ 0			
len W	E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen Provincies	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018))	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018))	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E12/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E12/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E12/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E12/04</i>		
			€ 1.070.136	€ 2.228.122	€ 557.030	Nee		
			Projectnaam/nummer	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee)	Totale omvang per type maatregel	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)		
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E12/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E12/06</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: E12/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E12/08</i>				
	1 N373	Nee	0	Nee				
	2 N371	Ja	0	Nee				
len W	E15 B	Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023 SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Projectnaam/nummer	Regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur conform Samenwerkingsovereenkomst. (Ja/Nee)	Cofinanciering ten behoeve van het regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering ten behoeve van regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E15B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E15B/02</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: E15B/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E15B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E15B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E15B/06</i>
	1 030002 Provincie Friesland	Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	Ja	€ 269.638	€ 269.638	Nee		

Ien W	E17	Regeling specifieke uitkering Maas-pilots Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Afspraken uit de bestuursovereenkomst nagekomen? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E17/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E17/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E17/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E17/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E17/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E17/06</i>
			€ 274.818	Nee	€ 717.314	€ 0	€ 0	Ja
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E17/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E17/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E17/09</i>					
	Ja	€ 0	Nee					
Ien W	E18	Waterstofbussen Provincies	Aantal waterstofbussen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E18/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E18/02</i>					
		10	Ja					
Ien W	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/04</i>			
		€ 3.641.331	€ 5.124.078	€ 2.322.110	Nee			
		Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk			
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/08</i>			
		1 116 Aanleg van rijbaanscheiding door rammelstrook op asmarkering aantal in meters	Ja	200	afgerond			
		2 119 Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt aantal in st	Ja	1	afgerond, reeds gemeld via SISA 2021			
		3 129 - aanleg van een ongelijkvloerse kruising (fietsonderdoorgang)	Ja	1	afgerond			

			4	132 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom aantal in st	Ja	2	afgerond	
			5	134 Aanleggen van veilige bermen 100 km/u - Geleiderail aantal in meters	Ja	1.800	afgerond	
			6	135 Aanleg van parallelwegen om percelen te ontsluiten aantal in meters	Ja	3.250	afgerond	
			7	136 Aanleg van een ongelijkvloerse kruising aantal in st	Ja	1	afgerond	
			8	137 Aanleg van ongelijkvloerse fietsoversteekplaatsen aantal in st	Ja	1	afgerond	
			9	229 - aanleg van een ongelijkvloerse kruising (fietsonderdoorgang, deel III)	Nee	2	Gaat in relatie met E10, en die regeling heeft een verlening gekregen tot 31-12-2024	
Ien W	E28 B	Regionale mobiliteitsfondsen (Zuiderzeelijn) (SiSa tussen medeoverheden) Beschikking of overeenkomst van Samenwerkingsverband Noord Nederland met provincies obv convenant tussen Rijk en Samenwerkingsverband Noord Nederland voor Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn Provincies Fryslân, Groningen en Drenthe		Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E28B/01</i>	Gerealiseerd (Ja/Nee) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E28B/02</i>	Besteding (jaar T) ten laste van SNN <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E28B/03</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E28B/04</i>	Te verrekenen met SNN <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E28B/05</i>
			1	UP-10-03055	Nee	€ 0	€ 0	€ 0
			2	UP-10-21307	Nee	€ 0	€ 0	€ 0
			3	UP-11-15071	Nee	€ 0	€ 0	€ 0
			4	UP-12-06690	Nee	€ 0	€ 0	€ 0
			5	UP-13-10546	Nee	€ 0	€ 0	€ 0
			6	UP-16-25836	Nee	€ 0	€ 0	€ 0
			7	UP-17-14989	Nee	€ 5.610.138	€ 0	€ 0
				Kopie beschikingsnummer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E28B/06</i>	Toelichting <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E28B/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E28B/08</i>		
			1	UP-10-03055	Geen besteding in 2022	Nee		
			2	UP-10-21307	Geen besteding in 2022	Nee		
			3	UP-11-15071	Geen besteding in 2022	Nee		
			4	UP-12-06690	Geen besteding in 2022	Nee		
			5	UP-13-10546	Geen besteding in 2022	Nee		
			6	UP-16-25836	Geen besteding in 2022	Nee		
			7	UP-17-14989	Spoor Emmen-Zwolle	Nee		

len W	E33	Incidentele specifieke uitkering MIRT 2017-2019 (Beter benutten)	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Zelfstandige uitvoering						
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E33/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E33/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E33/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E33/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E33/05</i>		
			€ 36.773	€ 413.226	Ja	€ 0	Ja		
			Projectnaam/nummer	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E33/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E33/07</i>					
		1	Project Assen Slim Bereikbaar 2018	Ja					
		2	Ketenmobiliteit Noord-Nederland	Ja					
len W	E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)			
			Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derden					
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E38/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E38/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E38/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E38/04</i>			
			€ 4.651	€ 55.096	Ja	Nee			
			Projectnaam/nummer per project	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E38/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E38/06</i>					
		1	31164767/5000004455/ project F	Nee					
len W	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/05</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/07</i>					
		1	Water vasthouden en benutten	Nee					
		2	Ruimtelijke inrichting	Nee					

			3	Water bergen (capaciteitsvergroting)	Nee				
				Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)				
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/09</i>				
				Nee	€ 0				
len W	E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021		Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Eindverantwoording (Ja/Nee)
				<i>Aard controle R Indicator: E56/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E56/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E56/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56/06</i>
			1	€ 25.000	€ 539.374	€ 564.374	Ja	€ 0	Nee
			2	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee
				Projectnaam / nummer	Project afgerond (Ja/Nee)				
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56/08</i>				
			1	Project F	Nee				
			2	Project G	Nee				
len W	E56 B	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Project afgerond (Ja/Nee)
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E56B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E56B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56B/06</i>
			1	060080 Gemeente Leeuwarden	zaaknummer 31175319, nummer 5000005138	€ 0	€ 372.178	€ 372.178	Nee
len W	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021		Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E58/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E58/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/06</i>
			1	31174213/5000005020 (18002147)	€ 0	€ 29.500	Ja	€ 0	Nee
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/07</i>					

			Nee						
Ien W	E74	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen decentraal spoor	Is de gedecentraliseerde spoor- of tramdienst uitgevoerd? (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle R Indicator: E74/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E74/02					
			Ja	Ja					
Ien W	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83/01	Aard controle R Indicator: E83/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/03	Aard controle R Indicator: E83/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/05		
			1 Franklinstraat 1, Hoogeveen / 18001689	€ 265.000	Ja	€ 0	€ 265.000		
			2 Gebiedsgericht grondwaterbeheer Hoogeveen / 18002142	€ 12.749	Ja	€ 0	€ 12.749		
			3 Gebiedsgericht grondwaterbeheer Coevorden / 18002143	€ 860	Ja	€ 0	€ 860		
			4 Gebiedsgericht grondwaterbeheer Assen / 18002145	€ 8.659	Ja	€ 0	€ 8.659		
			5 BIO Spoedlocaties Franklinstraat 1	€ 0	Ja	€ 0	€ 0		
			6 Element PFAS Brandweeroefenlocaties	€ 0	Ja	€ 0	€ 0		
			7 Element PFAS ETP-MERA	€ 0	Ja	€ 0	€ 0		
			8 Element PFAS projectgebonden kosten	€ 0	Ja	€ 0	€ 0		
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/09			
			1 Franklinstraat 1, Hoogeveen / 18001689	Ja	nvt	Nee			
			2 Gebiedsgericht grondwaterbeheer Hoogeveen / 18002142	Ja	nvt	Nee			
			3 Gebiedsgericht grondwaterbeheer Coevorden / 18002143	Ja	ntv	Nee			

			4	Gebiedsgericht grondwaterbeheer Assen / 18002145	Ja	nvt	Nee		
			5	BIO Spoedlocaties Franklinstraat 1	Ja	nvt	Nee		
			6	Element PFAS Brandweeroefenlocaties	Ja	nvt	Nee		
			7	Element PFAS ETP-MERA	Ja	nvt	Nee		
			8	Element PFAS projectgebonden kosten	Ja	nvt	Nee		
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				Aard controle n.v.t. Indicator: E83/10					
				Nee					
Ien W	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten		Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
				€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
				Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
				Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
			1	Rotonde Bubeko (nr 379)	Nee	0	nvt		
Ien W	E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater		Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)	Volledige zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t. Indicator: E87/01	Aard controle R Indicator: E87/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/03	Aard controle R Indicator: E87/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/05	Aard controle R Indicator: E87/06
			1	IENW/BSK-2022/296738	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
				Kopie beschikkingnaam/nummer	Correctie besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t. Indicator: E87/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/09			
			1	IENW/BSK-2022/296738	€ 0	nee			

EZ K	F1 1	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingsjaar SiSa 2021	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting	
			Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal			Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht	
			Aard controle R Indicator: F11/01	Aard controle R Indicator: F11/02	Aard controle R Indicator: F11/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F11/04	Aard controle D2 Indicator: F11/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F11/06	
			€ 0	€ 365.289	€ 682.378	Nee	Nee	De uitvoering van dit project loopt door t/m 30 maart 2023. Er zijn geen subsidiebeschikkingen in het kader van dit project afgegeven.	
LN V	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
				Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021			Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L7/01	Aard controle R Indicator: L7/02	Aard controle R Indicator: L7/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/06	
		1	Drents Plateau	€ 137.353	€ 664.962	Ja	Nee	nvt	
LN V	L8	Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden	Beschikingsnummer/naam	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Automatisch ingevuld en betreft optelling indicatoren L8/09					
				Aard controle n.v.t. Indicator: L8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/03			
			SUOV121003	€ 5.398.174	Nee				
		Naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst	Betreeft dit een financiering uit deel A of deel B?	Indien deel A:	Indien deel B:	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst		
			Als A indicator 06 verplicht, als B indicator 07 verplicht.	is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestand delen die voor de provincie hebben geleid tot vermogensvorming w.o. opbrengsten; zo ja, welk bedrag betreft het?	is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestand delen die voor de provincie restwaarde zouden opleveren; zo ja, welk bedrag betreft het?				
		Aard controle n.v.t. Indicator: L8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/05	Aard controle D1 Indicator: L8/06	Aard controle D1 Indicator: L8/07	Aard controle R Indicator: L8/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/09		
		1	9928	A	€ 0		€ 1.259.755	€ 1.259.755	
		2	9924	A	€ 0		€ 2.559.353	€ 2.559.353	
		3	9922	A	€ 0		€ 845.483	€ 845.483	

			4	9908	A	€ 0		€ 733.583	€ 733.583
				Kopie naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst	Is de aankoop som gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur of marktwaarde en komt de overeengekomen koopsom met die taxatie overeen? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L8/10</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: L8/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L8/12</i>			
			1	9928	Ja	Nvt			
			2	9924	Ja	Nvt			
			3	9922	Ja	Nvt			
			4	9908	Ja	Nvt			
LN V	L1 6	Enmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur		Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
			1	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L16/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L16/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/06</i>
				Programma Natuur	€ 16.857.200	€ 17.597.350	€ 3.750.360	Ja	Nee
				Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09</i>			
			1	Programma Natuur	nvt	Ja			
LN V	L2 4	Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders		Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Eindverantwoordiging (Ja/Nee)?			
				<i>Aard controle R Indicator: L24/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L24/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L24/03</i>			
				€ 1.584.693	€ 1.584.693	Nee			

LNV	L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	Naam versnellingsvoorstel	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Baten (jaar T) vermogensvorming	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L25/01	Aard controle R Indicator: L25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L25/03	Aard controle R Indicator: L25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L25/05		
			1 Versnelling landbouw gerelateerde maatregelen	€ 650	€ 650	€ 0	€ 0		
			2 Overgangsgebieden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Hydrologisch systeemherstel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			4						
			5						
			6						
			7						
			Eindverantwoording (Ja/Nee)?						
			Aard controle n.v.t. Indicator: L25/06						
			Nee						
GRO	GRO2C	Verkeer en vervoer Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting	
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/02	Aard controle R Indicator: GRO2C/03	Aard controle R Indicator: GRO2C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/06	
			1 2022-016550	Bijdrage organisatie Hubs Groningen-Drenthe	€ 213.144	€ 0	€ 213.144	nvt	
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
				Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden		
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/07	Aard controle R Indicator: GRO2C/08	Aard controle R Indicator: GRO2C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/11		
			1 2022-016550	€ 113.144	€ 0	€ 113.144	Nee		

GRO	GRO21 C	Regiospecifiek pakket (RSP)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/02	Aard controle R Indicator: GRO21C/03	Aard controle R Indicator: GRO21C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/06
			1 2020-036803/16/A.9/RSP De punt	Transferia en Busstations en Infrastructuur, HOV-bus en Q-liners t.b.v. P&R De Punt	€ 0	-€ 349.519	€ 0	N.v.t.
			2 2020-056525/27/A.29/RSP Norgervaart	RSP Transferia, Busstations, infra.HOV-bus & Qliners t.b.v. Norgervaart	€ 0	€ 0	€ 0	N.v.t.
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/07	Aard controle R Indicator: GRO21C/08	Aard controle R Indicator: GRO21C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/11	
			1 2020-036803/16/A.9/RSP De punt	€ 0	-€ 349.519	€ 0	Ja	
			2 2020-056525/27/A.29/RSP Norgervaart	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

GRO	GRO-6C	Regio Deal Natuur Inclusieve Landbouw Noord Nederland	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Gebiedsnaam	Totale besteding in jaar T	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO6C/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO6C/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO6C/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO6C/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO6C/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO6C/06</i>
		1	2021-101764	Gebied Drents Plateau, samenwerken aan natuurinclusieve landbouw	€ 1.461.613	€ 1.461.613	Nee	nvt

III.1.5 EMU-saldo

Het EMU-saldo

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) is de Nederlandse uitwerking van deze afspraken. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het daarmee ook relevant voor de decentrale overheden om het eigen EMU-saldo te volgen.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Hiermee wijkt de berekening af van het baten/lastenstelsel zoals het BBV voorschrijft.

Het EMU-saldo geeft een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de provincie.

EMU-referentiewaarden

In 2018 heeft het Rijk na overleg met de koepels van de decentrale overheden (IPO, VNG en UvW) besloten dat de decentrale overheden gezamenlijk -0,4% van het BBP als ruimte krijgen voor het EMU-saldo voor de jaren 2019-2022. Daarbinnen is de ruimte voor provincies -0,08%. Jaarlijks worden in de septembercirculaire van het Provinciefonds de EMU-referentiewaarden (de ruimte per provincie weergegeven in euro's) gepubliceerd. De referentiewaarde voor 2022 is opgenomen in de septembercirculaire 2021 en bedraagt voor de provincie Drenthe € 30.120.000,--.

EMU-saldo in 2022

De berekening van het EMU-saldo is weergegeven in onderstaande tabel. Het EMU-saldo bedraagt voor 2022 € 39 miljoen negatief. In de Begroting 2022 werd uitgegaan van € 66 miljoen negatief. Het EMU-saldo 2022 overschrijdt de EMU-referentiewaarde voor onze provincie. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft echter geen norm, maar is een indicatie van het aandeel dat de decentrale overheid in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

Als alle afgegeven EMU-prognoses de referentiewaarden overschrijden en ook worden gerealiseerd, wordt het totaal van de toegekende EMU-ruimte overschreden.

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Jaarrekening 2022	Verschil
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-55.589	-18.799	36.790
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	9.950	25.014	15.064
3 Mutatie voorzieningen	-323	3.288	3.611
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	-1.129	-1.129
5 Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
EMU-saldo (1-2+3-4-5)	-65.862	-39.397	26.465

III.1.6 Portefeuilleverdeling GS-leden

Commissaris van de Koning	Portefeuille
Jetta Klijnsma	Voorzitter college van Gedeputeerde Staten (eigenstandige positie)
	Coördinatie van beleid
	Openbare orde en veiligheid
	Rijkstaken
	Kabinetszaken
Gedeputeerde	Portefeuille
Nelleke Vedelaar (PvdA)	Financiën
	Verkeer en vervoer
	Wegen en vaarwegen
	Cultuur en evenementen
	Arbeidsmarkt en onderwijs
	Waterleiding Maatschappij Drenthe (aandeelhouder)
	Groningen Airport Eelde (aandeelhouder)
	Archief
	Subsidies en inkoop
	1e loco-commissaris van de Koning
Henk Brink (VVD)	Economie en digitale ontwikkeling
	Vrijtijdseconomie, inclusief 'Op Fietse'
	Recreatie en toerisme
	Ruimtelijke Ordening
	Sport
	Samenwerkingsverband Noord-Nederland
	Omgevingsontwikkeling Groningen Airport Eelde
	2e loco-commissaris van de Koning
Henk Jumelet (CDA)	Natuur en landschap
	Landbouw en agribusiness
	Bestuurlijke verhoudingen
	Financieel toezicht
	Toezicht en handhaving
	Regio Deals
	Agenda Veenkoloniën
	Informatisering, automatisering en facilitair
	Breedband
	Prolander (opdrachtgeversrol)
	3e loco-commissaris van de Koning
Hans Kuipers (GroenLinks)	Water (inclusief klimaatadaptatie en -mitigatie)

	Sociale agenda en vitaal platteland
	Wonen
	Waterschappen
	Regio Groningen-Assen
	Zorg en welzijn
	Vergunningen
	Communicatie
	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (eigenaarsrol)
	Prolander (eigenaarsrol)
	4e loco-commissaris van de Koning
Tjisse Stelpstra (ChristenUnie)	Klimaat
	Energie
	Regionale Energie Strategie (RES)
	Milieu, bodem en ondergrond
	Personeel & Organisatie
	Europa
	Duitslandagenda
	5e loco-commissaris van de Koning
Provinciesecretaris	
Wim Brenkman	Algemeen directeur
	Secretaris van het college van GS

III.1.7 Zetelverdeling

Zetelverdeling Provinciale Staten Drenthe	Huidige periode
PvdA	6
VVD	6
CDA	5
JA21	5
GroenLinks	4
ChristenUnie	3
SP	3
D66	2
PVV	2
FvD	2
Sterk Lokaal	1
Partij voor de Dieren	1
STIP	1

Zetelverdeling college van Gedeputeerde Staten	
PvdA	1
VVD	1
CDA	1
ChristenUnie	1
GroenLinks	1

III.1.8 Afkortingswijzer

AB algemeen bestuur
ALM Asset Liability Management
Appa Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AND Agrarische Natuur Drenthe
ASV Algemene subsidieverordening
AvA Algemene vergadering van aandeelhouders
Awb Algemene wet bestuursrecht
BBN Boer, Burger en Natuur, Agenda
BBV Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten
BNG Bank Nederlandse Gemeenten
BRZO Besluit Risico en Zware Ongevallen
BVLOS beyond visual line of sight
BZK Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ministerie van
CAB Change Advisory Board
CBS Centraal Bureau voor de Statistiek
CoE Centre of Expertise
CvdK Commissaris van de Koning
COA Centraal Orgaan opvang asielzoekers
DAW Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
DB dagelijks bestuur
DSO-LV Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening
DU Decentralisatie Uitkering
DVO dienstverleningsovereenkomst
DWSRA dienstverlening werkzoekenden en samenwerking en regie arbeidsmarkt
EC Europese Commissie
ECB Europese Centrale Bank
EFRO Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EGF European Globalisation Fund
EHS ecologische hoofdstructuur
ESF Europees Sociaal Fonds
EZK Economische Zaken en Klimaat, Ministerie van
FBE faunabeheereenheid
FCH JU Fuel Cells and Hydrogen Joint Undertaking
GAE Groningen Airport Eelde
GFAA Global Fine Art Awards
GS Gedeputeerde Staten
HEMA Hoogeveen, Emmen, Meppel, Assen
HR human resource
HTSM High Tech Systemen en Materialen
HVO Hydrotreated Vegetable Oil
IBP Interbestuurlijk Programma
IBT Interbestuurlijk toezicht
IenW Infrastructuur en Waterstaat, Ministerie van
ILG Investeringsbudget landelijk gebied
IPO Interprovinciaal Overleg
ISP Integraal structuurplan
ISV Investeringsbudget stedelijke vernieuwing
iWSR instrumentarium Watersysteemrapportage

KO Koninklijke onderscheidingen
KRW Kaderrichtlijn Water
LESA Landschaps Ecologische Systeem Analyse
LMA Landelijk Meldpunt Afvalstoffen
LNV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ministerie van
MEP Meerjarenexploitatieprogramma
m.e.r. milieu-effectrapportage
MFD Milieufederatie Drenthe
MFD multifunctioneel dienstencentrum
MFK Meerjarig Financieel Kader
MIT MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren
MIRT Meerjarenprogramma infrastructuur ruimte en transport
MOP Meerjarenontwikkelingsprogramma
MOP meerjarenonderhoudsplan
MRB motorrijtuigenbelasting
MUP-VV Meerjarenuitvoeringsprogramma verkeer en vervoer
NICE Noordelijk Innovatielab Circulaire Economie
NME natuur- en milieueducatie
NMP Nationaal Milieubeleidsplan
NNN Natuurnetwerk Nederland
NOM Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij
NOVI Nationale Omgevingsvisie
NRK Noordelijke Rekenkamer
NUP Nationaal uitvoeringsprogramma
NVD netwerk veilig Drenthe
OCW Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Ministerie van
ODG Omgevingsdienst Groningen
OM Openbaar Ministerie
OOV openbare orde en veiligheid
OPD Omgevingsplatform Drenthe
OV openbaar vervoer
PAS programma aanpak stikstof
pMJP provinciaal Meerjarenprogramma
PNP Programma Natuurlijk Platteland
POB Persoonlijk Opleidingsbudget
POP Provinciaal omgevingsplan
POV Provinciale omgevingsverordening
PPM Programma- en Projectmanagement
PS Provinciale Staten
PUP Provinciaal uitvoeringsprogramma
PUVV Provinciaal uitwerkingsprogramma verkeer en vervoer
PvA plan van aanpak
PvE programma van eisen
PVVP Provinciaal verkeers- en vervoersplan
Regis Regionaal geohydrologisch informatiesysteem
REP ruimtelijk economisch programma
RES Regionale Energiestrategie
RGA Regio Groningen-Assen
RIE4 Richtlijn Industriële Emissies categorie 4
RLS Rijksluchtvaartschool

RSP Regiospecifiek Pakket
RUD Regionale Uitvoeringsdienst
RvC Raad van Commissarissen
RVO Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RVT Raad van Toezicht
SDE Stimulering-duurzame-energieproductie
SG Statengriffie
SHN Samenwerking Handhaving Drenthe
SiSa Single information Single audit
SKNL subsidie Kwaliteitsimpuls natuur en landschap
SLB Stichting Landinrichting en Bodemverontreiniging
smb strategische milieubeoordeling
SNN Samenwerkingsverband Noord-Nederland
SWOV Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid
SWUNG Samen Werken in de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid
SZW Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ministerie van
TJS Tienjarensceario
UILN-N Uitvoeringsprogramma Innovatieve Landbouw Noord-Nederland
UvW Unie van Waterschappen
VDG Vereniging Drentse Gemeenten
VES versterking economische structuur
VHR Vogel- en Habitatrichtlijn
VIA Versneller Innovatieve Ambities
Vigep verbindingsoefening gemeenten en provincies
VRD Veiligheidsregio Drenthe
VTB vliegende teambrigade
VVBD Verkeers- en Vervoersberaad Drenthe
VVE vereniging van eigenaren
VWS Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Ministerie van
WABO Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wav Wet ammoniak en veehouderij
WBB Wet bodembescherming
Wet fido Wet financiering decentrale overheden
WGR Wet gemeenschappelijke regelingen
WiDD Welkom in Digitaal Drenthe
WILG Wet inrichting landelijk gebied
WKO warmte-/koudeopslag
Wm Wet milieubeheer
WMD Waterleidingmaatschappij Drenthe
WMO Wet maatschappelijke ondersteuning
Wnra Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
WNT Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOB Wet openbaarheid van bestuur
Wro Wet op de ruimtelijke ordening
WZA Wilhelmina Ziekenhuis Assen

III.2 Controleverklaring accountant

Aan: provinciale staten van de provincie Drenthe

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de provincie Drenthe te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de provincie Drenthe op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 10 november 2021 door provinciale staten is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2022;
- de balans per 31 december 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (hoofdstuk III.1.4 Rapportage single information single audit (SISA));
- het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het controleprotocol dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 10 november 2021 en het Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Drenthe zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 4.200.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 van het ministerie van BZK hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met provinciale staten overeengekomen dat wij aan provinciale staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 420.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude en dat de baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat

- op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude;
- dat baten en lasten, alsmede balansmutaties als gevolg van fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand komen.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de provincie Drenthe en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van gedeputeerde staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop provinciale staten toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" en de toelichting "Weerbaarheidsscan" in programma 1 in het jaarverslag waarin het college van gedeputeerde staten zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de Nota misbruik en oneigenlijk gebruik 2015, de provinciale leidraad voor het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik bij subsidies, de Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden provincie Drenthe 2019 en het Jaarverslag Integriteit 2022 provincie Drenthe. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van (rijks)middelen, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie die samenhangen met aanbestedingen en aan- en verkooptransacties van vastgoed en grondposities. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in de (postgewijze) toelichting op de balans van 31 december 2022 (onderdeel II.4) van de jaarrekening. Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Deze risico's vereisten echter geen significante aandacht in onze controle.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het college van gedeputeerde staten, het directieteam en overig management, de verbijzonderde interne controle, teams Bestuur en Concernzaken en Subsidies en Inkoop en provinciale staten.

Uit het door ons geïdentificeerde frauderisico, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving
Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening opgenomen baten en lasten en balansmutaties.

Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op:

- de getrouwheid van de jaarrekening; en/of
- de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties,

op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het college van gedeputeerde staten, het lezen van notulen, het kennismaken van rapporten van de Verbijzonderde Interne Controle, het Jaarverslag Integriteit 2022 provincie Drenthe en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

Wij hebben verder kennis genomen van de interne analyse van de afdeling Juridische Zaken van de provincie en de correspondentie met de toezichthouder (ministerie van BZK) en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in de paragraaf 1.2.2 "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" van deel 1.2 Paragrafen van de jaarstukken, heeft het College van Gedeputeerde Staten een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de provincie om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder en de bedrijfsvoering voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het college van gedeputeerde staten besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het college van gedeputeerde staten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie, dat wil zeggen het vermogen van de provincie in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder. Verder hebben wij kennis genomen van de beoordeling van de begroting van de provincie door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden geïdentificeerd ten aanzien van de geschiktheid van de door het college van gedeputeerde staten gehanteerde veronderstellingen inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een provincie niet langer in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van gedeputeerde staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van gedeputeerde staten en provinciale staten voor de jaarrekening

Het college van gedeputeerde staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van gedeputeerde staten is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 10 november 2021 door provinciale staten is vastgesteld.

In dit kader is het college van gedeputeerde staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van gedeputeerde staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van gedeputeerde staten de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van gedeputeerde staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale staten is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 van het ministerie van BZK, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid die zijn vastgesteld door provinciale staten op 10 november 2021, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel. Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - dat baten en lasten, alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de provincie, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de provincie. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Communicatie

Wij communiceren met provinciale staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 18 april 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. B.W. Littel RA

III.3 Bestemming van het resultaat

Wij stellen voor een bedrag van € 3.356.146,-- te verrekenen met de Financieringsreserve. Dat bedrag is als volgt opgebouwd:

· Het gerealiseerde resultaat over 2022 bedraagt:	€ 19.691.785,--
· Wij voegen aan diverse reserves per saldo een bedrag toe van:	- 10.501.146,--
· Dan komen we uit op een bedrag van:	€ 9.190.639,--
· Wij stellen overhevelingen van budgetten naar 2023 voor van in totaal:	- 5.204.493,--
· Wij stellen voor te bestemmen het project Veenhuizen, werelderfgoed in transitie en voor de voortzetting van het organisatie-ontwikkeltraject in 2023	- 630.000,--
Totaal te verrekenen met de Financieringsreserve:	€ 3.356.146,--

De hierboven genoemde bedragen worden hierna verder toegelicht.

Hieronder staan de grotere gesaldeerde afwijkingen vermeld. Een detailoverzicht van afwijkingen groter dan € 50.000,-- is binnen paragraaf II.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de rekening 2022 opgenomen. Conform Statenstuk 2012-526 Advies uitgangspunten programmaplan begroting 2013 volgt hieronder een overzicht van de grotere afwijkingen. De norm voor de rapportage over afwijkingen ten opzichte van de door PS vastgestelde begroting is vastgesteld op € 250.000,-- op programmaniveau. Binnen de programma's worden de belangrijkste afwijkingen van meer dan € 50.000,-- op beleidsopgaveniveau toegelicht. Aangegeven is of de doelen die zijn gerelateerd aan de budgetten wel of niet zijn gerealiseerd, of de voornaamste oorzaak van de afwijking van interne of externe aard was en of het bedrag door ons beïnvloedbaar was (had aangepast kunnen worden bij de 3e actualisatie van de begroting 2022). De toelichting is bij elk programma te vinden bij het onderdeel: Wat heeft het gekost?

Omschrijving	Saldo programma	Toelichting nodig?	Bedrag	Voordeel / nadeel	Resultaat behaald (ja/nee)	Oorzaak overwegend (intern/extern)	Hoogte bedrag beïnvloedbaar (ja/nee)	Saldo na verrekening reserves
Programma 1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	1.544.714	Ja						1.619.681
Fractiewerkzaamheden			104.489	V	Ja	Extern	Nee	
Gedeputeerde staten			1.256.569	V	Ja	Extern	Nee	
Cofinanciering Europa			-121.986	N	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			305.643	V				
Programma 2. Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven	6.315.701	Ja						842.174
Verbetering van de landbouwstructuur			277.158	V	Ja	Extern	Nee	
Uitfinanciering Natuur-overig			241.812	V	Ja	Extern	Nee	
R-Soortenbescherming			-188.721	N	Ja	Extern	Nee	
R-Realisatie EHS			-487.269	N	Ja	Extern	Nee	
Natuur algemeen			747.000	V	Ja	Extern	Nee	
P-Milieukwaliteit Drenthe			6.095.434	V	Ja	Extern	Nee	
Grondverwerving en functieverandering NNN			1.371.304	V	Ja	Extern	Nee	
Tijdelijke beheer grondbezit			-906.786	N	Ja	Extern	Nee	
Programma Beheer			1.691.955	N	Ja	Extern	Nee	

Uitvoering Natuurbeschermingswet (NBW)			585.055	V	Ja	Extern	Nee	
Gebiedsgerichte aanpak stikstof			1.552.498	V	Nee	Extern	Nee	
Stedelijke Ontwikkeling en vernieuwing			-253.252	N	Ja	Extern	Nee	
Beleidsontwikkeling Regionaal waterplan			299.736	V	Nee	Extern	Nee	
Onderzoeken grondwatersystemen			-248.601	N	Ja	Extern	Nee	
Klimaatadaptatie			64.081	V	Ja	Extern	Nee	
Bijdrage RUD			-287.444	N	Ja	Extern	Nee	
Bijdrage ODG			-321.536	N	Ja	Extern	Nee	
Voorbereiden en uitvoeren overheidssaneringen door de provincie			126.628	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			-659.442	N				
Programma 3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten	-344.435	Ja						-4.145
Ruimtelijk Economisch Programma			248.818	V	Ja	Extern	Nee	
Beleidskaders en programmabeheer			-56.361	N	Ja	Extern	Nee	
Dutch Techzone			-84.165	N	Ja	Extern	Nee	
Bedrijvenregeling Drenthe			-625.040	N	Ja	Extern	Nee	
Voorzieningen toeristisch aanbod			97.721	V	Ja	Extern	Nee	
Onderhoud VAMberg			64.771	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			9.822	V				
Programma 4. Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig	4.090.066	Ja						1.305.242
Brede doeluitkering			276.980	V	Ja	Extern	Nee	
Educatie en verkeerscampagnes			633.563	V	Ja	Extern	Nee	
Beleid			227.273	V	Ja	Intern	Ja	
Ontwikkeling Hubs			712.659	V	Ja	Extern	Nee	
Maas Pilot			140.751	V	Ja	Extern	Nee	
Beleid/Onderzoek			60.331	V	Ja	Intern	Ja	
Ontwikkelingen			396.548	V	Ja	Extern	Nee	
Duurzaam investeren			54.264	V	Ja	Extern	Nee	
Laadtankinfrastructuur			364.222	V	Ja	Extern	Nee	
Regionaal mobiliteitsplan Drenthe			107.458	V	Ja	Extern	Nee	
Drenthe reist duurzaam			-654.647	N	Ja	Extern	Nee	
Uitvoering			59.466	V	Ja	Extern	Nee	
Beleid kerntaken			51.742	V	Ja	Intern	Ja	
Mobiliteit incidenteel			65.838	V	Ja	Extern	Nee	
Beheer wegen			586.529	V	Ja	Extern	Nee	
Vast onderhoud wegen			-265.950	N	Ja	Extern	Nee	
Groot onderhoud wegen			258.080	V	Ja	Extern	Nee	
Beheer vaarwegen			344.682	V	Ja	Extern	Nee	
Vast onderhoud vaarwegen			67.797	V	Ja	Extern	Nee	
Groot onderhoud vaarwegen			458.974	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			143.505	V				
Programma 5. Klimaat en energie: samen doorpakken	123.223	Ja						863.033
Programma klimaat en energie			-355.455	N	Ja	Extern	Nee	

Noodhulp Energiebesparing			270.231	V	Ja	Extern	Nee	
Regionale Energie Strategie			196.728	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			11.719	N				
Programma 6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	1.487.677	Ja						1.487.677
Monumenten			265.593	V	Ja	Extern	Nee	
Cultuurhistorie verhaal van Drenthe/Koloniën van Weldadigheid			191.402	V	Ja	Extern	Nee	
Musea			456.564	V	Nee	Extern	Nee	
Subsidies Leader Zuidoost Drenthe			132.589	V	Ja	Extern	Nee	
Subsidies Leader Zuidwest Drenthe			200.832	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			240.697	V				
Programma 7. Middelen en mensen	-1.475.755	Ja						173.094
Geldeningen en uitzettingen korter of gelijk aan 1 jaar			533.598	V	Ja	Extern	Nee	
Uitkering Provinciefonds			352.325	V	Ja	Extern	Nee	
Opbrengst opcenten op hoofdsom motorrijtuigenbelasting			165.901	V	Ja	Extern	Ja	
Afboeken boekwaarde MVA			2.943.613	N	Ja	Extern	Ja	
Verkoop opbrengst MVA			3.446.434	V	Ja	Extern	Ja	
Informatiearchitectuur - Applicaties			64.136	V	Ja	Intern	Ja	
I-beleid en Architectuur			75.989	V	Ja	Intern	Ja	
Dienstverlening Drents Museum			-59.889	N	Ja	Intern	Nee	
Dienstverlening Prolander			280.127	V	Ja	Intern	Nee	
Uitvoering arbeidsvoorwaarden (FPB)			253.937	V	Ja	Intern	Ja	
Arbeidsomstandigheden			105.315	V	Ja	Intern	Ja	
Concernopleidingen			-89.470	N	Ja	Intern	Ja	
Directe personele inzet			-444.552	N	Ja	Intern	Ja	
Bijdrage derden in salariskosten			630.745	V	Ja	Extern	Nee	
Inzet ondersteunend personeel			254.747	V	Ja	Intern	Ja	
Bijdrage aan voorziening spaarverlof			4.224.323	N	Ja	Intern	Ja	
Overige opbrengsten			343.471	V	Ja	Extern	Nee	
Doorbelasting personele kosten naar projecten			818.932	V	Ja	Intern	Ja	
Bijdrage derden in salariskosten			266.402	V	Ja	Extern	Nee	
Doorbelasting personele kosten naar investeringsprojecten			-891.563	N	Ja	Intern	Ja	
Reiskosten NS			58.989	V	Ja	Intern	Ja	
Accommodatie Provinciehuis			105.593	V	Ja	Intern	Ja	
Accommodatie Drents Museum			80.047	V	Ja	Intern	Ja	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			-659.034	N				
Programma 8. Samenwerkingsverbanden (kassiersfunctie)	2.086.310	Ja						216.999
RD ZO-Drenthe: Werken			-146.911	N	Ja	Extern	Nee	
RD ZO-Drenthe: Wonen			1.909.517	V	Ja	Extern	Nee	
RD ZO-Drenthe: Proceskosten			106.705	V	Ja	Extern	Nee	

Uitvoering provincie Drenthe Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe: projecten Wonen			103.766	V	Ja	Intern	Ja	
Uitvoering provincie Drenthe Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe: projecten Werken			107.525	V	Ja	Intern	Ja	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			5.709	V				
Programma 9. Investeringsagenda	5.864.283	Ja						2.686.884
Sociale agenda			1.028.649	V	Ja	Extern	Nee	
Cultuur en erfgoed			80.648	V	Ja	Extern	Nee	
Regiostedenfonds			3.076.054	V	Ja	Extern	Nee	
Toekomstbestendig wonen			-187.230	N	Ja	Extern	Nee	
Boer, Burger en Natuur			108.104	V	Ja	Extern	Nee	
Recreatie en Toerisme			1.313.896	N	Ja	Extern	Nee	
Energietransitie			127.440	V	Ja	Extern	Nee	
Investeringsagenda 2016-2019			2.918.686	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			25.827	V	Ja	Extern	Nee	
Totaal rekeningssaldo voor verrekeningen met reserves	19.691.785							9.190.639

Ten laste van het gerealiseerde resultaat van € 19.691.785,-- stellen wij u voor aan de reserves een bedrag van per saldo € 10.501.146,-- toe te voegen. Het betreft hier een saldo van toevoegingen en onttrekkingen die afwijken van de begrote toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Deze afwijkingen worden veroorzaakt door lagere kosten en of hogere opbrengsten van budgetten die aan deze reserves zijn gekoppeld.

Het totaalbedrag dat voorgesteld wordt aan de reserves toe te voegen kan als volgt worden gespecificeerd (waarbij nadelen en voordelen vanuit het exploitatie-oogpunt zijn weergegeven).

Mutaties reserves	Begroting	Realisatie	Voordeel/Nadeel	Verschil
Bijdrage aan reserve provinciaal aandeel ILG	1.315.507	1.557.319	N	-241.812
Bijdrage aan Reserve Regio Specifiek Pakket	2.625.000	2.721.398	N	-96.398
Bijdrage aan reserve natuurbeleid	21.987.872	26.499.178	N	-4.511.306
Bijdrage aan reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	4.056.501	4.814.544	N	-758.043
Bijdrage aan Reserve regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	0	61.044	N	-61.044
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	12.052.242	18.733.376	N	-6.681.134
Bijdrage aan Reserve mobiliteit	14.703.967	16.455.390	N	-1.751.423
Bijdrage aan Reserve Bodem	533.910	660.538	N	-126.628
Bijdrage van reserve versterking economisch structuur	0	-126.894	V	126.894
Bijdrage van Risicoreserve	-3.090.500	-3.924.427	V	833.927
Bijdrage van Cofinancieringsreserve Europa	-5.469.738	-5.646.050	V	176.312
Bijdrage van Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	-2.638.824	-2.640.446	V	1.622
Bijdrage van reserve uitvoering generatiepact	-941.379	-1.060.597	V	119.218
Bijdrage van Reserve persoonlijk ontwikkel budget (POB)	0	-138.548	V	138.548
Bijdrage van reserve verstrekte subsidies	-8.225.501	-9.998.468	V	1.772.967

Bijdrage van Reserve compensatieverlof	-100.000	-657.156	V	557.156
	36.809.057	47.310.203		-10.501.146

Na verwerking van de voorgestelde mutaties die niet begroot zijn, resteert een voordeel van € 9.190.639,--. Op verschillende budgetten zijn onderschrijdingen gerealiseerd en om de lopende (concrete) uitvoeringsafspraken te kunnen nakomen stellen wij voor die ruimte die hiervoor was in 2022 te gebruiken door overheveling van budgetten. Wij stellen daarom voor een bedrag van € 5.204.493,-- in te zetten voor de hieronder genoemde zaken voor uitvoering in 2023.

Omschrijving	
Programmabudgetten	
Decentralisatie-uitkering provinciefonds Natuurinclusief na-isoleren	327.273
Decentralisatie-uitkering provinciefonds Vitale vakantieparken	200.000
Cultuur en evenementen	476.143
Toekomstgerichte landbouw	67.763
Sociaal Drenthe voor iedereen	333.421
Zorgvuldig omgaan met water	299.736
Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	246.939
Een bijdrage leveren aan de doelstelling van 49% CO2 reductie in 2030 (t.o.v. 1990)	466.958
Kerntaken onderzoek en samenwerking	50.000
Subtotaal	2.468.233
Investeringsagenda	
Sociale Agenda	1.036.212
Recreatie en toerisme	-1.313.896
Cultuur en Erfgoed	80.648
Boer, Burger en Natuur	94.846
Energietransitie	109.496
Herstructureringsfonds	17.674
Toekomstbestendig wonen	-187.230
Investeringsagenda 2016-2019	2.898.509
Subtotaal	2.736.260
	5.204.493

Het saldo van de Jaarrekening 2022, na verrekeningen met reserves en na de verrekeningen van de overhevelingen bedraagt een positief bedrag van € 3.986.146,--. Wij stellen voor € 630.000,-- te bestemmen voor het project Veenhuizen, werelderfgoed in transitie en de voortzetting van het organisatie-ontwikkeltraject in 2023 en het restant van € 3.356.146,-- toe te voegen aan de Financieringsreserve.

Resumerend stellen wij u voor:

- een bedrag van € 10.501.146,-- per saldo toe te voegen aan diverse reserves;
- een bedrag van in totaal € 5.204.493,-- te bestemmen voor overheveling van budgetten naar 2023;
- een bedrag van € 630.000,-- te bestemmen voor het project Veenhuizen, werelderfgoed in transitie en de voortzetting van het organisatie-ontwikkeltraject in 2023;
- een bedrag van per saldo € 3.356.146,-- als rekeningsaldo toe te voegen aan de Financieringsreserve.

